Şah İsmail

HATAYÎ

(Divan, Dehnâme, Nasihatnâme
ve Anadolu Hatayîleri)

İbrahim Aslanoğlu

DER YAYINLARI
İstanbul - 1992

DER YAYINEVİ
Sahaflar Çarşısı, № 1
Beyazıt - İstanbul
Tel.: 527 01 65
P.K. 109

●

Yöneten
İBRAHİM DERBEDER

●

YAYIN NO.: 96

●

Baskı
Yaylım Matbaası
Çatalçeşme Sk. № 26
Cağaloğlu-İstanbul

●

Cilt
Tan Mücellithanesi

●

Kapak
ÖMER DİNÇER KILIÇ

ISBN 975-353-013-7

İÇİNDEKİLER

Önsöz

Hatayî (Şah İsmail Safevî) günümüze değin hep yanlış tanıtıldı. Bunun tek nedeni, Taşkent nüshasının varlığından haberimiz olmasına rağmen, içeriği hakkındaki bilgimizin yeterli olmayışıdır. Diğer kütüphanelerdeki divanların da İstanbul'dakinin hemen hemen aynı olduğu sanılıyordu. İşte bu yüzden, ele geçen *Hatayî* mahlaslı bütün şiirler Şah İsmail Hatayî'ye mal edildi. Sonunda Bektaşi edebiyatının ürünlerine benzer, koşma tarzındaki nefesler söyleyen bir şair tipi ortaya çıktı. Halbuki Taşkent nüshası başta olmak üzere İstanbul dışındaki bütün kütüphanelerde bulunan divanların hiçbirinde hece şiir yok. Çünki İstanbul nüshası divan değil, Anadolu Hatayî'lerine ait cönk ve belleklerdeki şiirlerle, şiir kültüründen yoksun bir heveslinin düzenlediği, benzerlerine sıkça rastladığımız sıradan bir mecmuadır. İçinde Şah İsmail'e ait bazı gazeller varsa da, çoğunlukla yanlış aktarılmış. Sadettin Nüzhet Ergun'u, Azerbaycanlı araştırıcıları, hatta Batılı Türkologları yanıltan işte bu mecmuadır.

Hatayî divanını yeni baştan hazırlarken üzerinde titizlikle durduğum temel konu bu oldu. Kaynak olarak, şairi yakından tanıyan, -yani gerek Hatayî, gerekse oğlu Şah Tahmasb'ın saray hattatı olan Mahmut Nişaburî'nin- düzenlediği Taşkent nüshasını özellikle esas kabul ettim. Orada olmayan, fakat diğer divanlarda yer alan şiirlere şüpheyle baktığım için onları ayrı bir bölümde topladım. Gerçi sonradan ele geçip de Taşkent nüshasına dahil edilmeyen şiirlerin varlığı da düşünülebilir. Ama bunları diğerlerinden ayırırken kaçınılmaz yanılmaların yararlarıyla beraber zararı da beraberinde getireceği kanısındayım.

Kitap iki ana bölümden oluşuyor: Birinci bölümde Şah İsmail'in soyu, yaşamı, edebî kişiliği, Divan, Dehnâme, Nasihatnâme ve gerçek sahibi hakkında kesin karara varılamayan şüpheli şiirler; ikinci bölümde Anadolu Hatayîleri, notalar, sözlük, kaynaklar ve şiirlerin dizini yer aldı. Bu son bölüm çok önemli. Yurdumuzda Hatayî demek, Şah Hatayî mahlaslı şiirler demektir. Onun içindir ki, bundan sonraki çalışmalarım bu şairlerin gerçek kimliklerini saptamaya yönelik olacaktır.

Pir Sultan Abdallar'da olduğu gibi, bunda da bir yanılgıyı düzeltmeye katkıda bulunabildiysem kendimi mutlu sayacağım.

İbrahim Aslanoğlu

BİRİNCİ BÖLÜM

HATAYÎ

[Şah İsmail Safevî]

SOYU

Safevi ailesi tarih sahnesine Hacı Kemalüddin Arapşah'la çıkar. Gerçi 1174'de Arabistan'dan gelip Erdebil'e yerleştiği söylenen Firuz Şah'ın seyyid, yani Peygamber soyundan olduğu iddia edilmekte, babasının Muhammed, onun babasının Şeref Han, sırayla Hasan, Muhammed, İbrahim, Câ'fer, Muhammed, İsmail, Muhammed, Ahmedü'l-Arabî, Ebu Muhammed Kasım, Ebu'l-Kasım Hamza ve yedinci imam Musa Kâzım olduğu ileri sürülmektedir. Bundan sonrası mâlum: İmam Câ'fer Sâdık, Muhammed Bâkır, Zeynel Âbidin, Hasan, Hüseyin, dördüncü halife Ali, dolayısıyla Hz. Muhammed[1].

Firuz Şah'tan sonra gelen Erdebil şeyhleri: İvazü'l-Havas (veya Gavvas), Muhammedü'l-Hâfız, Selâhaddin Reşid, Kutbiddin, Şeyh Salih ve Hacı Kemalüddin Arabşah, onun oğlu da Safiyüddin İshak. Sadreddin Musa Hacc'a gittiğinde Medine Sultanı Şehabüddin Ahmed'e ailesinin silsile-nâmesini, dolayısıyla seyyidliğini yukarıdaki şekilde onaylattığını beyan etmesi nihayet bir söylentidir. Ciddiyetine itimat ettiğimiz tarihi kaynakların belirttiğine göre, Safevî hanedanına kutsallık izafe etmek amacıyla oluşturulmuş olsa gerek. Çünki Firuz Şah'ın seyyidlikle hiçbir ilgisi yok. O, Sincarlı bir Kürt'tür. Alpaslan'dan önce Erdebil yöresine Devadil adındaki bir Kürt beyliği egemendi. Firuz Şah işte bu sıralarda Erdebil'e gitmiş olabilir[2].

Hacı Kemalüddin Arabşah'ın oğlu olan Safiyüddin İshak 1252-53'de Erdebil'de doğdu. Altı kardeşin beşincisidir. İyi bir öğrenim görmesine rağmen, bunu yeterli bulmadı. Uzun süreden beri ününü duyduğu Şeyh Necmeddin Buzguş'u ziyarete karar verdi. Bu nedenle kalkıp Şirvan'a gitti. Bir süre önce bu ünlü şeyh ölmüştü. Ne yapacağını düşünürken, kısa zamanda dostluklarını kazandığı onun müridlerinden Rükneddin Beyzavî ile Amik Abdullah ona, Halvetiye tarikatının pîri (kurucusu) olan Şeyh Zâhid Geylânî'yi önerdiler. Fakat şimdi nerede olduğu bilinmiyordu. Tam dört sene bu şeyhi aradı. Nihayet Hilya-Kıran'da buldu. Şeyh Zâhid, Safiyüddin'i iyi karşıladı. 1277'de kızı Bibi Fatıma ile evlendirip, ölünceye kadar

---

1 Sadeddin Nüzhet Ergun, **Hatayî Divanı**, s. L

2 Prof.Dr. Faruk Sümer, **Safevî Devletinin Kuruluşu**, s.1

yanından ayırmadı. Şeyh Zâhid 1301'de vefat edince, vasiyeti gereği şeyhlik Safiyüddin'e intikal etti. Geylânî'nin bütün müridleri ona bağlandılar[3].

Safiyüddin zamanına kadar olan Erdebil Şeyhleri sakin, kendi halinde kimselerdi. Tekkenin dışındaki olaylarla ilgileri yoktu. Safiyiddin onlardan ayrı bir yol izlemeye başladı. Ünü kısa zamanda İran'a yayıldı. Her ne kadar kendisi zeki ve çalışkan ise de, bu başında daha çok eski mürşidlerinin payı büyüktür. Ziyaretçileri arasında devrin ileri gelenlerinden Sultan Ebu Said, Emir Çoban gibi devlet adamları da vardı. ülkeyi zulümleriyle kasıp kavuran Cengiz Oğulları bile onun karşısında saygı ile eğiliyor, kısaca sözünden dışarı çıkmıyorlardı. Bu durumda Erdebil, zulümden kaçan mazlumların sığınağı haline geldi[4].

1334 yılında Hac'dan döndükten birkaç gün sonra 82 yaşında vefat edip dergâhın avlusuna gömüldü.

Yerine geçen oğlu Sadreddin Musa 1305'te doğmuştu. 1334'den 1393'e kadar tâm 59 yıl şeyhlik yaptı. Zamanında Safevîlerin nüfuzu daha da arttı. 1337'de Altınordu Hakanı Canbey-Han Sadreddin'le görüşmeye geldi[5].

Onun oğlu Şeyh Hoca Alâaddin Ali Sultan, Timur Anadolu'dan dönerken onunla uzun uzun konuştu ve hayır dua etti. Hükümdar "Benden bir isteğin var mı?" diye sorunca o da, beraberinde götürdüğü esir ve Türkmenleri kendisine bağışlamasını söyledi. Dileği hemen yerine getirildi. Ayrıca Erdebil ve köylerinin her türlü tekellüften muaf tutulacağını va'd etti[5]. Bu bölgeye artık kimse karışmayacaktı. Serbest bırakılanların bir kısmı memleketlerine döndü. Diğerleri topluca bir mahalle yerleştirildi. Yerli halk bunlara, Anadolu'dan geldiklerini ima edercesine "Rumlu" demeye başladılar. Erdebil ve yöresine kimsenin el uzutamayacağı haberi duyulması üzerine sadece müridler değil, başka ülkelerde suç işleyenler kaçıp buraya geldiler[6]. Gerek esirler, gerekse sığınanlar tekkeye içtenlikle bağlanıverdi. Öyle ki, kendilerine verilen her görevi -yaşamları bahasına da olsa- göz kırpmadan yerine getiriyorlardı. Tekke'nin ünü sür'atle Batıda Suriye, Irak, Anadolu'nun Doğu ve Güney kesimleri; Doğuda İran, Belh ve Buhara'ya kadar geniş bir sahaya yayıldı. Milyonlarca taraftar kazanıldı. Erdebil'e çok uzaklardan gelen ziyaretçilerin arkası kesilmiyordu. Gelemeyenlerle irtibat, adına "Halife" denilen özel

[3] Ord. Prof. Dr. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, c. 2, s. 225
4-5-6 Tahsin Yazıcı, "Safeviler", **İslâm Ansiklopedisi**, c. 10, s. 53

yetiştirilmiş propagandacı müridlerle sağlanmakta idi. Bunlar ayrıca oralarda armağan olarak verilen her türlü bağışı Erdebil'e getirmekle görevli idiler.

Alâaddin Ali 1429'da Kudüs'te öldü. Merkad-i İsa'ya gömüldü.

Bu zamana kadar Safevi tekkesi ve şeyhleri hep sünni idi. Alâeddin Ali yavaş yavaş şiîliğe meyletti. Taraftarları başlarına 12 dilimli kızıl taç (börk) giyiyordu. Sünniler onlara biraz da hakaret anlamında "Kızılbaş" dediler. Şiîler de onlara "yezid" diye karşılık vermeye başladı[7].

Erdebil tekkesinin, Timur soyundan gelenlerin üzerindeki nüfuzunu bilen Anadolu'daki batınî zümreler arasında kızılbaşlık sür'atle yayıldı. Bu tarikat bize İran'dan değil, İran'a bizden geçti.[8] Esasen kızılbaşlık o zamana özgü bir tarikat değildir. XIV. yüzyılın başlarında Yemen'de Mazdikaya mezhebini kuran Mezdak'a mensup batınî zümreler de kızıl taç ve kızıl elbise giyiyordu. Bu kıyafetlerinden dolayı onlara da aynı anlama gelen "Muhammara" deniyordu[9].

İslâm âleminde şeyhlik babadan oğula geçmez. Şeyh ölünce yerine en dirayetli derviş kim ise o getirilir. Halbuki Safiyüddin'den bu yana şeyhlik babadan oğula geçmeye başladı. Bu tutum açıkca ailenin saltanat özentisi içinde olduğunu gösterir. Alâaddin Ali'nin oğlu İbrahim'in şeyhlik süresi 18 yıl. Bu süre içinde Kızılbaşlık siyasi bir hüviyete büründü. 1447'de ölen İbrahim'in oğlu Cüneyd, düşünceyi eyleme dönüştürdü. Şehir şehir dolaşmaya başladı. Gidemediği yerlere mutemet dervişler gönderip onları Kızılbaşlığa davet etti. Hükmünün geçtiği yerlerdeki halkı, hükümet aleyhine isyana kışkırttı. Başarı sağladığı yerler de oldu. Şeyhlik meselesi yüzünden amcasıyla araları açılmıştı. En fazla faaliyette bulunduğu yerler Karakoyunlu'ların yönetiminde olduğundan, hoş karşılanmadı. Ona engel olmak amacıyla Karakoyunlu'lar amcasına arka çıkmaya başlayınca, Cüneyd orada tutunamadı. Kendisine bağlı olan müridleri etrafına toplayıp Erdebil'i terketmek zorunda kaldı[10].

Doğruca Sıvas'a geldi. İşbilir müridlerinden birkaçının eline seccade, tesbih, mushaf gibi armağanlar verip, Osmanlı padişahına gönderdi. Kurtbeli'nde oturma izni istiyordu. Padişah bunun niyetini ve kendisinin ne yapıda bir insan olduğunu biliyordu. Elçilere bir

7-8 Faruk Sümer, A.g.e., s. 2
[9] Abdülbaki Gölpınarlı, "Kızılbaşlık", **İslâm Ansiklopedisi**, c. 6, s. 226
[10] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, c. 2, s. 226.

miktar para verip, "Bir tahtta iki padişah sığmaz"[11] sözleriyle isteğini kabul etmedi. Sıvas'tan ayrılan Cüneyd, Karamanoğlu İbrahim Beye sığındı. Şimdilik kaydıyla, Şeyh Sadreddin Konevî zaviyesine misafir edildi. Zaviyenin şeyhi Abdüllâtif Makdisî ile sık sık sohbet ediyordu. İşte bu sohbetlerin birinde ihtiyatsız davranıp konuyu tartışma zeminine sürükledi: "Kendi mezhep ve kanaatini müdafaya başlamış ve münakaşada mağlup olduğunu gören Cüneyd, Kur'an'ı tezyif eder bir tarzda, tecavüzkâr bir lisan kullanmış ve başta Hazret-i Ali olmak üzere, ehlibeytin medhini ihtivâ eden âyetlerin Kur'an'dan kasten çıkarılmış, onların sonradan uydurularak Kur'an'ın içine konulmuş olduğunu"[12] söylemesi üzerine, Şeyh Abdüllâtif hemen ayağa kalkıp, oradan uzaklaştı. Cüneyd'de artık Konya'da barınamayacağını anlayarak, Teke iline doğru yönelmişken, Karamanoğlu İbrahim Beyin adamları tarafından izlendiğini haber alınca, yakalanmamak için sür'atle yönünü Suriye'ye çevirdi. Niyeti Memlûkler yönetiminde olan Kuzey Suriye'de hem barınmak, hem de taraftar kazanmaktı. Şehirden şehire, obadan obaya dolaşırken, Kayıtbay'ın uyarılması üzerine, Memlûk Sultanı, Cüneyd'in yakalanması için Halep Valisine emir verdi. O da derhal harakete geçip Özer-Oğlu'nu Kızılbaşların üzerine sevketti. Cüneyd ağırlığını dahi toplamaya fırsat bulamadan Kuzeye doğru kaçtı; ancak canını kurtarabildi[13]. Yol boyunca her gittiği yerden Kızılbaşlığı benimsemiş, eli silah tutanları yanına alıyordu. Yeteri kadar taraftar peydahlayınca, bu defa da Trabzon'a yöneldi. Rum devletini ortadan kaldırıp, Trabzon'u kendine yurt edenicekti. Rumlarla yaptığı savaşı kazandı ama şehre giremedi. Fatih Sultan Mehmet, Trabzon Rumlarını haraca bağlamıştı. Yani bir bakıma Osmanlı himayesinde idi. Sıvas Valisine gönderilen bir emirle, Cüneyd'in yakalanıp cezasının verilmesi istendi. Çaresiz kalan Cüneyd, bu sırada Akkoyunluların başına geçen Uzun Hasan'ı kendisine yakın buldu. Vali harekete geçeçeği sırada, o Uzun Hasan'ın yanına koştu. İlk günlerde umduğunu bulamadı ama, bir müddet sonra durum değişti. Cüneyd'in beraberinde getirdiği müridlerin çokluğu Uzun Hasan'ın dikkatini çekti. Arası iyi olmayan Kara-Koyunlu Cihan-Şah'a karşı bunlardan faydalanmak mümkündü. Bu düşünceyle Cüneyd'e iltifat etti, hatta kızkardeşi Hatice Begüm'ü Cüneyd'e verdi[14].

---

[11] **Âşıkpaşazâde Tarihi**, s. 264

[12-13] **Âşıkpaşazâde Tarihi**, s. 265

[14-15] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, c. 2, s. 266.

Her türlü hazırlığını tamamlayan Cüneyd, bir süre sonra Erdebil'e döndü. Ne amcası Câ'fer, ne de Kara-Koyunlu Cihan Şah buna engel olamadılar. Burada da yerini sağlamlaştıran bu maceracı Şeyh, Kuzeydeki Çerkeslerle savaş hazırlığına başladı. İki gerekçesi vardı: 1- Müritlerini besleyecek ganimet elde etmek, 2- Kazanacağı başarıyla ününün artmasına, dolayısıyle Kızılbaşlığın daha kolay yayılmasına zemin hazırlamak. Yaptığı savaşta Cüneyd yenildi ve bir ok isabetiyle öldü[15].

Kızılbaşlar yenildi ama dağılmadılar. Çabucak bir araya gelip, Uzun Hasan'ın kızkardeşi Hatice Begüm'den doğan Haydar'ın etrafında toplandılar. Cüneyd'in Haydar'dan büyük bir oğlu daha vardı ama, halk Haydar'ın dayısı Uzun Hasan'ın desteğini temin etmek için onun başa geçmesini muvafık buldu.

1468'de Akkoyunlularla Karakoyunlular arasındaki anlaşmazlık en sonunda savaşmalarına neden oldu. Bu çarpışmada Akkoyunlular üstün geldi. Cihan Şah ile oğlu Hasan Ali öldüler. Karakoyunlu ülkesi Akkoyunluların eline geçti. Haydar Uzun Hasan'ın kızı Âlem Şah (Halime Begüm)'la evlendi. Bundan üç oğlu dünyaya geldi: Ali Sultan, İsmail ve İbrahim.

Bir köşede oturup vakit geçirmeyi, hele askerlerinin hareketsiz kalmasını doğru bulmuyordu. Kiminin atı, kiminin silâhı olmamasına rağmen, yine de birşeyler yapılmasını istiyordu. Bir yandan babasının intikamını almak, bir yandan ganimet elde etmek düşüncesiyle Kafkas kavimlerini gözüne kestirdi. 1486'da Kuzeye yöneldi. Çerkesleri yenip, bol ganimetle geri döndü. Ertesi yıl aynı akını bir kez daha yineledi. Üçüncü gidişinde Şirvan Şahı Ferruh Yesar kaleye kapanıp savunmaya geçti. Bir taraftan da Akkoyunlu Sultanı Yakup Beyden yardım istedi. Haydar, her ne kadar Uzun Hasan'ın damadı ise de, devletin geleceğini düşünerek onun kuvvetlenmesini istemiyordu. Bu yüzden Safevilerle Akkoyunlular arasında yapılan savaşta attan düşüp boynu kırıldı. Yetişen Akkoyunlular başını kesti. Bunun üzerine Safevî ordusu dağıldı[16].

Yakup Bey, Safevilerin düşmanlığını büsbütün üzerine çekmemek için Haydar'ın çocuklarına dokunmadı. Şiraz Valisi Mansur Bey Purnak'ın yanına gönderildi. O da üçünü birden İstahr kalesine hapsetti.[17]

[16-17] İsmail, Hakkı Uzunçarşılı, **A.g.e.**, s. 227.

YAŞAMI

Uzun süre burada kaldılar. Akkoyunlular arasında taht kavgaları sürüp gidiyordu. Sonunda Rüstem Bey diğerlerini bertaraf etti. Lâkin Sungur'un fırsat bulduğu an karşısına çıkacağını gözden uzak tutmayan Rüstem Bey, Uzun Hasan gibi o da Safevî taraftarlarından faydalanmak düşüncesiyle üç çocuğu hapisten çıkardı.

Babasının yerine Safevî şeyhi olan Sultan Ali, Sungur'la yaptığı iki savaşı da kazandı. Bu başarısından ötürü Tebriz halkı onu çoşkulu bir törenle karşıladı[18]. Gerek bu başarısı, gerekse müridlerinin birdenbire çoğalması Rüstem'in gözünü korkuttu. Bir bahane ile diğerleri gibi onu da ortadan kaldırmayı tasarladı. Rüstem'in kendisine karşı soğuk davranmasından şüphelenen Sultan Ali, iki kardeşini yanına alıp Erdebil'e kaçarken, Rüstem arkasından yetişti ve her türlü olasılığa karşı İsmail'le İbrahim'i Erdebil'e gönderip, Sultan Ali'yi öldürdü (1493). Şimdi şeyhlik sırası altı yaşını bir kaç ay geçen İsmail'de idi.

Safevî ailesine candan bağlı olan birkaç mürid, kargaşalıktan faydalanarak İsmail'i kaçırıp Erdebil'e götürdü ve Rum Mahallesinde Ebe adındaki ihtiyar bir kadının evinde sakladılar. Rüstem işin farkına varıp da her tarafı aratmaya başlayınca, ele geçmeseler dahi her an yakalanıp öldürülmek korkusuyla yaşayacaklarını anlayan taraftarları hemen harekete geçti ve bir gece karanlığında onu Geylân'a aşırdılar. Oranın hükümdarı olan Kârkeya Mirza Ali'ye teslim ettiler. Bu hükümdar Hz. Ali soyundan geldiği için herkes onu saygın bir kişi olarak tanırdı. Kârkeya İsmail'e derhal bir öğretmen tuttu. Önce okuma yazma, sonra da gerekli olan bütün bilimleri öğrenmesini sağladı. İsmail vaktini bazen Geylân'da, bazen de Lâhican'da geçiriyordu.

Safevî ailesine yürekten bağlı olanlar, İsmail nerede ise gidip onu buluyor, nezir ve armağanlarını sunduktan sonra, kimseye görünmeden geri dönüyordu. Bunlar öylesine gizlilik içinde yapılıyordu ki, Rüstem'in adamları bir türlü fark edemedi. Yalnız bir kez Kârkeya'dan şüphe edildi. O da sık bir ormandaki yüksek bir ağacın üzerine çadır kurdurup, İsmail'i kısa bir süre için oraya çıkarttı. Askerler

18 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, A.g.e., s. 227.

sıkıştırınca, Kârkeya abdest alıp, İsmail'in kendi toprakları üzerinde olmadığına dair yemin etti. Bu yeminin dinen hiçbir sakıncası yoktu. Çünkü o an İsmail toprak üzerinde değil, ağaçta idi.[19] Bu koşullar altında Geylân'da altı sene kaldı.

Yıllardan sonra Akkoyunlu hükümdarı Rüstem Bey, Göde Ahmet Bey tarafından öldürüldü. Çok geçmeden o da aynı âkıbete uğradı. Yerine Elvend geçti. Fakat taht kavgası ve çekişmeler bir türlü bitmedi. En sonunda taraflar arasında yapılan anlaşma ile ülke ikiye bölündü. Batısı Murat Beye, doğusu Elvend'e verildi (1500). Gene de huzur sağlanmış değildi. Akkoyunlu varislerin başkalarıyla uğraşacak ne zamanı, ne de güçleri vardı. Bunu fırsat bilen İsmail, bir gün Geylân'dan ayrıldı. Önce Hazar Denizi yakınındaki Târûm'a geldi. Burada kendisine Anadolu ve Şamlu Türkmenlerinden bir grup taraftar iltihak etti. Oradan Halhal'a ve Erdebil'e geçti. Vali Sultan Ali Beyin uyarısı ile şehri terketmek zorunda kaldı[20]. Kışı Ercûvan'da geçirip karlar erimeye başlayınca adamlarıyla birlikte Batıya yöneldi. Sa'd Çukuru (Saat Çukuru), Kağızman, Erzurum ve Tercan'ı takiben Sarıkaya yaylasına geldi. Daha önce kendilerine haber gönderilen Tokat, Amasya ve Sıvas yöresindeki Kumlu, Şamlu, Ustaçlu aşiretleri beyleriyle birlikte gelip İsmail'in emrine girdiler. Onları Teke (Antalya) dahil, diğer yörelerden gelenler de katıldı. En çok Bozok türkmenleri geliyordu. İsmail hiçbir engelle karşılaşmadan Erzincan'a gelebilmesini, o günkü Osmanlı yönetiminin gafletine borçludur. Padişah II. Bayezıt ihtiyarlamış, devlet işlerini vezirlerine ısmarlamıştı. Ordu Rumeli'de Modon ve Korun kalelerinin fethi ile meşguldü. Koskoca bir devlet 12 yaşındaki bir çocukla uğraşacak değildi ya?! Bu umursamazlıktan faydalanan İsmail, planını uygulamaya koyuldu.

1501 yılında Erzincan'dan ayrılıp, buyruğu altındaki yaklaşık yedi bin kişiyle geldiği yolları izleyerek geri döndü. Erzurum'a yaklaşırken, Hâdim Beyin komuta ettiği bir kuvveti Gürcistan'a sevk etti. Orası baştanbaşa yağmalandı. Kendisi de Şirvan'a yürüdü. Asker ve silah bakımından çok üstün olan Şirvan Şahı Ferruh Yesar'ın ordusunu bozdu. Yesar'a o kadar hınçlı idi ki, öldürmekle yetinmeyip cesedinin yakılmasını emretti. Ganimet olarak ele geçirdiği bütün malları suya attırdı. Müridler düşünmeden ve gözlerini kırpmadan buyruğu derhal yerine getirdiler. Komutanlardan biri de, kendisine

19 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, A.g.e., s. 227.

20 Prof. Dr. Faruk Sümer, Safevî Devletinin Kuruluşu, s. 17.

emir verilmediği halde elindeki mücevher dolu bir keseyi aynı yere fırlattı[21].

Savaşta canlarını kurtarabilen Şirvan askerleri Şehr-i Nev'e gidip orada bekleyen Ferruh Yesar'ın oğlu Şeyh Şah'ın etrafında toplandılar. Bunu haber alan İsmail, arkalarından hemen bir kuvvet sevketti. Şeyh Şah bir gemiye binip Hazar ötesindeki Geylân'a kaçınca, toplanan asker dağıldı. Gürcistan sorununu halleden İsmail, o kışı Mahmut Âbad'da geçirdi. Gülistan fethi ile uğraşırken, kale komutanı Akkoyunlu hükümdarı Elvend'den yardım istedi. Bu çağrı üzerine derhal harekete geçen Elvend, İsmail'le Nahcıvan yakınlarında çetin bir savaşa tutuştu. Her iki taraf da önemli zayiat verdi. Sonunda Safeviler üstün geldi ama Dulkadırlı, Ustaclu, Şamlu, Bayburtlu, Tekeli, Rumlu, Karamanlu beyleri başta olmak üzere bir çok önemli kişileri kaybetti. Bu savaşta Azerbaycan tümüyle Safevilerin yönetimine geçti. İsmail, Tebriz tahtına oturup şahlığını ilân etti. On iki imam adına hutbe okuttu, ezanın arasına Aliyyü'l veliyullah sözcüklerini de kattı. Böylece Kızılbaş Safevi devleti resmen kuruldu. Şeyhlik ve şahlığı birleştirince "Şah İsmail" sanıyla anılmaya başlandı[22].

Yapılan savaşta her nasılsa kaçıp canını kurtaran Elvend'in, Erzincan yöresinde asker toplamaya başladığı duyuldu. Açıkca belirtilmiyor ama niyeti, Şah İsmail'le Anadolu'daki müridlerin yolunu kapamak, dolayısıyla ihtiyacının büyük bölümünü temin ettiği bu yolu kontrolü altında bulundurmak, hasmını bu suretle yıpratıp zayıf düşürmekti. Tehlikeyi sezen Şah İsmail, Elvend üzerine yürüyünce, Elvend kaçıp Tebriz'e, oradan da Bağdat'a gitti[23] (1502).

İsmail Akkoyunlularla yaptığı savaşı da kazandı [1503). Sultan Murat kendisini zorla kurtarabildi. Bu savaş Şah İsmail'e Acem Irak'ı, Fars ve Kirman'ı kazandırdı. Aldığı yerlerde Kızılbaşlığı kabul etmeyen sünni halkı bilim adamı, kadın, erkek, çocuk demeden hepsini kılıçtan geçirdi. İleri gelenlerden birini de Osmanlı elçisinin gözü önünde yaktırdı. Onu bu zulümlerden alıkoymaya yeltenen anasını bile affetmedi[24].

Şah İsmail savaşlarda kaybettiği asker ihtiyacını Anadolu'dan gelenlerle takviye ediyordu. Dulkadırlı'lar, arkasından da Osmanlı'lar Anadolu halkının Safevi ülkesine gitmesini yasak ettiler. Bu tedbir

---

21 Prof. Dr. Faruk Sümer, A.g.e., s. 20.
22 Tahsin Yazıcı, "Safeviler", İslâm Ansiklopedisi, c. 10, s. 54.
23-24-25 Prof.Dr. Faruk Sümer, Safevi Devletinin Kuruluşu, s. 24-26.

Şah İsmail'i telaşa düşürdü. Padişah II. Bayezıt' a yazdığı mektupta, gelenlerin ziyaretçi olduğunu, nezirleri tekkeye bıraktıktan sonra geri döndüklerini, yine aynı şekilde hareket edeceklerini bildirerek yasağın kaldırılmasını istedi. Padişah yasağı kaldırmadı ama, takibatı gevşetti[25].

Anadolu'daki yerleşik veya konar-göçerlerin kitleler halinde Erdebil şeyhlerinin yanına koşmalarında elbetteki geçerli nedenleri vardı. Halifelerin propaganda esnasında "Erdebil'e gidenlere beylikler, mal, mülk veriliyor, herkes bolluk içinde rahatça yaşıyor" mealinden sözleri işsiz-güçsüz, âvare Türkmen gençleri arasında yayılırken, gittikçe tevatüre dönüştü. İsmail onların gözünde bir şeyh değil, daha kutsal bir varlık halinde tecessüm etti[26].

1508'de Alâüddevle, ortada hiç bir sebep yokken Şah İsmail'in elçisine hakaret edip hapsedince, araları bozuldu[27]. Gerçek neden Dulkadırlı'ların Akkoyunlu ülkesine göz dikmesi, Şah İsmail karşısında kuvvet kazanmaya teşebbüsle birlikte, Akkoyunlu Kızılbaşların Safevilere katılmalarını önlemek istemesidir. Şah İsmail amacını gizlemek için Erzurum üzerinden Erzincan'a geçti. Burada bekleyip, II. Bayezıt'a "Baba" hitabıyla yazdığı mektupta Osmanlı topraklarından geçme izni istedi. Bunun iki nedeni var: 1- Mektubun yanıtını beklemek, 2- Daha önemlisi de, Anadolu'daki Kızılbaşların kendisine katılmalarını temin için zaman kazanmak. Fakat gelenlerin miktarı umudunun çok altında gerçekleşti.

Şah İsmail Osmanlı topraklarından geçip Sarız yoluyla Elbistan'a gitti. Alâüddevle İsmail'den elbetteki çekiniyordu. Açıkta bir meydan muharabesini göze alamayıp, hayli sarp olan Turna dağına çıktı. Memlûklerle Osmanlılardan yardım istedi. Memlûkler bu talebi reddetti. Osmanlılar da yollarda oyalanıp durdu. Kışın yaklaştığını bahane ederek Ankara'da bekledi. Safeviler Dulkadır ülkesini yaktı, yıktı, harabeye çevirdi. Kış yaklaşırken onlar da geri döndü. Bu arada Harput zaptedildi. Diyarbakır hakimi Emir Beyin kendisine iltihak etmesiyle o yöre olduğu gibi Safevi egemenliği altına girdi.

1510 yılının dikkate değer olayı, Horasan'ın alınması, daha önemlisi de Şah Kulu ayaklanmasıdır. Aslen Tekeli (Antalya) olan Karabıyıkoğlu Hasan, Şah İsmail'in babası Haydar zamanında Azerbaycan'a gitmişti. Bir süre sonra halife olup Teke iline gönde-

---

26 Prof.Dr. Faruk Sümer, A.g.e., s. 27.
27 Bir söylentiye göre Şah İsmail, Alâüddevle'nin güzel kızı Benlü Hatun'u istemiş. (Uzunçarşılı, c. 2, s. 228). Halk arasındaki rivayette de: Alâüddevle, "Ben bir Kızılbaşa kız vermem" deyince, araları bozulmuş.

rildi. Burada epeyce faaliyette bulundu. Şah Kulu işte bu halifenin oğludur. Korkuteli'nin Yalunlu köyünde doğdu. Yiğit, cesur ve gözüpek bir türkmen delikanlısı idi. Köyün yakınındaki bir mağaraya kapanıp gece gündüz ibadete başladı. Gün geldi ünü yalnız çevreye değil, Padişah II. Bayezıt'a kadar ulaştı. O da hayır duasını almak için her sene altı yedi bin akçe gönderiyordu[28]. Başına toplanan müridlerin sayısı sekiz-on bine yaklaşınca "Şah İsmail'in halifesiyim" diyerek mağaradan çıktı. Antalya'dan Manisa'ya götürülmekte olan Şehzade Korkud'un hazinesini ele geçirdi. Antalya kadısını öldürdükten sonra yolu üzerinde bulunan şehir, kasaba ve köylerin halkını kılıçtan geçirdi. Böylece Kütahya'ya kadar ilerledi. Yaptığı vuruşmada Anadolu Valisi Karagöz Ahmet Paşa'yı öldürdü, askerlerini dağıttı. Arkasından Karaman Valisi Haydar Paşa da, Karagöz Paşanın âkibetine uğradı. Vezir-i Â'zam Ali Paşa çevresini kuşatıp Şah Kulu'nu ele geçirmek üzere iken Şehzadenin geri çekilip gitmesi, kalanların komutanlara riayet etmemesi yüzünden, ağır yaralı olan Şah Kulu çenberi yarmayı başardı. Fakat birkaç gün sonra öldü. Başsız kalanlar kurtuluşu Şah İsmail'e sığınmakta buldular. Yolda, Tebriz'den Anadolu'ya gitmekte olan bir kervanı soyup 500 kişiyi öldürdükleri için, ileri gelenlerinden önemli bir bölümü Şah İsmail'in gazabından kurtulamadı[29]. Çünkü Şah, kendisi için gerekli olan her cins mal, silah ve eşyayı bu kervanlar vasıtasıyla temin ediyordu.

1512'de Osmanlı Tahtına geçen Selim, Safeviler için bir tehlikeydi. Bu nedenle daha şimdiden her türlü tedbire başvurmak zorunda idiler. Anadolu'ya gönderilen Rumlu Nur Ali halife vasıtasıyla sofuların kendi tarafına geçmeleri istendi. Yine onun kışkırtmasıyla Amasya, Tokat, Sıvas ve Çorum'daki Kızılbaşlara başkaldırılar düzenletti. Tokat'ta adına hutbe okutturdu, sünni halk karşısına dikilip de hesap sormaya başlayınca şehri yakıp yıktı. Artık burada tutunamayan Nur Ali, Erzincan'a gitti. Yavuz Sultan Selim'in aldığı tedbirlerle ortalık sakinleşti. Ama Yavuz elbette ki, bunları sineye çekecek karakterde bir insan değildi. Daha başka olayların da gelişmesiyle iki Türk ordusu Çaldıran'da karşı karşıya geldi (1514).

Şah İsmail'in askeri ve silah gücü Osmanlı ordusuna oranla az sayılabilir. Fakat 80 bin kişilik bir süvari gücü ile şahları uğruna irkilmeden canlarını feda edecek inançlı ve dinç bir asker Safeviler için küçümsenmeyecek bir avantajdır. Osmanlı ordusundaki disiplin,

28 Uzunçarşılı, c. 2, s. 254.

29 Tahsin Yazıcı, "Safeviler", **İslâm Ansiklopedisi**, c. 10, s. 54.

deney ve silah bakımından Safevilerden üstün olmasına rağmen, üç ay sürekli hareket halinde olduğundan hayli yorgundu. Onların bu durumunu bilen Ustaçlıoğlu ile Nur Ali Halife, karşı taraf saflarını düzenlemeden derhal hücum edilmesini söylediler. Şah İsmail bu teklife karşı çıktı. Nihayet her iki taraf da saflarını düzenledi. Safevi ordusunun sağ koluna Ustaclıoğlu ile Mehmet Han komuta edecekti. Kendisi muhafız efratla ortada ve geride olacaktı. Osmanlı ordusu geleneğe uyarak sağ kolda Anadolu Beylerbeyi Hadım Sinan Paşa, sol kolda Rumeli Beylerbeyi Hasan Paşa saf bağladı. Ortada ve önde azaplar, arkasında kapıkulu askerleri, yeniçeriler, topçular, cebeciler ve süvariler yer aldı. Yavuz Sultan Selim merkezde duracaktı. Önce Şah İsmail sağ kol askerleriyle hücuma geçti. Osmanlı ordusundaki plan gereğince öndeki azaplar sür'atle iki yana açılıp da ileri sarkmayı geciktirince, sol kol askerinde panik başladı. Beylerbeyi Hasan Paşa şehit oldu. Merkez ve Sinan Paşanın emrindeki toplar ateş açınca, sol kol kendisini toparladı. Kısa zamanda Safevi ordusu bozuldu. Şah İsmail bir kurşun isabetiyle kolundan yaralanıp attan düştü. Bir Osmanlı süvarisinin mızrakla üzerine yürüdüğünü gören Şah'ın subaylarından Sultan Ali, "Şah benim!" diye ileri atılarak süvariyi yanılttı. Hızır adındaki bir er de atını Şah'a verip kaçmasını sağladı. Şah İsmail'in hazinesi, tahtı, karısı Taçlı Hanım ve diğer yakınları muharebe meydanında kaldı[30]. Şah arkasına bakmadan doludizgin Tebriz'e kaçtı.

Yavuz Sultan Selim'in Tebriz'e gelmek üzere yola çıktığını duyan Şah İsmail, oradan Bergüzin'e gitti. Yavuz, Tebriz'de dokuz gün kalıp geri döndü. Onun asıl amacı kışı Tebriz'de geçirip, Şah İsmail'i tamamen ezmek, kızılbaş devletini ortadan kaldırmaktı. Lâkin askerlerin İstanbul'a geri dönmek için gösterdiği sürekli titizlik, bazı vezirlerin de onları destekler görünmesi yüzünden bu arzusunu yerine getiremedi.

12 yaşından 27 yaşına kadar geçen 15 yıl içinde devlet kurmuş, muharebeler yönetmiş, zafer üstüne zafer kazanmış olan bu genç, zeki, yetenekli ve mağrur adam, Çaldıran yenilgisinden sonra manen birdenbire çöktü. Herşeyden elini çekip teselliyi içkide aradı. Her yılı

30 Tarihlerimizde bu kadın hakkında verilen bilgiler oldukça çelişik. Bir kısmı kaçıp kurtulduğunu, bir kısmı da tutsak edilip Yavuz'un onu Câ'fer Çelebi'ye nikâhladığını yazıyor. Hoca Sadeddin ve Âli ise tutsak edilenin Taçlı Hanım olmadığını iddia ediyor. İkinci görüş doğru olabilir. Çünkü, Şah İsmail'in ondan başka iki karısı daha vardı.

bir başka şehirde geçirerek gece gündüz içti. Nihayet 1524 yılının Mayısında Sarab şehrinde öldü. Erdebil'e getirilen cenazesi Şeyh Safiyyüddin türbesine gömüldü[31].

HATAYÎ Mİ.. HATAÎ Mİ

Günümüzde Hatayî tapşırması üç ayrı imlâ ile yazılıyor: 1- Hatâ'î, 2- Hataî, 3- Hatayî. Bunların hangisi doğru? Bu konudaki imlâ kuralı şimdiye değin hep ayrı ayrı yorumlandı, bu yüzden de kesin bir sonuca varılamadı. Hal böyle olunca üzerinde durulması gereken bir başka sorun ortaya çıkıyor: Bu tapşırmayı Şah İsmail acaba nasıl yazıyordu? En eski kaynak Taşkent nüshası olduğuna göre, onun bir kopyası olan 1966 Bakû baskısına baktık. Bütün şiirler Hatayî (خطائی) imlâsıyla yazılmış. Biz de "demek ki doğrusu bu" deyip, ona aynen uymakta bir sakınca görmüyoruz[32].

Şah İsmail'in bu tapşırmayı almasına bir özenti ile bir olayın neden olduğu söyleniyor. Şöyle ki: Şah İsmail, Ali Şir Nevaî'yi çok beğendiği için tapşırmasını ona benzek şapmış[33]. Diğeri oldukça enteresan: Riyadoğlu Hur, Kerbelâ'da önce Yezid'in ordusunda idi. Cenk esnasında İmam Hüseyin'in tarafına geçip ona biat etti. Sonra da Yezid'in askerlerine karşı savaşarak şehit oldu. Çabucak oradaki

---

31 H. Yusufov, Şah İsmail'in ölümünü anlatırken diyor ki:..."ölümünden bir [ay] kadar evvel yorgunluk hissettiğinden ava çıhılır. O, sağalmak ümidiyle Şeki mahalline gelir çıhır. Şahdağ'da av edir. Ona Şahdağ'da çoh kadim zamanlardan kalmış birçok av hayvanlarının, vahşi at ılhılarının olduğunu haber vermişdiler. Şah İsmayıl ava çıhmazdan evvel yerli ahali ona hemin yerde av etmeyin, Şahdağ'daki hayvanlar avlamağın sınağlı olduğunu, yahşi neticeler vermediğini bildirirler. Şah Ismayıl bu sözlere ehemmiyet vermir ve öz adamları ile çerge avı teşkil edir. Av şenliği kurtarar-kurtarmaz o, ağır şekilde hastalanır ve derhal Erdebil'e kayılır. Burda da onun halı yahşılaşmır. Telesik Tebriz'e yola düşerler. Yolda Sarab yakınlarındaki Mengutay adlı yerde hali o kadar ağırlaşır ki düşerge sarmalı olurlar. Hekimlerin sâ'yi, mualicesi bir fayda vermir. Hükümdar şair 1524. ilde iyunun 23-de vefat edir. Cesedini Erdebil'e getirip Şeyh Türbesi'nin yanına defn edirler" (Şah Ismayıl Hatayî, *Geçme Namerd Köprüsünden, Şer'ler ve Poemalar*, Bakı, Yazıcı 1988, s.10-11).

32 Azerbaycanlı araştırmacılar da "Hatayî" imlâsıyla yazıyor.

33 Mirza Abbaslı, **Azerbaycan Şifahi Halg Edebiyatına Dair Tetkikler**, c. IV, s. 92'deki "Şah İsmail Hatayi ve Folklor" başlıklı makalesi, Azerbaycan SSR Elmler Akademiyası Yayınları, Bakû, 1973.

münasip bir yere gömmek istediler. Lâkin yarasından akan kan bir türlü durmak bilmedi. Durumu Hz. Hüseyin'e bildirdiler. O da gülümseyerek, "Öbür dünyada tanık istiyor" deyip, yağlığını (mendil) çıkarıp verdi. Yarayı onunla sarınca kan birdenbire durdu. Şah İsmail Bağdat'ı alınca, İmam Hüseyin'in Kerbelâ'daki türbesini de ziyaret etti. Ayrılırken gözü Hud'un mezarına ilişti. Birden hiddetlenip, mezarın başka yere nakledilmesini emretti. Mezar açılınca Hud'un yarası üzerindeki yağlığı gördü. "Bu nedir?" deyip de eline alır almaz kan yeniden akmaya başladı. İşte o zaman Hz. Hüseyin'in türbesinden "Hatâ ettin İsmail!" diyen bir ses duyuldu. İsmail yağlığı tekrar yaraya kapatıp, üzerini örttü. Hata yaptığını o da anladı. Bu hatasını daima hatırlamak için de, o günden sonra şiirlerini Hatayî diye tapşırdı.

Bunun bir yakıştırma olduğu açıkca belli. Şah İsmail Bağdat'ı 1510'da aldı. Ondan önce yazdıklarında da aynı tapşırmayı kullanıyordu.

EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Çağdaşı hayranları onu "Sahip-i seyfü'l-kalem" diye tanımlıyor. Gerçekten Hatayî muharebe meydanlarında kazandığı başarı kadar, kalemini de kılıç gibi maharetle kullanan nadir devlet adamlarından biridir. Aradan geçen 500 yıla yakın bir zaman içerisinde yaptığı savaşlar ve kazandığı zaferlerin sayısı çoktan unutulup gitti; ama yazdığı şiirler hâla zevkle okunuyor. 18 yaşından önce yazdığı birçok gazelle, cidden nefis birer eser olan "Dehnâme"yi yine o yaşlarda yazması gösteriyor ki, başkalarının çocukluk devresini yaşadığı yıllarda o, çoktan olgunluk çağına girmişti. 12 yaşında yönetimi atalarından devraldığı ünlü bir tekkenin şeyhi oldu. Kılıçla elde edemediğini, halifelerini harekete geçirerek yaptıkları etkili propagandalarla amacına ulaşmaya çalıştı. 15 yaşında şeyhlikle şahlığı birleştirip yeni bir devlet kurdu. Dedesinin ve babasının temellerini attığı bir tarikatın (Kızılbaşlık) inançlarını yaymak çabasıyla her türlü çareye başvurdu.

Bazıları onun şairliğini, hayal dünyasının öylesine geniş, dâvasına olan inancının öylesine çoşkulu olmasına bakmadan, bu yeteneğinin kalıtımla ilgili olduğunu iddia ediyor. Belki haklılar...Fakat 7-12 yaş arasındaki öğrenim devresinde bu konunun yetkilileri tarafından kazandırılan şiir kültürünün etkinliğini yadsımak mümkün

değil. Ayrıca Nizamî-i Gencevî, Evhedi-i Maragayî, Kişverî-i Tebrizî, Şirvanî, Nesimî, Melikuş ve Sürurî gibi XVI. yüzyıl öncesi Azerî klâsik şairlerinin etkisi nasıl unutulabilir? Hele "isyankâr ve dövüşken ruhu"nda[34] Nesimî'nin ferman dinlemez duygularının heyecanını sezmemek, onu tanımamak demektir.

Onun olduğuna kesinlikle inandığımız Taşkent nüshasında 270 şiir var. Dehnâme ve Nasihatnâme ile 272 eder. Bunlardan münacat, nâ't, Hz. Ali övgüsü ve düvazdeh imam olmak üzere 14 tanesi dinî şiir (kaside); 3 tanesi propagandaya yönelik bir tür yiğitleme; 1 tanesi doğa güzelliğini anlatan bahariye; 1 tanesi devriye ve 10 tanesi rubai (yahut tuyuğ). Geriye kalan 241 şiirin konusu tasavvuf ve beşeri aşk. Dinî şiirlerle devriyenin diğer Alevi şairlerininkinden fazla bir farkı yok. Oun ünlü bir şair yapan bahariye ve propagandaya yönelik yiğitlemelerle, beşeri aşk şiirleridir Bunu da engin bir ruh ve duygu yapısının rahatlığıyla söylediği zarif dizeler, şair Hatayî'nin gerçek kimliğini simgeler.

Meclis ehli çâhır içinde dutar elde ayağ
Sânasen bir şema'dır üste yanar bir çerağ
(No. 41)

Açıklaması: İçki meclisinde, elde tutulan ayaklı kadehin içindeki şarap, kuyunun üzerinde yanan bir kandile benziyor.

Habeş 'dir kim misâfir Rûm'a düşmüş
Yüzin safhındaki ol hâl-i hindû
(No. 247)

Yüzündeki siyah ben, Anadolu'da yaşayan konuk bir Habeş'i andırıyor.

Övme ey zâhid mene rızvân ü cennet bağını
Kim anın yârın yüzi tek gül-i hamrâsı yoh
(No. 44)

Ey zâhid, bana cenneti ve güzellerini övme. Orada kırmızı gül yanaklı sevgilimden daha güzeli yok ki.

Propagandaya yönelik şiirlerin temelini hedef belirtmek, yol göstermek, verilen emri mutlaka yerine getirmek gibi bir Kızılbaştan

---

34 Ezizağa Memmedov, Şah Ismayıl Hatayî, s. 5.

beklenen hizmetler oluşturuyor. Didaktik olmasına rağmen basit ve kuru değil. Hepsi de heyecanla söylenmiş çoşkulu şiirler.

Şâhımın gönli bilir ol ki ganidir hemişe
Münkir oldur ki bu sözlerime ikrar değil
***
Leşkerim gazilerim sofilerim pîrlerim
Can ile bâşı bu yolda mene inkâr değil
***
Kır yezid hâvârici tüket kalmaya hiç
Nîşe kim Câ'ferî mezhebe talebkâr değil
(No. 91)

Yine aynı konuda yazdığı bir başka şiirde kızılbaşlarla sünnileri kıyaslıyor, yüzbin yezit askeri bir Kızılbaş görse, kurt görmüş koyunlar gibi kaçarlar, diyor:

Kuşâna gaziler seyf ü silâhı
Münâfık cânına havf ü hatardır

Yezidin leşkeri yüzbin olursa
Vilâyet leşkerinden bir yeterdir

Münâfık leşkeri bir gazi görse
Koyunu kurt kovar andan beterdir

İşâret kıldığınca bir nazar Şah
Öninde Şemr ü Mervan derbederdir

....
Cihangir gaziler meydâna girse
Havâriçler ayağda pây-i serdir
....
Yezide zahm-i seyf ü tir ü hancer
Başından gitmesin tiğ ü teberdir
....
Kızıl âlem kızıl bayrağ kızıl tac
Giyinse gaziler ol gün hazerdir
(No. 192)

Bahariyede doğadaki canlıların yaşama kavuşmalarını kendine özgü ifadeyle anlatırken, çizdiği tabloda parlak ve içaçıcı renkler birbiriyle âdeta cıvıldaşıyor.

Hatayî'nin düşünce yapısı üzerinde duranlardan bazıları onun koyu bir Hurufi olduğunu söylüyor[35]. Bu görüşte yanılma yok ama, ifrat var. Biraz açık kapı bırakarak, "Hurufilik özentisi sezilmektedir" denseydi, gerçeğe yakın bir saptama olurdu. Çünkü tek dayanakları olan "bah" redifli (şüpheliler No. 43) şiir hiçbir divanda yer almadığı gibi, derme-çatma bir düzenleme olan İstanbul nüshasında dahi yok. Rahmetli Sadettin Nüzhet bu şiiri, Millet Kütüphanesi Ali Emirî kitapları bölümündeki "Mecmualar, Manzum Eserler Kataloğu" ndan almış. Diğerleri gibi bu da Şah İsmail Hatayî'ye mal edilmiş. Yalnız divandaki,

Levh-i mahfuzun Hatayî ebcedin kıldı beyan
Div değilsen hâtemin hatminde fazlullâhı gör
(No. 220)

dizeleriyle biten şiirdeki 'fazlullah' sözcüğüyle Fazlullahı Hurufî'yi ima etmiş olabilir. Sadettin Nüzhet'in dediği gibi "Hatayî'yi (Vahdet-i vücud) prensiblerini ekseriyetle âfaka tatbik eden Hurufîlerden değil de, enfüse tatbik eden mutasavvıflardan" biri[36] kabul etmek icab eder.

Mahlas beytindeki "ebcedin" sözcüğü, ikinci dizede tarih düşürüleceğinin işaretidir. Nitekim fazlullahtaki "fazl" hecesi, ebcet hesabıyla H. 910 (M. 1505) eder.

DEHNÂME

Hatayî'nin divandan başka **Dehnâme** ve **Nasihatnâme** adında iki eseri daha var. Dehnâme şairin 20 yaşında iken yazdığı 1532 beytlik bir mesnevi. Adı önceleri **Âşık ve Mâ'şuk** idi. Halk bu adı beğenmedi. İkinci adı benimsendi ve kısa zamanda geniş bir çevreye yayıldı. Türkçe karşılığı "On mektup" olan Dehnâme'yi, daha önceki Azeri şairleri de yazmıştı. Bunlar arasında en çok XIV. yüzyıl şairlerinden Evhedî'nin ki dikkati çeker. Hatayî ondan faydalanmadı

---

35 Nihat Sami Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, s. 524; Tahsin Yazıcı, **İslâm Ansiklopedisi**, "Şah İsmail" maddesi, c. 11, s. 275 vd.; Ezizağa Memmedov, **Şah İsmail Hatayî**, c. II, s. 15.

36 Sadeddin Nüzhet [Ergun], **Hatayî Divanı**, s. 29.

ama, bazı imgelerin oluşumuna kaynaklık ettiği bir gerçek. Bu yeni Dehnâme'nin diğerlerinden farkı dilinin sadeliği, monotonluğu gidermek amacıyla gereken yerlere konuyla bağdaşan gazeller serpiştirmesi, bir de emsâli halk hikâyelerinde görüldüğü gibi kahramanların serüvenleri doğumundan ölümüne kadar devam etmiyor, âşık olmalarıyla başlıyor, birbirine kavuştukları gün sona eriyor. Hikâyeyi oluşturan canlılar: Âşık (şairin kendisi), Ma'şuk (sevgilisi) ve bağban. Cansızlar: Seba, Ah, Hud ve Gözyaşı. Başta münacat, nâ't, Hz. Ali ve on iki imam medhiyeleri ile bahariye yer almış. Asıl serüven bundan sonra başlıyor: Şairimiz bir gece, rüyasında Ma'şuk'u görüp ona can ü gönülden âşık olur. İlâhî bir sezgi ile bulunduğu mahalli öğrenir. Âşık'ın yüreğindeki aşk ateşi sevgilisinde de etkisini gösterir. Fakat Ma'şuk tedbirlidir, durumunu belli etmez. Bundan sonra Ah, Hut, Seba ve Gözyaşı devreye girer. Mektuplar gider gelir. Âşık türlü sınavlardan geçer. Elçilikte mahir olan Gözyaşının maharetiyle, sevgilisi nihayet razı olur. Âşıla Ma'şuk birbirine kavuşurlar.

Hatayî kitabın sonuna doğru tamiyeli tarih düşürmüş:

Hicrinde çün **dâd ü nun** geçti
Sinden dahi bir füzun geçti
H. 911 (M. 1506)

NASİHATNÂME

Didaktik bir mesnevi. Amacı, mistik bir dünya görüşüyle Kızılbaşlara doğru yolu göstermek. Hz. Ali, on iki imam, Şeyh Safi'nin kutsal kişiliklerini hatırlatmak suretiyle, kendisinin de o soydan geldiğini ima etmek. Halkın dilinden düşürmediği deyimlerle zulümden, haset ve hıyanetten sakınmalarını, kemal erbabının bilgisinden faydalanmalarını telkin ediyor. Sonunda diyor ki:

Nasihatnâme yazdım dervişane
Cihanda olmağ içün bir nişane
Teveccüh kıl tevekkeltü al'Allah
Kulağ çektim dedim erenlere şah
Hak'ın fazlına bağlanduğ ezelden
Temennâmız didardır Lemyezel'den
Hatâyî derdimendim bir kemine
Anınçün hû deyin şahın demine

ŞİİRLERİ

Edebi kişiliğinde belirttiğim gibi Hatayî divanında 257 gazel, 10 rubaî, birer tane de murabba, müseddes ve mesnevi olmak üzere 270 şiir var. Bunlar 7 değişik aruz ölçüsüyle yazılmış. Aşağıdaki listede kaç şiirin hangi ölçüyle yazıldığı gösterilmiştir.

Şiir sayısı ve kullanılan aruz ölçüleri:

179	Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
11	Fâilâtün fâilâtün fâilün
1	Faûlün faûlün faûlün faul
8	Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
41	Mefâilün mefâilün faûlün
2	Mef'ûlü mefâilün mefâilü faûlün
28	Mef'ûlü fâilâtü mefâilü faûlün

Hatayî, mahlasının önüne veya arkasına bazı isim, sıfat ve hitap türünden sözcükler eklemeyi âdet haline getirmiş. 82 şiirinde "bu Hatayî", 50'sinde "ey Hatayî, 14'ünde "miskin Hatayî", 4'ünde "men Hatayî", 2'sinde "biçâre Hatayî" diyor. 11 şiirindeki "haste" sıfatı mahlasın bazan önüne, bazan arkasında yer almış. 107 tanesi sadece "Hatayî" şeklindedir.

Üzerinde durulacak hususlardan biri de isim, sıfat ve hitapların kolayca yer değiştirmesi. Cöngün birisinde Pir Hatayî olan mahlasın, diğerinde Şah Hatayî'ye dönüşmüş olduğunu gördüm. Kaynakları ayrı olan başka şiirlerin mahlaslarını karşılaştırınca örnekler çoğaldı. Pîr, kul, can, derviş isimleri hiçbir çabaya gerek duymadan men, bu, ey, şah, haste ve miskine dönüşmüş. Onun için, böylesi isim ve sıfatlar şairin kimliğini saptamada yeterli kanıt olamaz.

Hatayî, şiirlerini ana dili olan Azeri türkçesiyle yazdı. Fakat bugün o türkçe Azerbaycan'da dahi konuşulmuyor. Örneğin mengâ, sening, eyleding, çeşming gibi sözcükler mene yahut mana, senin, eyledin, çeşmin şeklinde telaffuz edilmektedir. Bu durumda Taşkend divanındaki unutulup gitmiş eski sözcükleri aynen tekrarlamak hiçbir fayda sağlamayacak, aksine genç kuşakların o güzel okuyucuya bir fayda sağlamayacak, aksine genç kuşakların o güzel

şiirlerden zevk almasına engel olacaktır. Bu düşünceden yola çıkarak, o tür sözcükleri Anadolu'da, kısmen de Azerbaycan'da söylendiği şekilde değiştirdim. Bunun dışındaki imlâyı aynen muhafaza ettim.

Taşkent nüshasını yayınlayan Ezizağa Memmedov'un kitabında bazı şiirlerdeki hece düşüklüğü nedeniyle ölçü bozulmuş. Bunların kâtip hatasından ileri geldiği kanısındayım. Birkaçını düzelttim ve tarafımdan eklenenleri köşeli ayraç içine aldım.

ŞÜPHELİLER

Burada 156 gazel, 5 murabba, iki dörtlük, birer tane de beyit terci-i bend ve mesneviden oluşan 163 şiir var.

Şiir sayısı ve kullanılan aruz ölçüleri:

88	Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
45	Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
13	Mefâilün mefâilün faûlün
8	Mef'ûlü fâilâtü mefâilün faûlün
3	Mefâilün mefâilün mefâilün fâilün
2	Mef'ûlü mefâilün faûlün
1	Mef'ûlü müstef'ilün faûlün
2	Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
1	Mef'ilü fâilâtün faûlün faul

Her bakımdan güzel şiirlerin arasında bazan, cönkten cönge geçirilirken beğenilmeyip bazı dizeleri değiştirilmiş şiirler görülmektedir. Bilimsel bir incelemede bu tür şiirlerdeki nüsha farklarının ayrı ayrı belirtilmesi icap eder. Fakat çeşitli nedenlerle bütün divanları taramak olanağı bulamadığım için, -şimdilik- bir örnekle yetinmek zorundayım. Aşağıdaki 1 numaralı şiiri Vatikan nüshasından, 2 numaralıyı Sn. Faruk Aburşu'nun özel kitaplığındaki Sıvas kaynaklı eski bir mecmuadan aldım.

1

Ey menüm çoh sevdüğüm âlemde sultandır bugün
Yâr eğer kabul eder cânumnı kurbandır bugün

Ey adem sen âkil isen dünyaya virme meyil
Dünyaya viren gönül bu yolda nâdandır bugün

Ali'yi Hak bilmeyenler kâfir-i mutlak olur
Dini yôh îmânı yoh nâ-müselmandır bugün

Bir gönül âlur isen yüzüne varmış kimidir
Bir gönül yıhar isen Mekke virandır bugün

Ey **Hatâyî** can ganimetdür özini tânı gör
Danla gün olacak öz can mihmândır bugün

2

Ey benim çok sevdiğim yâ âleme sultan bugün
Yâr eğer kabul kılarsa kuşca can kurban bugün

Kim Ali'yi sevmez ise mutlak ol kâfir olur
Ne dini var ne imânı ne de Müselman olur

Bir hatır ele getürsen bin Hac etmiş gibidir
Bir hatır incitmiş olan bin Kâ'be viran bugün

Eğer mûnis âdem isen verme dünyâya meyil
Dünyaya meyil verenler bil ki ol nâdan bugün

Hatayî'm yahşi kıl ânı hem özini tânı gör
Âhiri çıksa gerek tende canım mihman bugün

ETKİLENDİĞİ ve ETKİLEDİĞİ ŞAİRLER

Hatayî şüphesiz kendinden önceki Azeri şairlerinin hepsini okudu. En fazla Alişir Nevaî, Habibî ve Nesimî'yi beğendi. Diğerleri bir dereceye kadar ama, en fazla Hurufi bir şair olan Nesimî'nin etkisinde kaldı.

1509'da Bağdad'ı zapteden Hatayî, uzun süreden beri orada oturan Fuzulî ile tanıştı. Ona hem bir şair, hem bir hükümdar tavrıyla hayli iltifat etti. Fuzulî de Şah İsmail'den hoşlanmıştı. Sonradan yazdığı

"Beng ü Bâde"yi, "Padişah-ı ba-ferheng" (Anlayışlı padişahın öğülmesi) bahsindeki şu dizelerle kitabını Hatayî'ye ithaf etti:

Bu surâhiden olmayan hoş-hâl
Dürd-nisbet müdam ola pâ-mâl

Meclis efruz-i bezmgâh-ı Halil
Cem-i eyyâm-ı **Şah Ismayıl**

Andan âsûdedir gani vü geda
Halladu'llahu muhkehu abada

Tahir Olgun, **Beng ü Bâde**'de (Esrarla bâdenin münazarası) Şah İsmail ile Bayezıt II. arasındaki çekişmelerin sembolize edildiğini söylüyor[37].

Başta Pir Sultan Abdal ve Kul Himmet olmak üzere Alevî-Kızılbaş şairleri Hatayî'nin etkisinde kaldılar. Bazıları izinde yürümekle kalmadı, adını bile benimsedi. Can Hatayî, Pir Hatayî, Sultan Hatayî bunlardan sadece birkaçı. Bazıları da onu manevî usta tanıdı. Söylediği şiirin bir dizesinde kendi adını tapşırırken, diğerlerinde "ustam" yahut "üstadım" sözcükleriyle Hatayî mahlasını da birlikte tapşırmayı ihmal etmedi.

Er Mustafa eydür ya böyle derdik
Ustam Hatayî'nin darına durduk[38]

Fakir Edna'm okumuşum ağırdan
Üstadım Hatayî cennet bağından[38]

Sadettin Nüzhet diyor ki: "En maruf Türk-Kızılbaş şairleri, Hatayî'yi bir mürşid tanımışlar ve daima onun izinde yürümeyi, onu taklit etmeyi şeref saymışlardır"[39] . Bu bir gerçek. Fakat...ekserisi medrese veya tekke öğreniminden yoksun kırsal çevre insanlarını, Şah İsmail'in gazelleri mi, yoksa Anadolu Hatayî'lerinin, -örneğin Şah Hatayî'nin söylediği- koşma türündeki nefesler mi etkiledi? Bu konu tartışmayı gerektirir.

37 Kemal Edip Kürkçüoğlu, **Beng ü Bâde**, Maarif Mat., İstanbul, 1956.
38 İbrahim Aslanoğlu, **Divriği Şairleri**, Ekin Mat., İstanbul, 1961., s. 15.
39 Sadeddin Nüzhet Ergun, **Hatayî Divanı**, s. 22.

HATAYÎ ve SAZŞAİRLERİ

Hatayî'nin sanatçılara büyük saygısı vardı. Onları devletin yüce makamlarına atayıp, yaşamlarını bolluk içinde rahatça geçirmelerine özen gösteriyordu. Şüphesiz bunlara şairler de dahildi. Habibî'ye "Melikü'ş şuara" unvanı verildi. Meylûm Rükneddin, Mir Fahri, Susenî Bey, Hace Rükneddin Tebrizî, Mahmud Han Deylemî, Molla Hüsrev Erdebilî, Mir Kâni Ordubedî[40] ile yakın ilişki içinde idi. Bunların bir kısmı sarayda kaldığından, fırsat buldukça onlarla şiir sohbetleri düzenliyordu.

Ülkesindeki sazşairlerine de alışılmışın dışında bir yakınlık gösterirdi. Onlarla sık sık sohbet eder, deyişmelerini dinler herbirine ayrı ayrı iltifat etmekle yetinmez, yerine göre gözdelerinden esirgediği ihsanları bunlara bol bol dağıtırdı. Çünkü bu şairler hemen her fırsatta kendisini yücelten ve kutsallaştıran deyişler söyler, savaşta askerin ön safında yürürken, çöğürler çalıp, onları çoşturur, düşman saflarına yaklaşırken sürekli telkinlerle eli silah tutan herkesi Şah yolunda can vermeye hazır duruma getirirlerdi. Şah İsmail devrinin ünlü tarihi **Cihan-ârâ-yı Şah İsmail Safevî**'de denildiği gibi asker, "Kurban olurum, sadaka olduğum pîrim, mürşidim" nağralarıyla, ölüm-kalım düşünmeden düşmana saldırır, istenilen sonucun alınmasında büyük etken olurlardı[41] .

Bugün, Şah İsmail Safevî zamanındaki sazşairlerinden yalnız Kurbanî'yi tanıyoruz. Şah'tan yardım istediği şiirinin bir dörtlüğünde diyor ki:

Men Hagg âşigiyem hak yola mail
Kitabım Gur'an'dır olmuşem gayil
Müridim, mürşidim ey Şah İsmayıl
Derdimin elinden feryada geldim[42]

---

[40] Nejat Birdoğan, **Şah İsmail Hatayî**, s. 27
[41] **Azerbaycan Şifahi Halg Edebiyatına Dair Tetkikler**, c. IV, s. 92. (Mirze Abbaslı'nın, "Şah İsmayıl Hatayî ve Folklor" başlıklı makalesinden).
[42] Ehliman Ahundov-Tehmasib Ferzaliyev-İsrafil Abbasov, **Azerbaycan Aşıkları ve El Şairleri**, [Haz.:Doç.Dr. Saim Sakaoğlu, Dr. A. Berat Alptekin, Esma Şimşek], Halk Kültürü Yay., Ist. 1985, c. 1, s. 12.

Bir başka şiirin son dörtlüğünde de Kara Vezir'den yakınıyor:

Bülbül idim ayrı düşdim gülimden
Felek vurdı cida saldı elimden
Gurbanî'yem Gara Vezir elinden
Şahoğlu'na şikâyete gelmişem

HATAYÎ SEVGİSİ

Buna sadece sevgi değil, ondan kaynaklanan sınırsız bir dinsel saygı demek daha doğru olur. Erzincan'a ilk gidişinde, ziyaretine gelen Kızılbaş Türkmen beylerine "Mühimmim vardır, muavenet eder misiniz?" diye sorunca, tereddüt etmeden cevap verdiler: "Şeyhimiz oğlusun, yoluna can ve baş terkederiz, hidmet buyurun!"[43] .

Bu konuşma elbette ki müridin şeyhine gösterdiği bağlılığın doğal bir ifadesi. Lâkin, aradan bir süre geçince, kazanılan başarı ve etkili propagandalarla işin rengi yavaş yavaş değişti. Birçoklarının gözünde Hatayî, Peygamberlik üstü kutsal bir varlık haline dönüştü[44] . Tarihlerimizde ilk bakışta tevatür gibi algılanacak bir hayli söylentiler yer almaktadır. Bunlardan bazı örnekler: Erdebil'deki şeyhlerini ziyarete gidenlere "Bunca zahmet çekip oraya gidinceye kadar, Mekke'ye gidip de Peygamberimizi ziyaret etseniz yeğrek değil mi?" sorusuna, Kızılbaşlar şöyle karşılık verdiler: "Biz diriye varırız, ölüye varmazız!". Selamlaşmak ve hasta ziyaretleri hakkında: İki kızılbaş birbiriyle karşılaştığı zaman "Selâmünaleyküm" yerine "Şah" derdi. Bir hasta ziyaretine gidince hatırını sorup, iyileşmesi için dua etmeyi aklına getirmez, ona da "Şah" demenin dua yerine geçeceğine inanırdı[45] . Şah'ın adını duyar duymaz secdeye kapananların sayısı gün geçtikçe artmaya başladı[46]. Ondan gelen çağrıyı duyanların kimi "ölüsünü dirisine yükleyip"[47] , kimi de Şah'a giden kafileye bir an önce yetişmek endişesiyle, düğün gecesi gerdeğe

---

[43] Faruk Sümer, **Safevî Devletinin Kuruluşu**, s. 26.
[44] **Âşıkpaşazâde Tarihi**, s. 260.
[45] Hoca Sadeddin Efendi, **Tacü't Tevarih**,[İsmet Parmaksızoğlu sadeleştirmesi] c. 2, s. 242.
[46] Hoca Sadeddin Efendi, **A.g.e.**, c. IV, s. 171.
[47] Faruk Sümer, s. 27.

girmekten vazgeçip hemen yola koyuldu. Çoluk çocuğunu, mal ve varlığını onun yoluna feda edenler günden güne arttı[48].

Bunların bir bölümü söylenti olabilir. Önemli olan, Osmanlı tarihçilerinin yargısından ziyade, yoksul ve çaresiz Anadolu konargöçerlerinin Şah İsmail Safevî'ye hangi görüş açısıyla baktıklarıdır.

Aradan yüzyıllar geçti. Bu tür saygı anlamını tamamen değiştirip, etkisini büyük ölçüde kaybetmesine rağmen, yine de bazı alışkanlıklar belirli çevrelerde hâlâ devam ediyor: Alevi meclislerinde Hatayî'nin şiiri okunurken sıra şahbeyte gelince erkekler oturuşunu değiştirip diz çöküyor, kadınlar ayağa kalkıp saygı duruşuna geçiyor[49].

FAHRİYELER

Ey Hatâyi sen ne bülbülsün ki bâğ-ı ravzada
Görmemişdir bâğban der gülşen-i mînû seni
(No. 72)

***

Zamâne şâirinde görmedim hiç
Hatâyî bülbül-i gûyâ senin tek
(No. 87)

***

Ey Hatâyî zikr-i bikrin eyledin eş'âre sarf
Dutdı irfan meclisin defterle divan şimdiden
(No. 138)

***

Bu Hâtayî şi'rine tâ'n itme ey nâkes hasud
Cümle uşşak ehline hemdem onın divânıdır
(No. 186)

Men eyleme Hatayî kelâmını ey rakib
Bak defterine sözleri nazm ü nizamdır
(No. 198)

***

Men Hatâyî'yem şahın vasfını dâim söylerem
Sıdk ile bel bağlarım defterle divan mendedir
(No. 197)

48 Hoca Sadeddin Efendi, A. g. e. s. 242.
49 Abdülbaki Gölpınarlı, **Kaygusuz Abdal, Hatayî, Kul Himmet**, s. 19.

Hak taâlâ dört kitâbı gökden indirdi yere
Men anı istemezem çün küll-i Fürkan mendedir
(No. 197)

ÇELİŞKİLİ BİR YAŞAM

Şair Hatayî, devlet hazinesinin tamtakır olduğuna aldırmadan yoksullara ve sanatçılara sürekli yardım eden eli açık, nazik ve zarifti. "**Ululuk istersen kulluk eyle**" diyecek kadar alçakgönüllü, sevecen bir halk adamıydı. Bununla beraber gözüpek ve örgütçü bir yapıya sahipti. Osmanlılar'a karşı Avrupa devletleriyle kurduğu ilişkiler sırasında portresini çizen ressam, "Freuze, Ufuci galerisinde, Ciovenea koleksiyonundaki tabloda onu şöyle resmetmiş: Son derece güzel, sarışın, elâ gözlü bir yüz".[50] Sakalsız, yanları sarkık, Anadolu tipi uzun bıyık. İnsana saygı telkin eden hoşgörülü bir insan.

Aynı zamanda o, Kızılbaşlığa sempatik bir görüşle bakmayanlara bu erdemini birdenbire terkedip, aklın ve idrakin asla kabul etmeyeceği bir değişimle acımasız kisveye bürünen bir hükümdardı. Onun bu hali şüphesiz, aklı ermeğe başladığı günden itibaren babasının ve dedesinin öcünü almak çabasıyla yetiştirilmesinin, şeyhi olduğu tekkenin benimsediği bir mezheb -yahud- tarikatı yayma görevini üstlenmiş bir hükümdar olmasının doğal sonucudur. Bu koşullar nedeniyle başka türlü olması da beklenemezdi.

Acımasızlığını simgeleyen birkaç örnek:

Kazarun'u aldığı zaman, Kızılbaşlığı kabul etmeyen sünni bilginlerin hepsini kılıçtan geçirdi[51].

Ezana "Eşhedü enna Aliyyen veliyullah" sözcüklerinin katılması için emir vermişti. Buna karşı gelenlerin gerekçelerini dikkate almadan tümünün kellesini uçurdu[52].

Kendisine hiçbir zorluk göstermeden teslim olan Bağdat şehrindeki İslâm dininin önde gelenlerinden Ebu Hanife, Abdülkadir Geylâni, vd.nin türbelerini yıkıp yerini belirsiz hale getirdi[53].

50 İrène Melikoff, "Hatayî", **Uluslararası Folklor ve Halk Edebiyatı Semineri Bildirileri 27-29 Ekim 1975 Konya**, Güven Mat. Ankara, 1976.
51 Faruk Sümer, A.g.e., s. 24.
52 Tahsin Yazıcı, "Şah İsmail", **İslâm Ansiklopedisi**, c. 11, s. 279 vd.
53-54-55 Tahsin Yazıcı, "Şah İsmail". c. 11, s 276.

Halid bin Velid soyundan gelenlerin tümünü katletti[54].

Mağlup edip öldürdüğü Özbek hükümdarı Şeybanî Han'ın kafatasına şarap doldurup kana kana içti[55].

Şirvan Şah'ı öldürmekle yetinmeyip, cesedini yaktırdı[56].

Padişah II. Bayezıt'ın elçisine gözdağı vermek amacıyla suçsuz bir esiri, elçinin huzurunda hunharca yaktırdı[57].

Şahkulu olayında, kervan soygunu elebaşılarını kaynar kazanda haşlatarak cezalandırdı[58].

Bunlar yine birşey değil...Lüzumsuz yere kan dökmesini önlemeye çalışan öz annesine kızarak, onu da öldürmekte asla tereddüt etmedi[59].

Bütün bunlara rağmen gözden uzak tutmamak gerekir ki, Hatayî, kısa yaşamı süresince benimsediği inanca -ne pahasına olursa olsun- ödün vermeyen ender devlet adamlarından biridir.

HATAYÎ'Yİ TANITAN İLK KAYNAKLAR

Ona dair ilk bilgiyi öz oğlu ve kendisi de şair olan Sam Mirza (1517-1567) vermiştir. **Tuhfe-i Sami** adındaki tezkiresine onu da dahil etmiş, fakat H. Yusufov'un dediği gibi "Tessüf ki, Farsperest ziyalı büyük atasının zengin irsinden ancak Farsça yazdığı bir beyti nümune getirmekle kifayetlenmiştir"[60].

Kafzâde Faizi ise (1572?-1622), **Zübdetü'l-eş'ar**'da Hatayî divanının bir nüshasını yazıyorsa da, hangisi olduğunu bildirmiyor.

Kâtip Çelebi (1609-1657) **Keşfü'z-zünun an Esâmî'ül ve'l-Fünun**'da (cilt 1, s.10), Sam Mirza'dan daha fazla bir bilgi vermemiş, Arap ve Fars şairlerini tanıtırken şiirlerinden bol örnekler verdiği halde Hatayî'den bunu esirgemiş, sadece Türkçe ve Farsça şiirler yazdığını kaydetmekle yetinmiş.

Azerbaycan Türkmenlerinden olan İskender Bey Münşî'de (1560-1633) yazdığı **Tarih-i Âlem ârâ-yı Abbasî**'de (cilt 1, s. 23) Hatayî'yi yanlış yola gittiği savıyla kınıyor, hakkında övgüye değer hiçbirşey söylemiyor.

---

56 Faruk Sümer, A.g.e., s. 24.

57-58 Tahsin Yazıcı, "Şah İsmail", İslâm Ansiklopedisi, c. 11, s. 277.

59 Faruk Sümer, s. 24.

60 H. Yusufov, **Şah İsmayıl Hatayî**, s. 11.

Bunlardan başka Hasan Bey Rumlu **Ensehut Tevarih**'de, Mirhond **Ravzatü's-Safa**'da, Sadık Bey Afşar **Mecmaü'l-havass**'ta, Valeh mahlasıyla anılan Dağıstanlı Hacı Alikulu **Riyazü'ş-şuara**'da ve katıksız bir Türk olan Hacı Lutfeli Bey **Ateşgede**'de Hatayî'den bahsetmişlerse de, Sam Mirza'dan daha fazla birşey söyleyen olmamış.

XIX. yüzyılın ikinci yarısında Şemseddin Sami (1850-1904) **Kamusu'l-A'lâm**'ın İsmail Safevi maddesinde (c. 2, s. 951) Safiyüddin'den başlayarak soyunun kısa biyografisini yazmış, Hatayî maddesinde de (c. 3, s. 2050) "Şah İsmail Safevî'nin şiirde kullandığı mahlasıdır. Fars ve Türk eş'arı vardır. Tercüme-i halini İsmail Safevî maddesinde sebk edip, şuracıkta yalnız eş'arından bir beyt irad ile iktifa olunur" diyor.

XVI. yüzyıl tezkire yazarlarından Sehî, Lâtifi, Âşık Çelebi ile Hasan Çelebi'nin Hatayî adını anmayışını bir dereceye kadar mazur görebiliriz. Çünkü, Osmanlılarla Safevîler arasındaki siyasal gerginlik, mezheb kavgaları ve uzun yıllar devam eden Alevi kovuşturması Onları böyle davranmaya zorlamış olabilir. Azeri kaynaklarının ona bir İranlı şair gözüyle bakmaları hangi gerekçeyle açıklanabilir?

Ne yazık ki, onun hakkında ilk doğru bilgiyi veren İngiliz Doğubilimcilerinden Charles Rieu olmuştur.

HATAYÎ DİVANLARININ BULUNDUĞU KÜTÜPHANELER

Hatayî her ne kadar,

Ey Hatayî fikr-i bikrin eylerim eş'âre sarf
Dutdı irfan meclisin defterle dîvan şimdiden

sözlerinden şiirlerinin divan haline getirildiği anlamı çıkartılırsa da, biz aynı kanıda değiliz. Çünkü günümüze değin böyle bir divan ele geçmedi. Esasen geçmesi de beklenemez. Bazılarının dediği gibi bu divan kaybolsaydı ya Şah İsmail yahut oğlu Şah Tahmasb arayıp mutlaka bulurdu. Bu konuda kaynaklarda da bilgi yok. Sadece ölümünden 11 yıl sonra (1535) Hatayi'nin saray hattatı, oğlu Tahmasb'ın da saray erkânından olan Şah Mahmut Nişaburî'ye şiirlerin bir araya getirilmesi emredilmiş. Bugün Avrupa ve Asya kütüphanelerindeki Hatayî divanlarının en eski nüshası işte bu. Taşkent nüshası ile diğerleri düzenleme tarihine göre şöyle sıralanmaktadır:

Taşkent: Özbekistan Cumhuriyeti Taşkent İlimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü Kütüphanesi elyazmaları bölümünde muhafaza edilmektedir. Hatayî'nin ölümünden 11 yıl sonra, 1535'de düzenlendi. Hattatı Şah Mahmut Nişaburî. 80 varaktan oluşan divanın kayıt numarası 1412. Bazı başlıkları zerefşanla işlenmiş. Şiirlerin hepsi çerçeve içinde, Dehnâme, 14 kaside, 248 gazel ve 10 rubai var.

Paris I : Milli Kütüphane'nin elyazmaları bölümünde 1307/83 numarada kayıtlı. Düzenleme tarihi 1451. 80 varaktan oluşan bu divanda 232 gazel ve 24 dini şiir var.

Tebriz : 1545 tarihli külliyat, Sultan Gurrai Kütüphanesi'nde. Buradaki nüshaya Dehnâme ve Nasihatnâme'de eklenmiş.

Paris II : XVII. yüzyılın başlarında düzenlendiği tahmin edilmektedir. Milli Kütüphane'nin elyazmaları arasında 995/64 numarada kayıtlı. 16 dini şiir, 205 Türkçe, 1 Farsça gazel; ayrıca 1 kıt'a, 1 Türkçe, 2 Farsça beyit ve Nasihatnâme var.

Britanya : 1613 yılında düzenlenen divan, Müzedeki elyazmaları bölümünde 3380 numarada kayıtlı. 83 varakta Nasihatnâme, 225 gazel, 10 rubai ;

Erdebil : 1603'te düzenlenen divan, Şeyh Safi Kütüphanesi'nde muhafaza ediliyor. 86 varakta Nasihatnâme, 186 gazel, 1 müseddes, 9 rubai ve 1 kaside;

Vatikan : Apostol Kütüphanesi elyazmaları arasında, 221 numarada kayıtlı. XVI. yüzyılda düzenlenen divanda 16 kaside, 160 gazel;

Mezar-ı Şerif : Afganistan'ın Mezar-ı Şerif şehrindeki Bahter Müzesi Kütüphanesindedir. 101 varak içinde Dehnâme, Nasihatnâme ve 193 gazel var. Son yaprakları yırtılıp kaybolduğu için şiirlerin tamamı bilinmiyor.

Bunlardan başka **Berlin, Leningrat** ve **Istanbul**'da da Hatayî divanları var. İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri kitapları arasında bulunan mecmuaya divan dememek gerekir. Bunun diğer divanlarla hiçbir ilgisi yok. Cahil bir heveskârın cönklerden toplayarak oluşturduğu içeriğinden belli. Buradaki hece şiirlerle bir kısım gazellere diğer divanların hiçbirinde rastlanılmaz. Tamamen Anadolu ağzı olan hece şiirler bütün araştırıcıları hem düşündürmüş, hem de yanılmalarına neden olmuştur. Bu bakımdan hiçbir değer taşımaz.

DİVAN

A

-1-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Minba'd eğer menimle habib olsa âşina
Men cânımı yolında anın eylerim feda

Gülgûn yüzin hayâline düşdi gönil yine
Benzim sarardı derd ile mânendi kehrüba

Darü'ş-şifâya gitmedüğim candan ötrüdür
Ey cismimin hayâtı lebindir mene şifa

Çeşmin cihanda fitne vü âşub gösterir
Her dem kıyâmeti koparur kametin mene

Yastan **Hatâyî** yâr eşiğin itikadile
Şâm ü seherde devletine eylegil dua

-2-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün-

Diyâr-ı ışka sultânım dilâ men de zamânımda
Vezirimdir gam ü gussâ oturmış iki yanımda

Firâk ü âteş ü derd ü elemler bağrımı yahdı
İlikler kara su oldı eridi üstühânımda

Men ol canbâz-ı serbâzım felek fevkindedir dârım
Nice Hallâc-ı Mansûr'u yürütdim rîsmânımda

Men ol şahbâz-ı kûhsarım baş eğmem kulle-i Kaf'a
Nice anka gibi yavru uçurdım âşiyanımda

Hemen el arhası yerde cihânın pâdişâhıdır
Hatâyî hep geçen serden kadem koyan nişanımda

-3-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Her kime kim sencileyin bir peri veş yâr ola
Akl ü huş ü hanumanından dahi avar ola

Başına her kimsenin düşse saçın sevdaları
Terk idib dünyanı ömrinden dahi bizar ola

Sen teki âlemde olmaz ger olursa dilberâ
Bu gözi cadu sıfat hem kaşları mekkâr ola

Derd ü gam geldikçe senden şad olur men dilrubâ
Göreyim anlar menem gönlimde berhürdar ola

Kıla dönmiştir vücudım mihnet-i cevrin çeke
Sağ gezen düşmenlerin bu bende tek bimar ola

Hemdemin daim rakib olmışdır ey gülyüzlü yâr
Hande bir gül bitse lâzımdır yanında har ola

Vasl iken şad eyle kurtar dürlü gamlardan meni
Derd-i hicranın çeken ki bu dil-i efkâr ola

Var mıdır bir kimse yâreb ehl-i uşşak içre yâr
Bu Hâtayî haste dil tek âşık-ı didar ola

-4-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Âsiyim yüzim karâsın sil Muhammed Mustafa
Derdliyim derdim çaresin kıl Muhammed Mustafa

Yerde görmez gökde görmez kör münâfıklar seni
Yerde sensin gökde sensin yâ Muhammed Mustafa

Başı uryan sîne giryan kamu efgan ağlaşır
Çağrışub feryâd iderler yâ Muhammed Mustafa

Dâr-ı vechin çekdiler iki gözimün nûrına
N'eyleyim görmedi gözim yâ Muhammed Mustafa

Men ne günah işledim kimesne bilmez hâlimi
Yazılu defterin içre sil Muhammed Mustafa

Rûz-i mahşerde gelüben şefaât it sen bize
Vardığın Miraç hakiyçün yâ Muhammed Mustafa

Hatayî'm isyân içinde yüz dutup hazretine
Aybımızı gelme yüze yâ Muhammed Mustafa

-5-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Ruşen yüzün ki zülfün olubdır nikab sana
Nisbetdir ebr içinde meh ü âftab ana

Işkın senin ki mahzen-i genc-i ilâhidir
Andan dürür ki mesken olubdır harab ana

Işkın nedir cihanda senin ey peri sıfat
Hayran-dürür gezen felekde gezer mâhtab ana

Uyhuda gözlerim nice görsün cemalini
Işkında çünki gelmedi bir zerre hâb ana

Âşık-dürür yanağına zülfün **Hâtayî** tek
Andan düşer bu vechile bu piç ü tâb ana

-6-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hüsn-i ruhsarın kim oldı can ü dil hayran ana
Vade-i devr-i kamerni dapşurır devran ana

Çün senin hüsnin misali Yusuf-i Ken'ânidür
Yüzini her kim ki görmez yoh-dürür iman ana

Ateş-i ışkında ey hunhare gözlü dilberim
Öyle yanmışdır bu bağrım yoh-dürür iman ana

Gül yanağın dilberâ bes taze terdir her zaman
Kanlu yaşımdan töker her dem gözim bâran ana

Zulmet-i zülfünde gönli bu **Hatâyî** hastenin
Hızr'a benzer kim görinmez çeşme-i hayvan ana

B

-7-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Zerre-i mihrinde daim ey cemal-i âftab
Ebr-i yüzinden getürgil dutmagil menden hicab

Dur didim yârin kûyinden ey rakib-i rû siyah
Haste bülbül var iken n'eyler gülistanda gurab

Ey gözi nergis yüzü gül tek boyı serv-i revan
Ta ki senden ayru düşdüm hasteyem halim harab

Cennet-i vaslında ey canım meni dur itmegil
Men firakın ateşinden çekmişem derd ü azab

Bu **Hatâyî** hakkına daim dutubdır çoh ümid
Âkıbet rahm eyle ana saat-i yevmü'l-hesap

-8-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Geldi sürahi meclise ref' eylemiş nikab
Nur eyledi bu meclisi zerrin pür âftab

Manend-i cam-ı Hızr Nebi'dir misal ilen
Âb-ı hayat içindeki cân bahş iden şerab

Gıl gıl ider mataraya ya'ni dıgıl dıgıl
Baş indirir piyâleye kim kılma içtinab

Ma'şuk-ı serv kameti mahbub-ı sim ü ten
Tavus-ı ravza cilve kılur çıhmış ez-hicab

İçmiş şerab-ı lâ'li çü serhoş öper ayağ
Nakl eylemekde can ü çiğerden dilber kebab

Âyine-i Sikender ü hem câm-ı cem budır
İzhar ider cihanda kılur şeyhi çün şebab

Her yerde kim otura **Hatayî** o hûri veş
Gökte melâik ohuya ya leyten-i türab

D

-9-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hak kelâmı sevmişem sûre-i Yâsin'den meded
Kim mene İncil ü Fürkan'ın duâsından meded

Ey bi-hakkın mu'cizâtı virdin ol Mûsî'ye men
Kim mene Mûsî-i Umran'ın asâsından meded

Ey Yaradan âlemi ol şâh-ı hûbân ışkına
Ol resul-i âhiratın mu'cizâsından meded

Kim ki kâmın almadı dünyada oldur bî-neva
Bî-nevanın vir gelen yâreb nevâsından meded

Bu **Hatâyî**'der ezelden men imamın kuluyem
Ey imam-ı Hak Aliyyü'l Murteza'sından meded

-10-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Munca var itdin mene nâ-mihribanlığdan ne sûd
Öldirenden sonra ey can mihribanlığdan ne sûd

Kahrın ilen têlh geçdi çünki ömrim dünyada
Yaşım üzden isteyüben şâdımanlığdan ne sûd

Bilmezem niçün -dürür düşmenliğin bu nev ilen
Lütfını görsetmeyib hem bu yamanlığdan ne sûd

Çünki rahmin yoh-dürür men pîr-i ışkın haline
Bu cihan bağında ey servim civanlığdan ne sûd

Ey **Hatâyî** dilberin çün kim cefa eyler sana
Bi-vefâ âlemde böyle zindegânlığdan ne sud

E

-11-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Hayalin meskenindir can içinde
Yine Yusuf nedir zindan içinde

Gözim içinde ol aks-i cemalin
Güher nisbetlidir umman içinde

Yüzin sehminden ol şekker dudağın
Gülistandır gül-i handan içinde

Rakibi koymagil kapunda n'eyler
Bu kâfir cennet-i rızvan içinde

Hatâyî görmemişdir kametin tek
Hırâman servi hiç bustan içinde

-12-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gel gönil pîr isteyeli bu kadim erkân ile
Gerçek oldır Hak yolına vara baş ü can ile

Canı terkin kılmayan cânana vâsıl olmadı
Kul gerek kim mahrem ola hazret-i sultan ile

Kahrine şükr eyle gel kim Hak sana rahmeylese
Hem karin olmış ezelden küfr ü din iman ile

Öldüren sen dirilden sen sahlayan sensin hakim
Yoh imiş bir senden özge âyet-i Kur'an ile

Bu **Hatâyî** ta ezelden ışkına yoldaş idi
Gönlini şâd eyleyendir sen keremlü han ile

-13-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey ki hicrin bendeni zâr itdi kaygular bile
Çeşm-i fettânın görib hayranem âhûlar bile

İstemez gönlim meşâmı zülfünüzden özge müşk
Müşki n'eyler kimse kim öğrendi ol bûlar bile

Ta gözim ol fitnelü kaş ü gözin gördi senin
Geçdi ömrim ah idüb ol çeşm ü ebrûlar bile

Anca ahdı gözlerimden kanlu yaşım sû-be-sû
Ahdı çeşmim zevrakı her suya ol sular bile

Şi'r içinde nisbet olmaz ey muhaddis bilmiş ol
Bu **Hatayî**'nin kelâmın her hatalular bile

-14-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey gönil ışkında yârin nâle vü âh eyleme
Değme her nâ-mahremi sırrından agâh eyleme

Âşıkın imanıdır yârin cemali ey rakib
Tanrı-çün git karşudan ma'şuku gümrah eyleme

Çün menem üstüme doğdı âftabım ey kamer
Gezme sen evc-i felekde adını mah eyleme

Çün senin aşk-ı mecâzından hakikat bulmuşem
Şimdi sen hahı vefa kılgıl mene hah eyleme

Menzil-i rahmanilerdir âstanı dilberin
Gitgil ey şeytan rakib aheng-i dergâh eyleme

Çün visalin harmeninden bir cu olmaz hasılın
Dane kılma yaşımı çehremni çün gâh eyleme

Ey **Hatâyî** içdüğin mey âb-ı kevserdir müdam
Nuş-i can it bâdeden bir lâhza ikrah eyleme

-15-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yâ ilâhî sen beni bî-aşk-ı cânân eyleme
Işk ilen şadem gönil derdime derman eyleme

Müddeîlen va'de kılma kavline kılmaz vefa
Her yalancı yâr ilen sen ahd ü peyman eyleme

Ger visalinden meded kılmazsan ey ârâm-ı can
Gözimi giryan idüb bağrımı biryan eyleme

Lebleri duranda ol gül yüzlü yârin dem-be-dem
Goncenı ey bâğban gülşende handan eyleme

Bu **Hatâyî** hastenin kılma müşevveş hatırın
Ağ yüz üste ol kara zülfün perişan eyleme

-16-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yâre yâr olmag dilersen gayrısın yâr isteme
Can ü dilden geçmemişsen yüri dildar isteme

Var ü varlıg varmayınca şâha varmaz var imiş
Sen özini şaha dapşur dahi gel var isteme

Âşıkın ma'şuk yüzidir kıblesi hem Kâ'be'si
Sen yüzini şaha dönder kıble divar isteme

Bu cihanın bağçesinde hârsız gül mi olur
Tikeninden korhmaz isen yüri gülzar isteme

Ey **Hatâyî** yâr yolına canını itgil feda
Geç bu dünya şöhretinden sen anı var isteme

-17-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Eğildim secde kıldım hanedane
Nuş itdim şerbetinden kane kane

Zihi devlet beşaret men gedâya
Yürürken uğradım men bir dükâne

Saraf olan bilür gevher bahasın
Mübah olmış-dürür pîr ü civâne

Erenler âsmanın direğidir
Direk yerden dayanır âsmâne

Ululug ister isen kullug eyle
Ayag bir bir basarlar nerdübâne

Cihanı açdı Sultan Hayderoğlı
İrişdi gaziler kevn ü mekâne

Yüridim bağına kıldım teferrüc
Erenler yatağı nakş-ı cihâne

Sürer Düldül çalar şah Zülfikâr'ı
Ali'den kaldı bu darb ü nişâne

Hatâyî'yem bugün meydan içinde
Şahın medhin ohurum dervişâne

-18-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gitdi ol dilber besi derd ü belâ kaldı mene
Ne belâ bilkim yöküş cevr ü cefa kaldı mene

Munca geldim men gedaya hiç inayet kılmadın
Eşiğinde kılduğım dest-i duâ kaldı mene

Müjde geldi dilsitânımdan ki katl oldı rakib
Şükr kim bigâne gitdi âşina kaldı mene

Anca kevkeb kimi yaş tökdi gamından gözlerim
Yer ile gök ile keyvanda baha kaldı mene

Ey **Hatâyî** zülfü tek arındı yüzden zengibar
Dilber-i Çin ü Huten hubb-i Hıta kaldı mene

-19-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gitdi ol mehrû yanımdan yüz cefa kaldı mene
Cevri bilmen kim belâ-yı münteha kaldı mene

Ey peri çoh işve-i hüsnine mağrur olma kim
Mülk-i fani sanmagıl kim ne sana kaldı mene

Ta kim ol hurşid-i ruh gitdi gözimden mu'teki
Gözyaşım anın yüzinden âşna kaldı mene

Sen gidenden berlü anca zâr ü efgan itmişem
Yer ü gök ins ü melek cümle baha kaldı mene

Dilberin gitdi **Hatâyî** sen n'idersin dünyayı
Çünki can gitdi bu ten yâreb niya kaldı mene

-20-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Sanma kim sen gitdin ey ayyüzli can kaldı mene
Çün seninle gitdi cismim nâtüvân kaldı mene

Ta ki sen gitdin yanımdan ey dilârâmım menim
Halet-i vaslın gönilde pâsbân kaldı mene

Gerçe gülzar-ı cemalin gitdi karşımdan menim
Dilde mihr-i kametin serv-i revân kaldı mene

Ger nihan oldı gözimden ol peri peyker sanem
Gökde meh ânın yüzinden bir nişan kaldı mene

Ta ki senden ayru düşdi bu **Hatâyî** haste dil
Bûy-i mûyin müşk ile anber feşan kaldı mene

-21-

-Mef'ûlü fâilatü mefâîlü fâilün-

Her dem gamında nale vü âhım yeter mene
Dünya yüzinde ol yüzi mâhım yeter mene

İsbât kılmışem ruh-i zerd eşk-i sürhimi
Dâvi-i ışka böyle güvâhım yeter mene

Âlem halayıkı mene cümle hasud ola
Ol âstanın iti penâhım yeter mene

Zahid öğinme tali-i sa'dım dib-i yügüş
Sen var işine baht-ı siyâhım yeter mene

Kesme ümid rahmet-i Hak'dan **Hatâyî** sen
Cümle hatada lutf-i İlâhım yeter mene

-22-

-Mef'ûlü fâilatü mefâîlü fâilün-

Can olmaz ise sen teki canân yeter mene
Vaslın bu haste gönlime dermân yeter mene

Hicrin çefası ile yahıbdır bu gönlimi
Her şeb kapunda nale vü efgân yeter mene

Zulmât içinde âb-ı hayat istemez gönil
Lâ'lin zulâl-i çeşme-i hayvân yeter mene

Zahid koparma sen meni meyhâneden bugün
Rûz-i ezelde yâr ile peymân yeter mene

Gerçe **Hatâyî** gitdi elinden visal-i dost
Her dem hayali dideye mihmân yeter mene

-23-
-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-
Dilberâ ışkın tenimde sevgili candır mene
Pertev-i mihr-i ruhın hurşid-i tâbândır mene

Derd-i hicrinden senin hergiz şikâyet kılmazem
Hiç ilâc itmen taleb niçün ki dermândır mene

Âstânın hâkini virmen cemi'-i âleme
Her ayağın toprağı mülk-i Süleymân'dır mene

Tâ cemalin mushafın gördim eyâ nur-i İlâh
Zikr-i ışkın dilde daim vird-i Kur'ân'dır mene

Ey **Hatâyî** hubların cevri vefadır âşıka
Firkat-i mihr-i nigârın cevri ihsândır mene

-24-
-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-
Dilberâ ol ay yüzin hurşid-i tâbândır mene
Bahçen içinde ahan su âb-ı hayvândır mene

Mescide varmak ne hâcet didim ey zahid sana
Ruy ilen zülfü anın küfr ile imândır mene

Müddeiler ta'nesinden sanmanız kim men dönem
Ol menim canım içinde can-ı canândır mene

Men seninlen söyleşende ger zemistan ger bahar
Her ne çağ görsem seni âlem gülistândır mene

Ey **Hatâyî** çün sana Hak'dan nazardır her zaman
Işkın ile bu hayatım bağ-ı rıdvândır mene

-25-
-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-
Ey cemâlin gülsitânı bağ-ı minudır mene
Cennet-i rıdvan ki dirler ol ser-i kûdır mene

Yüzin üste zülfini tâ gördim ey ruh-i revan
Gice gündüz ağlamag ışkında hoş hudır mene

Hicr-i sergerdanlığın çerh-i felekden görmenem
Bu cefâlarnı kılan ol yâr-i meh-rûdır mene

Giceler tâ subh olınca uyhu gelmez aynıma
Tâ hayalin daima çeşmimde karşudır mene

Anca yaş tökdi **Hatâyî** firkatinden ey sanem
Hancaru bahsam gözimde yeryüzi sudır mene

-26-
-Mef'ûlü fâilatü mefâîlü fâilün-
Canâ gönilde hemdem olan gam-dürür mene
Görkim: firak ivende ne hemdem-dürür mene

Ancah yüzin görende senin can değil melul
Zülfin kimi gönil dahi bir dem-dürür mene

Dil teşne olsa vâdi-i hicrinde gam yemen
Lâl'in zülâli çeşme-i zemzem-dürür mene

Niçün severdi haste-dil ey bî-vefâ seni
Bu çoh belâ ki hicrin ider kim-dürür mene

Miskin **Hatâyî** vasl ile yüz il yaşar müdâm
Bu ömr kim zamanede bir dem-dürür mene

-27-
-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-
Ey gönil kûyinde me'va kıldığun ya'ni ki ne
İtlerin kûyinde gavga kıldığun ya'ni ki ne

Sakin olmag Kâ'be-i kûyinde yeğdir dilberin
Her gerekmez yere perva kıldığun ya'ni ki ne

Kanlu yaşımnı yüzüm üste revân idüb müdâm
Râz-ı pinhânım hüveydâ kıldığun ya'ni ki ne

Gönlini kıldın müşevveş bir tükenmez fikr ilen
Bu perişan zülfü sevda kıldığun ya'ni ki ne

Eşk-i hûnin bahre döndi çeşmesinden çeşmimin
Su-be-su yaşını deryâ kıldığun ya'ni ki ne

Vechin eyyâmında bu baht-ı siyahımın şehâ
Nisbetini leyl-i yelda kıldığun ya'ni ki ne

Herdem ey Leyli nigârım bendeni Mecnun teki
Vâleh ü gamkin ü şeyda kıldığun ya'ni ki ne

İstedüm kûyinde can virem şehâ tehir idib
İnne emhalhüm rüveydâ kıldığun ya'ni ki ne

Hâk-i pâyinde meni ednâdân ednâ eyleyib
Özini âlâdan âlâ kıldığun ya'ni ki ne

Öldirem derdin bugün danla meni çıhdın hilâf
Bilmezem imruz-i ferda kıldığun ya'ni ki ne

Levh-i dilde bile teskin dapmış iken gamları
Bir dahi yanlışdan inşâ kıldığun ya'ni ki ne

Çünki rahmin yoh mezarım üstine bir daş idüb
Ey vefâsız ânı tuğrâ kıldığun ya'ni ki ne

Gül yüzin evrâkını gülşende handan eyleyib
Bülbül-i mahzuni gûya kıldığun ya'ni ki ne

Asmağ içün canımı bir kıl ilen ey nev-nihal
Servi-tek kaddüni peydâ kıldığun ya'ni ki ne

Çünki dilden yoh-dürür meylin men dil-hasteye
Merhaba ehlâ vü sehlâ kıldığun ya'ni ki ne

Çâk idüb gün-tek giribanını her dem gözine
Sûbh dem yüzini peyda kıldığun ya'ni ki ne

Çünki devr itmez ayağı meclis-i uşşak-arâ
Leblerin câm-ı musaffa kıldığun ya'ni ki ne

Kudretidir sâni'-i pâkin ana insan dime
Sen anı manend-i eşya kıldığun ya'ni ki ne

Leyli zülfinin hayali ışk ilen Mecnun teki
Meskenini kûh ü sahra kıldığın ya'ni ki ne

Secde kılmağçün dilersen kaşları mihrâbını
Özini sen ehl-i takva kıldığun ya'ni ki ne

Validinin ma'nisin yâd eyleyib her dem-be-dem
Cahid elfazında fena kıldığun ya'ni ki ne

Ayağı tozında ol serv-i revânın ey gönül
Vermek içün can müheyyâ kılduğın ya'ni ki ne

Sidre birlen müntehaya kadrini teşbih idib
Kadrini vel Tur-i Sina kıldığun ya'ni ki ne

İster idim kurtulam geldikçe bir bir gussadan
Gün-be-gün derdim müsennâ kılduğın ya'ni ki ne

İşiğinde bî-nevaya iltifâtın kem kılıb
Hüsn ilen özini garra kıldığun ya'ni ki ne

Ey **Hatâyî** hâk ilen yeksan olıb ol mah içün
Azm-i sevda-yı Süreyyâ kılduğın ya'ni ki ne

-28-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yine bî-pervalığı yâd itdiğin ya'ni ki ne
Olur olmaz sözi bünyâd itdiğin ya'ni ki ne

Her seher tâ şam olınca dapmazam çün rahati
Bendeni kaygudan azad itdiğin ya'ni ki ne

Gussa vü derd-i firak ilen eyâ Şirin-misal
Âşıkı dağlarda Ferhad itdiğin ya'ni ki ne

Yüz kez ölsem dünyede bir dem mene yohdur visal
Firkatinde ömrimi bâd itdiğin ya'ni ki ne

Seng-i dil yârin elinden âh idüben dem-be-dem
Yaha yırtıb baş açıb dâd itdiğin ya'ni ki ne

Olmışem hicrinde gecden çürimişdir üstühan
Dirliği de mene bir ad itdiğin ya'ni ki ne

Tâ ki feryâdına yetmez lutf idib ol şâh-ı hüsn
Ey **Hatâyî** munca feryad itdiğin ya'ni ki ne

-29-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gonce tek lâ'lini handan ittiğin ya'ni ki ne
Lâle tek bağrımı pür kan itdiğin ya'ni ki ne

Kare zülfün ağ yüzin üstünde efşân eyleyib
Gönlimi gamdan perişan itdiğin ya'ni ki ne

Kılman için taze hüsnin bağın ey serv-i revan
Gözimi kûyinde giryan itdiğin ya'ni ki ne

Tökmek için kanımı başım kesib her dem-be-dem
Şehsüvarım azm-i meydan itdiğin ya'ni ki ne

Âşıkın vasl ile bir dem gönlini şâd itmeyib
Bu harâb-âbâdı virân itdiğin ya'ni ki ne

Gülşen içre cilvelenmişsen yine geşt itmeğe
Can kuşın dutmağa seyrân itdiğin ya'ni ki ne

Bî-tevakkuf her belâ öhın ki atsan her yana
Sen meni karşuda kalhan itdiğin ya'ni ki ne

Ger yüz il kûyinde can vir meyli yoh her dem sana
Ey gönül sen munca efgân itdiğin ya'ni ki ne

Ayağın yüzinde dirlik istedim men ol didin
Müşkilimi bile âsân itdiğin ya'ni ki ne

Dil kuşuna dane-i hal üste dam bitmiş saçın
Yâreb anı bend-i zindan itdiğin ya'ni ki ne

Çünki kılurdın mene min tavr-ile cevr ü cefâ
Işkını gönlimde mihmân itdiğin ya'ni ki ne

Ârızını zülfünüz birlen hicab idüb müdam
Ey güneş yüzini pinhan itdiğin ya'ni ki ne

Mihr ilen rahm itmeyüben kahr birlen öldirib
Bendeye lutf ile ihsân itdiğin ya'ni ki ne

İstemişdin katlimi can müjde virdim merdane
Göz ü gönlünü peşimân itdiğin ya'ni ki ne

Gonce gül handan olub nergisle susen bitmeğe
Ârızın bağın gülistân itdiğin ya'ni ki ne

Perdesinden keşf idüb ey verd-i ahmer yüzini
Bülbüli âlemde destân itdiğin ya'ni ki ne

Çünki can virmezsin ey ömrüm bu cansız cismime
Sûy-i lâ'lin âb-ı hayvân itdiğin ya'ni ki ne

Vargıl ey bâd-ı saba ol anber-efşan zülf-i vey
Bu kamer devrinde devran itdiğin ya'ni ki ne

İsterem geldükçe gamdan kurtarasın rahmedib
Gün-be-gün derdim firâvân itdiğin ya'ni ki ne

Leşker-i ışkın gönil çek üstüme sen dilruba
Hane-i gönlimi talan itdiğin ya'ni ki ne

Hallerin fülfül yüzin gül leblerin mül ey sanem
Hatlarından deste reyhân itdiğin ya'ni ki ne

Bahre döndi çevreniz eşkimden ey âyine-rû
Gözyaşından bile umman itdiğin ya'ni ki ne

Seyr iderken mürg-i dil bağ-ı ruhında bend idüb
Anı der câh-ı zenahdan itdiğin ya'ni ki ne

Çalmag için başımı top eyleyib meydan ârâ
Hav idüb zülfini çevgân itdiğin ya'ni ki ne

Çünki zulmetden çıharmaz gönlimi şem'i ruhun
Sen anı şem'i şebistân itdiğin ya'ni ki ne

Men gedaya çünki yohdır rahmin ey can ışkını
Gönlimin tahtında sultân itdiğin ya'ni ki ne

İyd-i yüzinçin şehâ müjgân ohıylan canımı
Kaşların yayına kurbân itdiğin ya'ni ki ne

Ma'den-i yüzinde bir hokka dehânındır dişin
Leblerin tarfını mercan itdiğin ya'ni ki ne

Aldı zemzem Kâ'be-i vaslın safasından gözim
Tarf-ı dil derdine derman itdiğin ya'ni ki ne

Her sütunun kasr-ı bağ-ı dilde can mikdarını
Nisbet-i hannan ü mennan itdiğin ya'ni ki ne

Bu **Hatâyî** gönlini ey nergis-i cadu nigâr
Özine sihr ile hayrân itdiğin ya'ni ki ne

-30-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Mevsim-i kış gitdi devr-i nevbahar oldı yine
Meclis-i keşte acaib rûzigâr oldı yine

Sâkiyâ vakt-i tarabdır elde tutgil câm-ı mey
Kim benefşe mest olıb nergis humâr oldı yine

Mevsim-i gül geldi vü gülşen bezendi bezm içün
Dağ ü sahra cümle yekser lâlezâr oldı yine

Geldi nevruz ü bahar ü ahd ü devr-i dôstkâm
Yâr eli tek yeryüzi nakş ü nigâr oldı yine

Ebr-i nisan cûşa geldi tökdi rahmet yağmurun
Gökyüzinden yeryüzine dür nisâr oldı yine

Bahçeye seyrane çıhdı geşt içün ol gülsitan
Gül hacaletden kızardı şermsâr oldu yine

Kametinlen bahs-iderdi daima ol serv-i bağ
Gör hacaletten ana menzil-kenar oldu yine

Gülyüzini göreli artdı figanı kuşların
Lal iken bülbüllerin savtı hezâr oldı yine

Ey **Hatâyî** şâd olub Beytü'l-hazandan çıh bugün
Bağ ü bahçe suyuna vakt-i güzâr oldı yine

-31-

-Mef'ûlü fâilâtün mefâilü fâilün-

Canım tükendi hasret-i cananeyem yine
Şem'-i ruhına ışk ile pervaneyem yine

Zâhirde gerçi derd-i firak oldı hemdemim
Bâtın yüzinde yâr ile hemhaneyem yine

Dünya yüzinde ışk ile zârem direm sanem
Bir söylegil ki ukbada cananeyem yine

Daim gönil kuşu ki düşer dâm-ı zülfüne
Başdan ayağa yarelü çün şaneyem yine

Tâ kim **Hatâyî** âhu teki düşdi bendine
Sahrada derd-i ışk ile divaneyem yine

-32-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gerçi hicrinden zayıf ü nâtüvan oldım yine
Pîr iken yüzini gördüm nevcivan oldım yine

Devr-i hüsninden güneş tek olmış idim âşikâr
Hîcr sahrasına düşdim bî-nişan oldım yine

Âkil idim dünyada Leyli cemalin görmeden
Işk ile Mecnun teki bî-hânüman oldım yine

Tâ ki âşub-i felekden görmeye hüsnin zeval
Eşiğinde gice gündüz pâsbân oldım yine

Bu **Hatâyî**'nin dilinde ışkınız pinhan iken
Cümle-i âlem dilinde dâstan oldım yine

-33-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey yüzin güldir lebin çün gonca handândır yine
Bûy ü mûyin âşıka küfr ile imândır yine

Anca efgan itdim ey dürr-i melâhat sensizin
Çeşme-i çeşmimden ahan bahr-i ummândır yine

Tâ gam-ı hicran ile düşdim visalinden ırag
Gamlu gönlim hicr ile çün beytü'l-ahzandır yine

Yüzini zahid neden sebü'l mesânidir demez
Safhasında yazılu hem nur-ı Kur'ân'dır yine

Şol perişan zülfüni tâ görmişem ey ruh-i kuds
Derd ü hasretden menim gönlim perişândır yine

Onca çekdüm firkatin harını ey gülyüzlü yâr
Yüreğümdir gonca-nisbet dopdolu kandır yine

Dün demişdin menden özge yâre virmişsin gönil
Men **Hatâyî** haste-hale bu ne bühtândır yine

-34-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bâtınum hicrinde cân dopdolu kandur mene
Ay yüzinde zâhirüm gül kimi handandur mene

Zehr-i hicrün leşkerinden kişver-i cânâ ne gam
Çün hayâlün gönlümün tahtı da sultandur mene

Bülbül-i zârem yüzün bâğ ü gülistânım-dürür
Ol gülistan üstüne zülfün şebistandur mene

Çeşm ü mestün giceler niçün uyanmaz hâbdan
Kim işim her subh ü şam âh ile efgandur mene

Bu **Hatâyî**'ye rakibün fitnesi kâr eylemez
Daima çün dêstgirim fazl-ı Süphan'dur mene

-35-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gönlimi çekdi şeha dağ-ı gamın dağ üstüne
Yine ol mâhın fırakı çekdi bir dağ üstüne

Zülf-i rûyin hattı tek hiç kimse defter yazmamış
Tâki âlemde yazılmışdır kara ağ üstüne

Gerçi güller çoh biter âlem gülistanında lik
Gülyüzin tek bitmemiş hiç gülşen ü bağ üstüne

Ağ yüzin üstünde ol zülf-i siyahını götür
Bilmezem hamrâ gülin niçün konar zağ üstüne

Bu **Hatâyî** haste-dil her dem ümid-i vasl-içün
Döşemişdir yüzini kâpunda toprağ üstüne

-36-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yâr ışkın bağrımın tâ çekdi yüz dağ üstüne
Ateş-i hicrin bu dağın çekdi bir dağ üstüne

Men za'yıf üşte firakın yükledi bir dâğ kim
Ol yola kılmaz tahammül koysalar dağ üstüne

Yüzin üste zülfüni gördükçe mushafdır direm
Bu ne hikmetdir ki yazılmış kara ağ üstüne

Şol hat ü halin kenarında ruhın ey dilrubâ
Ol güle benzer ki düşmiş taze bir dağ üstüne

Bu **Hatâyî** çeşmi yolında anın toprağ olur
Tâ ayağın basa ol dilber bu toprağ üstüne

-37-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gülyüzin kim düşmüş ol zülf-i perişân üstüne
Bir bulıtdır kim düşübdir mâh-ı tâbân üstüne

Ârızın üste düşübdir katre katre ol arak
Sanasın şebnem-dürür düşmüş gülistan üstüne

Zülf-i çin olmış-dürür her dem düşer şol ârıza
Zulmet-i devrânı gör kim düşmiş imân üstüne

Şol rakib-i divi gör kim kûyine hükm eylemiş
Şöyle kim kasd eyler o mülk-i Süleymân üstüne

Bu **Hatâyî** yüzin üste zülfüni görgeç didi
Zulmet-i gör kim düşübdir âb-ı hayvan üstüne

-38-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dane-i hal-i siyeh kim düşdi ruhsâr üstüne
Lâle-i pür dağdır kim düşdi gülzâr üstüne

Halkalanmış zülfüniz ruhsarın üste ey sanem
Gence benzer kim anın yatmış-dürür mâr üstüne

Tâ ki zahid gördi yüzin kılmadı hergiz nigâh
Kâfir-i mutlakdır ol kim gelmez ikrar üstüne

Sanasın kim çeşme-i hayvânın üste geldi Hızr
Düşdi tâ hattın senin lâl'-i şeker-bâr üstüne

Tâ ki vuslin oldı vâsıl bu **Hatâyî** hasteye
Bir tabibe benzer ol kim geldi bîmâr üstüne

-39-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ger menimlen o meh-i nâ-mihribânım söyleşe
Haste cismimde bu can-ı nâtüvânım söyleşe

Men ölenden sonra kabrim üste ger azmitse yâr
Kabr içinde dura anınlan imânım söyleşe

Bu kararı yoh gönil bilmen haçan ârâm ide
Yâ meğer bir gün menimlen dilsitânım söyleşe

Zehr-i hicran birle dahi tâliim telh olmaya
Ger menimlen bir kez ol şirin-zebânım söyleşe

Gamlu gönli bu **Hatâyî**'nin cihanda şâd ola
Ger menimlen bir gün ol ömr-i civanım söyleşe

-40-

-Mef'ûlü fâilâtün mefâilü fâilün-

Aytdım kaşına işve kıl aydır ki göz üste
Bahdım ki görim ol gözi didi ki yüz üste

Bir târ-ı muyindir kemerin altda miyanın
Naziklik ile kim diye bir söz bu söz üste

Ey dil yüzini hâk idegör yâr eşiğinde
Tâ dâmen-i dilberden anın düşe toz üste

Meyhâre lebin istedi tâ nukl ü kebabı
Işk od'ını yahıb ciğerim saldı köz üste

Yâr aytdı mene âşık isen haste **Hatâyî**
Bu cevr ü cefa kim kılurem şimdi düz üste

Ğ

-41-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Meclis ehli çahır içinde dutar elde eyağ
Sanasen bir şem'adır ki üste yanar bir çerağ

Gülşen-i meclisde bir şûh-i peridir dilruba
Sanasen bir lâledir bağrında anın dürlü dağ

Dôstkâm olsun hemişe üş bu câm-ı dôstkâm
Oldı meclisde müşerref busesinden sol ü sağ

Müşk ü anber mecmeridir yohsa câm-ı mey-dürür
Bûy-i hubından anın daim muattardır dımağ

Mihr ilen yâri ki gelmişdir zi-gülşen yâdigâr
Bu **Hatâyî** haste -dildir hâk ol mehrû-yi bağ

H

-42-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Meni serkeştü hayran eyleyen şâh
Gönil şehrinde seyran eyleyen şâh

Meni rüsva idüb saldın cihane
Didemni zâr ü giryan eyleyen şah

Musahhar eyleyen cümle cihanı
Yezid kavmin Müselman eyleyen şah

Özi bülbül olub gülzârı gezdi
Meni daşharu da zâr eyleyen şah

Enelhak çağıran Mansur dilinde
Yine Mansur'ı berdâr eyleyen şah

Hasan ilen Hüseyn'i Kerbelâ'da
Yezid eliyle kurbân eyleyen şah

Çıharan Yusuf'ı câh-ı belâdan
Mısır tahtında sultân eyleyen şah

Güneş tek zâhir olmuşdır gözinde
Cihan bağın gülistân eyleyen şah

Hatasız yüzlere yüzi güneşdir
Yine güneşi pinhan eyleyen şah

Bed-i şett arzına Selman Farisi
Âlpaslan elinden kurtaran şah

Hatâyî senden efgan idesidir
Hâşr güninde divan eyleyen şah

-43-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ derdime dermân senden özge kimse yoh
Hem dahi gönlümde imân senden özge kimse yoh

Hecr evinde men kiminlen hemdem olam ey sanem
Gönlimin şehrinde mihmân senden özge kimse yoh

Hızr tek zulmetde kaldım bir medet kıl Tanrı'yçün
Teşne içün âb-ı hayvân senden özge kimse yoh

Her ne kim hükm eylesen eyle mene ey ışk-ı yâr
Gönlümün tahtında sultân senden özge kimse yoh

Bu **Hatâyî** hastenin vergil muradın yâ ilâh
Kim bana lutf eyle ihsân senden özge kimse yoh

-44-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol peri kim bu cihanda hüsninin hemtâsı yoh
Serv-i râna tek hıraman kaddinin bâlâsı yoh

Gice gündüz men anın hicrinde yanmahdır işim
N'eyleyem kim ol mehin menden yana pervâsı yoh

Öğme ey zâhid mene rızvan ü cennet bağını
Kim anın yarin yüzi tek bir gül-i hamrâsı yoh

Kılma ey nâsıh mene zilfin seversen özge ta'n
Hansi âşıkdır kim andan başka bir sevdâsı yoh

Gerçi çohdır dünyede uşşakı ol mahın veli
Bu **Hatâyî** haste tek bir âşık-ı şeydâsı yoh

I

-45-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Sırr-ı ışkından senin her kim ki âgâh olmadı
Kaldı mahrum tâ ebed makbul-i dergâh olmadı

Bilmeyen kendü vücudın Hakk'ı bilmez lâcerem
Kim ki bildi nefsini âlemde gümrâh olmadı

Gözgüsi pâk olmayanın çâre yohdur pâsına
Kaldı mahrum tâ ebed fazl âna hem-râh olmadı

Her ne kılsan nik ü bed âhir sana ol tuş olur
Çekmedi şermendelik her kim ki bedhâh olmadı

Zevkine aldanmagil mekri yüküşdir dünyanın
Hansı gün hoş geçdi ki anın sonu âh olmadı

Zevk ü şevkin günlerinde kim olar yârim didi
Bir melâmet güni geldi kimseler yâr olmadı

Çün kul oldın ey **Hatâyî** bende ferman ol yakın
Bende ferman olmayanlar lâyık-ı şah olmadı

-46-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ hicrinde kim ki dîde -giryan olmadı
Ateş-i ışkında her dem bağrı biryân olmadı

Gülyüzin azmine dün gitdim gülistân geştine
Senden ayru hâr buldı gül gülistân olmadı

Tâ senin hurşid-i ruhsarın ki gördim çeşmime
Bir bulut oldı kamer ol mâh-i tâbân olmadı

Munca kim gördi seni zâhid yüzini sevmedi
Lâcerem ol kâfirin gönlinde imân olmadı

Bu **Hatâyî** ışkına niçün halayık ta'n ider
Ol mehi kim gördi kim hüsnüne hayrân olmadı

-47-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ seni gördim nigârâ dil mene yâr olmadı
Gerçi yâr oldı velâkin yâr-ı gamhâr olmadı

Gerçe şirin leb cihan mülkinde çohdır bişümar
Hokka-i lâ'lin kimi hergiz şeker-bâr olmadı

Gül gülistan içre çohdır nâzik ü zibâ veli
Ârızın tek ey sanem hiç gülde ruhsâr olmadı

Kande kim mâ'şuk ola kûyinde vardır çoh rakib
Hansı güldir kim anın yanında bir hâr olmadı

Tâ seni gördi **Hatâyî** valih ü şeydayidir
Hansi gözdir Hak yüzin görgeç ki bîdâr olmadı

-48-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ ışkında men tek kimse meşhur olmadı
Yâ senin tek hüsnine hiç kimse mağrur olmadı

Hur ilen bağ-ı behişti kıldılar tarîf lîk
Eşiğin tek cennet ü hüsnin kimi hur olmadı

Tâ ki ışkın gelmedi şaha bu gönlim tahtına
Ey sanem şehr-i vücudım beyt-i ma'mur olmadı

Nur-ı ışkın dilberâ gönlime ta kim düşmedi
Zulmet-i gönlim evi âlemde pürnur olmadı

Hâk-i payini **Hatâyî** ta ki çekdi çeşmine
Görmedin bu devleti düşmen gözi kör olmadı

-49-

-Mefâilün mefâilü faûlün--

Hakikat bahr-i zat-ı ekber oldı
Sıfatından anın bir gevher oldı

Muhammed Mustafa'dır kân-ı gevher
Kemal-i kudretinden Hayder oldı

Hasan'dır mülk-ı ışkın doğrı yâri
Anın hüsnine Yusuf çaker oldı

Hüseyn-i Kerbelâ'dır şâh-ı ma'ni
Ana münkir olanlar Kâfer oldı

İmam Zeynel Abidin Bakır'ı bil
Mevaliler imamı Ca'fer oldı

Erişdi vadesi sahib-zamanın
Ulu divan kuruldu mahşer oldı

Zuhur itdi tecellisi imamın
Münafık görmedi kör diger oldı

Olar ki tâbi-i mervanilerdir
Sürildi çıhdı dinden ebter oldı

Şahın evlâdına ikrâr idenler
Ahiler gaziler abdallar oldı

Velâyet bahçesinin bâğbanı
Yüzin açdı cihanı enver oldı

Şahın astanesinde kulları çoh
Hatâyî cümlesinden kemter oldı

-50-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâilü fâilün-

Ol dilrubâ ki tende çeker men cefâsını
Virmen cihâna şemmece zülfü bahâsını

Munca dua kılur bu gönül kılmaz iltifat
Ol bî-vefa meğer kim işitmez duasını

Hayran ü valih oldı bu gönlim ale'd-devam
Bir takla ta ki gördi anın hub likasını

Ey dil tabibe sorma ilâcın bu derdimin
Dünya hekimi bilmeye ışkın devasını

İhlâs-ı dilden âyet-i tâ'viz ohır müdam
Yâd eylegeç **Hatâyî** cihanda hatasını

I

-51-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Şol mübarek zatına işim senadır ya Nebi
Asılıg bimarına adın şifadır ya Nebi

Ayağın toprağının kadrin ne bilsün her kişi
Künfekân ol toprağa kemter bahadır ya Nebi

Ol makamın kim felek yetmez sukfu-ı na'lına
Ayağın altında ol bir hâk-i pâdır ya Nebi

Kaldı sadrü'l münteha geçdin felekden ta zemin
Kim yeter bu kadr-i Hakk'a müntehadır ya Nebi

Ey güneş yüzlü seni her kimse ki Hak bilmedi
Ta'nla mahşerde anın yüzi karadır ya Nebi

Çün senin hoşluğına yaratdı sâni' âlemi
Ayağın toprağına canım fedadır ya Nebi

Her münafık kim seni gönlinde inkâr eyledi
Ta ebed yanmag cehennemde revadır ya Nebi

Hem senin ta'rifin itdi hem Ali'nin ol İlâh
Nişe kim sen Mustafa ol Murteza'dır ya Nebi

Mu'cizâtın katına Musi misal-i mûrçe
Gerçe fir'avne asası ejderhadır ya Nebi

Bu **Hatâyî** hasteye kılgil şefaat rûz ü şeb
Çünki aslından seninlen âşinadır ya Nebi

-52-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ menim gülyüzlü yârim azm-i seyran eyledi
Lâle tek hicri yarası bağrımı kan eyledi

Tâ'ki kıldı bir nazar ol dilrubâ yârim menim
Nice uşşâk ehlini sermest ü hayrân eyledi

Tâ ki dün gülzar içinde bir tebessüm kıldı yâr
Ağzı peste goncanı gülşende handân eyledi

Dame saldı can kuşın sadpâre kıldı dilleri
Tâ kamer yüzinde ol zülfin perişân eyledi

Âferin ol dilrubâ-yı nazenin dildâre kim
Bu **Hatâyî**'ye visâlin lutf ü ihsân eyledi

-53-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dem-be-dem yol gözlerem ol sevgü yârim gelmedi
Kalmışem kış mihnetinde nevbahârım gelmedi

Hayli müddettir ki men tâ ayru düşdim yârden
Görmek içün hadden ötdü intizârım gelmedi

Tâ ki gördüm uyhuda men ol perişân zülfünü
Yerine andan beri sabr ü karârım gelmedi

İhtiyarım gitdi elden can ü dilden el yudum
Ol menim can ü gönilden ihtiyarım gelmedi

Hastedir miskin **Hatayî** bir misal-i andelib
Hûsn bağında cemali gül'zârım gelmedi

-54-

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün -

Şefiü'l -müznibin Hak'dan Muhammed Mustafa geldi
Cihan ehline fahr olsun anın tek mücteba geldi

Dinin ışkına koyan başı âlem serveri şaha
Eline Zülfikar almış Aliyyü'l Murteza geldi

Yazıldu yazu kısmetden Hüseyn'in alnına ölüm
Bahıb hikmet yazusından ki gönline safâ geldi

Meğer dârü'ş-şifâ geldi ki Zeynel Âbidin Hak'dan
Ki her a'mâ ana gitdi gözine ruşenâ geldi

Muhammed Bakır'ı canım kim oldır gözlerim nurı
Tarik ehline ol âbid aceb sahib-vefâ geldi

Ki Ca'fer Sadık olıbdır sırât-ı mustakîm üzre
Anın medh ü senâsından gönillere gıdâ geldi

İlâhın emrine meşgul dünü gün Mu'si-i Kâzım
Anın canı içün kalanlara lutf ü atâ geldi

Ali Mu'sî Rıza geldi gelen çün daim emrine
Dün ü gün Hakk'a nâlişde begâyet bî-riyâ geldi

Muhammed Taki'dir hoş-hân gönüller aydını canım
Melek arz ü semâlardan ona çoh merhabâ geldi

Ali Naki-dürür şafi' kamu derdine bimarın
Anın şol hâk-i pâyinden hakime tutiya geldi

Hasan Askeri'ni candan sevenler Hakk'a vasıldır
Anın eğnine rahmetden niçe dürlü kabâ geldi

Muhammed Mehdi'dir bugün ki sırr-ı evliyâ bî-şek
Tarik-i din-i İslâm'a bize ol rehnüma geldi

Hatâyî bî-nevâ Yareb ola mı hazrete lâyık
İmamlar yolına yakın ki can ile fedâ geldi

-55-

-Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün-

Bihamdüllâh der-i âlem zuhûr-ı evliya geldi
Çerâğı yandı İslâmın ki din-i Mustâfa geldi

Münâfıklar helâk oldı yezidler zahminâk oldı
Yine âlemlerün şâhı Aliyü'l Murtezâ geldi

Ali şâh-ı vilâyetdür Ali sırr-ı hidâyetdür
Ali şol mâ'niden peydâ ki sırr-ı evliyâ geldi

Hasan Hulki azim oldı çü ol Mehdi kerim oldı
Velâkin zahm-ı şemşire Hüseyn-i Kerbelâ geldi

Ki Zeynel İbad ü Bâkır buyurdı Câ'fer-i Sâdık
İmâm-ı muteber Kâzım Ali Musi Rızâ geldi

Taki Sultan'ı âlemdür Naki din üste muhkemdir
Olardan sonra meydâna Hasan sâhib-lika geldi

Muhammed Mehdi-i Hâdi ki oldur dinün esâdı
Bu dine girmeyen divdür ki meydandan cüdâ geldi

Uyangil olmagıl gafil ki geldi **Şâh İsmâyıl**
Yolında can fedâ kıl kim imam-ı rehnümâ geldi

-56-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Mene derd ü belâlar yahşi geldi
Sana zevk ü sefâlar yahşi geldi

Sana hoş oldı yârin yâr buldı
Mene ol âşinalar yahşi geldi

Senin yüz kıymetin bir pula düşdi
Sana bu pür bahalar yahşi geldi

Men ol pervâne tek hasret od"ında
Sana şem-i ziyâlar yahşi geldi

Sana cevr ü cefâ bulsun müsellem
Mene ehl-i vefâlar yahşi geldi

Hatâyî vusle yetdi hüsn ü tahkik
Sana yârden hatâlar yahşi geldi

-57-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Men ol mest-i likayem geldim imdi
Hemişe ba-hüdayem geldim imdi

Cihan içinde bir âkil meni bil
Men ol sıdk ü safayem geldim imdi

Meni zinhâr sen bir gayrı bilme
Heman ol dilrubayem geldim imdi

Münafık canına ba-darb-ı şemşir
Bugün Hak'dan belâyem geldim imdi

Muhibbin hakkına ey ehl-i diller
Bugün bir can fedayem geldim imdi

Zi gayr-ı hak meni bigâne bilgil
Be hazret âşnayem geldim imdi

Magarib ehli çün evc-i felekden
Be-ma'ni çün hümayem geldim imdi

Öğüş canlar içün can almağa men
Hatâyî can fedayem geldim imdi

-58-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey sanem yolında bu âlem fedadır can dahi
Belki kul-dürür sana âlemde her sultan dahi

Ey peri hüsnine insan nice hayran olmasun
Gökte sergerdan olubdır ol meh-i tâban dahi

Ey güneş hüsnin senin bir uca yetmişdir bugün
Ayağın altında toprağ kimidir Keyvân dahi

Mevc-i ışkından senin gark olmışım bir bahre kim
Gözlerim yaşı katında katredir umman dahi

Nice yanmasun **Hatâyî** ârızın hicrinde kim
Garka hûn oldı cevrinden gül-i handan dahi

-59-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dünya vü ukbada birdir yâr tutman yâr iki
Yâr isen ey gamlu gönlim dutmagil zinhâr iki

Zülfüni yüz üste gördim halkalanmış söyledim
Künci birdir üste niçün yatmış ol şeh-mâr iki

Mürg-i dil gâhi ruhın ki ârızın mesken dutar
Bülbül-i dil-haste birdir n'eylesin gülzâr iki

Kuşanur gönlim seri zülfün hayâlin dermeyan
Gör niçün kâfirdir ol kim bağlanur zünnâr iki

Eylemez hergiz **Hatâyî** sırr-ı Hakk'ı halka fâş
Çünki birdir sırrı anın sahlanmaz serdâr iki

-60-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey iki âlem penahı şah ü server yâ Ali
Sahib-i fazl-ı vilâyet şi'r-i Hayder yâ Ali

Geldi destin şanına ism-i yed-ullah bi-güman
Oldı zât-ı bî-misâlin Hakk'a mazhar yâ Ali

Ruz-i heyca sa'adin bir fark-ı a'da bes-dürür
Kabzına hacet değül şemşir ü hancer yâ Ali

Ey şecaat ma'deni sen hışm ile hükm eylesen
Kün fekân bir almadır destinde yekser yâ Ali

Fazl ü ihsan ü mürüvvet hem sehavet kânısın
Lutfuna hak ile cevherdir beraber yâ Ali

Ol Ali'sin kim senin şanına geldi Hel'etâ
Vasfın oldı ma'ni-i Kur'an seraser yâ Ali

Senden özge gelmedi er kılıcundan özge tiğ
Bu söz evsâfındadır Hak'dan mukarrer yâ Ali

Kim kalur ruz-i kıyamet havl-i mahşerde susuz
Anda sensin saki-i ebrâr ü kevser yâ Ali

Sensin ol Hayder ki dest-i mu'cizâtını görib
Hükmine râm oldı Şam ü Rum ü Berber yâ Ali

Ol Ali sen kim şehadet parmağın kallâb idüb
Kopdı yerden kuvvetinle bab-ı Hayber yâ Ali

Ol keramet kânısın kim Hak Teâlâdan sana
Şark ü garb ü arş ü kürs oldı musahhar yâ Ali

Üçyüz ilden sonra Selman itdi senden imtihan
Verdin anın destine gül taze vü ter yâ Ali

Sadr-ı divan-ı ezelsin pişüva-yı enbiya
Kutb-ı din ü kıble vü mirac ü minber yâ Ali

"Lâhmike lâhmi" rumuzunun beyanı sendedir
Hemdem ü hem sırr ü hemraz-ı peyamber yâ Ali

Bu **Hatâyî** hasteye hem-râh kılgil himmetün
Kim sana sıdk ilen oldı bende çâker yâ Ali

-61-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ ışkını tende sahlarem canım kimi
İsterem mihrini can tahtında sultanım kimi

Yasemen tek ruhlerin gördim eyâ ruh-i revân
Yaşlarım gözden revân oldı yine kanım kimi

Kaddini can bahçesinde isterem her dem-be-dem
Çeşme-i çeşmimde şol serv-i hıramânım kimi

İncimen derdinden ey gönlim alan nazik sanem
Var-dürür mihr-i lebin gönlimde dermânın kimi

Ey **Hatâyî** işidib her dem menim feryâdımı
Nale kıldı nüh felekler âh ü efganım kimi

-62-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yoh-dürür âlemde bir dah hüsn ile yârim kimi
Yâ cemal ehline kim var ol vefadârım kimi

Hasretinden kaddin öyle zayıf olmuş [dur] söğüt
Yel esende titreşür bu cism-i bimârım kimi

Ta ki dün meclisde ney feryad ü zârım dinledi
Ağlaşur bağrın delüb bu nale vü zârım kimi

Ebr-i nisandan sorun ahvâlimi kim ol dahi
Katre katre yaş töker çeşm-i güherbârım kimi

Ey **Hatâyî** gerçi hublar çoh-dürür âlemde lik
Olmaya bir dilber ol şuh-i sitemkârım kimi

-63-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Haste canım olmayasın sevgülü canan kimi
Hokka-i la'lini gördim derdime derman kimi

Öyle kim zulmat içinde âftâb olur ayân
Küfr-i zülfün arasında ruhlerin imân kimi

Ârızinin nesbeti vasfın cihanda söylerem
Gülşen-i cennetde bitmiş ol gül-i handân kimi

Külbe-i Yak'ub'a nisbet meskenim buldı harab
Ta ki senden ayru düşdim Yusuf'-i Ken'ân kimi

Bu **Hatâyî** virdi evsâf-ı hakikatden haber
Ta gözim gördi cemâlin suret-i Rahmân kimi

-64-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ gül görmedim gülşende ruhsârın kimi
Mihr ü mâh olmaz felek yüzinde ruhsârın kimi

Ger siyehdir dünyada leyl ile zulmât ü şebe
Olmaya bunlar siyah ol turra-i târın kimi

Ah ilen aldı menim gönlümnü menden duymadım
Sihr içinde görmedim ol çeşm-i mekkârın kimi

Sormuşam kand ile şekker lezzeti hoşdır veli
Ol dahi şirin değil la'l-i şekerbârın kimi

Bu **Hatâyî** hasteye niçün vefâlar kılmadın
Yoh-dürür mihrin teki gönlinde ikrârın kimi

-65-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâilü fâilün-

Cânâ cihanda olmaya meh-rû senin kimi
Meh-ru da dahi gelmeye nikû senin kimi

Kandır menim susuzluğum ey âb-ı lâ'l-i yâr
Girmez elüme dünyada bir su senin kimi

Ahsen cemal-i hüsnine kim bâğbân-ı hüsn
Gülşende görmedi büt-i gül-rû senin kimi

Ey zülf-i dôst dünyededir hem oturma kim
Düşmez damağa anber-i hoş-bû senin kimi

Gitme **Hatâyî** çeşmiden ey aks-i kadd-i yâr
Nemnâk yerde bitmeye kargu senin kimi

-66-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Gamından gözlerim umman değil mi
Visâlin can içinde can değil mi

Yazılmış hatt ü hâlin bî-mürekkeb
Acâyip suret-i Rahman değil mi

Eğer Tevrat eğer İncil ü Zebur
Be- hükm-i enbiya Fürkan değil mi

Eğer derviş eğer mir ü selâtin
Bu beş gün dünyada mihman değil mi

Cihane ışk ile uryan gelenler
Gidende hem yine uryan değil mi

Bugünün fırsatın danlaya viren
Yolında cahil ü nâdan değil mi

Günini hoş geçür miskin **Hatâyî**
Gelen devran aceb devran değil mi

-67-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Menim gönlim alan dilber değil mi
Lebi mercân dişi gevher değil mi

Yüzü zülfün menim imanım aldı
Zihiy din düşmeni kâfer değil mi

Meni hayran iden ol hûr-zâdenin
Boyu tûba lebi kevser değil mi

Şerab-ı ışk içen uşşâka ey dost
Lebin nukl ü sözin şekker değil mi

Hatâyî şâh-ı âlem eşiğinde
Gulâm-ı kemter ez-Kanber değil mi

-68-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Ey Hak kelâm içinde didi Murtezâ seni
Hak bildi sıdk u can ile ehl-i safâ seni

Gümrah olaydı ehl-i cihan ser-be-ser kamu
Ger kılmasaydı âleme Hak reh-nümâ seni

Lâ fark evinde beyneke beyni makamına
Hemdem ohıdı her sırrına Mustafa seni

Heyca güninde durmadı hiç kimse tiğine
Şîrim deyüb bu ma'niden öğdi Hudâ seni

Hiç kim senin teki yaradılmışda görmedi
Lâ seyf denildi tiğine hem lâ fetâ seni

Sözin beyan-ı Hak'dır özin Hak nişanısen
Münkirdir ol ki söyledi Hak'dan cüdâ seni

Allah yolına vermeğe can razı kimse yoh
Bu bab içinde gördiler ehl-i rızâ seni

Dirler günahı ümmetün olmaz devası hiç
Bu illet-i devasıza bildik devâ seni

Zahirde gerçe suretin oldı beşer veli
İnsan dimek muayine olmaz revâ seni

Men şi'r ile haçan yetem evsaf-ı zâtına
Kur'an'da çünki vasfın ider "Vedduhâ" seni

Künh-i hakikatüni senün kimse bilmedi
Sormak gerêkdür yine senden sanâ seni

Şekk ü güman içinde fena buldı tâ ebed
Dârü'l-fenada bilmeyen ehl-i beka seni

Yetmezdi hiç makam-ı keramete evliya
Ger önlerince kılmasalar pişüvâ seni

Bahr-i şecaat evc-i sehavet mekân-ı lutf
Kân-ı kerem seni didim ehl-i gazâ seni

Bildün ne mâ'nidir ale'l-insan hîn-i dehr
Kur'an'da çünki kıldı beyan "Hel etâ" seni

Nan ü katarı sây ile Kanber'le virdiğin
Münkirdir ol ki dimese kân-ı sehâ seni

Yâreb **Hatâyî** bendene kılgıl şefaati
Ol günde kim penah ider ehl-i hatâ seni

-69-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Asdı zülfün tek gamın şol kadd ü bâlâdan meni
Rûy göster mâh-ı men kurtar bu sevdâdan meni

Mihr-i rûyin meh-teki karşumda dutmış ol peri
Ey felek dûr etmegil ol hüsn-i zibâdan meni

Zahidâ virme nasihat ışkı men terk eylemen
Vâ'z ilen korhudmagil imrûz-i ferdadan meni

Gözyaşım rud hanesi ahdı gamından oldı bahr
Vasl ilen tutgıl elim kurtar bu deryadan meni

Bu Hatayî'nin yeri oldı gamından dağ-ı hecr
Kurtara vaslın meğer bu kûh-i sahradan meni

-70-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Tâ gördi gözlerim seni ey hüsn ilen gani
Mecnun misâli aklım ilen görmedim seni

Kûyinde özge mürg-i gönil dutmadı karar
Bülbül ne yere vara görib taze gülşeni

Yüzimni hâk-i pâ kılurem âstanına
Tâ kim değe yüzüme saadetlü dameni

Hublar cihanı cümle dutarsa eyâ sanem
Can olduğunca men dahi terk eylemen seni

Gitmez **Hatâyî** cevr ile kapudan ey peri
Gülşen bilür men ol ser-i kûyinde külhanı

-71-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün--

Ey meni hayran iden derhâb gördim men seni
Ne peri ne âdemi mehtâb gördim men seni

Göreli mihr-i ruhin çeşmim münevverdir menem
Dünyada hurşid-i âlem-tâb gördim men seni

Işkının deryâsına gark olmuşem gavvâs tek
Bahr-i dilde lü'lü-i sirâb gördim men seni

Yüzin üste göz ilen kaşın ki tâ kim görmişem
Kıble-i uşşâk içün mihrâb gördim men seni

Ey **Hatâyî** dilberin hurşid-i tâbândır meğer
Kim bahanda didesi pür âb gördim men seni

-72-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ ki ahşam vakti gördim ey büt-i meh-rû seni
Gündizin tâ şam olınca isterem her sû seni

Tâ ki sen gitdin menim karşumdan ey serv-i revan
Dem-be-dem ister revân olıb gözimden su seni

Geldi yüz min dürlü sevda-yı perişan başıma
Kande gördi gözlerim ey turre-i hindu seni

Yareb ol çehren ne taze verd-i ahmerdir senin
Gül kızarmış hacletinden lal edibdir suseni

Ey **Hatâyî** sen ne bülbülsin ki bağ-ı ravzada
Görmemişdir bâğban der gülşen-i minu seni

-73-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey melek suretlü insan ey güneş yüzlü peri
Görmedi âlemde merdüm bir senin tek dilberi

Sanma ancah müşke virdi bu siyeh-rulug saçın
Meh yüzin kıldı hacil bağlarda verd-i ahmeri

Işkına düşen göniller sanma kim âbâd ola
Onların şehrin harâb itdi firâkın leşkeri

Oldı sahrâda yerim insân içinde dûr olıb
Tâ ki gördi gözlerim sen âhu gözlü dilberi

Üş bu mâ'niden **Hatâyî** huri söyler hüsnini
Kim lebin peymânesi bahş eyler âb-ı kevseri

-74-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey cemalindir senin ilâhi nurun mazharı
Üşte Beytullah kaşın mihrabı kaddin minberi

Sen neçük sun'-ı Huda'sın ey melek yüzlü beşer
Yüzini görgeç ohır uşşâk Allahû ekberi

Tâ yaratdı yer ilen göğü Teâlâ şanına
Görmedi hiç kimse sen tek dilber-i meh-peykeri

Çin çerisi sanasen kim dutdı Rum iklimini
Tâ yüzin gerdine düşdi zülf-i müşk anberi

Ruz ü şeb ay ü güneş gerd fülkini dûr ider
Şeb çerağ olmışdır istersen bütinin ahteri

Kametin pest eyledi servi çemende ey sanem
Ârızın kıldı hacil bağlarda verdi ahmeri

Dünyada her kim kılur bir padişahın hizmetin
Bu **Hatâyî** bendedir sıdk ile şahın çâkeri

-75-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hiç senin tek görmedim bir dilber-i hûri peri
Servi boylu lâle yüzlü gonca-leb meh-peykeri

Tâ seni gördi gözim oldım özimden bî-haber
Hande gördi gözlerim bilmen senin tek dilberi

Eşiğin rızvân özin huri cemâlindir peri
Ruhlerin cennet boyun tuba dudağın kevseri

Merhabâ ey dilber-i Şirâz ü şûh-ı mülk-i Çin
Söyledi her kim seni gördüyse "Allah ekber"i

Âşıkı öldürdün ey can su kimi oldın revan
Hanceri gidersen ey hunhâre dilber hanceri

Ey **Hatâyî** şol Huten Türki saçının şem'asi
Nafe-i sahraya saldı belki müşk ü anberi

-76-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlün fâilün-

Ey gül yanağlu leblerine can disem yeri
Zülfine küfr yüzine imân disem yeri

Sordım tabibe derdime dermân bulınmadı
Bu derd-i ışka lâ'lini derman disem yeri

Kim eşiğini yastana devlet bulur müdam
Ol âstane saye-i Sübhan disem yeri

Bir mur-i hastenin ki kapunda makamı var
Men ol makama mülk-i Süleyman disem yeri

Buldı **Hatâyî** zikr-i cemalinde nur-ı Hak
Sahn-ı rahını safha-ı Kur'an disem yeri

-77-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Vechine bahgeç görindi gözime mehpâresi
Olmışem ruz-i ezelden firkatin bî-çaresi

Derdime derman gerek kapuna geldim ey habib
Bilmişem sende yakındır işbu derdim çaresi

Göreli Şirin lebin ışkında Ferhad olmuşam
Olmuşam Mecnun kimi ol Leyli'nin âvâresi

Dileğim bulmadı Hak'dan ey habibim subh ü şam
Yâr elinden ola yâre canda ışkın yâresi

Ey **Hatâyî** firkatin çek tâ visâlin bulasın
Bes yavuk kılmış visâlin birle hicrân âresi

-78-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bu sürahi dilber-i râna kimidir kameti
Ruhu tek her kim ki râhın içer artar rahati

Vasfını şerhin dimekde nutkı yohdır kimsenin
Hak hümayun eylemiş bezm içre sahib-devleti

Lâ'l ü cevherden murassa kılmış anı Hak temam
Bu saadetden müdami kimsenin yoh minneti

Giceler meclis içinde oturır ol ser-firâz
Öyle mihmandır ki anın her yerde var izzeti

Ey **Hatâyî** dimegil anın şerabın sen haram
Sinesine nûr -tek dolmış ilâhın rahmeti

K

-79-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ vücudım ışkınız yolında bulmışdır helâk
Ayağın tozından ayrû oldı cânım derdnâk

Tâ ola her dem menim baş üste kaim devletim
Âstânında yatur men daima ber rûy-i hâk

Her nice cehd itdim elüm dâmenine yetmedi
Pây- bûs hasretinden eylerem yahamı çâk

Halis oldım tâ ki men kan yaş ahıtdım dideden
Yumayınca kan ilen olır mı merdüm yüzi pâk

Bir periyi sevdi bu miskin **Hatâyî** gönli kim
Işkına meftun olıbdır ez-semek tâ ber semak

-80-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey ki ışkından olıbdır cân ü dil gamdan helâk
Sen ne mazharsan cihanda ey cemâl-i nur-i pâk

Ey peri ışkında mene çoh cefalar kılma kim
Hasta vü hayranınem oldım gamından derd-nâk

Dâmenini koymanam elden eğer çıhsa revan
Gerçi hicranın eli kıldı yahamnı çâk çâk

Cümle âlem ger hasud olsa yanımda biri cûd
Sen menimlen dôst bulsan cevr -i düşmenden ne bak

Bendeni lutf ü kerem birle nazardan salmagıl
Ey **Hatâyî**'nin penahı leyse fi hubbi sivak

-81-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yazmışem bu rik'anı ol yâre göndermek gerek
Zar-i ahvâlim menim dildâre göndermek gerek

Lâ'linizden câm-ı mey bir kimseye virmek neden
Leblerin şerbetleri bimâre göndermek gerek

Kaşların mihrâbına çoh secde-i şükr eylerem
Şêyh San'an tek meni zünnâre göndermek gerek

Çün tecelli nurını görmek temennâ eylerem
Şimdi Mansur'em meni bir dâre göndermek gerek

Ey **Hatâyî** ondan özge kimseye yohdır ümid
Nâle-i zârım menem ol yâre göndermek gerek

-82-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey diyen kim âkılem divana hoş gelmek gerek
Kim kılur laf urmağa meydane hoş gelmek gerek

Çün aziz-i mülk-i ışk olmak dilersen ey gönil
Yusuf-i Mısrî kimi zindane hoş gelmek gerek

Zahidâ vird eyle daim zikr ü fikri rûy-i dost
Ehl-i islâmım diyen imâne hoş gelmek gerek

Âşıkam dirsen gönil şartı budur âşıkların
Her ne kim cânâne kılsa câne hoş gelmek gerek

Ey dil ol şeh katına kendüsi vasfından ayıt
Kim kulın her bir sözi sultane hoş gelmek gerek

Âşıkam dirsen gönil ışk âteşinden dönme kim
Şem' od'ına yanmağa pervane hoş gelmek gerek

Kim ki gark olmag diler der bahr-i ışk-i bî-kenar
Keştisiz bu lücce-i ummane hoş gelmek gerek

Ey **Hatâyî** şi'rini ol yâr ister dinleye
Dilrubalar gûşine dürdane hoş gelmek gerek

-83-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Firkatin çekdim nigârâ vasl-ı ruhsârın gerek
Haste halim dilberâ lâ'l-i şeker-bârın gerek

Bahmanam gülyüzine hüsnin var iken ey peri
N'eylerem men nergisi ol çeşm-i bimarın gerek

Bahr-i çeşmim ağlamağdan êbr tek bârân töker
Bu perişan gönlime lâfz-ı güher-bârın gerek

Mürg-i- bağ-ı ışk isen ebsem oturma can kuşu
Dilberin kûyinde daim nale-i zârın gerek

Ey **Hatâyî** gülşene var hâk-i pâyin gör anın
Ger sana ol ahu gözlü mûşk-bû yârin gerek

-84-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ hayal-i ârızın geldi gözüme hâb tek
Giceler her dem gözime görünür mehtâb tek

İhtiyâr ilen menim düşmez bu canım ışkına
Neyleyim çekdi hayâl-i zülfüniz güllâb tek

Ger namazım fevt ola zâhid meni ta'n itme kim
Yâr kaşıdır mene mescid teki mihrâb tek

Ol zamandan berlü kim çeşmim yüzini görmedi
Yaş gözimden câri oldı dem-be-dem seylâb tek

Yâre ger âlem nazar kılsa **Hatâyî** gam yeme
Bahmag olmaz yüzine hurşid-i âlem-tâb tek

-85-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Men görmedim zamanede hüsnin kemâli tek
Bu cana munis olmadı mihrin hayâli tek

Zulmât-ı hicr içinde bulunmaz susuzlara
Şol çeşme-i dudağının âb-ı zülâli tek

Çeşmi ağardı nüh feleğin kaddi oldı ham
Devr-i kamer de görmedi kaşın hilâli tek

Min yıl yazarsa kâtip-i takdir-i Lemyezel
Bir harf ü nokta yazmaz anın hatt ü hâli tek

Yusuf cihane gelmedi yâr tek **Hatâyî**'ye
Yakub-ı haste çekmedi gönlim melâli tek

-86-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün-

Yüzindir bu cihan içre felekde mah-ı tâbân tek
Bitibdir hüsn-i bağında boyın serv-i hiramân tek

Visaline iren dirler hayât-ı cavidân buldı
Saçın zulmâtının içre lebindir âb-ı hayvân tek

Meğer kim Vahy-i Münzel'dir kaşınla kirpüğin zülfin
Yüzin evrâkının üste yazılmış satr-ı Kur'ân tek

Aceb mi olsa ey dilber vücudım ışkına mahkûm
Oturmuş hükm ider dâim gönil tahtında sultân tek

Müşevveş hâtır olmışdır **Hatâyî** haste-dil dâim
Senin ol gülyüzin üstündeki zülf-i perişân tek

-87-

-Mefâîlün mefâîlün feûlün-

Cihanda görmedim zibâ senin tek
Bu âlem içre hüsn-ârâ senin tek

Bu hublar gülşeninde yoh dürür hiç
Yanağı bir gül-i hamrâ senin tek

Olamaz doğrusı can bağı içre
Kadi çün serv-i huş balâ senin tek

Çü hublar çoh-dürür insan içinde
Hiç olmaz ey peri râna senin tek

Zamane şairinde görmedim hiç
Hatayî bülbül-i gûya senin tek

L

-88-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Riştedir cismim menim kirpiklerin sûzen-misâl
Yağlığın yanına dutar nâtüvân gönlim hayâl

Gül gül oldı ârızın şevkin görüben şem'-i dil
Düşse zülfin aksi şol gül yağlığ üste dâl dal

Dem-be-dem yağlığ arasında habibim kaşların
Sanasın kim görünür il gözine gökden hilâl

Nâtüvan gönlim düşer yağlığ misal elden ele
Tâ meğer lâ'l-i lebinden tayyile bir can visâl

Râhm kılgil yağlığın götür yüzinden ey sanem
Gussadan bulmış **Hatâyî** hasta dil aşüfte-hâl

-89-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey sanem yüzinde müşkin zülfüni dağıtmagil
Bağrımın yüz dağı üste bir dahi dağ itmegil

Tâ yüzini görmişem divane oldım derd ile
Zülfinizden özge dahi boynıma bağ itmegil

Şol kara yüzli rakibi koyma kûyin gerdine
Haste bülbül tek makamın menzil-i zağ itmegil

Ey peri âşıkların divane kıl[m]a gönlini
Âşıkın mecnun misâli meskenin dağ itmegil

Ey mesihâ bendeni kûyinde yâd it bir nefes
Bu **Hatâyî**'nin yerin hecrinde toprağ itmegil

-90-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ah ü vaveylâ kim ol gülruh peri yârim değil
Men ana yâr oldım ol yâr-i vefadârım değil

Men sana bir bendeyem ey yâr-i dilhâhım menim
Billah ikrarım-dürür bu sözler inkârım değil

Nasıh aydır dün mene terk eyle ânın ışkını
Vah nidem kim ol menim hem-râz-ı esrârım değil

Sevgilü yârin visali hoşdır amma n'eyleyem
Mihnet-i hicran güninde bir mededkârım değil

Dilber aydır ey **Hatâyî** mihnetimden çekme el
Kim-dürür ışkımda ol zâr ü dil-efkârım değil

-91-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Kim ki sermest oluben âşık-ı didâr değil
Sen ana yâr dime yâr değil yâr değil

Ruz-i mâhşerde dutıb dameni sana direm
Bu dahi ey güzelim dünya vü gaddâr değil

Zahid ol yüzni divâra dutıb el götürür
Âşıkın maksudı didar ola divâr değil

Şahımın gönli bilir ol ki ganidir hemişe
Münkir oldır ki bu sözlerime ikrâr değil

Leşkerim gâzîlerim sofîlerim pîrlerim
Can ile başı bu yolda mene inkâr değil

Kır Yezid ile Havarici tüket kalmaya hiç
Nişe kim Ca'feri mezhebe talebkâr değil

Ey **Hatâyî** bu cihan mülkine sen kalmayagör
Çünki hiç kimseye kalmadı sana yâr değil

-92-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ahan ol servin yanında su değil yaşımdır ol
Ayağın altındaki başmag değil başımdır ol

Tâ hayalinle senin def'-i melâl eyler gönil
Gitmesün dilden ki hoş hem-raz ü sırdaşımdır ol

Men didim kim çeşm ü gamzen sihri dutdı âlemi
Onların ser fitnesi kimdir didi kaşımdır ol

Gözimin yaşın ki saldım içdüğim sudır mene
Bağrımın kanın ki gördim ağulu aşımdır ol

Can feda kıldı **Hatayî** dimedi ol bî-vefa
Hayfa geçdi âşık-ı serbaz-kallâşımdır ol

-93-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey melek hüsnin senin nur-ı Hudâ'dır bilmiş ol
Sidredir boyun ne sidre müntehâdır bilmiş ol

Men senin derd ü gamından incimen ey bî-vefâ
Her ne cevr itsen mene ayn-ı vefâdır bilmiş ol

Yoh-dürür eşyâ içinde kimsene Hak'dan cüda
Cilve kılan âleme nur-ı Hudâ'dır bilmiş ol

Gerçi çoh geldi resâlet devr-i Âdem'den berü
Hatmi cümle enbiyanın Mustafâ'dır bilmiş ol

Gel vefa kıl bu **Hatâyî** bendene yâ kılma kim
Ruz ü şeb virdim sana zikr ü duâdır bilmiş ol

M

-94-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Pür şerab olsun hemişe üş bu câm-ı dôst-kâm
Meclis içre düşmesün ol dost elinden mey müdâm

Sâkiyâ ol câmı sen doldır tamam et sun bize
Ömri noksan olsun anın kim didi anı harâm

Bâdeden pürdir sürâhi dameninde ol müdâm
Sanasın güller biter pehlû-yi serv hoş hıram

Zihi gülzar-ı musaffâ zihi bezm-i pür sâfa
Ol bize eyler tevazu biz ana her dem selâm

Fikr ü zikrim her dem ol sultan-ı âlemdir menim
Bu **Hatayî** haste ânın Kanber'ine bir gulâm

-95-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey cemalinde senin nur-ı İlâhi'dir tamâm
Ol sıfatın zikridir fikrim hemişe subh ü şâm

Ol şehinşah-ı cihansın kim kul olub kapuna
Kanberi'nin hizmetiyçün Kayser ü Cem'dir gulâm

"Hel"etada Hak sana çün sâki-i mutlak didi
Âb-ı kevserden senin destindedir yakut ü câm

Ol Ali'sen kim hamu peygambere sensen şefi'
Cümle bu ümmid ilen kapuna gelür hâs ü âm

Çün senin evsâfına yetmez **Hatâyî**'nin sözi
Üş bu ebyât üste hatmoldı kelâmım vesselâm

-96-

-Mefâîlün mefâîlün fâilün-

Cemâlin gülşeniyçün mürg-i zârem
Neden kim hasret-i ol mürg-i zârem

Bu mâ'niden helâk olman gamından
Visâlinden senin ümmîd-vârem

Tâ seni gördü **Hatâyî** bilmez özin handedir
Tâ sana men âşinâ buldum özim yâd olmişem

-107-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ ki gördim men seni âlemde hayrân olmuşem
Nale vü efgan ider men dide giryân olmuşem

Tâ firakından gönil mecruh olupdır her zaman
Dem-be-demdir nâle vü feryâd ü efgan olmuşem

Gülyüzin evsâfını tâ kim işitdim ey peri
Hüsninin bağında bir mürg-i gülistan olmuşem

Nice cem olsun bu gönlim sensiz ey ârâm-ı can
Kim seri zülfün kimi gamdan perişan olmuşem

Tâ dudağın cür'asından kılmışem bir katre nûş
Hızr tek sîrâb-ı nuş-i âb-ı hayvân olmuşem

Ey azizim firkatinden çıhmazem gamhâneden
Sen teki Yusuf'dan ayru pîr-i Ken'an olmuşem

Bu **Hatâyî** tâ hilâl kaşlarını gördi senin
Şol mübarek tal'atın iydine kurban olmuşem

-108-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol peri ışkına men candan giriftâr olmuşem
Kim firâk-ı mihnetinden ruz ü şeb zâr olmuşem

Tâ ki düşdim ol nigârın meh yüzi hicrânına
Derd ilen seyyare-tek her gîce bî-dar olmuşem

Tâ ki gülzâr-ı cemâlinden cüdâyem ey sanem
Her zaman bülbül teki der ışk-ı gülzâr olmuşem

Çünki ışkın gencini gönlimde pinhan eyledim
Ruz ü şeb ol gence men her dem nigehdâr olmuşem

Tâ seni gördi rakib ilen **Hatâyî** haste-dil
Dem-be-dem yanar vücudım ser-be-ser nâr olmuşem

-109-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gice gündüz isteğim dildâr-ı yârim bulmuşem
Can ü dil kurtuldı gamdan gamküsarım bulmuşem

Gökde isterdim men ol mahımnı buldım yerde üş
Hamdülillâh kim gönilde intizârım bulmuşem

Hiç kararım yoh idi sabrım tükenmişdi veli
Ber-kararım kim enîs-i rûzigârım bulmuşem

Bahtıyârem baht elinden şâdımânem dil-ferah
Çün menim can ü gönilden ihtiyarım bulmuşem

Var iken gönlim açıldı serbülendim nişe kim
Servi boylu gonca leblü gül'izârım bulmuşem

Zulmet-i hicrân yine firûz buldı gitdi gam
Tâli'im ferhunde mah-ı tâb-dârım bulmuşem

Ey **Hatâyî** şükr kıl Hak virdiğine ruz ü şeb
Sun'i sâni' kudret-i Perverdigârım bulmuşem

-110-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol peri-veş hüsn-i gencim yâr senden küsmişem
Lebi şekker dişi incim yâr senden küsmişem

Ayda yılda bir gezer gözim görer yüzin senin
Ey menim gör ki güvencim yâr senden küsmişem

Gökde isterdim seni men yerde gördim bî-gümân
Tuhfe kudret mah-ı encim yâr senden küsmişem

Yâr yâri böyle sorar ey vefasız bî-vefa
Hadden ötdi derd ü rencim yâr senden küsmişem

Bu **Hatâyî** gerçi kûyinden diler dûr olmaya
Varabilmen çoh üşencim yâr senden küsmişem

-111-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Menem ki can ü dilden Hayderi'yem
Habib-i Zülcelâl'in çakeriyem

Gulâm-ı hanedan-ı Ahmed'em hem
Ali'nin Kanber'inin Kanber'iyem

Hasen şehrinde mesken tutdı gönlim
Hüseyn'in hem kemine kemteriyem

Muhibbem âşıkem Zeynel İbad'a
Muhammed Bakır'ın hâk-i deriyem

Münezzeh mezhebinden her gürûhın
Mevali mezhebem hak Caferi'yem

İmam Kâzım Ali Musi Rıza'nın
Muhibbiyem adûsından beriyem

Taki tacım Naki'dir nur-ı aynım
Meded ey hâk-i pâyi Askeri'yem

Muhammed Mehdi-i sahib-zamanın
Muti'im emrine ferman beriyem

Tahallüs Caferî kıldım anınçün*
Havariç gözlerinin hançeriyem

Havariç hanedanın düşmenidir
Zaruretden diyer ki Hayderi'yem

Hüseyni'yem yezide lâ'netim var
Ezelden men duçar-ı Hayberi'yem

Ne üçü severim ne hod yarısın
Ezelden Caferî'yem Caferî'yem

Hatâyî'yem bugün meydan içinde
Bihamdüllah ki şahın leşkeriyem

-112-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Adım İsmail ibn-i Hayderî'yem
Ali'nin çâkerinin çâkeriyem

Hüseynî mezhebem men din içinde
Mevâli olanın men rehberiyem

Menim gazilerime hürmet eylen
Gönil evinde onların biriyem

Meni anlardan ayru sanmanız siz
Velâkin anların men serveriyem

---

* Bu beytin başka bir şaire ait olduğu kanısındayım.

Menem hem pîr ü hem sultan-ı âlem
Hatâyî'yem şahın bir kemteriyem

-113-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hayli demdir ey peri ol meh cemâlin görmezem
Dünyada bir dahi misl ü hatt ü hâlin görmezem

Her zaman dirsen mene kim hatırın kılma melûl
Nice olam şâdmân kim cüz melâlin görmezem

Hayli müddetdir cihanda firkatinle hemdemem
Hecr ile ömrim tükendi hiç visâlin görmezem

Gözimi kan itdi hicran vasl-ı rûyin görmedüm
Kametim ham kıldı gam kadd-i şemâlin görmezem

Dil müşevveşdir **Hatâyî** ey saadet kevkebi
Tâ senin ol tal'at-i ferhunde fâlin görmezem

-114-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yer yoh iken gök yoh iken tâ ezelden var idim
Gevherin yekdânesinden ileri pergâr idim

Gevheri âb eyledim dutdı cihânı ser-be-ser
Yeri göği arş ü kürsi Yaradan Settar idim

Kâh Hüseyin'len bile postımı soydı kadılar
Kâh o Mansur donına girdim enelhak dâr idim

Girdim âdem cismine kimse ne bilmez sırrımı
Men o Beytullâh içinde tâ ezelden var idim

Onsekiz min âleme men gerdiş ile gelmişem
Ol sebebden Hak ile serdar idim serdâr idim

Dünyasından men anın sırrın bilürdim ol menem
Deryanın altındaki sac kızdıran al nâr idim

Men **Hatâyî**'yem Hak'ı hak tanımişem bî-gümân
Ânın içün ol yaratdı men ana derkâr idim

-115-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Gönlide ışkını can tek dilerdim
Saçın küfrini iman tek dilerdim

Gönil bimar olanda hicr od'ında
Visalin derde derman tek dilerdim

Menem dil teşne sahralarda daim
Lebini âb-ı hayvan tek dilerdim

Kalanda zulmet-i hicrân evinde
Cemâlin şem'-i tâbân tek dilerdim

Hatâyî varsa vaslın gülşenine
Boyın serv-i hırâmân tek dilerdim

-116-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Senin tek dilber-i canane yetdim
Zi-hicrân olmış iken câne yetdim

Saçın küfrine olmışdım giriftar
Yüzini görgecin imâne yetdim

Eşiğin itleriyle hemnişinem
Ne devletlü kulam sultâne yetdim

Gönil kalmışdı hicrân zulmetinde
Lebinden çeşme-i hayvâne yetdim

Misal-i katre idim katre kaldım
Bihamdüllâh yine ummâne yetdim

Hatâyî hastedir vaslın gedâsı
Kapundan vâye vü ihsâne yetdim

-117-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Men seni candan severem ey dilârâmım menim
Ol sebebden zâr ü giryân geçdi eyyâmım menim

Gicem ilen gündizim fark edebilmen ey sanem
Rûy ilen zülfün olıbdır subh ilen şâmim menim

Rûz ü şeb bülbül teki feryâd ü zâridir işim
Tâ yüzinden ayru düşdim ey gül-endamım menim

Munca kim cevr ü cefa çekdim mene yâr olmadı
Ol sanemsiz bilmenem n'olursa encâmım menim

Bu **Hatâyî** dünyada huşyâr olmaz bir zaman
Tâ kim ol peymâne-i lâ'lin-dürür câmım menim

-118-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ kim ey dilber visâlin gitdi yanımdan menim
Dürlü mihnetler geçer her lâhza cânımdan menim

Ger vücudım kabr içinde yüz min il kalsa müdam
Çıhmaya bu nâr-ı ışkın üstühânımdan menim

Hânümân ahvâlini menden firâkın sormasın
Geçmişem senden cüda öz hânümânımdan menim

Kabrim üstüne saba lutfeyle gel kılgıl güzâr
Bir haber algıl mene can ü cihânımdan menim

Hak bilür seyyâre-tek gözüme uyhu gelmedi
Ta felek kıldı cüdâ ol mihribânımdan menim

Nev-civan iken meni hicran güni pîr eyledi
Tâ ki düşmişem cüdâ ömr-i civânımdan menim

Kaddi ham oldı gamından bu **Hatâyî** hastenin
Tâ cüdâ düşdi gönil kaşı kemânımdan menim

-119-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ meni ayırdı devran sevgü yârimden menim
İncidi gökde melâik ah ü zârımdan menim

Suretin gördim nigârâ vâlih ü sevdaâyı men
Firkatin devr eyledi sabr ü karârımdan menim

Ey peri-peyker seni andan beri kim görmişem
Hüsnin ayırdı karar ü ihtiyârımdan menim

Hasretem Ya'kûb tek Yusuf yüzine ey sabâ
Tanrı içün bir haber algıl nigârımdan menim

Ey **Hatâyî** her tüğün titrer hazan yaprağı tek
Tâ meni dur etdi devran nevbahârımdan menim

-120 -

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Çıhmadı ışkın senin bir lâhza cânımdan menim
Mihr-i hüsnin yek-dürür ruh-i revânımdan menim

Gülyüzini yâd idende ey peri-ruh gonce- leb
Od çıhar süsen teki herdem zebânımdan menim

Aks-i sâyendir vücudım ey boyu serv-i revân
Gitmesün sayen senin bir lâhza yânımdan menim

Pertev-i hurşîd-i rûyini görende zerre tek
Bulmaya hiç kimsene nâm ü nişânımdan menim

Firkati kasd itmedin miskin **Hatayî** hasteye
Bir haber vir ey sabâ ol gülsitânımdan menim

-121-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Sen misin yanımda cânâ yohsa hâbımdır menim
Kim felekden yere inmiş mâhtâbımdır menim

Eşiğinde dem-be-dem bâran değildir su sepen
Çeşme-i dilden çıhan çeşm-i pür-âbımdır menim

Ey rakibâ orta yerde her dem olmagıl hicâb
Hüsni anın dünyede bir âftâbımdır menim

Sanmanız kim keştidir deryâlar üzre seyr iden
Gözlerim yaşında bu çeşm-i habâbımdır menim

Aytdım ey dilber **Hatâyî**'ye cefâlar kılma çoh
Didi kim gam çekmegil nâz ü itâbımdır menim

-122-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol peri kim çeşm-i saki lâ'l-i câmımdır menim
Kâşı mihrabım yüzi Beytü'l-harâm'ımdır menim

Dilberin vaslından ayru istemem her subh ü şâm
Yüzi subhımdır velâkin zülf-i şâmımdır menim

Ol per-i peyker niçün canım kuşın bendetmesün
Danedir hali perişan zülfi damımdır menim

Valihem bir kadd-i tubâ lâ'l-i kevser-pâre kim
Âstânı ravza-i dârü's-selâmımdır menim

Bu **Hatâyî**'nin sözine münkir olma zâhidâ
Bir perinin hüsni vasfında kelâmımdır menim

-123-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bâtınım hicrinde cânâ dopdolu kandır menim
El yüzine zâhirim gül kimi handândır menim

Zehr-i hicrin leşkerinden kişver-i câna ne gam
Çün hayâlin gönlimin tahtında sultândır menim

Bülbül-i zârem yüzin bâğ-ı gülistânım-dürür
Ol gülistan üstüne zülfün şebistândır menim

Çeşm-i mestin giceler nîçün uyanmaz hâbdan
Kim işim her subh ü şam âh ile efgandır menim

Bu **Hatâyî**'ye rakibin fitnesi kâr eylemez
Daima çün dêstgirim fazl-ı Süphân'dır menim

-124-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol peri peyker sanem cismimde cânımdır menim
Gitmesün gönlimden ol ruh-i revânımdır menim

Sorsam ağzın zerre mi yâ gonca mıdır yâ dehan
Bu sözim yohsa hayalim ya gümânımdır menim

Göreli ahû gözin ışkıyla mecnun olmışem
Ol sebebden kûh-i sahrâ hânümânımdır menim

Serve benzetdin boyını ey rakib-i geç nazar
Nice dirsin serv ânı ömr-i civânımdır menim

Zülf-i müşkin ohıdım aydur ki ebsem söyleme
Müşk dahi pür türâb-ı âstânımdır menim

Göz midir yâ çeşm-i âhû yohsa nergis mestidir
Yüz midir ol yohsa mah-ı âsmânımdır menim

Çün rakip emrüne taat kılmadı merdûd kıl
Tavk-ı lâ'net tâ kim ol şeytâne gelsün yeniden

Eşiğin kulluğına gelsün selâtinler kamu
Kul tekebbür kılmasun sultâne gelsün yeniden

Aytdım ey dilber demişdin gösterem şem'-i ruhım
Dir kabul itmen ânı pervâne gelsün yeniden

Hayli demdir kim **Hatâyî** gözleri kân ağladı
Seyl-i hunın bir dahi ummâne gelsün yeniden

-135-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün-

Yüzindir Sure-i Yûsuf dudağın âb-ı kevserden
Boyun tûbâ-dürür amma saçındır sünbül-i terden

Cemâlin hazıhi cennet didi Hak fadahlü minha*
Taâlâ şanehu ekber yanağın verd-i ahmerden

İzârın yüzidir Yasin anın şanındadır Elhamd
Lebin yakut-u ahmerdir dişin lü'l-i gevherden

Kaşındır kabe kavseyni saçın zıll-ı İlâhidir
Ziyad olmış-dürür cânâ cemalin şem'-i haverden

Yüzini sure-i En'âm ohıdım kudret-ullahdan
Hatâyî bulmadı bir dem halâs Allahü ekberden

-136-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gel ki cânâ senden özge tende men cân istemen
Tâ ki sen varsın menim yânımda cânân istemen

Ger ilaç eyler mene âlem tabibi ser-be-ser
Şerbet-i lâ'linden özge derde dermân istemen

Göreli hüsnin gülini olmuşem çün andelîb
Bahçelerde senden ayru verd-i handân istemen

Tâ ezel günden senin ışkına ıkrâr etmişen
Senden özge yâr ilen men ahd ü peymân istemen

---

* فادخلو

Öyle sanma kim **Hatâyî** mihr-i rûyin terk ide
Var iken dilde hayâlin özge mihmân istemen

-137-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Bugün geldim cihâne serverem men
Yakın bilin ki nakd-i Hayder'em men

Feridun Husrev ü Çemşid ü Zöhhak
Ki Rüstem Zal'em ü İskender'em men

Enelhak sırrı üş gönlimde gizli
Ki Hakk-ı mutlakım hak söylerem men

Nişânımdır menin tâc-ı saâdet
Süleyman eline engüşterem men

Muhammet nurından Ali sırrından
Hakikat bahri içre gevherem men

Hatâyî'yem şehâ eksüklü kulım
Kapında bir kemine kemterem men

-138-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Görmek ister yüzini ışk ile bu cân şimdiden
Ey peri vasl ile kılgıl derde dermân şimdiden

Zahid-i gümrâhe göster yüzin ey nur-ı ilâh
Tâ kim ol kâfir getürsün Hakk'a imân şimdiden

Gamda zülfün tek perişan oldı bu nikbet rakip
Yüz saadet bendeye görsetdi devrân şimdiden

Tıfl iken dilber diler kim ref' ide yüzden nikâb
Zerreni gör kim olur hurşid-i tâbân şimdiden

Ey **Hatayî** fikr-i bikrin eyledin eş'âre sarf
Dutdı irfan meclisin defterle divân şimdiden

-139-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey ki çoh düşdim firakından figân ü vâye men
Işk-ı zülfünden müdâmi düşmişem sevdâye men

Tâ senin gülgûn yanağın görmişem ey mehlika
Gülşen içre bakmazam hergiz gül-i hamrâye men

Hüsn-i rûyinden kim ol hurşid-i âlem nûr olur
Hayf o'la nisbet kılam mihr-i ruhını âye men

Bağ ile bustan içinde serve kılman iltifât
Tâ ki kıldım bir nazar şol kâmet-i bâlâye men

Tâ gönil oldı senin ruz-i visâlinden cüdâ
Bu **Hatâyî** dilşikeste ışk ilen hemsâye men

-140-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Çün senin tek yâr buldım özge men yâr istemen
Senden ayru cümle-i âlemde men vâr istemen

İsterem ki men çekem derd ü firâkın zahmetin
Senden özge ışkınızda kimse bimâr istemen

İsterem kûyinde âvâz itmeye nâkes rakib
Öz ünümden özge anda nale vü zâr istemen

Dün demişsin isterem bir bûseme yüz can beha
Ol metâa menden özge hiç hırîdâr istemen

Ol sebebden bu **Hatâyî**'nin sözi hakkânidir
Hak'dan özge dünyada men yâr-i gamhâr istemen

-141-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Her gelen dünya menim dir sen kadim bünyâdsen
Cümlenin gönlin alıbsen ne aceb sayyâdsen

Herkese bir yüz ile virdin murâdın dünyada
Hızr olan buldı hayatı bildi kim zulmâtsen

Her kiminlen oynadın çekdin çevirdin çerhini
Hiç arif nakşını bilmez aceb nerrâdsen

Dünyanın malı vü mülki gencine aldanma kim
Evveli rızk ü neşatdır âhiri şehmâdsen

Ey **Hatâyî** sen cihanın cevrine şad ol müdam
Çünki sevgün dost ilendir ışk ile üstâdsen

-142-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey meni hicran elinde zâr ü giryân eyleyen
Çeşmimi giryân edüb sinemi biryân eyleyen

Gerçi bu derde meni sen saldın ey ârâm-ı can
Hem yine derdin-dürür bu derde derman eyleyen

Gerçi iyd oldı cemâlin halka ey ebru-hilâl
Bendeyem ol iyd içün canımı kurbân eyleyen

Gerçi gamzen tığ olıbdır hayli uşşâka veli
Çeşm-i hunhârın-dürür her dem-be-dem kân eyleyen

Işkının serbâzları çohdır veli yohdır dahi
Bu **Hatâyî** haste tek âheng-i meydân eyleyen

-143-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dün didim terkit yolında mende candır sen diyen
Leyk bu çeşmim içinde lâ-mekândır sen diyen

Yâre sordum ki dehânın gonçedır yâ zerredir
Yar aydur men dahi bilmen bî-nişândır sen diyen

Men didim gördim şebistân perdeden [ol] çehreni
Yâr aydur yârin değildir bî-nişândır sen diyen

Men didim manzarda gördim pür cemâlin her gice
Yâr aydur tek-dürür ol mâh âsmandır sen diyen

Bu **Hatâyî** didi kim yüzinde gördi Hak yüzin
Dir hayâlindir senin gözden nihândır sen diyen

-144-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol güneş bir zerredir nur-ı cemâlinden anın
Utanıbdır serv-i ar'ar kadd ü bâlinden anın

Ol zamandan berlü kim yüzin göribdir gökde mâh
Gizlenübdir reng-i ay kaş-ı hilâlinden anın

Gül yanağından kızardı daim oldı şêrmsâr
Rû siyehdir müşk ü anber hatt-ı hâlinden anın

Yerde bir ay nur yüzin âlem ana hayran olıb
Ay ü gün bir lem'adır hüsn-i kemâlinden anın

Bu **Hatâyî** haste dil kim derdinin dermânı yoh
Bir meded ola meğer kim zülcelâlinden anın

-145-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Men sana dâim çü yârim sen mene ağyârsın
Menden özge cümle-i uşşâka sen dildârsın

Göreyim Allah seni bâd-i fenâdan sahlasun
Kim cihân bağında sen bir serv-i hoş reftârsın

Çünki ol mahın cemâlin istemezdin görmeği
Her gice çeşmim neden kevkeb gibi bîdârsın

Ey peri çün kim tabib-i derd-i ışk olmış lebin
Bes nedendir sen hemişe gözleri bîmârsın

Bu **Hatayî** saçların çiğninde çin çin bağludur
Olmanam çinden perişan çün mene gamhârsın

-146-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ ki sen ey gonçe- leb lâ'lini handan eyledin
Derde saldın lâle tek bağrım kara kan eyledin

Işkınız kıldı musahhar bu vücudım şehrini
Tâ ki mihrini gönil tahtında sultân eyledin

Gönlime cem oldı yüz min dürlü sevda-yı siyâh
Gülyüzin üstünde tâ zülfün perişân eyledin

Tâ ki gülşen geştine çıhdın eyâ gül-ruh sanem
Bahçe içinde boyun serv-î hıramân eyledin

Kahr ü cevrin lütf kıldı bu **Hatâyî** hasteye
Merhabâ hoş geldin ey can lutf ü ihsân eyledin

-147-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Karşudan dün geldin ey serv-i revanım sen miydin
Zinde kıldun üş bu cansuz cism ü cânım sen miydin

* "Sen miydin" sözcüğünü ölçüye uydurmak için "sen midin" şeklinde okumak gerekecektir. **Paris I** nushasındaki redif "salmadın" şeklindedir.

Dün hayal ilen peri-tek âzm kıldın sûy-i men
Bes revân geçdin eyâ ruh-i revânım sen miydin

Sırrımı pinhân iderdim halka çün gördim seni
Halka fâş oldı kamu sırr-ı nihânım sen miydin

Munca ışkın bârı çekdi bu **Hatâyî** cevr ilen
Sormadın bir katla hal-i pehlivânım sen miydin

-148-

-Mef'ûlü fâilâtün mefâîlü faûlün-

Tâ nice hâb içinde hayâlin görem senin
Vakti-dürür ki şimdi cemâlin görem senin

Derd-i firâk içinde kani zârım ey sanem
Bir gün ola ki rûz-i visâlin görem senin

Yetdi kemâle ey gam-ı hicrân cefâların
Şimdi muhal-dürür ki zevâlin görem senin

Canımı îyd-i vaslına kurbân idem revân
Bir gün ola ki kaş-ı hilâlin görem senin

Yârab **Hatâyî** görmesün ol mihnet ü firak
Yetib visâle ref'-i melâlin görem senin

-149-

-Mef'ûlü fâilâtün mefâîlü faûlün-

Gönlim firak içinde cemâlin diler senin
Bahmaz çinâre kadd ü şemâlin diler senin

Nev âyı gökte ister ise halk îyd içün
Çeşmim hemişe kaş-ı hilâlin diler senin

Yârab zevâlin olmasun ey âftâb-ı hüsn
Âşık cihanda hüsn-i cemâlin diler senin

Dünyada gerçi olmadı vaslın mene nasîb
Gönlim gözimde hayl-i hayâlin diler senin

Tâ kim **Hatâyî** gördi yüzin ey meh-i Huten
Sahrâ-yı dilde çeşm-i gazâlin diler senin

-150-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ mâhım menim ferruh cemâlindir senin
Gün dahi şol tal'at-ı ferhunde fâlindir senin

Özge gözler göğe bahır görmek içün mah-ı nev
Îyd içün men bahduğım kaş-ı hilâlindir senin

Dinlemen âheng-i kumru bülbülin savtı ki var
Gûş ü dilde her demâdem kıyl ü kalindir senin

Munca demdir dilberin gördin visâlin ey rakib
Çün kemale yetmedin imdi zevalindir senin

Hâtem-i mülk-i Süleyman'da **Hatâyî** hasteye
Çünki bir mûr-ı zayıf pâymâlindir senin

-151-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Didi ol meh gün nedir didim cemâlindir senin
Ay dahi şol tal'at-ı ferhunde fâlindir senin

Ruz-i mirac-ı Nebi vaslın günidir ey melek
Kabe kavseyn ol dü ebrû-yi hilâlindir senin

Dilberin vasl-ı kemâlin çoh göribsen ey rakib
Bir kemâle yetmemiş imdi zevalindir senin

Ağzımı telh eyledi hicrin tekellüm kıl mene
Tuti-i şekker şiken şirin mekalindir senin

Ey Süleyman-ı zamâne âşıkın sor hâlini
Kim kapunda mûr nisbet pâymalindir senin

Ay yüzinin safhasıdır âyet-i "Fethun garib"
Harf ü nokta ol yüz üste hatt ü hâlindir senin

Danla dirler dide-i mü'min likâ-yı Hak görür
Bu **Hatayî** hasteye ruz-i visâlindir senin

-152-

-Mef'ûlü fâilâtün mefâilü faûlün-

Cânâ gamında kısmı cefâdır Hatâyî'nin
Liykin dilinde mihr ü vefadır Hatâyî'nin

Lâ'lin eğer virürse devâ dêrdmendine
Bir busesine canı fedâdır Hatâyî'nin

Her dem ki hâk-i pâyini der tutiyâ-yı çeşm
Giryân gözine ayn-ı şifâdır Hatâyî'nin

Tâ görmişem yüzin güneşin ey kamer-lika
Her dem dilinde şemsü'd-duhadır Hatâyî'nin

Gönlüm alıb bahasını virsen visâl ana
Mürvet senin bu işte rızadır **Hatâyî**'nin

-153-

-Mef'ûlü fâilâtün mefâilü faûlün-

Müşkin saçına tâ ki melek çaldı şanesin
Sadpâre kıldı can kuşının aşiyânesin

Lâ'line can beha didi virdim revân ana
Ol bî-vefayı gör ki gidermez behanesin

Işkın ki geldi mihr ile şehr-i vücudıma
Mihmândır ol ki can ü gönil tutdı hânesin

Anca ki gözyaşın tökerem bulmanam halâs
Işkın gönilde yığdı tükenmez hazinesin

Tâ kim **Hatâyî** gördi ânın çeşm-i mestini
Hayrân-dürür ki göz de bilemez zamânesin

-154-

-Mefâilün mefâilün fâilün-

Kızıl gül bağ ü büstanım ne dersin
Fedâ olsun sana cânım ne dersin

Karar ü sabr ü ârâmım tükendi
Kesildi küll-i fermânım ne dersin

Eridi iliğim kaldı sümüğüm
Bu teni terk ider cânım ne dersin

Kamu derdlülere derman bulundı
Devâsız derde dermânım ne dersin

Hamunın küfr ile imânı vardır
Menim küfr ile imânım ne dersin

Senin maksudın oldur kim men ölem
Helâl olsun sana kânım ne dersin

Eğer yatsam min il toprağ içinde
Dürüstdür ahd ü peymanım ne dersin

Hatâyî çün seni cân ile sevdi
Seven ölsün mü sultânım ne dersin

-155-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Senden özge dilberâ hiç kim mene yâr olmasun
Cevr-i ışkından menim tek kimse bîmâr olmasun

Kâfirin rahmi gelür men dêrdmendin haline
Lâyk kâfir sen teki yâr-i sitemkâr olmasun

İstemez bu haste gönlim özgelerin minnetin
Cânıma vaslından özge nesne gamhâr olmasun

Gerçi bülbüller kamu gülzâr ister zâr zâr
Senden özge gönlime âlemde gülzâr olmasun

Bu Hatâyî çün seni divane zahid mest ohur
Işkınız canımda ol bir lâhza huşyâr olmasun

-156-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ gözden cemâlin bir nefes dûr olmasun
Yaşlu çeşmimde yüzinden ayru hiç nur olmasun

Tâ ki ışkınlan senin mâ'mur olıbdır dil evi
Işkın ol viraneden bir lâhza ma'zur olmasun

Ebr-i nisân tâ cemâlin gülşenine su virür
Katre-i yaşımdan özge anda yağmur olmasun

Tâ ki senden ayru düşdim görmedim sabr ü karâr
Hiç âşık dilberinden zâr ü mehcûr olmasun

Tâ seni sevdi Hatâyî oldı destân âleme
Kimsene ânın teki ışkında meşhûr olmasun

-157-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Gel ey dilber tenimde cân olubsun
Ne canım belki hem canân olubsun

Hadis-i Mustafa'dır ekremü'z-za'î
Gönil mülkinde hoş mihmân olubsun

Ezelden kevkeb-i rahşan idin sen
Bu devranda meh-i tâbân olubsun

Gönil tâ gül yanağın gördi anın
Ohı kim bülbül-i hoşhân olubsun

Hatayî gönlin aldın hande birlen
Eyâ gülberk isen handân olubsun

-158-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey ki hayrândır gönil sen dilber-i dildâr içün
Kametin serv-i revândır ruhlerin gülzâr içün

Ey tabib-i ehl-i irfân bir devâ kıl derdime
Haste-hal oldı gönil sen gözleri bî mâr içün

Zahidâ çoh ta'ne kılma mezheb-i âşıklara
Sen çü didar ehlisen men âşıkım didar içün

Ey gönil ol dilrubanın mihnetinden incime
Kimse kim gül dermek ister kayırmaz ol hâr içün

Bu Hatayî'nin kelâmın kıl kabul ey gör ki bay
Zikridir her dem duası hüsn-i berhurdar içün

-159-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Suretin gördim nigâra mest ü hayrânem bugün
Ol kara zülfün teki gamdan perişânem bugün

Dünyada her kim ki yüzin gördi âlem şahıdır
Tâ yüzini görmişem men dahi sultânem bugün

Sen meni kulluğa makbul eylegil yâ eyleme
Âstânında senin ey şah-ı derbanem bugün

Âstânın itlerinden tâ ki bulmişem şeref
Ey peri ışkında men mihr ile sekbanem bugün

Dir Hatâyî tâ ezelden kulluğa hat virmişem
Her ne kim hükm eylesen emrinde fermânem bugün

-160-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Üş yine güller açıldı hâre söylen gelmesün
Sohbet-i hasdır bugün ağyâre söylen gelmesün

Gelmesün meyhaneye vahdetde koyma müddei
Âb-ı kevserden içen hummâre söylen gelmesün

Bir haremdir bu ki ikrar ehlidir mahrem olan
Munda nâ-mahrem düşer inkâre söylen gelmesün

Ayş ü işret demidir ışk ehline idin salâh
Yüzi çirkin huyı bedgirdâre söylen gelmesün

Çünki sarrafuz bu bâzâr içre gevher görmeniz
Almazız her mühreden bâzâre söylen gelmesün

Serhoşuz rûz-i ezel peymâne şahdan içmişiz
Bu kadehden içmeyen huşyâre söylen gelmesün

Çün **Hatâyî**'dir bugün gülzâr-ı vahdet bülbüli
Dahi ol zağ-ı siyah gülzâre söylen gelmesün

-161-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Ulu kim lâf ider meyâane gelsün
Muhannes gelmesün merdâne gelsün

Erenler menzili Hak menzilidir
Erenler sahib-i irfâne gelsün

Cuş itdi Zülfikar'ım kında durmaz
Kim inkâr ehlidir irfâne gelsün

Ezelden Hak diyen ehl-i tarikat
O kândan sürülüb bu kâne gelsün

Aralıhdan küduretler arındı
Sürüldi lâ'net ol şeytane gelsün

Günehkârın günâhından geçerler
Yüzüste sürülüb sultâne gelsün

Ahan çaylar ahan arhlar bulahlar
Yerinden mevc urub ummâne gelsün

Rivayetdir hadis-i Mustafa'dan
Min il ölib yatanlar câne gelsün

Hatâyî hastedir kân-ı sehâvet
Haber vir derdlüler dermâne gelsün

-162-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Cân-dürür cismimde ışkın cânım elden gitmesün
Cân giderse gam değil cânânım elden gitmesün

Zülfünü ruhsârın üste salma canâ Tanrı-çün
Küfr-i îmânım dutıb îmânım elden gitmesün

Hatt ü hâlin dutmış ol lâ'lin kenarında makam
Öyle kıl kim çeşme-i hayvânım elden gitmesün

Tâ ki ışkın dutdı bu gönlim evinde meskenin
Hemdem olmişem ana mihmânım elden gitmesün

Bu cihanda gitse gitsün mülk ü mâl ü taht ü raht
Ey **Hatâyî** gam yeme Sübhân'ım elden gitmesün

-163-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Âşık-ı dilhaste gör dildâre döndermiş yüzin
Âlemi tarh eylemişsin yâre döndermiş yüzin

Haşa lillâh kim gönil yüzin kapudan döndere
Bülbül-i bîçâredir gülzâre döndermiş yüzin

Dönderib zâhid yüzin divâre her dem yaş töker
Âşıkın divârı yoh didâre döndermiş yüzin

Yâre döndermiş yüzin görgeç rakibe söyledim
Ol gül-i handânı gör kim hâre döndermiş yüzin

Dünyada maksudına her kimse yüzin dönderir
Bu **Hatâyî** sen büt-i ağyâre döndermiş yüzin

R

-164-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey ki yohdan bu cihânı var iden Perverdigâr
Yeri kaim gökleri devvâr iden Perverdigâr

"Küntü kenzin" âyeti vasfından olmuşdur nüzul
Varlığına "Künfe kân" ikrâr iden Perverdigâr

Cümle-i âlemde sen günden dahi zâhir veli
Dilde daim adını settâr iden Perverdigâr

Mü'mine mesken kılıbdır bağ-ı cennât ü naim
Kâfir ü münkir makâmın nâr iden Perverdigâr

Cümle eşyânun gözin der hab idendir giceler
Gökde kevkebler gözin bîdâr iden Perverdigâr

Bir kulunı od'a yahub kıldı fi nârü's-sakar
Bir kulunı mahrem-i esrâr iden Perverdigâr

Mısr içinde Yusuf'u bir kul iken sultân iden
Derd ile Ya'kub'unu bîmâr iden Perverdigâr

Yunus'u derya içinde yutduran bir balığa
Ateşi İbrahim'e gülzâr iden Perverdigâr

Yağdıran deryâya gökden ebr-i Nisân yağmurun
Katresinden lü'lü-i şehvar iden Perverdigâr

Enbiyalar bahşına yazduran âl'â mertebe
Mustafa'yı cümleden muhtâr iden Perverdigâr

On iki mâ'sum-ı pâki piş iden ümmetlere
Murtezâ'yı Hayder-i Kerrâr iden Perverdigâr

Lutfile ahvâlini kılgıl **Hatâyî**'nin nazar
Işk içinde valih-i didâr iden Perverdigâr

-165-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ruhlerin mushaf nigârâ kaşların mihrâblar
Bahdım ol yüzden mene feth oldı yüz min bâblar

Zerre iken gün teki âlemde meşhûr olmişem
Tâ mene düşdi senin mihr-i ruhinde tâblar

Ger senin yüzin değil âşıklar için kıblegâh
Bes neden oldı hilâl kaşların mihrâblar

Tâ senin zülf ü ruhını görmişem her subh ü şâm
Gice gündüz giryeden gelmez gözime hâblar

Çin-i zülfîn bendine düşdi **Hatâyî** haste-dil
Şerbet-i lâ'lindir ana kand ilen ınnâblar

-166-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ ki düşdim hicrine gönlüm figana bâşlar
Geldi ahımdan menim feryâde dağ ü dâşlar

Hüsnini yâd eylesem ey serv boylu dilberim
Firkatinden çeşme tek ahır gözimden yâşlar

Mihr-i rûyin ser-be-ser sihr ile dutdı âlemi
Fitne vü gavgâya saldı ol göz ilen kâşlar

Işka dil virdin diye cevr itme ey zahid mene
Can virir mâ'şuka daim âşık-ı kallâşlar

Nâsıhâ ayb eyleme miskin **Hatâyî** şi'rine
Çün Hak'a mâ'lûmdır gönlinde sırr u fâşlar

-167-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hâr oldı yüreğim hicrinde ey gülyüzlü yar
Yâr bağrım arasın gör kim nice hâr anda var

Varma yânımdan menim ey hicr-i dil suzân dost
Dôst düşman hamusı ağlar menimçün zâr zâr

Zâr zâr ağlar çü bülbül gülyüzin çün mürg-i cân
Candan etmişdir meni cevr ile devr-i ruzigâr

Ruzigârım tiredir sensiz eyâ ârâm-ı dil
Dil niçün ârâm dutsın hadden ötdü intizâr

İntizârım vade-i vaslın yolında her zamân
Her zamân divâne tek dağlara düşdüm bî-karâr

Bî-karâr oldım saçın tek ruhlerinden ayru men
Men niçün ârâm idem sensiz ki oldım dilfikar

Dilfikar oldı **Hatâyî** firkatinden rûz ü şeb
Rûz ü şeb vaslın hayâli canda kaldı yadigâr

-168-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Din Muhammed dinidir sall-i alâ sâhib-vekar
Kevserin suyın viren şâhım Ali'dir şehsüvâr

Hem sahîdir hem sehâdır kâinatın aynıdır
Kimse ne bilür anın sırrın bilür Perverdigâr

Didiler kim bu cihânın nurı kimdir kim ola
Mir Hasan'dır şah Hüseyn'in âli oldı yadigâr

Daş yarıldı çıhdı Düldül eyer ü yükân ile
Ey münafık yola gelgil eyleme şahdan kenâr

Hande varsan ey **Hatâyî** sen bu lâfzı söylegil
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

-169-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gitmesin ışkın ki bir genc-i nihân elden gider
Bil ki sen gitsen yanımdan tende cân elden gider

Gaib oldı gülyüzün çeşmimden ey rûh-i revân
Korharam ki sünbül-i anber feşân elden gider

Candan oldum ey peri-veş mihnetinden Tanrı'çün
Kıl terahhum ki bu cism-i nâtüvân elden gider

Âhım od'undan kim oldu yer ü gök zîr ü zeber
İhtiyât et ki zemîn âsmân elden gider

Men yaman itsem nice sen yahşilik kıl ey aziz
Nesne kalmaz dünyede yaşhi yaman elden gider

Basmadın her yere kim bir dem kadem tutmaz karar
Mesken ile çün müşerrefdir mekân elden gider

Bu **Hatâyî** ey sanem bir dem cemâlin görmese
Tâkat itmez de kim ol rûh-i revân elden gider

-170-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey felek devrinde niçün ol nigâr elden gider
Kanım ile ellerin kılmış nigâr elden gider

Dün didi zâhid mene niçün gönil virdin ana
N'eyleyim görgeç yüzini ihtiyâr elden gider

Bülbülâ gül devridir efgan iden çoh mürg-i zâr
Nale kıl oturma vakd-i mürg-i zâr elden gider

Ey gönil hicran ilen ömrin tükense gam yime
N'eylerim ömr-i azizi çünki yâr elden gider

Ey **Hatâyî** çünki yârin eyledi azm-i sefer
Ruz ü şeb ah it ki yâr-ı gam-küsâr elden gider

-171-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Cânâ gamında gözlerime su gelür gider
Seyl oldı daşdı şimdi beher su gelür gider

Vasl olmaz ise yüzini görmek mene müdâm
Kûyinden ey sanem mene bir bu gelür gider

Bîhâb kaldı kevkebe nisbet bu gözlerim
Her gice özge gözlere uyhu gelür gider

Tâ görmedi gözüm seni ey servi boylu yâr
Sensiz hemişe gözlerime cu gelir gider

Miskin **Hatâyî** görmedi çeşmin kimi senin
Sahra içinde munca ki âhû gelür gider

-172-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Mâhımı gördim ki yüzinden nikab almış gider
Pertev-i nûrından ânın âftâb almış gider

Devr-i hüsninden anın ey yaşlu çeşmim uyma-gil
Kim şeb-i zülfünden ânın rûz-i hâb almış gider

Dilberim câm-ı şerâb içmiş işitdim nukl içün
Âşık-ı dil-haste bağrından kebâb almış gider

Ol peri gidende âlem nice hayrân olmasun
Zehr-i çeşm ü işve vü naz ü 'itâb almış gider

Ol sanem râ'na gider yer üste çekmiş dâmenin
Bu **Hatâyî** haste ol yerden türâb almış gider

-173-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ ki derdinden olıbdır yüreğim sad-pâreler
Tiğ-i ışkın yüreğimni sad-hezârân pâreler

Ay yüzinden ayru gördim dide-i bî-hâbını
Gökyüzinde uymaz oldı her gice seyyâreler

Zâhidâ sen fâriğ ol âhımdan ikrâh eyleme
Kim menim bağrımda çohdır gamzelerden yâreler

Yaralı bağrım kanım tökdi gözimden dem-be-dem
Gör neler kıldı mene şol nergis-i hunhâreler

Çıhmaya miskin **Hatâyî** gönli zülfünden n'ola
İşi sır olur anın her hande var seyyâreler

-174-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hasretin derdinden ey can bağrım oldı pâreler
Sûz-i ışkın yüreğimde her dem eyler yâreler

Yandırır hicrân odı gönlimi virdi yâre kim
Dutdı eflâk-i cihânı gitdi gökde kareler

Düşdi hüsnin manzurına cân ü dil bu gözlerim
Çare yoh nâçar olıbdır n'eylesün biçareler

Terk idüb koydum giderim hânümânı mülki üş
Hicrin itdi men garibi üşte gör âvâreler

Öldi derdinden **Hatâyî** bir kadem rencide kul
Kabrine bassın işitgil sad-hezârân naleler

-175-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Bugün men munda yârim anda n'eyler
Yüzi şu'le nigârım anda n'eyler

Apardı akl ile sabr ü karârım
Menim sabr ü karârım anda n'eyler

Katı müştâk idim şîrîn lebine
Gözi mest ü humârım anda n'eyler

Vatandan ayru düşdim dâd ü feryâd
Garibim gamküsârım anda n'eyler

Hatâyî haste düşdim yârden ayru
Tabib ile tımârım anda n'eyler

-176-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey güneş hüsnin hayali tâ ki gönlimden geçer
Kanlu yâşım yem teki dolmışdır andan ser-be-ser

Nâleler kim giceler tâ subh olınca eylerim
Korharım hicrinden ânın râz-ı pinhanım açar

Nice serhoş olmasun devrinden anın dilberim
Nergis-i mestanınız kim su kimi kanım içer

Leyli zülfinin gamı kıldı perişan aklımı
Öyle mecnunum ki Mecnun görse hem menden geçer

Çoh yaşagil çün mene yâr olmadın ey seng-i dil
Bu **Hatayî** oldı kahrından senin zir ü zeber

-177-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Göreli ol meh yüzin başıma yüz sevdâ düşer
Ruhlerin mânendi ancah bir gül-i hamrâ düşer

Ey gönil akl ehli isen sevme hûblar yüzini
Hûbların derdine ancah bu dil-i şeydâ düşer

Ey sanem hublar içinde sen düşibsen serfiraz
Eyle kim bağ içre râ'na serv-i hoş bâlâ düşer

Hayf ola çeşmini cânâ nergise nisbet kılam
Hansi nergis gözlerin tek mest ü hem şehlâ düşer

Nice olmasun **Hatâyî** ışk ilen divâne kim
Gönline her dem senin [tek]bir peri-simâ düşer

-178-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ hicrin yarasına lebin merhem düşer
Ol dişin incüsi tek deryâda hem dür kem düşer

Men seninlen dilberâ bir ahd ü peymân eylesem
Müddeilerin içinde dem-be-dem mâtem düşer

Yüzini ışk ehli ger görirse ey hub-ı Huten
Onların gönlinde gam kaygu gider hurrem düşer

Âlemi gezdim temamet görmedim hüsnin kimi
Dünyeni gezsen hamusın ile sen tek kem düşer

Bu **Hatâyî**'nin kelâmını işitse bir zaman
Ol Huten'le Çin ili her dem-be-dem berhem düşer

-179-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Eyâ gün yüzlü çehren âye benzer
Boyun bir serv-i hoş bâlâye benzer

Hadeng-i can fedâdır gamzen ey dost
Kaşın üste kurulmuş yâye benzer

Cihanda bülbül olsam men aceb mi
Senin yüzin gül-i hamrâye benzer

Yüzin şevkiyle lâ'lin hasretinden
Gözim yâşı beher su çaye benzer

Melâik suretin ger hüsni hubdır
Yüzin andan dahi zibâye benzer

Sıfatın ohısa gülşende mıtrib
Gönil feryadı çeng ü nâye benzer

Hatâyî dilberindir hur-i rızvan
Otağı cennetü'l me'vâye benzer

-180-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Bize şem'-i tecelli Mustafâ'dır
Anınçün server-i Al-i Abâ'dır

Temamet harici aceb ki bilmez
Emirü'l mü'minin şîr-i Hudâ'dır

Hatice mahrem oldı çün Resul'e
Yakın bil Fatıma Hayrü'n Nisâ'dır

Menim mirim Hasan şahım Hüseyn'dir
Ki Zeynel Âbidin derde devâdır

Muhammed Bakır oldı ayn-i gevher
İmam Ca'fer imam ü pîşüvâdır

İmam-ı serverim Musi-i Kâzım
Ki sultan Ali Musi-i Rızâ'dır

Severim men Taki vü hem Naki'yi
Olar kim şimdi nakd-i evliyâdır

Eyvallah Hâkipây-i Askeri'nin
Çekerim çeşmime çün tutiyâdır

Yine Düldül'e mindi şah Mehdi
Elinde Zülfikar-ı Murtezâ'dır

İlâhi âvf kılgıl sen günâhım
Hatâyî bir fakir bî-nevâdır

-181-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gökteki mahın likası dôst didârındadır
Âftâbın yüzi ol hurşîd ruhsârındadır

Vasl ümidine gezer miskin gönil olmaz helâk
Yohsa çoh hicran belâsı çeşm-i bimârındadır

Âhu tek âşıkların gönlin niçün sayd etmesün
Ol kadar kirpik ohı kim çeşm-i hunhârındadır

Âkıbet tûfan kopar bir gün cihânı gark ider
Seyl-i baran kim bu âşık çeşm-i hunhârındadır

Bu **Hatâyî** şi'rine münkir neden sen zahidâ
Âteş-i ışkın nişânı odlu güftârındadır

-182-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Gönil tâ kim gamınlan âşinâdır
Karar ü sâbrdan mutlak cüdâdır

Gönil pend almadı sevdi yüzini
Ana bu derd ü mihnetler sezadır

Gel ey hemdem hazer kıl ışka düşme
Belâdır hubları sevmek belâdır

N'ola âşıkları öldürsen ey dost
Lebin bir bûsesi yüz hun-behâdır

Gönil bir yâre vermişdir **Hatâyî**
Eşiğinde selâtinler gedâdır

-183-

-Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün-

Teâlâ şânühu ekber bu ne hüsn-i dilârâdır
Cemâlin huriden yeğrek boyın tubâdan âlâdır

Gözim yüzin görer her dem zihiy nazar zihiy manzur
Gönil zülfün ider her dem aceb âşüfte sevdâdır

Hüceste kametin gördim senin ey server-i hubân
Belâdan dil halâs olmaz aceb himmetlü bâlâdır

Eğer cevr ü cefâ kılsan ve ger kahr ü vefâ kılsan
Yolından dönmegüm yohdır ki Hak bîna vü dânâdır

Hatâyî hastenin virgil muradın hasbeten lillâh
Ki hâk-i âstânında işi dâim temennâdır

-184-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Bu tebşi kim yeridir zîr-i pâdır
Felekler çerhi anın reh-nümâdır

Hemişe hâke salmışdır özini
Anınçün gözler içre tutiyâdır

Müdevverdir musavverdir münevver
Yer üste sure-i şemsü'd-duhadır

Anın mir'atına bah Hakk'ı gör kim
Kim ol âyine-i gîtî- nümâdır

Yüzi ol şems imiş bezm ehli içre
Teâlâ şanühu ehl-i likâdır

Anınçün olmış ânın şerbeti pâk
Ki hayvan söyleyen yüz ten nevadır

Hatâyî şükr kıl Hak kudretine
Ki Hakk'ın bilmeyen ehl-i hatâdır

-185-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Hudavendi ki ol hayyü'l-bekâdır
Ki ol darende-i ehl-i fenâdır

Ki munca enbiyâlar Hak yaratdı
Hamudan bir güzide Mustafâ'dır

Şeh-i Merdân Ali vü havz-ı kevser
Anındır kim Aliyyü'l Murtezâ'dır

Hasan'dır âlem ü şah-ı şeriat
Hüseyn-i şah şehid-i Kerbelâ'dır

Emirim mir-i muhsindir yakın bil
Ki Zeynel Âbidin Âl-i Abâ'dır

Muhammed Bakır ü Ca'fer-i Sadık
İmam Kâzım Ali Musi Rızâ'dır

Taki vü ba Naki şah Askeri hem
Olar ki sahib-i sırrü'l bekadır

İmamın huccetü'l kaim Muhammed
Kim ol sahib zaman ü rehnümâdır

Yedi iklime oldı hükmi fermân
Ezelden yolına can baş fedadır

Ki her kim on iki imamı bildi
Ona kırmızı tac giymek revâdır

Şeh-i Merdân Ali ibn-i Talib
Hatâyî'nin yürütdü pişüvâdır

-186-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol sanem kim gîce gündüz cân anın hayrânıdır
Akl ü fehm andan berü ışk ile sergerdânıdır

Dilberim yârim azizim gam küsarım mûnisim
Can-şikârım sevgü yârim cânımın cânânıdır

Dün saba geldi mene hoş hoş muanber bûy ile
Galiba ol meh likanın zülf-i müşk efşânıdır

Ey gönil hicrân gamından çoh şikâyet kılma kim
Âşıka cevr ü cefâsı lutf ile ihsânıdır

Bu **Hatâyî** şi'rine ayb itme ey nâkes hasûd
Cümle uşşâk ehline hemdem anın divânıdır

-187-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Ol kimse kim bu dünye vü ukbâda şâhdır
Hem enbiyâlar üste ulu padşâhdır

Tâ'rif idüb sıfatını şi'rim didi Hudâ
Bu doğrı söze ins ü melâik güvâhdır

Hem bahr ü kân ü kûh-i vilâyetdir ol Ali
Düşmen anın katında kamu berk-i kâhdır

Olmaz ganîm Kanber'ine bebr ü ejdeha
Çün hemdemi o şah-ı cihanın İlâh'dır

Her kim anı severse Yezid'den ne farkı var
Çün kullarına havf ü hatârdan penâhdır

Ol ma'den-i velâyet anın âstânıdır
Kim eşiğinde ins ü melek dad-ı hâhdır

Her burc-ı ışkın üste melek anı sevmese
Hârût tek makamı anın ka'r-ı câhdır

Burcında evliyâların ol fi'l-mesel tamâm
Kevkeb içinde nisbeti hurşid ü mâhdır

Mahşer güninde lûtfın umar dest-gîr ola
Miskin **Hatâyî** hasteye kim pür günâhdır

-188-

-Fâilâtün fâilâtü mefâîlü faûlün-

Dilberâ ışkın senin cismimde cânım cânıdır
Vasl-ı ruhsârın hayali gönlimin mihmânıdır

Firkatin devrinde dilber haste cânım oldı zâr
Şerbet-i lâ'l-i lebin bu derdimin dermânıdır

Mihr ü kahrinden anın âşüfte gönlim gam yeme
Kim mene cevr ü cefâsı lutf ile ihsânıdır

Zâhidâ virme nasihat ışkı terk itgil deyü
Âşıkın Allah bilür kim sevgüsi Rahmân'dır

Ey **Hatâyî** cevr ü kahrından cihanın incime
Her ne kim bende yolına gelse Hak fermânıdır

-189-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Kûyin senin ki ravza-i Dârü's-selâm'dır
Mihrâb kaşların ana çeşmin imâmdır

Hiç bilmezem bu dünyada eyyâm-ı rûzgâr
Rûy ile zülfüniz mene subh ile şâmdır

Bednâm kılma gönlimi âşık deyüb hasûd
Âlemde ışk adı bile nik benâmdır

Yâr meclisinde bâde vü câm istemen müdâm
Kim gerdeni sürahi anın lâ'l-i câmdır

Men' eyleme **Hatâyî** kelâmını ey rakib
Bah defterine sözleri nazm ü nizâmdır

-190-

-Mef'ûlü mefâîlün faûlün-

Bu maşraba bir safâ-yı cândır
Gurrabe-i din ana mekândır

İçi doludur ez âb-ı hayvân
Âlemde nişanı bî-nişândır

Cân devletini bilür temâmet
Sen sanma anı ki bî-zebandır

Devr-i yüzinin çü meh temâmet
Serpûş çü şekl-i âsmândır

Vasfında onun **Hatâyî** hayrân
Ger san'at ise budur hemândır

-191-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Menem bir ten velâkin cân anındır
Ki her kim cân kıyar cânân anındır

Tabibimdir menim ruhım revanım
Zaifem hasteyem derman anındır

Eşiğinde onun men bir gedâyım
Yine kim lutf ide ihsan anındır

Saâdet burcının dilhâhı oldır
Yer ile gök ü hem Keyvan anındır

Lebin yânında hattın Hızr'a benzer
Kenâr-ı çeşme-i hayvân anındır

Ser-i zülf ü leb-i lâ'lini gördim
Tamamı Türk ü Hindistan anındır

Seni sevmen diyenler kâfir oldı
Yüzini kim sever imân anındır

Meğer meşşâta zülfün şane kılmış
Bu gülin nikhet-i reyhan anındır

Hıta vü Mısr ilen Çin ü Horasan
Irak ü Fars ü hem Kirman anındır

Başın tob idegör cânân yolında
Çalınsın tob çün çevkân anındır

Hatâyî cân fedâ şol yâre kıl kim
Cihân ü cümle cism ü cân anındır

-192-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Bu şah-ı pür kerem sâhib-nazardır
Velâyetdir yâkın nur-ı basardır

Kuşana gaziler seyf ü silâhı
Münâfık cânına havf ü hatardır

Yezid'in leşkeri yüz min olursa
Velâyet leşkerinden bir yeterdir

Münâfık leşkeri bir gâzi görse
Koyını kurd kovar andan beterdir

İşâret kılduğınca bir nazar şâh
Öninde Şemr ü Mervân derbederdir

Nişânı ol güneş tal'atlu şâhın
Başında tac ü belinde kemerdir

Olar kim çehl-i tendir sırr-ı kudret
Ânı ârif bilür ince haberdir

Cihangir gâziler meydâne girse
Havaricler ayağda pây-i serdir

Çü rahmet yağmurı irdi zemine
Ki her bir gâzinin yüz nâmı vardır

Yezid'e zahm-i seyf ü tîr ü hancer
Başından gitmesin tîğ ü teberdir

Ali bahr-i hakikatdir yakın bil
Hayat-ı câvidânı mu'teberdir

Velâyet bahrine yol bulmayanlar
Gözi â'ma vü ahmak bî-haberdir

Nefs-i gevherdir ânı bir bilenler
Sözin bir söyleyenler gerçek erdir

Kızıl alem kızıl bayrağ kızıl tâc
Giyince gaziler ol gün hazerdir

Hatâyî şah yolında cân fedâdır
Çe cây ü mülk ü mâl ü ism ü zerdir

-193-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey sanem ışkında her dem bu gönil bîmârdır
Öyle kim bülbül dahi bâ ışk-ı gülden zârdır

Ne aceb yüz üste ol zülfün yatursa her zaman
Bu muhakkakdır ki genc üste nigehbân mârdır

Mihnet-i hicrân elinden ey sanem gam çekmenem
Derd-i ışkın ey peri her dem mene gamhârdır

Dün didi hemdem mene kimdir senin gönlin alan
Men didim bilmez misen ol gözleri hunhârdır

Nice terk itsün **Hatâyî** gül yüzinin vasfını
Bu şikeste bülbülün daim yeri gülzârdır

-194-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Menim ol sevgü yârim geldi hoşdır
Elüme ol nigârım geldi hoşdır

Elinden ihtiyârın gitse gitsün
Elüme ihtiyârım geldi hoşdır

Sen ol sahrada çün gûl-i beyaban
Çemende gül'izârım geldi hoşdır

Ol imdi kış güni serma elinden
Menim taze baharım geldi hoşdır

Sen ey Seyyid Ali zulmet içinde
Bu ruşen rûzgârım geldi hoşdır

Hatâyî şûkr kıl Allâh'a daim
Giden sabr ü karârım geldi hoşdır

-195-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Ezelden şah bizim sultânımızdır
Pirimiz mürşidimiz hânımızdır

Şehâ kurbân getürdik biz bu cânı
Şehin sözi bizim imânımızdır

Hasuda yok-dürür yalancıya merg
Ki gerçek sohbeti burhânımızdır

Şâhı Hak deyüben girdik bu yola
Hüseynî'yüz bugün devrânımızdır

Biz imam kullarıyız sâdıkane
Şehidlik gâzilik nişânımızdır

Yolumuz incedir inceden ince
Bu yolda baş veren erkânımızdır

Hatâyî'yem mevâli sırr-ı Hayder
Şâhı Hak bilmeyen düşmânımızdır

-196-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bir peri hayrâniyem bilmem mekânı handedir
Kimse bilmez dünyada nâm ü nişânı handedir

Hubları sevme diyüb tâ'n itme nâsıh mene
Çünki bilmezsin makam-ı cavidânı handedir

Geldi Süphan-ellezi esri bâbda şânına
Levh-i mahfuz üste ol hüsnin beyânı handedir

Men didim bir buse vir dir cân virüb almak gerek
Bu mekân içre meta'-ı rayigânı handedir

Men didim yüzini göster didi takat yoh bana
Bu sualine cevab-ı lenterâni handedir

Tâ visâlinden cüdâ düşdim hayâtım kalmadı
Dünye vü ukbâda sensiz zendegânı handedir

Hande kim yatam cihanda yuhu gelmez çeşmime
Bu **Hatâyî** yatmağa yâr âstânı handedir

-197-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Âşık isen gel berü kim cân ü cânân mendedir
Zâhidâ pes handesin kim nûr-ı imân mendedir

Sendedir yer ile göğün hikmeti hem kudreti
Âb ü âteş hâk ü bâd ü cümle erkân mendedir

Hak Teâlâ dört kitâbı gökden indirdi yere
Men anı istemezem çün küll-i Fürkân mendedir

Kâtibâ ak ü karâya bahma seni azdırır
Aç kulağ dinle sözüm â'vaz-ı Kur'an sendedir

Pehlevanlar çoh cihanda Rüstem-i Zâl olmuşem
Hem senindir hikmet-i mülk-i Süleymân mendedir

Eyyüb'e çekdirdi çoh derd ü belâ vü mihneti
Gel meni çağır virelim derde dermân mendedir

Ya'kub'u gör zâr ü giryân Yusuf-i Ken'ân içün
Men pir-i künc halvetem üş Mısr-ı Sultan mendedir

Şah-ı Merdân'ın Ali'nin âliyem evlâdiyem
Zülfikar ü tâc ü Düldül üç nişânı mendedir

Açarem din-i Muhammed mezheb-i Ca'fer yakîn
Lâ feta illâ Ali bu sırr-ı pinhân mendedir

Men şehâ bu cânımı sıdk ile kurbân kılmışem
Ger kabul kılsa velâyet iyd ü kurbân mendedir

Men Hatâyî'yem şahın vasfını daâm söylerem
Sıdk ile bel bağlarım defterle divân mendedir

-198-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bütperest oldı gönil büthâneler küncündedir
Men bilürem bu dil-i şeydâneler küncündedir

Genc-i ışkın çün vücudım şehrini kıldı harab
Nişe kim gencin yeri virâneler küncündedir

Yusuf-i Ken'ân'ı salmışdır zenâhdan çâhına
Zülfüne bağlu nice divâneler küncündedir

Cismini terk itdi dil kûyinde dutmışdır makâm
Kim ki cân terkin kılur cânâneler küncündedir

Nergis-i mest-ı humârın kânımı içmekliğe
Kaşların mihrâbına mestâneler küncündedir

Dürlü nazmım hasretinden firkatinden ey sanem
Bahr-i çeşmim ma'deni dendâneler küncündedir

Zâhid aydur ey **Hatâyî** raht ü destârın hani
Koymuşem mey çün canı meyhaneler küncündedir

-199-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ârızın kim ol ruh-i pür-nur-ı tâb üstündedir
Suya benzer kim hemişe âftâb üstündedir

Hak bilür kim ruhlerin şânında olmuşdur nüzul
Âyet-i mushaf ki evrâk-ı kitâb üstündedir

Âlemin gülşenliği gerçi güneşdendir veli
Pertev-i hüsn-i cemâlin âftâb üstündedir

Tab-ı ışkından hemişe gör ne sergerdân gezer
Âsmân dâim ki yüzinden nikâb üstündedir

Mihr-i ışkın nakdine virâne gönlimdir makam
Kim beli gencin yeri dâim harâb üstündedir

Âyağın toprağıdır hâk ehlinin bâşında tac
Cismi dâim bu **Hatâyî** 'nin turâb üstündedir

-200-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ kim ol zülfün nikâbı mâhtab üstündedir
Bir bulut nisbetlüdir kim âftâb üstündedir

Gün teki yüzin cihânda zâhir olmışdır veli
Bu acîb kim bendeden dâim hicâb üstündedir

Işkınız kim oldı bu virâne gönlim meskeni
Gence benzer kim yeri dâim harâb üstündedir

Zâhid-i gümrahı gör divâra eyler secdeni
Ol günehkâr öyle sanur kim sevâb üstündedir

Bu **Hatâyî**'nin dilinde ışk-ı dil-sûzın senin
Ôd'a benzer kim hemişe ol kebâb üstündedir

-201-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey ki serhoşdır dü çeşmin leblerin peymânedir
Ol sebebden âşıkın dâim yeri meyhânedir

Nice gavvâs olmayam yaşımda kim ol dilberin
Lebleri lâ'l-i Bedahşân dişleri dürdânedir

Vermenem dünyâ vü ukbâ devletini ışkına
Dünyâ vü ukbaâmene bir yâne, ol bir yânedir

Sanma ey çeşmim sana bîgâneden ümmid ola
Gör neler kıldı gönil kim hemdem ü humhânedir

Bu **Hatâyî** kim rehâ kılmaz saçun zincîrden
Sanma kim uslandı ol miskin henüz divânedir

-202-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ menim gönlimde cânâ hasret-i cânânedir
Hak bilür kim ağlamağdan gözlerim peymânedir

Ârızın gülşen-dürür cânım onâ bülbül kimi
Ruhlerin kim şem-dürür gönlim onâ pervanedir

Men sana her dem duâlar kıluram ey bî-vefâ
Ey sanem niçün senin her günde kasdın cânedir

Gerçi zulmetdir saçun yüzin ana hurşîd-var
Leblerin ta'mı ne nisbet çeşme-i hayvânedir

Derd-i ışkından senin ger istesem em ne ola
Neylesün bu haste gönlim derd ile humhânedir

Bağçe içinde gül-i ahmer ne nisbet vechine
Ol yanağın kanına cân lâle-i hamrânedir

Bu **Hatâyî** başdan ayağa dizilmişdir tamam
Nişe kim ol zülfüne mahrem hemişe şânedir

-203-

-Mef'ûlü mefâilü mefâilü faûlün-

Derya-yı Necef gevherine kân Ali'dir
Billâh leb-i lâ'l-i Bedahşân Ali'dir

Eşyâda iki nûr ki meşhûr olubdır
Hurşid-i Muhammed meh-i tâbân Ali'dir

Mevcûd dü âlem çü anın hükmine fermân
Cân içre ayan oldı o pinhan Ali'dir

Miraca Muhammed ki urûc eylediği dem
Bir dergeh-i Hak gördi ki arslan Ali'dir

İslam anası Fatıma-i Hayrü-n-nisâdır
Zirâ kamuya din ile imân Ali'dir

Men çakerem ol şâh Hasan padişeh-i vakt
Hak'dır ki gönil tahtına sultân Ali'dir

Vir başı Hüseyn ışkına sofi şehîd ol
Gel şüphedan arın Şeh-i Merdân Ali'dir

Git Zeynel İba küşesine söyle enelhak
Tahkik perest ol ki Yezdân Ali'dir

Halk içre zuhur itdi Muhammed sâftilen
Bakır didi cism oldı veli cân Ali'dir

Ca'fer yüzinin harfine yüz ders ohıdım men
Her suret ile Sure-i Rahmân Ali'dir

Her pâ yed ile Musi-i Kâzım ki be-tahkik
Derya-yı muhit oldı ki ummân Ali'dir

Sekkiz kapusı cennet-i adnin be-velâyet
Musi-i Rıza Şah-ı Horasân Ali'dir

Fehmeyle yüri ahsen-i takvimi Taki bil
Takvaya haris olma ki irfân Ali'dir

Bağdad-ı vücudımda imam üşde Naki'dir
Bir gerdiş ile künbed-i gerdân Ali'dir

Bâ dest-i tevekkül tutagör dâmen-i Asker
Yekrenk olanın derdine dermân Ali'dir

Sultân-ı serâperde zuhûr oldı çü Mehdi
Fâş oldı şehinşâh ki devrân Ali'dir

Terk eyler idi küfrini bî-şêkk **Hatâyî**
Her div-i lain bilse Süleymân Ali'dir

-204-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Yanağın ey peri can menzilidir
Bu bülbülün gülistan menzilidir

Ayağın basdığı yer ey dilârâm
Bu mur içün Süleyman menzilidir

Saçın zulmâtına teşne-i Hızr'ım
Dudağın âb-ı hayvân menzilidir

Bitübdir kametin çeşmim önünde
Ne hoş serv-i hıramân menzilidir

Getürme ağ yüzinden kara zülfün
Ki akreb mah-ı tâbân menzilidir

Murad içün gelübdir dil kapuna
İnayet kıl ki ihsân menzilidir

Hatâyî gönline yâr mihri düşdi
İmaret kıl ki sultan menzilidir

-205-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ cânımda derdin bir devâ nisbetlidir
Her cefâ gelse mene senden vefâ nisbetlidir

Bu cerahat cismime ohın gelende ün verür
Ol mene ehlen ve sehlen merhabâ nisbetlidir

Ger mene nefrin ider düşmen men andan gam yemen
Kim münâfıkdan gelen kargış duâ nisbetlidir

Âb-ı çeşmimden hayalin her zaman eksilmesün
Kim anın aksi gözimde tutiyâ nisbetlidir

Işk ilen lâf itme ey miskin **Hatâyî** ebsem ol
Kim bu menzilde selâtinler gedâ nisbetlidir

-206-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bu sürahi bir dilârâm-ı peri nisbetlidir
Şekli bir mahbûb-ı şuhın peykeri nisbetlidir

Ôturur meclisde bir zerrin-külâh sîm-i ten
Âsılu zülf-i müselsel anberi nisbetlidir

Yohsa bir şehzâde-i zerrin-kemerdir pür-hutut
O kemer üste elifler hanceri nisbetlidir

Taht-ı sîmin üste ôturmış Süleymân hükm içün
Elde bir zerrin ayağ engüşteri nisbetlidir

Her tarafdan görünür yüzinde hublar sûreti
Fi'l-mesel âyine-i İskender'i nisbetlidir

Sıdk ilen bel bağlamış durmış fütûh-ı rezm içün
Gaziler yanında ânın leşkeri nisbetlidir

Havz-ı cennetdir cevâhirden tökülmüş ravzadan
Selsebil içinde âb-ı kevseri nisbetlidir

Yohsa doğmış arada bir âftâb-ı şem'-i bezm
Çeşm-i merdüm âna her su Müşteri nisbetlidir

Bezl ider bezmin **Hatâyî** âb-ı kevserden müdâm
Şah-ı Merdân Ali'nin Kanber'i nisbetlidir

-207-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Gönil bir yâri sevdi kim peridir
Cihân içre güzeller serveridir

Boyu bâğ içre servinaza benzer
Yanağı hemçü verd-i âhmeridir

Yüzidir nisbeti hurşid-i tâbân
Felekde meh anınçün Müşteri'dir

Eğer hâfan eğer fağfur olursa
Eşiği itlerinin kemteridir

Yüzi sahn-i gülistan içre güldür
Saçının bûyi müşk ü anberidir

Kim anın vaslına bir dem irişse
Cemi'-i mülk ü âlemden beridir

Saçının rengidir çün leyletü'l-kadr
Cemâli yüzi şem'-i haveridir

Ezelden ânı sevdim cân ü dilden
Sakınmasın ki ışkım serseridir

Bahub hayran olur hüsnine âlem
Hatâyî hastenin ol dilberidir

-208-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Nevcivan ol pîr iken devrân ki cânân devridir
Şâd ol ey haste gönil kim derde dermân devridir

Zulmet-i hicrâne söylen hükmüni terk eylesün
Bir güneş doğdı araya mâh-ı tâbân devridir

Lâl oturma şöyle gel cân mürgi geldi nev-bahar
Gitdi kış vakti aradan üş gülistân devridir

Âşıka mihr itdi dilber kalmadı cevr-i rakib
Küfr aralıkdan arındı imdi imân devridir

Ömr içün gam çekme ey dil nûş kıl mâ-ül hayat
Dilberin şirin lebinden âb-ı hayvân devridir

Nâ-ümid olma cihanda ey gedâ-yı bî-nevâ
Dergeh-i sultâne gel kim lutf ü ihsân devridir

Mihnet-i dünyadan ey dil fâriğ ol sürgil murad
Hurrem ol gam çekmegil kim zıll-ı Sübhân devridir

Gezme gel âlemde sergerdân gönil pervâne eş
Hoş münevverdir cihân şem'-i şebistan devridir

Dûd-ı âhındır **Hatâyî** gökte bulutlar senin
Durmayıb tök gözyaşın kim ebr ü bârân devridir

-209-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gerçi gün hoşdır veli ruhsârın andan yahşidir
Ay dahi tâban-dürür didarın andan yahşidir

Nafe-i müşk-i Huten gerçi muattardır veli
Ey sanem ol hâl-i anber-bârın andan yahşidir

Nakş-ı tâvus istemen andan cemâlin yek-dürür
Lâfz-ı tuti dinlemen güftârın andan yahşidir

İstemen firdevs bağının gül-i hôş-bûyini
Dünya bağında gül-i ruhsârın andan yahşidir

Bu **Hatayî** katına kim kıldılar ta'rif-i müşk
Çin-be-Çin ol zülf-i müşkin-bârın andan yahşidir

-210-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey peri hüsnin senin cismimde candan yahşidir
Bil ki ancah can değil can ü cihandan yahşidir

Gerçi Ya'kub' ı zayıf itdi firak-ı Yusuf'ın
Za'f içinde ol dahi men nâtüvândan yahşidir

Öğmeyin mâh-ı feleğin pertev-i ruhsârını
Ol perinin hüsn-i mâhı âsmândan yahşidir

Âşık-ı virâneden men' itme ey akl ehli kim
Haste dil Mecnun'a sahra hânümândan yahşidir

Bu **Hatâyî** cû kenarında ne bahsun serve kim
Kadd-i dil-cûyi onun serv-i revândan yahşidir

-211-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ bu gamlı gönlim şâd kılsan vaktidir
Bu yıhılmış gönlimi âbâd kılsan vaktidir

Hayli müddetdir ki gönlim aşk ilen virânedir
Şimdi ol viraneni âbâd kılsan vaktidir

Ey şeh-i lutf ü kerem bir kez işid feryâdımı
Bend içinden bendeni âzâd kılsan vaktidir

Firkatin devrinde çekdim mihnet ü cevr ü cefâ
Şimdi vaslın yolına irşâd kılsan vaktidir

Çünki derd-i ışkına olmaz nihân etmek anın
Ey **Hatâyî** derd ilen feryâd kılsan vaktidir

-212-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dirberâ bu derdime dermân idersen vaktidir
Bu fakire lutf ü ihsân idersen vaktidir

Nev-bahar oldı gözim ister cemâlin görmeyi
Azm idüb gülşen sar u seyran idersen vaktidir

Çoh zamandır gonca tek bağrımı pür-hûn eyledin
Leblerini gül teki handân idersen vaktidir

Zulmet-i hicrin firâkın çekmişem devrânda çoh
Vaslını bu gönlime mihmân idersen vaktidir

Hayli demdir kim **Hatâyî** zulmet-i hicran çeker
Leblerini gonca tek handân idersen vaktidir

-213-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

İşim ışkında feryâd eylemekdir
Visâlin va'desin yâd eylemekdir

Harâb itdi dimen ışkın gönlini
Bes ol virânı âbâd eylemekdir

Bu gönlim âdeti her şeb gamında
Figan ü âh-ı bünyâd eylemekdir

Virür men gam dile ümmid-i vaslın
Bu resm ilen anı şâd eylemekdir

Hatâyî kullığın makbûl kılasın
Bugün yüz bende âzâd eylemekdir

Bu Hatâyî Kâbe-i kûyinde dapmışdır şeref
Hâcı tek gönlim tavaf-ı kûyinizden hâc alur

-223-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Ezelden tâ ebed Hayder gelübdür
Âdem evlâdına server gelübdür

Ali şîr-i Huda'dır Şah-ı Merdan
Muhammed Hakk'a peygamber gelübdür

Âşıklar kıblesi yüzindir ey dost
Kaşın mihrâbına minber gelübdür

Ki Hak'dan Zülfikar üş oldı Ali'ye
Ali kulluğuna Kanber gelübdür

Ali hışm ile doğradı bu cehli
Hamir tek destine Hayber gelübdür

Ala gözler menim imanım aldı
İki zülfün yine anber gelübdür

Su-yi hayvan içün zulmât içinde
Hatayî Hızr ü İskender gelübdür

-224-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün-

Perişan zülf-i müşkinin gül-i handâne düşmüşdür
Ucından dürlü sevdâlar hat-ı reyhâne düşmüşdür

Meğer hurşid imiş hüsnin ki kıldı âlemi rûşen
Kim ol rahşanda envâr-ı meh-i tâbâne düşmüşdür

Kaşın yâyını kurmuşsun bize ez-gamze her sâat
Eyâ dilber onın sehmi yakın kim câne düşmüşdür

Cemâlin iştiyâkından işitmezsin figanımı
Visâlin iftirâkından gönil hicrâne düşmüşdür

Hatâyî bendeye sâki içürmiş câm-ı Cuhâ'dan
Görin meyhâne küncinde aceb mestâne düşmüşdür

-225-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâilü fâilün-

Her sûbh-dem ki kûy-i sanemden sabâ gelür
Gamkin gönil makamına yüz min safâ gelür

Şad ü ferah bulıb dil ü canım zebânıma
Ehlâ vü hâyr mukdem ü sad merhâba gelür

Bir busesine cân ü dil ister beha sanem
Gerçi birine yüz dil ü canım beha gelür

Ma'nide gerçi âşık ü mâ'şûk bir-dürür
Menden dua gider nişe senden cefâ gelür

Bağışlagil **Hatâyî** günahın eyâ peri
Bahş ide şâh nice ki kuldan hatâ gelür

-226-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bâd-i subh ez sûy-i maşrık âftâb almış gelür
Galibâ yârin cemâlinden nikab almış gelür

Âşık-ı dil-hasteden def'i suda' itmek diler
Sünbülinden dilberin bûy-i gülâb almış gelür

Gözlerin devrinde mest oldı lebin çâhın görib
Zâhidi meyhaneden gördim şerâb almış gelür

Sofi-i bî-çâre hem hâlin görib ol zâhidin
Sohbetin germ etmeğe çenk ü rebâb almış gelür

Her kişi almış gelür anın gamından bir na'sîb
Bu **Hatâyî** çeşm-i pür-hun dil kebâb almış gelür

-227-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Her zaman kim karşıma ol dilber-i meh-rû gelür
Cânıma bir od düşer bu dilime yâ hu gelür

Sinemi karşu tutarım kûyine ol dilberin
Sakınırım dem-be-dem Veysi Karan'dan bu gelür

Hasretinden dilberin düşdim Serendib kûhine
Âşık-ı dil-hâsteni her dem sürer âhû gelür

Canımı kurban kılardım yolına ol dilberin
Ol zamandan kim diyerler ol büt-i meh-rû gelür

Ey **Hatâyî** sen vücudın cûyini pâk eylegil
Çünki pâk olsa ana serçeşmeden bir su gelür

-228-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bu menim cismimdeki zahmetlerin ol cân bilür
Mene hicrân etdiğin ol dilber-i cânân bilür

Tâ ki hemdemdir gam-ı ışkın gönilde gâm yimen
Çün hayalini senin dil sevgilü mihmân bilür

İncimez bu haste cânım derd-i hicrinden senin
Cevr ü kahrin geldüğince lutf ile ihsân bilür

Çünki birdir âşıka kahr ile lutfun mâ'nisi
Dil firakını visâl ü derdini dermân bilür

Ruz ü şeb bülbül teki eyler **Hatâyî** nâleler
Bağ-ı hüsn içre yüzini çün gül-i handân bilür

-229-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ sencileyin billâh ki yârim yoh-dürür
Bir saat sensiz menim sabr ü kararım yoh-dürür

Düşmüşem ışkın gamına yet menim feryâdıma
Senden özge hiç kimesne gamküsârım yoh-dürür

Arılıh billâh severmen men seni ey dilrüba
Tâ temamı sevmişem bûs ü kenarım yoh-dürür

Ger meni öldürseler sen öyle bilgil ey nigâr
Bu muhabbet eteğin elden koyarım yoh-dürür

Âkıl aydur ey **Hatâyî** ihtiyar elden koma
Âşıkım bir derd elinde ihtiyârım yoh-dürür

-230-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gönlimi alan menim ol dil-rubâ yârim-dürür
Gerçi gönlimi alur amma ki gamhârım-dürür

Nice kim cevr ü cefâ kılsan bu men dil-hasteye
Eylemen andan şikâyet kim vefâdârım-dürür

Gicelerde uyhu gelmez gözime kan ağlarım
Gökteki kevkeb değil şol çeşm-i bîmârım-dürür

Tanrı içün yola gitsen bir kadem âhaste bas
Ayağın altında toprağ cism-i bîmârım-dürür

Bu **Hatâyî** âftâba eyledi gökde nazar
Yâr aydur kim ana bahma aks-i ruhsârım-dürür

-231-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Işkınız cânâ bu gönlim tahtına sultân-dürür
Bu vücûdım mülkine hayl-i hayâlin cân-dürür

Tâ görib men hüsnüni ey gevher-i yektâ senin
Bir gözim kulzem misali bir gözim ummân-dürür

Ruz ü şeb bes kim kılur bülbül figân ü zârlığı
Tâ gülistanda yüzin tek bir gül-i handân-dürür

Ehl-i taât bes ki zikr ider sıfât-ı hüsnini
Bildi kim yüzin sıfâtı âyet-ı Kur'ân-dürür

Dünyanın var ü yohından ey **Hatâyî** gam yeme
Sahlayan dâim seni ol sâye-i Sübhân-dürür

-232-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Anberin zülfün midir yâ müşk-i tatârın-dürür
Gökde kevkeb akdı hem lü'lü-i şehvarın-dürür

Her seher ki âlem ü âfâkı pür-nûr eyleyen
Gün değil ay dilberim ol hüsn-i didarın-dürür

Ruz-i mahşer koparan cânâ kıyamet kametin
Fitneler zâhir kılan ol çeşm-i mekkârın-dürür

Tuba kim derler cihanda kadd ü reftârındadır
Bağ-ı rıdvan kim diyerler rûy-i gülzârın-dürür

Dünye vü ukbâda hergiz gam yeme ağyârdan
Ey **Hatâyî** çün senin lâfz-ı Hudâ yârin-dürür

-233-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey sanem niçün senin vâ'din hilâf olmış-dürür
Mihrin az olmış veli kahrin güzaf olmış-dürür

Gönlimi ışkın ayıtdı kim halâs olmaz müdâm
Âleme andan ki emr-i nûn ü kâf olmış-dürür

Suretin "Elham"-dürür vasf-ı cemalin "Ve'd-duha"
Çün sıfatın sure-i Kur'an'da kaf olmış-dürür

Âb-ı kevserdir dudağın bağ-ı cennetdir yüzin
Kim mene lâ'lin şerabı câm-ı sâf olmış-dürür

Men niçün hicrinde vasfın lezzetinden kâm alam
Vaslın ilen hicrinin işi musâf olmış-dürür

Ey gönil kıldın sefer azm-i tevekkül pişe kıl
Kim penah itmek bize Hak'dan kefaf olmış-dürür

Cevr ü kahrinden nigârın ey **Hatâyî** dönme gel
Ger makamı ol perinin kûh-i Kaf olmış-dürür

-234-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Işkın ey dilber gönil tahtında şâh olmış-dürür
Suretin can mülkine hurşid ü mâh olmış-dürür

Işkını gönlimde men dahi niçün pinhân idem
Rûy-i zerdim eşk-i sürhüm çün güvâh olmış-dürür

Müddeilerden dahi cânâ ne fikrim var menim
Bendeye çün sen kimi sultan penâh olmış-dürür

Bahçede hüsnin gülini bülbül-i şeydâ görib
Ahdı yaşı dane dane rengi gâh olmış-dürür

Hüsnini her kim ki gördi vâlih ü hayrân olıb
İşi anın dünyada feryad ü âh olmış-dürür

Çün cemalin gördi düşmen kılmadın ana nigâh
Müddeilerin makamı bend ü câh olmış-dürür

Bu **Hatâyî** yüzini tâ gördi ey hûb-ı Huten
Ol Hıta vü Hind ilinde padişâh olmış-dürür

-235-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ ser-i kûyinde bu gönlim mukîm olmış-dürür
Dil makam-ı bağ-ı cennetü'l naîm olmış-dürür

Defter-i hüsninde şol harf-i hat ü hâlin senin
Satr-ı "Bismillâhirrahmanirrahim" olmış-dürür

Sıdkımız ol vechedir kim Hak olur anda zuhur
Kim tarikatde Sırâte'l mustakim olmış-dürür

Şer'iniz yolında biz kıldıg hatâ sen kıl kerem
Min bir adından senin biri kerim olmış-dürür

Ey **Hatâyî** çekme gam ger hicr ilen bîmâr isen
Çün sana ol Halik'in fazlı hakîm olmış-dürür

-236-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol peri peyker ki çeşmimden nihân olmış-dürür
Bâki ömrüm olsun ol cismimde cân olmış-dürür

Yâreb o gözler ne bağın nergis-i şehlâsıdır
Kim gamından cism ü cânım nâtüvân olmış-dürür

Öyle kim bülbül yeri gülşendir ey gülyüzlü yar
Gönlime kûyin makamı gülsitân olmış-dürür

Anca çekdim mihnet-i hicrin gamın ey bî-vefâ
Cevr-i ışkından vücudım nâtüvân olmış-dürür

Tâ **Hatâyî** gördi ol hüsn-i cemâlin ey güneş
Gör nice âlem dilinde dâstan olmış-dürür

-237-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ cemalin nurı çeşmimden nihân olmış-dürür
Gice gündüz işim âh ile figan olmış-dürür

Hüsnini tâ görmişem bir bülbül-i zâr olmışem
Çün mene kûyin makamı gülsitân olmış-dürür

Bir meseldir kim diyerler gencin üste mâr olur
Zülf içinde hüsnin ol genc-i nihân olmış-dürür

Ger felek yüzinde dirler mah-ı tâbândır şeref
Tal'atın yer üste mah-ı âsman olmış-dürür

Pîr olmışdı cihânda firkatinden ey sanem
Tâ yüzin gördi **Hatâyî** nev-civân olmış-dürür

-238-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey gönil vakt-i bahar ötdi hazân olmış-dürür
Su kenârında sanem serv-i revân olmış-dürür

Ey felek dünyâ yüzinde devr-i hicrân geçdi çün
Ol büt-i nâ-mihribânım mihribân olmış-dürür

Şerh idenden berlü şirin leblerin evsâfını
Mürg-i cânım tuti-i şekker-zebân olmış-dürür

Gerçi düşmen ta'nesinden çoh cefâ çekdim veli
Şûkr kim işim bekâm-ı dôstan olmış-dürür

Düşdi yüz dürlü hâli bizüm içün ferrâş-i sun'
Sâkiyâ gel kim cihân bağ-ı cinân olmış-dürür

Sim ü zerrîn şahlar doldurdı dest ü damenim
Meclis-i şabaş içün gevher-feşân olmış-dürür

Uğraşanda tâ ki ışkın zerre kılur dağları
Bu **Hatâyî** haste andan nâtüvân olmış-dürür

-239-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ hüsnini sâni ' âftab itmiş-dürür
Bilmezem niçün gözimden dür hicab itmiş-dürür

Gel humarım yaz menim vaslın meyinden ey peri
Şol şerabın hasreti bağrım kebâb itmiş-dürür

Tâ yaman göz dikmeye ey mah-ı hüsnin bağına
Hak teâlâ zülfüni perr-i gurâb itmiş-dürür

Hâfız-ı Kur'an teki âşıklar ezber kılmaya
Hak cemâlin âyet-i ümmü'l-kitâb itmiş-dürür

Gam yemen gönlin ki mesken buldı ışkın gencini
Gerçi ol viraneni hicrin harâb itmiş-dürür

Ey meh-i nâ-mihribân sorma **Hatâyî** halini
Firkatin ol hasteni taht-ı türâb itmiş-dürür

-240-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ârızında sünbülin anber-feşân itmiş-dürür
Sanasın kim akreb ile meh kırân itmiş-dürür

Âferin ol gül yanağlu dilber-i rânâya kim
Hüsn-i bağında bûy-i serv-i revân itmiş-dürür

Zerre midir bilmezem yahud dehân-ı dilberin
Sun' ilen bir mu mıdır yahud meyân itmiş-dürür

Kaş ilen göz midir ol ruhsarın üste ey sanem
Yohsa devran fitne-i âhir zamân itmiş-dürür

Ey **Hatâyî** ahu-yı gönlin şikâr itmekliğe
Dest-i kudret kim seni ebrû kemân itmiş-dürür

S

-241-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey dudağın şehd ü şekkerdir siyeh halin mekes
Olmasun ışkından ayru tende cânım bir nefes

Ey peri her-dem nigeh-ban kapuna hacet değil
Kim yeter kûyinde her şeb nâle vü âhım ceres

N'eylerem ışkından ayru dünyanun lezzetini
Kim huzur-ı dil gam-ı mihrin menim gönlimde bes

Çün ezelden ışkınız canımda Hak'dandır nasib
Hak bilür kim tâ ebed gönlimde vardır ol heves

Ey **Hatâyî** gam yime her sözde şükret Hâlik'a
Çün sana her işde daim Hak-dürür feryâd-ı re's

Ş

-242-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hak lebinden gonceni gülşende handân eylemiş
Lîk yüz naziklik ilen anı handân eylemiş

Kameti tek gül kimi tarhın götürmiş bâğbân
Bağda aksinden anın serv-i hırâmân eylemiş

Div uğurlamışdı bir zerre dehânın nakşini
Varmış andan hâtem-i mühr-i Süleyman eylemiş

Zulmet-i zülfünde içmiş leblerin âbını Hızr
Hayy-i baki bulmış âdın âb-ı hayvân eylemiş

Şâneden meşşate salmış bir saçın kılın yere
Ser-be-ser hâk-i cihanı anber-efşân eylemiş

Ârızın bağında bir mürg-i harîm olmış Halil
Ol sebebden Hak ana od'ı gülistân eylemiş

Bu **Hatâyî** kanını dökmekde iken dökmedin
Anda her müfti ki men' itmiş beyi kan eylemiş

-243-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Yari gördim bugün handân oturmuş
Yanağı taze gül reyhân oturmuş

Yüzine karşu gonçe güldüğiyçün
Seher ağzına çalmış kan oturmuş

Seninle hüsn içinde bahs idenler
Nice pişmân olub hayrân oturmuş

Senin simin zenahdanına ey dost
Ne haddim var disem dendân oturmuş

Dudağın çevresinde koşa haller
İki zengi ona derbân oturmuş

Senin Leylî cemalin görmek içün
Yolında Mecnun-ı hayran oturmuş

Hatâyî'ye nazar kıl çeşmin ilen
Kapunda subh ü şâm giryân oturmuş

T

-244-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâilü fâilün-

Ehl-i hayata söylerem ey hayy-i lâmemât
Fani cihanda kimseye munis değil hayât

Bakidir ol ki dirler anı vacibü'l-vücûd
Fermândır ana mümteneât ile mümkinât

Can bahş ider memâta lebin ey mesih-i dem
İsa'ların aceb mi deminden bu mu'cizât

Mehd-i zemin içindeki tıfl-ı nebat ider
Ana hemişe dâye-i lutf emridir nenat

Şatranc-ı dehr içindeki at oynadan hani
Takdir-i beydakı anı bir demde kıldı mât

Çün kul olan kapında görür kadr-i saltanat
Bir kulunam ki virmişem ol kadr içün berât

Yetmez **Hatâyî** zikr-i İlâhın nüfusuna
Bir zat imiş ki irmez ana zât ilen sıfât

-245-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Serhoş-ı câm-ı elestem tâ ebed huşyâr mest
Mest-i lâya'kıl gezer men şehr içinde âr mest

Sordular menden ki niçün bî-dil oldun men didim
Ol sebebden bî-dil oldım dilber ü dildâr mest

Hakk'ına âşık olanlar cana şîrin kalmasın
Didare müştak olanlar kıblesi didâr mest

Her kamışdan şekker olmaz her tikenden taze gül
Her geyiğin göbeğinden nafe-i Tatâr mest

Âdemi oldır ki anda hüsn ü hulk ü lutf ola
Âdemi dime anı kim cübbe vü destâr mest

Dâima ister **Hatâyî** şah cemalin görmeyi
Şol geda-yı âli himmet talib-i didâr mest

-246-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Bu âlem hüsnine hayrândır ey dost
Sana bu gonçe-leb handandır ey dost

Men ol Ya'kub'a nisbet zâr buldım
Cemalin Yusuf-i Ken'ân'dır ey dost

Hilâl kaşını tâ ki gördi çeşmim
Bu cânım iydine kurbândır ey dost

Sana bu künfekân valih bulıbdır
Ki hüsnin suret-i Rahman'dır ey dost

Cemâlin safhasında hatt ü hâlin
Yüzinde âyet-i Kur'ân'dır ey dost

Senin ışkın vücudım şehri içre
Bu gönlim tahtına sultândır ey dost

Hatâyî'ye demişsin cevr idem çoh
Yine lûtf ü yine ihsândır ey dost

U

-247-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Yüzin gördim senin ey yâr-i meh-rû
Göniller âfeti yâ nûr mıdır bu

Dudağın hasretinden haste-hâlem
Ahıtdı gözlerim yaşın behr-i su

Habeş'dir kim misafir Rûm'a düşmiş
Yüzin safhındaki ol hâl-i Hindû

Gözinden ahu tek dağlara düşdim
Ne sihr itdi mene ol iki cadû

Hatâyî dir yüzin hurşîde nisbet
Sözi ru şen didim yüzine karşu

-248-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ gördim yüzin hayrânem ol demden berû
Gözyaşında kan ilen galtânem ol demden berû

Tâ ayağın toprağından men saadet bulmişem
Eşiğinde rûz ü şeb derbânem ol demden berû

Zerre idim gün yüzin mihrine düşdim nâgehan
Âlem içre şöhre-i devrânem ol demden berû

Tâ senin rûz-i ezelden aşkına didim beli
Ahdi bozman ber ser-i peymânem ol demden berû

Tâ senin âhû gözin gördi **Hatâyî** ey peri
Mecnunum viranelerdir hânem ol demden berû

-249-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Nigârâ n'eyleyim men senden ayru
Bu gönlim hâli olmaz gamden ayru

Visâlin hasretinden ey dilârâm
Gözimde nesne gezmez nemden ayru

Kuşum pervâz ider herdem kafesden
Karar itmez meğer vaslından ayru

Ki senden ayru hiç yohdır hayatım
Karar ider niçün can tenden ayru

Hatâyî gülyüzin hayrân bulmış
Haçan bülbül-dürür gülşenden ayru

-250-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Yüzim sürib varuram yâre karşu
Habib ü munis ü dildâre karşu

Firâk -ı çin gözlerin gönlim apardı
İki hayva bitübdir nâre karşu

Boyın serv ağacı bustan içinde
Kızıl güller açılmış hâre karşu

Rakibi göreyim nâ-bina olsun
Otursun ol müdâm divâre karşu

Lebinden şerbet içti bu **Hatâyî**
Daim sermest gezer didâre karşu

-251-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Kim olam gönderem sen yâre karşu
Ki artar hasret ile yâre karşu

Karârım kalmadı sabr ötdi hadden
Dü çeşmim nergis-i bîmâre karşu

Ger uymaz gözlerim hicrin gamından
N'ola âh eylesem bîdâre karşu

Ki sensiz olmuşem bülbül-i şeydâ
N'ola feryad idem gülzâre karşu

Yüzinde zülfüni gördim dedim ki
İmanı bağlama zünnâre karşu

Asıldım ankebut tek ey dilârâm
Muanber turre-i tarrâre karşu

Menim-çündür eğer kılsan beşâret
Hemişe gonçe nar ağyâre karşu

Hatâyî hastedir ister visâlin
Demâdem kıl nazar bîmâre karşu

Y

-252-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Aks-i sâyendir vücudım ey saçı zıll-ı hümay
Nişe kim sen padişahsın men kapunda bir geday

Kevkeb olmuşdır menim çeşmim cemâlin görmeye
Bir nazar doğğıl gözim karşusına ey yüzi ay

Ol mehin ışkına düşdim ta'ne kılma zâhidâ
Kaçmazam ışkın yolından çün mene Hak kıldı tay

Tâ ezelden var menim gûşimde ışk âvâzesi
Çalma ey mıtrib dahi meclisde ud ü çenk ü nay

Ey **Hatâyî** oldı mecnun dağa düşdi ahu tek
Nâsıhâ dağdan anı ürkütme kılma huy ü hay

Z

-253-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey senin yüzine bahdık kutlu oldı mâhımız
Ne aceb suret yaratdı sun' ile Allâh'ımız

Çün erişdim yüzine buldım "Sıratü'l mustakim"
Âb-ı hayvâne erişdi vardığınca râhımız

Dün sağınur kim ki görse zülfünin şeb rengini
Kim karaya boyayıbdır anı dûd-i âhımız

Hızr-ı cavidân elinden içmişüz âb-ı hayat
Isa'yı Meryem katında kurmışız dergâhımız

Kâ'be-i vaslına verdim cânımı kurbân didim
Hacı oldım kan tökerem hani kurbangâhımız

Kaşların takını gördim kıblegâhım eyledim
Çün ayağın toprağında oldı menzilgâhımız

Bu **Hatâyî** Kâ'be-i ışkına ihrâm bağladı
Ol saatde arşa çıhdı zikr-i illâllâhımız

-254-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hasretinden dilberâ kaldı dü çeşmim hâbsız
Öyle kim yulduzlar olur gice gökde hâbsız

Tâ sadef ağzında yârin görmişem dür dişlerin
Işk bahrinde gönil ol ma'niden garkâbsız

Zulmet-i hicrânda kaldım bir meded kıl hâlime
Ey peri veş çünki ruhsâr ile siz mehtâbsız

Ehl-i Hak kapundan özge hiç yere kılmaz sücûd
Ey sanem çün dâimâ âşıklara mihrâbsız

Bu **Hatâyî**'nin vücudı oldı nurından zuhur
İki âlem zerredir hurşid-i âlem-tâbsız

-255-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Hal-i dilimni bendeden ol yâre söyleniz
Hicr ohı bağrımı nice bir yâre söyleniz

Ahvâlimi sorarsa menim ol cefâlu yâr
Zâr ü nizâr ü haste vü âvâre söyleniz

Gülgûn yanakların gam ü cevr ü cefaları
Kıldı havâle bağrımı yüz hâre söyleniz

Çoh mihnet ü cefâsını çekdim vefâ hani
Gam hadden ötdi dilber-i gamhâne söyleniz

Sahrâye saldı âhû-yı çeşmin **Hatâyî**'ni
Ol bûy-i zülfü nafe-i Tatare söyleniz

-256-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Biz ezelden tâ ebed meydâne gelmişlerdenüz
Şâh-ı Merdan ışkına merdâne gelmişlerdenüz

Yazmağa Hakk'ın kelâmullâh-ı nâtık şerhini
Kim beyân-ı ilm ilen Kur'ân'e gelmişlerdenüz

Kâinatı suret-i Rahman'a tefsir etmeğe
Ruh-i kudsi suret-i Rahmân'e gelmişlerdenüz

Bir muanber turranın küfrine âmennâ deyib
Hakk'a teslim olmışız imâne gelmişlerdenüz

Sâki-i bâki elinden mest olıb içmekteyiz
Nergis-i mestin kimi mestâne gelmişlerdenüz

Gayb-ı mutlakdan temâşâ-yı ruh-ı zîbâ içün
Bu şehadet mülkine seyrâne gelmişlerdenüz

Ey **Hatâyî** ıyd-i ekberdir cemali dilberin
Biz bu iyd-i ekbere kurbâne gelmişlerdenüz

-257-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ düşib men ışkına hicrinde men zârım henüz
Dâm-ı zülfün bendine mürg-i giriftârım henüz

Tâ ki men bülbül teki gülzâr-ı hüsnin görmişem
Tâ ebed terk eylemendir ışk-ı gülzârım henüz

Şem'-i ruhsârını tâ kim görmişem ey mehlikâ
Gökde yulduzlar kimi her gice bîdârım henüz

Tâ yüzin gördim senin men ey tabîb-i derd-i ışk
Sanma kim buldım şifâ derd ile bîmârım henüz

Bu **Hatâyî** yâr ilen kalu belide kıldı ahd
Hak bilür kim bir serian ahd ü ikrârım henüz

-258-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Ezelden pîr-i ışkın peyreviyüz
Tarikat ehl-i fazlın rehberiyüz

Didi çün Mustafayü'l fakr-ı fahri
Hakikat hanedân-ı ferzendiyüz

Ali'dir aynımızda ayn-ı mazhar
Zemin ü âsmânın enveriyüz

Hasan'dır mirimiz meydân içinde
Hüseyn-i Kerbelâ'nın çâkeriyüz

Ali Zeynel İba'nın şah başıyçün
Yol içinde Muhammed Bakıri'yiz

İmam Kâzım Ali Musi Rıza'nır
Oların aşkının derbederiyüz

Taki'dir bâ-Naki Şah Askeri'yem
Veli Mehdi velâyet leşkeriyüz

Bugün abdallaruz âzâde ey şah
Cihânın kal ü kılinden beriyüz

Hatâyî'yem mevâli ehl-i tevhid
Ali'nin Kanberi'nin Kanberi'yüz

MURABBA

-259-

-Mef'ûlü mefâilün faûlün-

Şah iki cihanın efdâlıdır
Allah'ın eli anın elidir
Ol söz ki zamâne heykelidir
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Olmak dilersen işin mülâyim
Olgıl Ali'nin işine kâim
Kim ehl-i Hakk'ın dilinde dâim
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Ol sırr-ı velâyet ü keramet
Sahib-i hünerdîr velâyet
Hakk'ı sevene kılın himâyet
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Sahrada zeban-ı her giyâhi
Deryâda hemişe zikr-i mâhi
Hacet dileyende ya İlâhi
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Mur ü mekes ü tuyûr ü zenbur
Huşyar ü divane mest ü mahmur
Her şam ü seher dilinde mezkûr
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Her şey ki yaratdı der dü âlem
Âdem demiden be devr-i hâtem
Zikrinde hemin sabah ü ahşam
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Ger diler isen olasın âdem
Halk içre ola sözin mükerrem
Yâd it ki dua-yı İsm-i Âzam
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Evkat ü cemad ü verd-i hayvân
Ber rûy-i zemîn ü çerh-i keyvân
Tesbih-i melek dua-yı insân
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Matlub-ı ibadet ü şeriat
Mazmûn iradet ü tarikat
Maksud-ı hakayık-ı hakikat
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Gamhâr-ı imân vuhul-i mahşer
Eller dutuben Sırat'a rehber
Mizanda ağır behişte yaver
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

İkbal-i ümem kemâl-i tâ'at
Envar-ı Huda çerağ-ı rahmet
Miftah-ı kilid-i bab-ı cennet
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Yazıldı veliler adı üste
Hem Zülfikar'ın pulâdı üste
Cibril-i emin kanadı üste
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Mü'mine nihad ü asl ü imân
Hem def'i belâ vü şerr-i şeytân
Hak'dan sebeb-i nüzul-ı Fürkân
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Kalhan-ı kaza zamân-ı mühlet
Tiğ-i kerem ü kemân-ı nusret
Ümmid-i cihan şefi'-i ümmet
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Hem mu'tekifün gönilde fikri
Hem sofilerin dilinde şükri
Hem gazilerin gazada zikri
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Mü'minlere yâr ü gamküsarı
İsyan kışının güzel baharı
Arşın direği yerin kararı
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Başlarda hümâ-yı tac-ı devlet
Mervân'a belâ Yezid'e lâ'net
Hem gazilerin kolunda kuvvet
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Fahr ü şeref ü nüfus-ı eyyâm
Zikr ü heves ü havass-ı avâm
Nakş-ı alem-i duvazdeh imâm
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Musi'ye meded kılan asânı
Hem Hızır'a hayat-ı cavidânı
İsa demi Nûh keştibânı
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Ya'kub'u gam ile ağladan zâr
Yusuf'a viren cemâl-i ruhsar
Hem od'u kılan Halil'e gülzâr
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Şah kullarının ümîdgâhı
Dünya ile ukba padişâhı
Bî-çâre Hatâyî'nin padişâhı
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

MÜSEDDES

-260-

-Faûlün faûlün faûlün faûl-

Yaradan be-kudret gök ile yeri
Melâik hem âdem div ile peri

Erenler gözinin cihan serveri
Nebiler içinde odır bihteri
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Hemişe Huda ile hemdem olan
Sırında Muhammed'le mahrem olan
Zuhur-ı sıfat ile âdem olan
Hem evvel hem âhirde hatem olan
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Velâyet sırını zuhûr eyleyen
Su âlem zünûbın gafûr eyleyen
Peygamberler içre umûr eyleyen
Cihanı zuhurında nûr eyleyen
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Per-i Cebrail-i bulan ser-be-ser
Yok iken nişân ü makam ü makarr
Sıfâtı kelâm içre hayrü'l-beşer
Onun hemdemi çün Hak idi meğer
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

O "Tâhâ" vü "Yâsîn" gelen şânına
Yer ü gök yetişmez hem eyvânına
Delil oldı "Elkehf" bürhanına
Becez Hak kes irmez hem ihsanına
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Bu İslâm kapusın açan âleme
Sen anı Huda bil gel âdem dime
Viren mu'cizatı Bin-i Meryem'e
Getüren beşaret ben-i Âdem'e
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Var imdi ana eyle sırrı behem
Getüren vücude bizi ez adem
Anınlan şerif oldı Beytü'l Harem
Makam-ı velâyet mekân-ı kerem
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Hak idi söz indi gökten yere
Ki halk-ı cihâne özin göstere
Şefâat ol eyler bu âlemlere
Olan lâhmike lâhmi Peygambere
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Adı min sıfatı hezârân hezâr
Döner hükm-i birlen bu leyl ü nehâr
Ki ismi Ali'dir özi girdigâr
Dutubdır sözinden yer ü gök karar
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Sıfatı "Elif-lâm" ü "Yâsin" veli
Kim oldı anın lâ-mekân menzili
Burak ü kerâmet anın mahmili
Açub ruşen iden kamu müşkili
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Makamât-ı Rahman yeri lâ-mekân
Ol ervâha menzil karar-ı cihân
Vücudı muhalled özi câvidân
Gehi âşikâre gehidir nihân
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Kelâmın delilinde bürhân olan
Bu dünya vü ukbada sultân olan
Felekler anınçün nüh eyvân olan
Kemine makamâtı Keyvân olan
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Odır tövbe ber kalb-i âdem viren
Zî- gark-ı âb Nuh'ı çekib kurtaran
Hem Eyyüb'e derd ü şifâ gösteren
Dem-i Yakub'a gam-dide feryâd iden
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Kılan hem Yunis'i balıgdan rehâ
Kelim'in asâsın kılan ejdehâ

Mesih'e yetüren demi canfezâ
Varan ba-Muhammed be-bezm-i Huda
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Hemişe özi hayy ü bâki olan
Minen Sündüs adlu Burak'ı olan
Hak ile müdam ittifakı olan
O kevser suyı üste sâki olan
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

Kemine **Hatâyî**'ni kul eyleyen
Cemi'-i murâdın husûl eyleyen
Dilinde sıfatın nüzûl eyleyen
Hasudı zulûma cehûl eyleyen
Ali'dir Ali'dir Ali'dir Ali
Aliyyü'l azîmü'ş şefiü'l veli

RUBAİLER

-261-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yâ Ali cânım sana olsun fedâ
Kıl kefi der şânına Hak'dan nida
Bu **Hatâyî** gönline kıldın nüzûl
Merhabâ ey şâh-ı âlem merhabâ

-262-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Mustafa fahr-i cihân sen hemdemi
Zâtunız hem lahmi anın hemdemi
Ey **Hatâyî** bil Ali'dir bî-gümân
Kabe kavseynin rumûz-ı mahremi

-263-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Zât-ı Hak mefhum-ı nassı lâ fetâ
Kullara senden gerek lutf ü atâ
Bendeden kesme inayetlen nazar
Bu **Hatâyî** bir kulundır pür hatâ

-264-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bu **Hatâyî** bendenin gör halini
Kim yolında koydı baş ü malini

Pür günahım tâ'ne kılma zâhidâ
Bendesinin Hak bilür âmâlini

-265-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Men Hüseynî mezhebem şâhın kulı
Yâ'ni kim mâ'nidir Allah'ın kulı
Ey **Hatâyî** pâdişah olmaz kişi
Olmayınca işbu dergâhın kulı

-266-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Zâtın Allah mazharıdır yâ Ali
Kibr ü leyn senden beridir yâ Ali
Bu **Hatayî** kayser ü hakan ü cem
Kanberi'nin Kanber'idir yâ Ali

-267-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Sâye-i hurşid-i Sübhân'dır Ali
Ehl-i fakrı Şah-ı Merdân'dır Ali
Ey **Hatayî** giymiş aslan kisvesin
Lâ-mekân kasrında derbândır Ali

-268-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol Ali'dir âleme ümmîd olan
Ol Ali'dir dünyada tecrîd olan
Ol Ali'dir ey **Hatâyî** bî-hatâ
Dünya vü ukbada hem câvîd olan

-269-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ger Ali'nin mülk-i insândır yeri
Der hakikat arş-ı Rahman'dır yeri
Ey **Hatâyî** kimde var mihr-i Ali
Rahmet-i Hak bağ-ı rızvândır yeri

-270-

-Fâilâtün fâilâtün fâilün-

Men mevâli mezhebem râhım Ali
Hâcetim zikrim nazargâhım Ali
Oldı anka tek **Hatâyî** bî-vücut
Kaf-ı kudret sırr-ı Allah'ım Ali

MESNEVÎ

-271-

-Mef'ûlü mefâîlün fâilün-

Ol şâh ki mazhar-ı Hudâ'dır
Hak'dan kim ânı dir cüdâdır
Cümle sebak aldı evliyadan
Piş oldı kemal-i enbiyâdan
Maksud-ı cihân cemi'i sensin
Ey gevher-i pâk sen nedensin
Âdem ne bilür hakikatini
Bilmez çü melek tarikatini
Geldin sur-i vücuda Hak'sen
Hak sende zühûr ayn-ı Hak'sen
Ey sırr-ı hidayet ü velâyet
Bu bende kıl kerem inâyet
Kadrin ki görindi müntehâda
Arş oldı çü kürsi istivade
Merdûd yakın nişânı sende
Cibril-i emin peyâmı sende
Ruhü'l-kûds oldı ism-i zâtın
Münkir ne bilür nedir sıfâtın
Hem sende bulundı ism-i âzam
Hem sende göründi ruh-ı âdem
Tiğinde yazıldı sadr-ı levlâk
Levlâke lema halektü'l eflâk
Derya hamusı mürekkeb olsa
Kâtib melekût müretteb olsa
Yazmaya olar hamusı resmin
Hak'dan hâk olar nasib-i kısmın
Gönlin senin oldı bahr-i kudret
Ol bahre kim oldı mevc-i rahmet
Ayırma fakîri rahmetinden
Dûr eyleme şükr ü nimetinden
Men tek ola sana bende bî-ad
Kemter kemine gulâm-ı bî-had
Lutfeyle fakire yâ İlâhi
Azl eyleme gel bu rû siyahı
Kûh-i kerem ü livâ-yı rahmet
Deryâ-yı fütüvvet ü mürüvvet
Çün nûr-ı zemin ü âsmansın
Maksud ü murad-ı künfekânsın
Tendir bu cihân içinde cansın
Yalguz ne cihân can-ı canansın
Sen mazhar-ı lutf-ı Hak'sın ey şâh

Ol bendelerin işinden agâh
Çoh rahmetüne ümmîdvarım
Kim var dahi ben de kime varım
Ger mukbil isem meni kabul it
Hak dergehine kemîne kul it
Ger müdbir isem heman seninmen
Ger yahşi vü ger yaman seninmen
Hiç yôh menim elimde nesne
Bî-çâre kulam şikeste beste
Sen şâh-ı kerim ü pür-keremsin
Ümmid-i a'mâyem ümemsin
Hakk'ın sağ eli senin elindir
Allâh yolı senin yolındır
Hak yoldan azıtma yâ İlâhî
Kim sensin iki cihan penahı
Hak gördi seni be-şekl-i aslan
Yedinci felekde şîr-i Yezdan
Kesme nazarın bu nâtüvândan
Ayırma bizi ol âstândan
Sensin yaradan bu hâs ü âmı
Küstâh dimen dahi kelâmı
Ey nûr-ı Huda çerağ-ı âlem
Koyma meni zulmet içre kalam
Ey iki cihanın âftâbı
Var eyle çü zerre men türâbı
Kıl bâki meni fenâ yüzinden
Sen Hak'sın ve men a'mâ yüzinden
Sen kân-ı mürüvvet ü atâsın
Bağışla **Hatâyî**'nin hatâsın
Yağar daim yere gökden yağışlar
Hatâ kullar kılur sultan bağışlar

DEHNÂME

-Mef'ûlü mefâîlün faûlün-

Bâ ism-i İlâh ü ferd-i Yezdan
Rahmân ü rahim ü Hayy ü Sübhan

Her kârını ey dil ibtidâ kıl
Çün ahde beli didin vefâ kıl

Tâ her bir işin yete kemâle
Şükr eyle Celil-i Zülcelâle

Vird eyle senâ-yı Mustafa'yı
Zikr eyle kemâl-i Murteza'yı

Tâ ola işin dürüst ü kâmil
Ez-fazl-ı eimme-i efâzıl

Bes söyle ne buldı hasb-i hâlin
Dilşâdlığın gam ü melâlin

Aşk ehline tâ ki pând bulsın
Bezm ehli arâ pesend bulsın

TEVHİD-İ HAK SÜBHAN Ü TAÂLÂ

(Tanrı'nın birliği)

Allâh kerim-i Lemyezel'dir
Zâtı ebed oldı hem ezeldir
Var itdi cihânı yoh iken ol
Kimse bulamaz bu sırra hiç yol
Nûr-ı Nebi'den yaratdı kandil
Kıldı nazar ana nice min yıl
Kesb itdi kemâli ol nazardan
Ol dürri pür etdi bahr ü berden
Su buldu hayâdan ol cevâhir
Tutdı kamu fevk ü tahdı vâfir
Yaratdı göğü tef'inden ânın
Halk itdi yeri kef'inden ânın
Kudret kalemiyle yazdı kâf'ı
Ol kâf'a ulaştı nûn-ı sâfi

Bes geldi vücûde kün fekân hem
Hatm oldı zaman ile mekân hem
Fevk oldı makam-ı arş-ı âlâ
Taht oldı makarr-ı arz-ı süflâ
Ol buldı meleklerin mekânı
Bu oldı makam-ı ins ü cânı
Çün bunlara akl ü dîl verdi
Kur'ân'ı bize delil virdi
Zâtından anın nişan bileler
Bir oldığını âyan bileler
Cenneti yaratdı rêst-gâre
Tâmuyu düzetti ehl-i nâre
Munun hevesinden ola taât
Anın hatarından ala heybet
Fikr eyle kemâl-i kudretin gör
Yâd eyle hakîm-i hikmetin gör
Bir kez nazar itdi meşt-i hâke
Bes buldı kafes bu mürg-i pâke
Bahşitdi gönil ki kıldı fikrin
Lutf itdi zeban ki ide zikrin
Göz virdi ki tâ basîr olasen
Doğru gidesen bu Hak yola sen
İşitmeğe sem'-i gûş virdi
Fethitmeğe akl ü hûş virdi
İlm olmaz ise bulâra tahsil
Hayvândır anı vü evvelin bil
Toprağda bitürdi dürlü eşcar
Her bir seçer üsde bitdi esmar
Her biride bir kemâl ü lezzet
Levn ü nazar ü tarik ü heybet
Daşdan çıharup zülâl-i suyu
Gösterdi zî-nâfe mûşkbûyu
Kan içre bitürdi şir-i şirin
Kıldı be-kerem cihânı zerrin
Ger itmez isen bu nimete şükr
Var itmez isen bu kudrete fikr
Bes bil ki yakın zılâlet itdin
Hak nimetinün hakkın unutdın
Ol hâceye bil ki kul değilsen
Hak dergehine kabul değilsen
Allah dimeyen tarika gitdin
Şeytân-ı recimi rehber itdin
Bu yolda imâmı rehber itgil
Bu zikri hemişe ezber itgil

ZİKR-İ TALEB-İ RAHMET

(Bağışlanmak dileği)

Yârab bize sen bağışla tevfik
Ne râh-ı mecâzı bil ki tahkik
İman ile kıl dilimni makrun
Zikrinle sözimni eyle mevzun
Men bende-i âcizem güneh-kâr
Olmadı işim be'cüz günehkâr
Sen fazl-ı amim ü pür keremsen
Kıl fazl idüben mene kerem sen
Çün mû'terifem yüküş günâha
Kahr eylemegil bu rû' siyâha
Ger bende de var besi cerime
Dutar men ümidi sen kerime
Lâteknatu buldı emrin ey Hak
Ümmîd neçük kesem muhakkak
Her kudrete var hezâr fikrim
Her ni'mete var hezâr şükrim
Bir ol ki ademden eyledin var
Virdin kerem ile akl ü güftâr
Bir ol ki inâyet itdin iman
Bildik seni ey kerim ü deyyân
Lutfeyle nişâne-i kerimi
Görset bize râh-ı mustakimi
Bir yahşi metâ' elimde yohdır
Sen de kerem ile lûtf çohdır
Kesme keremin bu bî-nevâdan
Ayırma livâyı Mustâfa'dan
Kim hoşluğına düzeldi âlem
Eflâk ü melek zemin ü âdem

DER NÂ'T-I RESUL SALLÂLLAH Ü ALEYH Ü SELLEM

(Hz. Muhammed'e övgü)

Ol şem' ki nûr-ı enbiyâdır
Ol nûr ki mah-ı evliyâdır
Didi ana hayy-i sânii -i pâk
Levlâke lemâ halektü'l eflâk
Müştâkı anın kamû peyamber
Mâ mûri anın mülûk-i Sencer
Ol izi türab kurretü'l ayn
Ol mâye makam-ı kabe kavseyn

Ol kıldı münevver âftâbı
Şak itdi eliyle mâhtâbı
Kâfir diledi delil-i tavzih
Rîk itdi anın elinde tesbih
Çün bâd-ı seher peyâma geldi
Ahû yüğürüb selâma geldi
Kasd itdi ana çü hasm-ı bed-hû
Şehd oldı anın önünde âgu
Gül virdi anın dêr sıfatın
Kumrular ohudu mû'cizâtın
Daş mû'ciz-i birle dile geldi
Hem sâyesi nûrı bile geldi
Ayâğı basan yer oldı sertaç
Cevlân-ı Burâk'ı sûy-i miraç
Ta'n itdi felekde mihr ü âye
Salmadı vücudı yere sâye
Din leşkerine himâyet itdi
Hak yolu bize hidâyet itdi
Öz ümmetini kılub güzide
Oldı dü cihanda nûr-ı dide
Hem şânına münzel oldı Kur'an
Gark eyledi küfri oldı Fürkan
Çün hatm-i delili rûşen oldı
Eşcâr eğildi secde kıldı
Nur itdi yeri yüzi çerâğı
Pür itdi saçı kamû dımağı
Ol şeb ki yüridi sûy-i Cebbar
Cibrîl önünce gaşiyedar
Hak hazreti sâru yol varanda
Refrefle tökildi sündüs anda
Hatm oldı cemi'-i enbiyâde
Oldı melekût ana piyâde
Ruhü'l kuds oldı gaşiyedar
Geçdí yedi gökleri sebekbar
Nâlin haceste basdı arşa
Nur rehi doldı arş ü ferşe
Ger cümle peyamber itdi mû'ciz
Mu'cizde kamûnı kıldı âciz

DER MENKABE-İ ŞAH-I MERDAN ALİ ALEYHÜ'S SALAVAT-I VESSELAM

(Hz. Ali'nin menakıbı)

Ol şah ki mazhâr-ı Hudâ'dır
Hak'dan anı kim diyer cüdâdır

Cümle sebak aldı evliyâdan
Piş oldı kemâli enbiyâdan
Maksûd-ı cihan cemî'-i sensin
Ey gevher-i pâk sen nedensin
Âdem ne bilür hakikatini
Bilmez çü melek tarikatını
Geldin sur-i vücuda haksın
Hak sende zuhûr ayn-ı Hak'sın
Ey sırr-ı hidâyet ü vilâyet
Bu bendene kıl kerem inayet
Kadrin ki görindi müntehâda
Arş oldı çü kürsi istivâda
Remz ile yakın makamı sende
Cibril-i emin peyâmı sende
Ruhü'l kuds oldı ism-i zâtın
Münkir ne bilür nedir sıfatın
Hem sende bulundı ism-i Â'zam
Hem sende göründi rûh-ı âdem
Tiğinde yazıldı satr-ı levlâk
Levlâke lemâ halektü'l eflâk
Deryâ kamusu mürekkeb olsa
Kâtip melekût müretteb olsa
Yazmaya olar kamûsu vasfın
Hak'tan Hak olır nâsib ü kısmın
Gönlin senin oldı bahr-i kudret
Ol bahr ki oldı mevc-i rahmet
Ayırma fakiri rahmetinden
Dûr eyleme şükr-i nimetinden
Men tek sana bende ola bî-had
Kemter zi-kemin gulâm-ı bî-ad
Lutfeyle fakire yâ İlâhi
Azl eylemegil bu rû siyâhı
Kûh-i kerem ü livâ-yı rahmet
Deryâ-yı fütüvvet ü mürüvvet
Çün nûr-ı zemin ü âsmânsın
Maksûd ü murâd kün fekânsın
Tendir bu cihan içinde sen can
Yalguz ne can ki cân-ı cânan
Sen mazhar-ı lutf-ı Hak'sın ey Şah
Ol bendelerin işinden agâh
Çoh rahmetine ümmid varem
Kim var dahi men de kime varem
Ger makbul isem meni kabul it
Hak dergehine kemine kul it
Ver müdbir isem heman seninem

Ger yahşi vü ger yaman seninem
Hiç yoh menim elimde nesne
Bî-çâre kulam şikeste beste
Sen şâh-ı kerim pür keremsen
Ümmid-i a'mâyım ümem sen
Hakk'ın sağ eli senin elindir
Allah yolu senin yolundur
Hak yoldan azıtma yâ İlâhi
Kim sensin iki cihan penâhı
Hak gördi seni be-şekl-i arslan
Yedinci felekde seni derban
Kesme nazarın bu nâtüvandan
Ayırma meni ol âstândan
Sensin yaradan bu hâs ü âmı
Küstâh dimen dahi kelâmı
Ey nûr-ı Hudâ çerâğ-ı âlem
Koyma meni zulmet içre kalam
Ey iki cihânın âftâbı
Var eyle çü zerre men türâbı
Kıl bâki meni fenâ yüzünde
Sen hâksen ü men hatâ yüzünde
Sen kân-ı mürüvvet ü atâsın
Bâğışla Hatâyî'nin hatâsın

MURABBA'
DER CEMİ' TEVHİD U NA'T Ü MENKABET

Şah iki cihânın efdalıdır
Allâh'ın eli anın elidir
Ol söz ki zamâne heykelidir
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Olmağ dilesen işin mülâyim
Olgıl Ali'nin işine kaim
Kim ehl-i Hak'ın dilinde dâim
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Ol sırr-ı vilâyet ü kerâmet
Sâhib-i hüner ü dürr ü vilâyet
Hakk'ı sevene kıla himayet
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Ger diler isen olasın âdem
Halk içre sözin ola mükerrem

Yâd et ki dua-yı ism-i Â'zam
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Evkat-ı cemâd ü vird-i hayvan
Bir rûy-i zemin ü çerh-i eyvan
Tesbih-i melek duâ-yı insan
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Sahrâda zebân-ı her giyâhi
Deryâda hemişe zikr-i mâhı
Hâcet dileyende yâ İlâhi
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Mûr ü mekes ü tuyûr ü zünbur
Hüşyâr ü divane mest ü mahmur
Her şâm ü seher dilinde mezkûr
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Esrâr-ı makam kabe kavseyn
Gözlerde revâk kudretü'l ayn
Diller dileği murâd-ı kevneyn
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Her şey ki yaratdı der dü âlem
Âdem demidin be-devr-i hâtem
Zikrinde hemin sabah ü ahşam
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

İkbâl ü ümem kemâl-i tâât
Envâr-ı Hudâ çerâğ-ı devlet
Miftâh-ı kilid-i bâb-ı cennet
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Yazıldı veliler adı üste
Hem Zülfikâr'ın pulâdı üste
Cibril-i emin kanâdı üste
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Mü'minde nihâd-ı asl-ı îman
Hem def'-i belâ-yı şerr-i şeytan
Hak'dan sebeb-i nüzul-i Fürkan
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Kalhân-ı kazâ zamân-ı mühlet
Tiğ-i kerem ü kemân-ı nusret

Ümmid-i cihan şefî-i ümmet
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Hem mû'tekifin gönlinde fikri
Hem sûfilerin dilinde şükri
Hem gazilerin gazâda zikri
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Mü'minlere yâr ü gamküsârı
İsyan kışının güzel bahârı
Arşın direği yerin kârarı
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Başlarda hümâ-yı tâc-ı devlet
Mervân'a belâ Yezid'e lâ'net
Hem gazilerin kolunda kuvvet
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Fahr ü şeref ü nüfûs-ı eyyam
Zikr ü heves-i hâvass ü a'vam
Nakş ü alem-i duvazdeh imam
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Matlıb-ı ibâdet ü şeriat
Mazmun-ı iradet ü tarikat
Maksud-ı hakayık-i hakikat
Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Musa'ya meded kılan asanı
Hem Hızr'a hâyât-ı câvidânı
İsâ demi Nûh-ı keştibânı
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Yâ'kûb'u gam ilen ağlatan zâr
Yûsûf'a veren cemâl-i ruhsar
Hem od'u kılan Halil'e gülzar
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Gamhâr-ı iman hevl-i mahşer
Elleri tutûben sırâta rehber
Mizanda ağır behiştte yâver
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

Şeh kullarının ümmîdgâhı
Dünyâ bile ukba pâdişâhı

Bî-çâre **Hatâyî'nin** penâhı
Allâh ü Muhammed ü Ali'dir

FÎ ZİKR-İ ESMA-YI EİMME-İ BER HAK ALEYHİ'S SELÂM

(On iki imamın övgüsü)

Evsâf-ı eimme-i mefâhir
Ümmet evladınla buldı fâhir

Ol nûr ki adı Mustafâ'dır
Kevnêyn ümidi Murtezâ'dır

Bes nûr-ı hasen livâ-yı edyan
Kân-ı kerem ü dil-i rızâdır

Fahr-i şühedâ Hüseyn-i maktul
Mezbûh ü şehid-i Kerbelâ'dır

Bes zeyn-i zamâne Âbidin Şah
Der cemi' eimme muktedâdır

Bes Câ'fer-i Sâdık ol dil-i sıdk
Bâ fazl-ı ulûm-i mühtedâdır

Bes Mûsi gelür sıfat-ı Kâzım
Sâfi dil ü şem'-i asfiyâdır

Bes künc-i Taki Muhammed ol kim
Der mülk-i eimme müttekadır

Bes kân-ı Taki vü Ali Nâki
Mecmû'-ı cihâna rehnümâdır

Bes Şâh Hasan sıfât-ı Asker
Edyâ n-ı milelde pâdişâhtır

Bes hatm-i zaman Muhammed-i din
Kim Mehdi-i mülk-i enbiyâdır

SIFAT-I GÜLŞEN-İ BAHAR

(Bahariye)

Kış gitdi yine bahâr geldi
Gül bitdi vü lâlezâr geldi

Kuşlar kamusı figana düşdi
Işk od'u yine bu câna düşdi
Yer giydi kabâ-yı Hîzr püşan
Cümle dile geldi leb hamuşan
Servin yine dutdı dâmenin su
Su üste ohıdı Fâtihâ gû
Gonce deheni çemende handan
Gülmahdan anar açıldı dendan
Bülbül ohıdı sıfât-ı hicran
Deryada dür oldı ebr-i Nisan
Durna uçıben havaya düşdi
Lâcin aluben ovaya düşdi
Alma ağacı dibinde sâye
Tâ'n eyler idi bulut da âya
Yâşın yere dökdi ebr-i nisan
Bülbüller ohıdı sadhezâran
Mey besledi jâle her varakda
Turrac kitab ohır tabakda
Kum kum dir idi ağaçta kumru
Mest oldı benefşe içdi hamrı
Şah üste kabağlar asılu halı
Ku gerdeniden virür misâli
Kuş beççeleri ünü yuvâdan
Mekteb ünü tek gelir havâdan
Boyandı zemin hezar renge
Evrâk-ı şecerede tenge tenge
Nilüfer açıldı suya girdi
Pirâhenini başına sardı
Çınar elini çü raksa açdı
Gül hurde zerin şabâşa saçtı
Çaylâr bulandı yıhdı arhın
Bağlar ağacı göğertdi şâhın
Gilas ağacı dibinde mâhüm
Çün mah idi dermiyân-ı encüm
Yüz dürlü kaba giyib çemenler
Ağ donını giydi yâsemenler
Şah üste şükûfe-i şecerler
Mûsi ilinden virir haberler
Sîrâbı gülün yüzünde âbı
Nergis oturur gözinde hâbı
Her goncede verd-i ergu vâni
Kumrû gözinden virür nişânı
Tâ çalmaya danın yeli tapança
Yüzine nikabın örtdi gonça
Yâşıl çemen üste jâle çin çin
Ahzar felek üste reşk-i pervin

Serv itdi çemende serfirâzı
Gül cilvelenür başında nâzı
Çıhmış budag üste andelibi
Minberde ohır çemen hatibi
Cûlar ahıdır çemende her su
Nergis gülinin gözinde uyhu
Lâle oturır başında tâcı
Hiç servere yohdır ihtiyâcı
Sünbül daramış saçın beşâne
Anber kohısın kılur feşâne
Cûlar ahıdır kenâr-ı bağdan
Su içmeğe âhu geldi dağdan
Lâle giceler yahıb çerâğı
Âşık ciğerine çekdi dâğı
Naz ile bezendi bâğ-ı servi
Sancıb başına düm-i tezervi
Güller varakına doldı şebnem
Çün berke-i havz-ı âb-ı zemzem
Al ile yaşıl giyindi bağlar
Ağ laçeği sarpa saldı dağlar
Sûsen kılıç aldı bid-hançer
İyş etmeyenin gözine sancer
Pervâz kılur havâda turgay
Yâ râfi' ohır kimisi yâ hay
Sayrar ağaç üste yüz sığırcın
Âhênk tutar anâ güğercin
Esmekde nesim-i anber efşan
Yaprâğı kılur budagda lerzan
Ötgün kuşı göçdi kıldı pervaz
Durnâ vü ukab ü kurkura kaz
Murçin ü çüre vü nerge suna
Yaydı kanadın ki göle kona
Keklik güler idi dağda kah kah
Baykuşlar ohırdı lîmeallah
Serv öz ayağına sâye salmış
Zıll-i saçını hümâya salmış
Nevruz gülinin açıh dehânı
Mürg anda hezar ohır zebanı
Daylar tüledi burahdı yalı
Kişner çalağan kulun misâli
Kuzlâdı koyın tökildi döller
Yaylağ hevesini kıldı iller
Düşmen kanı tek kızardı her su
Ötgün saruya yeridi âhû
Biribirini kavur geyikler

Bâlâ dölemin kılur peyikler
Durmış çemen üzre serv ayağa
Kılmağa temâşa sol ü sâğa
Gül duhterinin arûsı yetmiş
Gülgûn duvağın başına örtmiş
Âhû kuzı doyurıb uyıtdı
Uğrulanıb özi ota gitdi
Sahrâya bırahdı nâfe âhû
Hâk-i siyeh oldı müşk-i hoşbû
Durnâ uçıb ün çekib havâda
Gider üni kırh ağaç ziyâde
Bağrı karanın karardı bağrı
Şahbaz ona varanda doğrı
Kuşlar yuvadan uçardı bala
Ahû yine süt virür gazâla
Çıhdı güneşe yer ejdehası
Boynuzunu saldı dağ boğâsı
Herbir çiçek üste kondı zenbur
Devşürmeye çıhdı danesin mur
Herşey güneşe kurıtdı yâşın
Kavs-i kuzah açdı ter kumâşın
Şeb civ civ ider ağaçta serçe
Uçanda konanda böyle parça
Yaprâğı ağaçlar üste lerzan
Kimisi çütir kimisi pêykân
Şeh tûtın ohır şükür kelâmın
Kand ile pür itdi bend ü dâmın
Döndi vatanına cümle kuşlar
Geldi yuvasına kırlaguşlar

DER ZİKR-İ UNVAN-I AŞIKİ VÜ AHVAL-I HUD

(Bir aşıkın unvanı ve hali)

Âlem kamusı bu demde hoşhal
Men hem öz işimde fâriğü'l bal
Ki yürür idim çü âhu dağda
Ki ahar idim çü cûy-i bağda
Ki gönlim ilen çemende hurrem
Ki hemdem ilen gezende bî-gam
Mâ'şuk ile aşkı tânımazdım
Hiç kime gönil virem dimezdim
Dirlerdi bu îşk kıssasını
Dil zerre yemezdi gussasını
Öz pîşime öz işime kani

Hiç kim yoh idi kim ola mâni
Kim dise mene ki âşık oldım
Rüsvây-ı dile halâyık oldum
Ebleh deyüben gelirdim ana
Her tâ'na ki var kılardım ana
Kâ'y ebleh ü geç hayâl ü bî-akl
Bu söz mi-dürür ki eyledin nakl
Ol od'a sala mı cânı kimse
Gayre vere mi inânı kimse
Çün düşmemiş idi dil bu kale
Yüz tâ'ne kılırdum ehl-i hâle
Yanmayan od'a ne bilsün od'ı
Başdan çıharur düşende dûdı
Yâ'kub ohırdı der teessüf
İnnâ ecedâ berih-i Yûsuf
Mecnun önine düşende Leyli
Gözden ahudırdı kanlı seli
Ferhâd diyende ışk-ı Şirin
Eylerdi figan-ı zehr-i âkin
Elkıssa bu sözi bilmez idim
Uşşâkı gözime ilmez idim
Bir gün çemen içre seyr iderdim
Pervâne misâli tayr iderdim
Bir sâye-i serv-i nâze yetdim
Bir lâhza orada hâbe gitdim
Rûhâniye rûh kıldı seyran
Gel gör ki mene ne kıldı devran
Görindi gözüme bir peri-rû
Hoş lehce vü hub cemâl ü hoş-rû
Çün seyr ile geldi mene yetdi
Cân ü gönil aldı bile gitdi
Hüsn-i sıfatın ne kılam ânın
Nûri feleğin gözi cihânın
Hoş kameti reşk-i serv-i râ'na
Hâşâk yüzinde dûd-i hamrâ
Kaşları kemân ü kirpiği oh
Âlem gözi katda nergis-i şuh
Ne şekl-i peri melek ne insan
Rûşen yanağında nûr-i Rahman
Oldem be-mesel divâne bidar
Ne mest ü ne âkılem ne hüşyâr
Bilmen özimi handeyim men
Yâ mürde mi yohsa zindeyim men
Bağrım yarelü misâl-i lâle
Gamdan yüreğim dolu piyâle

Sûnâ kimi gözyaşında garkab
Seyyâre kimi dü çeşmi bî-hab
El lâle teki piyâle nûşan
Susen kimi men zî-leb hamûşan
Göklerde sadâ-yı ebr ünüm tek
Âlem gözüme kara günüm tek
Bağlarda nesim-i anber efşan
Sünbül teki men gönil perişan
Ger dağda eğer çemende idim
Hiç bilmez idim ki hande idim
İşim gice gündüz âh ü zârı
Dutmazdı deli gönil karârı
Ne fikr-i yemek ne hâbdır çeşm
Hâbım yerin aldı âbdır çeşm
Ne âb gözimde belki hunbar
Kan doldı yaşımla kûh-i gülzar
Bülbüli figanım eyledi lal
Boynumda selâsil oldı aglal
Uzun giceler seher görinmez
Zulmetde mene kamer görinmez
Bu yola İlâhi yoh mı pâyan
Bu derde İlâhi yoh mı derman
Bî-çâre vü zâr ü nâtüvânım
Men tâkat-i gam nem-i tüvânım
Yâr zülfü teki günim karardı
Yâr ağzı kimi yerim daraldı
Kanlar yudarım yüzinden ayrû
Bimâr-ı tenim gözinden ayrû
Bilmen nicedir kemine halim
Artar dün ü gün gam ü melâlim
Sabrın sebebini pişe kıldım
Kim men bu hayâli nişe kıldım
Kıldım gönile hezâr nefrin
Kim şâd iken itdi bizi gamkin

Şİ'R BE-RESM-İ ŞİKÂYET-İ EZ-DİL

(Gönülden şikâyet)

Ey ışka özin fedâ kılan dil
Ez-sabr meni cüdâ kılan dil

Uşşâka cihanda hurrem iken
Pür mihnet ü pür belâ kılan dil

Mahbûb-ı huceste zülfi çûnin
Bendine düşüb hatâ kılan dil

Dilşâdları gönil gözinden
Gam kûyine âşna kılan dil

Yüz dürlü belâyı ışka herdem
Gönlin verüben rızâ kılan dil

Her bûsesine güzel nigârın
Can ile cihan bana kılan dil

Hoş hâtır iken feragat ehli
Derd ü gama mübtelâ kılan dil

Sıdk-ı dil ilen yolında yârin
Öz ölmeğine duâ kılan dil

Mâ'şûkadan alsa kârz bûse
Can ü ser ilen edâ kılan dil

Bir zerre teki güneş yolında
Yüz min heves ü hevâ kılan dil

Yârin dileyib beka-yı ömrin
Öz varlığını fenâ kılan dil

Yüz hükm ile şah iken **Hatâyî**
Yâr eşiğine gedâ kılan dil

DER VASF-I HAL-İ HÛD GÛYED

(Kendi durumunu ifade)

Bu nev ile iş kim oldı bed-hal
Her rûz mene geçerdi bir sâl
Nâlem giceler olırdı yâhu
İnceldi tenim misâl-i yek mû
Hem yoh mene bir refik-i hemdem
Kim eyleye bu yarama merhem
Hem sabr ü karara tâkatim yoh
Hem dahi kişiyle ülfetim yoh
Yüz dutdum İlâh Hazretine
Ol cümleye şâh hazretine

DER TAZARRU'-Yİ HAZRET-İ HAK

(Tanrı'ya yakarış)

Didim ki eyâ kerim-i bî-çün
Koymâ meni sen bu hâle magbun
Bu ışka meni duçâr kıldın
İşimi figan ü zâr kıldın
Bu mûr gezerdi bî-nevâ tek
Işk ağzına saldın ejdehâ tek
Lûtfeyle men fakire Bari
Öldürme gam içre zâri zâri
Od'u bırahan bu câna sensin
Maksudı viren cihana sensin
Maksûda yetîr meni fakiri
Sensin kamunun çü dêstgiri
Yâ hecri mene visâl kılgil
Yâ hasreti bu gönilden algil
Bu nev ile kim niyâz kıldım
İhlâs ile keşf-i râz kıldım
Hâtifden işitdi gûşum âvaz
K'ey sıdk ile ışk evinde serbaz
Ol gönil alan güzel peridir
Gülzâr-ı cenan anın yeridir
Oldır oturur filan çemende
Çün serv-i çemen çü gonca hande
Cevlanda-dürür kamû periler
Gün tal'at ü mâh-peykeriler
Dur şimdi anun sarû sefer kıl
Ferhunde cemâline nazar kıl
Çün göre gözin ruh-ı dilârâm
Ol veçhile duta gönlin âram
Kim ayrulıg âteş-i sakardır
El kurb-i civâr-ı mûteberdir
Göz görmese dil getürmez âram
Kim göze virür muhabbet ilham
Şayed seni her görende ol yâr
Gönlinde mürüvved ede izhar
Cânın eğer anda bula râhet
Didâra bahıb ide kanâat
Bu söze hezâr şûkr kıldım
Varmağa yolumnu fikr kıldım
Yârab mene sen o yâri vergil
Ağyardan ayrû yâri vergil

REFTEN-İ ÂŞIK BE-SÛY-İ MA'ŞUK

(Âşıkın sevgilisi tarafına gitmesi)

Ol gülşeni soruben yüridim
Yârab ne ola işim dir idim
Her dem yüreğim kılurdı tıp tıp
Cânım zi-heves iderdi güp güp
Özümni yetürdim anda nâçar
Ol bâğa ki bezm iderdi dildar
Bir şekl görindi bir şemâil
Hûşem bile aklım oldı zail
Gün kimi cemâli tâb salmış
Zülfi yüzine nikâb salmış
Yüz hûr ü peri hezâr gılman
Kullukda-dürür muti-i ferman
Serv ânın içün ayâğa durmuş
Hublar kamu sol ü sâğa durmuş
Gülyüzi kızarmış infialden
Menefşe yere bahır melâlden
Nergisler öninde câm dutmış
Bülbüller ohır nizâm dutmış
Eflâk yüzinde kâh ü eyvan
Bir tahd-ı nejâde burc ü Keyvan
Gül yastanuben nigâr oturmış
Kanlardan eli nigâr oturmış
Ez-berk-i semen serir ü tahtı
Gül kimi küşâde rûy-i bahtı
Mehler kamusı ayâğa durmış
Kim sola vü kimi sâğa durmış
Çakerler içinde şâha nisbet
Kevkebler içinde mâha nisbet
Şehler kamusı yanında nöker
Yûsuf yüzine gulâm-ı kemter
İskender ana bir âyinedar
Dârâb katında bende gerdar
Cemşît anın piyâlegiri
Cem bezm-i şerâbının esiri
Yüz kayser ana gulâm-ı Rûmi
Ruhsarı güneş mi yohsa rû mi
Engüşteri dâr ana Süleyman
İnsân ü peri sözine ferman
Bir zerre yüzi katında hurşid
Bir lem'a cemal katında nâhid
Peyveste kılur itab ü nâzı

Destinde inân-ı serfirâzı
Durdı yürüdü çemende rânâ
Başından ayâğa candır â'zâ
Gül goncası tek nikab yüzinde
Meh kimi hezâr tâb yüzinde
Hiç kimse anın yanına varmaz
Hiç merdüm anın yüzini görmez
Doğrû bahanın alurdı cânın
Gözi görenin dökerdi kanın
Çün gördim anı bu saltanatde
Eyvân-ı kemâl-i menzeletde
Vahşet eteğini dutdı gönlim
Öz hâletini unutdı gönlim
Didim ki diriğ n'eyleyem ah
Men zerre ilen ne nisbet ol mah
Ol gökte yürir ben de bir hâk
Bu hâk neçük yeter be-eflâk
Men bir kulım ol bir ûlu sultan
Sultan ile kul makam-ı handan
Bu güçleri mene ışk kıldı
Bu vartaya cânı ışk saldı
Feryad ile ah ışk elinden
Ömr oldı tebah ışk elinden
Işkı anuben şikâyet itdim
Gam şerhini bî-nihâyet itdim

DER SIFAT-I ATEŞ-İ IŞK

(Aşk ateşinin ifadesi)

Işk od'u yamandır ey hıred-mend
Bu bentde dolaşma gel işid pend
Işk uğraşur olsa kûh-i Kaf'a
Anka kıla Kaf-ı irtihâfa
Ger ışkı götürse nüh felekler
Çerh üzre felek yanâ melekler
Ger ışkın odu düşer zemine
Sûzi yete arz-ı heftümine
Bir zerrece ışk câna düşse
Yâ rekler içinde kana düşse
Bir dem ten içinde durmaya can
Hem rekler içinde huşk ola kan
Ger âteş-i ışk bâşa düşse
Bir zerrece sözi dâşa düşse

Katlanmaya ana çatlaya daş
Meydân-ı havâda oynaya baş
Ger âteş-i ışk dile düşse
Bir katrece bahr-i Nil'e düşse
Bir lâhzada od'a yana diller
Her katda kurıya bahr-i Nil'ler
Ger ışkın od'ı düşerse bahre
Sabr itmeye bahr üş bu kahre
Ol od'dır od'ı çıhardı daşdan
Aklı gelicek apardı başdan
Ol od'dır kim Halil'i Nemrud
Bâ-mancınık atdı ana çün dûd
Eylerdi ol od Halil'i muhrik
Yanar kevni dimese yâ Hak
Uğraşdı ol od be-kalb-i Mecnun
Ferhâd'ı gam ile kıldı mahzun
Vetfinden anın yeterdi n'eyler
Ferhâd'a son ucu gör ki n'eyler
Oldır ki ana sataşdı Hallaç
Mahmud misali o sâhib-i taç
Bir dâre birini manzar itdi
Bir kula birini çâker itdi
Oldır ki anâ yahıldı Yâ'kub
Hem çekdi anın belâsın Eyyüb
Ağlatdı birini kôr kıldı
Birini belâya sabur kıldı
Bir od'a sataşdı Şêyh San'an
Hem cân-ı Züleyha Mısr'a sultan
Ol birini kâfir itdi bî-din
Ol biri şeh iken oldı miskin
Bu ışk ile kim esîr buldım
Bu vakd-i civânı pîr buldım
Kalmadı dahi tenimde takat
Kastd itdi mene hücûm-ı firkat
Işk od'una bir rivâyet itdim
Adın dutuben şikâyet itdim

Şİ'R BE-RESM-İ ŞİKÂYET EZ-IŞK

(Aşktan şikâyet)

Ey cân ü dili harab iden ışk
Uşşâk-ı kem ez-türâb iden ışk

Od'lara salıb ferâgat ehlin
Yâhıb ciğerin kebab iden ışk

Mâ'şûka müdâm içmek içün
Diller kanını şerab iden ışk

Divânelerin dutub tarikin
Terk-i vera' vü sevab iden ışk

Bir zerre teki vücûda düşse
Meşhûr çü âftâb iden ışk

Dünyada her ehl-i hânümânı
Bî-mesken-i hurd ü hab iden ışk

Zühd ehli sual idende herdem
Min hüccete bir cevab iden ışk

Mâ'şûka sarûye bahsa âşık
Baht-ı siyehin nikab iden ışk

Bir demde **Hatâyî** haste hâle
Sad naz ile min itab iden ışk

DİDEN-İ BÂĞBAN
ÂŞIK-RA VÜ AZAD-I GERDEN

(Bağbanın âşıkı görmesi ve azad etmesi)

Bu vahşet ilen ki bahar idim
Vahşetde gölünnü yahar idim
Nevmîd bulıb gönil perişan
Giryân ü nazar ü sine biryan
Nâgâh yolıhdı bâğbâni
Bağ sahlamağa komışdı anı
Pinhâni yüridi geldi karşu
Aydır sorayım ne kişidir bu
Kim munda akıllu kimse gelmez
Bu deli meğer özini bilmez
Hışm itdi itab ilen yüridi
Haddîn tanı gel mene dir idi
Çün yetdi mene selâm kıldım
Öz derd-i dilim tamâm kıldım
Ne bahdı selâma ne kelâma
Ne alkışıma ne hod duâma

Bir yumrug urub kafâma muhkem
Bâşûma dahi yetürdi üç bem
Ûsum yeridi bulandı beynim
Öz yolını görmez oldı aynım
Dir kimsen eyâ hasis-i bed-rû
Gör kim gelicek yerin midir bu
Kim burada muş olur gazanfer
Tilküye döner hünerver ejder
Bu yerde nêmr olur çü hargûş
Gökten uçamaz kanad çalıb kuş
Divâne misin veyâhut ahmak
Git yôhsa yirsin elli tohmak
Câsûs mısın ki yohsa uğrû
Yâ eğri misen vü yohsa doğru
Bildir mene kim ne pîşesin sen
Elkıssa burada nişesin sen
Yâ yol mı azub buraya düşdin
Bir dem bizim ile hub duruşdın
Çoh kılma menimle hokkabazı
Min mûşt sana urur men azı
Bir ursam on ol kadar sorâyım
Feryad idesen ki men durâyım
Bir bende-dürür bu yerde şehler
Bir zerre-dürür burâda mehler
Eflâke kahır ki sernigûnsın
Pâ yere döker ki gûnegûnsın
Kevnêyn munın katında bir çöp
Hublar kamusı yanında me'yub
Oldır buna kefşi pâye koymaz
Hemrâh özine sâye koymaz
Bu yerde murâd ü hâletin ne
Nerdensen vasıl-ı milletin ne
Ger munda seni duyarsa ol mah
İşler kıla sana allah allah
Ancah ne seni sorar meni hem
Hergiz geze mi bu yerde âdem
Munda ne murâd ü maksudun var
Gelmez bu arâda hîç deyyar
Bâğ-ı peridir bu bâğın âdı
Koymaz bu yere feriştezadı
Sözin var ise yüri var özin
Ne kala yüzin bütün ne gözin
Karışa burun suyuyla yâşın
Yüzin kanadına yete kâşın
Çeşmin genine misâl-i kazkan

Sarha dudağın bisân-ı enban
Bilinmeye önün ard ü yanın
Enginde zuhur ola dehanın
Cânın sağ iken yüri burâdan
Söyleme dahi bu mâcerâdan
Bahdım ki munun kırımı özge
Menimle alum verimi özge
Varmag hevesini têrk kıldım
Kurtulmağa şimdi râzı buldım
Düşdim yüzim âyağına sürdim
Gönlim haberini cümle virdim
Didim ki men ol peri nigâre
Hayrânem ü bağrı pâre pâre
Bir gün gözime görindi nâgâh
Cân ü dilimi apardı hemrah
Sabr ile karârım aldı gitdi
Ne sabr ki vârım aldı gitti
İşim gice gündüz âh buldu
Işkıma cihan güvâh buldı
Kalmadı karâr ü hurd ü hâbım
Kan oldı ahub gözimden âbım
Hak dergehine niyâz kıldım
İhlâs ile keşf-i râz kıldım
Hâtifden işitdi gûşum âvaz
Bu râz ü dilin ki kıldın âğaz
Hazretde kabul düşdi hâli
Dilden götür ol gam ü melâli
Viren sana bu figan ü âhı
Ol gülşen içinde bezmgâhı
Bâğ ü peri dirler ol mekâna
Benzer derecâtı âsmâna
Dur imdi anın mekânına var
Durmâgil ırahda yânına var
Ger görmeğine düşe mecâlin
Keşf eylegil anda arzıhâlin
Men dah dura düşe yola düşdim
Geh âçuğa gâhi göle düşdim
Yetdüğim kim ol idi sizni buldım
Ancah sizi gördüğümni bildim
Ger bir igidin düşe melâli
Yeter sana bildirince hâli
Bâşûma menim neler getürdin
Arz-ı dilim ana hub yetürdin
Yüz dürlü mene garâmet itdin
Âlemde meni melâmet itdin

Sabr itmeğe hiç çâre yôhdır
Bağrımda ne dürlü yâre yohdır
Bes n'eyleyem ey hârim-i gülşen
Halleylemedin bu müşkilim sen
Bu hasret ilen helâk olurem
Bu derd ile derdnâk olurem
Ol dahi işitdi üş bu hâli
Âşıklığımı gam ü melâli
Bir ol dahi âşık olmış imiş
Işkın hünerini bilmiş imiş
Âh eyleyüben teessüf itdi
Özrin dileyib tekellüf itdi
Aydır ki eyâ garib ü bî-kes
Bildim sözini ne oldığın bes
Ammâ ki yetürmek olmaz ana
Kim hışm ider ol mene ne sana
Çoh eyleme dahi fikr-i fâsid
Ger sana gerek bu yolda kasıd
Bir kutlu nefes Sabâ'dır âdı
Âşıklara ol verür murâdı
Mâ'şuk ile âşıka resuldir
Her yerde ki var sözi kabuldir
Anı bulagör ne yerde kim var
Disen varır ana hande kim var
Ma'şuka gider zî-kûy-i âşık
Azra'ya gider zî-sûy-i Vâmık
Men dahi görem gelende anı
Bilem sözi nicedir nihâni
Var mı dileğin mehelli billem
Ger gönli hoş olsa ârz kıllam
Olmasa kabûl ola merdud
Ger kılsa yete murâda maksud

BAZ GEŞTEN-İ ÂŞIK EZ-DER-İ MÂ'ŞUK BE TALEB-İ SABÂ

(Âşıkın Saba'yı tanımak için sevgilinin kanısından geri dönmesi)

Allah'a şükür kılub yer öpdim
Bulmağa Sabâ'nı yola kopdım
İstemeğe ânı bâğa düşdim
Aşk ile nidem ki dâğa düşdim
Hem berk-i benefşe lâle gördim
Hınzale yüzinde jâle gördim

Hem fürkaların benefşesini
Hem tûtiyanın çiçeklerini
Hem deste bütük verd-i kaymağ
Sünbül çiçek ile oymağ oymağ
Kuzukulağı gül-i karanfil
Tekesakalı vü göğ sünbül
Sordum bulara dem-i Sabâ'nı
Uzatdı cevab içün zebânı
Dirler ki nider bu dağ içinde
Var istegil anı bağ içinde
Her gülşeni ol müzeyyen eyler
Gülzâr içinde mesken eyler
Bu sözi işitdim ağladım zâr
Yetdim yüğürüb be-sahn-i gülzâr
Gördim çemen içre bâğbanı
Sordım ki hani ana Sabâ'nı
Dir oldır eser bu dağlar üste
Titretme salur varaklar üste
Pervâzı müdam olır çemende
Pervâsı ne sendedir ne mende
Öz iyşine öz demine meşgul
Bu âlem anın katında bir pul
Görsetmez özin gezer nihâni
Bâri de ki sen n'idersin ânı
Didim ki sen anı sorma menden
Menden sana bu cevab handen
Bir bâğbanına söyledim söz
Ne kaldı ağzına yüzüne göz
Hiç görmemisen bu hey'etimni
Bu şekl-i bedi vü sûretimni
Gel munda işimi sorasen sen
Andan kalanın yetüresin sen
Her ne sözim olsa her ne vâye
Pinhâni direm anı Sabâ'ya
Sen varmaz isen varurem özim
Arz eylerem ana gizli sözim
Elkıssa varub Sabâ katına
Yetürdim özimni hizmetine
Gördim ki gezer çemende hoşdem
Güller varakını eylemiş nem
Servin yine depredir budâğın
Gülden çü arus alur dudâğın
Nergis gözin açmış ana bahar
Sünbül yüzine tapança kahar
Bir gülşen içinde bûy-i gülden

Şebnem pür ider sebû-yi gülden
Keh kadd-i benefşe hamdır andan
Keh tarf-ı çemen hurremdir andan
Meydanda atı hemişe tûsen
Uzatmış ana zebânı sûsen
Gülzâr-ı çemen münevver andan
Eyler damağı muattar andan
Şah üste şükûfeler açardı
Bûyini çiçeklerin saçardı
Bürke getirirdi rûy-i gülden
İsâr kılurdı bûy-i gülden
Çün bülbül-i âşık hôş âvaz
Eylerdi çemende nağme âğaz
Dutmış kulağın çiçekler ana
Zikr öğrededir melekler ana
Keh dağda eserdi kâh bağda
Keh solda eserdi kâh sağda
Didim ki eyâ Sabâ-yı hoşdem
Allâh demenni kılmasun kem
Bâşûma menim bir iş gelipdir
Işk âteşi yüreğim delibdir
Bî-çâre vü zâr ü müstemendim
Hicranın elinde dêrdimendim
Uğraşdı gözime bir peri-rû
Dağlâra düşüb oluben âhû
Dirler ki bulur bu çâre senden
Maksûda yeter bî-çâre senden
Çohların işini bitüren sen
Çohları murâda yetüren sen
Her sübh deminde zikr-i yâhû
Söylersen eyâ nesim-i hoşbû
Senden erişir meşâme anber
Âlemni kılur demin muattar
Sen yâri kılanda Mustafâ'ya
Didi ki nûsret bi's- Sabâ'ya
Ey merkeb-i mevkib-i Süleyman
Nefhanla hevâ per oldı yeksan
Senden dutadır zemin karârı
Senden çıhadır felek buhârı
Ez lütf değil tenin hüveyda
Olmaz vücudın çü rûh-i payda
Mânend-i hümâ yerin hevâdır
Mecrûhlara demin devâdır
İsâ-yı zamân ü hoş nefessin
Kim kalsa piyâde sen feressin

Ey Hızr'a mededci her arâda
Yetür bu fakiri sen murâda
Ve'l fecr-i nesim isen behişti
Çün Nûh yürür deminle keşti
Yerler yüzini sen eyledin pâk
Gül yahâsını sen eyledin çâk
Çoh vardır eğerce kıl ü kalin
Hiç kimsene anlamaz makalin
Dilin senin ey nesim-i hoş-han
Gâhi areb oldı gâhi ümran
Sen rîh değilsen ey viren ruh
Bağlû kapısından oldı meftuh
Bu demde katında hâcetim var
Âlemce bu işde minnetim var
Bu müşkilimi ger eylesen hal
Hak dûta elin ki dûtasın el
Bir dilber-i dilrubâyı sevdim
Men zerre bugün bir âyı sevdim
Lutf ü kerem eyle var ana sen
Katında anın meni anâsen
Aydır varayım bu câne minnet
Men hayra yetem sana ne minnet
Bu yola gidem piyâde sad bar
Uşşâk işine menem vefâdar
Amma ki menimle nâme yazgıl
Derd ü dilini peyâme yazgıl
Men aparayım anı nigâre
Şâyed ki bulam bu derde çâre
Kıldım men ana yüküş duâlar
Adın dutıb ohıdım senâlar

Şİ'R BE-RESM-İ TARİF-İ SABÂ

(Saba'yı tarif yoluyla şiir)

Didim ki eyâ Sabâ-yı hoşdem
Hublar haremine yâr ü merhem

Oldın çü menim işime gamhar
Ayrûlıg od'unda çekmenem gam

Hicran ohından bulam selâmet
Ger sen kılasen yarâma merhem

Her hande ki var kabul nefessin
Âşıklara kılma himmetin kem

Buldı bu **Hatâyî** nefhanızdan
Bûy-i nefes-i Mesih ü Meryem

REFTEN-İ SABÂ BE-HÂBGÂH-I HUD Kİ SABÂ BEYAYED

(Saba'nın gelmek için O'nun tarafına gitmesi)

Didim ki eyâ kamûdan ulu
Oldı bu söze gönil teselli
Azm itdi heves ki yâza nâme
Baş koydı güneş makam-ı şâma
Hurşîd çü mağribine batdı
Bes vardı Sabâ yerinde yatdı
Kul itdi mene ki dan atan çağ
Bülbül budağa konıb öten çağ
Olmış ola nâme cümle tahrir
Her arza ki var içinde takrir
Gelim aparem anı nigâre
Görem ne diyer nigâr câne
Ol gitdi vü bende bağda kaldım
Mecnun teki deşt ü dağda kaldım
Aldım kalemi ki nâme yazam
Ahvâl-i dilim kelâme yazam

YÂR-İ HASTEN ÂŞIK DER NÂME NEVEŞTEN EZ DEVAT Ü KALEM Ü A'ZA-YI HÛD

(Âşıkın mektup yazarken mürekkep ve kalemden yardım istemesi)

Yâdıma menim zî-fikr-i ekser
Gelmezdi huruf şekli ezber
Yâr ile özim mukabil itdim
Yazmağa özimni kabil itdim
Aklûma didim ki hâzır olgıl
Gözime didim ki nâzır olgıl
Bir dem didim ey karârım eğlen
Gitme bugün ihtiyârım eğlen
Ey sâbr didim bugün cemil ol
Bir dem didim ey sühan delil ol
Gözime didim ki terk-i hâb it

Koy fikr-i hatâyı bir sevab it
Didim ki kalem yüzin siyah it
Yûsuf tek özin be-ka'r-ı cah it
Didim sağ elüm al indi hâme
Didim sol elüm dut imdi nâme
Kıldı sözümi kamûsı makbul
Levh-i dilim oldı ayna menkul
Yondum kalemi dilini deldim
Hem yonıb anın yüzini sildim
Levh üste sürib bu bâşın ânın
Tökdim verak üste yaşın ânın
Kâfûre karışdı müşk ü anber
Bilmezdi hurûfi fikrim ezber
Zülfün anuben çü cîm yazdım
Ağzını ananda mîm yazdım
Yazdım petiği elif ha yazdım
Almamış iken anı hı yazdım
Aynını alanda sâd'ı çekdim
Hal üste gözinde dâd'ı çektim
Rı yazdım anında şekl-i kaşın
Çeşmim heves ile tökdi yâşın
Lam oldı be-şekl-i zülf-i hindu
Nun harfi çekildi şekl-i ebrû
Çekdim bir elif çü kamet-i yâr
Yazdım hâm kaddini diğerbâr
Piçide kılıb oları baham
Yazdım bile lâmelifni baham
Bu nev ile harfi cümle yazdım
Bir nokta dimen ki sözde azdım
Dilim dutulur geh ez tahayyür
Gam-ı gönlüm ara komaz tefekkür
Yazdım peteği kamû seräser
Dutdım anı karşuma beraber
Ohıdım anı ki kalmaya şek
Naks oldı gümân-ı zâid-i hek
Kesdim kulağın türâba tökdim
Çertib yüzini donûnu bükdim
Her nev ile bâri yazdım anı
Didim ki Sabâ bu demde hani
Kim gele apara nâme yâre
Bir merhem ola bu dilfikâre
Geldi kulağıma [illegible] sâz-ı bülbül
Şeb perdesin açdı çehreden gül
Subh oldı didim erişmedi bâd
Uşşâkı meğer çıhardı ezyad

Miskin dil iderdi demden âhı
Gözlerdi gözim be-girye râhı
Gördim ki Sabâ irişdi nâgâh
Görgeç anı derdim eyledim âh
Didim sana tahsin ey vefâdar
Oldın yine cânıma mededkâr
Gel şimdi apar nigâre peygam
Tâ bûla fakire vasl-ı in'am
Geldi vü elimden aldı mektub
Azm itdi yüridi sûy-i mahbub
Aydır ki bizimle bağla himmet
Yâr itmeye tâ bu işde hüccet
Didim ki yüri Hudâ bilence
Er himmeti hem duâ bilence

ÖZR-İ HASTEN-İ ÂŞIK EZ-SABÂ VÜ CEVAB-I DADEN BE-ARABÎ

(Âşıkın Saba'dan Arapça yanıt beklemesi)

Özr itdim anınla pür mükâfat
Tâ ortada kalmaya münâfat
Didim iremni rikâbın ez-rah
Nasr âyetin ohıdı **minallah**
Didim yete mi devâ nasibi
Diyer **leytenl küntü men tabibi**
Didim ki işimden eyleme ar
Dir lillâh ü Rabb ferd ü gaffar
Gam itdi didim zî-şâdı tercih
Dir **hıyse yeşâ-i yüskünü'r-rih**
Didim ki **veced fecüd sevâben**
Aydır ki **leellini türâben**
Didim bu sitem olur mı **kesren**
Dir gam yine **beyne üsr yusren**
Didim avazın neçük kılına
Dir **Allâhü ecr âlemine**
Didim ki işim neçük bula âh
Lâ taknetu dir zi-rahmetullah
Didim sana kıldım itimâdı
Ohıdı delil yâ ibâdı
Didim ki tebârek ey suhandan
Sana yaraşur sühan ohıdan

NÂME-İ EVVEL
REFTEN-İ SABÂ BE-SÛY-İ MA'ŞUK

(Saba'nın sevgilinin yanına gitmesi)

Geldi vü elimden aldı mektub
Azm itdi yüridi sûy-i mahbub
Dir himmet idin bizimle hemrah
İtmeye melâmet ol şehinşah
Didim ki refikin ola merdan
Ten munda kalıb seninledir can
Ol gitdi vü kaldım anda giryan
Sad nâle künân ü zâr ü efgan
Keh dağ ü esdi gâhi daşda
Geh huşk üze esdi gâhi yaşda
Sürdi katı âtın ol vefâdar
Ol bağa irişdi k'andadır yâr
Gördü ki bir atlu şah imiş ol
Ne yerde felekde mah imiş ol
Gülşende bülend otâğ ü eyvan
Sencerle selâtin ana divan
Yüzine baharsa gün dutar yüz
Hergün saçı birle dil dutar yüz
Karşûda durur melek yasâvul
Her kimi görer ider ki sâvul
Dutmış yüzi birle nur bâğı
Eyvân-ı felekdedir otağı
Çün gördi anı Sabâ-yı miskin
Çekdi cilovuni oldı gamkin
Kim bu peridir cihanda meşhur
Hodbin ü cemâl ü hüsne mağrur
Nice varam imdi hazretine
Tâ irişe arza hizmetine
Derman ide yâr o dêrdmende
Kâr itdi anın bu derdi mende
Durmışdı Sabâ kılub tefekkür
Parmağını dişleb ez-tahayyür
Nâgâh önine çü geldi bir pîr
Hoş şekl ü şemâil özi dilgir
Yânına gelib Sabâ revâni
Söyledi anâ sözin nihâni
Sordı ana kim Sabâ mısın sen
Işk ehline âşnâ mısın sen
Kim âşık ü hasteden gelürsin
Hâlinden anın haber bilürsin

Aydır ki beli Sabâ menem dır
Sözim yetürem hani Sanem dir
Tâ ondan ola bu iş serencam
Kim menden ana yetüre peygam
Aydır ki menem ol ey hoş âvaz
Ölmişler içün Mesih-i demsaz
Men dahi nigâre bâğbânem
Âşıklara yâr ü mihribanem
Men dimiş idim ki sana gelsün
Mâşûka ne dir sözini bilsün
Oldır oturur otağ içinde
Sen bir dem otur bu bağ içinde
Men varayım ol nigâr katına
Ol dilber-i gül'izar katına
Gönlin göreyim neçükdir anın
Sözin dimeğe o nâtüvânın
Oturdı Sabâ vü ol yüridi
Söz dimeğe fırsat ister idi
Kulluğa irişdi durdı bir dem
Gönlini aradı gördi hurrem
Handan çemen içre tâze gül tek
Boynı sürahi dudâğı mül tek
Aydır ki diyem sözi muhaldir
Gönli ferah ü demi güzeldir
Korhar yüreği vü gâh ider def'
Dir arza idim yine kılur ref'
Bir katla özine eyledi farz
Bes kıldı nigâre sözleri arz
Aydır ki eyâ dem âftâbı
Bir söz disem eyleme hitâbı
Bir kasid haste hâli gördim
Yoh gelmeğe hiç mecâli gördim
Gelmez yavegû hazer kılur ol
Dergâh-ı sarû nazar kılur ol
Vardım yanına didim nekessen
Kim ehl-i sefer zebun feressen
Var yâzılu elde bir kitâbı
E'teyni didim vü bilhitâbı
Kıldım aluben nazar be-mektub
Gördim yazılu kelâm-ı mahbub
Yaş ilen anın donı nem olmış
Kan ilen anın yüzi dem olmuş
Çekmişdi besi reh-i baid ol
Çıhmış ze-zebân mustaid ol
Nazm ile sözi behem mukabil

Güftârı cemi' yerde kabil
Yazılmış eyâ emir-i hûban
Derd ile olur men ile derman
Oldı gam ilen bilem hamide
Rahmeyle mene ey nûr-ı dide
Ol dem ki men ol cemâli gördim
Özimden özimni hâli gördim
Bî-akl ü kelâm ü hûş buldım
Yüz derd ü belâya tûş buldım
Ol dem ki men ol periye bahdım
Cân ü dilimi ocâğa yahdım
Ol dem ki yüzini gördim ânın
Kalmadı dahi kararı cânın
Rânâ bezenib çü bâğa düşdi
Dil aşk ile derd ü dâğa düşdi
Nevmidi buluben ez-dil ü can
Mecnun teki kûhlerde uryan
Yoh dahi cihanda gamküsârım
Sahrâda geyikler oldı yârım
Çoh oldı gönilde fikr-i fâsid
Kıldım bu yola Sabâ'nı kasıd
Öz hâlimi arza dâş kıldım
Yaşımla bitiğni yâş kıldım
Bu vech ile hâlim itdim ilâm
Şehlerden olur gedâya in'am
Gökten yer üzre yağar yağışlar
Kullar güneh itse şeh bağışlar

SÜHAN ŞENİDEN-İ MA'ŞUK Ü İTAB KERDEN-İ BAĞBAN Ü SABÂ-RA

(Sevgilinin sözünü işitip bağbana ve Seba'ya şaşıp kalması)

İşitdi bu sözi çün peri rû
Aydır ne söz idi söyledin bu
Sen bilme misen ne vahşiyem men
Beyhûde söze ne yahşiyem men
Sen bilme misen ki ben ne nâzem
Söz ehliyem vü ne ehl-i sâzem
Sen bilme misen gözim ne gözler
Gönlim diler işidem ne sözler
Sen bilme misen ki men ne şâhem
Hûri haşem ü melek sipâhem
Sen bilme misen ki men ne şûhem

Kirpüği kaşı yay ile ohem
Ol bilmez ise de sen bilürsen
Bu hasreti bes neden kılursen
Vargil digil ol resûle gelsün
Ol sözleri nâ-kabûle gelsün
Kimdir göreyim gelür buradan
Vâkıf olayım bu mâceradan
Bir hoş kulâğını bûrayım men
Yüzine tapança ûrayım men
Tâ göre azâb-ı gûşimâli
Başdan çıhara çürük hayâli
Öz nâmesi tek kılam siyeh-rû
Tâ gitmeye herze yere her su
Kayıtdı çü bâğbân-ı miskin
Yârdan nâ-ümid gönli gamkin
Çün bu haberi Sabâ'ya virdi
Ol miskini yüz belâya virdi
Aydır didi ol nigâr-ı bed-hû
Hey hey ne didin ne söz-dürür bu
Men handan ü ol gedâ-yı handan
Gün zerre makam ü sözi handan
Gelsün didi ol özi buraya
Şâyed ki sözin ana yaraya
Hâlâ yüri var özin katına
Arz eyle peyâmı hizmetine
Şâyed ki ohıya nâmen ol yâr
Bir vâde-i vusle kıla ikrar
Kim nâmede hoş kelâm vardır
Söz yahşılığı tamâm vardır
Bir müstaidin şiârıdır dil
Rahm idüb apâra gönline yol
Allâh'a Sabâ kılub tevekkül
Yüridi revâni bi-ta'allül
Görsetdi selâm ü izz ü ikram
İsterdi kelâmın ide ilâm
Öpdi edeb ile bu sefânı
Ol serv-i sehi çü gördi ânı
Sordı ne gerek ey herze merze
Kim didi sana ki gel bu merze
Aydır ki eyâ şeh-i zamâne
Yüz sürmeğe geldim âstâne
Nevvâb ü kapuçı vü sipehdar
Kast itdi Sabâ'ya cümle yekbar
Kim öldürüben helâk ideler
Hançerle tenini çâk ideler

Kahıdı Sanem oları vârın
Dir men vireyim cezâ-yı kârın
Mecnun çanağın uşatdı Leyli
Bil kim var idi onunla meyli
Ger âşık olursa ışka sâdık
Mâ'şûkı kılur özine âşık
Elkıssa sözini gûş kıldı
Bes câm-ı itâbı nûş kıldı
Yırttı elinden alub kitâbın
Saydı yüzine ayûbi vârın
Âyıbını varın şümâr kıldı
Gülyüzlü Sabâ'yı hâr kıldı

GAYEB ŞOMORDEN-İ MA'ŞUK-I SABA-RA

(Sevgilinin Saba'ya kovması)

Aydır niye geldin ey kademsiz
Bî-sebt ü sebat kâl ademsiz
Ol sen ki mekân ü milletin yoh
Bî-çâreler üste heybetin yoh
Yoh sende vekar ü gayret ü ar
Tû yüzinedir ne yerde kim var
Kim karşuna varsa gözin örter
Ancah ne gözin ki özin örter
Şahlar çiçeğin yere tökersin
Ağaç budağın iki bükersin
Sârû kılıuben nihâl benzin
Süst itdi demin lâle benzin
Yol kesmek işin bu zirvelerde
Koparma gönlini kirvelerde
Mestûrların açın hicâbın
Elden Sanem'in kapın kitâbın
Giren çü dilençi her kapûdan
Görmez gözin â'ma tek sebûdan
Yüzinde savuh kohında nikbet
Her demde sözin yalân ü gıybet
Bir pâre ağaçları yıharsın
Merdüm gözine tütün tıharsın
Tâmûlar od'ını yandıransın
Sırların açub utandıransın
Yâman gün olurdım ol kıyâmet
Sen olasısen anâ alâmet
Ez-zîr-i zemin kalasısen cuş

Âlemni kılub harâb ü menkuş
Çoh eyleme herze yere kuf kuf
Şem' ile çerağı kılma puf puf
Sâvuh tohunıb sebüt kaçarsın
Örtülü ayıpları açarsın
Keh mübrez ara kabih olursın
Keh mak'ad içinde rih olursın
Keh saikalar türer tozından
Keh felsefe dirsen öz özinden
Herze yire lâflar urursun
Toprağ ile külü savurırsın
Yüz ayb ile kim bu şöhretin var
Bu şöhret ilen ne hürmetin var
Tiz yüri var ol gedâya söyle
Menden tama' itme vâye söyle
Ol gönderenin sana-dürür has
Kim â'maya â'ma hâs-ba-hâs
Yohsa seni men bir işe salam
Feryâdın üniyle dola âlem
Menden yüri var kılma çoh toz
Sorgıl işini vü satmagıl koz
Bir zerre od'ı salıb cihâna
Odlârısın ulusu yâna yâna
Deryada gemiler azdırırsın
Görer göze tozı tozdırırsın
Ünin çıhar ez-vücûd-ı bî-can
Senden dolu eşkime cûyistan
Çoh söyleme ey yalancı güftar
Vardır deminde bûy-i murdar
Her nikbet ağız ki sözin açar
İman gider ve ferişte kaçar
Esme gehi solda gâhi sağda
Tozmâ gehi yolda gâhi dağda
Men sencileyin yalancı sorman
İl garet ider talancı sorman

TAHSİN GERDEN-İ MA'ŞUK HUŞRA

(Sevgilinin kendini övmesi)

Olam ki menim cihanda hemtam
Ne gördi zamâne ne hod eyyam
Kim gördi yüzim be-gayrı gözgû
Kim dutdı saçım be-gayrı geysû

Zanbakda koman sevai yaşmak
Giymen ayağa be-gayrı başmak
Gönlüm tenüm üste mahrem ancağ
Özüm men özüme hemdem ancağ
Kim dutdı saçımı gayrı şâne
Çez sâye koman ki kimse yâne
Kadr itmen âye ki var hilâlin
Bahman güneşe ki var zevalin
Pürhun diye bahmazem be-lâle
Nergisden olur mûyem piyâle
Bahman kad-i serve nâzlıgdan
Deryâ suyun içmen âzlıgdan
Müşk eylemenem yüzi karadır
Gül destelemen ki yüzi perâdır
Datman şekeri ki aslı neydir
Mey içmen ez an ki fi'li kaydir
Çenk alman ele ki bul-hevesdir
Ney dinlemenem ki ez-nefesdir
Nergisni görende haste dirmen
Reyhân ü benefşe deste dirmen
Şehler eşiğinde kul kamûsı
Gül yaprağı hucle-i arûsı
Ne itdir o kim özin dir âdem
Kûyime sanur özinni mahrem
Niçün sanurem men ânı insan
Derbânem iti itine derban
Niçün sanır ol özini şeyden
Addeylemezem men ânı hayden
Bu hisset ilen hem ol münâfık
Andan dir imiş özini âşık
Hurşid isem anı zerre bilmen
Eflâk isem anı terre bilmen
Yüz var ise ışkımın belâsı
Kılman birisinde mübtelâsı
Bu veçhile kim bulubdır evsaf
Kul oldı kapûma Kaf-tâ-Kaf
Yüz min kişi âşıkım cihanda
Âşık ne ki sâdıkım cihanda
Gelmez biriden mene şikâyet
Bilür kamu kılmazem himâyet
Bu cümleden ol neden-dürür pîş
Kim menden apâra nûş bî-nûş
Kemterden anı ki kem dimiş men
Lâyık bu cefâya hem dimiş men
Bilmez neden ol kemâl-i haddin

Kimdir tanımaz mı asl ü ceddin
Katımda çü hiç giçemez erki
Ol yeter ana bu işde terki
Yohsa ki kaşım yayın kurur men
Yüz naveki bağrına ururmen
Bu bir nice beyti söyle ana
Olmâya dahi ki âdım ana

Şİ'R EZ- ZEBAN-I MA'ŞUK BE- TARİK-İ HEZL

(Erkeğin dilinden şaka yollu şiir)

Sen bî-edebin ne haddidir hey
Kim sanamazem seni men ez-şey

Açman sana men kitâb-ı mihrim
Evrak-ı ümidin eyle gel tay

Men sana kemine kul dimez men
Ger Kâvus isen bugün eğer Key

Derdiyle eğer yüz il ölürsen
Bir bus ile kılmanam seni hey

Bağrın kimi sadhezar diller
Çengimde menem dilinde çün ney

Menden sana ey şikeste mehrum
Derman haçan ola yâ devâ k'ey

Aşkında **Hatâyî** bendevandır
Her bab ile halis er-dürür vey

NÂME-İ DÛVVÜM (İkinci Mektup] AMEDEN SABA EZ-ZEBAN-I MA'ŞUK BE-ÂŞIK)

(Saba'nın mâ'şukanın sözleriyle âşıkın yanına gelmesi)

Kayıtdı Sabâ zi dergeh-i şah
Gamnâk ü melul düşdi bir rah
Bî-vâye şikeste gönli zebzeb
Gamdan süremezdi yolda merkep

Gam yoh dilinin dutulduğundan
Kim râzı-dürür kurtulduğundan
Dir kim nice vâram ol fakire
Bî-çâre vü haste dil hakire
Dahi ne yüz ile varam anda
Ümmid ile kasıd itdi munda
Yâ anda neçük virem cevâbı
Gönderdi itab ilen hitâbı
Bu işde kılurdı didem âhı
Men gözler idim hemişe râhı
Sarf itmiş idim yola basar men
Hiç yânına kılmadın nazar men
Kâh örter idi yaşım gözimni
Hiç bilmez idim neyim özimni
Her lâhza hevesten uymaz idim
Gündüzle gecemni duymaz idim
Görmeğe Sabâ'nı dilde tâ'cil
Her günde geçerdi mene bir il
Nâgâh bu bağa düşdi bir saz
Geldi şecerin başından âvaz
Titreşdi benefşe berk-i lâle
Gül yaprağından tökildi jâle
Bildim ki erişdi nîk cânım
Sönmişdi revan dilim revânım
Gelmehde velik sâht-ı süst ol
Didim ki cefâ kılub-dürür bol
Kim yolda sitem çekib-dürür bes
Batmış ayağına har ile has
Yâ âna itab idibdi ol yar
Yârı gelişinde bir nazar var
Çün yetdi didim ki ey nikû-hah
Hâlin nicedir zî-zahmet-i rah
Hem söyle nigâr sağ esen mi
O fitnelü yâr sağ esen mi
Dir sağdır esendir ol peri-rû
Senden veli eylemiş beri-rû
Ahvâlin ana çü arza kıldum
Arzına yetürmeğini bildüm
Hışm itdi hemandem ez ser-i naz
Çoh arbede nâz kıldı ağaz
Yırtdı aluben yazan kitâbı
Biş itdi itab ilen hitâbı
Kıldı mên hasteni melâmet
Bâşûma kopardı yüz kıyâmet
Katl eylemeğine fikr kıldum

Kurtulmağa sağ ile şûkr kıldum
Bes ol gazab ile türk-i tannaz
Hışm itdi sana be-işve vü naz
Dir kim-dürür ol hasis ü kemter
Öğdi özini kılıb mükerrer
Dil mûnu işitdi nâle düşdi
Feryâd ü figan ü zâre düşdi
Yaş itdi ümid ivini pâre
Söğdim yine baht-ı nâbekâre

Şİ'R BE-RESM-İ ŞİKÂYET EZ-BAHT-I BED VÜ TALİ -İ HUŞ

(Yaman baht ve talilnden şikâyet yoluyla)

Ey bâht didim ki olmağıl şâd
Gamdan meni kılmadın sen azâd

Gönlimni gam eyledin gözim nem
Olmağnı figan işimni feryad

Sen dâd-ı dilimni virmedin hiç
Munca ki elinden eyledim dâd

Her yâne dönerse çerh-i geç rû
Sen andan ırâğa bir kadem ad

Handen sana bu belâ vü bid'at
Nirden sana bu sitemle bîdad

Mü'minleri hurrem itmedin hiç
Kâfir biçesin yôhsa mug-zad

Bir kez n'ola ey belâlu gümrah
Kılsan mene râh-ı vaslın irşad

Yârab olasın gam ile viran
Virâne elinden olmaz âbâd

Işk ile görem ki bende düşgil
Olsun bu **Hatâyi** senden âzad

ÖZR HASTEN-İ ÂŞIK EZ-SABÂ

(Âşıkın Saba'dan özür dilemesi)

Didim ki eyâ Sabâ usandın
Âsûde otur çözib kemendin
Dâim bu cihanda var olasın
Işk ehline gamküsar olasın
Bir dem sen otur be-tarf-ı gülşen
Bir kasıdı dahi isteyem men
Kim sabr ü karara çâre yohdır
Bağrımda ne dürlü yâre yohdır
Bir dahi kılam cihanda tedbir
Yâ âyet-i men taleb bulam bir
Ol durdı çemende men yüridim
Bir elçi dahi bulam dir idim
Ervâhım uçurdı fikr-i tayrin
Bir demde cihânın itdi seyrin
Kayıtdı yerine kıldı pervaz
Dir elçi Sabâ'dan özge yoh baz
Bir çâre var ise ol kılur hem
Ondan ola bu yüreğe merhem
Aldım tutuk-ı hiyânı ez-dil
Didim yine bâdegâhı müzmil
Kadd inne erâke musteinen
Sâ'ihi be-külli mukterinen
An lutfike in ket'ete sabren
Yö'tike ilâh elifü ecren
Senden dahi özge çâre bilmen
Men dûrub ayâğa varabilmen
Bir dahi keremler it menimlen
Canım yolına fedâ tenimlen
Kalmışlara çoh muâvin oldın
Maksûde yetürüb alhış aldın

TÂRİF-İ GERDEN-İ ÂŞIK SABÂ'RA

(Âşıkın Saba'yı övmesi)

Kalmışlara ger meded bulansen
Hızır Nebi tek yetüb gelensen
Hem çâr anâsırın birisen
Çoh mürdeni eyledin diri sen
Hayy kaldı deminle ibn-i Meryem

Enfâsın ider behişti hurrem
Ol şey ki ölüdir anda yohsun
Ol ten ki diridir anda çohsun
Oldın nefesiyle ats-ı âdem
Hem merkeb-i sâhibân-ı Hâtem
Ey mû'tedilel- vücûd-ı bî-kevn
Hoş dem sen ü hem mizâc-ı bî-levn
Deryâda süren çü Nûh keşti
Pür bûy-i abir iden behişti
Ahmed demin ile yâri buldı
Uşşak senin ile yâri buldı
Âşık kimi subh cûş idersen
Deryaları pür nükuş idersen
Nefrinle senin ey kudretüll ah
Fark oldı hemîşe dâneden kâh
Rûhü'l kudsin ki hemdemisen
Hem turre-i yâr mahremisen
Giren kapulara bî-tekellüf
Kılmaz sana hiç kişi tahallüf
Çün Hızr hemişedir hayâtı
Kim bulmaya tâ ebed memâtı
Bu yed-i yerin karârı sensin
Hem yedi deniz buharı sensin
Güllerni açan zi-behr-i bülbül
Gülzâre salan şemâyim ez-gül
Âdın senin oldı rûha tecnis
Hemmâl- revan-ı tâht-ı Belkis
Yoh vasfına had ilen nihâyet
Ey hadd-i kemal ilen begâyet
Görset mene bir dahi vefâsın
Lutf ehli vü mâ'den ü safâsın
Bir dahi var ol nigâre menden
Ref' ola meğer bu yâre menden
Ol gonca lebin cevabın algıl
Hak dergehinin sevâbın algıl
Aydır ki hoş ola kılmazam ar
Yâ dûta vü öldire meni yâr
Gidem dü hezârbare dirsen
Olam dü hezar pâre dirsen
Her çend ad ile men Sabâ'yem
Uşşâk yolına can fedâyem
Ahsent didim eyâ vefâdar
Men Muntazır'am oturma dur var
Virdim çü Sabâ'ya nice pendi
Dur indi didim sözim tükendi

Aldım elüme devât ü hâme
Dir yazma dahi sen ana nâme
Ol şuh anı yine pâre kılur
Ağ yüzini dahi kare kılur
Yalguz men olam eğer kıla azl
Tenha men olam eğer kıla bezl
İzzet kim ider hücûm-ı kesret
Makbûl-i duâ olur bu vahdet
Didim kerem itdin ey muvâfık
Mahfuz olasen zi-her münâfık
Yetür yere anda her edeb var
Yetmez işi hande bî-edeb var
Katında sözin digel ki ey şah
Ol bende gereklüdir be-dergâh
Sen şâhsın ol gulâm-ı kemter
Bahmaz mı gulama şâh-ı Kişver
Zülfün ki benefşedir yüzin gül
Güller dilemez mi savt-ı bülbül
Ger lâ'lin ise çü Şirin ey yar
Ferhâd gerekdir ana bir zâr
Ger zülf-i siyâhın oldı Leyli
Mecnun ona ger kılursa meyli
Ger şem'-i ruhındır âteş efruz
Pervâne gerekdir âna dilsuz
Ger leblerin oldı şekker-efşan
Bir tûti gerek yanında hoşhan
Zülfün ise dâm-ı pür-belâdır
Olmaz mı o dâme mübtelâdır
Ol gamze ki tîr ider feşûne
Bir sine gerek ana nişûne
Ger Yûsuf isen be-Mısr-i dilşah
Yâ'kûb gerek gamında pür ah
Ol mûr misâli sen Süleyman
Bir mûr gerek çü bende ferman

Şİ'R-İ EZ-ZEBAN-I AŞIK

(Âşıkın dilinden şiir)

Şeh şehlig ider çü nöker olsa
Eşikde gulâm ü kemter olsa

Hoşdur felek üste mah-ı dilcû
Amma ki yanında ülker olsa

Hurşîd öninde zerre hoşdır
Göklerde müzeyyen ahter olsa

Dâim yaşım âyağına damsun
Serv ayağı hub olur ter olsa

Hüsn-i sıfatın yazam kitâba
Vasfında hoş ola defter olsa

Çevkân kimi zülfü var işitdim
Tob olmağa ana bir ser olsa

Alsun kulağa **Hatâyî** şi'rin
Şehler kulağında gevher ola

BE-TEŞBİH-İ GÛYED

(Teşbihli sözler)

Bes söylegil ey Sabâ İsâ'râ
Ol mürdeni zinde kıl hudara
Var anda münâsebet sizinle
Teşbîh-i mütebaat sizinle
Zülfün kimi kadd-i ham bulubdır
Turren gamiden behem bulubdır
Gönli dehenin misâlidir tenk
Bağrın tekidir makam ana senk
Çeşmin kimidir alil ü rencur
Hattın kimidir vücûdı bir mur
Lâ'lin teki çeşm-i gevher efşan
Zülfün kimi fikridir perişan
Gamzen kimi cismi tîr ilen pür
Dişin gibi çeşmi dopdoludur
Müjen kimi gönli sehm içinde
Ağzın kimi zâtı vehm içinde
Mûyin teki mûyeden çü mûdır
Tiğin kimi çeşmi dolu sûdır
Hicrin teki vasla çoh ümidi
Mihrin kimi fikri nâ-ümidi
Turren kimi bağlu bî-karar ol
Aksin kimi halka mîhridar ol
Kefşin tek işi ayağa düşmek
Sâçın kimi sol ü sâğa düşmek
Koy pirehenin tek ola mahrem
Terlik tek ola bûyinle hemdem

Uzun saçınız teki ricâsı
Çü gam dahi yohdur âşinâsı
Yâman gün içinde hûyiniz tek
Olmış teni ince mûyiniz tek
Kocmağ diler ol belin kemer var
Yolında anın teki kim er var
Sâçın teki kaddi dâla dönmiş
Lâ'lin kimi yâşı âla dönmiş
Dür kimi sözin dutup kulâğa
Düşmiş çü vefanın özi ırâğa
Belin tekidir zâyıf âvaz
İşin teki hâli muhtelif saz
Gözi yüzinizde zengulin tek
Pür lerze vücûdı mergulin tek
Düşmiş zenahın misâli çâha
Bâhır yüzini anında mâha
Câ'den kimi eğri kaddi ânın
Mihrin teki yohdır haddi ânın
Gözin teki cismi sayrulığda
Kaşın kimi takı ayrulığda
Gözgün tek özin diler mukabil
İrmez çü rakîb rence kabil
Sâçın teki bâşı pâye düşmiş
Feryâd ile çeng ü nâye düşmiş
Adetleri mihr ola keniz tek
Garka yaşına sefineniz tek
Var himmeti buyınız tek âlâ
Zülfün teki bâşı pür zi-sevda
Doğru yolına misâl-i bâlan
Pürhun ciğeri besan-ı lâlan
Çün sende ne vardır anda dah var
Ağlatma yeter ki hande dah var

NÂME-İ SÜVÜM [Üçüncü mektup]
REFTEN-İ SABÂ BE-SÛY-I MA'ŞUK

(Saba'nın âşıka doğru gitmesi)

Ol peyk-i Sabâ çü mindi âtı
Hoş sürdi irâdet ile katı
Keh gerde buluşdı keh gubare
İrişdi makam-ı gül'izâre
Gördi ki çemen yine münevver
Zülfünden anın cihan muattar
Gördi anı bâğbân-ı mahrem

Kim gözler idi yolını her dem
Yânına gelib didi ki ey bad
Kıldın mı yine bu kârı bünyad
Gayet ki bu işe çâre yohdır
Mundan ne ciğerde yâre yohdır
Anın teki iti var hezarân
Feryâd-ı kenan gam ile nâlân
Kılmaz birisi anın şikâyet
Olmaz kamusı bilür inâyet
Nev âşık olubdur o miskin
Ol dahi daper son ucu teskin
Gayıt yine bizni kılma bednam
Nâgâh özini salma der dam
Söyledi Sabâ ki ebsem ebsem
Öldürse dahi ki çekmezem gamgam
Ser varmaz isen varûrım özim
Arz eylerem ana cümle sözim
Mihr itse ne gam ulû himûyet
Kahr eylese bes değil kifâyet

REFTEN-İ SABÂ
TENHA BE-DİDAR-I MA'ŞUK

(Seba'nın âşıkla görüşmeye gitmesi)

Yüridi Sabâ çü bârgâha
Bağlâdı tevekkülin İlâha
Kıldı yer öpüb duâ selâmı
Arz eyledi ol şâha kelâmı
Çün gördi Sabâ'nı hüsn ilen key
Dir yine nişe gelib-dürür hey
El urdı yapışdı yâhasına
Saldı anı bend-i turrasına
Bağlâdı cemi' târesiylen
Târ itdi kevneyn sitâresiylen
Bes kâr-ı Sabâ budır müdâmi
Zülf-i sanem ol bend ü dâmı
Gördi anı huş refte ez-ten
Bâhardı ana zi-rûy-i revzen
Bes kıldı menem sarı seferni
Dir âşıka vireyim haberni
Kıldı gelüben ırahdan âvaz
Bend itdi Sabâ'nı türk-i tannaz
Gitdi bu sözi deyib revânı
Gönderdim ana revânı cânı

Ol hûş nigâre gitmesün baz
Bedhû-dürür ol nigâr-ı tannaz
Nagâh bir eşde keyd ider yâr
Ol elçi tek anı kayd ider yâr
Dimiş ki var ol fakire söyle
Gam leşkerine esire söyle
Kim oldı yerim be-dergeh-i şah
Gelmen men ana meğer ki nâgâh
Bu söz yine meni saldı nâre
Aglıb yine düşdim âh ü zâre
Oldı yerim ôd çün semender
Oldım yaha yırtuben kalender
Çoh şekva kılub zi-gerdiş-i bed
Hem dahi zi-baht ü tâli-i hud
Bî-hud kılıben figan ü feryad
Bu şi'ri özimden eyledim yâd

Şİ'R-İ BE-RESM-İ ŞİKÂYET EZ-TÂLİ'

(Taliden şikâyet yoluyla şiir)

Vâveyla ki yâr gitdi elden
Ol sevgü nigâr gitdi elden

Yandım gam od'ına ser-be-ser âh
Destimde ne var gitdi elden

Şâd olma gönil çek imdi gamlar
Gam hemdemi yâr gitdi elden

Nisan kimi tökül ey gözim yaş
Ol tâze bahâr gitdi elden

Bülbül teki dil figana düşgil
Güldeste izâr gitdi elden

Bu sabr ü karar gitdi menden
Nâmus ile âr gitdi elden

Cânım dileği refik ü yârim
Her neste ki vâr gitdi elden

Düş âyağa gölge tek **Hatâyî**
Ol serv-i çınâr gitdi elden

MESNEVİ

Geh zâri gehi dilimde nâle
Düşdim yine men şikeste hâle
Yandım gam od'ına ser-be-ser men
Oldım yine mest ü bî-haber men
Dilden yine ateş itdi cûşi
Hem derd-i derun idib hurûşi
Gördim ki kimse yoh refikim
Bu işde enis ü hem şefikim
Sabr itmek idem didim beherhal
Fâş olmaya halka sırr-ı ef'al
Hiç sabr ü tahammülüm yôh idi
Derdim yüküş ü gam çôh idi
Bir yâr var idi mene kadimi
Kim gönlimin ol idi nedimi
Kılmışdı menimle ilmi tahsil
Çoh ay refikim idi çôh il
Hem ders ohır idi bir sebakda
Ancah ne sebakda bir verakda
Görüş yoh idi der-i medâris
Gamhane bulıb ana mecalis
Olmış meni isteye misâfir
Terk olmış ana zi-gam defâtir
Mensiz bu cihan anâ daralmış
Ruhsârı menim teki sararmış
Geldi meni isteye be-güzar
Gördi meni bunda ağlarem zâr
Olmış bu gam ile dide giryan
Dir n'öldı sana ey munis can
Didim ne sorarsın ey birâder
Kim yutdı refiki ışk-ı ejder
Saâtaşdı gözüme rûy-i mehveş
Gülyüzlü peri nigâr-ı mehveş
Kalmâdı karar usım tükendi
Ol neng ile nâmusım tükendi
Ders imdi figan ü dâde döndi
Biliş mene kamu yâde döndi
Üş peyk-i Sabâ'nı bende saldı
Men hande idim ki hande saldı
Mektûbımı aldı pâre kıldı
Ağ yüzini dahi kare kıldı
Halim bu-dürür ey hemdem-i dil
Tedbîr nedir mene devâ kıl
Likin dime sabr idem tahammül

Cânım tükenür dem-i taallül
Dir bir dahi gönder ana mektub
Meyl ide meğer görende mahbub
Ama bilesinçe kişi koşun
Her hansi hoş ise akl ü hûşun
Didim ki bu katla hôş varsun
Bu nâmeye perde pûş varsun
Yondum yine ba-heves kalemni
Kırtâs üze çeküb rakamnı
Dil yazdı muhakkak ol nişânı
Nesh itmeye hatt-ı reyhan ânı
Allâh'ın adını yazdım evvel
Söz hatm-i kelâma buldı ekmel
Kıldım onu ser-be-ser hamide
Bulmâya heva görüb demide
Ey nâme didim ki var anâ sen
Yânında meğer meni anasen
Namamde kılub bu şi'ri mektub
Ünvânı içinde nâm-ı mahbub

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK BE-TARİK-I ELHAH

(Âşıkın dilinden istekle)

Ey nâz mekanı serv-i rânâ
Ey dide makamı hüsn-i dîbâ

Hicran ohı birle yüreğimden
Ahıtmag ise yeter hüveydâ

Ol zülf-i siyeh gamında her dem
Bâşımda kati yer itdi sevdâ

Yûsuf teki gördi göz cemalin
Dil düşdi zevale çün Zelihâ

Lâle kimi çekdi bağrıma dağ
Ol zülf-i kelâle-i semen sâ

Sevda-yı saçın şikenc ü bendi
Bâşımnı çekib yetürdi berpâ

Kurtılmadı hîcrden **Hatâyî**
Munca ki visal ider temennâ

MESNEVİ

Bükdim çü tamam idib kitabı
Kes dedim işimde hurd ü hâbı
Dir dutınız imdi himmet-i düz
Ma'zûl şikeste gelmeye yüz
Didim ki bilenince lutf merdan
Ten kaldı seninle gitdi bu can
Ol imdi revane sağlığ ilen
Gel munda yine yüz sağlığ ilen

NÂME-İ ÇİHARÜM (Dördüncü mektup) REFTEN-İ BE-SUY-İ MA'ŞUK

(Sevgiliye gitmesi)

Hûşimni çü merkab itdi nâme
Azm itdi ki vâre dilrübâmâ
Götürdi anı havâye ol huş
Per çaldı gider çü nâme bir kuş
Keh pâyile gitdi kâh ber ser
Kâh bahr geçerdi kâh berber
Sahlardı özini cay-i hemden
Âvaz kılurdı âb ü nemden
Keh yâzı kesüb giderdi yola
Keh yel aparırdı ânı göle
Yetürdi özini her neçük var
Ol bâğa ki münzel itdi dildar
Gördi yine bâğbânı nâgâh
Bir nâme yine bihûş hemrah
Geldi yanına nihâni oldem
Tâ kıla melâmet anı oldem
Görgeç anı nâme buldı lerzan
Çün bîd-i be-vakt bâd ü bâran
Dir yine gelibsen ey hayâsız
Elden bu işi n'ola koyâsız
Bu sözi dahi dime yanında
Çoh âcığı var anın canında
Nâme didi kây mürebbi-i bağ
Koy men oluram bu yerde toprağ
Sen eyler isen eğer müdâre
Men yetürirem sözimni yâre
Nâme çü varub yükündi yâre
Medh itdi nigâr-ı gül'izâre
Çün bâhuben anı gördi mehrû

Didi yine geldin ey siyeh-rû
Korhû bile nâme düşdi lerze
Olmâya didi sözümde herze
Şükr itdi başında hû görende
Öz adıma kıldı tû görende
Sertâ kadem ohıdı kitâbı
Başladı itab ilen hitâbı

HEZL GERDEN MA'ŞUK NÂME-RA

(Sevgilinin mektupla alay etmesi)

Ey yüzi kara fuzul edebsiz
Hiç bilmediniz nedir edeb siz
Âri su tohunsa ter bulursın
Yelden dahi derbeder bulursın
Aslın-dürür ol çürük livâte
Kim direler ânı ez-sebâte
Gerçi seni ehl-i mâ'ni dirler
Çoh sözini bal-maani dirler
Yüzin ikidir biri siyehdir
Her rûy-i siyâh pür günahdir
Kaddini kılur yazan kişi hem
Tâ olmayasan hava görib nem
Kim sen teki sudan eylese bâk
Nâ-pâk direm ki olmaz ol pâk
Ne sûya giricisen ne od'a
Dâim sen olasen üş bu kande
Ger zâhirinizde neste yohdır
Lik âlacalıg içinde çohdır
Sâlûs kimi eridüben daş
Bir parmag açub sırrın kılur fâş
Gören kişi sende bu sebâtı
Sürter yüzine ki devâtı
Hey böyle civan ü herzegûsen
Gıybetçi yalançı tümbetünsen
Çoh yirde yüzine hâk iderler
Çoh sûda yahanı çâk iderler
Bî-akl ü zeban ü bî-basarsın
Ânın içün müdam hâksersin
Kılsam seni pâre pâre şimdi
İtsem yüzini kare şimdi
Hayfâ ki başında nâm-ı hakdır
Kim eksük işin tamam-ı hakdır
Menden hele var o hâme söyle

Çoh elçi uyurma nâme söyle
Her lahza hayâl-i fâsid itme
Özin tanımaznı kasıd itme
Çoh itme dahi bu fikr-i hâmı
Bir çöpe değil yanımda nâmı
Sevdâ-yı abes dahi bişürme
Ol mertebeden özin düşürme
Menden dileme zi-bes nevmidi
Çün âdetim oldı nâ-ümidi
Dime dahi mühmel ü abesler
Söyler abes işi bül-hevesler
Di menden ana bu niçe sözni
Dutmâya dahi visale gözni

Şİ'R EZ-ZEBAN-I MA'ŞUK BE-TARİK-İ NÂ-ÜMİDİ

(Sevgilinin dilinden umutsuz şiir)

Ey bül-heves ü şikeste gamnâk
Yüz sen tek olursa eylemen bâk

Kör olsa be-girye her dü çeşmin
Ne sürme virem ne bir avuç hâk

Elin keserem bu dâmenimden
Ger yâhan olursa yüz kez çâk

Ger bahr-i cevahir olsa şi'rin
Sallam be-kenar hemçü hâşek

Sen âdem isen ferişteyem men
Pâk ile harim olur mı nâ-pâk

Min yerde ününü dinlemez men
Feryâdın eğer yeter ba-felâk

Vaslûma Hatâyî şâd bulmaz
Gamnâk dil olsa dide nemnâk

NÂME-İ PENCÛM [Beşinci mektup] EZ- TARAF-I MA'ŞUK BE- AŞIK

(Âşıktan sevgiliye)
Bu sözi çü nâme gûş kıldı
Ser-tâ-ser özini puş kıldı

Çoh oldı melul pîçe düşdi
Kim lâfı bu yolda hiçe düşdi
Dir nîce varam men ol fâkire
Bî-çâreye derd ilen esîre
Mindi yine hoş atını nâme
Yüz gam ki irişmedim merâme
Men anda şikeste zâr ü giryan
Yolâ bahuben ciğer çü biryan
Müştâk-ı resulle gice bî-hab
Tökerdi refiki dideden âb
Nâgâh ki gördim nâme geldi
Didim ki işim nizâme geldi
Virdi gelüben mene selâmı
Sordım nicedir yârin kelâmı
Dil beste vü haste görünürsin
Gamkin ü şikeste görünürsin
Dir sorma eyâ zelil ü mahrum
Virmez sana yâri tâli'-i şum
Olmadı sözim kabul yâre
Kasd itdi kıla tenimni pâre
Ünvânıma hürmet itdi Bâri
Hak âdına kıldı itibârı
Andan seni andı kıldı bîdad
Men kılmazem o sözleri yâd
Çün yine bu sözi eyledim gûş
San âğu şerabın eyledim nûş
Ahdı yine kanlu yaş gözimden
Gitdim bi-hud oluben özimden
Dilden yine âteş itdi cûşi
Hem derd-i derun idüb hurûşi
Bahtım elinden şikâyet itdim
Ucundan anın çü câna yetdim

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK BE-RESM-İ ŞİKÂYET EZ-TÂLİ'

(Âşıkın dilinden şikâyet tarzında şiir)

Dîdim ki İlâhi baht-ı bedkâr
Görim ki hemişe ola bîdar

Kurtulmadı can bu derd ü gamdan
Tâ nice bulam şikeste bimar

Tâ ki kılasın gedanı mahrem
Gelme dahi yanıma yüri var

Hak katda şikâyet idesi men
Cevrinden eyâ nigûn ü bedkâr

Ol pür gam ü can işinde rencur
Göz kan ile dolu canım efkâr

Derunda senin bu haste hâlin
Geh zâridir işi kâh bizar

Ey tâze gül ü bahar-ı hûbı
Tâ ki kılasan ciğerni pür har

Tâ nice Hatâyî derdmendin
Rûşen günini sen idesin târ

MEŞVERET-İ GERDEN-İ ÂŞIK BA-REFİK

(Âşıkın dostu ile konuyu görüşmesi)

Yine didim ol refika halim
Artırdı kati gam ü melâlim
Bu işe Hak içün eyle tedbir
Elden gelen işi kılma taksir
Bu derd ile men hemişe zârem
Gamhâr-ı bih ez-tu kes nedârem
Fikr itdi başın çeküb be-câme
Dir bir dahi gönder ana nâme
Ol göricek şefi' olur kes
Çoh görse sözi kabul ider bes
Hem âlemin ol-dürür resûli
Kes söz diyen eylemez udûli
Şahdan gider ol hemişe şâha
Girer bî-icaze bârgâha
Çin'den yazûlub Hatâ'ya nâme
Ki Rûm'dan elçi gitdi Şâm'e
Hükm itdi anın bilen kıyâsir
Kalmışlara ol çoh oldı nâsîr
Ol yahşi yamandan eylemez havf
Sahlar kamunun sırrını cevf
Her söz disen anda anı söyler
Ne özge kimi yalanı söyler
Sahlarlar anı baş üste dâim
Koyarlar öpüb kaş üste dâim
Söyler sözi gerçi dili yohdur
Âvâz ile kal ü kıli yohdur
Yâzılu başında nutk-ı Allah

Her yerde var ana menzil ü cah
Câhil kişi birle yoh safâsı
Âlemlerin oldır âşnâsı
Geh dili Acem gehi Arap'dır
Pür resm-i usul bâ-edebdir
Kılurlar ana çoh ihtirâmı
Hatminde görende ve's selâmı
Andan-dü-ür adı pâk dâmen
Yâman dimez ana yahşi yâman
Men dahi yonub revan-ı hâme
Yazdım be-heves firaknâme
Yazdım başı üste nâm-ı Cebbar
Sonunda hezâr bâre zinhar
Kim sana gulam ü çâkerem men
Ez-cümle kemine kemterem men
Çoh yalvaruben çü yazdım ânı
Didim aparıcı şimdi hâni
Dir koşgil anınla peyk-i âhın
Varmâya yüzine pâdişâhın
Kim beddir anın nefes makali
Tünd itmeye âyine cemâli
Söyle hunun olsun ol şefiki
Yandırmaya yolda tâ refiki
Çün âhıma virdim üş bu pendi
Dur indi dedim sözim tükendi
Çün ah ile göğe çıhdı nâme
Azm itdi gider o dilrubâme
Didim ki Resûl-i yârgarım
Tiz gel ki gidibdir ihtiyârım
Her işde çü ittifak hôşdır
Ağaçda pür ü budak hôşdır
Pûş itme yüzini aç gözini
Bes arza kıl anda her sözini
Bu şi'rimi yâre söylegil sen
Ol lâle izare söylegil sen

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK-I SADIK

(Sadık âşıkın dilinden şiir)

Ey sevgü nigâr böyle mü olur
Uşşâkına yâr böyle mü olur

Hicran kışı birle zâr kıldım
Ey tâze bahar böyle mü olur

Gülzâr-ı ruhın gamından oldı
Bağrım dolı hâr böyle mü olur

Ol nûr-ı ruhından ayru ey mah
Yahdı meni nâr böyle mü olur

Zülfünle izarın aldı cânım
Her leyl ü nehar böyle mü olur

Ohınla Hatayi buldı mecruh
Her oha şikâr böyle mü olur

NÂME-İ ŞEŞÜM [Altıncı mektup] REFTEN NÂME-İ HEMRAH AH BE-SÛY-İ MA'ŞUK

[Mektubun âh ile sevgilinin yanına gitmesi]

Kıldı sözimni kabul-i mektub
Azm itdi yüridi sûy-i mahbub
Mindi yine âhımın rikâbın
Terk itdi bu yolda hurd-i hâbın
Yetürdi özin be-kûy-i dildar
Çün aldı dımağa bûy-i dildar
Uğraşdı yine o bâğbâne
Sordı nişe geldin ey fesâne
Dün munca melâmet itdi ol yâr
Yoh sende ne onda gayret ü âr
Mindin niye niçün ateşin at
Geldin çü piyâde kaldı şah mat
Ol sözle seni çü gönderibdir
Bir söyle ki nişe dönderibdir
Dir nâme ki ana söyledim çoh
Dutmaz sözimi karârı hiç yoh
Zinhâr kılur ki Tanrı'çün var
Tâ rahm ide men fakire ol yâr
Yâ kıla seni bu yolda pâre
Yâ dahi kılam bir özge çâre
Bir dahi varanda ey vefâlu
Hayr olur işin eğer hatâlu
Di mushaf-ı rûyünüz hakıçün
Di heykel-i mûyinüz hakıçün
Gelmiş niye ol resul-i âşık
Ol pâk-i nazar gulam-ı sâdık
Bir nice peyâmı var katında
Arz eyleye ânı hazretinde

Vardı yine yâre bâğbânı
Teşviş od'ına eridi cânı
Tohışdı dili gelib kelâma
Aydır yine geldi dünki nâme
Miskin yine fikr-i ham bişürmiş
Ol beyhudeni yola düşürmiş
İşitdi bu sözini cûş kıldı
Peymâne-i kahri nûş kıldı
Dir vâr getür ki kim-dürür ol
Muncâ ne gelür be-kavl-i mâhul
Korhmadı meğer zi-kâr-ı mâzi
Kurtıldığına değil mi râzı

AMDEN-İ BÂĞBAN PİŞE-NÂME BE-HİZMET-İ SABÂ BERDEN

(Bağbanın mektubu Saba'ya götürmesi)

Ol dahi gelib aydır ki dur dur
Gelsün didi munda yâr-ı meşhur
Lik itdi itâb ilen hitâbı
Dir anlamadı mı dün cevâbı
Yüz karalığıyla vardı nâme
İrişmediğin bilürdi kâme
Çün gördi onı nigâr-ı mehrû
Dir yine ne geldin ey abes gû
Hiç söylemedin alub eline
Bahdı açub anın evveline
Kazıdı götürdi nam-ı Cebbar
Bes eyledi namını dü sad par
Çün gördi anın bu hâlini huş
Geldi mene bî-karar ü bî-huş
Geldi vü ırahdan itdi âvaz
Kamû itdi resûle terk-i tannaz
Sadpâre kılıbdır ol sitemkâr
Gelmez dahi var özine kıl çar
Bu sözine kıldı cânı biryan
Gamnâk gönlini çeşm-i giryan
Vardım yine ol refik katına
Ol mûnis-i dil şefik katına
Çoh itdi menimçün âh ü vâyı
Gözinden ahıtdı dürlü çâyı
Dir hande bulam ilâcın ey yâr
Kimden bite ihtiyacın ey yâr
Sen bil didim ey mene mürâfık

Oldım bu gubar ile muhakkık
Fikr idib aşağı saldı bâşın
Dir gönder ol âye çeşm-i yâşın
Merdüm zadelerce muhteremdir
Kim muhterem olsa ol haremdir
Dilber kapusına ol seper sû
Koymaz gözine be-gaflet uyhû
Âhar sanem ayağına çün çay
Dürdâne bilen seni kılur bay
Huşk olsa damağ ider ter ol yaş
Pür kıldı gözin zi-güher paş
Hem dem-be-dem ol yüzin arıdır
Hiç olmaz anın teki arı dür
Dür töksün önüne dâne dâne
Yâr andan ider kulağa tâ'ne
Aynından olur revan çü zemzem
Oldur senin ile doğru hemdem
Buldım çü vukûf bu haberden
Kan doldı iki gözim ciğerden
Merdüme didim ki nûr-ı aynım
Kim senden alur bu nûr-ı aynım
Bugün menim ile bir iş işlen
Ferzendinizi mene bağışlan
Kim elçi kılam o dilrubâya
Şâdet ki bulam anınla vâye
Gözim bu sözim dutub didi al
Ferzend-i azîz câmesi al
Çoh serzeniş itdi ana kirpük
Tâ ola menim işimde çâpük
Merdümden alub be-tuhfe gevher
Ahdı yüridi be-sûy-i dilber
Didim ki nigâre vir selâmı
Sonında ohı bir kaç kelâmı
Ol saht-ı dili meğer olâ nerm
Serd iken ola bizimle ol germ
Bes ohı bu şi'ri yâr katında
Ağlâ besi zâr zâr katında

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK BE-TARİK-İ İLHAH

(Âşıkın dilinden yalvarış tarzında üsteleme)

Ey tûba budağı serv-i dilcû
Ey bahçe nihali yâri nikû

Sen şâd olasan cihanda dâim
Öldirdi meni yolında kaygû

Bir mûy mene virmedin saçından
Ey hüsni perî ne hu-dürür bû

Hicrin meni üşte dâğa saldı
Sen nerdesin ey gazale âhû

Ülker kimi yolda kaldı çeşmim
Görset yüzin ey nigâr-ı mehrû

Dönderdi gamın tenim hilâle
Bir kez mene görset âhir ebrû

Ol ince miyânınız gamından
Hicrinle vücudım oldı bir mû

Çoh yâşımı dîdeden bu dem al
Gel âb-ı visal ilen meni yû

Sen nice sitâresin ki her şeb
Âpardı gamın gözimden uyhû

Derd ile **Hatâyî** oldı bimar
Tiryâk-i lebinden eyle darû

NÂME-İ HEFTÜM [Yedinci mektup) REFTEN-İ EŞK BE-SÛY-İ MA'ŞÛK

(Gözyaşının maşukun yanına gitmesi)

Çün yola düzildi yâş gitdi
Akl ile revan ü bâş gitdi
Ahdı yüridi be-sûy-i dildar
Merdüm tek adı özi güherbar
Kılmâdı bu yolda bir dem âram
Sıdk ile işime kıldı ihram
Hub sözdi rikâbın ol vefâdar
Ol gülşene yetdi k'ondadır yâr
Görgeç anı çekdi atı bâşın
Sencîde kılurdı iç ü dâşın
Hayret gözi birle bâhar idi
Yâr sûyuna gönli ahar idi
Kılmağda temaşa gülistâne

Oldem gözi düşdi bâğbâne
Çün geldi yanına bâğbânın
Sordı haberin nedir nişânın
Dir kasıdım ol şikeste zâre
Kim âşık olıbdır ol nigâre
Lutf eyle yüri bu bendeden var
Arz eyle ana dilimden esrar
Digel yine geldi özge kasıd
Tahkik gelibdir ol ne kasıd
Bir tuhfe elinde gevheri var
Ârızdır özi vü cevheri var
Ger mîhr kılursa serv-i dilcû
Bâğına hemişe bağlıyem su
Çün ana bu nev'i rişve virdi
Nâziklik işine işve virdi
Tiz vardı nigâre söyledi ol
Ol sevgilü yâre söyledi ol
Dir yine size resûl gelmiş
Bâ-töre vü bâ-usûl gelmiş
Pâk eylemiş ol ayun-ı zâtı
Benzer kişi oğlına sıfâtı
Bir tuhfe elinde gevheri var
Özi ivaz elde cevheri var
Didim nireden gelirsen ey yâr
Aydır ki zi-âşık-ı ciğer-yâr
Dildâr yine itâba düşdi
Zülfi teki piç ü tâbe düşdi
Dir vâr değil ki gitsün ânı
Algıl mene elde tercümânı
Vardı disün ol cefâ güzine
Katımda özi nedir sözi ne
Çoh itme şikâyet firkatimden
Kurtar menim anı hirkatinden
Menden apar ana nâ-ümidi
Tâ dutmaya vaslıma ümidi
Bu şi'rimi kılsun anda âğaz
Dutmâya ümidi mihr ü meh saz

Şİ'R-İ EZ-ZEBAN-I MA'ŞUK BE-TARİK-İ NÂ-ÜMİDİ

(Sevgilinin dilinden umutsuzluk tarzında şiir)

Ey ebleh ü bî-murad-ı bî-hûş
Peygâmına dahi tutmanam gûş

Alman seni men firak elinden
Kılgıl bu hayâli sen ferâmûş

Meydanda başını tôb çalman
Çevkân-ı saçım yüz olsa berdûş

Min katle seni men eylemen yâd
Ger kılmaz isen meni ferâmuş

Yüz sen teki hüşyâr gönlini
Aşkım anı kıldı mest-i medhûş

Yeter mi elin ey dest-i kütah
Men sütre-i servem ü kabâpûş

Bu nakş-ı izârımın gamından
Yüz levh-i gönüller oldı menkûş

Niş oldı **Hatayî**'ye bu in'am
Çün şehd ü şekersin eylegil nûş

AMDEN-İ BÂĞBAN BE-SÛY-İ EŞK HABER-İ NÂ-ÜMİDİ

(Bağbânın gözyaşınla yanına gelmesi umutsuzluk haberi getirmesi)

Getürdi çü bâğban haberni
Dir kıldı kabul ol güherni
Likin sana şâh virdi destur
Gitsün didi tiz oturma dur dur
Gözyâşı bulandı oldı meygûn
Gönli bu haberden oldı mahzun
Gayetde melûl hali zebzeb
Bu fikr ile sürmez idi merkeb
Aydır nice vârem ol civâne
İşide bu sözi od'a yâne
Hem fikr ile hem gam ile yetdi
Gülşen yöresini âb dutdı
Şâd oldı gönil ki geldi yâşım
Titrer zi-heves içimle dışım
Çün geldi menim yanûma yetdi
Sordum ana kim nigâr n'itdi

Gam gönline hayli kâr kılmış
Yâ cevr ü cefâ-mı yâr kılmış
Dir sorma eyâ garib ü mahrum
Virmez sana vâye tâli-i şum
Ger kıldı kabûl tuhfemizni
Görmedi veli çü tuhfe bizni
Çün yine bu sözni eyledim sen'
Ah od'ına can tutışdı çün şem'
Dîdim yine ol refik-i hâle
Yaşdan dahi yetmedim visâle
Bes dahi n'idem nasihat eyle
Eltâf ü kerem mürüvvet eyle
Aydır yine gönderin anâyaş
Gamhâr-dürür sana o kallaş
Derd ü dilini o yahşi bilür
Elden geleni yolında kılur
Çün tuhfeni eylemiş kabul ol
Mihr etmeğine ümidvâr ol
Bir lâhza figan ü zâri kıldım
Yâşı yüzim üste câri kıldım
Ağla didim ey gözim çerâğı
Dur yine sen eylegil yarâğı
Gayr ez tu bu işde piş görmen
Her yâdı özime hîş görmen
Sen vargil eyâ ciğer yarâsı
Mesken sanadır gözim arâsı
Merdümlik idüb söz itdi kabul
Almış nefesi hasîs ü mechul
Durdı yine aldı armağânı
Ol serv-i saru gider revânı
Dîdim ki sena kıl ol habîbe
Bes hâlimi arza kıl habibe
Bes ohı bu şi'ri yâre karşû
Bülbül gibi gül'izare karşû
Tâ yâd ide bu şikeste hâli
Az ide meğer gam ü melâli

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK

(Âşıkın dilinden şiir)
Ey yâr n'olaydı dilber olsan
Ey mâh n'olaydı mehter olsan

Bed-terdir işim lebim dahî huşk
Ter kılsan oları bihter olsan

Kahr ile cefânı hayre dönder
Kim dûtar elin eğer şer olsan

Rahmeylegil imdi bir müselman
Bütsen ne aceb ki kâfer olsan

Gümrâh-dürür gönül gamından
Vaslın saru ana rehber olsan

Rahm eyler idin Hatâyî'ye sen
Bir katla ana berâber olsan

NÂME-İ HEŞTÜM [Sekizinci mektup]
REFTEN-İ EŞK BAR DUYEM BA-SÛY-İ MA'ŞUK

(Gözyaşının ikinci kez sevgilinin yanına gitmesi)

Çün yola düzildi yâş gitdi
Akl ü dil ü dide bâş gitdi
Bûlandı vü daşdı çâya döndi
Geh sûya vü geh havâya döndi
Ol serv-i revan sarû yüridi
Erişmeğe yâre yürir idi
Ol bâğa irişdi neçük var
İtmişdi makamın anda dildar
İsteyib yine bağbânı buldı
Bir cism idi ol ki cânı buldı
Didi ki hem ol fakir ü bîmar
Gönderdi beni sana diğer bar
Var bir dahi lutf idib nigâre
Rahm ide meğer o dil-fikâre
Ol rişve ki dimişem barânem
Ez-güfte hilâf men nedâmem
Mihr itse senindir anda minnet
Men merdüm isem sen eyle himmet
Almâğa cevabı yüri var tiz
Al git güheri be-dest-i âviz
Çün bâğban aldı ol güherni
Vardı ki ala nedir haberni
Yetürdi nigâra tuhfeni çün
Gördi peri-ruh o tuhfeni çün
Dir söyle ki gelsün ol resûle
Var mı göreli sözi kabûle
Ger kabil olursa hazretimde

Has eyleyem anı hizmetimde
Çün geldi vü bâğban didi dur
Has itdi seni o yâr-ı meşhur
Yaş gitdi revân-ı hazretine
Feth itdi duâ-yı devletine
Yâr aydır ana ki ey ciğerhun
Çoh itme bu yolda sen ciğerhun
Dirler seni çünki zât-ı merdüm
Olmış vatanın sevâd-ı merdüm
Her yerde ki var hürmetin var
Her hande ki olsa izzetin var
Çün asl ile merdüm gülüsen sen
Gel gel mene kim gereklüsen sen
Servim dilerem yanımda bir cû
Gülzâr-ı cemalime gerek su
Bir çeşme gerek önümde pür âb
Tâ bula lebim onunla sîrab
Şîrin leb isem hoş ola gülgûn
Hunhâre isem gerek mene hun
Leyli'ye gerek sebû-yi pür âb
Tâ nâfe bula seferde sîrab
Hınâ hoş ola bu men nigâre
Tâ herdem elem dutam nigâre
Çün hüsn ileyim şeh-i Horasan
Hem Hüsrev-i Tebriz taht-İran
Mülkümde gerekdir âb-ı Ceyhun
Sürhâb gerek kim ola demgûn
Şirâz şehi menim lebim hamr
Bağdât mihi menim lebim semr
Ahsun vatanımda Şâdd Bağdad
Gezsün çemenimde Rükn-i âbad
Merdüm seni çün ohır dürefşan
Hâk-i derim üstinedir efşan
Çün munca gereklüsen banâ sen
Niçün varasın dahi anâ sen
Ger böyle seni ırâğa sâlur
Yüzden sürüben ayağa salur
Koyman dahi anda gidesen sen
Kasıdlığın anın idesen sen
Yâşım didi ki eyâ peri-rû
Senden kaçam eyleyem beri-rû
Çün sâna gerekliyem mene sen
Bir hizmet ider kulum sanâ men
Ondan dahi senden ötrü geldim
Gördim çü yüzini bâha kaldım

Ammâ dilerem ki ey peri rû
Bir dahi varam o haste sarû
Desturun olursa varayım bir
Olan haberimi vireyim bir
Merdümden alam yine irâdet
Hoşdır oğul işi bâ-icâzet
Aydır yüri var ü zût gelgil
Od kimi varub çü dûd gelgil
Menden dah aparma nâ-ümîdi
Ne ümid apar ne nâ-ümidi
Di ben dahi kesmesün ricâyı
Şâyed kılam ana men vefâyı
Digel çü yanımda keşfin oldı
Vaslım dilemek bes işin oldı
Şeh katda kimin ki âdemi var
Ez-cevr ü sitem neden gamı var
Gözyâşı sivendi düşdi berrah
Dir bendeye mürvet itdi ol şah
Tâ'cîl ile ahdı ol ahir sû
Nurkân yüğürür misal-i ahû
Gördim ki gelür revan yüğürdüm
Bahdım yüzine kılub tebessüm
Aydır ki vir imdi müjdekânı
Meyl itdi sana nigâr cânı
Nevmîd oturma gel visâle
Şâyed seni hecr elinden ala
Çün bu haberi işitdi gûşum
Geldi yerine karar ü hûşum
Akl ile gönil bizar barışdı
Âram ile sabr ü dil karışdı
Eltâf-ı Huda'ya şükr kıldım
Bu şi'ri o demde fikr kıldım

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK BE-TARİK-İ ŞÜKR

(Âşıkın dilinden razılık tarzında şiir)

Meyl eyledi yâr hâmdülillâh
Dil tapdı karar hâmdülillâh

Dimiş ki visâle kabil oldı
Ol sevgü nigâr hâmdülillâh

Merhem idesi ciğerde dâğa
Ol lâle izar hâmdülillâh

Kılsun eşiğimde dimiş ol serv
Yâşımnı nisar hâmdülillâh

Her lâhzada sadhezar berhak
Her günde hezar hâmdülillâh

Nesh olmağı bilmişem muhakkak
Dilden bu gubar hâmdülillâh

Vaslına habibinin **Hatâyî**
Ümmid dutar hâmdülillâh

TA'RİF-İ GERDEN ÂŞIK-I EŞK-RA

(Âşıkın gözyaşını övmesi)

Ol yâşa didim ki nûr-ı dîdem
Kim senden alur bu nûrı didem
Kıldım menim ile merdümi sen
Çün çeşmim içinde merdümi sen
Yerin ola taht-ı dide dâim
Kim gözim öninde sen mülâyim
Merdümle hemişe âşinâsın
Gözlerde müdâm rûşenasın
Bu sâru yüzimni al idensin
Öz cismini pâymâl idensin
Bir dahi menimle merdümi kıl
Var yâre yine yeni haber bil
Görkim bu ümid-i tâ-be keydir
Vasl ile haçan bu mürde heydir
Tâ ki dem-i va'de olmaya fevt
El-muntazır eşedd-i min mevt
Bu şi'ri nigâre söylegil sen
Mihr idici yâre söylegil sen

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK BE-RESM-İ TARİF-İ MA'ŞUK

(Âşıkın dilinden sevgiliye tarif tarzında şiir)

Ey şuh hemişe şâd olasın şâd
Hem serv misâli gamdan âzad

Şehlâ bula ol dü çeşm-i nergis
Ruh tâze vü ter çü berk-i şemşâd

Bünyâd-ı cemalin ola kaim
Kıldın bu hâb evini abâd

Hârud'dan evvel be-fitne fettan
Hem sihr ile Sameri'den üstâd

Görmeye cihan içinde noksan
Ol hüsn-i melek ruh-i perîzâd

Her dem yaşım ey azîz-i Mısri
Yânında ahar çü Şadd-ı Bağdat

Çün sana **Hatâyî** âşnâdır
Olmışsın ana ne mâ'niden yâd

NÂME-İ NÜHÜM [Dokuzuncu mektup] REFTEN-İ EŞK BA-RESİM-İ BE-SÛY-İ MA'ŞUK

(Gözyaşının üçüncü kez sevgilisinin yanına gitmesi)

Ol eşk yine çü mindi âtı
Ümmid ile âtı sürdi katı
Çoh lü'lü götirdi armağânı
Ol serv ü sarû gider revânı
Çün yetdi be-kûy-i kâh-ı dilber
Gördi sanemi ferişte peyker
Ber sahn-i serir ü taç ber-ser
Durmış ayağ üste sêrv ar'ar
Yâşım çü irişdi hazretine
Ol yâr vefalû hizmetine
Menden çoh ana kılıb duâlar
Keşf itdi duâ ilen senâlar

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK BE-TARİK-İ DUA VÜ SENA

(Âşıkın dilinden dua ve övgü tarzında şiir)

Yârab sana hak bula nigehdar
Uşşâkına bul gamında gamhar

Bimâre visalin oldı şerbet
Her işte sana hak ide tımar

Hâfızlığ içün dü zülf-i zengi
Ol rûmi ruhında ola devvar

Gülzâr-ı cemâlimiz gamından
Bülbül teki eylesün meni zâr

Genc-i ruhın üste hâfız olsun
Bir halka saçını hem-çü şehmar

Men kimi hezâr âşık olsun
Ol mihr-i ruhın gamından efkâr

Gül kimi izârınız cefâsı
Kılsun dil ü canları pür izhar

Hicrinde **Hatâyî** haste hâle
Vaslını kıla çalab nigehdar

NERM-İ ŞEDEN DİL-İ MA'ŞUK Ü HEVADARI EŞK Ü TA'RİF GERDEN-İ URA

(Sevgilinin gönlünün yumuşaması ve onu övmesi)

İşitdi bu sözni serv-i dilcum
Oldı dil saht-ı nêrm çün mum
Çoh eyledi yaşa medh ü tahsin
Tahsin ile kıldı sözni tezyin
Aydır ki eyâ der meâni
Kim merdüm ola budır nişânı
Kıldın çü menim ile ahdine cehd
Bes merdüm olan dürüst ider ahd
Bes sordı neçük-dürür bu miskin
Hicran kafesinde mürg-i gamkin

Şİ'R BE-RESMİ PERSÜDEN MA'ŞUK HAL-İ ÂŞIK

(Âşıkla sevgilisinin görüşmesini anlatan şiir)

Dir söyle ki ol gamın esen mi
Hicrinde gözi nemin esen mi

Ol aşkıma sadıkam ne ışde
Ol gönli eri zı-kin esen mi

Kâfir gözim anı çoh kınâdı
Mihrim teki ehl-i din esen mi

Ayrıldı cemâl-i Yûsuf'umdan
Yâ'kub-ı dil-i hazin esen mi

Gam yükin umur çekdi çün fil
Sabr ancah ola hemin esen mi

Çoh itdi **Hatâyî**'ye cefâ hicr
Ol ahd-i vefâya çin esen mi

REHA GERDEN-İ MA'ŞUK SABÂ-RA VÜ ÖZR HASTEN FERESTADEN BE-ÂŞIK

(Sevgilinin Saba'yı azad etmesi âşıkın yanına göndermesi)

Dilber çü ohıdı bu senânı
Dâğıtdı kemend-i dilfeşânı
Ol peyk-i Sabâ'nı kıldı âzad
Şirin'e yüritdi mihr-i Ferhad
Çoh virdi ana nasihat ü pend
Aydır ki eyâ şikeste derbend
Lâf ider idin zi-dâniş ü kâr
Bâlâ ile zir denem haberdar
İsâ nefesiyle hemdemem men
Her turre-i yâre mahremem men
Âfâk-ı cihanda ûrurem lâf
Olur seferim zi Kaf-i tâ Kaf
Bes nîşe zi cehr-i âşık-ı nev
Bend olasın ey hamik-i kecrev
Hâçan ele gire nûş bi-nış
Merhem kılınır hemişe berdiş
Bilmez çü vefâyı kim cefâlar
Bilür çü cefâ gören vefâlar
Hem kadr-i behişti ol bilür kem
Kim yanmış ola odır cehennem
Kim çekmese râh-ı Kâ'beni hem
Râhet ne bilür zi-âb-ı zemzem
Hannâne yeter ne Hud bi-mennan
Kim çekmese zahmet-i muğilañ
Çünki dura dura hayr olır şer
Sabr eylemek ile nef' olur zer
Ger çekmese mûr kahr-i dîvan

Yetmezdi be-dergeh-i Süleyman
Eyyüb çü derde sâbir oldı
Gör şânına nâ 'im sâdır oldı
Sabr eylemeseydi pîr-i Ken'an
Yûsuf yüzini görerdi handan
Kıldı çü Zeliha sabr-ı muhtar
Virdi aziz ana Mısr-ı bâ-yâr
Sabr ilen olır zigûre mey dah
Sabr ile yeter murâda şey dah
Dut yaprağı sabr ilen olur gaz
Sabr ilen olur şerâb ez-rez
Sabr ilen açıldı gonca-i tenk
Hem sabr ilen oldı lâ'l ez-senk
Hem sabr ile dutdı çini rengi
Sabr ilen alur cetük pelengi
Sabr ile kişi merâma yetdi
Hem sabr ile teşne câme yetdi
Mecnûn be-sâbr buldı Leylâ
Sabr ile çıhar zi-ser bu sevda
Sabr ile dutar cihan nizâmı
Sabr ile yeter gönil merâmı
Sabr ile tapar cihan vekarı
Kul sabr ile buldı Girdigâr-ı
Sabr ile zemin verir nebâtat
Sabr ile yeter göğe münâcat
Sabrı yoh olana çoh haracdır
Çün sabr-ı fütûh her ferecdir
Eksikliğini budır yakın bil
Bes kılma işinde dahi tâ'cil
Menden yüri vargil ol fakire
Ol hicrim elinde dil esire
Çoh itdi eğerçe ol şikâyet
Çekdi veli cevri bî-nihâyet
Gam yükine kıldı fil teki zor
Oldı gam ilen vücudı çün mur
İçti yüküş ol firâk-ı zehrin
Andan götürem bu zehr-i kahrin
Zahm itdi ana sinân-ı gamzem
Lâ'limden idem o zahme merhem
Tükendi karar ü sâbr ü huşi
Rahet meyi ola şimdi nuşi
Tökdi kanını bu gamze-i tiz
Virem diyet ez-leb-i şeker riz
Virdim ana cevr ilen memâtı
Bir bus ile bahş idem hayâtı

Boynuna kılam kolum hamâyil
Hayret bile ola aklı zâil
Vaslıma kılam bu gece vâsıl
Kim ola murâdı cümle hâsıl
Bu şi'ri digel o haste hâle
Bilsün ki kabul olır visâle

Şİ'R-İ EZ-ZEBAN-I MA'ŞUK BE-TARİK-İ DAVET-İ VİSAL

(Sevgilinin dilinden visâle çağrı)

Gel gel berü ey gören cefâlar
Kim yâr sana kılur vefâlar

Gel gel ki eğerçe pür hatâsın
Çin oldı yanımda her hatâlar

Gel gel beri ey pür ez-belâ dil
İmşeb bulasın şifa belâlar

Gel gel berü ey gamında bîmar
Kim bu gece yâr ider devâlar

Ey haste **Hatâyî** gel ki yârin
Gönlin aluben kılur vefâlar

AMDEN-İ SABÂ BE-SÛY-İ ÂŞIK BE-HABER-İ MÜJDE

(Seba'nın muştuluk haberiyle âşıkın yanına gelmesi)

Azm itdi Sabâ be-şâdkâmı
Kim tapdı o dilşikeste kâmı
Sürdi atını revan revâni
İsterdi kim ala müjdegâni
Çün geldi irişdi tarf-ı bâğa
Min irdi ferah bâğ ü râğa
Gizlendi be-tarf-ı gülsitan ol
Işkını kılurdı imtihan ol
Men dutmış idim dü çeşm-i ber-rah
Tâ kim gele ez-tarik-i dergâh
Nâgâh Sabâ-yı nîk hâhım
Kapdı gelüben zi-ser külâhım
Aydırdı vir imdi müjdegânı

Gelsün didi ol nigâr cânı
Kim bu gecedir zaman-ı vuslet
Vakt-ı tarab ü huzûr-ı işret
Bu sözin anın çü gûş kıldım
Hızr âbı idi ki nûş kıldım
Bu mürde tenim bulıb hayâtı
Tapdı dil ü can zi-gam necâtı
Raks eyler idi tenimde cânım
Bu şi'ri ohır idi zebânım

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK BE-TARİK-İ KÂMRANİ

(Âşıkın dilinden mutluluğunu bildirmesi hakkında şiir)

Peh peh ki menem o cism-i bî-can
Kim âna nagâh ulaşdı bir can

Peh peh ki menem o Hızr'a nisbet
Kim âna yoluhdı âb-ı hayvan

Peh peh ki menem sakim-i mühlik
Hâtıfdan âna irişdi derman

Peh peh ki menem şikeste Yâ'kub
Kim buldı visâl-i hûb-i Ken'an

Peh peh ki menen aziz-i Kâ'be
Hannân'e irişdi buldı mennan

Peh peh ki menem o mûr-ı pâmal
Kim virdi ana nikin mennan

Ey haste **Hatayî** şâkir ol kim
Mihr ile visâle döndi hicran

ÂFERİN GERDEN-İ ÂŞIK BE-SABÂ VÜ FERESTADEN PİŞ-İ MA'ŞUK

(Âşıkın Saba'yı övmesi ve sevgilisinin yanına göndermnesi)

Didim ki Sabâ'ya şâd bulgıl
Bir kâm-ı dil ü murâd bulgıl
Huş zende dil ü revan feressen
Pür müşk sözin kabul nefessen

Kıldın bu vefâlığı menimlen
Can ola fedâ sana tenimlen
Dur bir dahi vâr ol habibe
Ol derde düşenlere tabibe
Söyle ki didi o mihribânın
Lâyık ne getürsün armağânın
Şehler nazarında tuhfe hoşdır
Yâzık anadır ki desdi boşdır
Gözden dür-i şehvâr aparsam
Yâ can-ı pür ez-gubar aparsam
Can neste değil bera-yı cânan
Dür kadri nedir be-pîş-i sultan
Gevher kişinin öz armağânı
Öz kadri misâli tercümânı
Kim mûr-ı fakir bâ-Süleyman
Pây-i melihi apardı burhan

NÂME-İ DEHÜM [Onuncu mektup] REFTEN-İ SABÂ BE-PÎŞ-İ MA'ŞUK CİHET-İ ARMAĞAN HEDİYE

(Saba'nın hediye ile sevgilisinin yanına gitmesi)

Çün yetdi Sabâ o yâr katına
Ol terk-i vefâ güzar katına
Söyleşdi cevâbın aldı geldi
Her sözde sevâbın aldı geldi
Başdan dilemiş ki dür getürsün
Bir dâmen anınla pür getürsün
Hem böyle akik-i pür bahâlar
Yüzden dahi dürlü kehribâlar
Kılsun yine nice nazm-ı ebyad
Fikr itsün ana hezâr kerrat
Bu kasd ile kim kavuşdı hasret
Def' oldı gam ü belâ vü mihnet
Bir veçhile nazmın eylesün der
Dür tek kulağımda eylesün yer
Bu sözleri çün işitdi gûşum
Kalmadı karâr ü sabr ü hûşum
Daldım gözim içre hem çü gavvas
Aldım dür-i pâk-i gevher-i has
Yâşımdan alub akik-i gülgûn
Yüzim tabakın pür etdim ez-hun
Nazm itdim o demde nice ebyad
Fikr itdim ana hezâr kerrad

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK Ü NECH-İ TALEB-İ MA'ŞUK

(Sevgilisinin isteği üzerine âşıkın dilinden şiir)

Hoşdem ki bu cism ü can kavşıdı
Cânan ile hem cihan kavışdı

Bugün-dürür ol ki hasteYâ'kub
Yusuf'dan azub revan kavışdı

Bu gecedir ol ki teşne Hızr'a
Hayvan suyı nâgehan kavışdı

Bu dun o-dürür ki fahr-i âlem
Bâ-hazret-i lâ-mekân kavışdı

Âdem'le bugün bulışdı Havva
Yüz cehd ile der-cihan kavışdı

Oldır bu gice ki ehl-i îman
Uçmak ile câvidan kavışdı

Ferhunde zaman ki dilberine
Olmış ten ile çü can kavışdı

Şükr eyle **Hatâyî** kim seninle
Ol şâhid-i Mihriban kavışdı

TEVECCÜH-İ GERDEN-İ ÂŞIK BE-SÛY-İ VASL-I MA'ŞUK

(Âşıkın sevgilisinin visaline dikkat etmesi)

Kıldım yazuben sözi verakpuş
Bî-âkl yüridim anda bî-huş
Şâd idi vücûdım oynar idi
Can hasret odına göyner idi
Sabr itmez idi tenimde cânım
Ahmazdı hevesle rekde kanım
Varmazdı ayağlarım zi-hasret
Görmezdi gözim yolı zi-hayret
Hoş yoldır o kim ulaşâ bâ-yâr
Manzur ola ana rûy-i dildar
Hoş vâra kadem be-sûy-i dilber

Menzil ana bula kûy-i dilber
Bî-hud yürir idim edib efgan
Ez-bûy-i şerab vasl-ı cânan
Ten cânı yetürdi her neçük var
Gördim çü peri be-sahn-i gülzar
Bir şêkl görindi bir şemâil
Aklım ile hûşum oldı zâil
Bî-sabr ü karar ü hûş düşdim
Kıldım mey-i vaslı nûş düşdim
Dilber yanıma gelib oturmış
Nâzik dizine başım götürmiş
Virmiş lebin ağzıma çü sordım
Açdım gözimi yüzini gördim
Başdan yine gitdi ah idib akl
Hem hôş yerinden eyledi nakl
Emzirdi leb-i pür ez-hayâtı
Tapdı yine dil bir ez-necâtı
Şirin dudağıyla tuhdadı can
Olur mı içenler âb-ı hayvan
Açdım yine çün gözimni nâgâh
Görende didim ki hamdülillâh
Bu sen misen ey nigâr mehrû
Tâ hayl-i hayâlim olmasun bu
Vaslın anuben ola gönil hoş
Mâ'nide hayal ola elüm boş
Bî-hûş gönil çü geldi bâ-huş
Aldın anı can kimi deraguş
Kâm aldı bu dil be-bûse-i çend
Lâ'linden emerdi şeker ü kand
Geh yüzin öpüb gehi lebanın
Geh lâ'lin emüb gehi zebânın
Geh zülfün iderdim elde desde
Geh sâid olub gehi haceste
Geh ağzım ilen dutub dilini
Geh kolum ilen kocub belini
Geh hüsni teki visâle mağrur
Geh çeşmi misâli mest ü mahmur
Geh pâyine döşeyüb yüzimni
Geh hayret ilen görüb özinni
Geh sine koyub bu sinesine
İkram ider idi sine sine
Geh zülfü teki öpüb ayâğın
Dişleyib çü meks gehi dudâğın
Geh kocar idim belin kemervar
Geh eyler idim özin semervar

Geh kefşine can olurdı kurban
Geh yâşim ana giderdi galtan
Geh boynuna kolum eyleyib piç
Lâ'lîn kıc idib dehanı miç
Geh kaşına can olurdı kurban
Geh ohına cism olurdı kalhan
Keh töker idi dü dide ceyhun
Dişleyib dudâğın olurdı pürhun
Geh rûz-i firâkı fikr iderdim
Geh vasl-ı günine şükr iderdim
Geh zülfi teki boyundan aslu
Geh kevşi teki ayağda yaslu
Geh hâl-i dilim kılıb tefekkür
Dirdim niçe beyti der-tahüyyür

Şİ'R EZ-ZEBAN-I ÂŞIK BER-VECH-İ TAHAYYÜR MAKAM-I VUSLET

Can hoşdır eğer buluna cânan
Kul hoşdır eğer yeter be-sultan

Âşık ne hoş ola hicr elinden
Kurtula vü yâre ola mihman

Ger dönse firaka vuslet-i eyvay
Hoşdır ki visale dönse hicran

Hoşdır gam içinde pîr-i mahzun
Tâ ki yete ana hubb-i Ken'an

Hoş bula karangu gicelerde
Görüne tulûğ-ı mah-ı tâban

Yâ zulmet-ara kalan Sekender
Hoş buldı zülâl-i âb-ı hayvan

Gam yeme **Hatâyî** şâd bul kim
Mihr ile visâle döndi hicran

MESNEVİ

Ol gül kim anâ dil oldı bülbül
Gülzâr-ı ruhında vire nur gül
Ol şûha ki can olurdı Ferhad
Şirin dudağından aldı yüz tad

Ol yâre ki akl olurdı Mecnun
Üş Leyli saçına oldı makrun
Pervâne idi o şem'a bu can
Bir tâb-ı ruhından oldı biryan
Ol mâha ki cân müşteriydi
Vuslet gicesinde hoşter idi

TAHSİN GERDEN-İ MA'ŞUK SABR-I ÂŞIK-RA HİCRAN Ü FİRAK

(Sevgilinin âşıktaki sabrı övmesi. Ayrılık)

Tahsînim iderdi ol perî rû
Çekdin ki firâk' derd ü kaygu
Zâr itdi seni bu rûy-i çün gül
Gül görmese sabr ider mi bülbül
Bir bağda kurır zi-tâb-ı hicran
Ger içmese sebze âb-ı bâran
Hâlin ne lebimden ayru miskin
Ferhad olur zi-derd-i Şirin
Perverde bulur mu cism-i bî-ruh
Olmasa gemisi gark olur Nuh
Zar oldı be derd-i ışk-ı Eyyüb
Sabr eylemedi firakra Yâ'kub
Ger hîcr yüki düşer baire
Kâfir haçan uğraşur zaire
Ger yüklese hicr odın cibâle
Çovkun olur zuhûr-ı nâle
Ger firkati salsan âsmâna
Göklerde melek cemi'-i yâna
Hicran odı ger düşe zemîne
Yandûra zemin-i heftümîne
Ger hicrin od'ı düşerse bahre
Bahr ola çü bi dü şeb be-katre
Ger olmasa firkat ü belâ bil
Olmazdı hezâr nutka kabil
Pervâne eğer firaka yanmaz
Galtan oluben oda boyanmaz
Işk ehli firâka düşmeseydi
Mâ'şûka peri karışmasaydı
Menden sorar idi yâr cânı
Sevmekde kılurdı imtihânı
Dirdim men anı neçük kılam add
Sevmekde seni kılmazım hadd
Yânımda hezar hûr olursa

Yüz işve vü nâz eğer kılursa
Her perde sâd girişme bulsa
Alışma ilen verişme bulsa
Bir derd ü hayâlin olsa dilde
Yâ mihr-i cemâlin olsa dilde
Kılmâyam olara gönli mâil
Olmaâya yüzin hayâli zâil
Herkîm eğer olursa yüz göz
Bir yüzim eğer olaydı yüz yüz
Senden kesemen o gözlerimni
Sâlam ayağuna yüzlerimni
Her elde hezâr parmağ olsa
Birinde hezâr dırnağ olsa
Yâzar sıfatın hezâr parmağ
Pâk ide kalemin nevk dırnağ
Her pâyim içün ger olsa yüz pam
Sad dest ola ger bu dest-i yektam
Işkına oları basmasaydım
Dâmenden elimni kesmeseydim
Bir ağzıma ger olaydı yüz dil
Bir kalbim eğer olaydı min dil
Bular sıfatın sözin diyeydi
Olar gam-i ışkınız yiyeydi
Her başda hezâr başım olsa
Her gözde hezâr yaşım olsa
Başları yolında oynadaydım
Yaşlârı sanâ nisar ideydim
Bir tende hezâr rûhım olsa
Herbirine ömr-i Nûh'ım olsa
Rûhımı kılam kaşına kurban
Cismini kılam türâba yeksan
Bir dişde hezâr dişim olsa
Her demde hezâr işim olsa
Dûtam lebini o diş ilen men
Hükminde olam her iş ilen men
Ol gîce ne buldı yâr ilen hal
Dilim diyemez sıfât-ı ef'al
Zevk ü türab ü huzûr u vahdet
Efsâne-i hicr ü kavl ü hasret
Korhardı bu gönlim ez-sehergâh
Puzmâya gelüb huzûrı nagâh
Gözim bahar idi sûy-i revzen
Dâim siyah ola rûy-i revzen
Yâreb uzun eyle leyl-i vaslı
Uşşâka budır murâd-ı aslı

Fâ'ş eyle müdâm rûy-i kevkeb
Ref itme hemişe perde-i şeb
Hurşidi müdâm der hicab it
Gammâz gözini der nikab it
Eşyâ güzidin götürme hâbı
Âşık kılur andan içtinâbı
Bu sözde idim nigâr derber
Ohıdı müezzin Allah ekber
Didim ki dirîğ gice geçdi
Hiç bîlmedim ki nice geçti
Baz oldı firâk rûz-i vuslet
Kâm almadı dil be-vakt-i fırsat
Âh eyler idim ki düşmeyem dûr
Uyhûdan uyandı çeşm-i mahmur
Aydır nedir ol visâle mahrem
Âhın nedir ey yanımda hemdem
Hod vasla seni hurrem kılıb men
Bağrın kan ilen gözin silib men
Didim ne sorarsan ey peri çehr
Angıl gün irişdi der şeb-i mihr
Gündüz ne bilür bu sırr-ı hâli
Ağyâre zuhur ider hayâli
Gice irüşür habibe mahbub
Tâlib gice buldı kâm ü matlub
Ol fahr-i cihân ü nur-ı Fürkan
Hem gice irişdi nezd-i Sübhan
Şeb çıhdı be-kûy-i Tûr-i Mûsâ
Şeb ahdı felek yüzine İsa
Vâh vah ki tükendi vâde-i vasl
Görinde mene bu rûz-i bî-asl
Üstüme lihâfi eyleyib pûş
Aldım yari bir dahi derâguş
Koydum leb-i leb be-sine sine
Kocdum kamu rûz gine sine
Mâtemde idim ki ayrılam ah
Görsetdi yüzin gün ez-nazargâh
Hâver şehi yaha çâk kıldı
Gökler tabakını pâk kıldı
Pâk itdi güneş yüzini ez-hun
Koşdı atını bu çerh-i gerdun
Gökler kademinde raksa düşdi
Seyyâre şuâ-ı naksa düşdi
Çin leşkerini dağıtdı zulmet
İslâm çerisini itdi dâvet
Her müşteri buldı âna Zühre

Raks itdi bu bezme çerh-i mehre
Ger gündüze halk Müşteri idi
Ammâ mene gice hoşteri idi
Çün gün doğışı bırahdı tal'at
Men hasteye düşdi yine firkat
Hezl eyledim ol dem âftâbı
Kim nişe götirdi bu nikabı

Şİ'R DER BÂB-I HEZL-İ ÂFTAB

(Güneşi tenkid tarzında şiir)

Çıhdı yine mene zor iden gün
Mesturları zuhur iden gün

Bu sırrı cihâna söylemez mi
Bir zerreni pür zi-nur iden gün

Haffâş-ı şikeste rûze âşık
Çeşmin hased ile kör iden gün

Ger düşmez araya şeb nikabı
Her katda vücuda zor iden gün

Olmışdı Hatâyî yâre vâsıl
Yârdan yine onu dûr iden gün

DESTUR DADEN-İ MA'ŞUK ÂŞIK-RA

(Âşıkın sevgilisine tenbihi)

Düşmen didi dost der kemindir
Vaslım güni bu idi hemindir
Bir bûse mene virüb perîzad
Didi bu sana yeter yüri zad
Yâr itme didim bizi ferâmuş
Durdum ki gidem bizâr ü bîhuş
Gök kubbesinden asıldı kandil
Yüzinden alub nikab ü mendil

Şİ'R DER BAB-I VEDA'-I MA'ŞUK

(Sevgilisine veda etmenin şiiri)

Ey sevgü nigâr sen kal imdi
Ey işvelü yâr sen kal imdi

Vaslından ırâğ ah ü vaylı
Dil haste vü zâr sen kal imdi

Hicrânın od'ında gice gündüz
Dil yine yanar sen kal imdi

Gam kışı mene cefâlar eyler
Ey tâze bahâr sen kal imdi

Ûmar bu **Hatâyî** yâdigârı
Tâ tûta karâr sen kal imdi

Şİ'R YADİGÂR-I DADEN-İ MA'ŞUK-I ÂŞIK-RA

(Âşıkın sevgilisine yadigâr şiir vermesi)

Dir var biledir seninle kaygû
Kan yaş ile rûyi rengi sârû

Bed hâlete düşme çünki vardır
Bilence hayâl-i rûy-i nikû

Tîğ-i elem iki bölse cismin
Yârûsı menimle sende yârû

Kılma meni cist ü cû ki besdir
Çeşminde hayâl-i yâr-i dilcû

Bu âhu gözimden ayru düşen
Var hemnefesin gam ile yâhû

Bu ince belim gamı **Hatayî**
Yetmez mi tenin misâl-i yek mû

Şİ'R DER BAB-I HELAL HASTEN-İ ÂŞIK EZ-MA'ŞUK

(Âşıkın sevgilisinden helâllık istemesi)

Hoş kal didim ey habib-i cânan
Bu mürde tenim içinde çün can

Çoh tökdin ise helâl bulsun
Âfet bıcağıyle dideden kan

Cem' olmadı dil gamında vah vah
Ey zülfü menim teki perîşan

Sen min yaşagil be-kâmurâni
Men ölür isem ne gamdır ey can

Su sepdi yüküş kapunda her dem
Işkın yolına bu çeşm-i giryan

Bağrımla gözim yaşı ivende
Çoh odlu gözim nemek yedi can

Bu haste **Hatayî**'[yi]yâd kılma
Zinhâr unutma ahd ü peyman

DER MUFARAKAT EZ-VİSAL-İ DOST CANI

(Gönül dostunun visalinden ayrılması)

Çün oldı tamam nâzm tekmil
Vasl oldı hemâni fasla tebdil
Senden nice kim can ayru düşdi
Ten yâ çürüdi yâ sayru düşdi
Ölünce unutman ol habîbi
Gül bes unudur mu andelîbi
Takdîre var ise ola tedbir
Yoh ise ne çâredir be- takdir
Hicrinde çü **dâd** ü **nûn** geçdi
Sinden dahi **bir** füzûn geçdi
Çün server-i çin irişdi şâma
Hatminde mükemmel oldı nâme
Hatmoldı bu nâme rûz-i şenbih
Işk ile hemişe sûz-i şenbih

Şİ'R HATİME-İ KİTAB Ü SEBEB-İ TEVİF

(Kitabın bitmesi ve yazılmasındaki nedenler)

Yâreb ırağ itme cism ü cânı
Hiç bendeye vermegil sen anı

Sanma bu sözi beyan vâki'
Sözdir kamûsı be-ser zebâni

Vuslın dilerem vefâlu yârin
Kim fâni-dürür mecâz-ı fâni

Çoh neste [sıfatlu] zâhir ey dost
Görset yüzini bize nihâni

Bu fâni ömür cihanda kalmaz
Bahş it bize ömr-i câvidânı

Bu dâr-ı cihan çü bir fenâdır
Virgil bize hâne-i bekânı

Üç nesne-dürür sebeb bu nâme
Kim buldı zarûri kılmag ânı

Evvel sebeb oldı nazm-ı tevhid
Kim bendeliğin odır nişânı

İkinci bu kim olanda gamkin
Bu gönlimin ola mihribânı

Üçüncü bu kim kalursa hoşdır
Bu dünyada her kimin nişânı

Tâ diye anı gören muhibler
Rahmetliğ ola anın revânı

Her kim ki bizi anarsa bulsın
Der burç-ı saâdet âşiyânı

Kim ki **Hatâyî**'yem diyem men
Ahsent-i tebârek ey filânı

Kim mûnu ohır yazar ve dinler
Hak lûtf ile yarlıgasın ânı

NASİHATNAME

-Mefâîlün Mefâîlün faûlün-

Sığın fazl-ı Hak'a ey tâlib-i rah
Ki dost ışkın özüne eyle hemrah
Teveccüh kıl teveccüh ol kerime
Cemâl-i enveri zât-ı kadîme
Tevekkül kapusında sen mukim ol
Tarik-i ışk içinde mustakim ol
Teferrüc ehli ol âlemde sâdık
Tahayyür şûle-i didâre âşık
Her iş kim dutasan ışkile dutgıl
İki sanmaglığı ey can unutgıl
Niyazmend ol müdam yol içre doğrû
Ki sûret tebdil idip olma uğrû
Yakın bil doğrulığ dost kapusıdır
Hakikat âleminin dâpusıdır
Kimin ki ola sıdkile ehl-i niyaz
Yol içinde saf olâ ol şâhbaz
Kimin ki olmasa özr-i niyâzı
Kabul olmaz niyazı hem namazı
Özini meskenet bâbında hâk it
Bu cismi mâ'rifet âbında pâk it
Ki menlik menzilin mahveyle dâim
Olâgör ışk ile hizmetde kaim
İre tâ fazl-ı Hak'tan sana in'am
Düşe kalbine rahmet feyz-i ilham
Haberdar olasın Hak cânibinden
Çıhar zât-ı şerifin küfr ü kinden
İrişe hâline ışk-ı İlâhi
Ola cânında dâim derd ü âhı
Dilinde feth ü devlet ola yâhû
Gönülünde hikmet yâ hû ya menhû
Dilersen kim olâsın ehl-i tevhid
Ki sende kalmaya bir şemme taklid
Gönil sâf eyle sâf ol sâdıkane
Safâ birle hakikat âşıkane
Kadim ü lâyezal ü ferd ü yektâ
Ki misli yoh onın zâtına hemtâ
Şerîki yohdır ânın zâtı hûdır
Müberradır hamuûdan şöyle hudır
Münezzehdir hamudan ayn-ı zâtı

Veli herşeyde zâhir mû'cizâtı
İkilikden beridir zât-ı mutlak
Kemâl-i kudretine söyle saddak
Özidir her işe serkâr-ı mi'mar
Bu remzi anlagil ey ehl-i ikrar
Cihanı târümar itmek elinde
Yine bir demde var itmek elinde
Görünen gösteren gözde gören ol
Apâran getüren âlan viren ol
Dahi kimden görersin munca işler
Öz işidir ki işler munca işler
Gehi mazhar cemâle geh celâle
Aceb sırdır bu sırr cell-i celâle
Ki Hak'dır secde çün zikrine fikrin
Kilisâ mescid ü küfrine küfrin
Kim oldır her işin aynında mevcut
Özidir cümle mahlûk içre mâ'bud
Bahânedir velikin işi halka
Ki kulagda bu pendi eyle halka
Onın hikmetlerine kudreti çoh
Ne deyim bî-nihâyet pâyanı çoh
Tarik-i ehl-i Hak bir özge haldir
Kalânı yüz ile çoh kıl ü kaldir
Kim ol tevhid makamıdır bu yollar
Bu yoldan çıhanı yol ehli yollar
Hakikat içre ger var künc özidir
Deyilen hâmı dilde öz sözidir
Veli setr-i edebdir görmek andan
Beşer fi'lini yâ'ni bilmek andan
Çıharmâ perdeden taşrâ bu sırrı
İşit ey seyriden bahr ile berri
Geçit gözle sahın geçme bu sûyı
Div ü nâ-mahreme açma bu sırrı
Makam-ı hayret içre eyle seyran
Divâne esrük ü sermest ü hayran
Olâsın tâ kim ol didâre mahrem
Visâl-i hazret-i dildâre hemdem
Ezelden bir meseldir kim demişler
Tarikat pîrleri şekker yemişler
Zahirin ne ise bâtının oldır
Zahirden bâtına dosdoğru yoldır
Nazar eyle Hak'ın hikmetlerine
Taâlâllah zehiy kudretlerine
Yaratdı cânını üş bû nefesten
Munû bil çıhmadın sen bu kafesden

Ki bir gevher-dürür eşyânın aslı
Ki onın mâ'den ü menbâ'-ı nesli
Ki her kör dürrile sen kân-ı gevher
Ne gevherdir hakikat Hakk'a mazhar
Cihan katre onın bahri yanında
Ki gark olır akıllar pâyanında
Veli katre değil deryâdan ayrı
Ulâşıcak bir olur sanma gayrı
Elüne alıcak bir saf ayine
Yine onı görersin her ayine
Görünen gözgüde hem öz cemâlin
Dahi nedir sana senden hayâlin
Yahın bah kim sana senden yahındır
Irah bahma sana senden sahın dur
Yüzünde vü sözünde vü gözinde
Özidir can olan ey can özinde
Hamûya devr iden bir devr-i Hak'dır
Özin bilene bu yahşi sebakdır
Bu mâ'ni her kimin hakkı değildir
Ki sıdk ile gönil sâfi değildir
Ki seyr idesen üş can iklimini
Sarâyı gülşen-i canan bûyini
Kim özi câna can olmış bu câna
Nihâni geşt ider hâne be-hâne
Yakın ayrû değildir kendüden can
Ki bir mâ'nidedir deryâ-yı umman
Güneş zerre vü hem zerre güneşdir
Özine özini ey can ulaşdır
Çerâğ-ı ışkı ey can eyle rûşen
Ki zulmet ref' olıb cism ola ruşen
Kimin ki ışkı yoh varma yanınca
Geçer fırsat o bu ışka yanınca
Kim olâ ışk ile sermest divâne
Onâ yohdır kalem varsa divâne
Yüri ışkı özine pîşe eyle
Yeter uzâğı fikr endişe eyle
Bu demi hoş gör ey can Hakk'a şükrit
Bu fikrin terkin it var özge fikr it
Niye geldin ne getürdin cihâne
Ne iletirsin ahret câvidane
Ne idin âlem-i vahdetde söyle
Bu kesret evine düşdin mi böyle
Munû bildün ise irdün makama
Ahiret menzili dârü's-selâma
Munu sen iste bir ehl-i nazardan

Vire lutf eyleyib gizlü haberden
Elinde var iken bir ihtiyarlık
Hak'ın âşıklariyle eyle yarlık
Elini âlalar bir dar mahalde
Gerekdir ancıleyin yâr mahalde
Yarim diyen çoh olur munda ey yâr
Sahın herbirine aldanma zinhar
Kimi sevsen hem onınla koparsın
Onı kim cân ü dilden sen taparsın
Uzahdır menzilin âzuh kazangil
Yeter bu dünya mülkine uzangil
Hayâl-i ışk özine hemdem eyle
Anınla hoş safâ sür hem dem eyle
Her an canda ki ola ışk hayâli
Değildir halden ol hal içre hâli
Olur bu ışk ile can Hakk'a vâsıl
Ki ışkı olmayan candan ne hâsıl
Teşebbüs eyle ey can hânedâna
Yolında kalma onın cism ü cana
Cemâl-i Mustafâ'ya vir salâvat
Olâsın cümleden sâğ ü selâmet
İbâdetler başıdır ey karındaş
Salâvat ışk ile ger ola yoldaş
Kimin ışkına yaratdı cihânı
Budır ayn-ı ibadet tanı ânı
Tevekkül kıl tefekkür eyle idrak
Nedür ol âlem-i mâ'nide levlâk
Muhammed ümmeti kalmaz damûda
Salâvat vir canın yanmâya od'a
Onâ ihlâs ile ümmet olâgör
Onâ münkir olânın gözleri kör
Hak'ın dostını bilgil dost olâsın
Şahâ ûlâşuben peyvest olâsın
Kimin elindedir bu cümle âlem
Bu hikmete ulaşur gerçek âdem
Nebi Mirâc'a çıhdı kim gördi
Makam-ı müntehada kime irdi
Yol üstünde duran aslânı gördi
Çıhardı yüziğini ona virdi
Didi ki âramuzda bu nişâna
Bu sözüme mevâliler inâna
Munû fehmeyle ki özge hayaldir
Hayal içre visal içre mealdir
Dahi sır var dilemez halk içinde
Yine söz var diyesi hulk içinde

Yüri şâha müdam gönlin açılsın
Latif söyle dilinden dür saçılsın
Ki değme kimse olmaz şaâha makbul
Nişan göster ki olâsın şâha kul
Nedir söyle bana şâhın nişânı
Eğer mü'min isen sen şâhı tânı
Kimin eliyle çeğzinür felekler
Ona secde ider gökde melekler
Mürüvvet ü kerem lutf ü sahâvet
Nişânı şâhın ey ehl-i saâdet
Hasan Hüseyn-i sev candan hemişe
Zehi devletlü can şâhâ buluşa
Ali Zeyneli bâ Bâkır ü Câ'fer
Olardır mü'mine mürşid ü rehber
Musi Kâzım Ali Mûsi Rızâ'ya
Rızâ virgil yakın Âl-i Abâ'ya
Taki vü bâ-Naki şah Askeri'den
Ola görgil imamlar gevherinden
İrişdi vâde-i ahd-i Muhammed
Zuhur ide özin Mehdi Muhammed
Bu on iki imâma kıl ivallah
Eğer mü'min isen yarınçün Allah
Yakın oldı çıhâ sâhib-zamâne
Velâyet leşkeriyle hânedâne
Alâmetler görindi cümle ahval
Ki tebdil görünür kul ile akval
Cihan aksîne döndi ey birâder
Diler div ola insâna berâber
Haçan dürüst ola bu ham hayaller
Yakışmaz yol içinde iş bu haller
Bu bikâr iyesi mülkini gözler
Görer bu mâ'ni-i ışıklu gözler
Zuhur olmaz cihan karışmayınca
Bu âlem cümle küfre düşmeyince
Yine oynâya şâhın Zülfikar'ı
Muti' olâ onın emrine vârı
Gel imdi bir dahi sohbeti dinle
Kulah dut bu sözin mâ'nisin anla
İdersen mundan âhir seyran onda
Ne köşk ü taht yaparsın yâ'ni munda
Yükin zulm ise arhandan bırahgil
Teferrüc eyleyib didâre bahgil
İresin menzile oynâya güle
Ki şeklin benzeye gülşende güle
Bu dünyâ mihnetin vahdete danşur

Özini sıdk ile sen şâha dapşur
Hak'ı erden eri mü'minden iste
Budır pendim sanâ şikeste beste
Ere yeten Hak'a yeter yakın bil
Eğer talib isen bu remzi bilgil
Bil ol can kim hakikat pîrümizdir
Yolında teslim öz emirümizdir
Eğerçi katreyi sûdan yaratdı
Veli öz ışkını onâ yar itdi
Be-vâz'ullah kılagil sen sücûdı
Münevver eylegil iş bu vücûdı
Zehiy suret munu canlar göricek
Yanınca sürünür olur salıcak
Gerek-dürür sana her işde tâ'zim
Melek âdemden âur ilm ü tâ'lim
Gönil göziyle bah dîdar göresin
Nice bir sen der ü dîvar göresin
Ne kim vardır bu sûretde görindi
Tecellâ şevkini munda gör imdi
Ki munda görmeyen can anda görmez
Kalur ol vaslını cânâna irmez
Bu vechin tefsiri Tevrit ü İncil
İderler onı Fürkan ehl-i tâvil
Şeriât ü tarikat yollarıdır
Ki mâ'rifet hakikat halleridir
Budır dört kitabın mâ'nisi hem
Özin bilüb olâsın yolda muhkem
Yakın ehli yanında yol bir indi
Ki münkirler bu dergâhdan süründi
Mürid olur olâ ehl-i irâdet
Her işde var ala pîrden icâzet
Haram ide uyhûsun dost yolına
Yanâ pervâne tek ışkın odına
Tarik-i evliyâ bir doğrı yoldır
Yeter her yetene kendüni buldır
Eğer olmaz isen bu yolda gerçek
Velâyet sofrasından sen elin çek
Kerem-kânı Ali'den haşâ-lillâh
Haçan öz çâkerini ide gümrah
Muhibb-i şah olan mihnetde kalmaz
Çıhar aydınlığa zulmetde kalmaz
Çalınmâ dört yana bağlan Ali'ye
Erenler serveri Şâh-ı Veli'ye
Mizân terazü sorgu haşr ü mahşer
Ali elindedir fi'l cümle yekser

Geçüren ol Sırâtü'l-mustakimi
Anın ümmetidir ezel kadimi
Velâyet şehrinin kadri Ali'dir
Hakikat bahrinin dürri Ali'dir
Yedi dâmû sekiz cennet nişânı
Hamusı sendedir anla beyanı
Vücûdından gider dâmû sıfâtın
Yaman hûdur bırah elden berâtın
Sıfât-ı ehl-i cennet yahşi hûdur
Ki hûyı yahşi olan bahtludur
Kemal ehli ile olgıl musâhip
Ki ondan mâ'rifet kesb it acâib
Özin bilmez ile durma otırma
Ömür zâyi geçer aklın itirme
Koma şah dâmenini dâim elden
Yapış silsilesine cân ü dilden
Kimin kim mâ'ni içre zâtı yohdır
Çürükdir sözünin bunyâdı yohdur
Yakın sıdk âşıkın sermâyesidir
Bu remzi bil ki ol can âyesidir
İman ehli isen ey can velikin
Ki cism ü cân ü dilde dutmagil kin
Budur sözim sana menden emânet
Gönil yıhma veli eyle imâret
Dahi yoldaş ile konşını gözle
Ki halkın aybını sen açma gizle
Yoldaş oldır rahm ide yoldaşına
Yoldâşın uğratmıya yol daşına
Hamû fazl-ı Hak'a oldu be-tevfik
Ola tâliblere Hak yolı tahkik
Hamû âmelden efdaldir bir insaf
Hak'ın öz evidir olsa gönil saf
Hak'ın ol haklığı hakkı hakıyçün
Ki fazl-ı zât-ı mutlâkı hakıyçün
Cemâl-i pertev-i şevki hakıyçün
Kemâl-i kudret-i ışkı hakıyçün
Kemâl-i ism-i esmâsı hakıyçün
Hem ol ilm-i müsemması hakıyçün
Musallâ arş ü ferş nakış hakıyçün
Hem ol gökden inen yâğış hakıyçün
İmam Hâsan şehid cânı hakıyçün
Tökülen şah Hüseyn kanı hakıyçün
Enelhak söyleyen Mansur hakıyçün
Şehidler üste düşen nur hakıyçün
Ki üçler yediler kırhlar hakıyçün

Bu vâlâ kavm-i sermest lar hakıyçün
Safâ ehli sufi Sâfi hakıyçün
İvallah- ehl-i insâfı hakıyçün
Urum abdalları sıdkı hakıyçün
Horâsan pîrleri lütfi hakıyçün
Nihan dervişlerin sırrı hakıyçün
Bu yolda pîrlerin sırrı hakıyçün
Aşıklar âteşi âhı hakıyçün
Ki tesbih-i sehergâhı hakıyçün
Müdam çâğırduğın ol şah hakıyçün
Hacât kabul olan dergâh hakıyçün
Suçum bağışla şâh-ı Kerbelâ'ya
Kamû âşıklara şah evliyâya
Kabul it bu duayı yâ İlâhi
Ki sensin cümle âlem pâdişâhı
Ne erbâbım ne zâhid hâk-i pâyım
Bihamdüllah ki dost ışkıyla bâyım
Ganidir lutf iyesi pâdişâhım
Ümidgâhım şehim püşt ü penâhım
Nasihatnâme yazdım dervişâne
Cihanda olmağ içün bir nişâne
Teveccüh kıl tevekkeltü Al'Allah
Kulağ çekdim didim erenlere şah
Hak'ın fazlına bağlandug ezelden
Temennâmız didardır Lemyezel'den
Hatâyî dêrdimendim bir kemine
Anıcah hû deyin şâhın demine

ŞÜPHELİLER

A

-1-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Hüsnin beyânı sûre-i Yâsin ü Hel'ata
Ey Kâ'be-i mübârek v'ey Merve-i safa

Devr-i felek verürse mene ihtiyârını
Bir târ-ı mûyine dü cihânı kılam baha

Gelmiş değil gelecekdir (yakın) be rûz-i aşk
Devr-i kamer senin teki bir şâh-ı mehlika

Kim ki visâlin isteye ihlâs ile senin
Üstünde zıll-ı sâye saâdet dutar hüma

Toprâğa bas ayâğına ey gözlerim nurı
Kim hâk-i pâyini dilerem behr-i tûtiya

Şeydâ vü mest ü vâleh ü hayrânım ey sanem
İhlâs ile yolında menem rind ü can feda

Hurşid ü mâh ü cümle sitâre bir encümen
Kıldı sücûd sûretine ey aziz-i mâ

Rûh-ı musavver oldı yüzinden be âb-ü gül
Sensin şehâ bu ahsen i takvime kimya

İnsan dir idi gökde melek yoh idi henüz
Sen var idin cihanda eyâ dürr-i ibtida

Hemtâsı ol şehinşeh-i â'zam nigârımın
Yohdır bi-hakkı hürmet-i evlâd-ı Mustafa

Yârin yolında haste **Hatâyî** yoruhma tığ
Olgil şehid-i deşt-i beyâbân-ı Kerbelâ

-2-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ ki ruhsârından errahman âlel-arş istiva
Hem anın şânında münzel âyet-i şemsü'd-duha

Sûre-i Tâhâ vü Yâsin ü tebârek hüsnine
Gör ne tâ'zim eylemişdir Hak Taâlâ Rabbenâ

Münfaildir tal'atından der felek hurşîd ü mah
Şol cihetden kim yüzin nûrından almışdır ziyâ

Vâle vü sergeştedir âlemde ehl-i mâ'rifet
Vechine ey gevher-i pâkize-i arz ü semâ

Bu **Hatâyî**'den inâyet kesme ey şah-ı kerem
Câna yetmişdir cefâdan lutf idüb kılgıl vefâ

-3-

-Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün-

Vechinde peydâdır senin envâr-ı zât-ı Kibriyâ
Ol yüze karşu da daim şermendedir şemsü'd-duhâ

Leyli cemâlinden cüdâ Mecnun gibi şerkeşteyim
Ferhâd var ister gönil Şirin dudağından şifa

Câm-ı musaffâdan mene sâki içürdi bir kadeh
Sofi ne bilsün men nice ol câmdan buldım şifâ

Her kim ki tevhid ehlidir ol didü vâdid ehlidir
Rûz-i ezelden tâ ebed ister kemâl-i müntehâ

Men câhil ü nâdânım ol hüsn içün hayrâniyem
Tâ genç iken pinhan idim şimdi gözimden zâhirâ

Ayne'l -yakın Hak sırrına idrak iden insan idim
Ey mâ'rifetden bî-haber insâfa gelgil bi-[hayâ]

Cân ü cihanı sensizin n'eyler **Hatâyî** haste dil
Senden müdam ihsan diler çünki gedâdır bî-nevâ

-4-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Cân ü dili koymuşem yolunda men ey dilrüba
Tâ ki uyhûda görür men sen teki bir mehlika

Tâ ki ışkının belâsı cânıma kâr eyledi
Ey tabibim bilmezem kim var mı bu derde deva

Dâne-i hâline tâ kim mürg-i can kıldı tamâ
Dam-ı zülfün halkasına oldu canım mübtelâ

Ey mürüvvet mâ'deni menden kerem kılma diriğ
Kanber'in kim men senin şâhım be ışki Mustafa

Özge âşıklar eğerçe dil virir dildârına
Bu **Hatâyî** haste gör yolında kıldı can feda

-5-

-Mefâîlün mefaîlün fûlün-

Hatâ etdim Hudâ içün bağışla
Muhammed Mustafâ içün bağışla

Safi nesli Cüneyd ü Hayderoğlu
Aliyye'l Murtezâ içün bağışla

Hasan ışkı ile meydâna girdim
Hüseyn-i Kerbelâ içün bağışla

İmam Zeynel İbâ Bakır ü Câ'fer
İmam Kâzım Rızâ içün bağışla

Severem Şah Taki vü hem Naki'yi
Hasan Asker livâ içün bağışla

İmam Mehdi eşiğinde kul olam
Ol eşikte velâ içün bağışla

On'ki imam nur olıbdır **Hatâyî**
Ki ol nûr-ı Huda içün bağışla

-6-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dôst yolında helâl olsın dilâ gayret sana
Gayrıdan bir zerre mihnet çekmeden rahmet sana

Ol sanem azm-i sefer itdi gönil eğlenme kim
Bir nefes didâr gör kim kalmaya hasret sana

Ey dil ü dinsiz çıkın ivdin ki dildârım gelür
Sinde ey can durma kim bir virmişiz ruhsat sana

Çâre-i bihbûdımı sordım muâlecden didi
Dêrd derd-i ışk ise mümkin değil sıhhat sana

Ey **Hatâyî** sen şehid-i gamze-i dildâr isen
Hâşrda reşk âparır yetmiş iki millet sana

-7-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Sâkiyâ sun bâde-i sâfı safânın aşkına
Doldurıb ver gel Aliyye'l Murtezâ'nın aşkına

Sadhezar lâ'net Yezid'e çünki ol şehzâdeye
Bir içim su vermedi kadir Hudâ'nın aşkına

Âyet-i Nasrun minallâh'dan mekân oldu nüzul
Kim yedi iklimi feth ettim rızânın aşkına

Tohm-ı Mervân'ın Yezid'in kökünü min âkıbet
Yeryüzünden kaldıram Âl-i abâ'nın aşkına

Ey mevâlliler bilin sâhip zamânın devridir
Çalaram kılınca ben sâhip zamânın aşkına

Ey **Hatayî** çünki ceddin eylemiştir çok gaza
Sen dahi başla gazâya ol gazanın aşkına

-8-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hak Taâlâ çaldı bir saykal bu gözüm pâsına
Gönlümün sevdası yohdır bu cihan kavgasına

Niceler dünyâya geldi niceler dahi gelür
Bir beka yurdını dutıp yuf gelür fenâsına

Cân ü baş terkin kılub tecrîd ol gavvas ilen
Elbete kim uğraşur ol gevherin deryâsına

Ey gönül tâ'rif ile gazilerden al dua
Şâh ider ki yargılarım kavli kul duâsına

Cânını şükrâne vir bâşun ile çoh oynagil
Tânıyub nefsini çalgil Kâ'beteynin tâsına

Nesne kim Hak'dan gelendir andan olgıl bi-günah
Ey gönil var şâdkâm olgıl hakın cefâsına

Ey **Hatâyî** bu yalancı dünyanın terkini kıl
Geç onun kal ü kılinden şâd ol sâfâsına

-9-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

N'eylerim ol cenneti içinde dildâr olmasa
Koy anı virâne kalsun bahçede bâr olmasa

Gaflet ehli kaldı Hak'dan şöyle bil kim bî-nasib
Kande didârı görir ol bunda bidâr olmasa

Âşıkın meydanda bâşı top yerine çâlınur
Bâşını meydâna koymaz kim ki serdâr olmasa

Doğruluk dost kapusudur doğru gel gir bu yola
Eğri meydanda utanur onda ikrâr olmasa

Ey Hatâyî gevheri harc eyleme nâdâna sen
Gevherin kadrini bilmez ger hıridâr olmasa

-10-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Hudâ vü Mustafa vü Murteza'ya
Ezelden tâlibem şâh-ı velâya

Hasan vechine hasretdir bu canım
Ki mustâkim Hüseyn-i Kerbelâ'ya

Ali Zeynel İba Bâkır'dan oldu
Muhabbet ehlinin dârına dâye

İlâhi Câ'fer-i Sadık hakiyçün
Muhibbim Şâh Ali Musâ Rızâ'ya

Tâ vü bâ Naki sertacım oldu
Kulak çekdim dahi ehl-i safâya

Muhibb-i Askeri'yem yâr-ı Mehdi
Şükür Hakk'a eriştim bu hevâya

Mevâliyem **Hatâyî** söyle sâdık
Teşebbüh kılmışam âl-i Abâ'ya

-11-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Katı müştak idüm sen mehlikaya
Gönül gördi gözimdüşdi hatâya

Şu demden kim senün gördüm cemâlin
Giriftar olmuşem yüz min belâya

Düşübdür anber efşan kâkülünden
Senün tâ ol gül-i hamrâye sâye

Menüm vâyemi tâ virmezsin ey dost
Salubsın âşıkı âh ile vâye

Hatâlu kulunam rahmeyle ey yâr
Hatâyî'ni bırahmagil hatâye

-12-

-Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün-

Gene azmeyledi gönlüm gider ol şâh-ı âlâya
Vücudum ışkı mahvoldu semek tek düşdi deryâya

Vücûdum şehrine girdi velâyet şâhını gördi
İkilik kal'asın yıhdı ulaşdı zât-ı yektâya

Gel ey gönlüm sefer eyle bugün yevmü'l hidâyetdir
Cihân ü cânı koy fi'l cümle gitsün külli yağmâya

Gözi yağmâcılar geldi meni yağmâladı külli
Elümden varlığım aldı götürdü ânı sahraya

Şehâ minnet şehâ minnet bügün yevmü'l hesâb oldı
Maârifler hesap virdi münafık kaldı ferdaya

Hatâyî tâ seni gördi vücudın ser-be-ser gezdi
Çü şâhın malların gördü yüzin hâk itdi ol pâye

-13-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey muhibb-i Mustafâ vü bende-i Âl-i Abâ
Dinle imdi söyleyem min şerh-i tac-ı evliya

Evvelini geydi Âdem Nûh u İbrâhîm sebz
Çün sefidin geydi Ahmed ol Resûl-i Kibriyâ

Ol zamanda şâh-ı âlem server-i dünyâ vü din
Kırmızısın bâşa giydi ol Aliyyü'l Murtezâ

Pişüvâ-yı tâcı bildi kim ki hakkın tanıdı
Zahiri on iki imam bâtını nûr-ı Hudâ

Hidmet-i pîr oldu ol dem bildi tâcın sünnetin
Sünnetin çün farza tuttu eyledi zevk ü safâ

Asl-i tâc estağfirullah şöyle bilgil ey muhib
Fer'-i tâc-ı nâ-sezâlardan kesilmek bî-riyâ

Kelle-i tâc oldu elf-i külli sensin yâ Ali
Yeltesi oldu halife tâlibe Hak rehnümâ

Âsabesi pîr oldu zikr-i Hak takdir imiş
Rengi döndü güle çün hûn-i Şehid-i Kerbelâ

Penbesi mihr ü muhabbet hulle oldu asdarı
Bâşa geymekdir hayâtı mematı ez hod cüdâ

İğnesi ülker olubdur ipeği nes tâlibe
Erkân-ı râh-ı meşayih kıl özine pîşüvâ

Bende-i şâh-ı velâyetdir **Hatâyî** bilmiş ol
Hâk-i pây-i şâh olubdur gözlerime tûtiyâ

-14-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Eyledim bünyâd ol bende-i ez nâm-ı Hudâ
Ol yaratmış sırr-ı merdânı Aliyyü'l Mürtezâ

Âciz olma ey gönil münkir gerekmez ehl-i dil
Hak Taâlâ buyruğıdır mur elinde ejdehâ

Öyle sultandır ki yohdır misl ü hem hemtâ ona
Buyruğından kim onun çıhmaz şeh ü mîr ü gedâ

Kim ki Hakk'a münkir oldı koy cezâsıdır onun
Zerrece rahm etmegil sen tâ kim ol hâlin duya

İt rakibler tâ'n iderse **Hatayî** Hakk'a sal
Olma gamkin kim sana kılduğını Hak'dan tapa

B

-15-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Dinim içinde imandır musâhib
Gönül tahtında sultandır musâhib

Koruk değil ona çubuk denilmiş
Tarik evinde tersandır musâhib

Yolumuz incedir varabilene
Sefil gönülde mihmandır musâhib

Yola eğri giden menzile ermez
Sülûk içinde erkândır musâhib

Musâhib yol varandır ey **Hatayî**
Muhibb-i hânedânımdır musâhib

Ç

-16-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün-

Bu gönlim şâd olur gamdan ruhi çün lâlegân görgeç
Misâl-i merd-i müflis nâgehan bir yahşi gün görgeç

Eğer ah eylesem toprağ olur der lâhza ahımdan
Düşer her pâresi bir yerde kâh-i bî-sütun görgeç

Anınçün eylemez âhı bu cânım rehgüzârında
Haramiler çaparlar kârûbânı çün tutun görgeç

Meh ü seyyâreler şermendedir yüzüne bahmakdan
Felek evcinde hurşid-i hayâdan sernigûn görgeç

Hatâyî rêsm böyle eyleyübdir ihtirâz ile
Hezâran nâz ider hublar ki âşıkı zebun görgeç

D

-17-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Feleğin gerdişinden dâd ü feryad
Meni âyırdı senden dâd ü feryad

Meni yârden ayırdı bu zamâne
Zamâne gerdişinden dâd ü feryad

Menim iki cihânım sevgilü şah
Seni sevmediğinden dâd ü feryad

Yaham yırtam gidem ağyâr elinden
Mene hiç rahmi yohdur dâd ü feryad

Bi-çâredir **Hatâyî** yâr elinden
Nice biryan olubdır dâd ü feryad

-18-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ârza yazdım sana ey şâh-ı hubânım meded
Arz-ı hâlim sen bilürsin din ü imânım meded

Şermisârım pür günâhım sen bağışla yâ kerim
Cümlelerni yarlıgayan kâmil ihsânım meded

Mest ü mecnun olmışem men firkatinden yâ habib
Ey hakîkat âleminde ince erkânım meded

Bu elemdür dâmeniniz yâ Aliyyü'l Murteza
Bûy-i vaslındır senin her derde dermânım meded

Her yana azm eyler olsan sûre-i feth oldı feth
Açılır bağlû kapu devletlü derbânım meded

Bu **Hatâyî**'nin günâhın sen getürme yüzine
Şâh-ı Merdan Şir-i Yezdan sırr-ı Süphân'ım meded

-19-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hüsn ile dibâ imişsin yâ Ali senden meded
Kürk içinde bây imişsin yâ Ali senden meded

Işk ile mâ'şûk ü âşık sende olmışdır zuhur
Sırr-ı mâ' evhâ imişsin yâ Ali senden meded

Işk ohurlar âdını râh-i hakikatte senin
Işk ile şeydâ imişsin yâ Ali senden meded

Evliyâlar enbiyâlar çoh-dürür illâ ki sen
Cümleden â'lâ imişsin yâ Ali senden meded

Mü'mine irşad idersin lutf ü ihsân ü kerem
Kâfire kavga imişsin yâ Ali senden meded

Yerde gökte istemez şol kör münâfıklar seni
Zâhirâ peydâ imişsin yâ Ali senden meded

On sekiz min âlemin sırdâşısın serindedir
Mürşid-i bînâ imişsin yâ Ali senden meded

Anca kim seyreyledim gezdim vücudım şehrini
Misl-i bî-hemtâ imişsin yâ Ali senden meded

Bu **Hatayî** haste dil birliğini ikrar ider
Vâhid-i yektâ imişsin yâ Ali senden meded

-20-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Kametinden münfailidir sâye-i serv-i bülend
Hasretinden ar'ar ü şimşâd olubdır dèrdmend

Ârızın bâğında zülfün târına bend eylegil
İster isen nâle-i bülbülden olmak behremend

Ser-be-ser bir târe-i mûyin bahâsıdır senin
Mülk-i Tebriz ü Çağâtay ü Horâsan ü Hocend

Tâ ki geldi ey sanem ışkın hayâli başıma
Dünye vü ukba gamından geçdim ü oldım levend

Cânımı ışkına teslim eyledim ihlâs ile
Ol peri peyker meni Yârab neden kılmaz pesend

Der beyâbân-ı tahayyür kalmışım bî-hurd ü hâb
Valih ü sergeşte vü hayrân ü zâr ü müstemend

Bu **Hatâyî** leblerin ışkında ger âh eyleye
Âhının sûzından olur hâk ol kûh-i Sehend

E

-21-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Çeşmime geldi şehâ nakş-i hayâlin bu gice
Kıldı âşüfte meni zülf ile hâlin bu gice

Düşde gördüm men sevdâzede çin çin yapuşur
Boynuma silsile-i zülfi çü dâlın bu gece

Rişte-i cânımı şevk od'ına pervâne kimi
Yahdı tâ vakt-i seher şem'-i cemâlin bu gice

Kıldı sevdâ ile peyveste zayıf ve mâh-i nev
Tenimi şol hâm-ı ebrû-yi hilalin bu gice

Gözlerim yâşını her suya çü kıldı revan
İşve vü nâz ile ol serv ü nihâlin bu gice

Munca kim âh ü figan eyledi bir gün sânemâ
Sormadın haste **Hatâyî** nice hâlin bu gice

-22-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Menem sultân-ı âlem can içinde
Yerim vardır hamu cânan içinde

Ohuyurlar onu bahr ile berde
Irâk ü Şâm ü Şirvân içinde

Gel ey tâlib mene cânın fedâ kıl
Ki geçmişdi günin hicran içinde

Gönilde küfr ü iman dopdoludır
Yakın bil küfri var iman içinde

Şerîatdır tarîkattır hakîkat
Ma'rîfet bir gözindir can içinde

Bugün çevkân-ı ışk aldım elime
Gelib men top çalam meydan içinde

Hatâyî'yem özüm Şah Hayderoğlu
Bu mihri görmesi sendan içinde

-23-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Biz ol cân-ı yegâneyiz yegâne
Ne bilür bizi her nâşi bigâne

Bize sâki dolu sundı kadehi
İçüben esriyib olah divâne

Talibin menzili bize dikendir
Nişan piruz hem olur bî-nişâne

Divaneyiz divaneye kalem yoh
Bize ne saç ü sakal hod nişane

Hatâyî'nin nefesin işidenler
Olardâdır saâdet ger inâne

-24-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Nefesim ehl-i dile gevher-i kândır bilene
Nutkımız kudret-i Hak rûh-i revandır bilene

Ma'rifet gevherinin kânına mâ'den olagör
Üşte bu genc ü hüner ilm-i nihandır bilene

Şerbet-i Hak'dan içen ışk eri âzad olur
Öyle sermest olanın küfri imandır bilene

İstedi âb-ı hayat çeşmesi kim irdi Hızır
Ol virür doğru haber cümle ayandır bilene

Ele girmez hani ol ömrin divâne âşık
Lik o mâ'şûkanın derdi dermândır bilene

Kavli yâlancı ile olma musâhib çek elin
Hemdem olmak div ile külli ziyandır bilene

Ey **Hatâyî** sen Hak'ı tânı özinde sâkin ol
Dahi söz söyleme var bu söz ayandır bilene

-25-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Âh kim sen gitdin ey ay yüzlü can kaldı mene
Çün seninle gitdi cism-i nâtüvan kaldı mene

Tâ ki ser gitdin yanımdan ey dilârâmım menim
Hâlet-i vaslın gönilde pâsban kaldı mene

Gerçi gülzâr-ı cemâlin gitdi karşumdan menim
Dilde mihr-i kametin serv-i revan kaldı mene

Ger nihan oldı gözimden ol peri peyker sanem
Bûy-i mûyin müşk ile anber-feşan kaldı mene

Tâ ki senden ayrı düşdi bu **Hatâyî** haste dil
Gökde mah onun yüzinden bir nişan kaldı mene

-26-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yâ İlâhi isterem senden bu in'âmı mene
İdesin hemdem kim ol serv-i gül endâmı mene

Şol büt-i nâ-mihriban hergiz meni yâd itmedi
Bir muhabbed kılmadı âhir serencâmı mene

Cevr ü hicran çekdüğimden kalmayıbdır tâkatim
Yâ nasib itsen n'olaydı sabr ü ârâmı mene

Gönlim aldın bî-tekellüf cânımı almak-dürür
Güldürür ışkında dâim hâsılın âmı mene

Geçdi ömrin ey **Hatâyî** üş bu zâyi' dünyada
Şol vefasız leblerinden vermedi kâmı mene

-27-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Nutk-ı enfâs-ı Mesih'in dem-be-dem candır mene
Çünki men Hızr'ım dudâğın Âb-ı hayvandır mene

Bilmezem âlemde Yârab gerdiş-i eyyâm-ı gam
Lutf ü ihsânın mıdır yâ cevr ü hicrandır mene

Vermişem imânımı zincir-i zülfün küfrine
Bend-i zülfün küfrini gördim ne imandır mene

Dun-ı râkib kâfir-i gümrah ile aybında kim
Bu hikâyetler ki kıldın cümle pinhandır mene

Bu **Hatâyî** birle solmış bir dahi ey şâh-ı hüsn
Tâ dehânın hâtem-i mühr-i Süleyman'dır mene

-28-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hâk-i pâyin dilberâ bir tâc-ı devletdir mene
Bes yüzin görmek senin baht u saâdetdir mene

Çün gam-ı ışkında ölmekdir hayâtı câvidan
Hak bilür ölmek değil ol ayn-ı râhetdir mene

Munca kim derdünde zahmet çekmişem ey bî-vefa
Çünki sendendir bu zahmet cümle râhmetdir mene

Gerçi mendendir hicab olursan ey ârâm-ı can
Yüzini görsetdiğin ayn-ı inayetdir mene

Düşde gördi dün **Hatâyî** yâr olıbdır hemdemi
Yâ düşümdür yâ hayâlim bu ne hâletdir mene

-29-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hâk-i pâyin sırmadır aynıma in'am et mene
Ger kabul olmaz murâdım senden ilâm et mene

Derdimin dermânı ruhsârını görmekdir senin
Teşneyem billâh dudağın şerbetin cam et mene

Çün gönül hâlin ucundan düşdi zülfün kaydine
Bî-günah öldürmegil her lâhza ârâm et mene

İstemen zahirde fâş olmak anınçün gözlerim
Mihr-i ışkın râzını ey yâr ilham et mene

Bu **Hatâyî**'den götürgil mihnet-i hicrânını
Ey peri rû Tanrı içün ancah ilzam et mene

-30-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâulün-

Hak ezel meyhânesinden verdi bu câmı mene
Kâinat ehl-i taaccüb kıldılar kamu mene

Bilmez idim hatt-ı ruhsârın sıfâtın söylemek
Fitne çeşmin gamzesi öğretdi ilhâmı mene

Sabr ü ârâmım gidibdür görmezem aynımda hâb
Firkatin bir eylemişdir subh ile şâmı mene

Çoh cefâ hâsıl olur senden mene ey bî-vefa
Âkıbet eyler hayalin resm-i bed-nâmı mene

Göyneğinden çıh dedim şol serv-i gül handânıma
Zerrece kayınmadı gösterdi endâmı mene

Ey **Hatâyî** zülfünin zincirine kayd etme dil
Dânedir hâli anın hem zülfüdir dâmı mene

-31-

-Mefâilün mefâilün mefâilün fâulün-

Eyâ gönül kuşu dirler bahar imiş mene ne
Bisât-ı ıyş ü acep rüzgâr imiş mene ne

Diyerler oldı dil-i Leyli zülfüne Mecnun
Deminde ol dahi bir bî-karar imiş mene ne

Ahıtdı y*fâulün*-şımı devran batırdı kanıma el
Rakib elindeki dest-i nigâr imiş mene ne

Lebin zülâline süzdi tükendi ömr-i azîz
Hayât-ı Hızr eğer pâydâr imiş mene ne

Bu baht-ı bed ki menimdir **Hatâyî** ol şûhu
Gam ehline diyeler gamküsâr imiş mene ne

-32-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâilü fâilün-

Çeşmim atanda gamze meğer can diler yine
Cellâdı gör ki tökmek içün kan diler yine

İster rakîb vasl-ı dehanın hayâlini
Ol divi gör ki mülk-i Süleyman diler yine

İster gönil ki nûş ide lâ'lin zülâlini
Ol Hızr'ı görki çeşme-i hayvan diler yine

Zülfün yüzün kenârını dutmış-dürür veli
Kâfir çerisi gâret-i iman diler yine

Miskin **Hatâyî** kapuna geldi inâyet et
Vaslın gedâsı vâye-i ihsan diler yine

-33-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Derd-i ışkın dilberâ çün geldi bu can üstüne
Sânasın kim Hîzr geldi âb-ı hayvan üstüne

Bu cihan bâğını bünyat itdi dest-i Lemyezel
Sen teki bir gül haçan bitdi gülistan üstüne

Râhet-i vaslın dilerdim geldi hicran zahmeti
Ey peri niçün koyarsın derdi derman üstüne

Server-i hindûdır ol kim geldi Rum iklimine
Ol siyeh hâlin ki düşmiş rûy-i handan üstüne

Çün cemâlin mihri düşdi bu **Hatâyî** gönline
Sanasın Yûsuf'dür ol kim geldi Ken'an üstüne

-34-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Çin düşibdir çin saçın ol yüz tümen çin üstüne
Anberin çin çin düzeltmiş müşk-i pürçin üstüne

Bir hırâman serv-i kamet girdi nesrin dermeye
Avc ilen doldır benefşe saç bu gülçin üstüne

Ger dilersen Leyli tek yüzin gören Mecnun ola
Ay teki kaldır nikabın gün teki çin üstüne

Bir peri peykeri gördim can fedâ kıldım ana
Öyle nâzikdir ki kılmış Çin ü Mâçin üstüne

Bu **Hatâyî** gönlini yağmâya virdi Çin içün
Çin çerisi basdı Rûm'u geldi Mâçin üstüne

-35-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Katı müştak idim sen mehlikaya
Gözim gördi gönil düşdi hatâye

Şu demden kim senin gördim cemâlin
Giriftar olmuşem yüz min belâye

Düşübdir ender efşan kâkülinden
Senin tâ ol gül-i hamrâye sâye

Menim vâyemi tâ virmezsin ey dost
Salıbsen âşıkı âh ile vâye

Hatâyî kulunam rahm eyle ey yâr
Hatâyî'ni bırakmagıl hatâye

-36-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Şehâ kılgıl terahhüm men gedâye
Eşiğinde yetirgil bir nevâye

N'ola hüsnin zekâtı buse virsen
Zayıfım dol dirmendim men gedâye

Dişin incû gözin nergis lebin lâ'l
Senin ol hoş cemâlin benzer âye

Hümâyun kasrınızdan şâh-ı huban
N'ola salsan menim üstüme sâye

Senin cevrinden ey sultân-ı âlem
Hatayî baş alur varır Hıtâ'ye

F

-37-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol peri peyker mene yâr olmadı hayf oldı hayf
Aldı gönlimni vefâdar olmadı hayf oldı hayf

Sahlar idim kahrini gönlimde dâim can gibi
Sırrımı fâş itdi esrar olmadı hayf oldı hayf

Kim ki yüzin mekr ile kıldı meni senden cüda
Yüz belâya ol giriftar olmadı hayf oldı hayf

Firkatin odına yandım can ü dil oldı kebab
Kimse hâlimden haberdar olmadı hayf oldı hayf

Işk elinden haste düşdi bu **Hatâyî**'nin teni
Leblerinde birce timar olmadı hayf oldı hayf

H

-38-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gel temâşâ eylegil zâhid cemâlullâha bah
Perde-i pindârı kaldır semme vechullâha bah

Kâşif-i levh-i hakayık sırr-ı subhânellezi
Nûr-ı kerremnâ ile âyine-i Allâh'a bah

Ra vü mim ü zâ* ile idrâk kıl mâhiyyetin
Mazhar-ı Kur'ân-ı Hak esrâr-ı Fazlullâh'a bak

Sâhib-i tâ'bir-i mâ'ni âlemi ilm-i ledün
Feyz-i pir-i mâ'nevi kesb eyle ruhullâh'a bah

Bist ü heşt ü si vü** düdür nokta-i bism-i İlâh
Sâye-i rûhü'l kudüs ayn-ı kelâmullâha bah

Fâtih-i miftâh-ı ebvab-ı tılısmât-ı Huda
Nâzır-ı mir'at-ı Allâh olan ehlullâha bah

---

* Arap harflerindeki Ra, mim, ra harfleri birleşirse "remz" olur
** Bist ü heşt 28; si vi dü 32 demektir. Bunlar Hurufilikle ilgili simgelerdir

Ey **Hatâyî** âlem-i zâhir vücûd-ı mutlakı
Görmek istersen cemâl-i nûr-ı zâtullâha bah

-39-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Aynullâhem aynullâhem aynullâh
Gel imdi Hakk'ı gör ey kür-i gümrah

Menim ol fâil-i mutlak ki dirler
Menim hükmündedir hurşid ile mah

Vücûdım Beytüllâh'dır yakın bil
Sücûdım sanadır şâm ü sehergâh

Yakın bil ehl-i ikrârın yanında
Yer ü gök cümle Hak'dır olma kemrah

Vilâyet bâğının bir meyvesidir
Haçan öze anı her dest-i kütah

Dilersen hâkı Hakk'a vâsıl itmek
İrişdi fi makam-ı il muallah

Ulûki pâk üzre seyran ider ki
Hatâyî uğradı bir gence nâgâh***

-40-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Cihânı bâğ ü büstan eyleyen şah
Gül ü gülşen gülistan eyleyen şah

Dudâğın zevkine gül ile lâle
Yine bülbülni destan eyleyen şah

Budır fazl-ı tebârek sun'ı kudret
Yine fasl-ı zemistan eyleyen şah

Budır berc-i mehi ez nûr-ı ferah
Bahârı hurremü'l -van eyleyen şah

Hatasız gözlere yüzi güneşdir
Yine güneşi pinhan eyleyen şah

*** Yalnız **Paris I** nüshasında olan bu şiirin vezni çok bozuk

Özi bülbül olıb bahçeye girdi
Meni daşhâr ü hayran eyleyen şah

Şeriat yolına sâbit **Hatâyî**
Tarikat ilmin ihsan eyleyen şah

-41-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gel ki cânâ senden ayrû gözlerim kan ağladı
Ciğerim yandı tutuşdı can içün can ağladı

Firkat-i hicran elinden şöyle ah itdim bugün
Gökdeki cümle melâik yerde insan ağladı

Kim ki âşık olmadı ahvâl-i âşık bilmedi
Dilberin şirin lebinden âb-ı hayvan ağladı

Âteş-i ışka düşen pervâne tek yanmağ gerek
Şöyle kim tersâ içün şeyh-i San'ân ağladı

Her zaman zâri kılur miskin **Hatayî** yâr içün
Öyle kim Yûsuf içün Yâ'kub-ı Ken'an ağladı

-42-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün-

Taâlâllah gel ey gör kim yine nûr-ı Hudâ geldi
Cemi'-i enbiyâ hatm-i Muhammed Mustafâ geldi

Sevindi cân-ı âşıklar açıldı baht-ı sâdıklar
Uyandı rûh-ı mü'minler safâ geldi safâ geldi

Zeminlerde zamanlarda salâhü'l hayr mukaddemdir
Feleklerden meleklerden hezâran merhabâ geldi

İrişdi mürşid-i kâmil kamu ehl-i aman oldı
Sevindi gaziler cümle ki hatm-i enbiyâ geldi

Hak'a mazhar-dürür âdem sücud it uyma iblise
Ki âdem donına girmiş Hudâ geldi Hudâ geldi

Ferişte indi göklerden beşâret ehl-i irfâne
Havârice ecel yetdi yezidlere belâ geldi

Zılâlet içre zulmetden itirmişdir çerâğını
Gözin aç çıh bu zulmetden ki din bedr-i rehâ geldi

Halil-ullâh donın giymiş çağırmış âdın İsmâil
Ona kurban olın canlar ki Allah'dan nidâ geldi

Güzel şâhım kamer mâhım muradgâhım gönil hâhım
Cemâl-i mazharu'l-lâh'ım güzin-i evliyâ geldi

Azâzil adlı şeytânın yeter taklidine uyma
Elin dut hak yolın görset imâm-ı rehnümâ geldi

Cihânı sihr ilen fir'avn özine tâbi' itmişdi
Oları yutmağa Mûsi asâsı ejdehâ geldi

Bahâdır gaziler koydı başında tâc-ı devlet var
Budır Mehdi zaman devri cihan nûr-ı beka geldi

Gözü şâdü dili Tâhâ yanâğı Kaf ve'l Kur'an
Kaşı nûn ü sacı ve'l-leyl yüzi şemsü'd-duhâ geldi

İmâm-ı Hayderoğlı'na dil ü candan rızâ virgil
İmâm-ı Câ'fer-i Sâdık Ali Mûsi Rızâ geldi

Hatâyî haste şol şâhın cemâlin vaslını ister
Revân ver can satun algil ki ilm-i can bahâ geldi

-43-

-Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün-

Hak'ı gönilde sır sakla özinden bî-haber sofi
Bu deryadan derin sırrı ne bilsün deng-i ser

Tanımâmış o nefsini nice bilsün ki Rabb'ini
Kalubdır lâda illâda görin ne zikr ider sofi

Sevübdür sim ile zeri koyubdır vasl-ı dildârı
Eğer doğrûsını dirsem olur hışm ile ner sofi

Özini bilen er sofi hem oldur sofi-i sâfi
Desen reva-dürür ana gel ey sâhib nazar sofi

Hatâyî mürşid ü pîrler elini tutub ar itme
Eğer ârif isen anla kerem kıl olma har sofi

-44-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey şehâ men senden özge sevmedim sevmen dahi
Mâh-i rûşen senden özge sevmedim sevmen dahi

Her kimin bir âhu gözli dilberi seyrandadır
Göz dahi ceylandan özge sevmedim sevmen dahi

Ciğerim sadpâredir gamzen ohından ey sanem
Kirpiğin müjgândan özge sevmedim sevmen dahi

Bu hakîkat meclisinde men senem sen dahi men
Öyle sanma senden özge sevmedim sevmen dahi

Dilber aydur ey **Hatâyî** bir dahi sevdin meğer
Hak bilür ki senden özge sevmedim sevmen dahi

-45-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Elif ânı bilmişem ben lâ fetâ illâ Ali
Ye yalanı silmişem ben lâ fetâ illâ Ali

Be beka mülkünde hâkim Mustafâ vü Murteza
Lâmelif lâ dimezem men lâ fetâ illâ Ali

Te temennâ eyledim sırrında ızhar eyleyüb
He hilâl levhinde gördüm lâ fetâillâ Ali

Se sebâtım od ü su toprak u yeldendir benim
Vav vücudun şehriyem men lâ fetâ illâ Ali

Cim cemâline celâlin isteyüb kıldım taleb
Nun nihâyet buldu cânım lâ fetâ illâ Ali

Ha hayâl eyler zebânım âlini yâd etmeğe
Mim Muhammed Mustafa'dır lâ fetâ illâ Ali

Hı haber verdi Hasan hulk-i Rızâ etbâına
Lâm letâfet mülki içre lâ fetâ illâ Ali

Dal dilimde Şah Hüseyn'i Kerbelâ'nın medhi var
Kef kerem kânı Ali'dir lâ fetâ illâ Ali

Zel zelil et nefsini Zeyn-el-abâ'nın ışkına
Kaf karibdir Hak yolunda lâ fetâ illâ Ali

Rı riyâ etti havâriçler Muhammed Bâkır'a
Fe Furat âkub dedi kim lâ fetâ illâ Ali

Ze ziyâde kıldı gönlüm Câ'fer'in mâhabbetin
Gayın gayrı demezem ben lâ fetâ illâ Ali

Sîn seri hoş eyledi Mûsi-i Kâzım bil meni
Ayın aynımda ayandır lâ fetâ illâ Ali

Şîn Şah-ı Horasan İbn-i Ali Musi'i Rıza
Zı zuhur oldu cihanda lâ fetâ illâ Ali

Sad safâ ehli Taki'dir âlem içre gerçi kim
Tı tariki gösterir hem lâ fetâ illâ Ali

Dad zamirim mülküne server Naki'dir silmişem
Askerî'nin zikridir hem lâ feta illâ Ali

Yâ Muhammed Mehdi-i sâhib zaman sırr-ı Resul
Tesbihim zikrim dilimde lâ fetâ illâ Ali

Ey **Hatâyî** ger hayât-ı câvidan bulsan n'ola
Gönline mihman olubdır lâ fetâ illâ Ali

-46-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dâimâ fikrimde zikrim yâ Muhammed yâ Ali
Gönlümün evinde şükrüm yâ Muhammed yâ Ali

Kendi özün tânıyamaz seni yakın bilmeyen
Âlemin âyinesisin yâ Muhammed yâ Ali

Kalmışım zulmet içinde sen inâyet kıl bana
Men günehkârım günahkâr yâ Muhammed yâ Ali

Seyyidi Battâl Gazi Hacı Bektâş-ı Veli
Cümlesinin sırrı sensin yâ Muhammed yâ Ali

Baş açık yâlın ayak yüğürüşür abdâllar
Kerbelâ'da çağrışurlar yâ Muhammed yâ Ali

Bu **Hatâyî** vâsıl olmuş sıdk ile şâha müdam
Bu cihanda matlabım bu yâ Muhammed yâ Ali

-47-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yerde gökte Hayder-i Kerrâr'sın sen yâ Ali
Rûz-i mahşer sâki-i ebrârsın sen yâ Ali

Hamsetü'l-esmâ okurlar ismini ey Bûlhasen
İbn-i amm-i Ahmed-i Muhtâr'sın sen yâ Ali

Anter'in bâşın kesen Hayber kapusun koparan
Cenk içinde katil-i küffârsın sen yâ Ali

İfritin bendini aldın üç bin yıldan sonra sen
Deşt-i erzende geçen Kerrâr'sın sen yâ Ali

Lâ fetâ illâ Ali şânında olmuştur nüzul
Hadd içinde sikke vü dinârsın sen yâ Ali

Evvel ü âhırda sensin zâhir ü bâtında sen
Akl-i evvelden hüveydâ yârsın sen yâ Ali

Evvel ü ahırda sensin dinini şerh eyleyen
Dillere gönüllere ikrârsın sen yâ Ali

Çıkdı Mi'râc'a Muhammed dedi doksan bir kelâm
Sırr-ı Hakk'a mahrem-i esrârsın sen yâ Ali

Enbiyâlar mihrisin sen evliyâlar serveri
Gazilere server ü serdârsın sen yâ Ali

Henüz âdem mâ ü tıyndan halk olunmamış iken
Dü cihan halkı yoğ iken vârsın sen yâ Ali

Bu **Hatâyî** bendenin sensin murad ü maksadı
Kande baksam görünen didârsın sen yâ Ali

-48-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gevher-i zât-ı kadim-i Kibriya'sın yâ Ali
Enbiya vü evliyâya pişüvâsın yâ Ali

Kimse bilmez mâ'ni-i zât ü sıfâtındır senin
Lâ-mekân bahrinde dürr-i müntehâsın yâ Ali

Kabiliyyet sende görmüşdür Resûl-i Hâşimî
Şükr lillâh hemdem-i Hayrünnisâ'sın yâ Ali

Hem havaric sırrını bildin ki idrâk eylemez
Zâhir ü bâtında sen mu'cuz nümasın yâ Ali

Mustafa gördü seni arslan sıfatlı bir melek
Sâhib-i mi'râç hem tâc ü livâsın yâ Ali

Zülfikar ile kamu kıldın müsehhar âlemi
Bilmişem tahkik ile kim lâ fetasın yâ Ali

Bu **Hatâyî**'ye din ü imân sendendir dürüst
Nûr-ı çeşm-i hânedân-ı Mustafâ'sın yâ Ali

-49-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Men büt-i Leyli elinden olmışem Mecnun kimi
İştiyâkından demâdem ağlarım mahzun kimi

Çeşme-i çeşmim suyından sâyl dutdı âlemi
Munca gelmişdir Fırât ü Dicle vü Ceyhun kimi

Ger cemâlin aksini uyhuda gördi ay ü gün
Şol hacâletden kızardı gayretinden hun kimi

Hâme-i kudret ki çekdi ârızın levhinde hat
Hansi kâtib yazabildi şol hat-ı mevzun kimi

Bu **Hatâyî** bir gün almışdı lebinden bûseler
Geldi çoh günler velâkin gelmedi ol gün kimi

-50-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Vücıdın ravza-i rızvan değil mi
Cemalin mazhar-ı insan değil mi

Budur arşın mecid-i Kulhüallah
Kişi kim bilmeye hayvan değil mi

Vücud-ı Mustafa'dan oldı Âdem
Resâlet kapusu Kur'an değil mi

Ali sırrın ne bilsün her münâfık
Münâfık kıblesi şeytan değil mi

Hatayî sırrıdır Tâhâ vü Yâsin
Durubdur ortada mizan değil mi

-51-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Ruhın bedr âye benzer benzemez mi
Saçın sevdâya benzer benzemez mi

Fakirem ol güzeldir hüsn içinde
Ganidir bâya benzer benzemez mi

Hadeng-i kirpüğün ohdır ki kaşun
Kurulmuş yâya benzer benzemez mi

Zahidin kargışı âşık hakında
Yalan dâvâya benzer benzemez mi

Hatayî firkatinden ağlamakdan
Dü çeşmim çâya benzer benzemez mi

-52-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey gönül yâd et Hudâ-yı ekberi vü ekseri
Öldürür fettâh-ı bâb-ı cümle âlem defteri

Mustafâ'ya rahmeten lil'âlemin çün dedi Hak
Hel etâ'da sâki-i kevser buyurdu Hayderi

Serfirâz-i din ü dünyâdır Hasen hulk-i Rıza
Şah Hüseyn-i Kerbelâ'dır hem imamlar serveri

Olmasa her bir gönülde mihr-i Zeynelâbidin
Yek-dürür mâ'nide anlardan Yehûd ü Hayberi

Mûsi-i Kâzım kim oldır pişüvâ-yı mü'minan
Şah Ali Mûsâ Rızâ'dır evliyâlar serveri

Şah Taki vü bâ Naki'dir kurratü'l-ayn-i Nebi
Ol-dürür burc-ı saâdet evc-i âlem ahteri

Şah Hasenü'l Askeri'dir kıblegâh-ı ehl-i din
Mehdi-i sâhib zamandır müttakiler rehberi

Tâ ezelden Mustafâ vü Murtezâ meddâhıyem
Hem bu on iki imamın çâkeriyem çâkeri

Şâh-ı Merdan'ın kuluyem demeğe haddim değil
İsterem kim Sâdık olam Kanber'inin Kanber'i

Men tevellâ kılalı şol hânedâna sıdk ile
Olmuşem herdem havâric gözlerinin hanceri

Can feda kıl ey **Hatayî** âline peygamberin
Tâ cehennem âteşinden olmak istersen beri

-53-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey boyın tûbâ dudağın âb-ı hayvan nisbeti
Âb-ı hayvan dimen anı çeşme-i can nisbeti

Kamet ü ruhsârını her kim ki gördi söyledi
Biri güldir birisi serv ü hırâman nisbeti

Eşiğin toprâğına her kim kul oldı sıdk ile
Pâdişahdır bende-i fağfûr ü hakan nisbeti

Bahr-i ışk içre seninçün nice gavvas olmuşem
Dişlerin dürdür dudâğın âb-ı hayvan nisbeti

Bu **Hatâyî** evc-i zülfün tâ kim gördi meh yüzin
Gözlerinden yaş töker bârân-ı nisan nisbeti

-54-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Şehâ senden safâ ister Hatâyî
Kerem lutf ü ata ister Hatâyî

Ayâğın toprağı ey şûh-i âlem
Gözine tûtiyâ ister Hatâyî

Götürgil ağ yüzinden kara zülfü
Nikabın aç lika ister Hatâyî

Dilemez âstânından cüdâlığ
Cefâ kılma vefa ister Hatâyî

Şehâ bir doğru yola varmağ içün
Senin tek rehnümâ ister Hatâyî

Yezid ü kâfir ü Mervân'a her dem
Gazilerden gazâ ister Hatâyî

Muhammed Ali'nin hürmeti içün
Yakın bilgil Hudâ ister Hatâyî

-55-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Yakın bil kim hüdâyidir Hatâyî
Muhammed Mustafâ'yîdir Hatâyî

Safi nesli Cünêyd Hayderoğlu
Aliyyü'l Murtezâ'yîdir Hatâyî

Hasen ışkına meydâna gelübdir
Hüseyn-i Kerbelâ'yîdir Hatâyî

Ali Zeynel İbâ Bâ'kır ü Câfer
Kâzım Mûsi Rızâyî'dir Hatâyî

Muhammed Taki'dir Ali Naki hem
Hasan Asker likayîdir Hatayî

Muhammed Mehdi-i sâhib-zamânın
Eşiğinde gedâyîdir Hatâyî

Menim âdım veli Şah İsmâil'dir
Tahallüsü Hatâyi'dir Hatâyi

K

-56-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Her kimin kim derdi var dermâna göndermek gerek
Her kimin kim derdi yoh virâna göndermek gerek

Her kimin cânında hublar hasreti vardır müdam
Dünyada ar etmesün didâra göndermek gerek

Dinmeyen dindirmeyen girmek gerek öz küncüne
Her kimin sevdâsı var seyrâna göndermek gerek

Her kim ikrar ehlidir yohdır nizâ koy dinlesin
Her kimin dâvası var divâna göndermek gerek

Bu **Hatâyî**'dir bugün meydanda darb-ı dest ilen
Her kimin sevdâsı var meydâna göndermek gerek

-57-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

İstemen cismimde can ol lebleri cânım gerek
Bir dahi ol ay yüzin görsem ki îmânım gerek

Çoh belâ vü derd ü gam çekdim yolında sabr idib
Derd-i hicran hadden ötdü şimdi dermânım gerek

Dil gamın sahrasına lâ'linden ister katre su
Zulmet-i hicranda kaldım şimdi bârânım gerek

Ey felek kıldın meni dilberden ayrûnâtüvan
Men havâda zerreyem hurşid-i tâbânım gerek

Bu **Hatâyî** kulluğa bağlardı hizmet kursağın
Ol gözim nûrı sanem ol sevgülü cânım gerek

L

-58-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Sünbülün küfründen ey şehzâde iman münfail
Hatt-ı sebzin revnakından berk-i reyhan münfail

Zulmete nûr oldı zülfün ay yüzinden şêrmsar
Leblerin şevkından ol lâ'l-i Bedehşan münfail

Pertev-i hüsnin ziyâsından Süreyya'dır hacel
Sûretin tâbından ol hurşid-i tâban münfail

Ey sabâ billah dilimden söyle kim çoh olmasın
Mâhtab üstünden ol zülf-i perişan münfail

Gayretinden bir nazar fânus yüzin göstermedi
Meclisinde yandırır çün şem'-i pinhan münfail

Ol zaman kim dilberin bustâna girdi seyr içün
Kametinden oldı her serv-i hırâman münfafil

Üş **Hatâyî** sözlerinden ehl-i irfan utanır
Câhil ü nâdan rakib ü nâ-Müselman münfail

-59-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bu ezilmiş cân ü dilden âh âh eksük değil
Gice gündüz muttasıldır kâh kâh eksük değil

Boşa çezginsem velâkin gam değildir dilberin
Ol saâdet ehlidir andan külâh eksük değil

Çengi aldım men bekef bir dem ferâgat bulmadım
Hazretinden Hâlik'a hiç rû siyah eksük değil

Bâşın üstün gitmezem ancâ ki cânım tendedir
Çetr ü hâr-gâh-ı hümâyun bârgâh eksük değil

Çün **Hatâyî** gönlini virmez vefâsız dilbere
Kul olana sıdk ile kim pâdişah eksük değil

-60-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Varlığını dost yolına vermeyen bizden değil
Cân ü bâşı sevdiğine kıymayan bizden değil

Ana âtâ kavm ü kardaş ehl-i ışka kayd imiş
Hanumandan cân ü maldan geçmeyen bizden değil

Ey rakib sümme't-tarik'in mâ'nisin fehmeyle gel
Yoldaşını cân ü dilden sevmeyen bizden değil

Yetmiş iki millet oldı sür bize ehl-i şümar
Gayrı milletler özini seçmeyen bizden değil

Ey **Hatâyî** ehl-ı ışkın menzili benlik değil
Bu tarik-i ışk içinde ben diyen bizden değil

M

-61-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Yüzün görende ey sanem Allâh'a şükr idem
Sürtdüm yüzümni toprağa dergâha şükr idem

Gerçi yüzinden ayrıyem ammâ hayâline
Hicran şebinde göğe bahıb mâha şükr idem

Görendem ü melâmetim ü âşıkım veli
Bağrım yahanda zâhid-i gümrâha şükr idem

Rûz-i ezelde gördi seni bir nazar gözüm
Ömrümce bahuben o nazargâha şükr idem

Bende **Hatâyî** düşmiş idi yârden ırağ
Yetdim çü âstân-ı şehinşâha şükr idem

-62-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hüsnini men Yûsuf-i Ken'ân'a nisbet kılmışem
Kılmışem nisbet veli şâhâne nisbet kılmışem

Cânımı tarh etmişem yolında ey ârâm-ı can
Gönlüm içinde hayâlin câna nisbet kılmışem

Dişlerin incû leblin mercandır ey bahr-i kerem
Halka-i devr-i dehânın kâna nisbet kılmışem

Ey şeh-i hûbân-ı âlem bağ içinde men senin
Boyunı serve saçın reyhâne nisbet kılmışem

Bu **Hatâyî** bir kulundır âstânında senin
Mürvet eyle men seni sultâna nisbet kılmışem

-63-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey habibim sen teki zibâ nigârı sevmişem
Akl-ı kâmil hasne bay bir doğru yâri sevmişem

Sevmişem bir lâle ruh bir câdı gözlü dilberi
Hokka mercan tek ağızı hatt ü hâli sevmişem

Yüzi gül gül zülfü sünbül gözleri ceran kimi
Kaşları şol yâya benzer ol hilâli sevmişem

Lâ'l-i meykûnun senin bir meclis içre dem-be-dem
Sâkinin çenkinde ol âb-ı zülâli sevmişem

Hayli demdir kim **Hatâyî** yârinin vasfın yazar
Birine bin dür anın didâr-ı hâli sevmişem

-64-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bu cihan mülkinde men sen yâre muhtaç olmuşem
Her zaman ol yâr ile didâre muhtaç olmuşem

Bülbül-i mestem şehâ bimâr ü zârem rûz ü şeb
Arzu-yi gül[ün] gamından hâre muhtaç olmuşem

Girmişem bâzâr-ı ışka bir hıridar isterem
İstemen sud ü ziyan kirdâre muhtaç olmuşem

Işk içinde vâlih ü sermest ü hayrânem veli
Gör nice Mansur teki men dâre muhtaç olmuşem

Söz içinde bu **Hatâyî**'nin cihan muhtâcıdır
Bir nefes senden şehâ güftâre muhtaç olmuşem

-65-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ ki düşdüm dilberâ ışkına biryan olmuşem
Rûz ü şeb âh eylerem hem çeşm-i giryan olmuşem

Dilberâ tâ gül yanâğun görmişem gülşende men
Rûz ü şeb destan ilen mürg-i seherhan olmuşem

Tâ dudâğun çeşmesinden kılmışem bir katre nûş
Hîzr tek sîrâb-i nûş ü âb-ı hayvan olmuşem

Ey azizüm firkatünden çıhmazam gamhâneden
Sen teki Yûsuf'dan ötrü pîr-i Ken'an olmuşem

Men **Hatâyî**'yem bugün hüsnün sıfâtın söylerem
Cümle uşşak ehline âlemde destan olmuşem

-66-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Âlemin çeşm ü çerâğı âhiretin hâıyem
Hazret-i Hak sevgilisi mâ'rifetin kâniyem

Ben Muhammed donuyem kim gözlüler görür beni
Pes ki kızıl gülüyem hem güllerin reyhânıyem

İsevî'yem Mûsevî'yem Dâvudî'yem Ahmedî
Hem Süleymân-ı zamânem ins ü cinnin hânıyem

Sûre-i İnnâ Fetahna şânıma geldi veli
Can Tebârek âyeti vü Mushaf'ın Kur'ân'iyem

Ben sadefem dürlü dürlü inciler benden çıkar
Gevher-i deryâ benem deryâların ummânıyem

Şeriâtem tarikâtem hakikâtem bilene
İlm ü hem âlim benem âlimlerin irfânıyem

Ben **Hatâyî**'yem bugün kim gözlüler görmez beni
Kâfirin küfrü benem hem mü'minin imânıyem

-67-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Adum Şah İsmail Hakk'ın sırıyem
Bu cümle gazilerin serveriyem

Anamdur Fâtımâ atam Ali'dir
On iki imamın men dah biriyem

Atâmun kanını aldum yezidden
Yakın bilgil ki nakd-i Hayderî'yem

Hızır zinde ile İsâ vü Meryem
Zemâne ehlinün İskenderi'yem

Yezid ü müşrik ü mel'ûnı gör kim
Münâfık kablesinden men beriyem

Nübüvvet mendedür sırr-ı vilâyet
Muhammed Mustafâ'nın pesi rûyem

Cihânı tiğ ile kıldım musahhar
Ali Murteza'nın Kanberi'yem

Ulu babam Safi atam Hayder'dir
Şecâat ehlinün hak Câferi'yem

Hüseynî'yem Yezid'e lâ'netim var
Hatâyî'yem şahun bir çâkeriyem

-68-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Gönil virdim cefâsın bilmez idim
Beli didim belâsın bilmez idim

Lebine can didimse tökme kanım
Sorub senden bahâsın bilmez idim

Visâlinden doyunca almadım kâm
Anın rûz-i cezâsın bilmez idim

Saçın pürçin didim bendine düşdim
Bu çin sözin hatâsın bilmez idim

Hatâyî tal'atın Hak'dan dilerdi
Kabul olmış duâsın bilmez idim

-69-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Ezelden ışk ile divâne geldim
Yerim meyhânedir mestâne geldim

Hezâran dona girdim ben dolandım
Bugün hasm ile ben meydâne geldim

İmâmımdır benim ol Şâh-ı Merdan
Bugün nesl-i Ali divâne geldim

İmam ışkına çalaram kılıcı
Münâfık kırmağa merdâne geldim

Menim bunda Hatâyî Hayderoğlu
Çü İsmâil kimi kurbâne geldim

-70-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Menem ki bu zamâne şimdi geldim
Revân oldum revâne şimdi geldim

Aşığım mest ü hayran şâha çün men
Muhibbim hânedâne şimdi geldim

Şehâ müştak idim gayetde billâh
Şükür kim âstâne şimdi geldim

Yezid-i müşrikin kökin keserem
Çerâğım yâne yâne şimdi geldim

Ezelden gelmişem şah emri ilen
Sakınmagil cihâne şimdi geldim

Muhibbem on iki şâha ezelden
Velâkin bu dükâne şimdi geldim

Süleyman hâtemi Mûsi asâsı
Âleme Nuh tufâne şimdi geldim

Muhammed mû'cizi şah Zülfikar'ı
Elimdedir nişâne şimdi geldim

Havâriç ehlini koyman cihâne
Hatâyî'yem cihâne şimdi geldim

-71-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Cehd eyleyib bir pire yetmeğe gayret edelim
El verüb eteğini tutmağa gayret edelim

Beldeden emin olursan kati râhat olasın
Din iman gölgesinde yatmağa gayret edelim

Hak sana eyledi nâzar verdi rahmet donunu
Kin kibir gömleğini atmağa gayret edelim

Cânı tenden âyırır çokdur feleğin oyunu
Oynayanlar hep mat oldu utmağa gayret edelim

Gülşene gir ey **Hatâyî** güle hemdem olagör
Vaktidir bülbül gibi ötmeğe gayret edelim

-72-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Cümle eşyâda zuhur eden kelâmımdır menim
Hil'at-i arz ü semâ sırr-ı kıyâmımdır menim

Vâkıf oldum çün zemin ü âsmânın sırrına
Cismimin sultânıyem âlem gulâmımdır menim

Enbiyâ esrârına vâkıf olursam n'ola çün
Mürşidim pîrim ayında yâ vü lâmımdır menim

Dâhil oldım Kâ'be'ye tâ kim vücûdum fazl-ı Hak
Secdegâhım Lemyezel Beytü'l-harâmımdır menim

Sırr-ı Elfakrü sevâdü'l-vechi idrak eyledim
Hatt ü hâlin dilberâ nûr-ı zalâmımdır menim

Çünki geçdim istivâsından cemi'-i âlemin
Cennet ehliyim sefer dârü's-selâmımdır menim

N'ola pervâz eyler isem on sekiz bin âlemi
Mürg-i ankayem cihan her su makamımdır menim

Dürlü zînet nimet ile doldı bezm-i kâinat
Nutk-ı Hak'çün anda sâki hamr-ı hâmımdır menim

Ey **Hatâyî** gayre niçün yüz tutam ikram içün
Kıble çün kim sûret-i bedr-i tamâmımdır menim

-73-

-Mef'ûlü mefâîlü mefâîlü faûlün-

Avlahda bugün avlar iken yâre yoluhdum
Bir aydan arı gün kimi didâre yoluhdum

Bî-çâre gönül gözgüsü açıldı safâdan
Hey hey ne aceb âhu-yı tâtâre yoluhdum

Dün varmış idim bahçeye gül dermeğe âmma
Sundum elimi bir güle sadhâre yoluhdum

Çoh mihr ü vefâ umar idim yârden âmma
Bir hûri yüküş yâr-i cefâkâre yoluhdum

Şah eşiğine secde kılubdır bu **Hatâyî**
Bahr-i Necef'e erdîm şehvâre yoluhdum

-74-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün-

Vücûdum şehrine girdim bu şehri pür ziyâ gördüm
Vilâyet ilmine erdim aceb nûr-ı Hudâ gördüm

Şerîat şartını bildim tarîkat yoluna vardım
Hakîkat bahrine daldım Aliyye'l Murtezâ gördüm

Hakîkat ilminin sırrın ne bilsin her tahâretsiz
Bu sırra ermedi münkir anın katlin revâ gördüm

Gönül şehrine ol dilber benim ruhü'l-eminimdir
Yüzün seb'ul-mesânidir yedi hat istiva gördüm

Elestü rabbiküm sırrı dehanın ayan oldu
Gözün vettini vezzeytun yüzün şemsü'd-duhâ gördüm

Vücûdum şehrine girdim eriştim gevher-i kâna
Cemâlin âstânında **Hatâyî**'yi geda gördüm

-75-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Hayâlimdir menim yâ düşde gördim
Bihamdüllah cemâlin üşte gördim

Sözün herbiri gevher olduğuyçün
Asılmışdır hemişe güşde gördüm

Nice ki bilicisen ebsem olgıl
Saâdet olmağı hâmuşda gördüm

Belâsından bu ışkını sakıngıl
Yüküş âşıkları ser-geşte gördüm

Senin ol zülfünin her bir kılını
Hatâyî boynuna bir rişte gördüm

-76-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Bugün men bir büt-i mehpâre gördüm
Elinde yüreğim sadpâre gördüm

Meni senden sorar olsa sabâ di
Zayıf ü haste vü âvâre gördüm

Kara zülfün görende ey habibim
Gönül meyl eyledi zünnâre gördüm

Çemende geşt ider gördüm habibi
Terahhum kılmadı yalvâre gördüm

Nice miskin **Hatâyî** kanın içmiş
Şol iki nergisi hunhâre gördüm

-77-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Visâlünden senin cânâne yetdüm
Ki hicran bulmış idüm câne yetdüm

Saçun küfrine olmışdum giriftar
Yüzini görgecin imâne yetdüm

Eşiğün itlerüyle hemnişinem
Ne devletlü kulım sultâne yetdüm

Gönül kalmışdı hicrân-ı zulmetde
Lebinden çeşme-i hayvâne yetdüm

Gamından gözlerim kevkeb kimidir
Şükür kim bir meh-i tabâne yetdüm

Gönül kalmışdı hicrân zulmetde
Lebinden çeşme-i hayvâna yetdim

Misâl-i katre idim katre kıldım
Bi-hamdüllah yine ummâne yetdüm

Hatâyî hastedir vaslın gedâsı
Kapundan vâye vü ihsana yetdüm

N

-78-

-Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün-

Bihamdüllâh safâ bulduk cemâl-i nevbahârından
Gönil mir'ât-ı yenk olmaz anın hatt-ı gubârından

Görüb kûyinde dildârın rakibi çekme gam hergiz
Meseldir gül derenler ağlamaz gülşende hârından

Geçüb her mâsivâdan tâlib-i didar olan âşık
Elin çekmek gerek ey dil cihânın cümle vârından

Hayâl-i yâr ile kani' olub meyl-i visal itme
Şikâyet eylemez sâdık olanın rûzigârından

Hatâyî ölmeğe can virmeyüb meydân-ı ışk içre
Yezid olam dönersem Murtezâ'nın Zülfikar'ından

-79-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Çıhmaz ey dilber senin hayl-i hayâlin yâdden
Gönlümin şehrini yıhdı ışkınız bünyâddan

Tâ ki düşdim ey peri peyker firâkın derdine
Dutdı âvâzım cihanı ah ile feryâdden

Anca kim dünyâ yüzinde haste cânım tendedir
Çıhmaya derd-i firâkın bu harab-âbâdden

Ta ki çeşmim karşusından ayru düşdin ey sanem
Çıhmaya hergiz hayalin hâtır-ı nâşâddan

Bu **Hatâyî** sözine dakk dutma ey nâkes hasud
Tâ ezel tâ'lim alubdır bu hakim üstâdden

-80-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Vücudum şehrinde buldum dürrilen dürdâne men
Men anı arz etmenem her câhil ü nâdene men

Küfr ü iman sırrını bildim ki mâ'nide nedir
Yüzimi döndermişem andan berü Rahmân'e men

Gör nice zâri virür ol lâ'neti şeytan mene
Dün ü gün lâ'net ohır men lâ'neti şeytan mene

Virse idi kâmımı ol şâh ü sultânım menim
Cânımı kurban kılayım ol şah ü sultâne men

Men **Hatâyî** çekmenem gam çünki enelhak didim
Çekmişem Hayder teki meydanda hu merdâne men

-81-

-Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün-

Hat ü hâlinle zülfündir delil-i ehl-i irfânın
Ki andan âşikâr oldı beyân-ı ilm-i Kur'ân'ın

Götürdin perde yüzünden bihamdüllâh ki ey dilber
Seni gördi hacâletden karaldı yüzi şeytânın

Ruhın Yâreb ne güldir kim figana düşdi bülbüller
Ki şevkinden anın herdem huzûru var gülistânın

Eyâ sultân-ı âdil kim işim sensiz geçer müşkil
Budır senden murâdım kim gedâdan kesme ihsânın

Cenâb-ı âstânında diriga kıymetim yohdır
Visalin özgeler gördi meni yandırdı hicrânın

Kaşınla kirpiğin aynın ne sihr-i sâmiridir kim
Oların mekr ü âlinden cihânı dutdı destanın

Hatâyî çeşm-i mestinden habibin ihtiraz eyle
Eğer kanın döker herdem ki oldır cân-ı cânânın

-82-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Od yanar sinemi sapdı dürlü peykân ohların
Su yerine sönmedi geldi firâvan ohların

Yavru kuşlardan sanâsın kim uçar feryad ilen
Çıhsa yaydan bes kılur her lâhza efgan ohların

Sinemün meydânında saf çekdi kuşun bağladı
Pâdişâhım sen buyurdun kim virür san ohların

Ölürem bû derd ilen kim gönlüm âhından değül
Bu canımda kalmadı cismümde perran ohların

Bu **Hatâyî** sinesin kılsın müşebbek ne aceb
Cebe vü cûşen söker pûlâd-ı kalhan ohların

-83-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Sünbilini ârızın devrinde efşan eyledin
Hâtır-ı mecmûu gamdan perişan eyledin

Hoş makam-ı âzam olmışdır bu gönlim köşesi
Bilmezem Yâreb neden cevr ile viran eyledin

İster idim sâye-i vaslında ey can dinlenem
Üşte zulm itdin mene vaslını hicran eyledin

Çeşm-i mestinden hezâran fitne saldın gönlime
Türk-i yağmacı kimi billâh yüküş kan eyledin

Bu **Hatâyî**'ni çıhardın mı gönlinden ey habib
Di meğer özgeler ilen ahd ü peyman eyledin

-84-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Âkıbet ey meh meni âlemde hayran eyledin
Çeşmimi giryan kılub bağrımı biryan eyledin

Hâtırım mecmû iken âşüfte kıldın ey peri
Sen anı zülfün kimi gamda perişan eyledin

Şol güneş tek hicrden ey telbe gönlim buldı kim
Gonca tek başdanbaşa çâk-i giriban eyledin

Dilarâ âşıklığım pinhan iken sen ey peri
Halk arâ sen ânı yüz dillerde destan eyledin

Cevr-i ışkın ey habibim öyle hadden ötdi kim
Bu **Hatâyî** hasteye kanımı âsan eyledin

-85-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Meni efkâr iden ol hatt ü hâlin
Bi-gerdir çeşme-i lâ'l-i zülâlin

Zi Hızr ânı görübdürse mesiha
Acâib hulki vardır Zülcelâl'in

Ne cansın sen menem cânımdan artuh
Gönülden gitmedi bir dem hayâlin

Mukadderdir mene rûz-i ezelden
Diyem âlemde dâim vasf-ı hâlin

Hatâyî'nin duâsıdır demâdem
Ki Yârab olmasun hergiz zevâlin

-86-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Sataşdı tâ mene mestâne çeşmin
Yazıbdır âdemi destâne çeşmin

Meğer kâfirdir ol mihrab içinde
Oturmuş gelmez hiç imâne çeşmin

Giyübdir Karani zâhid kimi ol
Mey içmekdir işi rindâne çeşmin

İçibdir kanımı direm inanmaz
Diyem men sana inâne çeşmin

-87-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Mihrini mühr itmişem men sinem içre Hayder'in
Cân ü dilden çâkeriyem sıdk ile ol serverin

Nâzil oldı hel etâ şânında dahi lâ fetâ
Sâhîbdir Düldül'ün hem hâcesidir Kanber'in

Zülfikar'ıyle müsehhar kıldı hêft kişveri
Parmak ile feth idibdir kapusunu Hayber'in

Mustafâ şemsü'd-duhâ hem Murtezâ'dır ve'l-kamer
Hem emirü'l-mü'minin hem sâkisidir kevserin

Nûr-ı çeşm-i Ahmed'in hem Murtezâ'nın didesi
Kurretü'l-âyn Ali'nin âlidir Peygamber'in

Bâb-ı Şebpîr ile Şebper'dir Hasan biri Hüseyn
Ey mevâli bil bular-dürür imâm ü rehberin

Bâ'de Zeynel Abidin'dir hem imam-ı mü'minan
Çün Muhammed Bâkırî oldı âtâsı bunların

Mûsi-i Kâzım muhit-i mihr-i ilm ü ma'rifet
Hem Ali Mûsi Rızâ'dır Kâ'be'si mü'minlerin

Keşf ola bâb-ı tarikat hem Taki'nin ışkına
Sıdk ile bel bağlayub terk eylegil cân ü serin

Hakk'a kurbet bulasın ger diler isen ey aziz
Mezhebinden yüz çevirme ol Naki vü Askeri'n

Yâ Muhammed Mehdi-i sâhip zaman ile zuhur
Neslini kat'eyle müşrikler ile kâfirlerin

Yâ İlâhi Mustafâ vü Murtezâ'nın hakkıçün
Sen duâsın müstecab it bu Hatâyî kemterin

-88-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey gönil sen yâri elden koyma yâr eyleyesin
Ne carım kendi özün bed-nâmı âr eyleyesin

Yârini elden koyarsan dahi senden ne hasıl
Olma her câhil ile kavl-i karar eyleyesin

Asla bir yârin eteğin sâkın elden koyma sen
Hakkıdır bu mâ'nanın gerçi şümar eyleyesin

Merd ile merd olagör meydâne gel merdan isen
Sal başın âyâğına olmaya âr eyleyesin

Gel beru gel olur olsan iki beli söyleme
İki beli söyleyenden bil hazer eyleyesin

Kadrimizi bilmez idin ayrılanda bilesin
Ölesin görmeyesin şöyle ki zâr eyleyesin

Bu Hatâyî'nin dileğin vaktidir kabul edib
Şöyle ola kim hemen Kâ'be tavaf eyleyesin

-89-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bendenem şâhâ ezel nûr-ı sıfâtın hakkıçün
Sâki-i mahşer Muhammed Mustafa'nın hakkıçün

Mahrem-i şâhın ezelden Fâtıma bint-i Nebi
Düldül ü Kanber Aliyy'l-Murteza'nın hakkıçün

Cân ü bâşı hânedânın yolına terk iderem
Şah Hasân ü Şah Hüseyn Zeynel Abâ'nın hakkıçün

Bâkır ü Sâdık-dürür gönlümde îmânım menim
Mûsa-i Kâzım Ali Mûsa Rızâ'nın hakkıçün

Şah Taki şâh-ı cihandır hem Naki nûr-ı imam
Yok-dürür sözde hilâf şemsü'd-duhâ'nın hakkıçün

Sadhezâran lâ'netim var tohm-ı Mervân'a yakın
Ol imâm-ı Askeri Âl-i Abâ'nın hakkıçün

Yâ İlâhi bu **Hatâyî**'nin günâhın âfv kıl
Şah Muhammed Mehdi-i sâhib zamânın hakkıçün

-90-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hak taâlâ hub yaratmış bu teni ol can içün
Bir aceb halvet seray açmıştır ol mihman içün

Hazır olgıl ol serâya gayrısı dahl etmesün
Bezegil her zinet ile taht-i dil sultan içün

Bî-edeb tertib ziyâde yâr şikâyet kılmasun
Hak özün verdi sana bu gevheri iman içün

Halkı insânı yarattı yâ'ni özün tânıya
Cümle eşyâyı yarattı hassaten insan içün

Ey **Hatâyî** ger hatâ sâdır olursa sehv ola
Gafirü'z-sehb oldu peydâ gam yeme isyan içün

-91-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey menim çoh sevdüğüm âlemde sultandır bugün
Yâr eğer kabul eder cânımı kurbandır bugün

Ey adem sen âkil isen dünyaya virme gönül
Dünyaya viren gönül bu yolda nâdandır bugün

Ali'yi Hak bilmeyenler kâfir-i mutlak olur
Dini yoh imânı yoh ol nâ-müselmandır bugün

Bir gönül alur isen yüzüne varmış kimidir
Bir gönül yıhar isen yüz Mekke virandır bugün

Ey **Hatâyî** can ganimetdür özini tanı gör
Danla gün olacak öz can mihmândır bugün

-92-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Kulunam bende şâhın gönli bilsün
Bu gönlim sende şâhın gönli bilsün

Şehi görende şâd olur sevinir
Bu cânım tende şâhın gönli bilsün

Hezâran dürlü dürlü senden ötrü
Ki vardır mende şâhın gönli bilsün

Cihan hublârının içinde gördim
Seni Tur'unda şâhın gönli bilsün

Nice miskin **Hatâyî** kimi gönli
Alur bir hande şâhın gönli bilsün

R

-93-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ mihrin ezelden sıdk ile cânımda var
Andan özge kimse yohdır hem bilür Perverdigâr

Bu fenâ dârında ehl-i zevk ilen kılgıl safa
Mülk ü mâl ü taht ü can olmaz cihanda pâyidar

Sâye-i kaddinde gerçi yeryüzi buldı şeref
Sâyeban-ı rif'atinden nüh felek dutmış karar

Gelmemişdir sen teki âlemde ey sultân-ı hüsn
Sâhib ü fazl ü kemâl ü izzet-i bâ-iftihar

Ârif isen koymagıl elden hakikat menzilin
Âkil isen dünye-i gaddâre virme ihtiyar

Nazm-ı eş'ârın **Hatâyî** herbiri dürdânedir
Söylegil tâ şehlerin gûşinde olsun gûşvar

-94-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Bağdaş kurub otursa nigârım figan kopar
Dursa otursa fitne-i âhir zaman kopar

Şirvan halâyıkı hamu Tebriz'e taşına
Mülk-i Acem sorar ki kıyâmet haçan kopar

Gitdükçe tükenür Arab'ın kûyi meskeni
Bağdat içinde her nice kim Türkmân kopar

Çıksa sarâydan bu cihan vârisin dutar
Bir mürşid-i tarikat-ı pîr ü civan kopar

Görmişdi tâ Hatâyî ezelden yakın munı
Nûh'un alâmeti gelür andan tufan kopar

-95-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey sabâ bu âşık-ı dilhasteden dildâre var
Bülbül-i zârun dilinden gülşen ü gülzâre var

Söyle kim ol türk-i mesti nice tir-endâz imiş
Kim menüm bağrımda andan sadhezâran yâre var

Çon zamandan berlüdür kim kesmiş ol şirin zeban
Tûti tek telh oldı ağzum lâ'l-i şeker-pâre var

Haste hal oldum firâk ü derd-i hicrinden anun
Lebleri derde tabibim gözleri bimâre var

Ey Hatâyî çün sana Hak fazlıdur gamhar olan
Gam yine derd ü belâdandur yürü gamhâre var

-96-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Boyın bir serv-i rânâdır güli var
Semen üzre perişan kâküli var

Ne nâzikdir cemâlin gülşeni kim
Gül-i ter üzre nâzik sünbüli var

Ne gülşendir yüzin kim çevresinde
Hezâran andelib ü bülbüli var

Nice mest ü humar olmaya çeşmin
Öninde leblerin kimi müli var

İnanmâ zülf-i ahdine Hatâyî
Kim ânın bir başı ve min dili var

-97-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Hak'ın nushâlarında bir beyan var
Mukarrer biliniz kim kana kan var

Başım kurban sana ey Mürşid-i Hak
Nice yüz min teki sana kıyan var

Elin var yahşisin kırdın yezidi
Cihandar olasın tâ kim cihan var

Henüz Şah Hayder'in kanı kalıbdır
Yezid'e bir dahi külli kıran var

Sana münkir direm görmezsen anı
Güneşden ehl-i Hak katına* uyan var

Menim hâlim şahâ arzitmek içün
Yürü bâd-ı sabâ sen bir zaman var

Bu yola varmağ olmaz rehnümâsız
Nice kim olasın söze kanan var

Yakin ihlâs gerek ışkın yolında
Git ey münkir la'in sende güman var

Öküş havf eylemen ışkın yolında
Refikim gazilerden kârvan var

Müezzin gice gündüz çağırır mı
İmam geldi namâza dur uyan var

Sefer kıl dur oturma ey Hatâyî
Ki şehr-i Erdebil'de hânedan var

-98-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Din Muhammed dinidür sâlâvat-ı âlitebar
Kevserin suynu viren şâhım Ali'dür şehsüvar

Hem sekahüm sâkidür hem kâinâtın aynıdır
Kimsene* sırrım bilemez hem bilür perverdigâr

Didiler kim bu cihanun nûrı kimdür kim ola
Mir Hasan'dur Şah Hüseyn'dür adı kaldı yâdigâr

Daş yarıldı çıhdı Düldür İra'yı yükün ile
Ey münâfık yola gelgil eyleme şahdan kenar

Ey **Hatâyî** nîre varsan sen bu sözi söylegil
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

-99-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dâne-i hâlin görende mürg-i dil pervaz ider
Gayb iken ol demde esrâr-ı maâni baz ider

Dâstân-ı hüsnine ey dôst dır fasl-ı bahar
Kûşe-i gülşende bülbül sûbhdem âğaz ider

Görmedi bir kez günah ol şâh-ı hûban âh kim
Öğrenibdir kim mene her lâhza yüz min naz ider

Ey gönil katlan visâlin ister isen dâimâ
Her cefâlar kim sana şol dilber-i tannaz ider

Ey **Hatâyî** âferin kılmak gerek idrâkine
Böyle ter sözler meğer kim Sâdi-i Şiraz ider

-100-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey gönil yâr vaslını koyma ki yâr elden gider
Sen bu işe kılma taksir ihtiyar elden gider

Yıl-be-yıl sâat-be-sâat hoş geçürgil yâr ile
Hafta hafta gün-be-gün- rûzgâr elden gider

İşret ü zevk ü safâya ey gönil şâd ol müdam
İyş nihan olur görünmez âşkâr elden gider

Âşnayı terk idüben yâde can virme gönil
Yâd ile biliş olınca aşna yâr elden gider

---

* Kimsene: Kimse

Ey **Hatâyî** koyma yârin damenin elden müdam
Kim ki işin süst tutar her ne ki var elden gider

-101-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol giden yârim midir yâ ihtiyârımdır gider
Bilmezem cânım mıdır yâ sevgü yârimdir gider

Tende cânım kalmadı anınla olmışdır revan
Ol menim rûh-i revânım yâ nigârımdır gider

Cânım andan ayru tende bir dem eğlenmez menim
Gam meni eyler helâk ol gamküsârımdır gider

Kalmadı hiç kâr ü bâri bu **Hatayî** hastenin
Anın ile kâr ü barım her çi vârımdır gider

-102-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

İki âlemde sultandır Kalender
Kadim ü küfr ü imandır Kalender

Kalenderdir hakikat sırr-ı kevneyn
Emir-i hayy-i fermandır Kalender

Kalender Mustafa vü Murteza'dır
Zehiy cism ile hem candır Kalender

Cihan içinde sertâpâ birehne
Şahın ışkına kurbandır Kalender

Misâfirler ki mest-i câm-ı Hak'dır
Visâl-i şâha mihmandır Kalender

Cihânın dârını buldı gedâ buş
Acâyib ehl-i imandır Kalender

Geç imdi şöhret-i âlem görindi
Hesâba cümle ihsandır Kalender

Vilâyet Kâ'be'sin açdı **Hatâyî**
Gulâm-ı Şâh-ı Merdan'dır Kalender

-103-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Gönil şâd ol ma'şukun geldi dirler
Bu mürde cismine can geldi dirler

Şikâyet eyleme sen hecr elinden
Senin derdine derman geldi dirler

Bu zulmet cevrini çoh çekdi bülbül
Bahar erdi gülistan geldi dirler

Karınca bağladı bel hizmetine
Esen yeller Süleyman geldi dirler

Hatâyî can fedâ dostun yoluna
Bugün dost sana mihman geldi dirler

-104-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Dudağın kand imiş bal anda n'eyler
Ne nâzik hatt imiş hal anda n'eyler

Elife nisbet itdim kadd-i dâlin
Elif üste elif dal anda n'eyler

Zahidin giydüği sof ü setir lat
Fakirin giydiği şal anda n'eyler

Kimin kim mâlı mülki genci yetdi
Genc ü mülk olmayan mal anda n'eyler

Hatâyî kal evinden hâle yetdî
Bu bir hal evidir kal anda n'eyler

-105-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Cihanda âşıkın çoh âdı vardır
Ki herbirisinin bir dâdı vardır

Bugün sen Hüsrev ü Şirin dehansın
Senin tek Şirin'in Ferhâd'ı vardır

Bu ışkın önüne durmaz dağ ü taş
Yaver iti külünk fulâdı vardır

Her işi ışk ile dutgil cihanda
Ki ışk ile olan bünyâdı vardır

Ne yirde bir küri âhû olursa
Mukarrerdir anın sayyâdı vardır

Cemi'-i bendenin vardır niyâzı
Kamû gönillerin murâdı vardır

Uda bilmez bunu devr-i zamâne
Ki bir oynayıcı nerrâdı vardır

Zuhur oldı oyuncu rind ü kallaş
Vilâyetden anın irşâdı vardır

Sagınmanız **Hatâyî**'dir diyen söz
Ki söyler söyletir üstâdır vardır

-106-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün-

Bugün gam tekyegâhında fedâ bir cânımız vardır
Gönül abdâl-ı ışk olmuş gelen kurbânımız vardır

Evel birdir ahir birdir zahir birdir batın birdir
Çü bildik birliğe erdik şükür irfânımız vardır

Safiyullâh Halilullâh Esedullâh demiş billâh
Bihamdüllâh ki bulardan kadim erkânımız vardır

Peri peyker melek manzar bize âdem demez amma
Dem olur ki meleklere bizim seyrânımız vardır

Çemende bülbülü gördüm aceb efgan ile söyler
Dahi sad har ile her dem gül-i handânımız vardır

Şerâbın bezmidir sâki şerâbın lâ'l renk olmuş
Gönül şişinde pişmiş bir ciğer biryânımız vardır

Hatâ menden atâ senden güneh benden lutuf senden
Bizim cürmümüze bakmaz zira Mennân'ımız vardır

Hatâyî bendesin itmiş kerem bâbın küşad itmiş
Demişler gelsün ol gedâ ona ihsânımız var

-107-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gel traş et hattını şâh-ı cihan üç günde bir
Tâ olasın âfet-i devr-i zaman üç günde bir

Men seni çokdan severdim bilme misin ey peri
Öldürür uşşâkını vermez aman üç günde bir

Çâr ebrû dilberi sevdim garaz kocmak değil
Merhabâ itsün bizimle tek heman üç günde bir

İki cihan hürmetiyçün sofi sen gel can ile
İçelim lâ'l-i şerâbı erguvan üç günde bir

Ey güneş yüzlü yüzün göster **Hatâyî** bendene
Nur ile dolsun zemin ü âsman üç günde bir

-108-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Âşık oldır kim sözi cân ü dil ile yâr bir
Bir-dürür âşık ezelden sevgilü dildâr bir

Ehl-i ışkın mâ'ni-i zât ü sıfatı bir-dürür
Âdeme kıl secde zâhid kılmagil inkâr bir

Cümlenin hâlin bilen sensin yine bildürmeyen
Dime her nâ-mahreme ger kılmasa ikrâr bir

Olmadı bu sırra mahrem her hasis-i geç sühan
Derdimin dermânı doğru yâr bir attâr bir

Piri birdir sırrı bir ikrârı bir güftârı bir
İkilik sığmaz bu yolda sırr ile serdâr bir

Sen bilürsin bendenin hâlin ne bilsün bilmeyen
Bir midir yâ yüz müdür yâ min midir pazâr bir

Âteş-i ışkın tutuşdurdu vücûdım şehrini
Baharam ki hûr birdir nûr birdir nâr bir

Sadhezâran zulm idersen dönmezem döndermezem
Yüzimi yâ sözimi yâ gözimi gamhâr bir

Câna minnetdir ne gelse gam yemen şükr eylerem
Cânı virdim başı koydum olmuşem bîmâr bir

Mest-i ışk itdin meni mecnûnı ömr-i n'eylerem
Ey susamış kanıma her gözleri hunhâr bir

Ömr birdir gün bugündür yetse dem sâat dimez
Bâki olmaz can bu tende fânidir edvâr bir

Hiç günahsız bende olmaz hiç hatâsız kimse yoh
Sen günâhın göre görgil affeden gaffâr bir

Bu dükkân yüz min dükândır Hak dükânıdır veli
Şêhr birdir kâr birdir asılırsan dâr bir

Ey **Hatâyî** sen tevekkül Hakk'a kılgıl çekme gam
Onsekiz min âleme hükmeyleyen serdâr bin

-109-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Handedir ol bî-misâlin ibtidâsı handedir
Kim bilir ol künti kenzin intihâsı handedir

Gel beyan itgil sıfât-ı zâtını şerh eyle kim
Men sual itdim ana ayn-ı likası handedir

Kendü lutfundan yaratdı âlemin mevcûdını
Cümlenin maksûdı şahdır istivâsı handedir

Arş ü kürsi cennet ü hem nâr ü tûbâ vü şecer
Ebr ü bâd ü mâ vü tin asl-ı şerâsı handedir

Her kişi kim zikr-i hatlen gönlini itmez cilâ
Ol ne bilsün bî-basar ışkın sefası handedir

Hâtem-i tevhidi her kim gönline mihr itmedi
Ol şehâdet şerhinin bilmez esâsı handedir

Sen niyaz it ey **Hatâyî** kimse bilmez çün seni
Mantıkın inşâsının hamd ü senâsı handedir

-110-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ ışk-ı ruhın dâim bu can üstündedir
Bir güle nisbetdir ol kim gülsitan üstündedir

Şol münevver çehrenin katında kemter zerredir
Gerçe hurşidin makamı âsman üstündedir

Işkına sayd olalı her dem bu canım kasdına
Kaş ü gözin dilberâ tir ü keman üstündedir

Gerçe dirler mâh-i tâban nur alur hurşîdden
Nûr-ı hüsnin âftâbı kün fekân üstündedir

Devlet-i vaslın diler miskin **Hatâyî** her zaman
Hâk-i pâyin tek makamı âstân üstündedir

-111-
-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-
Sensizin gönlim şehâ bir külbe-i virânedir
Kimseye arz etmezem kim bir yıhılmış hânedir

Câne can itdim yakın eyle ezelden Hak bilür
Cânımın cânı menem şol dilber-i cânânedir

Getdi ömrim hîç dinlenmen visalinden anın
Şol meh-i nâ-mihribânın meyli çün hicrânedir

Her gice tâ subh-ı hüsnin şem'ine pervâne tek
Cümle âlemler figanımdan tutuşıb yânedir

Ey **Hatâyî** sen yakın bil kim bu fâni dünyada
Bî-vefâlardan muhabbet isteyen divânedir

-112-
-Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün-
Gördim yüzini ey sanem billâh ki hoş cânânedir
Mânendi yohdır hüsninin kıymetlü bir dürdânedir

Pend ü nasihat dutmadın niçün gönil virdin ana
Billâh cezâdır ey gönil hicran odına yânedir

Yüzin çü mâh-i bedirdir yeldâsı zülfün senin
Âşıkları mest eyleyen lâ'l-i lebin peymânedir

Yüz gösterüben âleme niçün açarsın veçhini
Dilber yüzi fitne değil sor ey gönil eyâ nedir

Ol dilberin ruhsârına virdi **Hatâyî** gönlini
Âh ile tâb oldı işim ol şem'ine pervânedir

-113-
-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-
Ey gönil her bâyı yâri ihtiyar itmek nedir
Yâr-i hercâi sözine itibar itmek nedir

Gül-i hoşbû var iken elim tikâne sürmezem
Kebk-i rânâ var iken zâğı şikâr itmek nedir

Değme bir câhil nigârın cevrini çekmek neden
Kerre bir nâkes ile kavl ü karar itmek nedir

Âhu gözlü bir sanem aslanları sayd eylemiş
Ey Müselmanlar ahû şiri şikâr itmek nedir

Ey **Hatâyî** sırrını sen değme yerde söyleme
Sırr-ı âşık değme yerde âşkâr itmek nedir

-114-
-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-
Ey gönil her mâ'nisiz câhili yâr itmek nedir
Mâ'nisiz câhil sözine itibar itmek nedir

Çün anın kavli hatâdır hem karârı bî-vefâ
Ey gönil nâ-ehl ile kavl ü karar itmek nedir

Ehl-i Hakk'a can fedâ kıl cehl ile olma refik
Çün anâdil var iken zâğı şikâr itmek nedir

Hande kim her ehl-i irfan görsen olgil hâk-i pâ
Ey gönil nâ-ehl olub andan kenar itmek nedir

Bir nice gün yâr olub bir kimsenin hâlin duyub
Sonra ânın gizli sırrın âşkâr itmek nedir

Her kim öz aybı ile Süphân'ına dutmış yüzin
Kimsenin aybın açûben şêrmsar itmek nedir

Ey **Hatâyî** kıl fedâ cânın vefâlu yâr içün
Her vefâsız bî-vefâ kimseyi yâr itmek nedir

-115-
-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-
Şem'i hüsnin çevresinde cân ü dil pervânedir
Yanmayan ol şem'a karşû bî-haber pervâ nedir

Kaşların mihrab ü yüzin mescid-i Beytü'l-harem
Gözlerin meyhâne vü lâ'l-i lebin peymanedir

Ey Müselmanan meni seni aybetmeniz âşık deyib
Kim meni valeh kılan ol nergis-i mestânedir

Dilberin vaslından ayrû bu dil-i mehcûrımız
Fikr ü endûh ü firak ü derd ile humhânedir

Ey **Hatâyî** ehl-i tevhidin katında bilmiş ol
Vâızın beyhûde güftârı kamu efsânedir

-116-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Menem bir ten veli cânum Ali'dir
Damârumda gezen kanum Ali'dir

Mene bu defter ü divan gerekmez
Menüm defterle divânum Ali'dir

Menem bir katre su ânun yanında
Menüm deryâ-yı ummânım Ali'dir

Menem Yâ'kub-ı sergeşte cihanda
Menüm Yûsûf-i Kenân'ım Ali'dir

Bu söz Ali sözidir ey **Hatâyî**
Menüm bu sözde üstâdım Ali'dir

-117-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Yakın bil ebced ü burhan Ali'dir
Beyân-ı tevhid ü Kur'an Ali'dir

Muhammed Mirâc'a vardığı gice
Kapuda gördüğü arslan Ali'dir

Çıkardı yüzüğün verdi nişâne
Hakikat gördü kim Süphan Ali'dir

Hak ile kıldı doksan bin kelâmı
Otuz bin sırr ile sırdan Ali'dir

Çıkârub yeryüzünden göğe ol dem
Apârub getiren Rahman Ali'dir

Görüb yer üzre bir künbed yasınmış
Acâyib künbed-i hadran Ali'dir

İçinde sürülür sırr-ı hakikat
Kurulmuş mahşer ü mizan Ali'dir

İlerü yürüyüb kapuyu kakdı
Ana kimsin deyu soran Ali'dir

Dedi kim hâdimem Hayrü'n-nisâ'yem
Hem ol dem kapuyu açan Ali'dir

Çü gördü çil er var sırr-ı kudret
İçinde server-i merdan Ali'dir

İçerü giriben kıldı muhabbet
Biri kırk kırki bir eden Ali'dir

Acâyib remz içinde kaldı Ahmed
Bu remzi gösteren âsan Ali'dir

Birine çaldı kırkından kan akdı
Hem ol dem neşteri çalan Ali'dir

Çıkardı bir üzüm sâil donunda
Eline hâdimin sunan Ali'dir

Ezildi şerbet oldu içti anlar
Cünûn ü âşık ü hayran Ali'dir

Çalındı keff ü dest kopdu simâ'ı
Buları mest eden mestan Ali'dir

İçildi şerbet ü yırtıldı tülbent
Yüzüğün gösteren nişan Ali'dir

Yoğ iken yer ü gök arş ile kürsi
Hakikat mizanın kuran Ali'dir

Bu mâ'niden Ali sırdır yakın bil
Havâric gözüne sinan Ali'dir

Bu bî-çâre **Hatâyî**'nin penâhı
Devâsız dertlere derman Ali'dir

-118-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Sofuluk âleminden kim geridir
Cehennem köşesi ânın yeridir

Malı bâşı bu yola koymayanlar
Sofu deme sen ana serseridir

Onlar kim bu tariki oldu inkâr
Havâricdir gazâ kılın yeridir

Cihâna hâlis ü muhlis gelenler
Olar iki cihânın serveridir

Veli kim ismile Şah İsmail'dir
Hatâyî'dir Ali'nin çâkeridir

-119-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ dilde senin mihr-i ruhın can kimidir
Şerbet-i lâ'l-i lebin derdime derman kimidir

Bâğ-ı hüsninde boyın serv-i hırâman didiler
Zulmet içinde lebin çeşme-i hayvan kimdir

Tâ ki senden düşeli ayrı eyâ rûh-i revan
Gözimin yâşı menim katre-i bâran kimidir

Rûy-i mûyin göreli firkat-ı hicranda ne gam
Zülf-i rûyin sanma şem'-i şebistân kimidir

Bu **Hatâyî** düşeli sohbet-i vaslından ırağ
Bağrı biryan kimi vü gözleri giryan kimidir

-120-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün-

Mene cevr ü cefâ kılmak değil cânânelerdendir
Yaman yoldaş ilen yâr olma ki nâdânelerdendir

Menem tek âşnâyı yâd kıldın ey terahhumsuz
Felekden görmezem anı kamu bîgânelerdendir

Fedâdır bil yakın billâh yolında cân-ı şirinim
Cemâlin şem'ine her dem yanan pervânelerdendir

Haber tutmaz hakikatten riyâ-yı zâhidin fehmi
Anın fikri acâyib kıssa-i efsânelerdendir

Hatâyî nazm-ı eş'arına yüz min âferin gelsün
Ki âkiller hayalinden değil divanelerdendir

-121-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Ne buyursan şehâ ferman senindir
Yolında cân ü baş kurban senindir

Hatâ menden atâ senden eyâ dost
Ki mürvet kânısın ihsan senindir

Susâmış leblerin Hızr-ı zamâne
Suvar gel çeşme-i hayvan senindir

Suvar ol devlet âtını hemişe
Saâdet topına çevkân senindir

Melekler müşteridir gül yüzüne
Sür imdi ey kamer devran senindir

Ezelden cânımı kurban virirdim
Kabul eyle şehâ ferman senindir

Eşiğinde kulındır bu **Hatâyî**
Nazar kıl hâline hayran senindir

-122-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol gelen yârim midir yâ ihtiyârımdır gelir
Bilmezem cânım mıdır yâ sevgü yârimdir gelir

Tende cânım kalmadı anunla olmuştur revan
Ol menim rûh-i revanım yâ niranımdır gelir

Canım andan ayru tende bir dem eğlenmez menim
Gam meni eyler helâk ol gamküsârımdır gelir

Kalmadı hiç kâr ü bâri bu **Hatâyî** hastenin
Ânın ile kâr ü bârım her çi vârımdır gelir

-123-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Yandım ışkından eyâ gülyüzlü dildar üşte gör
Sensizin âlemde gezmek oldı düşvar üşte gör

Sinemin sûzinden ey dilber yanar arş ile ferş
Ağlaram bülbül kimi bî-vasl-ı gülzâr üşte gör

Lâle tek benzim sararmışdır firâkından senin
Olmuşem dilhaste vü mecrûh ü bimar üşte gör

Ahd ü peymânını menden ey peri sındırma gel
Kim mene zulm eylemişdir cevr-i ağyâr üşte gör

Bu **Hatâyî** şol büt-i tersâ cemâlin görgeçin
Râhib-i deyr oldı vü bağladı zünnâr üşte gör

-124-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Menüm şâhum Ali Mûrtezâ'dur
Yüzüm dünye vü ukbada anâdur

Malını yemiyen mel'un münâfık
Havâriçdür ki iki gözi a'madur

Ali'dür Şâh-ı Merdan şîr-i Yezdan
Anı hak bilmeyen min kez hatâdur

Ayâğı tozına şâhum Ali'nin
Mevaliler gözine tûtiyâdır

Ali'dür gaziler şâh ü şehinşah
Muhammed Mustafâ sâhib-likadur

Hatâyî cân ü dilden şâha kuldur
Ali'nin eşiğinde bir gedâdur

-125-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Biz ol zâtız ezelden varolubdur
Muhammed'le Ali'ye yâr olubdur

Ki bir sırr-ı kader çıktı cihâna
Veli mü'minlere ızhar olubdur

Hesâbım âluram ilm ohuyandan
Nice Mansur'ların berdar olubdur

Cihan baştanbaşa hep leşker oldu
Hüseyn-i Kerbelâ serdar olubdur

Yezid ü Şimr ile Mervan elinden
Öğüş gazilere efkâr olubdur

Havâriç neslini koymaz cihanda
Anınçün Zülfikar bidar olubdur

Hatâyî nefesi can bülbülüdür
Cemâlin gülşen ü gülzar olubdur

-126-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Tâ menim gönlümde cânâ hasret-i cânânedür
Hak bilür kim ağlamakdan gözlerim peymânedür

Ârızın gülşen-dürür cânım ana bülbül teki
Ruhlerin çün şem'adür gönlüm ana pervânedür

Men sana her dem vefâlar kılırum ey bî-vefa
Ey sanem niçün senin kasdun hemişe cânedür

Gerçi zulmetdir saçın yüzün ana hurşîd var
Leblerin tâ'mı ne nisbet çeşme-i hayvânedür

Derd-i ışkından senin ger istesem em ne ola
N'eylesün bu haste gönlüm derd ilen humhânedir

Bahçe içinde gül-i ahmer ne nisbet vechine
Ol yanâğun katına can lâle-i hamrâ nedür

Bu **Hatâyî** başdan ayâğa üzilmüşdür tamam
Nişe kim ol zülfüne mahrem hemişe şânedür

-127-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Leblerin yâdı ile didelerim kan doludur
Ağlamakdan eteğim lâ'l ile mercan doludur

Ser-i kûyinde ne gam nâle kılursa dil ü can
Yüzi gül gülşen arâ bülbül-i hoşhan doludur

Ger şikâyet ideyim sen kaşı yâyın ohudur
Her yana sancıyla sinemde bu peykân doludur

Bûy-i zülfün getürür yâdına bâd-ı seheri
Can ü dil bahçesinde sünbül ü reyhan doludur

Ey **Hatâyî** özini hâk idegör pâk olasın
Menlik etme ki cihan ehline irfan doludur

-128-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Bir katre-i arak ki yüzinden nisar olur
Sahn-ı zemin bahar ü gül ü lâlezâr olur

Tâ şâne kıldı zülfini meşşâte-i ezel
Tâbından açılır ki cihan müşkbâr olur

Rânâ kadin ki serv-i sehidir mukabili
Yârab münâsibi ne sebebden çınar olur

Yârin **Hatâyî** kûyine can vir be-sıdk ile
Yârim diyen sana haçan ağyâre yâr olur

-129-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Pertev-i hüsninden ey dilber cihan pür nur olur
Bî-nevâdır kim visâlinden habibin dûr olur

Ey peri rû sen mene hergiz nazar kılsan bî-naz
Müddei bu gussadan ayne'l-yakin rencur olur

Zâhidin cevrinde ger viran olursa mülk-i dil
Gam değil cânâ çü vaslından yine mâ'mur olur

Hüsni devrinde bahın hiç iltifat itmez mene
Kim görübdir mevsim-i gül bâğban makdur olur

Teşne dildir bu **Hatâyî** can viribdir lâ'line
Nice kim lâ'lin aseldir dil ana zenbûr olur

-130-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ey Müselmanlar bugün ol yâr-i pinhan ayrulur
Uçdı rûhım gitdi aklım gövdeden can ayrulur

Ayrûlur ol yâr-i serdârım gider koymış meni
Sad-hezâran dâd ü bidad bendeden can ayrulur

Ey gönil feryâd ü nâle vaktidir eyle figan
Şimdi şehrinden senin ol şâh-ı sultan ayrulur

Zâri kıl bülbül kimi çak it yakanı gül kimi
Şol ezelden yâr-i hemdem ahd ü peyman ayrulur

Gözlerim her demde mevc eyle ki firkatdir bugün
Tök sedefler dürini kim gevher-i kân ayrulur

Dost vedâ eyler menimlen ağlaram men zâr zâr
Gözlerimden her zaman gör Bahr-i Umman ayrulur

Ey **Hatâyî** Tanrı sorsun bu şikeste gönlimi
Zerd olıbdır ârızın andan meğer kan ayrulur

-131-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Ez kıyl ü kal mêdrese hoşdur ki olsa dur
Ey dil hazer kıl onda ki yohdur sana kusur

Meyhâne küncün iste diyer sâki-i latif
Öz vahdetinde ol ki çü Allah imiş Gafur

Efsâne sözlü vâızı görsen melâmet it
Tâ halk içinde eylemeye râzını zuhur

Bulsun bu mâl ü mülkü gêr hîç bulmasın
Niçün ki vasl-ı yârdır ancak mene zarur

Senden **Hatâyî** mihr ü vefâ iltimas ider
Yârab murâdı âşık-ı bî-çârenin budur

-132-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Menüm yolumda yektâlar gerekdür
Dini îmânı yağmâlar gerekdür

Menim tek gevheri nâdân ne bilsün
Meni bilmeğe dânâlar gerekdür

Ne bilsün meni her bir başlu gözlü
Gönül gözinde bînâlar gerekdür

Men olman değme fikr ilen müyesser
Mene bir ince sevdâlar gerekdür

Menem abdal **Hatâyî** Hayderoğlu
Menüm yolumda gavgalar gerekdür

-133-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Âşıkın âkile dâim sözi divâne gelür
Âşıkın dâim anınçün özi divâne gelür

Satma râyegân sanem Hızr'a dudâğın suyunu
Hızr eğer su isteye çeşm-i hayvâne gelür

Esirmiş hûn-ı dilimden sânemin hûni gözi
Ger sen inanmaz isen gör ki ne mestâne gelür

Gâh ü bîgâh tövbe virir mene şehrin vâızı
Vâızın tövbesi şehâ mene efsâne gelür

Âşnadır bu **Hatâyî** sözi iman bilene
Özini bilmeyene dime ki bigâne gelür

-134-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Bilmen ki yâr cevr ü cefâ kimden öğrenür
Işkında munca derd ü belâ kimden öğrenür

Âşıklarına cevr ü sitemdir işi müdam
Bes bilmenem ki resm ü vefâ kimden öğrenür

Bu hastenin kapunda duâdır işi müdam
Sor ol gedâya munca duâ kimden öğrenür

Ol ay yüzin ki görmeğe yer gök bahâ didi
Yârab ki bu metâa bahâ kimden öğrenür

Cânâ **Hatâyî** dünyada derdin çeker senin
Gönline sor ki resm-i devâ kimden öğrenür

-135-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bu sürâhi fi'l-mesel bir dilber-i cânan-dürür
Râh-ı ruh-efzâ anın içinde nâzik can-dürür

Meclis-i uşşâk-ı pürnur itse ol her şeb n'ola
Kim melâik şem'i gökde kevkeb-i rahşan-dürür

Secde-i şükr eyleyüb her dem ayağa baş içün
Çün görür üstünde daim sâye-i Sübhan-dürür

Sêbz hâdd sâkiler andan dolduran peymaneler
Hîzr cami tek pür âb-ı çeşme-i hayvan-dürür

Bir peri serv-i sehi kaddin ki durmuş raks için
Yohsa cennet meclisinde tûba-yı rızvan-dürür

Câm-ı Çemşîd ü Cem'in devranı hatmoldı tamam
Devr-i câm indi anındır kim şeh-i devran-dürür

Budır ol âyine-i İskender-i kiti nüma
Munda rûşendir cihanda her ne kim pindan-dürür

Bu sürâhiden mevâli dolduranda dôstkâm
Kaygudan düşmen havâriç yüreği bir kan-dürür

Görmedi hiç kimse mun tek simten-i mahbûb-ı şuh
Kâkül-i zerrin ü tâcı dahi nur-efşan-dürür

Yerde aksi çarh-ı pür kevkebdir olmış âşkâr
Nass-ı zinâ's-semâvât âyet-i burhan-dürür

Böyle kıymetlü cevâhir hansı ma'denden çıhar
Kün fekân mülkin baha virsen henüz erzan-dürür

Bu **Hatâyî** içdi andan der ezel bir cür'â mey
Tâ ebed hûşyâr olmaz mest-i câvidan-dürür

T

-136-

-Mef'ûlü mefâîlün faûlün-

Bu gamze değil belâdır ey dost
Bu hande değil cefâdır ey dost

Şekker lebin ağzuma söğerse
Söğmek değil ol duâdır ey dost

Yeryüzi hevâyi kaddün ile
Cennet kimi hoş hevâdır ey dost

Dil mürşidine hayal-i zülfin
Hem hırka vü hem âsâdır ey dost

Âşık olalı sana **Hatayî**
Bâlâ ana mübtelâdır ey dost

U

-137-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Bahar oldu ki âlem gülşen oldu
Gözin aç gör cihan ne rûşen oldu

Bezendi her bir ağaç bir gül ile
Ağaçlar cümle gül pirâhen oldu

Açıldı yâzılar bitdi çiçekler
Gül ile şol benefşe sûsen oldu

İrişdi vâdesi bâd-ı hazânın
Bahar su gül hezâran harman oldu

Mene ol dôst bulsa dôst ancah
Ne gam ger cümle âlem düşmen oldu

Çoh eğlendin gelende ey **Hatâyî**
Meğer sana bu yerler mesken oldu

Ü

-138-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Kara zülfüne boynun hindi düşdü
Senin sevgün gönlüme indi düşdü

Ezelden sevgini var idi canda
Sen öyle sanmagil kim imdi düşdü

Tuti yârim durub bahçeyi gezer
Utandı serv ağâcı indi düşdü

Diler dal boynuna don biçe hıyat
Gözünden yaş elinden sındı düşdü

Bugün ulaşdılar hubler hubânı
Bize hublar hubânı dendi düşdü

Güzel yârim bize yüz-be-yüz olsa
Ona mescid mene meyhâne düşdü

Ne kaygum var rakibin fitnesinden
İşitdim kuyu kazan kendi düşdü

Hatâyî sen güvenme mâla gence
Niceler mâla gence mindi düşdü

-139-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Kılur gamzen cefâlar dürlü dürlü
Virir lâ'lin safâlar dürlü dürlü

Eşiğinde senin her gice ey şah
Sürer yüzmin safâlar dürlü dürlü

Asılmış zülfünün her bir muyinden
Menim tek müptelâlar dürlü dürlü

Rakibler çekdiğim cefâlar içün
Kılur min bedduâlar dürlü dürlü

Harâbe gönlimin içinde ışkın
Dutubdır çok binâlar dürlü dürlü

Hatâyî eşiğinde kemterindir
Umar senden atâlar dürlü dürlü

-140-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Sen dahi can olmadan cânânı bilmezsin yürü
Derde müştak olmadan dermânı bilmezsin yürü

Okümâdın Fâtihâ'nın sûresin İhlâs ile
Ebcedi tânımadan Kur'ân'ı bilmezsin yürü

Sen seni ver mürşide alsun seni versin sana
Mürşidi tânımadan erkânı bilmezsin yürü

Nûr-ı iman şû'lesinden küfr ü zulmet ref'olur
Küfrünü tânımadan irfânı bilmezsin yürü

Ecnebîden okumuşsun ilm-i hikmet bâbını
Hikmeti tânımadan irfânı bilmezsin yürü

Ey **Hatâyî** sen bu nutku kend'özünden söyledin
Dahi sen kul olmadan sultânı bilmezsin yürü

-141-

-Mefâîlün mefâîlün faûlün-

Neler geldi gelesidir medet hey
Cihan ehli olâsıdır medet hey

Gelür hükm-i İlâhi İsrafil'e
Olur Sûri olâsıdır meded hey

Günahkârlar günâhı sormağ içün
Ulû divan durâsıdır meded hey

Kurulur adl içün mizan terâzi
Ameller tartılâsıdır meded hey

Peyamberler kaçar ümmetlerinden
Ki nefsa nefs olâsıdır meded hey

Sora sora iletirler sırâta
Niceler sürülesidir meded hey

Bu bedbaht âdemoğlundan temâmet
Yedi tâmû dolâsıdır meded hey

Hatâyî derdine derman bulunmaz
Yarab hâli nolâsıdır meded hey

-142-

-Mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün-

Sensin cihan içinde bugün pâdişâhımız
Rûz-i ezelde hazretin oldı penâhımız

Cevr itme men şikeste dil ü bî-nevâye kim
Çün senden özge kim sana yoh dâd-ı hâhımız

Her hande kim sücûd idersem ba-itikat
Mihrâb kaşlarında-dürür kıblegâhımız

Bir gün terahhum eylemedin hâksarına
Yârab ne sâdır oldı kapunda günâhımız

Gamdan **Hatâyî** derd ilen inceldi çün hilâl
Bir mâhdır görünmedi ol hüsn-i mâhımız

-143-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Dilberâ şemsü'd-duhâdır şu'le-i ruhsârınız
Âyet-i Tâhâ vü Yâsin sûret-i didârınız

Kametin tûbâ-dürür nûnü'l-kalemdir kaşların
Hâza cennât ü aden lâ'l-i şekerbârınız

Âyet-i ve'l-leyl-i zülfün gözlerin nâ'mü'l-basar
Lêyk süphânellezi esrâ-dürür esrarınız

Sûre-i Takvid ohurem dem-be-dem İhlâs ile
Tâ ki hüsnini belâdan sahlasun Cebbâr'ınız

Kul kefi billâh-dürür zikri **Hatâyî** hastenin
Hak bilür kim sümme veçhullâh-dürür didârınız

-144-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Evliyâdan hâsıl itdik ışk ile sevdâyı biz
Zâhide virdik anınçün zühd ile takvâyı biz

Didiler ki yedi tâmû zulmetin hicrânıdır
Ölmeden önden cihanda çekdik ol gavgâyı biz

Dediler ki sekiz uçmak sır olubdur zâhide
Perdesiz nur anda gördük cennetü'l- mevâyı biz

Cennet ilinden içeri bir acâip melek var
Bî-hicab ol ilde gördük pîrim ol hemtâ'yı biz

Cân ü cânan bilmiş idik küfr ü dini bî-edeb
Ka're-i ummâna daldık geçtik ol deryâyı biz

Niceler tâlib olubdır bu hümâ gölgesine
Çin ilinden seyr iderken bulduk ol deryâyı biz

Ey **Hatâyî** didi tûbâ pîrimin yek boyuna
Hayder'in yüzünde gördük ol gül-i rânâyı biz

-145-

-Mefâîlün mefâîlün mefâîlün faûlün-

Kaba-yi fakr ü fenâdır kumâş-ı fâhirimiz
Garik-i bâde-i [gamdır] libâs-ı zâhirimiz

Kapında ne ola meh ü mihre baş eğmez isem
Ferâz-ı kün küre-i ârşdır şehâ yerimiz

Hudâ'ya [çok] şükür âceb rahat ü sâfamız var
Bir olan dôst gamından derun-i zahirimiz

Gubâr-ı dehr-i denîden keder pezir alamaz
İmâret eyledi lutfun şikeste hâtırımız

N'ola dökersem eşiğinde eşk-i hûn âlud
Hatâyî sim ü zere meyl ider ekâbirimiz

Elifnâme

-146-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Ol elif kaddine münzel geldi hadd-ı istiva
Be bulundu kametin vaslın visâl-i münteha

Te Tebârek söyledi her kim ki gördü hüsnünü
Se siyâkatle yazılmış alnımızda kâf ü hâ

Cim cemâlin mâ'nisin her kim sorarsa bir nefes
Ha hayat âhar lebinden yâ Muhammed Mustafa

Hı haber vergil ne yüzden ohunur ismin senin
Dal delil-i evliyâsın yâ Aliyyü'l Murteza

Zel zakîrdir şular kim dâima zikrün ider
Re rakibler zehrin içmiş ol Hasan hulk-i Rıza

Ze zeminin Kâ'be'sin her kim görürse bir nefes
Sin sensin âlem içre ey Hüseyn-i Kerbelâ

Şın şehid it cânını Zeynel Abidin ışkına
Sad Safâ-yı Bâkır'a irmek dilersen tâlibâ

Dat dadın mâ'nisini Ca'fer bilübdür bi't-tamam
Tı tarikat içre sensin yâ imâm-ı rehnüma

Zı zalîmdür şular kîm zâlime zulm itdiler
Ayn inad idindiler şunlara dir rûz-i ceza

Gayın gayrı bilemem men her ne kim görsem bugün
Fe Fâzlullâh'sın sen yâ Ali Mûsi Rıza

Kaf kıyâmet mahşerinde Şah Taki vü bâ-Naki
Kef kerâmet mâ'deninde ol Hasan Asker likâ

Lâm lâ'lin cem idübdür leşker-i âşıkları
Mim Mehdi sancağıdır sancâğ-ı sâhib liva

Nun nüzul-i kaşlarına kılmayan candan sücud
Vav visâlin firkatinden ağlaram men dembeda

He hevâdur anlarun tâatleri küll-i riya
Lâmelif lâdan göründü derdine çün kim deva

Ye yüzün nurun görelden bu **Hatâyî** hastedir
Hânedân-ı Mustafâ'nı medh ider subh ü mesa

Pe pâk-i nefsini tâ kim bulasın nûrunu
Çe çek cürmini her ne geldi ise vir rıza

MURABBA

-147-

-Mefâilün mefâilün faûlün-

Men ânı bilmişem kavl-i Hudâ'dır
Anınçün okuram lâ'net Yezid'e
Yezid'e lâ'net etmek hem sezâdır
Anınçün okuram lâ'net Yezid'e

Cihan fahri Muhammed Mustafâ'dır
Aliyye'l Murtezâşîr-i Hudâ'dır
İmâmım çün Hasan hulk-i Rızâ'dır
Anınçün okuram lâ'net Yezid'e

Hüseyn-i Kerbelâ'dır dürr ü gevher
İmam Zeynel Abâ'dır sırr-ı Hayder
Muhammed Bâkır oldu pâk-i server
Anınçün okuram lâ'net Yezid'e

İmâm-ı Câ'fer'in men kemteriyem
Kâzım'ı sevmeyenlerden beriyem
Ali Mûsâ Rızâ'nın Kanber'iyem
Anınçün okuram lâ'net Yezid'e

Taki gönlümde imânım olubdur
Naki sırrımda sultânım olubdur

Canımda Askerî dinim olubdur
Anınçün okuram lâ'net Yezid'e

Muhammed Mehdi'dir âlemde şâhım
Dün ü gün ol-dürür hem secdegâhım
Hatâyî'yem Ali-dürür penâhım
Anınçün okuram lâ'net Yezid'e

-148-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Bendeyem men cân ü dilden pâdişâhımdır Ali
Gözlerim nûru cihanda bedr ü mâhımdır Ali
Yoluna hâk olduğum hem doğrı râhımdır Ali
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Men Hasan hulki Rızâ'nın bir muhibb-i âliyem
Hamdü lillâh kim hasetle kibr ü kinden hâliyem
Şah Hüseyn-i Kerbelâ'nın baş açık abdâlıyam
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Şâh Zeynel Âbidin ü Bâkır ile Câfer'i
Bilmüşüz anlar-dürür kim din ile iman eri
Dâimâ bu nutki vird et kalmıyasın serseri
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Mûsi-i Kâzım'ı her kim bildi oldu ehl-i Hak
Şâh Mûsi-i Rızâ'dan aldın ise bir sebak
Ten'gözünü giderip bunlara can gözüyle bak
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Şah Taki vü bâ-Naki'nin kulu ol ey bahtiyar
Bunları sevenlere rahmet eder Perverdigâr
Mü'min olan bu kelâmı yâd eder leyl ü nehar
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Askeri'ye asker olmak diler isen ey benam
Kıl tevellâ hânedân-ı Ahmed'i bulgıl temam
Hatmolusardır imâmet Mehdi'de beynel-enam
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Ey Hatâyî gafil olma üş bu dünyâ fânidir
Her ne kim geldi vücûda Hakk'ın ol mihmânıdır
Bu kelâmı vird edinmek mü'minin erkânıdır
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

-149-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Âftâb-ı âlem-i tevhidi kıldı âşkâr
Kalmadı dünyâ yüzünde mihnet-i jenr-i gubar
Bu duâyı zâhir etti ol şeh-i Düldül-süvar
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Bin şükür bes tahtına geldi Süleyman-ı zaman
Hükmüne fermanber oldu hem zemin ü âsuman
Bu duayı hatemine yazdı çün nakş-ı nişan
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Çünki çıkdı Kâ'be'den hak ile bâtıl farkına
Bâtıl oldu ol kişi aldandı dünya zevkine
Bu duâyı okuyanlar düşdü rahmet garkına
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Tanrı arştan kürse indirdi anı çün bî-nikab
Sâki sırrın keşf kıldı aradan gitti hicab
Bu duâyı hak bilenler secdeye kıldı şitab
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Bu kamer devrinde mü'min müşrikin oldu cüda
Bunu böyle tâ ezelden zikr ederdi Mustafa
Mü'minin dilinde dâim zâhir idi bu dua
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Doğru mağripten güneş geldi kıyametden nişân
İsa gökten yere indi zâhire devr-i zaman
Bu duâyı eyledi Hak leşker-i vird-i zeban
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Mehdi-i sâhib zaman devrânı geldi âleme
Külli eşyâ ehlinin sultânı geldi âleme
Bu duâ derd ehlinin dermânı geldi âleme
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Ey Hatayî Mehdi-i sahib-zaman devranıdır
Ehl-i fazla va'de-i hûr-i cenan devranıdır
İsm-i â'zam zâhir oldu Câvidan devranıdır
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

-150-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Hubların sultânısın âlemde var han ol yürü
Âşıkın bağrında cansın vara cânan ol yürü

Sen rakibin meclisinde şem'kimi yan ol yürü
Gönlümüzü bize ver de Mısr 'a sultan ol yürü

Yerde kalmaz çün bilesen ey melek âhım benim
Yalınıza yardım eder vardır Allâh'ım benim
Bî-vefâlık etmemek elden gelir şâhım benim
Gönlümüzü bize ver de Mısr a sultan ol yürü

Nice kerre demedim mi gözleri ahû sana
Bî-vefâlık etmemek gerek idi canım sana
Yürü var ömrüm heman şimden geru yâhû sana
Gönlümüzü bize ver de Mısr a sultan ol yürü

Yâ İlâhi bilmezem kim n'oliser hâlim benim
Gönlüm aldı müslümanlar şimdi bir zâlim benim
Sevdiğüm ömrüm efendim hey gülüm bâlım benim
Gönlümüzü bize ver de Mısr a sultan ol yürü

Ey **Hatâyî** bulmadım bir var ü hemdem dünyada
Âhı vâhı geçti ömrüm n'eyleyim ben dünyada
Servi kimi serkeş olasan heman sen dünyada
Gönlümüzü bize ver de Mısr a sultan ol yürü

-151-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Vâ'de-i vasl edeli bir kılca kaldı cânımız
Göklere erse eribdir nâle vü efganımız
Yola bakmaktan çıkıptır dide-i giryânımız
Kani a zâlim seninle ahdimiz peymânımız

Gülşen-i bâğ-ı cinansın ışk ola didar ana
Ben dahi bir bülbül-i şûrideyim gülzârına
Yürü ey yâr-ı vefâsız durmadın ikrârına
Kani a zâlim seninle ahdimiz peymânımız

Her kaçan câm-ı şerâbı şiveyi nûş eyledin
Ettiğin kavl ü kararı hep ferâmuş eyledin
Çeşm-i mahmurunla ben miskini serhuş eyledin
Kani a zâlim seninle ahdimiz peymânımız

Al sehab-ı rûyini hüsnün gibi olsun müdam
Mihr ile dolsun benim mâhım zemin ü âsman
Söyledin gönlüm alınca bana bin dürlü yalan
Kani a zâlim seninle ahdimiz peymânımız

Ebr-i bâran gibi ağlarken **Hatâyî** zâr zâr
Gözlerinin yaşı eder durma derdin âşkâr
Dün gece kûyinde oldum subh olunca intizar
Kani a zâlim seninle ahdimiz peymânımız

TERCİ-İ BEND

-152-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Lâ'yi iskat eyleyüb bir bilmeyen illâsını
Bilmedi nefy ile isbâtın nedir mâ'nasını
Vâdi-i isyanda kaldı anmadı Mevlâ'sını
Âb-ı tevhid ile tahrir kılmadı âzâsını
İçmedi bezm-i elestin bâde-i hamrâsını
Açmadı nûr-ı vilâyet çeşm-i nâ-binâsını
Görmedi gün turrasından leyletü'l-esrâsını
Bulmâdı râh-i yakinin menzil-i âlâsını
Kabe kavseynin yanıldı kurb-i ev'ednâsını
Silmedi âyine-i dilden gubâr ü pâsını

Müfti-i aşk böyle virmişdir bunun fetvâsını
Yâ çek el serden ya gel çınlatma aşkın tâsını

Yoğ iken kevn ü mekân ü sâhil ü ağ ü kara
Çûşa geldi şevk ile bahr-i muhabbet ibtida
Dâşa çaldı şişesin itdi temevvüc her yana
Ser-be-ser eşyâyı seyran eyledi çün ü çera
Âşk Mansûr'unu gördi ol arada âşina
Bir fenâ abdâl geldi yanıma didi bana
Var ferâgat küşesin idin makam-ı dilküşa
K'ol-dürür dâr-ı şifâdır dêrdmendâne deva
Âlem-i bahr-i tahayyürde gezerken bî-neva
Gûşime girdi gaibden bir nidâ vü hoş sada

Müfti-i aşk böyle virmişdir bunun fetvâsını
Yâ çek el serden ya gel çınlatma aşkın tâsını

Şol zaman kim batn-ı ümde nutfe-i meftun idik
Emr-i Bâri ile anda perde-i pürhun idik
Katre-i nâçiz idik mudga uyuşmuş hun idik
Kâsesin kesr eylemiş bir Leyli'ye Mecnun idik
Serseri idik eğerçi tâlib-i Bicun idik
Sâ'y ile deryâya ermiş bir dür-i meknun idik
Özümiz fark itmeyüb dembeste vü mahzun idik

Kûh-i tende sâ'y ile Ferhad ile Hâmun idik
Âciz ü zâr ü zelil ü müflis ü medyun idik
Dêstgir olmasa bir kân-ı kerem mağbun idik

Müfti-i aşk böyle virmişdir bunun fetvâsını
Yâ çek el serden ya gel çınlatma aşkın tâsını

Âdem-i hâkinin anladımsa tîn ü mâsını
Bâtıl inkârı gider fehmet hayâlin hâsını
Lâ'da kalma sofiye bil tevhidin illâsını
Uyma şeytân-ı lâ'ine dinleme vesvâsını
Jeng-i gamdan açagör mir'ât-ı kalbin pâsını
Râh-ı aşk içre bulasın menzil-i â'lâsını
İbn-i vakd ol anma dehrin imruz ü ferdâsını
Ko bu dun himmet fenânın şûr ü şer gavgasını
Göricek itsen gerek gerçeklerin dâvâsını
Anladınsa ehl-i aşkın sözünün mâ'nâsını

Müfti-i aşk böyle virmişdir bunun fetvâsını
Yâ çek el serden ya gel çınlatma aşkın tâsını

Âşık ol ol gül'izârın bülbül-i nalânı ol
Can verüb yolında sıdk ile kulu kurbânı ol
Künc-i gamda derd ü mihnet mâ'deninin kânı ol
Geç ferâgat tahtına gel âlemin sultânı ol
Rûz ü şeb ol mehlikanın valih ü hayranı ol
Bâkidir sanma fenâ dârın heman mihmânı ol
Ger saâdet gencini bulmak dilersen fâni ol
Kûy-i fakr içre gedâlık mülkinin sultânı ol
Ehl-i ışkın âstanı bâbının derbanı ol
Baş açık meydân-ı aşkın soyunub üryânı ol

Müfti-i aşk böyle virmişdir bunun fetvaâsını
Yâ çek el serden ya gel çınlatma aşkın tâsını

Hamdülillâh irişib cânâneye can olmuşuz
Ser verüb meydân-ı aşka girib üryan olmuşuz
Katre-i nâçiz iken deryâ-yı umman olmuşuz
Fahr idib dervişliği âlemde sultan olmuşuz
Tekye-i fânide bir kaç gün ki mihman olmuşuz
Dâ'vi-i ham etmezüz râh-ı taayyün bulmuşuz
Ey birâder aşk esrârıyle hayran olmuşuz
Dir isen kim dêhr pîrinden nasihat almışız
İrişib feyz-i İlâhi bize teslim olmuşuz
Cân ü dil terkin urub meydân-ı aşka gelmişiz

Müfti-i aşk böyle virmişdir bunun fetvaâsını
Yâ çek el serden ya gel çınlatma aşkın tâsını

Perde-i pindârdan geç âlemin sultânı ol
Her gedâya şefkat idib cânı içre cânı ol
Cevher-i akl-ı maâniden çıkargıl kânı ol
Kûy-i ış aşkın sen dahi bir baş açık üryânı ol
Nağra-i yâhû ile doldur cihânı fâni ol
Kâh mest ü kâh esrük bir mehin hayrânı ol
Can verib aşkile yolunda kul ü kurbânı ol
Baş açık bir pâdişâhın bende-i fermânı ol

Müfti-i aşk böyle virmişdir bunun fetvaâsını
Yâ çek el serden ya gel çınlatma aşkın tâsını

Vasf-ı yâre ey **Hatâyî** söz dimek şânımdadır
Cilveler kılmak benim tab'ı sühandânımdadır
Hemdemim hem meşrebin derd ü belâ yânımdadır
Yâr içün ölmek benim âyin ü erkânımdadır
Onsekiz bin âlemin esmâsı divânımdadır
Kâinatın sabitatı kasr ü eyvânımdadır
On iki şehzâdenin imlâsı pinhânımdadır
Sâye salmış üstüme mihr-i dırâhşânımdadır
Mustafâ'nın ümmetiyem sevgisi cânımdadır
Hem Aliyyü'l Murtazâ'nın derdi dermânımdadır

Müfti-i aşk böyle virmişdir bunun fetvaâsını
Yâ çek el serden ya gel çınlatma aşkın tâsını

MESNEVÎ

-153-

-Mefâilün müstef'ilün fâulün-

Benâm-ı hudavend-i hayy-i kerim
Kim oldur tüvanâ bidât-ı kadim
Dokuz âsmanı muallâ kılan
Zemin safhâsını musaffâ kılan
Kılan sarsârı hemçü bâd-ı sümum
Kıyâmet yel ilen iden daşı mum
Kimini kamudan zeberdest iden
Kimini muallâk kimin pest iden
Kimini Süleyman kimin itdi nûr
Kimini muhakkir kimin ehl-i zor
Kimini zeberdest iden âleme
Kimini penah iden âdeme
Kimin âlem içre iden şehriyar

Kimi gül kıluben kimin itdi hâr
Kimin ehl-i taht ü kimin tac iden
Kimini yârım pula muhtaç iden
Kimini be-hâyât-ı Rüstem iden
Kimini mevcinden dahi kem iden
Kimini cihanda ciğerdar iden
Kimini ciğersiz mûrdar iden
Kimine virübdür kılıç yahşi at
Kimini kılubdur bisat içre mat
Kimin dutar sedd-i Sikender gibi
Kimini kaçar kaçgın ner gibi
Kamûsun yâradan bir Allâh'dur
Cemi ânun işinden ol agâhdur
Yaratmadı tenk elde beş parmağı
Ki herkeslü bile yolun varmağı
Ekser cümle âlem berâber olsa
Haçan âlem işi müyesser olsa
Çü erden ere fârk vardur yakın
Berâber iymez âsmân ü zemin
Kişi öz kemâlini bilmek gerek
Elünden gelür işi kılmag gerek
Yabandan sıçan dir ki şîrim veli
Berâber olanda itürür yolu
Bularnı sınâmâdın inanmagil
Muhannes divârına dayanmagil
Ki hakdur cihanda mededkâr olan
Kulûna yaman günde gamhar olan
Kamû Rûm ü Çin ü Horasan ü Şam
Açar bir bey igit bularnı tamam
Ere leşker ilen varan er müdür
Ganimi bâsanlar leşker müdür
Erenler bâsarhlar savaşta eri
Çeride er olur bir er serveri

Kadimi zât bimesel ü bekadur
Kamûsı fânidir baki Hudâ'dır

Nice kim enbiyâ geldi cihana
Kamusundan güzide Mustafâ'dur

Elestü rabbiküm tâ haşr olınca
Yakın bilgil Aliyyü'l Murtezâ'dır

Emirü'l-mü'minin şîr ü şiber
Olar âyine keytesi (?) nümâdur

Hasan içdi ağûyu zehr-i katil
Şehid-i din Hüseyn-i Kerbelâ'dur

İmam ol seyyid-i evlâd-ı âdem
Hakikat bil yakın Zeynel İbâ'dur

Muhammed Bâkır ol pâkize gevher
Çerâğ-ı dide-i ehl-i safâdur

İmam Câ'fer tariki koyma elden
Vücûdun şehrine ol kimiyâdur

İmam Mûsi-i Kâzım Hâdi diyen
Kim ol Hurşid-i burc-ı evliyâdur

İmam-ı müştem ol şâh-ı Horâsan
Hakikat bil Aliyyü'l Mürtezâ dur

Muhammed Taki dür ol ilme tahkik
Ki takva ehline ol pişüvadır

Naki'ye men muhibbim cân ü dilden
Ezelden sâhib-i tac ü livâdur

Mevâli mezhebimdir şâh Asker
Salâvatü's-selâm ü merhabâdur

Muhammed Mehdi-i sâhib-zamâne
Tabib ü hâdi dârü'ş -şifâdur

İmâm ü mürşid-i dindür be-tahkik
Ki mahşerde kamûya rehnümâdur

Gel ey ârif sen öz nefsini tânı
Ki nefsin bilmeyen dür ez-Hudâ'dır

Duâcıdır sana şehâ Hatâyî
Kim ânun rûz ü şeb virdi duâdır

***

Men olam meheng ile cenk eylerem
Neberdi be-bebr ü pelenk eylerem

Men olam ki uğraşsa Efrâsyab
Başına urub gürzi denk eylerem

Men olam ganime varub korhusuz
Sakınmâ ki bahub dernek eylerem

Yıham kal'â-i Hayber'i müşk ilen
Çe pervâ-yı top u tüfenk eylerem

Alub Rûm ü Şâm-ı musahhar kılub
Bes andan hevâyi Firenk eylerem

Menümlen garib olan Efrâsyab
Anunlan uğraşmaya nenk eylerem

Savaşda eğer gelse iş başuna
Dönüb kaçma havf eyle yoldâşuna
Diriga ger olsaydı resm ü yeri
Göreydi özinden o yüğrük eri
Diriga bu dem olsa İsfendiyar
Ne tahtın koyaydum ne mülk ü diyar
Diriga bugün olsa Efrâsyab
Kılıç ile vireydüm ana cevab
Diriga bu demde diri olsa Zal
Göreydi niçündür ganimligde hal
Diriga bu dem olsa Sührâb vel
Dahi urmıyaydı kılıç ile el
Diriga ken bend oldum avretlere
Yoluhdum muhannet nâ-muradlara
Diriga ki kalmadı er kısmeti
Yel saff-şiken şîr ner kıymeti
Ganim rüstem olmaz ü bîcan mene
Hükümet kılur oldı bir zen mene
N'olaydı olaydı bir ulu savaş
Çıhaydım ganim ile men başabaş
Bileler ne doğmuş anâdan bir er
Duyâ her kişi erdeminden haber
İgid erlik ilen yîr ekmeği
Dimişdür bu sözi edenler beği
Yimek ekmeği râygân hanededir
Her ekmek bir ejdernün ağzındadır
Yüri ejdehâyı aradan götür
Ol ekmeğni ağzından alub getür
Cedemni (?) elümden şerefrâz kıl
Kaçarsam uzun ömrümü âz kıl
Cedemni elümde hasûde yoğurt
Yüzüme tükürtme leşime tükürt
Ganim ide mene otuz min eri

Ki Rüstem tek ola anun herbiri
Çü meydan hâvâsına ahenk idem
Olar gelse yalguz ana cenk idem
Geçürem kılıçdan anun cümlesin
Ne âhenk bile ne hud hamlesin
Dimez kimse erdür hamiyetsize
Ölüm yük yalancıya gayretsize
Meni kılma yoldâş namerd ilen
Ki avredden eksük-dürür merd ilen
Kılıcım uzatgil yetem düşmene
Dağıdam önümden saf ü meymene
Hem İsfendiyâr'e kılam yiri tenk
Ki darbuma durmaz hezber ü pelenk
Mene yâri virgil sen ey şehriyar
Ki ger Rüstem olsa kılam târümar
İlâhi kabul eyle hâcâtumu
Kapunda niyaz ü münacâtımı
Be-Hakk Resûli ki ayet-i kelâm
Be-Hakk Aliyy-i imâmı tamam
[Kaçu] ben çevirmediler yüzlerin
Bu yolda fedâ kıldılar özlerin
[Ola]run sâfından kopargil meni
Kılıçla iderler zebun leşkeri

-154-

-Mef'ûlü fâilâtün faûlün fâûl-

Tâ bâde-i hoşküvar vâr ey sâki
Tâ var dü elinde ihtiyar ey sâki
Bir devr ile kim devri dolanmış devran
Ne bâde koyar ne badesâr ey sâki

-155-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Aşk deryasında gavvas olasan merdâne var
Geçme nâmerd köprüsünden ko aparsın su seni
Dün benefşe seyr ide gördüm nihâni geşt ider
Dilberin eğnine giymiş bir kabâ-i sû seni

-156-

-Mefâilün mefâilün fûlün-

Gelen birdir giden birdir kalan bir
Heman birdir heman birdir heman bir

İKİNCİ BÖLÜM

ANADOLU HATAYÎLERİ

ANADOLU HATAYİLERİ

Sadettin Nüzhet Ergun diyor ki: "Şah İsmail Safevî'den başka Hatayî mahlasını kullanan bir veya birkaç Bektaşi şairinin mevcut olduğu hakkında bir tahmin ileri sürülmektedir. Fakat ağızdan ağıza dolaşan bu tahmine esas olabilecek hiçbir vesikaya malik değiliz"[1] .Yani onların varlığını bir bakıma kabul etmek istemiyor. Ama bazı gerçekler vardır ki, belge gerektirmez. Onların şiirleri ve o şiirlerde açıkca belirttikleri kimlikleri birer belge değil mi? Aşağıdaki alıntılarda bunun somut örnekleri görülecektir:

1- Şah Hatayî'nin,

Gel Ali yoluna beli desene
En sonunda gark olursun sele sen
Yetiş bir gerçeğin eteğinden tut
Deli m'oldun neye uydun ele sen

dörtlüğü ile başlayan nefesi konu edilerek deniyor ki:"... azıcık lisan-ı ilmi ile lisan-ı Türki'nin tarih-i tekâmülü ile mütevaggıl olmuş bulunanlar derhal anlarlar ve katiyen benimle beraber iddia edebilirler ki, bu şiir otuz kırk seneden yaşlı değildir. Bu zamanın Türkçesidir; hele şive-i ifadesi, kıvrak ve zarif edası pek kolay isbat eder ki İstanbul Türkçesidir. Şah İsmail vakıa Türkçe söylerdi, fakat bundan üç asır evvelki Azerbaycan Türkçesini söylerdi. O zamanın değil, bugünün Azerbaycan lisanı, meydandadır. Bu temiz ve zarif Türkçe ile kıyas kabul etmez. Bu şiiri muasırlarımızdan biri Şah Hatayî namına söylemiş olacaktır. Bunun çok emsali ve bazı erbabı vardır"[2] . (Rıza Tevfik).

2- "Hatayî, bütün tezkirelerin müttefikan rivayetine göre 'Şah İsmail Safevî'nin mahlasıdır. Mamafih buna bakıp da bundan 'Hatayî'

---

1. Sadeddin Nüzhet Ergun, **Hatayî Divanı**, s. 17.

2 Rıza Tevfik, **Peyâm**, *Edebî İlâve*, NO. 23, 6 Mart 1330/19 Mart 1914.

mahlaslı eserlerin kâmilen Şah İsmail'e ait olduğu zannetmemelidir. Klâsik şairlerimiz arasında nasıl aynı mahlası taşıyan muhtelif adamlar mevcut ise, bu tekye şairleri arasında aynı hale tesadüf olunur. Bilhassa Bektaşilerde, tarihi vesikaların fıkdanından dolayı, bu gibi mesaili kat'i surette halletmek mümkün değildir"[3] (Prof.Dr. M. Fuad Köprülü).

3- ...Bu sebeple onun sanatını ve fikirlerini âşık tarzı şiirleriyle değerlendirmek kolay ve doğru değildir. Aynı şiirler, Hatayî'nin sevgisine şöhretine kapılarak, kendi şiirlerinde Hatayî mahlası kulanan daha başka ve daha yeni halk şairlerinin söyleyişleriyle de ciddi bir şekilde karışmıştır. O kadar ki bugün bu şiirlerden hangisinin Hatayî'ye ait olduğunu kestirmek oldukça müşkil bir mes'ele durumundadır. Yukarıda Hatayî'ye ait olarak gösterdiğimiz örnekler de aynı hüviyette manzumelerdir"[4]. (Nihat Sami Banarlı).

4- Hatayî'nin nüshaları çok çabuk kopyalar yapıldığı için bozuldu. Ona ait olmayan şiirler içine katıldı, öbür taraftan fazla aşırı dini fikirleri taşıyan şiirleri yazmalardan çıkarıldı. Bu nedenle Anadolu Bektaşî ve Alevileri arasında şiirlerin daha çok karıştığı görülmektedir. Örneğin; bir şiiri Hatayî. Pir Sultan Abdal, Kul Himmet mahlaslarını taşıdığı muhtelif yazmalarda görülmektedir.

"Meselâ eski nüshaların hiç birinde Hatayî'nin Hacı Bektaş Veli'yi anan şiirlerine rastlanmamaktadır. Bu gösteriyor ki henüz o çağda Alevîlerle Bektaşîler arasında ilişki kurulmadığından Hatayî Hacı Bektaş'a karşı ilgi duymamaktadır.

"Bu bakımdan Hatayî mahlası taşıyan bütün şiirleri ona ait saymamak ve divandan çıkarmak gerekli olduğu kanısındayım"[5]. (İrène Melikoff).

5- "... Şah Hatai mahlaslı bu deyişin, asıl "Hatai"nin, Şah İsmail Safevî'nin olamayacağı, ve bu mahlası bu biçimde kullanan başka bir kimse bulunduğu, ap açık ortaya çıkmış olmaktadır. Bu da, 'Hatâi'

[3] Köprülüzade Mehmed Fuad, **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, Matbaa-i Âmire, Istanbul 1918.

[4] Nihat Sami Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, M.E.B., Istanbul 1971, s. 525.

[5] Irène Melikoff, "Hatayî", **Uluslararası Folklor ve Halk Edebiyatı Semineri Bildirileri**, s. 315

mahlasının bir unvan bir sıfat eklemek yolu ile pervasızca örneklerinden biri olmaktadır"[6]. (Ziya Gürel).

Daha fazlasını sıralamaya gerek yok. Çeşitli vesilelerle belirttiğim gibi, Hatayî divanlarındaki şiirlerin hepsi aruzla yazılmış. Kendinden önceki Azeri şairlerinin de aruzla yazdıkları dikkate alınırsa, Şah İsmail Safevî'nin onları izlemesi doğru görülmeli. Bu bakımdan koşma tarzındaki nefeslerin tapşırması ister Sultan Hatayî, ister Şah Hatayî olsun hiçbiri Şah İsmail Safevî'nin olamaz. Dil ve anlatım yönünden başka Azeri şairlerine de mal edilemez. Bunların gerçek sahipleri XVI. yüzyıl ile XX. yüzyıl arasında yaşamış Anadolu Hatayîleri'dir. Kul Hatayî, Can Hatayî, Derdmend Hatayî, Derviş Hatayî, Sultan Hatayî tapşırmalı nefesler en fazla Tokat, Sıvas, Yozgat, Çorum, Malatya, Elâzığ ve Tunceli yöresinde düzenlenen cönklerde yer almaktadır. Bu şairlerin de o çevrede yaşamış olması icap eder. Özellikle Alevî köylerinde yapılacak araştırmalar konuya açıklık getirecektir[7]. Yetersiz de olsa bazı şiirlerdeki ipuçlarından aşağıdaki bilgileri saptadım. Bunlardan birisi Erdebil tekkesine gidip yüz süreceğini bildiriyor:

İsmi **İsmâil**'dir ânın ey Emirü'l-mü'minin
Kırmızı tac ile girdi âleme baş olmaya
Niyaz eyle **Can Hatâyî** dergâha sür yüzünü
Nişan isterler aşıktan aşka ferraş olmaya[8]

Aşağıdaki,

Hep erenler geldi geçti evveli serden Ali
Yetmiş bin yıl Cebrail etti şehberden Ali[9]

dizeleriyle başlayan bir gazelin başlığında "Gazel-i **Hatayî Baba**" yazılı idi. Şah İsmail'e "Baba" denmeyeceğine göre, bu gazelin başka bir Hatayî tarafından söylendiği belirtilmek istenmiş.

[6] Ziya Gürel, Hak Âşıklarından eyişler, Olgaç Matbaası, Ankara, 1980, s. 40.

[7] Değerli arkadaşım Nejat Birdoğan'ın yazdığı **Şah İsmail Hatai'yi** okuyan Tercan'ın Çamurlu köyünden Mehmet Doğan, ona gönderdiği mektupta dedesinin dedesi de "Hatayî" tapşırmasıyla nefesler söylediğini, mecmuasının yayımlanmak için birinin onu Istanbul'a götürdüğünü, aradan 60-70 yıl geçmesine rağmen hâlâ yayımlanmadığını, mecmuanın şimdi nerede ve kimde olduğunu bilmediğini anlatıyor.

[8] Faruk Aburşu'ya ait bir mecmuadan

[9] İ. Gündağ Kayaoğlu'na ait bir cönkten

Cönklerde birkaç parça şiirini gördüğüm **Mende**'nin, Şah Hatayî ile müşterek şiir söylemesi, arkadaş olduklarını belirtir. Sözü önce Mende almış:

Mende eyder niyazım var özüne
Güzel pîr ayıbım urma yüzüme
Yarelerim hoş görünür gözüme
Bir derdim var bin dermana değişmem

Şimdi sıra Şah Hatayî'de:

Şah Hatayî'm muhabbete bakarım
Men doluyum men dolana akarım
Güzel pîrim bir dert vermiş çekerim
Bir derdim var bin dermana değişmem[10]

Şah İsmail Hatayî hem pîr, hem de mürşittir. Onun başka bir pîre intisabı düşünülemez. Halbuki aşağıdaki dörtlüklerde Kul Hatayî, Abdal Musa'nın, Can Hatayî de Balım Sultan'ın dervişi olduklarını söylüyorlar.

Muhammed dalında pembe gülümüz
Hakikat bendinden gelir selimiz
Kul Hatayî ayrılıyor yolumuz
Yalvarırım pîrim **Abdal Musa**'ya[11]

Diğeri:

Can Hatayî'm der bendesi
Nazar etmiş hasların hası
Sınık gönüller aynası
Silinir **Sultan Balım**'dan[12]

Bazı şiirlerden bu şairlerin asıl adlarını da öğreniyoruz:

Hatayî lâkabım, **Caferî** ismim
Bir levh üzerine yazıldı resmim
Bâtın madeninden oluptur cismim
Hikmet-i Huda'ya uğradım geldim[13]

10 Özel kitaplığımdaki 16 numaralı cönkten
11 Ziya Gürel, **Hak Âşıklarından Deyişler**, s. 43.
12 Ziya Gürel, A.g.e., s. 30
13 Ziya Gürel, A.g.e., s. 29

Kuban bir amel kazan
İblistir yoldan azan
Pîrimdir **Şah Hatayî**
Kuban'dır bunu yazan[14]

***

Hatayî der **Hatayî**
Ârif urur potayı
Baba Emir'dir ismim
Bu da ârifler payı[15]

***

Canım ciğerim bay ola
Çeşmimin yaşı çay ola
Baba Emir der Hatayî'm
Gayb erenlere pay ola[16]

Baba Emir ve Kuban'ın elimizde yüznâme türünde şiirleri var. Şu iki dörtlükde Şah Hatayî, bu şiirleri yazdığı tarihi bildiriyor:

Sene bin yüz yetmiş üçte dünyaya zuhur eden
Kesilir hayır bereket çok olur hilâf yalan
Hakk'ı inkâr eyleyip özünü gümana salan
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Emirü'l-mü'minin[17]
(No.125)

***

Bin yüz doksan dokuzda çoğaldı veled-i zina
Gel gönül türap olgıl Hakk'ın yolundan azma
Mahlukattan hicab edip harfini noksan yazma
Kur'an azimdir Muhammed İsm-i Âzamdır Ali[18]
(No.126)

ŞİİRLER

Anadolu Hatayîleri bölümünde 219 hece, 23 tanesi aruz olmak üzere 242 şiir yer almaktadır.

14 Şair Adil Ali Atalay'a ait Erzincan kaynaklı cönkten.
15 Özel kitaplığımdaki 52 numaralı cönk.
16 Özel kitaplığımdaki 10 numaralı cönk
17-18 Ziya Gürel, A.g.e., s. 43.

Hatayî'nin hece şiirleri: 11 heceli 45, 7 heceli 4, 8 heceli 19; 5 gazel, 1 murabba, 2 muhammes;

Can Hatayî'nin: 11 heceli 14, 7 heceli 1, 8 heceli, 4 ve 5 gazel;

Derdimend Hatayî'nin: 11 heceli 2 şiiri;

Derviş Hatayî'nin: 11 heceli 1 şiiri ve 1 muhammesi;

Kul Hatayî'nin: 11 heceli 1 şiiri;

Pîr Hatayî'nin 11 heceli 3 şiiri;

Sultan Hatayî'nin: 11 heceli 6, 8 heceli 1 şiiri;

Şah Hatayî'nin: 11 heceli 73, 8 heceli 42 şiiri ve 6 gazel ile 2 murabbaı var.

Bunlardan 85 tanesi ilk defa yayınlanıyor. İçlerinde en yaygını Şah Hatayî'ninkiler. Alevî-Bektaşî edebiyatının başarılı örneklerini teşkil eden bu şiirler, Şah İsmail Safevî'ye lâyık görüldüğü için Anadolu'da sürekli ona mal ediliyor. Doğaldır ki bunda "Şah" sözcüğünün de rolü var. Azerbaycan'da yayınlanan koşma tarzındaki nefeslerin asıl kaynağı Anadolu'daki cönklerdir.

ŞÜPHELİ ŞİİRLER

Bazı cönklerde hem Hatayî, hem de Pir Sultan ve Kul Himmet adına kayıtlı görülmektedir. Bunların ilk dörtlükleri aşağıdadır.

Pir Sultan adına kayıtlı olanlar:

Önüme bir çığır geldi
Bir ucu var şar içinde
Attarları dükkân açmış
Her ne dersen var içinde
***
Dünü günü hatâ etmektir işim
Tövbe günahıma estağfurullah
Muhammed Ali'ye bağlıdır başım
Tövbe günahıma estağfurullah
***
Hakikat bir gizli sırdır
Açabilirsen gel beri
Küfr içinde iman vardır
Seçebilirsen gel beri

Dön beri dön beri yüzün göreyim
Ben seni Ali'nin yoluna saldım
İkrarı boynuna zincir olası
Ben seni Ali'nin yoluna saldım
***
Bir nefescik söyleyeyim
Dinlemezsen n'eyleyeyim
Aşk deryasın boylayayım
Ummana dalmaya geldim
***
Karşıki karlıca dağı gördün mü
Yoldurmuş eyyamın eriyip gider
Akan sulardan sen ibret aldın mı
Yüzünü yerlere sürüyüp gider
***
Ben dervşim diye göğsün gerersin
Hakk'ı zikretmeğe dilin var mıdır
Kendini görsene ilde ararsın
Hâlin hâl etmeğe hâlin var mıdır
***
Gidi Yezid size kalmaz âhımız
İmam Hüseyin'in kanı nic'oldu
Arkasından ellerini kestiniz
İmam Hüseyin'in kanı nic'oldu
***
Yine mihman gördüm gönlüm şad oldu
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Kar kış yağar iken bahar yaz oldu
Mihmanlar siz bize safa geldiniz

Kul Himmet'e kayıtlı olanlar:

Muhammed Ali'nin aldım elini
Hak deyip tuttuğum elden ayrılmam
On iki imamın tuttum yolunu
Hak deyip tuttuğum elden ayrılmam
***
Zâhid hû demeyi inkâr eyleme
Ne içün çağırır insan hû deyu
Hû demenin aslı nedir nedendir
Eyleyeyim sana beyan hû deyu

Kalender'e ait olan:

Ey gönül şad ol Muhammed Mustafa devranıdır
Meşreb-i şâh-ı velâyet Mustafa devranıdır.

Birden fazla şaire ait olanlar:

Lâmekân ilinden misafir geldim
Şu fenâ mülküne bastım kademe
Nerenin selâmın getirdin dersen
Şu fenâ mülküne gelip bu deme

***

Hû diyelim gerçeklerin demine
Gerçeklerin demi nurdan sayılır
On iki imamın giren bezmine
Muhammed Ali'ye yârdan sayılır

***

Tâ kalû belâdan sevdik seviştik
Ezel bizim ile yârdır muhabbet
Sultan konağında didar görüştük
Cesedin içinde birdir muhabbet

Hatayî

-1-

Sabah oldu kutlu günler doğuyor
Hata ettim günâhımı bağışla
İhsan ettiğine nurlar yağıyor
Hatâ ettim günâhımı bağışla

Yağan yağmur için esen yel için
Dergahına varan doğru yol için
Urum'daki Hacı Bektaş Veli' için
Hatâ ettim günâhımı bağışla

Seksen bir Urum erenleri için
Doksan bin Horasan pirleri için
Hasan Hüseyin'in nurları için
Hatâ ettim günâhımı bağışla

Hüseyin Gazi'çün gerçek er için
Nazar edüb yarattığın yer için
Müşkilleri halleden rehber için
Hatâ ettim günâhımı bağışla

Talib olmaz irehbersiz babasız
Harman mı savrulur yelsiz yabasız
Kul hatasız olmaz hata tövbesiz
Hatâ ettim günâhımı bağışla

Eyyüb Peygamber'in gözü yaşıyçün
İnüb inüb deldiceği taş için
Yusuf Peygamber'in aziz başıyçün
Hatâ ettim günâhımı bağışla

Musa'ya verdiğin Tur'un hakkiçün
İsa'ya verdiğin Surun hakkiçün
Ol şems ü kamerin nurun hakkiçün
Hatâ ettim günâhımı bağışla

Cümle biten çiçeklerin hakkiçün
On iki ma'sum-i pâk'in hakkiçün
Sen ganisin ganiliğin hakkiçün
Hatâ ettim günâhımı bağışla

Hatayî çağırır aman Enelhak
Münkir kullarından uzaksın uzak
Sen ganisin senden ayrı kimsem yok
Hatâ ettim günâhımı bağışla

-2-

Gele gönül hoş görelim bu demi
Bu da böyle kalmaya bir gün ola
Kişi çekmek gerek bu gussayı gamı
Hak'tan gelir her ne gelse bir kula

Er odur itikad ede pîrine
Nazar ede evvelü âhîrine
Elbet yol kadimdir ilter yerine
Sana kim neylerse salagör yola

Biz de biliriz ki dostu kardeşi
Bulamadım bir kara gün yoldaşı
Dost geçinüb yüze gülen kallaşı
Bahâsıdır satmak gerek bir pula

Her kişi bir hayal ile eğlenür
Dâim onun gönlünde ol eğlenür
Böyle olur sevdiğim gâh ağlanur
Kimi gördük kıyamete dek güle

Karûn'u gör bunadı ya buldukça
İnandı felek yüzüne güldükçe
Sen iylik et durma elden geldikçe
Dediler halk bilmezse Halik bile

Gerçek olan kişi dosttan ayrılmaz
Değme kişide hakikat bulunmaz
Sen seni satsan yedirsen bilinmez
Bu zamanda kimse yaramaz ile

Hatayî dünyânın ötesi fâni
Bizden evvel bunda gelenler kani
Sanma daim şad yürüye düşmeni
Bir gün olup nevbet ana da gele

-3-

Mürşidlikten size budur erenler
Her ne ister menzil nere buluna
Güneş gibi tulû'ede burcundan
Ay ile gün doğup anda doluna

Mürşid oldur tâlibini pişire
Elin alub azmanlıktan devşire
Günde bin kez teber vursa başına
Lâ demeye ver nasibin alana

Lâ der ise nasibini verme gel
Nefsi yamandır yanında durma gel
Ölür ise namazını kılma gel
Sadhezaran lâ'net anın canına

Pîr oldur ki pîr yurdunda otura
Tâlibin noksan yerini yetüre
Teselli veriben yola getüre
Eriştire dört kapunun hepine

Hatayî'yem çar köşeyi gezerem
Aşk kitabın okuyuben yazarım
Mürşidine keç bakandan bîzârem
Ne çağıram ne hod varam yanına

-4-

Rah-ı Ahmed'e de kalmadı Mervan
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e
Sultanın emrini Seyyid-i Süfyan
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Mülcem lâin evvel şâh-ı cihanın
Tiğ ile urup böğründen merdanın
Dediğin unuttu Şîr-i Yezdan'ın
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

İmam Hasan ibn-i Ali Murteza
Kendi avradından ettiler ceza
Seza havarice teberra seza
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Dünyasın ahretin yıktı ol Şemir
Aman bulmasın Vakkas oğlu Emir
Hüseyn'e neler etti ol iki Hur
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Abdülmelik Hişam lâin-i Velid
Şehid eyledi Zeynel'i ol pelid
Din iman bulmayacaktır ol it
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Abdülmelik Hişam oğlu bir lâin
Şehid eyledi Bâkır'ı ol melun
Zâri kıldı âsman inledi zemin
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Mansur Kûfi neler kıldı Ca'fer'e
lemlerin kutbu nesl-i Hayder'e
O sultanın dâdı kaldı mahşere
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Kast etmediler mi Musa Kâzım'a
İmamların serfirazı azime
Teberrâ sezadır farz-ı lâzime
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Rıza'ya kastetti mendebur Râşid
Muhammed'den utanmadı ol nemrud
Ol şahı darb ile eyledi şehid
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Teberraya sezadır ol billâh
Taki'yi şehit etti ol lânetullah
Umarım tamudan azad olmasın gümrah
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Mutekil şehid eyledi ol şahı
Aliyyü'l Naki ki ulu dergâhı
Tamu kabul etmez lâ'netullâhı
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Hariciler bulamasın el'aman
Mağrada sır oldu sahibü'z-zaman
Hatayî dilimde virdim her zaman
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

-5-

Lâmekân ilinden misafir geldim
Şu fenâ mülküne bastım kademe
Nerenin selâmın getirdin dersen
Şu fenâ mülküne gelüb bu deme

Şu fenâ mülküne gelüb giderken
Sarvan olub binbir katar yederken
Yoğurub çamurum balçık ederken
Şecerimle su taşıdım Âdem'e

Âdem'den ön Âdem çok geldi gitti
Mülk sahibi bu cihanı halk etti
O yuğurdu yaptı hem o yarattı
Yedi kez emeğim geçti bu deme

Ben bu dam içinde ırmağ akıttım
Celâlimden âdem oğlun kakıttım
Muhkem tuttum kalb evimi berkittim
Anın için İblis girmez kubbeme

Şu fenâ mülküne gelüb yetmeden
Ekülüben can tohumu bitmeden
Kaldırub binasın tamam etmeden
Arş altında yönüm döndüm kıbleme

Ben kıblemi kıblem beni bilübdür
Evliyâ enbiya andan olubdur
Ben bilürem anam benden gelübdür
O vakitte nikâh kıydım babama

Ben hocamı kucağımda büyüttüm
Kudret meyin emzik verüb avuttum
Ders verüben ben hocamı okuttum
Dört kitaptan ders verirdimn hocama

Ben obam içinde mekânda iken
Muhammed'e bile mi'raçda iken
Musa'yla doksan bin kelâmda iken
Doksan bin ilimi koydum abama

Ben obam içinde bâki can idim
Ali idim din idim iman idim
Kendisi Hak idi ben zindan idim
Şimdi gelmiş sultan olmuş obama

Şükr olsun **Hatayî** sırdır sözlerim
Aşk ateşin derunumda gizlerim
Günden ayan aslâ görmez gözlerim
Âhır kârdan bu yazıldı adıma

-6-

Kudret kandilinde parlayub duran
Muhammed Ali'nin nûrûdur vallâh
Zuhura gelüb de küffarı kıran
Elinde Zülfikar Ali'dir billâh

Elinde Zülfikar altında Düldül
Önünce Kanber'i dilleri bülbül
Hazreti Fâtıma cennette bir gül
Anı Ali'ye verdi Habibullah

Zuhura geldiler Hasan Hüseyin
Anların nûrundan ziyâlandı din
Kırklarla buluştu Zeynelâbidin
Tutarız yasını hasbetenlillah

Muhammed Bakır'dan Cafer-i Sadık
Şahım Musa Kâzım Rıza'yı dedik
Tarikat eliyle cismimiz yuduk
Hak dedi mü'minin kalbi Beytullah

Taki Naki on iki imam canı
Hasen-i Askeri Cemin sultanı
Elinde hücceti sâhib zamanı
Sıdk ile dileriz gönderir Allah
v
Hatayî'm teslim et özün üstâza
Elinde Zülfikar hem ehl-i gaza
Bin bir dondan baş gösterdi Murteza
Bir mürşid belinden geldik eyvallah

-7-

Serseri meydanı değil bu meydan
Gafil yürümeyüb hazer olmalı
Giru düş yatlu fikri yaman huydan
Öz özünden özge zikir bulmalı

Efsaneden berî eyle halini
Rıza ile bend eyle sen dilini
Temâşâ eyle hilkatin yolunu
Tenin kesüb kanın odur bulmalı

Gaziler nâdânı istemez nider
Her ot kökü üzre uzayub gider
Bu çekirdek aslına te'lif eder
Arayub bir özge bîmar bulmalı

Hatayî'm ikrardan dönen Mervan'dır
Gaziler dergâha giden kervandır
Musâhib dindir mürebbi erkândır
Bir er bu dergâha yeder bulmalı

-8-

Eğer sofi eğer tâlibim dersen
Mârifete komasınlar çobanı
On iki irfanın kıymetin bilmez
Girer mârifette söyler yalanı

Mahlûku kovdular ün ettin deyi
Şeytanı kovdular kin ettin deyi
Hak nefis öldürdün kan ettin deyi
Anda tutsak eylediler Şaban'ı

Sındırdığın elin ile saragör
Mâ'mur eyle dört duvarın öregör
Kendi günahını kendin göregör
Bir gün sana sual sorar zebani

Kendini koyup da eli söyleyen
Haddinden aşırı derya boylayan
Günbegün üstüne günah eyleyen
Kızgın sac üstünde yanar tabanı

Hatayî'm der garip garip söylerim
Evliyâ yoluna meyil bağlarım
Men ağlarsam garip garip ağlarım
Herkesin çektiği kendi cananı

-9-

Be gaziler Bağdat şehrin üstüne
Yerin binasını kuran kim idi
Ali'm Düldül'ünü eğerleyincek
Yanısıra bile binen kim idi

Kim tutuptur ol Düldül'ün başını
Hak onara cümlemizin işini
İmam Cafer kurdu bina taşını
Taşın tavanını çatan kim idi

Doksan bin evliya geldi çatmaya
Canı cana muhabbete katmaya
On'ki imamlara niyaz etmeye
Gökden kandil ile inen kim idi

Kim tadıptır konukluğun tuzunu
Kim alıyor kim satıyor kızını
Dımışkı'da karıncanın izini
Süre süre varıp bulan kim idi

Hatayi nefesten dağlar eriye
Yeryüzünde münâfıklar kuruya
Bağdad'ın üstünde gülbenk yürüye
Pîrin sancağını çeken kim idi

-10-

Günahım çok amma ümidim sensin
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali
Günaha kalmayan cömert ganisin
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Sensin mü'minlerin desdi damanı
Yalvarınca sen basmazsın amanı
Mürvet sana derim hey kerem-kânı
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Kur'an'da hel'eta geldi şânına
Mülcem oğlu kıydı senin canına
Lâ fetâ yazıldı Zülfikar'ına
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Irahmetin boldur sahâvet-kânı
Şefâat umarız gevher ma'deni
Dünü günü dilimizin ezberi
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Kanber kulun önün sıra yürüttün
İmam Hasan mâtemini seyrettin
Şah Hüseyn'in alkanların akıttın
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

İmam Zeynel hasta idi ol cenkte
Kâfirler daima heng-i âhenkte
Güzel imamların cesedi hâkte
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Onda İmam Bakır içti şerbeti
Yaktı yüreğini yandırdı kati
Okur idim İmam Ca'fer âyeti
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Kâzım Musa Irıza'nın katarı
Katara ilâyık olmaz serseri
Taki'yle Naki de verdiler seri
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

İmam Hasan Askeri'yi çağırır
Mehdi gelür deyi Bilâl bağırır
Kâfirlerin askerini dağıtır
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Devi bende urdu hurma bağında
Nevcivan göründü taze çağında
Selman'a erişti Erzen dağında
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Selman seni gördü buldu ışığı
Arslandan kurtardın sen o âşığı
Öldürdün ejderi söktün beşiği
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Onda Selman niyaz sundu nergizi
Kıblem sensin deyü bağladı özü
Dünü günü sana eyler niyâzı
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Sâil peygamberden murat istedim
Bunu ödemeye Ali dost dedim
Ali'm der ki başüstüne üstâdım
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Peygamber'den destur aldı sahrada
Kul oldu satıldı Belh Buhâra'da
Sâilin borcunu ödedi anda
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Kıral der ki nedir kulun hüneri
Şarımıza akıtsın ol pınarı
Düşmanımız vardır hem adı Ali
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Bu işleri pişirsin yok yalanı
Bir dev vardır varsın öldürsün anı
Tartısınca tartam verem altını
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Ehliyle cümlesi oldular mü'min
Ali'yi sevenler çekmesin gamın
Anınla koparsın cümlesi yarın
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Cebbar'ı Ensar'ı koydu furuna
Hiçbir zarar getirmedi serine
Salsal'ın gürzünü verdi eline
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Hayber'i kopardı kapısı ile
Yıktı kalelerin köprüsü ile
Zendikâr'ı aldı hepisi ile
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Yemen pâdişahı çekti gemisin
Yıktı kilisesin yaptı câmisin
Müslüman eyledi cümle vârisin
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Cimcime'den geçit sordu deryada
Nice kerametler gösterdi anda
Bu rumuza kimse ermez dünyada
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Muhammed'i Mirâc'a okudu Çalap
Önüne bir arslan geldi ne aceb
Cebrail der bundan üşenme habib
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Onda arslana bac verdi hâtemi
Ali'nin sırrına kimse yete mi
Kâfirlere ede idi sitemi
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Onda arslan sâkin olup gittiler
İki gönlü birbirine kattılar
Tâ varuben arşullâha yettiler
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Peygamber'den süt getirdi hediye
Yer altından bir el geldi beriye
Bu Ali'nin elleridir dedi ya
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Yer altından gelen eli tanıdı
Tâ ezelden ikisi bir can idi
Lâhmike lâhm idi iki nûr idi
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Onda şâz oluben güldü o Resul
Kırkların cemine vardı usul usul
Peygamber'im açın kapıyı asıl
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Peygambersen ümmetini bilesin
Bizi benlik ile nerde bulasın
Elfâkir-i fukaradan olasın
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Özün fakir etti açıldı kapı
Biri ayağa durdu oturdu hepi
Muhammed der taptığınız ne tapu
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Kırklar der ki taptığımız Ali'dir
Kırkımızdan biri cömert velidir
Şâh-ı Merdan cümlemizden uludur
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Muhammed der sizden nişan isterim
Kırkınız da bir nişanı gösterin
Revanda koluna urdu neşterin
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Kırkından kan geldi birisi sâil
Ondan da kan geldi oldular kail
Keşkülün ortaya saldı Tufâil
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Keşkülün içinde bir tâze üzüm
Bunu bize bahşetmeli hey gözüm
Muhammed der bunu bir engûr ezin
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Kudretinden bir el geldi engüre
Hatemin nişanın hep cümle göre
Biri içüb cümlesi de mest ola
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Semaha kalktılar Peygamber çoştu
Mübarek sertacın ortaya çıktı
Mü'min kullarına ırahmet saçtı
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

Andan kırk pâre buldular şemleyı
Irahmete kandırdılar cümleyi
Hatayî'nin yâresini emleyi
Allah medet yâ Muhammed yâ Ali

-11-

Âlem nuru Muhammed'ül Mustafa
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali
Âlemler ıssı ey şâh-ı Murteza
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

Yüzün gördüm dedim Allâhü ekber
Yerin tûba okunur âb-ı kevser
Şefâat eyle bize rûz-i mahşer
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

Kulun oldum Mısır içinde sultan
Hınzırlar göründü ol şâh-ı sinan
Yusuf hüsn içinde adıdır Kenan
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

Halil bu tar içinde oldu giryan
Çün İsmail yolunda oldu nurban
Âşık ile mâ'şuk sermest-i hayran
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

Münâfıklar ne bilsin sırrı Hayder
Cihan bir.............gelmez beraber
Urum dağlarında Uryan Kalender
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

Eğer İsa eğer Musa-i Meryem
Şehitler iderler mah-ı muharrem
Süleyman etti bu mehr-i haten
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

Gökyüzünde duran dâim melekler
Yeryüzünde biten türlü çiçekler
Deryanın yüzünde yüzen semekler
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

İmamlar tutsak oldular kalada
Bir bir şehit düştüler Kerbelâ'da
Eyüb can kurtardı yüzbin belâda
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

Nuh peygamber döndü derya........
Yunus balıktan ağaçtan Zekeriya
Veliler takıdır tahta Süreyya
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

Şah Hasan Hüseyin Zeynel İbâ'nın
Bâkır ü Câfer ü Kâzım Rıza'nın
Taki Naki Askeri Mehdi livanın
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

............Muhammed Mirac'ı
......Huda aldı kâfirlerden pacı
Hatayî'ye etti..................tâcı
Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali

-12-

Her sabah her sabah çığrışıp öten
Mihrican ile handan yâ Ali
Benim ohumağın sensin ezelden
Çıkar mı cesetten candan yâ Ali

Seni candan sevenlerin cânısın
Âşıkları medh etmenin kânısın
Günahlara kalmaz cömert ganisin
Geçersin günahtan kandan yâ Ali

Sen mürşitsin seçilmeyen müşküle
Car deyince yetişirsin düşküne
Kerbelâ'da yatan İmam aşkına
İnâyet umarım senden yâ Ali

Nice bin yıl evvel kandilde durdun
Atanın belinden anadan geldin
Cümle mahlûku da gümana saldın
Baş gösterdin binbir dondan yâ Ali

Mârifet içinde bir şems-i kerim
Her sıfat ondadır hüsn-i kemâlin
İstemem cennetten göster cemalin
Hatayî geçince candan yâ Ali

-13-

Hak Muhammed Ali üçü de nurdur
Birini almasan üçü de birdir
Onların koyduğu bir doğru yoldur
Danıştı Muhammed böyle der Ali

Müsahib müsahibe bulsa bahane
Onları atarlar bir ıssız hana
Nice ki yüz bin yıl odlara yana
Danıştı Muhammed böyle der Ali

Müsâhip müsâhipten meylin ayıra
Tanlarım evin temelin devire
Yedi tamu odu bir bir görüne
Danıştı Muhammed böyle der Ali

Müsâhip müsâhipten saklasa sözü
Yarın ol divanda ayrılır özü
Cehenneme ata karadır özü
Danıştı Muhammed böyle der Ali

Müsâhip müsâhipten nice soğuya
Anın aslı Mâviye'dir Mâviye
Onlar kail olmaz böyle dâ'viye
Danıştı Muhammed böyle der Ali

Kesilmez oldu akçenin fidesi
Çekilmiyor münâfığın nizası
Kırmızı giyenin nurdan gövdesi
Danıştı Muhammed böyle der Ali

Mağripten maşrıkın yolu enl'olur
İhlâs sofu ikrarından bell'olur
Başından geçmeyen sofu kanl'olur
Danıştı Muhammed böyle der Ali

Erenler nefesi taştan katıdır
Ondan ötesi var ondan kötüdür
Küsülüler cehennemin itidir
Danıştı Muhammed böyle der Ali

Hak Taâlâ kuluna eylese nazar
N'eyler divit kalem kend'okur yazar
Hatayî'm oturmuş cevherin düzer
Danıştı Muhammed böyle der Ali

-14-

Lâ-mekân ilinden misafir geldim
Şu fena mülküne bastım kademi
Nerenin selâmın getirdin dersen
Şu fena mülküne geldim gidem mi

Şu fena mülküne geldim giderken
Savran idim bin katarı yederken
Yuğurup çamuru balçık ederken
Şecereden su taşıdım Âdem'e

Şu fena mülküne gelip gitmeden
Ekilip de can tohumu bitmeden
Kaldırıp nikabın tamam etmeden
Arş yüzünde yönüm döndüm kıbleme

Kalbim beni ben kalbimi bilübdür
Evliyâ enbiyâ anda gelübdür
Ben bilürüm anam benden olubdur
Ol makamda nikâh kıydım babama

Pîrim Ali şu cihanı halk etti
Bu dünyayı o yuğurdu o yaptı
Bu damın içinden ırmak akıttı
Tam yedi gün emek çekti bu dama

Ben babamdan ezel çok geldim gittim
Hışm ettim celâlle damı kakıttım
Nice bin emekle onu okuttum
Dört kitaptan dersin verdim hocama

Ben hocamı kucağımda büyüttüm
Kudret sütünü emzirdim uyuttum
Muhkem tuttum kalbim evin arıttım
Onun için iblis girmez kubbeme

Ben kubbem içinde bâki can idim
Ali idim iman idim din idim
Kendisi Hak idi ben makbul idim
Şimdi gelmiş sultan olmuş evime

Ben evin içinde mekânda idim
Muhammed Mirac'ta divanda idim
Doksan bin kelâmda bile ordaydım
Yüz yirmi dört bin ilm koydum kabıma

Şükür et **Hatayî** haktır sözlerim
Muhabbette can evinde gizlerim
Sensiz şu cihanı görmez gözlerim
Âhir demde bu yazıldı dideme

-15-

Bir güzelin vücudunun şehrine
Bak nazar eyle de heman ârif ol
Dükkânında dediğin metâına
Yok nazar eyle de heman ârif ol

Seyr et özge erenlerin göresin
Tabib sarar yüreğimin yarasın
Çerb eyleme muhabbetin çırasın
Yak nazar eyle de heman ârif ol

Hercâi güzele koşma başını
Hercâilik edüb atar taşını
Müşteri bulursan çöz kumaşını
Sat nazar eyle de heman ârif ol

Beş vakit farzıdır sünneti de kaç
Özüne danış da müşkilini seç
Hakikat tarlasına mâ'rifet saç
Ek nazar eyle de heman ârif ol

Hatayl'm der rahm etmezem yalana
Özün teslim eder kendi gelene
Ay Ali'dir gün Muhammed bilene
Bak nazar eyle de heman ârif ol

-16-

İkrar verdim dönmem Elest bezminden
Müridim ikrarı imandan aldım
Başka seyran gördüm kendi özümden
Bu muhabbeti ben merdandan aldım

Nâr ü bâd ü âb ü hâkden hâk oldum
Kendi kendim ana rahminde buldum
Müddet tamam oldu dünyaya geldim
Bu ibret nümâyı cihandan aldım

Bildiğim unuttum eylerem feryad
Derdim budur dil yok isteyem imdad
Tekrar yine tâ'lim etti bir üstat
Dersimi mekteb-i irfandan aldım

Can gözü gafletten açıla düştü
İkilik perdesi seçile düştü
Kudret hazinesi açıla düştü
Cevâhiri kân-ı mercandan aldım

Bu bir gizli sırdır her can duyamaz
Ehl-i aşkın katarına uyamaz
Değme cevher-füruş baha koyamaz
Bu dürr ü yektadır ummandan aldım

Bu aşk ki görünmez bilmem nerdedir
Esrar-ı muhabbet gizli yerdedir
Gerçeğe ayandır bize perdedir
Hakikatı Şah-ı Merdan'dan aldım

Gel düşünme akla sığmaz bu ilim
Kudret hazinesi miftâhı dilim
Bir ulu dergâha ulaştı yolum
Bilmeyen sanur ki dükkândan aldım

Ah edüb utandım kendi sözümden
Mest olup türâba düştüm özümden
Kanlı yaş akıttım iki gözümden
Mâcerâyı çeşm-i giryandan aldım

Mûsa'ya teselli göründü Tur'dan
Mest olub aklını şaşırdı sırdan
Enelhak sırrını aldım Mansur'dan
Muhabbet kemerin erkândan aldım

Müminler bulurlar oddan necâtı
Budur mü'minlerin elde berâtı
Miraçtan indirdi savm ü salâtı
Hak bilür hizmeti Sultandan aldım

Şeriât sancağı geldi dikildi
Tarîkat yolunda dürler saçıldı
Ma'rîfet deryâsı taştı döküldü
Hakîkatı pîr ü pîrandan aldım

Hakikat yolunda gör savaşımı
Akıttım gözümden kanlı yaşımı
Pîrler eşiğine koydum başımı
İcâzet ol demde meydandan aldım

Hak budur sözüme hile katmazam
Herkese bu sırrı ayan etmezem
Kıymeti bilinmez yerde satmazam
Ben bu nasîhatı bir candan aldım

Çalış bu girdâbın çık yöresine
Derman gizlenübdür derd arasına
Merhem sarılır mı aşk yarasına
Bu ilm-i hikmeti Lokman'dan aldım

Âlem baştan başa bir seyrangâhtır
Gir gönül şehrine gör ne dergâhtır
Bir gizlice sırdır kudretullahtır
Yazılmış defter ü divandan aldım

Terk ü tecrid oldum döktüm kabayı
Eğnime giyindim şâl ü abâyı
Bana sorun kimden aldım yasayı
İsmail'e inen kurbandan aldım

Gerçi **Hatayî**'yem günâhım çoktur
Kalbimde benlikten bir eser yoktur
İncil Tevrat Zebur dört kitap haktır
Lezzeti âyât-ı Fürkan'dan aldım

-17-

Gülyüzlü güneşim neme gücendin
Araya söz katma öldür sultanım
Men gulâmım hâkipâyine geldim
Noktayı aradan kaldır sultanım

Arzun nedir visâline ermeye
Gönül kuşu yuvasında kalmaya
İntizarım dost lebinden emmeye
Bu kadar cevretme öldür sultanım

Dost dostu bir pula satar mı böyle
Gayrıları meyil katar mı böyle
Kusur vardır deyü atar mı böyle
Kul kusurdan hâli midir sultanım

Kulun işi her dem günah işlemek
Âdettir çitili kesip aşlamak
Bir mürvete binbir kan bağışlamak
Elestiden kadim yoldur sultanım

Gam ile geçirdik şurda beş günü
Senin şânın kaldırmaktır düşkünü
Men bir divâneyim âlem şaşkını
Göster doğru râhı bildir sultanım

Hayal hayal gelir dostun cilvesi
Budur âşıkların meskeni hası
Âşıkın mâ'şûka cevr ü cefâsı
Hak bilir ki türlü haldir sevdiğim

Hatayî'm der bu ahvali bilenler
Deli olmaz mı intizar kalanlar
Derler kusur görmez sultan olanlar
Söyler bâzı bâzı dildir sultanım

-18-

Kur'an yazılırken arş-ı Rahman'da
Kudret kitabının elinde idim
Kandil asılıyken kevn ü mekânda
Bülbül idim konca gülünde idim

Kırklar arş yüzünde tuttular cemi
Muhabbet halk oldu sürelim demi
Topraktan yarattı Hak ol Âdem'i
Ben o zaman onun belinde idim

Evvelâ Cebrail'in selâmında
Kırklar neşter urdu aşk amelinde
Muhammed Ali'yle sır kelâmında
O zaman men onun dilinde idim

Yunus balıkla suya daldığı zaman
Karnında vahdette kaldığı zaman
Ali Zülfikar'ı çaldığı zaman
Hayber kalesinde kolunda idim

Hatayî'm der aşkı olan arısın
Ben nâdana vermem onun yarısın
Bir kuşa seksen bin şehrin darısın
Tayın verilirken önünde idim

-19-

Cihanda yoğ iken aslâ agâhım
Bin lutfü ihsana uğradım geldim
Kandilin içinde dururken ruhum
Cennetü'l Me'va'ya uğradım geldim

Fâni dünya senin aslını bildim
Hazret-i Cibril'den haberin aldım
Meleklerle bile secdeler kıldım
Hâtm-i Enbiyâ'ya uğradım geldim

Geşt eyledim gezdim Cennet'i hayli
Elestü deminden aldım bu meyli
Cemali vedduha saçi Velleyli
Nur-ı Kibriyâ'ya uğradım geldim

Cennet'ten çıkınca sîne çâk idim
Cürm ü isyanımda sûzinâk idim
Hocam tâlim etti tıfl-ı pâk idim
Allemü'l Esma'ya uğradım geldim

Hatayî lâkabım *Caferi* ismim
Bir levh üzerine yazıldı resmim
Batın madeninden oluptur cismim
Hikmet-i Hüda'ya uğradım geldim

-20-

Şefaat et yâ Muhammed Mustafa
Dertliyim pîrimden derman isterim
İnâyet eyle Şâh Ali Murtezâ
Dertliyim pîrimden derman isterim

Fâtıma Hatice hakikat gülü
Hızır'ın elinden içtim bir dolu
Gel göster bize de erkânı yolu
Dertliyim pîrimden derman isterim

Ah İmam Hasan'dır başımda tacım
Şâh Hüseyin Zeynel Bâkır duacım
Bâkır Ca'fer elimdedir ilâcım
Dertliyim pîrimden derman isterim

Mürşidimdir Musa Kâzım Irıza
Rıza'yı sevenler çekmiştir ceza
Taki Naki ihsan eylesin bize
Dertliyim pîrimden derman isterim

Asker Mehdi merhem eyle yâreye
Âşıklar emeğin verme araya
Hatayî'm gelmiştir mürvet dileye
Dertliyim pîrimden derman isterim

-21-

Ben de bildim benlik yoktur özümde
Benliğim mürvete saldım ezelden
Tuttuğumuz îman ikrar kapısı
Bir pîrin eteğin tuttum ezelden

Şerîat öğrendim binbir ad içün
Hakîkat öğrendim ayn-ı zât içün
Mâ'rifet öğrendim bu sıfat içün
Tarîkate hizmet ettim ezelden

Şerîatın ince yolları vardır
Hakîkatin derin gölleri vardır
Mâ'rifetin gonca gülleri vardır
Bülbülüm gülşende öttüm ezelden

Rahman kılıcıdır seyf-i Ahmedi
Çaldı çarpâreden tîğ-i Hayderî
Fâtıma hem Zülfikar'ı Kanber'i
O demde kırklara yettim ezelden

Nuh ile ben bir gemiye binmişem
Yusuf'u tufanda sele vermişem
Sanma bu cihana henüz gelmişem
Bunca geldim bunca gittim ezelden

Hüseyni'yem bugün meydan içinde
Okudum dinledim irfân içinde
Yetmiş bin yıl evvel Fürkan içinde
Cebrâil'e kelâm ettim ezelden

Hatayî ümidim kesmezem Hak'tan
Bizi var eyledi o demde yoktan
Balçığımız yuğurmuştur topraktan
Türâbiyem yerde bittim ezelden

-22-

Karşımızda duran kırk yıllık sofu
Dört kapının hangisinden geçtin sen
Düz yerde kimseye ön vermez iken
Yokuşu görünce niçin şaştın sen

Bazı kullar hiç günahtan sakınmaz
Eğri müsahible metah dokunmaz
İsmin molla şu yazdağın okunmaz
Hocan kimdir dersi kimden aldın sen

Okuyup da onu yazamaz iken
İki can bir yola düzemez iken
Topuğa çıkanı yüzemez iken
Neyler idin bu deryâya girdin sen

Niçin pîre arz etmedin halini
Beklemezsin evliyânın yolunu
Mürebbinin müsâhibin malını
Gaip ettin niçin çiğ yedirdin sen

Ruhsat olmayınca ağu yudulmaz
Yularsız develer katar edilmez
Yedi âdem müsâhipsiz gidilmez
Pîrin kimdir dersi kimden aldın sen

Sofu olanın kara yüzü olmaz
Türap olan canın çiğ sözü olmaz
Mümin kardaşların iki yüzü olmaz
Mümin idin neden beni gördün sen

Hatayî'yim nasıl olsa geçilir
Sağı çürük olan anda seçilir
Yedi sağdan yedi soldan açılır
O kapının hangisinden geçtin sen

-23-

Vücudum şehrini seyr edüb gezerim
Didâr ile muhabbete aşk olsun
Heman bir nesnede kaldı nazarım
Dîdâr ile muhabbete aşk olsun

Aşkın çûş eyledi geçti serimden
Artub gelir muhabbetin nurûndan
Niyâzımız budur Gani kerimden
Dîdâr ile muhabbete aşk olsun

Kudret kandilinden attı daneyi
İndi levhi üzre tuttu binayı
Cünbişe getüren çerh-i fenayı
Dîdâr ile muhabbete aşk olsun

Fil yükün yükletme karınca çekmez
Dürlü reyhan çoktur gül gibli kokmaz
Dürlü reyhan çoktur gül gibi kokmaz
Didar ile muhabbete aşk olsun

Yücelerde olur ol hüma kuşu
Dostun muhabbettir âşıka işi
Pîrim **Hatayî**'dir cümlenin başı
Dîdâr ile muhabbete aşk olsun

-24-

Vücudum şehrini seyran eyledim
Bir köşenin yetmiş iki yolu var
Evvel altmış altısına uğradım
Onbirinin türlü dürlü hali var

Yedi kapu vardır arşın katında
Dördü zâhirinde üçü bâtında
Gördüceği bir kişinin zâtında
Üçyüz altmış altı yeksan kolu var

Bir bezestanı var kırk da dükkânı
Bini alır bir sarraftır satanı
Dört direği on ikidir nişanı
Her türlüden gevheri var lâ'li var

Kimse bilmez ol gevherin kıymetin
On dört kal'ası var yapısı metin
Kal'anın kilidin açması çetin
Kilidinin otuz iki dili var

Destur olmayınca ben açamadım
Kıldan köprüsü var ben geçemedim
Ağlayıp güleni ben seçemedim
Andan gayrı dahi çok müşkülü var

Karıncanın göğe ağdığın gördüm
Baykuşun deveyi sağdığın gördüm
Bir anadan beş kız doğduğun gördüm
Bir babanın doksan dokuz oğlu var

Doksan dokuz oğlan ne yedi içti
Beş kızın lebinde gülleri açtı
Oğlanın birisi deryâya düştü
Oynar güler yüzer hâlâ gölü var

Biri dört eri var dahi kızım der
Biri beş anam var ben öksüzüm der
Biri on kuzum var dahi bozum der
Ol koyunun memesi yok südü var

Ol koyunun südü ne tatlı acı
Anın ana göre vardır muhtacı
Mebdeyim bahçede üç gül ağacı
Herbirinin on altışar gülü var

Ol gülün birine elim uzattım
Alma gülü deyi çağırdı bozatlım
Bülbüllerin marîfetin gözettim
Gülşanı yok amma kırk da dili var

Hatayî'm bu sırra ereyim dersen
Şardaki sultanı göreyim dersen
Sualsiz cennete gireyim dersen
Cem evine diri gelme ölü gel

-25-

Gel gönül pîrlerin nasîhatını
Biz tutalım tutmayandan nemiz var
Dost sohbetini muhabbetimize
Biz katalım katmayanda nemiz var

Bize bunu deyen böyle demiştir
Bir lokmayı bin can ile yemiştir
Erenler bir doğru yoldur kurmuştur
Biz gidelim gitmeyenden nemiz var

Yine Hak sendedir sen sana baka
Sen sana bakıp da sen senden korka
İhlâs ile niyâzımızı Hakk'a
Biz edelim etmeyende nemiz var

Gel **Hatayî** ikrarımız güdelim
Biz bizi görelim gayrı nidelim
Yıkık gönülleri mâ'mur edelim
Biz edelim etmeyende nemiz var

-26-

Bâtınımda dedi bana bir aziz
Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer
Vermen nasibini kesin gıdasın
Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer

Muhabbet âdemi Hakk'a yaradır
Muhabbet etmeyen can müdârâdır
Dünyada ahrette yüzü karadır
Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer

Gerçek olan bir nefese inana
Canımız veririz kurban cânana
Lâ'net olsun ikrârından dönene
Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer

Muhabbetten hasıl olan Muhammed
Ali'ye verildi cümle velâyet
On iki imâmın erkânı şefâat
Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer

Dört kapı kırk makam yetmiş iki kat
Muhabbet denilen tecelli-i zât
Mü'mine müslime hayır hasenât
Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer

Muhabbet dediğin haslar hasıdır
Muhabbet olmayan Hakk'ın nesidir
Dost **Hatayî**'nin bu hak nefesidir
Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer

-27-

İkilikle sakın girme meydana
İkinin birisi pîrim Ali'dir
Derdinin mübtelâsıyım ben anın
Ednâ kulum pâdişâhım Ali'dir

Sâdıkların sıdkı âşıkın renci
Pîrlerin pîridir gençlerin genci
Hem deryâdır hem sadeftir hem inci
Lâ'l ile mercanım dürrüm Ali'dir

Zülfikar ü kemer vardır belinde
Gazileri yürür sağ ü solunda
Münâdi Muhammed Mi'raç yolunda
Aslanım kaplanım şîrim Ali'dir

Âşıklar aşk ile kendüyü yakar
Münâfıklar gönül Kâ'besin yıkar
Erenlerin yolu Ali'ye çıkar
Başımdaki tâc ü sırrım Ali'dir

Hatayî Yezid'e hiç verme aman
Âlemde neslini kesegör heman
Bulut içinde gizlendi bir zaman
Bu dünya yoğ iken varım Ali'dir

-28-

Şâha gider ben bir bezirgân gördüm
Nâşileri katarına almıyor
Aman mürvet dedim darına durdum
Yalvaranın günâhına kalmıyor

Yalvaralım bizi katara ala
Çağırdığım yerde hem yoldaş ola
Metâının vasfı gelmiyor dile
Değme sarraf bahâsını bilmiyor

Metâının vasfı saf ile nurda
Sade ses geliyor görünmez sırda
Nereye giderse bahâsın orda
Peşin alıp veresiye vermiyor

Lâ'l ü gevher tutmuş yükü damgalı
Ona ne eylesin yüz bin harâmi
Bezirgânlar başı ol pîrim Ali
Korkulu bel hâcâtına varmıyor

Hatayî'm dahildir ol bezirgâna
Bir nicesi bedel idi bin gana
Ne bahıtlı ol katara uyana
O da her kuluna nasib olmuyor

-29-

Mü'min müslim gelin seyran edelim
Muhammed Ali'nin göçü geliyor
Keselim ciğeri biryan edelim
Muhammed Ali'nin göçü geliyor

Men de bellü diyem anın ucunu
Nûr ile doldurmuşlardır içini
Cennete doğru çekerler göçünü
Muhammed Ali'nin göçü geliyor

Nûra gark olmuş Fatm'Ana'nın saçı
Al yeşil bezenmiş cennetin içi
Sevdiğini almış çekiyor göçü
Muhammed Ali'nin göçü geliyor

Yanısıra yüzbin evliyâ bile
Mü'min müslim ana devaha ine
Kubbesinin üstü güvercin kona
Muhammed Ali'nin göçü geliyor

Ali Muhammed'dir Muhammed Ali
Ana niyaz eder cümlenin varı
Âlemler serveri anlar **Hatayî**
Muhammed Ali'nin göçü geliyor

-30-

Ne yitirdin ne ararsın burada
Gel ey tâlib özün kul eyleyigör
Yoklamada bile olub sırada
Gel ey tâlib özün kul eyleyigör

Mizânını kend'elinle tartarsın
Gözünle gördüceğini örtersin
Bu divandan ol divana itersin
Gel ey tâlib özün kul eyleyigör

Sen özünü rehberine berkeyle
Ma'rifete üçyüz altmış ağ eyle
Kırk makamı dört kapıda fark eyle
Gel ey tâlib özün kul eyleyigör

Hatayî der üç dürlüdür velîlik
Düşmüşlerin elin almak Ali'lik
Türâba yüz sürmekle olur ululuk
Gel ey tâlib özün kul eyleyigör

-31-

İptida bir talip yola girince
Ona ikram edip varmak görünür
Külli varın o meydana koyunca
Cümle baştan serden geçmek görünür

Bir yol oğlu yol oğluna düş olsa
Ol yoloğlu yol içinde baş olsa
Yokla yükün lâ'li kumaş var ise
Pazarlık edip de almak görünür

Anın seyranları bir doğru yoldur
Mürebbi musâhip bir özge haldir
İrfan sohbetiyse bir nice kaldir
Nefs-i emmâreye sığmak görünür

Hatayî'm yürekte fitiller işler
Edep budur erkân budur haldaşlar
Yolu yola sorarsanız kardaşlar
Oruç tutup namaz kılmak görünür

-32-

Bir kardaşın yolu aksi giderse
Seçilip geriye kalmak görünür

Kurulup gönlüne kibir gelirse
Âhirinde murdar ölmek görünür

Dünyâsın kor âhiretin aşarsa
Nefsine uyup da yoldan şaşarsa
Müsâhibin yolu yoldan düşerse
Onun lâyığını bulmak görünür

Birinciden düşen yâ bir hal olur
İkinciden düşen gönül kal olur
Üçüncüden düşen sitem bol olur
Onu da yol ile görmek görünür

Dördüncüden düşen işi zor olur
Beşinciden düşen yolu dûr olur
Altıncıdan düşen nûru nâr olur
Çok vakit derdini yanmak görünür

Yediden düşenin yazı kış olur
Sekizden düşenin yolu şaş olur
Dokuzdan düşenin gözü yaş olur
Malın kisbin garam etmek görünür

Onundan düşenler yola gelemez
Onbirden düşen ağlar gülemez
Onikiden düşen derman bulamaz
Bir mürşid buyruğun bulmak görünür

Arayan mürşidin buyruğun bulur
Mürüvvet dileyen eline alır
Erenler yerden tâ göğe kutl'olur
Yüzün sürüp ceme gelmek görünür

Yüzün sürüp cem evine gelirse
Erenler döşenip deme gelirse
Cümle kutlu olur ceme gelirse
İman tarikini çalmak görünür

Her dede onlara tarik olamaz
Hangi babdan düştüğünü bilemez
Sitem sürer sitem hakkın alamaz
Onu dört kapıya bölmek görünür

Hatayî'm gönül haddeden geçiyor
Hak ganidir bol ırahmet saçıyor

Evinden zulmet evine göçüyor
İbtida yeniden inmek görünür

-33-

Ben mü'minim deyü dâva kılarsın
Gerektir mürminin nişanı kardaş
Fahri âlem Muhammed'in nutkudur
Mü'minler söylemez yalanı kardaş

İkrar verip bir gerçekten el tutup
Ârif ol irfanı vahdete katıp
Lâhmike lâhm olup birliğe yetip
Bir ulu küfrile îmanı kardaş

Hoş okursun okuduğun bilmezsin
Bir ahmaksın sen seni fark etmezsin
Çok şey bilme ile Hakk'a yetmezsin
Sakın ara yerde kalırsın kardaş

Yalan dünya için yeler çaparsın
Bilmezim ki ne sıfatta koparsın
Koyup gideceğin bir ev yaparsın
Varacağın evi yıkarsın kardaş

Sen kendi gönlünce ehli nazarsın
İçin arıtmayıp dışın düzersin
Elde küfür görsen ayıp yazarsın
Sen dahi cümleden betersin kardaş

Bu nefsi emmâre yedi sıfattır
Kavgadır gıybettir hırstır hasettir
Tâma' şehvet hepsinden eşittir
Kimseye eyleme bühtanı kardaş

Hatayî'ye aşkın nişânı gerek
Önünde delili burhânı gerek
Dervişin zât ile sıfâtı gerek
Yetemez menzile mecâzi kardaş

-34-

Dünyâdan elin çek divâne gönlüm
Ulaş bir üstâda er ile görüş
Mürşid nazarını yâd ederse dil
İkilikten geçüb bir ile görüş

Er eteğine yüz sürmek dilersen
Aslına zâtına ermek dilersen
Hakk'ın cemâlini görmek dilersen
Nûr ile nûr olub sırr ile görüş

Sen nefsini öldür olagör yeksan
Varlık gömleğini eylegil üryan
Yedi iklim dört köşede lâmekân
Erenlerin sırrı nûr ile görüş

Âşık-ı sâdıklar ola gelmiştir
Ağlayanlar bu gün güle gelmiştir
El ele el Hakk'a bula gelmiştir
Tanı kendi özün pîr ile görüş

Hatayî bî-çâre kuldur şâhına
Hünkâr Hacı Bektaş nazargâhına
Deli gönül hâk ol düş dergâhına
Er olayım dersen er ile görüş

-35-

Muhammed Ali'den kurulu yoldur
Evvel rehberinden kaçana lâ'net
Evvel ikrar verüp sonra dönene
Yapıştığı elden kaçana lâ'net

Erenler bu yolda hazırdır hazır
Musâhib levnini defterden kazır
Gerekse eylesün bin kerre özür
Anlar ile yiyüp içene lâ'net

Aklını beğenüb ikrârın koyub
Kalkub havalanup nefsine uyub
Teberrâ gömleğin eğnine giyüb
Azâzil yurduna göçene lâ'net

İblis gibi elin aybına bakup
İmânın terk edüb dininden çıkup
Eliyle boynuna ilmeğin takup
Gıybet edüp sırrı açana lâ'net

Beğenmeyüp erenlerin sözünü
Benlik yurduna kondurmuş özünü
Hak kapudan döndürmüştür yüzünü
Azâzil donunu giyene lâ'net

Ârifler böyle dediler uluya
Azâzil neylesün kalbi doluya
Teberrâ okundu yanlış bilüye
Kendi bilisine uçana lâ'net

Hatâyî'm der bir veliyim yol ile
Sultânın sohbeti her dem kul ile
Gönülde kibr olup soğuk dil ile
Özün muhabbetten seçene lâ'net

-36-

Ura gelmişsin de ura gidersin
Var kıyametecek ur gidi Yezit
Görmedim Muhammed Ali yolunu
Arada perde var kör gidi Yezit

Yezit ya ne bilür amanı ahdi
Zevâli yakındır yıkılır tahtı
Gaziler zuhur olup çıkınca Mehdi
Başına geleni gör gidi Yezit

Hasan Hüseyin'in düştün kasdına
Dünyada ahrette yoktur dostun a
İmam Hüseyin'in elin kestin a
Üstüne doğar mı nûr gidi Yezit

Semâvatta gördüm zemzem tasını
Biz de çektik evliyâlar yasını
İşittin mi Şehribân'ın sesini
Arasat meydanın da dur gidi Yezit

Hatayî'm der Yezit bilmez hakkını
Boğazına takmış lâ'net tavkını
Birbirine lâ'net okuyu okuyu
Var kıyamete dek ur gidi Yezit

-37-

Bâd-ı sabâ ile selâm gönderdim
Bilmem selâmımız yâver olur mu
Yalvardım yüzümü Hakk'a döndürdüm
Dostumdan bir belli haber olur mu

Men sanurdum ahdi aman güdersin
Hakîkat yoluna doğru gidersin
Kıyasıdan bana cefâ edersin
Söyle sevdiceğim böyle olur mu

Kadem basıp râhı aşka gireyim
Yalvarayım yüzüm yere süreyim
Hoş imdi terk etsin beni göreyim
Bencileyin bir derdiment olur mu

Yalvarıp ettikçe dosta niyâzı
Artmadadır cevri dilberin nâzı
Unuttu mu geçen mâcerâmızı
Ettiğimiz ahitleri bilür mü

Der **Hatayî** ben görmüşüm düşümü
Hakk'a ısmarladım cümle eşimi
Dertlere uğrattım garip başımı
Hudâ'ya yalvaran mahrum kalır mı

-38-

Âdem olub geldim âdem içine
Nasîb olmaz dürlü candan içeru
Zenbûr olub kândan kâna geçerken
Bir kâna uğradım kândan içeru

Kardaş gel erkâna bu erkân değil
Oynatma atını bu meydan değil
Süleyman'dan esen Süleyman değil
Süleyman var Süleyman'dan içeru

İrfan meclisinde irfan almışam
Lâ'l-i Bedehşan'dan mercan almışam
Bin canı verüben bir can almışam
Ol canı saklaram candan içeru

Hatayî gedânın nutkunu hakla
Ne dileğin varsa kendinde yokla
Mürşidin pendini iyice sakla
Damardan ilikten kandan içeru

-39-

Zâhid Hû demeyi inkâr eyleme
Ne içün çağırır insan Hû deyu
Hû demenin aslı nedir nedendir
Eyleyeyim sana beyan Hû deyu

Evvel Hû âhir Hû Allahu ekber
Sıfât-ı zâtından doğdu bir güher
Muhammed Mustafa Şah İmam Hayder
Oldu ol gevherden ayan Hû deyu

Aşkın tecellisi çün başa geldi
Gevher eriyüb deryâ cûşa geldi
Çerh-i felek anda cünbişe geldi
Dem bu demdir döner devran Hû deyu

Muhammed Hâtem-i peygamber oldu
Ali cümle evliyâya ser oldu
Şah anda Cebrâil'e rehber oldu
Ol demde kuruldu erkân Hû deyu

Anlar gizli idi ol lâmekânda
Mustafa Murteza bir idi anda
Lâfetâ okuyub karşu gelende
Yedi kez çağırdı sultan Hû deyu

Âşık mâ'şûkuna yâr yâre karşu
Nâz ü niyaz eder Settar'e karşu
Nice yüzbin yıllar didâre karşu
Baktılar kaldılar hayran Hû deyu

Bir üzüm danesi ol şah elinde
Kırklara verildi kısmet gününde
Hak Haîibullah'a mi'raç yolunda
Şey'en lillâh dedi Selman Hû deyu

Ol üzüm danesin getürdü Selman
Kırklar da ol demde olmuştu üryan
Muhammed şerbetten nûş etti ol an
Sâki kadeh sundu peyman Hû deyu

Kırklar içti ol şerbetten mest oldu
Şah-ı Merdan cümlesinden üst oldu
Setirpuş bağlandı kemer best oldu
Semaa girdiler üryan Hû deyu

Kırkların birine neşter uruldu
Aktı kan cümleden isbat olundu
Hak Muhammed anda mevcut bulundu
Hû Allah çağırdı irfan Hû deyu

Hû demenin aslı böyledir böyle
Zâhid nedir sözün gel beri söyle
Tasdik îman getür şehâdet eyle
Gel sen de bu renge boyan Hû deyu

Hatayî bu meydan sarhoş olalı
Can gözü tecelliye duş olalı
Hak habib aşkına yoldaş olalı
Hayali gönlümde mihman Hû deyu

-40-

Kalktı sökün etti Kûfe şehrinden
Şehitler serveri ol kerem-kânı
Duramazdı ol Yezid'in kahrından
Seferim var deyü gelirdi ünü

İmam ehlibeyti yanına aldı
Gitmedi Zeynep Kûfe'de kaldı
Gözlerinden yaş yerine kan geldi
Ağlayı ağlayı hublar civanı

Döğülür kudümler çalınır neyler
Al yeşil sancaklar gün gibi parlar
Gülbengi çekilen ulular pîrler
Cümlesi de oldu yola revâni

Vardı Kerbelâ'ya otağın kurdu
Cenk erbabı olanı başına derdi
Hayır himmet edip nasihat verdi
Kimselere bâki değil bu fâni

Şam-ı şumda oturuyor ol Yezit
Bakardı askere görürdü kayıt
Çağırdı Şemir'e çek askeri git
Kamu gayret ile sayarsın nânı

Ol Yezid'in bir evlâdı var idi
Gayetden pehlivan ismi Har idi
Her mâ'nada imamları görürdü
Kimseler de irşat etmezdi anı

Oğlan babasına eydür baba der
Asker gönderdiğin o nasıl erdir
Baba sen türaptan elini zar (?)
Hiç düşünmez misin ulu divanı

Babası oğlana gayet kakıdı
Oğlan babasına lâ'net okudu
Oğlanın ervâhı ezelden pâk idi
Hidayet erişti buldu îmanı

Oğlan dedi gece gidem ol yana
Hak içün bir kılıç çalayım sana
Mahşerde şefaat ol eyler bana
Ol zaman dönderdi oğlan dömeni

Sığındı Süphan'a oğlan bindi ata
Çok ok uçurdular ermedi hata
Kerbelâ çölünde erişti zâta
Öptü secd'eyledi tuttu dâmanı

İmam der ki oğlan kanden gelürsün
Yezid ordusunu nerde bilürsün
Sormak ayıp değil nerden gelürsün
Dost musun düşman mı bileyim seni

Oğlan der ki ben Yezid'in oğluyum
Babama lâ'netler sana bağlıyım
Âhir yere Hak'tan dedi behey it
Kamu belli olur mahşer günleri

Kasım amisinin yanına geldi
Amisi söyledi sükûta vardı
Yetmiş üç pehlivan hep şehit oldu
Ne yaman kast etti kâfir Mervanî

Kasım amisinin yanına geldi
Amisi söyledi sükûta vardı
Kasım ayak ayak geriye durdu
Çıkardı kolundan söktü pazbendi

Yeşil hat çekilmiş yazılmış yazı
İbtida Kasım'ın Hüseyn'e sözü
Kurbanlık içündür ol melek kuzu
Kurbanlık önünde vereyim seni

Kasım amisinin yanına geldi
Çıkardı nâmeyi eline sundu
Birâderi yazmış okudu bildi
Vasiyet tutmaktır gerçek nişanı

Kerimem Zeyneb'i Kûfe'den getiresin
Getüre Ebül Kasım'a veresin
Bu emânetimi böyle göresin
Eğer biraderim seversen beni

Heman Zeyneb'i Kûfe'den getirdi
Getirdi de Ebül Kasım'a verdi
Bermurad olmadan kevaha erdi
Savaş arasında oldu düğünü

El eli görmedi etek eteği
Serilice kaldı anan yatağı
Ahrette cem olsa ballar peteği
Orada kavuşur Yaradan kanı

Gelmiş meydan ister iblis-i emin
Askerin yok mudur gönder Hüseyin
Aradan ki çekem Ali'nin soyun
Beytüllah'dan ister idim bu günü

Kasım der emreyle meydana gireyim
Yolunuza seri canı vereyim
Al'askeri gitti ben ne durayım
İstemem bundan sonra demi devranı

Kasım vedalaştı meydana girdi
Bir nâra urunca çok kâfir kırdı
Kâfir ok uçurdu andan bıraktı
Şehit eylediler kıbleye yönü

İmdadına geldi Câ'fer-i Cinni
Başında var idi yüzbin ecinni
Emreyle Hüseyin koymayak canlı
Ne yaman kast etti kâfir murani

Çekilin meydandan söyle askere
Siz görün de anlar sizi görmeye
Şahım etmedi mi sana öyle ya
Asla şâhım bize etme gümanı

Eğildi destini bir bus eyledi
Atasının ettiğini söyledi
İsmi Har idi değişti Hur oldu
Gayetten sevdiler ol pehlivanı

Bunu duyup ordan yürüdü Şemir
Askerini çekmiş hep tabur tabur
Titredi tenleri kalmadı sabır
Oğlanın ibtida meydandır yeri

Çıkmış da meydanda bir yiğit döner
Silahşorlukta çok oğlanda hüner
Çağırdı Şemir'e gel ileri gel
Sana göstereyim dindarı dini

Şemir der ki bunu sağ sağ tutmalı
Öldürmeli değil ceza etmeli
Bunu babasına sağ iletmeli
Gayetten çok olur size in'âmı

Öyle dedi Şemir yürüdü ordan
Biri beşi değil kamusu birden
Oğlan ata bindi ey Şah-ı Merdan
Sanarsın kıyâmet koptu tufani

Oğlan bir cenk eyledi ki meydanda
Atı gayet yüzer idi al kanda
Susuzluktan takat kalmadı anda
Vere vere çığrışurlar amanı

Şah Al'Abbas bir pehlivan var idi
Aldı kırbasını suya yürüdü
Eğildi kırbayı suya bandırdı
Üç beş kâfir gördü koptu hemani

Kâfiri görünce dolaştı yayı
İk'ellerin kesti ol Mervan soyu
Geldi dişi ile tuttu kırbayı
Hemen yerde buldu urdu dendanı

Mü'min kullar çığrışurlar su deyü
Kâfir der tâbi ol vereyim suyu
Mü'mine farz oldu muharrem ayı
Belli olur yahşi ile yamanı

Kâfir şehit etti ibtida Hur'u
İmamlar getürdü yıkandı anı
Dediler Hüseyn'e durmuyor kanı
Bağlan yağlığımı ister nişanı

İmamın kucağında Ali Asker
Dedi kâfir şu çocuğa bir su ver
Öyle derken kucağında urdular
Arttı Şehriban'ın âh ü figanı

Şehit eylediler Ali Ekber'i
Arş yüzünde ağladı melekleri
Bize dahi ruhsat vermedi biri
İmam hacet diler idi ol günü

Hak emr eylerse gelirdi muhabbet
Gösterdi kevseri içmedi vahit
Ser verin ki anlar size varamaz
Hak katında kabul değil bu yanı

Emr edin âdem donuna girelim
Görünerek karşısına varalım
Anlar bize biz anlara uralım
Yolunda dökelim bir damla kanı

Çekilin meydandan size emir yok
Ben emir edemem izin vermez Hak
Hak emir ederse bana asker çok
N'eyleyim ecinni istemem cinni

Zülcenah'a bindi Hüseyin sürdü
Darba dayanmazdı öyle çok urdu
Her çalışta yüzbin kâfiri kırdı
N'ettin Al'Askeri n'eyledin canı

Hakk'ın emri ile Cebrail geldi
Hüseyn elin devşir mahşere kaldı
Kâfirler çevirdi ortaya aldı
Alkanda koydular İmam Hüseyn'i

Kur'an okuyunca ol kesik başı
Sesi sese verdi zemin âsmânı
İmam Zeynel küçük idi ol zaman
Sen sakla sen bekle Gani Süphan'ı

İmam ehl-i beytin esir ettiler
Deveye bindirip Şam'a gittiler
Al yeşil giyinip halay tuttular
Hep soydular ehlibeytin donunu

Ol kâfirin karşısına vardılar
Kimisi ah kimisi vah dediler
Üryan büryan duvar dibinde kaldılar
Kâfir düşte gördü ol Fahr-i canı

Görenlerin titiredi tenleri
Hep verildi ehliyebtin donları
Medine'ye götürdüler anları
Ağlayı ağlayı hublar civanı

Hatayî'm bu kıssa burada tamam
Muhammed'e salâvat versene heman
Yol için ne çekti on iki imam
Divanından mahrum etme seveni

-41-

Gönül ne durursun sen de varsana
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz
Varıp eşiğine yüzün sürsene
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

Mürşidin isteyen kendi arayı
Arayanlar buldu derde çâreyi
Yüz yıl okusa da aktan karayı
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

Bu dünya durdukça eğer dursan da
Ol dünya dolusu kitap görsen de
Her harfine binbir mâ'na versen de
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

Halil yaptı Kâ'be hem oldu delil
Farzoldu varmayanlar oldu melil
Muhammed'e rehber oldu Cebrail
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

Hatayî sözünün mâ'nasın verdi
Yâr ile ettiği ahdine durdu
Cebrail Mûsa'ya Hızr'a var dedi
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

-42-

Bir kişinin özü nâdan olunca
Terbiyet eyleme ilâcın almaz
Ara bul kâmili yoruluncaya
Zira altun işi...........ilen olmaz

Altunun var ise sarrafa göster
Kumaşın yerine tutar mı astar
Kişi ahbabıyla konuşmak ister
Tokun ünsiyeti aç ilen olmaz

Kemaline bakup kötüyü övme
Hançer alıp dertli sinemi döğme
O seni sevmezse sen onu sevme
Geçer bu güzellik güç ilen olmaz

Sanık yok yerlere eyleme emek
Mümkün mü göklere dikile direk
Kişinin amelin................gerek
Tâc ü hırka ilen şal ilen olmaz

Gevherin var ise her yerde yerin
Gevherin yoğ ise artıyor zârın
Mürebbi musahip dört kapu Pîrin
Hatayî'yem bu yol erkânsız olmaz

-43-

Seçilenden seçil olmasa bir gazi
Bizi haktan özge kimse seçemez
Hazne kumaşıdır pahalı olur
Değme terzi sındı salıp biçemez

Sohbeti has olur hâtır hasının
Tarık siler aynasının pasının
Altında ağ üstte bal var potasın
Merdan yurdun oturmayan içemez

Ağrısı eksik olmaz sevdalı başın
Bahası mı olur kıymetli taşın
Kılavuzu olmayınca bir kuşun
Kanat kalkıp pervaz kurup uçamaz

Musâhip musâhibini bulmayınca gez
El tutup rehbere gelmeyince gez
Delil Şahı Merdan olmayınca gez
Hakikatın kapısını açamaz

Hakîkâtin manasına ermeyen
Eyyüb gibi her cefaya doymayan
Der Hatayî'm küfrü iman saymayan
Yola baş verip serden geçemez

-44-

Uzanub bir cana varılmayıcak
Elin tutmayınca ikrar verilmez

Rehberin öğüdün alınmayıcak
Güman gitmez iman neydüğün bilmez

Kâmil olur kâmil sözüne uyan
Ol kerem kânıdır şol yolu koyan
O Hakk'ın gözünde yerini bulan
Musâhipsiz asla özün bulamaz

Musâhip olunca özünü bulur
Kahrı küfrü lutfu hep iman olur
Hak katına elsiz ayaksız varır
Âşinâsız bir iş dürüst olamaz

Âşinâ gerekmiş Hakk'a yetmeğe
Yorulmadan Hak'tan Hakk'a gitmeğe
Kapusuz bacasız bir ev yapmağa
Meşrebsiz ol dört kapudan varılmaz

Meşreb ile dört kapudan girilür
Özün teslimle Allah'a varılur
Mürşidin önünde kefen sarılur
Cemiyyette pîrsiz namaz kılınmaz

Cemiyet namazın kıla irfanda
Rahmetindir tenin ol yeter sende
Günahın mahv olur sualin bunda
Yargılanmayınca kabrine konmaz

Hatayî türâba katıldı tenin
Rahmet nuru ile nurlandı canın
Mürşid nazarından kurtaran serin
Anlar cehennemin oduna yanmaz

-45-

Yine mihman gördüm gönlüm şad oldu
Mihmanlar siz bize safâ geldiniz
Kar kış yağar iken bahar yaz oldu
Mihmanlar siz bize safâ geldiniz

Misafir aşk kapusunun dilidir
Hızr'ı sev kim sâhibinin gülüdür
Tanrı misâfiri pîrim Ali'dir
Mihmanlar siz bize safâ geldiniz

Himmet eyle sen ki daima gele
Yavan yaşık bizim yüzümüz güle

Büyük küçük anı hep Hızır bile
Mihmanlar siz bize safâ geldiniz

Bir eve kahr ola misâfir gelmez
Çalınsa çırpınsa ektiği bitmez
Çağırsa bağırsa bir yere gitmez
Mihmanlar siz bize safâ geldiniz

Misâfir gelir ki kısmeti bile
Misâfir Hızır'dır özrünü dile
Hatayî'm uğruyu tut ver gel ele
Mihmanlar siz bize safâ geldiniz

-46-

Okurum hece hece
Bilmenem halim nice
İsmin Elif kodular
Nik beratlı bir hoca

Kul olam usul boya
Mubahta kohan yuya
Deşt-i Erzan gülünde
Selman oynardı ceye

Selman korktu havf etti
Elim lâm mim kâf etti
Selman'ın hırkasına
Geldi bir arslan yattı

Bilmedi kande cihan
Arslan geçmişti dondan
Cağırdım celal hakkıyçün
Kurtar beni arslandan

Selman korktu havf etti
Elif lâm mim kâf etti
Gördü bir atlı gelir
Arslan kakıdı gitti

Kul olam bu atlıya
Sağ eli beratlıya
Selman bir deste nergis
Niyaz sundu atlıya

Çağırdım ana ana
Kül oldum yana yana
Üçyüz yıl tamam oldu
Ali geldi cihana

Kırmızı gül âlâsı
Can cinin mübtelâsı
Ali cihana geldi
Selman oldu lalası

Kırmızı gül harman ile
Dertliler derman ile
Ali hurma dibinde
Oynardı Selman ile

Oynum yetmez oyuna
Elim yetmez boyuna
Ali hurma çekirdeğin
Sındı Selman boynuna

Oku derim ben bunda
Ne oyunun var bende
Ben bir ulu kişiyim
Ne oyunun var bende

Can cana mulu musun
Dedim yâr uslu musun
Söyle Selman göreyim
Sen benden ulu musun

Can cana ne muluyem
Dedim yâr usulüyem
Ben üçyüz sen yedisinde
Pes ben senden uluyem

Okuram bir âyetin
Etmenem kul âyetin
Deşt-i Erzan gülünden
Kim aldı hal âyetin

Kırmızı gül nalan ile
Kavlim yok yalan ile
Benim kasavetim var
Haletim alan ile

Uyur bitmez uyane
Atlı yetmez yayana
Ali nergisi sundu
Selman etti ayane

Hatayî'm has değil mi
Bakın ihlâs değil mi
Hazret Ali'nin lalası
Selman-ı Fars değil mi

-47-

Hatayî'm hal çağında
Hak gönül alçağında
Bin Kâ'be'den yeğrektir
Bir gönül al çağında

Hatayî'm hal çağında
Hak gönül alçağında
Ya Ali sen erişgil
Derdimin bol çağında

Hatayî'm hal çağında
Hak gönül alçağında
Ben suçlu yâr gazaplı
Kalmışım kol çağında

Hatayî'ye tanmıyan
Nefesine kanmıyan
Hacı Bektaş Ali'dir
Yezit'tir inanmayan

Hatayî'm hal elinden
Yanmışım kal elinden
Gördün sahip değildir
Verdiğin al elinden

Hatayî'm can argına
Ehl-i irfan argına
Ma'rifetten su gelir
Dökülür can argına

Hatayî'm işin düşer
Gelip gidişin düşer
Dişleme çiğ lokmayı
Yerine dişin düşer

Hatayî'm der bayağı
Atılandır bayağı
Kuşlarda ne kuşu var
Tepesinde ayağı

Hatayî'ye kân geldi
Mürde cisme can geldi
Ya'kub-ı zâr olmuşam
Yusuf-i Kenan geldi

Hatayî'yem hatarem
Hak sırrına settarem
Hekimlerin dermanı
Tabiplere attarem

Hatayî'yem bir halim
Elif üstünde dalım
Sofiyem tarikatte
Hakikate abdalım

Hatayî'm ver cevaplen
Kırmızı gül küllâblen
Senden can esirgemem
Zira kim hesap ilen

Hatayî'm han duran bir
Ceseddir can soran bir
Pîrimdir mürşidimdir
Kanığım kandıran bir

Hatayî'm Mehdi oldu
İmamlar cehdi oldu
Getir gitti gam gussa
Şâdilik vakti oldu

Hatayî'm hasa sakın
Değersin tasa sakın
Binbir sırdan zerresin
Verme sen nasa sakın

Hatayî'm hazerim yok
Cahile nazarım yok
Yalancı kalleş ile
Behim yok pazarım yok

Hatayî'm eyle mürvet
Gevheri alana sat
Rehberi olmayana
Zinhar verme nasihat

Hatayî'm der hasında
Gezdim aşk deryasında
Demek ile tutmağın
Dağlar var arasında

Hatayî'm der hû seni
Hak onarsın küseni
Çün kalbin murdar imiş
Arıtamaz su seni

Hatayî'm der hatarım
Sır ilminden satarım
Gelsin dertli olanlar
Derde derman katarım

Hatayî'm niyetedir
Azmim cemiyetedir
Sohbete delil gerek
Delilsiz sohbet hatadır

Hatayî'm halim halim
Budur benim ahvalim
Yolsuza yol göstersem
Tarık benim yol benim

Hatayî'm der ok derdi
Yâresi az çok derdi
Beni yâreli kodu
Kendisinin yok derdi

Hatayî'm der ok derdi
Yâresi az çok derdi
Kalan dertler dert değil
İllâ müsahip derdi

Hatayî'm der hal işi
Hiç sevmezem kal işi
Katarından kalanın
Kalışıdır kalışı

Hatayî'm üç gül açar
Üç gülün müşkül açar
Kitli gönül kal'asın
Anı muhabbet açar

Hatayî'm der tac alan
Aç doyurur hac' olan
Girmiş arslan donuna
Muhammed'den bac alan

Hatayî'm der yâr canı
Yâre kurban yâr canı
Sırrını fâş eyleme
Sınamadan her canı

Hatayî'm Kerbelâ'yı
Kim çeker bu belâyı
Küsü tutmak var mıdır
Kor niceye vâlâyı

Hatayî'm gül tezeni
Var içegör mezeni
Hatayî'm sırda gezer
Sor sırada gezeni

-48-

Evvel Allah adına
Bismillâh bünyadına
Mil çekilsin ol göze
Kem bakan üstâdına

Bağını bostanını
Güllü gülistânını
Dinleyin söyleyeyim
İbrahim destanını

Gözleri elmas idi
Can karar kılmaz idi
İbrahim Peygamberi
Hiç oğlu olmaz idi

Söyler ağa karaya
Merhem eyle yaraya
İbrahim peygamberi
Devşirdi bir araya

Yel esti bâd eyledi
Hâki bünyâd eyledi
İbrahim peygamberleri
Devşirdi dâd eyledi

Eğnim üryan eyleyim
Ciğer büryan eyleyim
Hak bana oğul versin
Ona kurban eyleyim

Okur ağdan karadan
Merhem eder Yaradan
Dokuz ay dokuz günde
Oğlan geldi anadan

Gel ha gözümün yağı
Sineme urdun dağı
Cibril haber getirdi
Bir oğlan verdi mahı

Kapıya geldi sâil
Emrine oldu kail
Oğlan doğduğu gece
Adı kondu İsmail

Hased kulun hasedi
Muhkem tuttu yaşadı
Oğlan doğduğu gece

Tamam beş yaş yaşadı
Âşıkı der beşlere
Zülüf dökmüş kaşlara
İsmail de ol demde
Gitti pazar başlara

Avcılar ava gitti
Hak emir dua etti
Çün İsmail ol demde
Pazardan eve gitti

Kimdir mâ'na anlaya
Kelâm koymaz tanlaya
ismail der yâ ata
Ver beni bir monlaya

Budur mâ'na anlaya
Kelâm koymaz tanlaya
İbrahim İsmail'i
Götürdü bir monlaya

Yeri göğü Yaradan
Okur ağdan karadan
İsmail hocaya gitti
Kırk gün geçti aradan

Kaşları hilâl oldu
Gözleri hümam oldu
İsmail der yâ ata
Mushafım tamam oldu

Oğul der halka bari
Göllerde çalka bari
Bunu bana söyledin
Söyleme halka bari

Baba der halka n'olur
Göllerde çalka n'olur
Söyledim bunu sana
Söylesem halka n'olur

Âleme söz tokanır
Kebaba köz tokanır
Oğul sen bir çiçeksin
Korkarım göz tokanır

Âleme söz n'eylesin
Kebaba köz n'eylesin
Ben Hakk'ın kurbanıyım
Kurbana göz neylesin

Kırmızı gül olduğun
Kapısız kul olduğun
Oğul sen ne bilirsin
Hakk'a kurban olduğun

Baba men bir düş gördüm
Özümü derviş gördüm
Bize bir konuk geldi
Sağ elinde kuş gördüm

Düş değil hayal olsun
Can baştan savar olsun
Gündüz okursun oğul
İvirdin hayal olsun

Resul giymiş ağ gelir
Sine çapraz dağ gelir
İsmail der ey ata
Bize bir konuk gelir

Bahar da bağ da bitti
Yaz geldi güller yetti
Gel gör ki canım oğul
Gördüğün düş bize n'etti

Ey ata canım ata
Cana can katan ata
Ezelden ikrar verdin
Var otur ağla ata

Hezârım bendim oğul
Lâ'lim gevherim oğul
Çok pişmanlık çekerim
Yakarım malım oğul

Bu yol da güç olamaz
Güç olsa geç olamaz
Sen Hakk'a kurban dedin
Kurbana eş olamaz

Hezârım bendim oğul
Şekerim kandim oğul
Ben sensiz dayanamam
Tutuşup yandım oğul

Atam gelmiştir bana
Vakit kalmadı daha
Hocam mektep uşağı
Hak helâl edin bana

Ağlarken gülüştüler
Gözyaşın siliştiler
Hoca mektep uşağı
Hepsi helâllaştılar

Tarikatin kânına
Ma'rifet erkânına
İbrahimle İsmail'le
Geldi konuk yanına

Konuk sen safa geldin
Mihr ile vefa geldin
İsmail der ey konuk
Hoş geldin safa geldin

Bir biner bir gidersin
Dünyayı herk edersin
İsmail der ey konuk
Sen nereye gidersin

Elif be'ye gelmişsin
Bağrım yiye gelmişsin
Söyle sözünü konuk
Bilem niye gelmişsin

Elifi mim olduğun
Bilmenem kim olduğun
Sen bilmen mi ismail
Âhiri kim olduğum

Kebap anın gözüdür
Bu mâ'nanın özüdür
Biz gaipten bilmeyiz
Bilen Hakk'ın özüdür

Kapıya geldim sâil
Emrine oldum kâil
İsmail sen bilmen mi
İşte benim Cebrâil

Elif be'ye gelmişsin
Bağrım yiye gelmişsin
İsmail der Cebrâil
Söyle niye gelmişsin

Yönün döner Kâ'be'ye
Allah'a yalvarmaya
Atan kurban diledi
Ben geldim aparmaya

Erenlerin şâhı var
Şahının penâhı var
Çün geldin aparmaya
Çok durma günâhı var

Sağ yanım sola düştü
Hak nazar kula düştü
İsmail İbrahim Cibril
Üçü bir yola düştü

Bayramına toyuna
Kurban olam soyuna
Oğul gel düş önüme
Yürü bakam boyuna

Ey ata canım ata
Can cana kattın ata
Niçin dersin o sözü
Günaha battın ata

İbrahim sen n'işlersin
Kendi özün taşlarsın
Dünyada bir oğlun var
Bu ne işler işlersin

Elifi mim olduğun
Bilmenem dil olduğun
Bir ağ başlı geliyor
Bilmenem kim olduğun

Baba der bilir seni
Gözlerden bulur seni
ismail der ey ata
O şeytan bilir seni

Kırmızı gül olduğun
Kapıda kul olduğun
Oğul sen ne bilirsin
Onun şeytan olduğun

Ağlayıp gülmez misin
Gözyaşın silmez misin
Yüz yıllık peygambersin
Şeytanı bilmez misin

Cennetten özü çıktı
Âleme sözü çıktı
Attı hurma çiğidin
Şeytanın gözü çıktı

Karşı dağlar kardadır
İşim âh ü zardadır
İsmail der yâ ata
Arafat dağı nerdedir

Bir biner bir gidersin
Dünyayı terk edersin
Evme oğul sen evme
Kuşluk vakti gidersin

Kebap bağrım salur mu
Aşk bu canda kalır mı
Hasbeten-lillâh için
Gözlen anam gelir mi

Gam değil ever gelir
Boynunu eğer gelir
Vah oğul İsmail der
Göğsünü döğer gelir

Bu aşkla ağlı yatır
Sağlısın sağlı yatır
Geldi gördü kuzusun
Elleri bağlı yatır

Kaşların hilâl eyle
Leblerin zülâl eyle
İsmail der ey ana
Süt hakkın helâl eyle

Kaşların hilal olsun
Leblerin zülâl olsun
Anası der ey oğul
Süt hakkım helal olsun

Ey ata canım ata
Sırrım sırdaşım ata
Şükr olsun gördüm anam
Kesilsin başım ata

Gözlerimin yaşına
Bak Mevlâ'nın işine
İbrahim bıçak çaldı
İsmail'in başına

Gözlerimin yaşını
Yaşının ak kaşını
İbrahim hırsa geldi
Biçti mermer taşını

Bıçak der olan işe
Niçin çaldın beni taşa
Hak'tan bir emir yoktur
Kesmem İsmail'i hâşâ

Ne baddır esmez bunu
Ne gamdır basmaz bunu
Cebrail der yâ Resul
Hiç bıçak kesmez bunu

Zülüfleri yâd olsun
Gamlı gönül şâd olsun
Bunu bıçak kesmezse
Koyverin âzâd olsun

Baba der tebar olsun
Ömrümüz tımar olsun
ismail der ki ata
Hak'tan bir haber olsun

Oğlan ikrardan dönmez
Tamu oduna yanmaz
Cebrail der ey Rabbim
Oğlan söze inanmaz

Lâcinidir lâcini
Örün siyah saçını
Çün oğlan inanmazsan
İndirin kudret koçunu

Cibril hizmet bitirdi
Özün Hakk'a yetirdi
Kırk feriştah ol koçu
Gökten yere getirdi

Hep orda bindirdiler
Önün Hakk'a döndürdüler
Yetmiş bin feriştahla
Koçu yere indirdiler

Bu aşkla ağlı yatır
Sağlısın sağlı yatır
İsmail'e inen koç
Kurban kendisi yatır

İsmail'in işini
Hak onardı başını
Cibril tekbir okudu
Kesti koçun başını

Ağlarken gülüştüler
Gözyaşın siliştiler
Ağlayan sahâbeler
Koç etin bölüştüler

Emir Ayyar ayrığı
Budur Hakk'ın buyruğu
Bin batman eti geldi
Beşyüz batman kuyruğu

Şeytan anda mat kaldı
Mâ'naya isbat kaldı
Derisinin üstünde
Üçyüz batman et kaldı

Canım benim pay ola
Çeşmim yaşı çay ola
Baba Emir Hatayî
Erenlere pay ola

---

* Bir başka cönkte son dörtlük şöyle:
Hatayî'm der Hatayî
Ârif urur potayı
Baba Emir diyor ki
Bu da garipler payı

Sekiz heceliler

-49-

Gönül seyranda gezerken
Şah geldi kondu saraya
Hakk'a niyaz eyler iken
Bir engel düştü araya

Hakk'ın kapusundan girdim
Kendi vücudumu gördüm
Ma'rifet kazanın kurdum
Aşkı kaynatan kûreye

Muhabbet haslar hasıymış
Etmeyen Hakk'ın nesiymiş
Sevgi Hak sevgisi imiş
Erenler ne der buraya

Hele küşadın düşürdün
Firkat kazanın taşırdın
Ma'rifet aşın pişirdin
Tuzun tattırdın bereye

Hatayî der ihtiyârsız
Neyleyim dünyayı yârsız
Ol âlemden bî-habersiz
Tuz ekmek ister buraya

-50-

Akıl gel beri gel beri
Gir gönüle nazar eyle
Görür göz işitir kulak
Söyler dile nazar eyle

Baştır gövdeyi götüren
Ayak menzile yetüren
Dürlü maslahat bitüren
İki ele nazar eyle

Sofi isen alub satma
Helâline haram katma
Yolun eğrisine gitme
Doğru yola nazar eyle

İki elin kızıl kanda
Çok günahlar vardır bende
Yâ İlâhî kerem sende
Düşkün kula nazar eyle

Hatayî eydür yâ Ganî
Veren Mevlâ alur canı
Evvel kendi kendin tanı
Sonra ile nazar eyle

-51-

Fatma zülfünü yoldu
Ali beş vaktini kıldı
Kanber der ki yâ Ali
Kapıya bir sâil geldi

Ali der Kanber varasın
Sâil ne diyor göresin
Allah bizden cömerttir
Ne isterse veresin

Kanber geldi pes dedi
Tanrı arslanı dost dedi
Kapıya gelen sâil
Ali'yi kul istedi

Arslana benzer huyu
Serviye benzer boyu
Hiç kul olup satılır mı
On iki imamın soyu

Gene dertler depreşti
Bir ikrarda bekleşti
Ali'ye bir firkat geldi
Fatma'yla helâllaştı

Aşk deryasına batmaya
Hakk'a gönül katmaya
Ali garip kul deyü
İlettiler satmaya

Boyuna bak boyuna
Kul olam Ali soyuna
Ali kalkıp giderken
Fatma baktı boyuna

Fatma zülfün dal eyledi
Ali sözün bal eyledi
Ali sâil sözüne baktı
Kendisini kul eyledi

Yol üstünde durdular
Vakti ikiye böldüler
Sabah seher vaktinde
Bağ şehrine girdiler

Bahçıvan anı gördü
Kalktı ayağa durdu
Ağaçlar secdeye indi
Yâ Ali pîr dost dedi

Ali bağa girince
Kırala haber verdiler
Sana derim ey kıral
Bağa mahbup kul geldi

Kıral bindi atına
Geldi pek firkatine
Geldi sâil katına
Ben kulu görem dedi

Sâil bağa girmişsin
Bağda güller dermişsin
Bu kul senin neyindir
İmdi haber ver dedi

Sâil der Kâ'be'den geldim
Aradım Ali'yi buldum
Ne çok sorarsın ey kıral
Bu kulu Ali'den aldım

Kul olur Ali soyundan
Arslan belli huyundan
Bu kulun güzelliği
Kûfe şehrinin suyundan

Arslan esneyişinden
Düldül kişneyişinden
Bu kulun güzelliği
Fatm'Ana'ya benzeyişinden

Tat mısın tatar mısın
Her dilden öter misin
Sana derim ey sâil
Bu kulu satar mısın

Ne tadım ne tatarım
Ben her dilden öterim
Kula müşteri olursa
Men borçluyum satarım

Sâil derim ben sana
Sen de kulak ver bana
Kulun bahası nedir
Sen de haber ver bana

Kulum kuloğlu kuldur
İçi dopdolu nurdur
Bu kula baha yetmez
İvazı yüzbin altındır

Sâil ne derim size
Kulak ver dinle söze
Yüzbin altın ne demektir
Âlemi güldürdün bize

Gel bu sözü atalım
Gayrı dilden ötelim
Yüzbin altın ne demektir
Beraberce tartalım

Sâil der ki gaziyim
Gazilerden gaziyim
Sözünden dönen dönsün
Ben bu söze razıyım

Bağ şehrin talattılar
Malı mülke kattılar
Ali garip kul deyü
Altın ile tarttılar

Akan sular akmadı
Gökte güneş çıkmadı
Şehrin malın kodular
Terazi yerden kalkmadı

Kıral der yanılmışam
Sarhoşum ayılmışam
Kul mizanda tartılmaz
Pazarlıkta yanlışam

Sâil der ki vermenem
Men ikrardan dönmenem
Sözünden dönen dönsün
Men ikrardan dönmezem

Kıral hatun düş görmüş
Balası hayra yormuş
Ol gece rüyasında
Gördüğü bir ay doğmuş

Kıral der ki varalım
Malı mülkü verelim
Sana derim ey sâil
Kul hünerin görelim

Bir dev vardır öldürsün
Bir su vardır döndersün
Düşmanımız Ali'yi
Tutup bize göndersin

Kul kemali artırdı
Ol mizanda tartıldı
Terazi yerden kalkmadı
Ali bu kez yekindi

Kıral der kulu bırak git
Malı altını al da git
Bu kulun adı nedir
Adını bize de de git

Sail der adı Allah
Dilimde kulhuvallah
Ben derim ki eşeddir
Siz de den Ali Allah

Pehlivanı aldılar
Kulu deve saldılar
Ol dev Ali'yi gördü
Ona hayran kaldılar

Kesti devin başını
Hem bitirdi işini
Seyreden nazar kıldı
Kan etti üleşini

Ol demde suyu saldı
Şehrin bir yanın aldı
Kırala haber verdiler
Kıral şâz olup güldü

Kıral der ki er kulum
Canım ciğerim varım
Ali'yi tutup getir ki
Kulken olasın sultan

Kul der ki ağam apa
Demirden kafes yapa
Tutup Ali'yi getiren
Kapısını sen kapa

Demir kafes yattılar
Sade polattan çaptılar
Ali içine girdi
Kapıyı kapattılar

Ali içinde haykırdı
Burcu beden yıkıldı
Tanrı arslanı oldu
Parça parça döküldü

Tekrar kafes yaptılar
Sade polattan çattılar
Ali içine girdi
Kapısın kapattılar

Ali girdi içine
Hak kalmasın suçuna
Düşmanın Ali benim
Atın ateş içine

Lâ feta geldi dile
Muhammed kendi bile
Sıdk ile Allah deyu
Korkam ki od'a yana

Kapısını örttüler
Ataş içine attılar
Üç gün üç gece yandı
Anda koyup gittiler

Yedi gün oldu tamam
Daha kalmadı güman
Kul yanıp da kül oldu
Hayli geçti bir zaman

Kâfirler der varalım
Tütününden alalım
Gözleriniz ağrırsa
Sürme diye çekelim

Kâfirler hep geldiler
Od üste derildiler
Cümlesi bir yürüyüp
Kafes yanına geldiler

Ol kafesi açtılar
Kâfirler görüp şaştılar
Hepsi de inandılar
Kul kusurundan geçtiler

Hatayi'm oldu tamam
Kimsede kalmadı güman
Onda doksan bir kâfir
Hepsi oldu Müslüman

-52-

Ne hoş yerde makamın var
Senin hey Murtaza Ali
Kanden gelür acep senün
Kokun hey Murtaza Ali

Seni seven serden geçti
Hem nâmus ü ardan geçti
Div işitti aklı şaştı
Ünün hey Murtaza Ali

Sur çalınsın halk çekilsin
Yezid meydana yığılsın
Senin aşkına dökülsün
Kanım hey Murtaza Ali

Hatayî'm mürvete kalman
Hak Muhammed Ali Selman
Seni sevenlere kurban
Canım hey Murtaza Ali

-53-

Men dahi nesne bilmezem
Allah bir Muhammed Ali
Özüm gurbete salmazam
Allah bir Muhammed Ali

Anlar birdir bir olubdur
Yerden göğe nur olubdur
Dört köşede sır olubdur
Allah bir Muhammed Ali

Mü'min müslim etek tutar
Bir gönülde mekân tutar
Hû diyerek gelür yeter
Allah bir Muhammed Ali

İki yavru var yuvada
Muallâk döner havada
Dağda deryada ovada
Allah bir Muhammed Ali

Bindikleri Burak-dürür
Yaktıkları çırakdürür
Yerden göğe direk-dürür
Allah bir Muhammed Ali

Anlar bir kılağuz işler
Her dem doğru yola başlar
Üçler beşler ile işler
Allah bir Muhammed Ali

Hatayî bu yolda serdir
Serin verenler de erdir
Ayda sırdır günde nurdur
Allah bir Muhammed Ali

-54-

Allah Allah den gaziler
Gaziler deyin şah menem
Karşu gelin seçde kılun
Gaziler deyin şah menem

Uçmağda tuti kuşuyum
Ağır leşker er başıyım
Men sofiler yoldaşıyım
Gaziler deyin şah menem

Nerde ekersen biterim
Kande çağırsan yeterim
Sofiler elin tutarım
Gaziler deyin şah menem

Mansur ile dârda idim
Halil ile nârda idim
Musa ile Tur'da idim
Gaziler deyin şah menem

Eyseradan beri gelün
Nevruz edin şaha yetin
Hey gaziler secde kılın
Gaziler deyin şah menem

Kırmızı taclı bozatlı
Ağır [bir] leşker nisbetli
Yusuf Peygamber sıfatlı
Gaziler deyin şah menem

Hatayî'yem al atlıyam
Sözü şekerden tatlıyam
Murtaza Ali zatlıyam
Gaziler deyin şah menem

-55-

Ala gözlü güzel pîrim
Şah sana mürvete geldim
Senden gayrı kimsem yoktur
Bir sana mürvete geldim

Günahım çok sana mâ'lum
Meydanında bağlı kolum
Ala gözlü güzel pîrim
Şah sana mürvete geldim

Günahım çoktur bilirim
Boynuma kement vururum
Ben seni Ali bilirim
Şah sana mürvete geldim

Sensin hocalar hocası
Kur'an'da Kur'an hecesi
Bu gece rıza gecesi
Şah sana mürvete geldim

Çok günahlar vardır bende
İki elim kızıl kanda
Meded mürvet kerem sende
Şah sana mürvete geldim

Bağcının meyvası elma
Eşiğine nurlar damla
Ali günahıma kalma
Şah sana mürvete geldim

Hatayî güven köşküne
Yardım eylerler düşküne
Güzel Muhammed aşkına
Şah sana mürvete geldim

-56-

Benim adım çam ağacı
Güzel görünüp dururum
Ağaçların seyyahıyım
Emir sarınıp dururum

Aşağı olur köklerim
Kendim fenadan saklarım
Tesbih çeker budaklarım
Şükrümü kılıp dururum

İrençberler koşar kağnı
Çekilirler önlü sonlu
Ben gibi yük çeken var mı
Urgan sarınıp dururum

İğim ile ip bükerler
Okumla düşman yıkarlar
Kovam ile su çekerler
Yunup arınıp dururum

Beni bir dağda ezerler
Etimden derim yüzerler
Tahtama kalem yazarlar
Sûrete girip dururum

Dağdan indim ovalara
Bergüzar oldum beylere
Köprüler oldum çaylara
Gemip sürünüp dururum

Hatayî'yem oldum budak
Camilere oldum direk
Fırınlara sünge kürek
Yanıp tutuşup dururum

-57-

Can cesette karar aldı
Aşk içerü girmeyinen
Gönül gamdan âzad oldu
Dost cemalin görmeyinen

Candır cesedin konuğu
Gene onlardır tanığı
Üstazım dersin sınığı
Niye tutmaz sarmayınan

Ne istersen Hak'tan iste
Hak'tan verilir her nesne
Geldik halin arzet dosta
İşin bitmez durmayınan

Uzanıp dosta varmayan
Dost cemalini görmeyen
Ezelden bina kurmayan
Temel tutmaz örmeyinen

Men âşıkım işim zârdır
Kişi aybın görmez kördür
Almayınan elin vardır
Eyü değil vermeyinen

İkrarımız haslar hasa
Nemiz gerek gamı gussa
Muhabbet yok amennasa
Günü geçer urmayınan

Hatayî'nin can bülbülü
İsmini medh eyler dili
Ne kurursun hüsnün gülü
Tükenür mü dermeyinen

-58-

Doksan bin kelâmın başı
Kanlıdır nefes öldüren
Budur evliya buyruğu
Kanlıdır nefes öldüren

Kötünün sözü ağudur
Urur sinemi dağıtır
Kalbimiz Hakk'ın evidir
Kanlıdır nefes öldüren

İyinin sözü taşlıdır
Dâima gözü yaşlıdır
Âdem öldüren suçludur
Kanlıdır nefes öldüren

Kâ'be yaptım Halil ile
Âyet ile delil ile
Fakir ile zelil ile
Kanlıdır nefes öldüren

Hatayî kendi halinde
Muhammed Ali yolunda
Bir kelâm geldi dilimde
Kanlıdır nefes öldüren

-59-

-Yunus Emre'ye benzek-

Dervişlik eydür bana
Sen derviş olamazsın
Bari diyeyim sana
Sen derviş olamazsın

Özünden geçmeyince
Birliğe yetmeyince
El etek tutmayınca
Sen derviş olamazsın

Özün ile fakırsın
Dürlü diller okursun
Var yok yere kakırsın
Sen derviş olamazsın

Kakmak eğer olaydı
Muhammed'den kalaydı

Derviş terkin kılaydı
Sen derviş olamazsın

Hatayî'm Hak kuludur
Akar çeşmi selidir
Dervişlik pek uludur
Sen derviş olamazsın

-60-

Dil ile dervişlik olmaz
Hâli gerek yol ehlinin
Arıleyin her çiçekten
Balı gerek yol ehlinin

Geçmek gerek dört kapıdan
Kurtulasın mürebbiden
Mürebbiden musahibden
Eli gerek yol ehlinin

Men gezerim derdli derdli
Öter firkatli firkatli
Bülbül gibi ünü tatlı
Dili gerek yol ehlinin

Men gezerim ayık ayık
Deryalarda olur kayık
Bülbülleri Şaha lâyık
Gülü gerek yol ehlinin

Hatayî'm der kuşam kuşam
Toz olup türaba döşen
Budur dervişliğe nişan
Yolu gerek yol ehlinin

-61-

Dünü günü secdeâhım
Ah Hüseyin vah Hüseyin
Hem dinimsin hem imanım
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Çıkar çağırır selâdan
Gör ne getirir Mevlâ'dan
Şehit düşmüş Kerbelâ'dan
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Şehitliğin kendi bildi
Aradı özünde buldu
Su yolunu Yezid aldı
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Su vermediler o cana
İçer yezid kana kana
Ağlaşırlar yana yana
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Yine gazel oldu bağlar
Aşk ateşi ciğer dağlar
Arştaki melekler ağlar
Ah Hüseyin vah Hüseyin

İşte geldi bahar yazlar
Bazı bazlar gözü özler
Fatma Ana yolu gözler
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Kerbelâ'nın susuz çölü
Takdir böyle yazmış bunu
Şehitliğin âlâ yolu
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Kerbelâ'da ufak taşlar
Bülbüller figana başlar
Gözümüzden akan yaşlar
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Kerbelâ'nın önü çağlı
Benim ciğerciğim dağlı
Hazret-i Ali'nin oğlu
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Kerbelâ'dan çıktı garip
N'eylesin hatıra değip
İmam Cafer Ebu Talip
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Atan Ali anan Fatma
Dert üstüne dertler katma
Didarından mahrum etme
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Fatma Ana zülfün çözer
Ağlayı ağlayı gezer
İmamların bağrın ezer
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Yerde biten bunca söğüt
N'eylesin Yezid'e öğüd
Yanında yetmiş iki yiğit
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Sır içinde sırdaş mısın
Yol içinde yoldaş mısın
Şah Abbas'ın kardaşısın
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Sır içinde sırım dersin
Nur içinde nurum dersin
Hatayî'ye pîrim dersin
Ah Hüseyin vah Hüseyin

-62-

Gel gönül incinme bizden
Kalsun gönül yol kalmasun
Evvel âhir yol kadimdir
Kalsun gönül yol kalmasun

Erenler bize pusudur
Yalan söyleyen âsidir
Bu gerçekler nefesidir
Kalsun gönül yol kalmasun

Bahçede açılan güldür
Mâ'nayı söyleyen dildir
Pes ezelden yol kadimdir
Kalsun gönül yol kalmasun

Başındadır altın tacı
Budur erenler mi'racı
Keskindir yolun kılıcı
Kalsun gönül yol kalmasun

Hey Allahım hey Allahım
Eyü olmaz benim âhım
Saltanatlı pâdişahım
Kalsun gönül yol kalmasun

Ey divane ey divane
Aşık olan kıyar cane
Hatayî der Taclı Hâne
Kalsun gönül yol kalmasun

-63-

Alay alay geldiler
Koşan koşan durdular
İkinci gelen bir top
Atıldı ana saldılar

Eskerler örüledi
Çakmaklar kuruladı
Ol kâfir Melhuç oğlu
Şah üstüne duruladı

Hey al kana al kana
Kızıl kanlar çalkana
Mehluç oğlu kılıç urdu
Şahım aldı kalhana

Şah onda bindi ata
Yezitler döndü mata
Şah bir kılıç urdu ki
Kelleden indi ata

Mehluç oğlu attan düştü
Şah anda geri kaçtı
Beşyüz elli tüfekçi
Şahın ardına düştü

Ün edüben gittiler
Şahın ardından yettiler
Sultan Ali İmirza'mı
Bu kavgada tuttular

Dört yanın uladılar
Ciğerciğim dağladılar
Sultan Ali İmirza'mın
Ağ ellerin bağladılar

Bindirdiler atına
Götürdüler inkâr katına
İnkâr bir sual sordu
Bakınca suratına

Sağ mısın esen misin
Ciğerciğim kesen misin
Koca Haydar zül olası
Şah dedikleri sen misin

Elifim var kaddim var
Bir iskender haddim var
Ben şahın kurbanıyım
Şah olmağa ne haddim var

Seni atından indirmiyem
Gül benzin soldurmayam
Gel şaha şek getür sen
Vurup boynun öldürmeyem

İşte geldim yanına
Sığındım Sübhan'ıma
Ben pîre şek getürmem
Lânet senin canına

Şunu atından indirin
Gül benzini soldurun
Noldu benim cellatlarım
Vurun boynun öldürün

Cellatlar aralandı
Ciğerler yarelendi
Sultan Ali İmirzam
Bu kavgada parelendi

Gönül hüma kuşudur
İşitenler naşidir
Baş verip de ser kurtarmak
O da Mervan işidir

Çöl olası Çaldıran
Altun kadeh dolduran
Hatayî'm ağlar gezer
Musahibin aldıran

-64-

Gönülleri şad eyleyen
Hak bir Muhammed Ali'dir
Bu yolda irşad eyleyen
Hak bir Muhammed Ali'dir

Gönüle gevher ekenler
Ehl-i Hak özün dökenler
Mizan terazû çekenler
Hak bir Muhammed Ali'dir

Biçildi hulle-i kisbi
Cümle âlemin eyisi
Gazilerin sermayesi
Hak bir Muhammed Ali'dir

Terazüsün heng eyleyen
Dört kapuyu deng eyleyen
Küffar ile ceng eyleyen
Hak bir Muhammed Ali'dir

Balık kursağında yatan
Oynayub hırkatı üten
Gemi gark oldukta tutan
Hak bir Muhammed Ali'dir

Ak deveyi binüb giden
Gülzârından yedüb giden
Kırklar ile sohbet eden
Hak bir Muhammed Ali'dir

Hatayî'm der efendimiz
Hem pîrimiz üstadımız
Heman bizim muradımız
Hak bir Muhammed Ali'dir

-65-

İmam Ca'fer kullarıyız
Sohbetimiz nihan olur
Ölmezden evvel ölüyüz
Cana vasl olan can olur

İmam kulları derilir
Yol erkân sohbet sürülür
Mahşer sorusu sorulur
Bunda ulu divan olur

Bunda kibr ile kin olmaz
Hem sen olup hem ben olmaz
Âdem öldürsen kan olmaz
Nefes öldürsen kan olur

Budur evvel budur âhir
Budur muhabbette mihir
Küfür her mezhebde küfür
Bunda küfür iman olur

Aşk şarabından içilir
Müşkil hall'olur seçilir
Kan işleyenden geçilir
Erenler mürvet kân olur

Sohbet ederler enelhak
Tek derdine dermana bak
Üçyüz altmış altı uğrak
Sekizi asl-ı din olur

Hatayî der ben bundayım
Hak divanında gündeyim
Sen bendesin ben sendeyim
Ne sen olur ne ben olur

-66-

Mürvet deyeni öldürmezler
Mürvet ey erenler mürvet
Eksikliğim aldım ele
Mürvet ey erenler mürvet

Bunda nefes öldürmezler
Yezidleri güldürmezler
Mürvet deyeni üzmezler
Mürvet ey erenler mürvet

Şâhadır gevherin kânı
Kan ile yumazlar kanı
Katardan ayırman meni
Mürvet ey erenler mürvet

Şah oğluyum durdum dâra
Sığındım Gani Settar'a
Şah Dehman'ım geldim ceme
Mürvet ey erenler mürvet

İkrar verildi bir cana
Aşkın şerbetinden kana
Men kül oldum yana yana
Mürvet ey erenler mürvet

Hatayî'm der Şam'a geldim
Şamenize yana geldim
Bin kan ettim ceme geldim
Mürvet ey erenler mürvet

-67-

Elim alub bu dergâha
Getürenin demine hu
İki gönül birliğine
Yetürenin demine hu

Arı eyle gönül şehrin
Hâk olup pâyine sürün
Görüb bir kardeşte sırrın
Sır edenin demine hu

Kırmızı giymiş donunu
Hakk'a döndürmiş yönünü
Gönülden kibr ü kinini
Giderenin demine hu

Güzeldir Ali'nin sesi
Siler gönüllerden pası
Ehl-i tarikat nefesi
Bitirenin demine hu

Hatayî'nin dimeğini
Zâyi etme emeğini
Döküp malın yemeğini
Yedirenin demine hu

Aruz düzenindeki hece şiirler

-68-

Gel ey Muhammed ümmeti bu devlete saâdete
Bu din Muhammed dinidir parmak getür şehâdete

Âdem'de Hakk'ı buldular Âdem'e secde kıldılar
Azâzil secde kılmadı dolaştı tavk-ı lâ'nete

Genc-i nihanı bulmuşum insanı halka söylerim
Biz demeziz günah ola özü kala kıyamete

Men hod özümden söylemem ol hod söyledir özünü
Dopdolu Hakk'ın sırrıdır muhtacı yok keramete

Yarınki gün soracaktır komşu hakkını komşudan
Gelmezse canları çıksın özü kala kıyamete

Muhammed Ali dedi kim bin yıl toprakta yatmıyan
Resul hadiste buyurur inanın bu rivayete

Miskin **Hatayî** burhanı böyle buyurdu irfanı
Peygamber'in kavli budur gelin peyk-i beşarete

-69-

Muhammed Mustafa nurdan değil mi
Nice canlar ana kurban değil mi

Muhammet varlığı Haydar-ı Kerrar
Ali'nin oyunu sırdan değil mi

Kuşanırsan kemer mürşitten kuşan
Mürşitsiz kemerler zünnar değil mi

Tâlip olanlar [hep] mürşide yetti
Mürşitsiz tâlipler şeytan değil mi

Nesimî Hak yolunda verdi postunu
Nesimi dostuna kurban değil mi

Hatayî cümlesinden gecti ey şah
Cümlesinden geçen merdan değil mi

-70-

Hidayettir bize fazlı Hüda'dan
Umarım kurtara dertten belâdan

Her dem bize şefaatçı Muhammet
Hüvel ahed Aliyyü'l Murteza'dan

Şah Hasan'da bulduk mehri muhabbet
Şah Hüseyin şehid-i Kerbela'dan

İmam Zeynel imam Bakır-ı Ca'fer
Delil bize Ali Musi Rıza'dan

Taki ile Naki Askeri lillâh
Mehdi gelecektir Şah evliyadan

Dediler **Hatayî** nâ-müşerreften
Aşkı muhabbettir sıdk-ı safadan

Aruz Şiirleri

-71-

-Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün-

Hakikat içre can isen yol içinde hicaptan geç
Vahid ile vahid olgıl yürü gayrı hesaptan geç

Oku bu defteri gayrı gel eyle hazrete seyri
Budur ehl olanın hayrı yürü özge sevaptan geç

Oku bu defter-i aşkı [ki] gör ne pend eder üstad
Kelâm-ı aşktan al irşad bu burhansız kitaptan geç

Görünce bir günahkâr can Muhammed aşkına affet
Âli sıfat bir iş işle ki lutf eyle gazaptan geç

Bidar isteyene ey can yuhu haramdır şöyle bil
Hemişi çeşm-i bîdâr ol yürü ol tatlı candan geç

Harab-âbâd bu dünya hezar yapsan abâd olmaz
Baş ağrıtma gel ey ârif bu bünyadsız haraptan geç

Kemâl ehliyle hemdem ol **Hatâyî** sen şahı tanı
Habisten ummagil ihsan o bağlıdır o babdan geç

-72-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Vâ'de-i vasl ideli bir kılca kaldı cânımız
Göklere erse erübdür nâle vü efganımız
Yola bakmaktan çıkubdur dîde-i giryânımız
Kani zâlim yâ seninle ahdımız peymânımız

Gülşen-i bâğ-ı cinansın aşk ola dîdar sana
Ben dahi bir bülbül-i şûrîdeyem gülzârına
Yürü ey yâr-ı vefâsız durmadın ikrârına
Kani zâlim yâ seninle ahdımız peymânımız

Her kaçan câm-ı şerâb-ı şîveyi nûş eyledin
Ettiğin kavl ü karârı hep ferâmûş eyledin
Çeşm-i mahmûrunla ben miskini serhûş eyledin
Kani zâlim yâ seninle ahdımız peymânımız

Al sehâb-ı rûyini hüsnün gibi olsun müdâm
Mihr ile dolsun benim mâhım zemîn ü âsman
Söyledin gönlüm alınca bana bin dürlü yalan
Kani zâlim yâ seninle ahdımız peymânımız

Ebr-i bâran gibi ağlarken **Hatâyî** zâr zâr
Gözlerinin yaşı eder durma derdin âşikâr
Dün gece kûyinde oldum subh olunca intizâr
Kani zâlim yâ seninle ahdımız peymânımız

-73-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Kârubânı çün dü aşkın sırr-ı Hakk'ın bâşıyız
Dest-i Hayder'den şürb-i kevserin ayyâşıyız
Şaha aşkız dergeh-ı Âl-i Abâ ferrâşıyız
Biz gürûh-ı sultan-ı dehr zümre-i Bektâşiyiz
Lâ-mekân ikliminin azm edenin yoldâşıyız

Fâriğiz dünyâ-yı mâfihâya rağbet etmeden
Geçmişiz havf-i hatâdan halka minnet etmeden
Dehri seyrandır garaz azm-i seyâhat etmeden
Biz gürûh-ı sultan-ı dehr zümre-i Bektâşiyiz
Lâ-mekân ikliminin azm edenin yoldâşıyız

Mest olub câm-ı ezelden kârı kıldık cûşumuz
Dîdemiz Hakk'ı görür Hakk'ı işitir gûşumuz
Gûşumuzda halk-ı âlem bizimdir mengûşumuz
Biz gürûh-ı sultan-ı dehr zümre-i Bektâşiyiz
Lâ-mekân ikliminin azm edenin yoldâşıyız

Gevher-i kân-ı rumûz-ı allâmü'l-esmâyız biz
Hem tecelligâh-ı ıssı Tur'daki Musâ'yız biz
Merd-i cânâ nağme-i ruh eyleyen İsâ'yız biz
Biz gürûh-ı sultan-ı dehr zümre-i Bektâşiyiz
Lâ-mekân ikliminin azm edenin yoldâşıyız

Ey selâm bir naz ile Hâtâyi'yi ihcâr eden
Münkire dâye-i Hakk'ı taş ile ihbâr eden
Azm-i râha himmetiyle mû gibi didâr eden
Biz gürûh-ı sultan-ı dehr zümre-i Bektâşiyiz
Lâ-mekân ikliminin azm edenin yoldâşıyız

Can Hatayî

-1-

Evvel ol Allah'ın adı söylenür
Cümle ibadetin başıdır tevhid
Pîrim Şeyh Safi'den bize kalmıştır
Sofi kardeşlerin kânıdır tevhid

Her kim Şeyh Safi'nin emrini tutmaz
Yorulur bu yolda menzile gitmez
Gayrı millet ana itibar etmez
Cümle ibadetin başıdır tevhid

Tevhid ile bitmez işler bitmiştir
Tevhid ile dünya karar tutmuştur
Tevhid ile talib Hakk'a yetmiştir
Dermansız dertlerin dermanı tevhid

Mürebbisiz müsahibsiz damensiz
İkrarından dönen yanar imansız
Yakın ihlâs ile çağır gümansız
Şeyh Safi'nin armağanıdır tevhid

Can Hatayî'm tevhid derya denizdir
Tevhid etmeyenler bizim nemizdir
Pîrim Şeyh Safi'den sermayemizdir
On iki imamın erkânıdır tevhid

-2-

Bendenin derdine gel derman eyle
Cümlenin derdine derman olan Şah
Özünün hükmüne bir ferman eyle
Cümle âlem* hükmüne ferman olan Şah

Seyrangâhın oldu arşın yücesi
Düldül'ün iyesi Kamber hocası
Server Muhammed'in Miraç gecesi
Yedinci kat gökte arslan olan Şah

---

* *Cüml'âlem* gibi okunacak

Bir ismin Haydar'dır bir ismin Ali
Hak celleyi sana demişim beli
Sensin bu dünyanın evvel âhiri
Onsekiz bin âleme iman eden Şah

Musa gibi asası Ejderha olan
İsa gibi ölüye hem hayat bulan
Muhammed aşkına Zülfikar çalan
Mü'minin küfrünü iman eden Şah

Can Hatayi'm eydür meydanda merdim
Her nereye baksam Ali'yi gördüm
Her sabah her saat ezberim virdim
Mü'minin kalbinde izan olan Şah

-3-

Lâhmike ol lâhmi ikrar bir iken
Muhammed Ali'ye munis yâr iken
Nice bin yıl evvelinde var iken
Ziya kandilinde durandı Ali

Bir zaman Cebrail havada gezdi
İsmi cismi levhi kalemi yazdı
Hakk'ın emri ile ol hazır düzdü
Dünyanın binasın kurandı Ali

Bir top nurdan damızlığı çalınca
Muhammed Ali'den haber alınca
Bilesince ol Muhammed gelince
Şehadet parmağın emendi Ali

Kuduretten mim duası kaşında
Zühre yıldızı var erin döşünde
Beşikte yatarken buçuk yaşında
Çekip ejderhayı ayırandı** Ali

Âlem arz'eyledi ol Kaf dağını
Orda seyreyledi devin bağını
Hurma çubuğuyla baş parmağını
Kaim bendeyleyib sarandı Ali

Daha civan idi genç idi yaşı
Durmazdı atardı putlara taşı

** *ayrandı* gibi okunacak

Ona inanmadı rakibi naşi
Taş edip putları kırandı Ali

Düldül celâllendi kanadın açtı
Yerde mi yürüdü gökte mi uçtu
Ol zaman kâfire bir heybet düştü
Hint'te Muhammed'e erendi Ali

Erzene gölünde Selman'a erdi
Selman bir top nergis hediye verdi
Selman hurma yemez o hurma yerdi
Çiğidi Selman'a verendi Ali

Toplandı cemaat hep gitti birden
Görelim ne eder ol Şah-ı Merdan
Seksen deve yükü Zilli Hisar'dan
Duranın borcunu verendi Ali

Şu cismim içinde ol canım Ali
Hem dinim imanım mezhebim Ali
Gece mahım gündüz güneşim Ali
Mağripten maşrıka erendi Ali

Ali'm haykırarak bir nâra urdu
Kal'a kapısının kilidin kırdı
Ruhbanlar Ali'ye kırk sual sordu
Orda mâ'nasını verendi Ali

Ali'm şahin oldu havaya ağdı
Ezan sünnet edip hem salâ verdi
Ali'm de ruhbana bir sual sordu
Orada ruhbanı yorandı Ali

Binbir dondan başgösterdi ayrılmaz
İhlâs ile seven âşık yorulmaz
Can Hatayi'm kula İhlâs sorulmaz
Mizanın başında durandı Ali

-4-

Yüzüm süre süre meydana geldim
Çünkü bin kan ettim mürvete geldim
Ben cürmümü bildim meydana geldim
Çünkü bin kan ettim mürvete geldim

Erenler..................çok açarlar
Hallederler müşkülcüğün seçerler
Mürvet diyenin kanından geçerler
Erenler kan ettim mürvete geldim

Altısında yerler gökler oluptur
Yedisinde kararcığın buluptur
Mürvet Şah-ı Merdan'dan kalıptır
Erenler kan ettim mürvete geldim

Can Hatayî'm âhir figana doyulmaz
Hak'tan gelen yazıcıklar bozulmaz
Medet mürvet diyen cana kıyılmaz
Erenler kan ettim mürvete geldim

-5-

Gönül aşk kitabın sen al eline
Serimize ne yazılmış görelim
Şehadet kelâmın getir diline
Din serverine salâvat verelim

Din serveri Hak Muhammed Ali'dir
Bizden ihtiyarlar bizden uludur
İnayet umduğmuz kerem-kânıdır
Derdimizin dermanını görelim

Dinlen gelen imamların sesidir
İmam Zeynel imamların hasıdır
İkrarını inkâr eder âsidir
İnkâr edenin boynuna salalım

İnkâr eden münkir Hakk'a kul olmaz
Çoşkun aksa muhabbeti göl olmaz
Muhammed Bakır'ın sırrı denilmez
Sizin ile hal evine varalım

Hal evinde hal olalım hal ilen
İmam Cafer bir yol kurmuş yol ilen
Sizin ile konuşalım dil ilen
Teselli nasihat öğüt verelim

Bir teselli ver bir müşkülün kandır
Yönünü Musi-i Kâzım'a döndür
Hakk'ın muhabbet çerağın yandır
Hakk'ın huzuruna doğru varalım

Sevdiğimdir Hak nazarı bakıtan
İmam Iriza'dır bizi okutan
Aradın ne buldun yetmiş ikiden
Saç özünü yetmiş üçe girelim

Geliciden gel olursa durulmaz
Taki'yi Naki'yi seven yorulmaz
İkilikle Hak cemine varılmaz
İkiliği öz evinden ıralım

Hak taâlâ sordu teslim kulları
Çoşkun akar muhabbetin selleri
Şah hasanü'l Askeri'nin gülleri
Gülşen bahçesinde açmış derelim

Can Hatayî bülbül intizar güle
Şah Muhammed Mehdi zuhura gele
Düşmüşlerin elin tutup kaldıra
Hakk'a temenna edip yüzler sürelim

-6-

Türlü günahların yere dökülür
Hak için abdesti aldığın zaman
Sağ yanına iki melek dikilir
Sabah namazımı kıldığın zaman

Gökten yere indirirler Burağ'ı
Hû deyince yakın eder ırağı
Dünyada ahrette yanar çerağı
Öğlen namazını kıldığın zaman

Yerden göğe saf saf olur melekler
El kaldırın kabul olur dilekler
Bize nazar eyler çarkı felekler
İkindi namazın kıldığın zaman

Kalbi pâk olanlar Hak sırrın sezer
Kiraman kâtibi hayrını yazar
Firdevs-i âlâda salınır gezer
Akşam namazını kıldığın zaman

Mü'min olan canlar beş vaktin kılar
Anın içi dışı nur ile dolar
Muhammed Mustafa şefaat kılar
Yatsı namazını kıldığın zaman

Can Hatayî'm Hakk'ı dilinden komaz
Daima ederiz biz Hakk'a niyaz
Yedi Yâsin ile üç kere ihlâs
Hak nasip eyleye öldüğüm zaman

-7-

Talibe nasihat eylese üstad
Özünün uğrusun yazsa tâlibin
Gönlün gözün meylin akıtsa
Kalbinin pasını silse tâlibin

Eğer nefsin gayretini çekerse
Oysa gözlerini eğri bakarsa
Dünya bir balçıktır çekse çıkarsa
Zulmetten elini alsa tâlibin

İhlâs tâlib mürşidine gül verir
Mürşid anın yaresine el vurur
Talibin işini kim olsa görür
Özüne bir nazar salsa tâlibin

Nasihattır tutana **Can Hatayî**
Şu kalbim evine kursa otağı
Yapışıp da tutsam şöyle eteği
Şöyle bir mürşidi olsa tâlibin

-8-

Yine haramlığa yeltenen sofi
Hak divana varıncağız ne dersin
Sen pîrinden böyle m'aldın öğüdü
Meydana gelmeden beni yu dersin

Gitmez münafıkın kalbi eğrisi
Yıkılan duvarın olmaz barusu
Yüzbin gülbank çeksen geçmez birisi
Yalan yere gülbank çeker hû dersin

Yalancı düşkündür cem'den sürüncek
Aslını duyup da kökün kazıncak
Yüzü yoktur kalkıp cem'e varıncak
Gidene ısmarlar beni (?) ne dersin

Kalkıp ayak ayak cem'e varınca
Günahların bilip dâra durunca
Sofular üstüne bir harf var nice
Gönahkâr ben değil daha şu dersin

Can Hatayî'm niçin mâ'na bilmezsin
Pîrine inanıp yola gelmezsin
Çevrünür çevrünür göle konmazsın
Dolaşırsın dört köşeyi su dersin

-9-

Sofu üç pınarın başın bilin mi
Anı bilen şu cihanı fark eder
Kim sürdü deryada kuşun izini
Anı bilen şu cihanı fark eder

Kalem alıp kaşlarını yazmalı
Seyyah olup şu âlemi gezmeli
Bir kuş gördüm ayakları çizmeli
Anı bilen şu cihanı fark eder

Hastaneye uğradım sormadım halin
Başcağızı kabak ayağı yalın
Üç evlât doğurmuş bir erkek gelin
Anı bilen şu cihanı fark eder

Bahçesinde al domurcuk gülü var
Ağzı birdir amma iki dili var
Padişahtır memleketi ili var
Anı bilen şu cihanı fark eder

Can Hatayî'm eyder ey Şah-ı Merdan
Gene selâm geldi gül yüzlü pîrden
Server Muhammed'in hatemi nurdan
Anı bilen şu cihanı fark eder

-10-

Bir kişi pîrinin yüzünü görse
Ay ile güneşi görmüş gibidir
İnsan ayağına sürse yüzünü
Yetmiş yıl Kâ'be'ye varmış gibidir

Ezazil'e bakmasa baksa yerinse
Eğer gönlünde kin kibir var ise
Kişi benlik ile dare durursa
Şeytanın dârına durmuş gibidir

Bu yola gidemez değme bir kişi
Anın şer işlerden ayrılmaz başı
İkrarını inkâr etse bir kişi
Hakk'ın hanesini yarmış gibidir

Can Hatayî'm eyder reha gelse
Her kişi günahın özünde bulsa
Bir yoloğlu kızın zâhide verse
Yetmiş evliyayı kırmış gibidir

-11-

Yedi kat yer ile gökler yok iken
Muhammed Ali'de nur değil midir
On sekiz bin âlem safi su iken
Nice bin yıl evvel Ali geliptir

Rahmet-i havadır canım Mikâil
Yer gök yaratılmadan kim idi sâil
Deryanın yüzüne gidip Cebrail
On sekiz bin yıl havada dönüptür

On sekiz bin dahi dönenden sonra
Kanadı yorulup kalandan sonra
Kubbenin üstüne konandan sonra
İçinde bir şahin nice kalıptır

Elif'in altında ba'yı görmeyen
Varıp ye'ye ikrarını vermeyen
Bu dünyada musahibin bulmayan
Kıyamet gününde mahrum kalıptır

Can Hatayî on'ki imam âşığı
Kahrini çekenler bulur ışığı
Ya nedendir Muhammed'in beşiği
Cennet-i âlâda nurdan geliptir

-12-

Naci derler bir güruha uğradım
Hepsi birbirinden tutmuş elini
Mekânınız nerde deyü söyledim
Mekân tutmuş muhabbetin gölünü

Muhabbet gölünden sütü alınmış
Kırklar ile damızlığı çalınmış
Orucu tutulmuş namaz kılınmış
Hak komamış o kullara zulümü

Yükünü lâ'lü gevherden tutmuşlar
İletmişler bir nizamda tartmışlar
Şah bahçesinde muhabbet etmişler
Öğrenegör bağbandının dilini

Öz kemandar isen attığın gözet
Ârif hoca isen dükkânın bezet
Gen bağla yıkdığın gönülü düzelt
Anlayasın muhabbetin selini

İnince türaba heman hâk oldum
Hüseynîler gibi aynım tek oldum
Bir pîre uğradım yundum pâk oldum
Anınçün ihtiyar kılman ölümü

İksir şerbetinden içen alildir
Kırklara nişan gösteren saildir
Can Hatayî türabına kaildir
Hocam esirgesin mü'min kulunu

-13-

Gelüb ihlâs ile yola gidenin
Derece gönlünde güman gerekmez
Sil süpür kalbini evin pâk eyle
Mü'minin aynası duman gerekmez

Bir kişinin iki yerde eli olsa
Faidesi olmaz Ali oğlu olsa
Musahibden gizli dulda yeri olsa
Andan sana gelen iman gerekmez

Musahib mürebbi yolda bir kişi
Dili söyler amma değildir işi
Çünki baş etmezsin tuttuğun işi
Er yükü gevherdir saman gerekmez

Mürebbî musahib cesedde canım
Mürebbî imanım musahib dinim
Âşina et yolda........kanın (?)
Önü yahşi sonu yaman gerekmez

Can Hatayî'm eydür düşürdün derde
Zavallı sofudan kalkmıyor perde
Gördün ki bir lokma geldi bir yerde
O lokma çiğ ise yemen gerekmez

-14-

Üç sünneti yedi farzı bilmeyen
Sofuyum der ise inanmayasız
Üstad nefesidir şahın yanında
Bir nefesten dahi kocunmayasız

Gelin gelin musahible oturun
Halifeden tac ü hırka getürün
Özünüzü meşayihe yetürün
Siz de şehid gibi tünemeyesiz

Eğer yok ise şekk ü gümanın
Murassız metalib ola demanın
Kılınmıştır farzın budur imanın
Mansur gibi dârdan dönmeyesiniz

Cem'iyyette niyazınız yetmesin
Tarikatta hiç sorulmaz hatasın
Üçüncü talip yerine otursun
Erkân budur bundan dönmeyesiniz

On iki imam katarına secd'eyle
Üstadı nefsidir yerişti böyle
Kadrinin bittiği yere dek söyle
Üğrünüp taşraya el sunmayasınız

Can Hatayî'm secde kılın dergâha
İnanın hakkında etmiş kâf ü ha
Dünya kullarını vermişler şaha
Ahret sultanından ayrılmayasınız

-15-

Beli dedik beliye
Tâ ezel ezeliye
Bir güvercin cara geldi
Hazret-i Ali'ye

Hem Ali'sin hem Veli
Hem cömertsin hem gani
Şahin bizi alıyor
Kurtar bizi yâ Ali

Ali'm sözün hakladı
Dört yanını yokladı
Çaldı ol güvercini
Dizi altına sakladı

Beli dedim bestine
Âşık oldum üstüne
Gökten bir şahin indi
Ali'nin dizi üstüne

Hey buraya buraya
Merhem sarın yaraya
Süre süre getirdim
Avım geldi buraya

Ali'm der ki nâmerde
Sözüm yoktur cömerde
Çün bu av senin idi
Niçün alman yabanda

Yabanda alamadım
Kanadım salamadım
Hastalıktan kalkmışım
Ulaşıp alamadım

Var git kuş işin işle
Hakk'a yarar iş işle
Sana bir koyun verem
Güvercini bağışla

Tavındandır tavından
Yâd yeğ midir avımdan
Dünyanın malın versen
Yine geçmem avımdan

Oynun yetmez oyuna
Al sok beni koynuna
Yuvada yavrum kaldı
Emaneti boynuna

Ali haykırdı çoştu
Tüyü ürperdi donun biçti
Çekti Zülfikar'ını
Kendi etine başladı

Dur Ali'm mert imişsin
Mertlerden mert imişsin
Sana cömert derlerdi
Gayet cömert imişsin

Kalkın kuşlar uçalım
Hak'tan yana göçelim
Ali minnetçi düştü
Güvercinden geçelim

Kalktı kuşlar uçtular
Hak'tan yana göçtüler
Mikâil'le Cebrail
Ele ayağa düştüler

Can Hatayî'm nur oldu
Hep bu sözler sır oldu
Şahin ile güvercin
Her biri bir er oldu

-16-

Bağdan bağa öte öte
Bülbül gel bizim bağa gel
Bizden sana gelmez hata
Bülbül gel bizim bağa gel

Her gülü bitirir toprak
Gövdeden yetirir yaprak
Temâşâ eyle renge bak
Bülbül gel bizim bağa gel

Gül Muhammed'in yasıdır
Cümle çiçeğin hasıdır
Onu sevmeyen âsidir
Bülbül gel bizim bağa gel

Birbirinin serindendir
Muhammed'in terindendir
Alnındaki nurundandır
Bülbül gel bizim bağa gel

Ağlar **Can Hatayî'm** ağlar
El hakk sade kara bağlar
Yaz bahar olduğu çağlar
Bülbül gel bizim bağa gel

-17-

Gaziler dertlere derman
Bulunur Sultan Balım'dan
Sınık gönüllere merhem
Verilir Sultan Balım'dan

Budur âlemler âlisi
Cümle gerçekler velisi
Gaziler aşkın dolusu
Sunulur Sultan Balım'dan

Er benliğin dilden kesip
Nefsin ejderhasın basıp
Gümansız talibe nasip
Verilir Sultan Balım'dan

Âşıkâ ta'n etme yâ'ni
Dergâha döndürmüş yönü
Dünü günü kudret hunu
Sürülür Sultan Balım'dan

Can Hatayî'm der bendesi
Nazar etmiş haslar hası
Sınık gönüller aynası
Silinir Sultan Balım'dan

-18-

Ben feleğe zâr ederim
Daim Hakk'a fizahım var
Günahım çok gümanım yok
Muhammed gibi şahım var

Artıktır Ali'nin demi
İmam Hasan gevher kânı
Şah İmam Hüseyin gibi
Mafullahda dergâhım var

İmam Zeynel lâ'l-i gevher
İmam Bakır kırar küffâr
Mihr içinde İmam Ca'fer
Şems kamer bedir mahım var

Musa-yi Kâzım'a düştük
İmam Rıza'ya ulaştık
Muhammed Taki'den içtik
Dolu dolu kadehim var

Can Hatayî'm lâyık candır
Askeri dindir imandır
Mehdi-i sahip-zamandır
Mürvetli pâdişahım var

-19-

Diz çöküben zikr edelim
Can ü dilden illâllâh Hû
Yedi ceddin yarlıgamış
Anınca illâllâh Hû

Bunda yanar imiş odlar
Anda olurmuş heybetler
Cehennem kapusun kilitler
Anınca illâllâh Hû

Okumuşum dört kitabı
Âyet âyet ü harf be harf
Cümlesinden gürbüz erdir
Anınca illâllâh Hû

Başı yasdığa düşünce
Gezer imanın kasdına
Şeytan ana zafer kılmaz
Anınca illâllâh Hû

Can Hatayî'm hepisine
Andan şâhin tapusuna
Sekiz uçmak kapusuna
Anınca illâllâh Hû

Aruz Şiirler

-20-

-Fâilâtün fâilâtün fâilatün fâilün-

Geldi ol gece çağırdı yâ Muhammed Mustafa
Hak seni Mîrâç'a okur dâvete kadir Huda

Ol emânetim budur ki bir irehber dutasın
Kadimi erkâna yetüb târik-i mustâkime

Muhammed sükûta vardı yoktur andan bir aziz
Şimdi senden el dutâyım Hak buyurdu ve'd-duha

Habibullâh'ın belin bağladı âhir Cebrail
İki gönlü bir edüben yürüdüler dergaha

Vardı dergâh kapusuna gördü bir arslan yatur
Arslan anda hamle kıldı başta koptu bir niza

Dedi ki sırr-ı kâinat korkma benim hâbibim
Hatemi ağzına ver ki senden ister nişane

* Ölçüsü çok bozulmuş

Hatemin ağzına verdi arslanı kıldı sakin
Muhammed'e yol verildi arslan gitti nihane

Vardı Hakk'a dâ'va etti önce bunu söyledi
Ne güzel sırrın var imiş hayli cevrettin bana

O benim sırr-ı devletim sana tabi hayatı
Geldi eşiğe başeğdi kıble-i kıblegâha

Baktı bir bî-çâre derviş anı yutmak diledi
Ali bile olsa idi dayanamaz o cana

Doksan bin kelâm danıştı iki gönül dostuna
Tevhidi armağan etti yeryüzünde insana

Muhammed ayağa durdu ümmetini diledi
Ümmetini yarlıgadım dedi Perverdigâr'a

İndi türap etti yüzün Hakk'a teslim etti özün
Hak tapşırıp salkım üzüm Hüseyn ile Hasan'a

Eğülüben secde kıldı hoş ol Züldan'ım dedi
Kalktı evine giderken yol uğrattı kırklara

Vardı kırklar sohbetine oturup oldu sakin
Cümlesi de secde etti Hazret-i Emrullaha

Kuduretten bir el geldi ezdi şerbet eyledi
Hâtemin gördü Muhammet uğradı müşkül hala

Selman anda hazır idi Şeydullah'ın dilinde
Bir üzüm tanesi koydu Selman da keşküllaha

O şerbetten biri içti cümlesi oldu hâyran
Mü'min müslim üryan büryan başladılar semaha

Cümlesi de el çırptılar dediler Allah Allah
Muhammed de bile girdi kırklar ile semaha

İbadetler kadim oldu erkân yerini aldı
Muhammed'i gönderdiler hatırlar oldu safa

Evine gitti Muhammed Ali Hakk'ı dâvet etti
Hatemi önüne koydu dedi sadak Mürteza

Evveli sen âhiri sen evliyalar sahibi
Cümlesi de sana tâbi dedi Şah-ı Evliya

Can Hatayî'm vakıf oldu bu sırın ötesine
Haklı sözü inandıra özü çürük ervaha

-21-

-Fâilâtün fâilâtün fâilatün fâilün-

Lâ fetâ illâ Ali'dir ol erenler serveri
Lâ seyfe illâ Zülfikar bâbında tîğ hançeri

Evvel ü âhir Ali'dir zâhir ü bâtın Ali
Hükmü ile ayağa saldı Rûm ü Şam her yeri

Cebrail'e tercümânı çekti şâh-ı evliya
Tercüman geldi getirdi anda sib-i ahmeri

Ol sebepten çâryâre kıldı ber sen gördü hep
Evce vardı hazreta çağırdı Allah ekberi

Biri Fâtımâ biri Düldül idi ol çâryâr
Biri Zülfikar idi biri Ali'nin Kanber'i

Herbirin bir zâta kıldı ol kadimi Lemyezel
Kudretinden vardı şaha hizmet etti herbiri

Ey gönül çün şâhı sevdin koma elden dâmenin
Sevenin sevilenindir rûzgârı mahşeri

Bak bakışın al alışın dedi ol şah evliyâ
Ger yana ihlâs kılarsın olmayasın serseri

Şâh-ı Merdân'ın katında kulları çoktur veli
Can Hatâyî'm cümlesinin rehberidir rehberi

-22-

-Fâilâtün fâilâtün fâilatün fâilün-

Men Muhammed ümmetiyim şâha ikrar eyledim
Ali'yi kalbim içinde sıdk ile var eyledim

Hâsan'ın bâğına girdim öterim bedil bedil
Şah Hüseyin bülbülüyüm şöyle ki zâr eyledim

Kuluyum Zeynel-İbâ'nın eşiğinde bir geda
Bâkır'ı şeksiz severim gönlümü var eyledim

Kendimi dellâla verdim ol Ca'fer'in uğruna
Kâzım'ın müşterisiyim anı bazar eyledim

Mûsa Rızâ'nın yolunda doğruyum elif gibi
Şah Takî'ye bâ Nakî'ye doğru nazar eyledim

Hâsan Ali Askeri aşkına içtim bir dolu
Ol Halâc-ı Mansur ile menzilim dâr eyledim

Can Hatâyî'm ihlas ilen men severim Mehdi'yi
Kendini sevdiğim için anı destan eyledim

-23-

-Fâilâtün fâilâtün fâilatün fâilün-

Ey gönül Hakk'ını zikret dil sana ferman iken
Tövbe kıl cemi günâhın derdine derman iken

Sermayeni bir kumaşa ver zarar etmeyesin
Gel sen orda fakir olma bunda bezirgân iken

Alagör eline sen bu fırsatın çevkânını
Atagör devlet topunu dört yanın meydan iken

Tâş ü toprak arasına girmeden bil şükrünü
Yere seril döşek ol gök üstüne sayvan iken

Sen bu dertten ölür oldun ey sefil **Can Hatayî**
Bitmeye binde bir işin gidesin noksan iken

-24-

-Fâilâtün fâilâtün fâilatün fâilün-

Âdemin aslın sorarsan et ilen kandan çıkar
Dünyaya gelince âdem belki zindandan çıkar

Cesedin can konağıdır hoşca gör mihmânını
Sanma ki her dem senindir bu can bu tenden çıkar

Gözümün gevheri neden hâdime sordum haber
Cümle âlemin ışığı ay ile günden çıkar

Evliyâ erkânına her kim ki doğru gelmese
Zülfikar gerdâna uğrar her kim erkândan çıkar

Bu dört harfin mâ'nasını bilmeyen sofi fakih
Üçyüz altmış altı kâf ile nûndan çıkar

Ben ki sultan olayım dersen türâba sür yüzünü
Saklama kalbinde hâset, haset münkirden çıkar

Alioğlu **Can Hatâyî**'m verme dünyâya meyil
Dünyaya meyil verenler âkibet dinden çıkar

-25-

Evvel ivirdim sensin yâ Ali senden medet
Âhirinde derdim sensin yâ Ali senden medet

Hatice bir seyir gördü cennette var üç elma
Elmanın sırrı Fatıma yâ Ali senden medet

Muhammet miraçta o gün bir arslana yetti
Hatemin ağzına attı yâ Ali senden medet

Hasan Hüseyin'e kast eyledi ol yezit
İki ellerin kesik deyü buyurdu yâ Ali senden medet

Yetmiş yıl zindan bekledi imam Zeynel Âbidin
İmam Bâkır onu kurtar yâ Ali senden medet

İmam Câ'fer'i Sadık'tan Musa-yı Kâzım'a
İmam Irıza'ya yetür yâ Ali senden medet

İmam Muhammet Taki'nin sırrı var Ali Naki'nin
Askeri'ye imdat eyle yâ Ali senden medet

İşte geldi **Can Hatayî** Mehdi-i sahip zaman
İmamlara kılavuzdur yâ Ali senden medet

Derdimend Hatayî

-1-

Aman hey erenler mürüvvet sizden
Öksüzem garibem ihsana geldim
Bu yetim halime merhamet eyle
Ağlayu ağlayu meydana geldim

Şah'ın bahçesinde bir garib bülbül
Efkârım artmakta halim pek müşkül
Koparmadım asla kokladım bir gül
Kâfir oldum ise imana geldim

İkilik perdesi yoktur özümde
Birliktir muradım özüm sözümde
Gece gündüz daim Hak niyazında
Kıblegâhım Şah-ı Merdan'a geldim

Gönül şahinini saldım havaya
Akıl sefinesin vermişem zaya
Yüzüm sürelgeldim ben hâk-i pâye
Server Muhammed'e Selman'a geldim

Muhammed Ali'nin kullarındanım
Âl-i Aba nesl-i Hayderindenim
İmam-ı Ca'fer'in mezhebindenim
Derdimend Hatayî ihsana geldim

-2-

Gece gündüz hayaline yanarım
Bir gece rüyama gir Hacı Bektaş
Günahkârım günahımdan bîzârım
Özüm dâra çektim sor Hacı Bektaş

Yandı bu garip kul nedir çâresi
Yine tazelendi yürek yâresi
Onulmaz dertlere derman olası
Bu senin bendindir sar Hacı Bektaş

Derdimin dermanı yaramın ucu
Dört güruh mevcuttur güruh-i Naci
Belinde kemeri başında tacı
Yüzünde balkıyor nur Hacı Bektaş

Sâdıkların sıdkı âşığın renci
Pîrlerin hem pîri gençlerin genci
Hem derya hem sadef hem dür hem inci
Hem umman hem ırmağ göl Hacı Bektaş

Gâhi bulut olup göğe ağarsın
Gâhi yağmur olup yere yağarsın
Ay mısın gün müsün kanden doğarsın
Ilgıt ılgıt eser yel Hacı Bektaş

Arının yaptığı bala benzersin
Şu gurbet illerde gönlüm eğlersin
Bend edip de ikrarına bağlarsın
Sâilin sattığı kul Hacı Bektaş

Derdimend Hatayî eyler niyazı
Ulu pîr katardan ayırmaz bizi
Bu mahşer günüdür isteriz sizi
Muhammed önünde car Hacı Bektaş

Derviş Hatayî

-1-

Eğer tarikatten haber sorarsan
Murteza Ali'dir pîrimiz bizim
Göregeldiğimiz süregideriz
Kırklardan ayrılmış sürümüz bizim

Biz kâmiliz kâmile kem bakmayız
Rıza katarından taşra çıkmayız
Cennet cehennem korkusun çekmeyiz
Bunda sorulmuştur sorumuz bizim

Şükür olsun gerçeklere baş koştuk
Çiğimiz kalmadı güzelce piştik
Ne yoldan ne farzdan sünnetten düştük
Bine sayılmıştır birimiz bizim

Heman kazancı meydana getürün
Eksiği var ise siz de bitürün
İşte musahip yurduna oturun
Bir can gediğidir birimiz bizim

Derviş Hatayî der gerçek erenler
Anda pişman olur bunda yelenler
Bin kana bir mürvet dedik erenler
Gerçekler eridir dârımız bizim

-2-

-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün-

Gel gönül okuyalım ism-i Â'zam duasın
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar
Bil ki yakın silesin sen ol gönüller pâsını
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Zülfikar'la tâc ü Düldül geldi Ali destine
Ali Zülfikar kuşandı gitti kâfir kastine
Hem bu duâ yazılıdır Zülfikar'ın üstüne
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Dünü günü çığrışırlar yâ Muhammed yâ Ali
Muhammed'le Ali idi iki cihan serveri
Her gazâ da okur idi bu duâyı yâ Ali
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Münafıklar bu duanın mâ'nasına ermedi
Çektiler Mansur'u dâre dediğinden dönmedi
Halilullah dua ile nâr içinde yanmadı
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Bu duâyı okuyanın bil ki kalbi pâk olur
Dünü günü ivirdi budur ki hakkı hâk olur
Koklamasa dinlemese günahımız af olur
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Ali düşündü ayıttı devin evvel bâğını
Sinesine çekti devin hicranının dağını
Hurmanın bir çubuğuyla bağladı parmâğını
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Bâki değil iş bu dünyâ bî-vefâdır bî-vefâ
Eyyüb'e verildi mihnet çok cevir ile cefa
Duayı okudu Eyüb buldu derdine şifa
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Onsekiz yıl Kaf dağında etti cenk Hamzâ tamam
Kırar idi kâfiri vermedi zerrece aman
Dünü günü bu duâyı okur idi her zaman
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Yûsuf'u zindâna saldı Yâkub'unu kıldı zâr
Yûsuf'a yine bu duâ idi zindan içre yâr
Yer ile gök hem bu duâ ile kılmıştır karar
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Mûsa Hakk'a Tur dağında hem münâcât eyledi
Nemrut özün birlemedi gör ki orda n'eyledi
Evliyâlar enbiyâlar bu kelâmı söyledi
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Her kişi ki okur ise dâima bu duayı
Kalmayıser gönülünde zerrece bir gümanı
Bu duâ ile tamamdır hem dini hem imanı
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Süleymân'ın parmağında burhan idi bu dua
Hem gine her hükmüne de ferman idi bu dua
Âhirette çok gerekli burhan idi bu dua
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Kendi miraçtan gelirken ol hatemü'l-enbiya
Hâtemin ağzına attı dişledi ol Murteza
Dervîş Hatâyî'nin virdi oldu şimdi bu dua
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Kul Hatayî

-1-

Genç ilinde gonca gibi görünen
Yalvaralım Pîrim Abdal Musa'ya
Şems ü kamer gibi doğup dolunan
Yalvaralım Pîrim Abdal Musa'ya

Dervişleri ak giyerler donudur
Kuduretten akıp gelen hûrudur
Nesli Ali kendi İbrahim sanudur
Yalvaralım Pîrim Abdal Musa'ya

Holope'nin Elmalı'nın bekçisi
Tekelü'nün evliyası gözcüsü
Hacı Bektaş ocağının aşçısı
Yalvaralım Pîrim Abdal Musa'ya

Muhabbet dalında pembe gülümüz
Hakikat bendinden gelir selimiz
Kul Hatayî'm ayrılıyor yolumuz
Yalvaralım Pîrim Abdal Musa'ya

Pir Hatayî

-1-

Pervâneyi aşk oduna düşüren
Mürvet Şah-ı Merdan sana sığındım
Dalga urup deryaları çoşuran
Mürvet Şah-ı Merdan sana sığındım

Mansur'u berdar eyleyip astıran
Çekip Zülfikar'ı taşı kestiren
Miraç'ta Habib'e nişan gösteren
Mürvet Şah-ı Merdan sana sığındım

Fâni imiş şu dünyanın ötesi
Söylerim sözümün var mı hatası
Hasan ile Hüseyin'in atası
Mürvet Şah-ı Merdan sana sığındım

Zindan'da Zeynel'in paçını veren
Muhammed Bakır'ın gönlüne giren
Mahrum kalmaz dergâhına yüz süren
Mürvet Şah-ı Merdan sana sığındım

Cafer-i Sadık'sın Musi Rıza'sın
Mü'mine ikrar münafığa cezasın
Sahibü'l evliya setr-i Huda'sın
Mürvet Şah-ı Merdan sana sığındım

Taki Naki her dertlere devasın
Hasanü'l Askeri şerif likasın
Muhammed Mehdi'sin şah evliyasın
Mürvet Şah-ı Merdan sana sığındım

Pir Hatayî'm ziyan etmez kârından
Her kula bir sevda vermiş serinden
Sırattan mizandan mahşer yerinden
Mürvet Şah-ı Merdan sana sığındım

-2-

Allah meded yâ Muhammed yâ Ali
Yüzbin günah etsem geçer sabahtan
Ne haddim ki gümanlıya kul olam
Pîrim günahımdan geçer sabahtan

Fikr edemez tama' eder akçeye
Akçesini verir türlü bohçaya
Bülbül feryad eder güllü bahçeye
Güller gözyaşını döker sabahtan

Musahib olanlar ileri gelsin
Âşnası olanlar şâd olsun gülsün
Kırkların ceminde irfana girsin
Kırklar bize yardım eder sabahtan

Akşam oldu güneş erer seyrine
Talip olan hub çevrinir pîrine
İki gönül düşünce birbirine
Ali muradını verir sabahtan

Dünyanın ötesi göçe göç imiş
İkrardan dönenin sonu hiç imiş
Hakk'ın divanında belli suç imiş
Pîr Hatayî'm göçtü gider sabahtan

-3-

Ağ Deniz dibinde bir ceme vardım
Oturmuş üç kimse bir mâ'na söyler
Aman mürvet dedim dârına durdum
Ali'nin gittiği irfanı söyler

Gelin bu kırkların meyinden için
Evvel pazarlıkla özünüz seçin
Habibin Hakk'ına verdiği koçun
O da İsmail'e kurbanı söyler

Cebrail kuş olup nûra konunca
Gökten yere bol ırahmet inince
Yâ Ali'yi görüp ikilenince
Üçyüz yıldan sonra amanı söyler

Selman oğlanı getürdü çiğninde
Zühre yıldızını gördü alnında
Dedem Muhammed'in zihni halinde
Ol demde sürdüğüm irfanı söyler

Veyis kalktı yeryüzünü aradı
Deryanın dibinde bir didar gördü
İnsanın elinden muhabbet aldı
Şimdi **Pîr Hatayî'm** zamanı söyler

Sultan Hatayî

-1-

Meclise getirmen öyle hayını
Erenler elinden alır payını
Ayn-ı ceme gelen kurban koyunu
Hak için kardaşlar yer dedi bana

Mürşid ateşidir yansın erisin
Arslan Ali cümlemizden ulusun
Ayn-ı ceme gelen kurban derisin
Al git irehbere ver dedi bana

Bunda gördüm Muhammed'in düşünü
Ali'ye de pay çıkardım döşünü
Ayn-ı ceme gelen kurban başını
Mürşide yetenler yer dedi bana

Bunda gördüm Muhammed'in burağın
Muhammed Ali'ye verdi darağın
Ayn-ı ceme gelen kurban yüreğin
Dört kapısı muhkem yer dedi bana

Bunda gördüm Muhammed'in donunu
Muhammed Ali'ye döndü yönünü
Ayn-ı ceme gelen kurban kanını
Al da alnın üzre sür dedi bana

Kanı yere döküp çiğnemesinler
Men deli söylerim dinlemesinler
Bir haklı nefestir tanlamasınlar
Sultan Hatayî'nin dir dedi bana

-2-

Dünü gün isteğim budur Huda'mdan
Mürşidimden gayrı nem var benim de
Daima ayırma beni izinden
Mürşidimden gayrı nem var benim de

Mürşide hile olmaz doğru gelinür
Yalanın bünyadı yoktur delinür
Her ne ister isen anda bulunur
Mürşidimden gayrı nem var benim de

Yedi yerde İmam Ca'fer makamı
Verdiler elime çün erzakımı
Nakd elinde Şeyh Safi'nin makamı
Mürşidimden gayrı nem var benim de

Muhammed Ali'nin doğru erkânı
Mürşidine var ki gözetsin seni
Mürşidin gemidir talib yelkeni
Mürşidimden gayrı nem var benim de

Bu sözü söyleyen **Sultan Hatayî**
Hatayî'den gayrı kim var gedayi
Saların üstüne bin bir kazayı
Mürşidimden gayrı nem var benim de

-3-

Hak kendi cismime nazar eyledi
Kuduretten doldum dolu zât ile
Hak birdir Hak ile vücuda geldim
Çar ânâsır ile şeş cihet ile

Pîrler nefesiyle uğradık ceme
Gönlümüz şâz oldu girmeyiz gama
Mübarek ismini verdi âdeme
Bist ü heşt ü hazret yedi hat ile

Açarsan perdeyi ayan edersin
Hakk'ı öz kalbinde beyan edersin
Sanma ki işinde ziyan edersin
Mehdi de bendedir mu'cizat ile

Dükkânlar çağrışır dili bendedir
Bülbüller çağrışır gülü bendedir
İnsin cinnin dahi dili bendedir
Musa da bendedir kelimat ile

Ben de şu cihana uğradım geldim
Bir pınar üstüne bin yaprak oldum
Güç ile kâfire hükümet kıldım
Elimde nişanım hoş berat ile

Bize nâ-hak diyen yezit nic'oldu
Vücudu dopdolu endişe doldu
Okuyup tınmayan molla nic'oldu
Dürüst abdest aldım taharet ile

Görün şu mollayı yolundan azmış
Ferayi ferayi hat ile yazmış
Kefenim biçtirmiş kabrimi kazmış
Men o kabre girmem bu sıfat ile

Oruç da namaz da hac da bendedir
Yoksul da geda da ucda bendedir
Tamuda o kızgın sac da bendedir
Haşir neşir bende kıyamet ile

Medet mürvet canım **Sultan Hatayî**
Eşiğin kemteri kulun gedayi
Bize yardım eyle masumlar payı
Bir kerem ihsan et hoş sıfat ile

-4-

Şu dünyanın yüz bin türlü hali var
Aklını başına devşir divane
Kişi sevdiğinden hiç vazgelir mi
El sözüne küsen gezer divane

İblis'in atına binip yarışma
O sana ilişsin sen ona ilişme
Sakın olup el işine karışma
Ko sana desinler deli divane

Sakın olup sen aklını yitirme
Gözün gördüğünü çekip getirme
Kalaycının dükkânında oturma
Ağ üstünü kar'edersin divane

İnip benim için kuyular kazma
Kuyuya düşersin yolundan azma
Hasmın ile barış küsülü gezme
Ko sana desinler deli divane

Sultan Hatayî'nin sözünü hakla
Bir gerçek nefesi kalbinde sakla
Hatayi yüklemiş var sen de yükle
Âhiri gidersin ulu divana

-5-

Yaman ucuz düşdüm halkın diline
Bakarım bir kimse beni almıyor
Dilimde okurum binbir âyeti
Birinin harfini biri bilmiyor

Herkes kendi terkisini düzetir
Kul olmadan züldanlığı gözetir
Haram helâl demez elin uzatır
Haram lokma yesem tadı gelmiyor

Bakarlar halime çirkin çuluma
El ne derse desin yekdir halime
Pîrden ihlâs kuşağını belime
Kuşanalı gönlüm karar almıyor

Hezaran gönlümde binbir şanım var
Muhammed Mustafa gibi dinim var
Dahi Hasan Hüseyin'den kanım var
Kılarım davasın günü gelmiyor

Gönül kendi okur kendisi yazar
Yedi dam içinde yetmişi gezer
Sultan Hatayî'm de dükkânın bezer
Kılarım davasın günü gelmiyor

-6-

Biz de hanedana gider der idik
Mihman canlar bize safa geldiniz
H r sabah her sabah yüzüm üstüne
Mihman canlar bize safa geldiniz

Beli dedik bir gerçeğin destine
Canım kurban olsun Hakk'ın dostuna
Her sabah her sabah yüzüm üstüne
Mihman canlar bize safa geldiniz

Tuttuğumuz bir gerçeğin elidir
Gittiğimiz imamların yoludur
Serçeşmemiz Hacı Bektaş Veli'dir
Mihman canlar bize safa geldiniz

Gitti yoldaşlarım kaldım yalınız
Bağçede açılur gonca gülümüz
Şeker mahabbetiz tatlı dilimiz
Mihman canlar bize safa geldiniz

Baykuş gibi ne beklersin viranı
Şükür olsun seni bize vereni
Sultan Hatayî'nin işi yareni
Mihman canlar bize safa geldiniz

-7-

Himmet eylen düzülelim
Gider delil Şah-ı Merdan
Önümüze ışık eder
Yeder delil Şah-ı Merdan

Deliller üruşen olsun
Irıza meydana gelsin
Muratlı muradın alsın
Didar delil Şah-ı Merdan

Mağribi maşrıkı gezer
Aşkın kitabını yazar
Mü'mini katara düzer
Gider delil Şah-ı Merdan

Sultan Hatayî'm der derdim
Sübhan'ım halik ivirdim
Cümlemize ede yardım
Hû der delil Şah-ı Merdan

-8-

Var imdi var imdi var senin olsun
Bir kararı bütün yâr senin olsun

Eğer havalanıp yüksek uçarsan
Yerlerden yukarı gök senin olsun

Mürvet deyüb alçaklara inersen
Bu yeter başına yer senin olsun

Eğer bülbül olub dalda ötersen
Üşte bahçe bâğban bağ senin olsun

Eğer sarraf olub cevher satarsan
Üşte çarşu pazar şar senin olsun

Özün Hakk'a tapşır **Sultan Hatayî**
Üşte kara toprak sar senin olsun

-9-

Neyleyem nişleyem yâr yâd olubdur
Âhımdan zârımdan feryad olubdur

Yârin mahabbeti gönlüm evinde
Yüce dağlar gibi bünyad olubdur

Apardı gönlümü vermez muradım
Evvel ikrar şimdi inkâr olubdur

Horasan ilinde harac verenler
Bağdad'a varınca azab olubdur

Bağdad'a yetişin şahın kulları
Günahın bilenler hem şad olubdur

Pîre hizmet eyle **Sultan Hatayî**
Pire hizmet eden üstad olubdur

Şah Hatayî

-1-

Yol yüğrüktür her sofuya tutulmaz
Müşteri olmazsa gevher satılmaz
Ekmek yedirmekle Hakk'a yetilmez
Hakk'a yarar doğru kul olmayınca

Niceler gelir de tasvire bakar
Kendini bilmeyen odlara yakar
Bir kulaktan girer birinden çıkar
Kursağa bir delik yol olmayınca

Söylenen divandan sen ne anlarsın
Evliyaya gevher olup çağlarsın
Tutmadıktan sonra neye dinlersin
Mani mi türkü mü anlamayınca

Camış gelir kendi kendin kaşıtmaz
Nur doldurup kalp evini ışıtmaz
Binbir kelâm desem birin işitmez
N'eyleyim kulağı sem' etmeyince

Değme sofuların meyi içilmez
Sofrasının baş ucundan geçilmez
Mahmurdur uykudan gözü açılmaz
N'eyleyim marifet kal olmayınca

Engin olmayınca sular çağlamaz
Değme bir sofuya gönül bağlanmaz
Şah Hatayî'm gözüm yaşı sağlanmaz
Özünden bulanıp ağlamayınca

-2-

Gönül ne gezersin seyran yerinde
Âlemde herşeyin var olmayınca
Olura olmaza dost deyip gezme
Bir ahdine bütün yâr olmayınca

Yürü sofi yürü yolundan azma
İlin gıybetine kuyular kazma
Varıp her dükkânda metaın çözme
Yanında mürşidin var olmayınca

Kalktı havalandı gönlümün kuşu
Kavga gıybet etmek kötünün işi
Üstadın tanımaz bunda her kişi
Anın kim mürşidi er olmayınca

Varıp bir kötüye sen olma nöker
Çerhine değer de dolunu döker
Ne Huda'dan korkar ne hicab eder
Bir kötüde namus ar olmayınca

Şah Hatayî'm eder bu sırrı beyan
Kâmil midir cahil sözüne uyan
Bir baştan ağlamak ömredir ziyan
İki baştan muhib yâr olmayınca

-3-

Ger öğüt vereyim öğüt alırsan
Hizmet eyle gene gülü bulunca
Kervan gider sakın geri kalırsın
Hemen elden koma yolu bulunca

Ölürse de çıkmaz yoldan yol eri
Gerçeklerin elindedir yuları
Göründü seyreyle akan suları
Karışır ummana seli bulursa

Arı oldun her çiçekten alırsın
Balın damızlığın kande bulursun
Yetmiş bin âyete delil olursun
Anlayıp da bu mâ'nayı bilince

Dinleyip de bu mâ'nayı yazmalı
Her kişi halince kuyu kazmalı
Yedi padişahlık yeri gezmeli
Haline münasip eri bulunca

Sil süpür kalbini sütten beyaz et
Öldürüp nefsini şeytandan arıt
Doksan dokuz ere çıktı Beyazıt
Haline münasip eri bulunca

Şah Hatayî'm eydür bakma bu hale
Gönlümüzde vardır bir ulu kale
Elif gele ayın gele mim gele
Dertli kullar dermanını bulunca

-4-

Men Ali'yi gördüm arşta dururken
Yerin göğün binasını kurunca
Kimseler ermedi Ali sırrına
Ali Cebrail'e sual sorunca

Nice bin yıl sonra dünyaya geldi
Güruh-ı Naci'ler ana bend oldu
Yerle gök arası nur ile doldu
Muhammed Mustafa zuhur olunca

Muhabbet deryası sel gibi aktı
Gaziler Hatce'nin yüzüne baktı
Muhammed'in teri gül gibi koktu
Ferişţahlar inip yüzler sürünce

Derildiler üçler beşler yediler
Hak lokması geldi anlar yediler
Pîre inanmayana lâ'net dediler
İrfan kurulup da sohbet sürünce

Hak Çalab da bunu böyle buyurdu
İblis olan bu dergâhtan sürüldü
Gönüller bir olup sınık sarıldı
Cebrail de gökten yere inince

Ortaya aldılar İmam Cafer'i
Elele tuttular çekti katarı
Şükreyledi iki cihan serveri
Hutbe okunup da ikrar verince

Okumuşum ağdan bilmem karadan
Bir yol kurdu yeri göğü yaradan
Kaldıralım şek gümanı aradan
Huriler gılmanlar müslim olunca

Muhammed Miraç'ta Burak'a bindi
O Burak ne idi anda göründü
Ay ile gün dahi secdeye indi
Ali'yle Muhammed dâra durunca

Cebrail erkânı eline aldı
Kemerbest bağlayıp beline çaldı
Selman da o demde gazadan geldi
Doldurup badeyi ele alınca

Doldurup badeyi eline aldı
Nuş edip badeyi o demde kandı
Hatice Fatıma Zehra da geldi
Muhabbet mest oldu onlar gelince

Onlar muhabbetle Hakk'a yettiler
Hakk'ın buyruğunu onlar tuttular
Katarlanıp hem dergâha gittiler
Lâhmike lâhm oldu didar görünce

Cennetin içini bir hoş gezdiler
Bir engûr bulunca anda ezdiler
Hak için semahı onlar düzdüler
Ali'yle Muhammed uryan olunca

Cennet kapısını rıdvan açtı
Hikmetin görenlen tebdilin şaştı
Ali'yle Muhammed erkâna düştü
Yer gök titiredi erkân çalınca

Muhammed'im der ki özüm ağlamam
Taliplerin halin nice soramam
Hak emir eyledi menden ayırmam
Kavgasız gıybetsiz ceme gelince

Ali talibini yabana atmaz
Mü'minler havariç sohbetin etmez
Her kim bu nefesi sıdk ile tutmaz
Cehenneme lâyık olur ölünce

Muhammed Selman'a gel dedi geldi
Cebrail nâmeyi Ali'ye sundu
Şükredin talipler yol bize kaldı
Cebrail de gökten yere inince

Gaziler de hep derilip geldiler
Fatm'Ana'nın dâr çektiğin gördüler
Nisa tayfasına müjde dediler
Musahip kapısın Kâbe bilince

Yezitler elini batırdı kana
Ali'yi sevenler gelsinler cara
Bu nefes söylendi yiğirmi hane
Ali'yle Muhammed dara durunca

Şah Hatayî'm daim bunlardan söyler
Bahriler derya-yı ummanı boylar
Her kim bu nefesi sıdk ile dinler
Sırat mizan yoktur onlar ölünce

-5-

Erenler üstüne pervaz dönerken
Evliya cemine gel yanal elma
Cibril'le beraber gökte dönerken
Mü'minler süreğin sür yanal elma

Hak Muhammed Ali kandilde yanar
Hasan Hüseyin'in sırrını sınar
Cennet-i âlâda göverip biter
Destur verdi sana gel yanal elma

Şah İmam Zeynel'e gerçeksin dendi
Muhammed Bâ'kır'a hem rahmet indi
Câ'fer-i Sadık'ın delili yandı
Deliller önüne gel yanal elma

Kâzım Musa Rıza imamlar başı
Tâki'nin Nâki'nin akıyor yaşı
Hasan-ül Askerî Mehdi yoldaşı
Cemalde balkıyan nur yanal elma

Şah Hatayî'm eydür beğleri koşa
Daha neler gelür sağ olan başa
Hazreti Hızır da gele ulaşa
Serini tercüman kıl yanal elma

-6-

Gezip şu âlemi derdime çâre
Bulmayan kardaşım gerekmez bana
Ağladıkça benim gözümün yaşın
Silmeyen kardaşım gerekmez bana

Daima yolda gerekmiş yol eri
Yol erinin elindedir yuları
Başa bir iş düşse benden ileri
Yelmeyen kardaşım gerekmez bana

Ben güzel pîrime olmuşum talib
Neyleyim amennas üstüme kalıp
Şu benim halimden haberdar olup
Bilmeyen kardaşım gerekmez bana

Bülbülün arzusu şol gonca güle
Nazar itikattan itibar dile
Ağlarsam ağlaya gülersem bile
Gülmeyen kardaşım gerekmez bana

Şah Hatayî'm kalkıp şurdan yürüyüp
Hevesinden geçip hırsı farıyıp
Aman mürvet deyip yüzler sürüyüp
Gelmeyen kardaşım gerekmez bana

-7-

Evvel baştan Muhammed'e salavat
Duralım on iki imam aşkına
Ali'm yezitleri kırdı tiğ ile
Kıralım on iki imam aşkına

Evliyalar bülbül olup yurdunda
Dünü gün yüreğim yanar derdinde
Hasan Hüseyin'e olan derdinde
Ağlayalım on iki imam aşkına

Kayseri'de bir el çaldı kafayı
Mısır zenginleri sordu mafayı
Zeynel Abidin'e olan cefayı
Çekelim on iki imam aşkına

Âşıklar da der ki bu haktır size
Şah imam Bâkır da don biçti dize
İmam Ca'fer bir kapı açtı bize
Sürelim on iki imam aşkına

Taki Naki muhabbettir dilimde
Hasanü'l Askeri cism-i canımda
Mehdi gelecektir Hakk'ın yolunda
Diyelim on iki imam aşkına

Şah Hatayî'm on iki imamı sayıp
Gerçek âşık olan can başın koyup
Medet mürvet deyip yüz yere vurup
Koyalım on iki imam aşkına

-8-

Evvel yere göğe bina kuranlar
Ali ile Muhammed'in aşkına
Melekler misali secde duranlar
Ali ile Muhammed'in aşkına

Şeytanı sürdüler faş eylediler
Yezid'in kalbini taş eylediler
Kırklar bir üzümü nuş eylediler
Ali ile Muhammed'in aşkına

Muhammed Ali'dir kuran bu yolu
Cennette açılır mü'minin gülü
Bir ulu dergâhtır sürün bu yolu
Ali ile Muhammed'in aşkına

Muhammed Ali'nin cemine vardı
Kırklar da silkinip ayağa durdu
Doksan bin evliya semaa girdi
Ali ile Muhammed'in aşkına

Şah Hatayî hatmeyledi kelâmı
Evvela Cebrail verdi selâmı
Bir içim su veren mahrum kala mı
Ali ile Muhammed'in aşkına

-9-

Dünü günü arzumanım Kerbelâ
Varalım imam Hüseyn aşkına
Serden gayrı sermayem yok elimde
Verelim imam Hüseyn aşkına

Kapuya kakıttı kırkların birisi
Birrinden mest oldu cümle varısı
Sarıkaya güzel şahın korusu
Konalım imam Hüseyn aşkına

Talip rehberini çiğninde götür
Tamam eyle eksik yerlerin bitür
Rıza lokmasını meydana getür
Yiyelim imam Hüseyn aşkına

Ne hoş öter seherın bülbülleri
Mani söyler Hak ehl'olan kulları
Taze açmış Erdebil'in gülleri
Derelim imam Hüseyn aşkına

Sarayın altından akıyor arklar
Kuruldu semahlar dönüyor çarklar
Teze bir üzümü kırk bölen kırklar
Bölelim imam Hüseyn aşkına

Şah Hatayî'm bu yola beli deyü
Çığrışurlar Muhammed Ali deyü
Cümlemiz bir ikrarın kulu deyu
Duralım imam Hüseyn aşkına

-10-

Erenler serveri şah-ı vilâyet
Aldı mü'minlerin elin eline
Hanedan dostuna eyler hidayet
Mü'min olanları çeker yoluna

Eğer bende isen Şah-ı Merdan'a
Ali gibi sen de kalma noksana
Bir talibi pişür getür meydana
Ezel ebed lâ gelmeye diline

Nasihattır benden sana emanet
Sadık emanete etmez hiyanet
Yemek ile içmek içün bir âdet
Kurdu Hak Arslan'ı mü'min kuluna

Erenler gittiği yolları gözle
Gözet bir kâmilin izini izle
Mü'min kardeşlerin aybını gizle
Girmek ister isen rahmet gölüne

Mürşide rehbere eyle itâat
Zahirde batında gözle sadakat
Muhammed Ali'den kaldı emanet
Bağçe donanınca güller alına

Muhammed Ali kırklara katıldı
Anda varlıkları cümle atıldı
Bir Yahudi'ye kul oldu satıldı
İstek Hak olduğu bundan biline

Şah Hatayî cennet kapusun açtım
Cömerd olanların dolusun içtim
Pahıl olanları ayırdım seçtim
Pahıldan gayrısı cemde buluna

-11-

Temennaya geldim gerçek erenler
Temenna edeyim destur olursa
Mürvet kapıların bağlama bize
İçeri gireyim destur olursa

Pîrim deyü pervaneye geçeyim
İzninizle âb-ı hayat içeyim
İzin olur ise ağız açayım
Bir gevher söyleyim destur olursa

Gene pîri bilir talibin işi
Durmayıp akıyor çeşmimin yaşı
Ma'rifet bağında biten yemişi
Bir miskal dereyim destur olursa

Talip günahkârdır pîrin yanında
Zülfikar oynuyor durmaz kınında
İrehber katında pîr meydanında
Bir kurat alayım destur olursa

Şah Hatayî'm eyder ey güzel şahım
Günahlıyım Hak katında yok işim
Pîre kurban dedim ser ile başım
Serimiz tercüman destur olursa

-12-

Aman mürvet Şah-ı Merdan gel yetiş
Bozuldu bu âlem düzelmez ebed
Kim'ileri çekti kimisi geri
Aradan adâvet kesilmez ebed

Gayet evliyanın delili battı
Sofiler de yol erkânı unuttu
Talibin rehberden korkusu gitti
Tâlib de rehbere sorulmaz ebed

İleru gelenler geriye ürktü
İkrar veren bir sırada duruktu
Biraz yol haini kallaş birikti
Yolda büyük küçük bilinmez ebed

Bir yere bir ocak oğlu gelince
Darılur günahın suçun sorunca
Evliyanın buyruğunu deyince
Kaçtı bir çokları görünmez ebed

Şah Hatayî'm yanar bağrımın başı
Durmayub akıyor gözümün yaşı
Ezel bu irfandan nasibsiz kişi
Elbet bu demlerde bulunmaz ebed

-13-

Menim pîrim Şah-ı Merdan Ali'dir
Sefiller carına yetenden meded
Şehâdet parmağıyla bâb-ı Hayber'i
Hışm ile koparıp atandan meded

Onlar girer zâhir bâtın donuna
Kuduretten hun karıştı ününe
Resul'ün önünde arslan donunda
Habibin uğruna yatandan meded

Onlar idi zâhir bâtın derilden
Bin bilirsen bir haber al bilirden
Yetmiş kere öldürüp de dirilden
Resul'ün destini tutandan meded

Cimcim'in haberin gergerden alan
Kul olup özünü pazara salan
Beşikte ejderha üstüne varan
Ağır yük bendeni çatandan meded

Şah Hatayî'm müşkülümü kandınan
Bir bakışla devi yere bandıran
Üçyüz yıldan sonra nişan bildiren
Selman'a nergisi sunandan meded

-14-

Dinleyin sözlerim mevali canlar
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e
Muhammed Ali'yi sevmedi anlar
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Ali Yezitlerin yayın yasanda
Yezit imamların üstün basanda
Hasan Hüseyin'in başın kesende
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Gör anlar n'ettiler bunca fakiri
Zeynel Âbidin'de etti şükürü
Kirişle boğdular İmam Bakır'ı
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Elindeki tasla ağuyu sundu
İmam Rıza içti hey Yezid dedi
Ol demde Yezid'e lâ'net okudu
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

İmam-ı Taki'ye imam Naki'ye
Ağuyu sundular hem Askeri'ye
Çok cefa kıldılar imam Mehdi'ye
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

Şah Hatayî sözüm şah kılıcıdır
Yezidî olanlar yüzün çevirir
Ey kardeş imamlar zuhura gelir
Anınçün okurum lâ'net Yezid'e

-15-

Kıble tarafından bir yıldız doğdu
Şevkı on sekiz bin âleme urdu
Yezidler mü'mini üstüne aldı
Hâcem hayırlısın yazsın kaleme

Yine kudretinden bir güneş doğdu
Gökteki melekler secdeye indi
Mehdi'nin sadası bağrımı deldi
Zülfikar Kanber'den çıkar âdeme

Şahım gelür sağa sola bakınur
Şah hışmından gökte melek sakınur
Allah deyu ism-i âzam okunur
İki rek'ât namaz vardır kılına

Şah Hatayî yine varayım derse
Varayım da hacı olayım derse
Bu sırrın aslına ereyim derse
Mürşid eşiğini bekler biline

-16-

Ezel baştan Muhammed'e salâvat
Din serveri Muhammed'i görünce
Gönül ne yatarsın elden gelince
Üç duvazdeh imam söylesenize

Serçeşme Muhammed Ali kendidir
Fatıma Hatice ikrar bendidir
İmamlar atası Ali kendidir
Pınarı gözeden bağlasanıza

İmam Hasan bilir ağu tadını
Kerbelâ'da Hüseyin'in adını
Âlemler serveri Zeynel Öbidin
Bahr olup ummanı boylasanıza

İmam Bakır pîr göründü gözüme
İmam Ca'fer mihman oldu özüme
Ne ettiler İmam Musa Kâzım'a
Kâfirlere lâ'net eylesenize

Kâfirler yığıldı etti cezayı
İmamlar serveri Musa Kâzım'ı
Efendimiz Ali Musa Rıza'yı
Medh edip dillerde söylesenize

Şehit ettiniz Muhammet Taki'yi
Geldi geçti türlü diller okuyu
İmamlar serveri Ali Naki'yi
Hasan Al'Askeri'ye ağlasanıza

Şah Hatayî'm eyder Mehdi zamanı
Kaldırın gönülden şeki gümanı
Gönül arz eyledi on ki imamı
İmanı ikrara bağlasanıza

-17-

Yalancı sofiden yer gök de bezer
Dünyada ahrette bulmez fethullah
Kişi ikrarının eri olmazsa
Türlü belâlara uğratır Allah

Her kim rehber buyruğunu tutmazsa
Pîre varıp rızasına yetmezse
Sır içinde sırrı kabul etmezse
Hak Muhammed Ali eder hışmullah

İki musahibin sırrı açılsa
İrehberin buyruğundan kaçılsa
Sır içinde sırrı halka saçılsa
Derdine derman yok mahşerde vallah

Dört kapı emrini tutmazsa bacı
Dünyada ahrette ah çeker gücü
Şefaat eylemez Güruh-ı Naci
Ana hasım eder Hak habibullah

Şah Hatayî'm sırrı açan sofiye
Anın adı Maviye'dir Maviye
Yetemez ahrette o Şeyh Safi'ye
Karadır yüzleri vallâhi vallâhi

-18-

Muhammed Ali'yi candan sevenler
Yorulup yollarda kalmaz inşallah
Ol İmam Hasan'ın yüzün görenler
Hüseyin'den mahrum olmaz inşallah

Zeynel Âbidin'den bir dolu içtim
Muhammed Bakır'la kaynayıp çoştum
İmam Câ'fer'in izine ulaştım
Andan gayrı yola salmaz inşallah

Musa-i Kâzım'dan kopan erenler
Baş can verip bu cemleri görenler
Şah İmam Rıza'ya ağu verenler
Divanda şefaat bulmaz inşallah

Bir gün olur okuturlar defteri
Şah Oğlu'nun elindedir teberi
Uyanınca Taki Naki Askeri
Açılan gülümüz solmaz inşallah

Şah Hatayî bu pend bize yeter a
Özünü katagör ulu divana
Mehdi şevki şu cihanı tutar a
Şah kuluna sitem olmaz inşallah

-19-

Yaradan ne güzel buyruk buyurmuş
Gelin hey erenler edin niyazı
Muhammed kâfirden dinin istermiş
Gelin hey erenler edin niyazı

Niyaz etmek imiş her işin başı
Niyaz edenlerin âsandır işi
Cemde erkân olmaz erkândan dışı
Gelin hey erenler edin niyazı

Niyaz seni uçmak eyler uçurur
Âb-ı zemzem sularından içirir
Sırat köprüsünü âsan geçirir
Gelin hey erenler edin niyazı

Cehennemde vardır gayya kuyusu
Yetmiş yıllık yoldan gelir yayası
Heman niyaz etmek imiş âyesi
Gelin hey erenler edin niyazı

Şah Hatayî'm der ki niyaz bendedir
Niyaz eyleyenler Hak yanındadır
Niyaz etmeyenler cehennemdedir
Gelin hey erenler edin niyazı

-20-

Tarikatin erkânına ey mü'min
Müşkilimiz hall oldu bizi gör imdi
Gönül bizde yolu erkânı sorar
Üçyüz altmış bin uğrağı var imdi

İtibar etmezler bunda yalana
Verir nasibin yüz sürüb gelene
Ay Ali'dir gün Muhammed bilene
Gerçek isen ikrarında dur imdi

Gitmez oldu şu gönlümün karası
Aşk od'una ciğerciğim yanası
Kırk makamdan benim bağrım yanası
Merhem eyle dört kapıda sar imdi

Bâtıl olub kendi özün saklama
Yüz sürüp de kilimini yoklama
Evliyanın gevherini saklama
Müşterisin buldun ise ver imdi

Şah Hatayî âhı arttı tâlibin
Neyleyeyim bunda fırsat galibin
Dil evliyanındır kulak talibin
Rakibler duymasın süregör imdi

-21-

Muhammed Ali'dir gaziler başı
Koç kurbanı bilmem kime gönderdi
Üç ayağı bağlı birisi boşta
Koç kurbanı İsmail'e gönderdi

Ol Allah'ın ismi âleme dolu
Andan aldık biz bu erkânı yolu
Gazadan gelirken Hazret-i Ali
Düldül'ün ardına kimi bindirdi

Çağırayım sıdkı bütün Veli'ye
Öğüt versen kâr eylemez deliye
Kimden kemlik geldi Hazret Ali'ye
Düldül'ün ardına anı bindirdi

Bozatlı Hızır âb-ı hayattan içti
İçti de ardından gevherin saçtı
Muhammed Mustafa dünyadan göçtü
Tac ile hırkayı kime gönderdi

İndim seyreyledim Kâ'be şehrini
Anda dediler Muhammed'in nurunu
Taştan yapıştırmış dört duvarını
Kapısını bilmem kime yondurdu

Şah Hatayî'm eyder kadir Allah'ım
Gönülden severim seni Allah'ım
Halil hatm eylemiş Kâ'betullah'ın
Çevresini İsmail'e yondurdu

-22-

Bir bacı nurlardan kuşak kuşansa
Erin Hak bilmezse zaydır emeği
Türap olsa yer yüzüne döşense
Erin Hak bilmezse zaydır emeği

Kâ'be'ye varsa da hem olsa hacı
Yer ile gök ona olsa duacı
Eğer zemzem ile yunsa bir bacı
Erin Hak bilmezse zaydır emeği

Hızır ile şol cihanı arasa
Erenlerin hizmetine yarasa
Fatıma Ana'nın saçın tarasa
Erin Hak bilmezse zaydır emeği

Her cumada bin bir niyaz getirse
Erenlerin hizmetine yetürse
Fatm'Ana'nın elinden tutsa götürse
Erin Hak bilmezse zaydır emeği

Öksüzler doyursa sevap işlese
Günde bin kez Hakk'a dua eylese
Musa gibi binbir kelâm söylese
Erin Hak bilmezse zaydır emeği

Şah Hatayî'm der ki bu söz hak ise
Gece gündüz Hakk'ın ilmin okusa
Fatm'Ana'nın kisvetini takınsa
Erin Hak bilmezse zaydır emeği

-23-

Bülbül oldum gül dalında şakırım
Allah meded yâ Muhammet yâ Ali
Şah-ı Merdan kitabını okurum
Allah meded yâ Muhammet yâ Ali

Muhammed Ali'dir dersimi veren
Hasan Hüseyin'dir okunan Kur'an
Zeynel Âbidin'dir kalbime giren
Allah meded yâ Muhammet yâ Ali

İmam Bâkır nur gölünü akıttı
İmam Câ'fer bizi sırdan okuttu
Musa Kâzım gevher yükünü tuttu
Allah meded yâ Muhammet yâ Ali

İmam Irıza'nın yaslıdır donu
Taki'nin Naki'nin akıyor kanı
Hasan Askeri'ye ulaştır beni
Allah meded yâ Muhammet yâ Ali

Şah Hatayî'm aynı halin gezdirir
Aşk muhabbet deryasında yüzdürür
Muhammed Mehdi'ye böyle yazdırır
Allah meded yâ Muhammet yâ Ali

-24-

Değmeler eremez çetindir bu sır
Medet Allah ya Muhammed ya Ali
Yerden gökden ağır kandildeki nur
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

İsm-i Süphan üzerinde dururdu
Hem dünyayı âhireti görürdü
İsteyenin muradını verirdi
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Nikabın kaldırdı perdeden çıktı
Hicabından ism-i Süphan'a baktı
Didarından türlü meyveler koktu
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Çar köşeden toprak getirdi süzdü
Aşk-ı muhabbetten bir adam düzdü
Ağız ezberinden dört kitap yazdı
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Peygamberi kendisine yâr etti
Halk içinde penah etti sır etti
Tütününden yeri göğü yarattı
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Bendesi olanı kendi kayırdı
Kudretinden hulle donlar geydirdi
Bütün melekleri secde buyurdu
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Melekler döşendi secdeye indi
Âdemin ayağın ziyaret kıldı
İblis benlik edip geriye kaldı
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Aşk ateşi beni yakıp yandıran
Daim yönün dergâhına döndüren
Şeytanın boynuna topuz indiren
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Minnetimiz vardır bizi Yaradan
Müslüman nişan kıldı oradan
Âdem buğday yedi sürdü cennetten
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Yusuf'u kuyuya saldı bıraktı
Ol zaman Yakub'un firakı arttı
İsa Peygamberi göğe çıkardı
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Ali ondan İsm-i Â'zam söyledi
Gam ü kahir deryasını boyladı
Araplar Mekke'de şükür eyledi
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Arap der ya Ali top top gelirler
Bizim fakir olduğumuz bilirler
Arzımızı yesir deyu alırlar
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Ali girdi sağda solda salak var
Ellerinde süngü kılıç bıçak var
Kal'a kapısında yüzbin kaçak var
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Hilkati yan çıktı geldi aynına
Selâm verdi sücud kıldı çiğnine
Nesne girdi ol meleğin bezmine
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Alıştılar tutuştular yandılar
Ne irenkten ne irenge döndüler
Durmayıp Ali'ye kadeh sundular
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Ali onda gizli sırrın açmadı
Ellerinden sunduğunu içmedi
Kimse kâfir fehm edüben seçmedi
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Melek ile düştüler maceraya
Kâfirler bakmadı ağa karaya
Bir kesikbaş geldi girdi araya
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Pasban der ki bir Müslüman asmışlar
Allık ile fırsat ile basmışlar
Düşmanımız Aleyh başın kesmişler
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Ali der ki her dem rûzigâr esmez
Allık ile fırsat ile hem basmaz
Öyle şeytan melek boynunu kesmez
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Ali der ki o bir çiftçi başıdır
Gözlerinden akan kanlı yaşıdır
Ali'yi sorarsan bir er kişidir
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Kâfirler bu sözden nesne duydular
Hayli içeriye kaygu koydular
Düşündüler pehlivanı soydular
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

İşte geldi elli arşın boylular
Elleri tirkeşli kolu yaylılar
Ali der ki yetiş mazlum huylular
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Melik hem Ali'yi meydana okur
Habib okumazsa vehminde kakır
Ali'm der ki kalk gidelim ey kâfir
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Melik kıra bindi gürzü getirdi
Ol zaman Ali'ye çaldı yatırdı
Düldül tırnağını taşa batırdı
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Ali Zulfikar'ı çekti çalmaya
Hışma geldi yeri göğü bölmeye
Cebrail kanadın attı germeğe
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Ol zaman Düldül'ü kanda yüzdürdü
Ali onda gizli sırrın sezdirdi
Zülfikar âyete'l- Kürsi yazdırdı
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Kilisalar çıkıp yakandan sonra
Sılaya çıktılar alandan sonra
Müslümanlar duydu varandan sonra
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Ali'm çıkmış Kâ'be yolun arzular
Kollarında damarları sızılar
Muhammed Hanefi olmuş gaziler
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Kâfirlerin gitmez derdi meramı
Ârif olan ötesini sora mı
Muhammed'e gelmiş yüzbin harami
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Ali'm Zülfikar'ı salladı çekti
Kâfirler başına bir duman çöktü
Silkindi Muhammet aradan çıktı
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Başları dumanlı ğargar oldular
Birbirine hayli kılıç çaldılar
Kırıldılar ıssız yerde kaldılar
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Yeğin kavga oldu yeğin ün oldu
Şu kâfir elinden bağrım hun oldu
Şükür olsun din Muhammed din oldu
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Yorulmuştu meleklerin kanadı
Gerçek erenlerin yanar feneri
Ol zaman dediler Ali din eri
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Bu dertli yüreğim eyledim huban
Yusuf'u kuyudan çıkardı Huda'm
Ümmü Gülsüm Zeynep hem de Şehriban
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Aradım derdime bulmadım ihsan
Ne ahmak insandır âşıka küsen
Lâ-mekân iline gitti ol Hasan
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Gerçekler kaldırır kantarın tayın
Evvelden severiz Ali'nin soyun
Kerbelâ çölünde İmam Hüseyin
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Nesimî Kaygusuz defterde onlar
Seyyid-i Feyzullah Mansur'u aynel
Sancak çeker İmam Abidin Zeynel
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

İmam Bâkır bizi deftere yaza
İmam Câfer hasta sınığın çöze
Musa Kâzım Hamza İmam Irıza
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Unuttunuz âhireti düşün ki
Ettiğiniz cümle günahlar baki
Kerbelâ çölünde Taki ve Naki
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Kerbelâ çölünde Hasan Askeri
İmamı Mehdi'ye sürelim yüzü
Muhammed Hanefi çıkardı kızı
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

Şah Hatayî'm eyder biz de varalım
Ârifleri âşıkları görelim
On ki imamlara yüzler sürelim
Medet Allah ya Muhammed ya Ali

-25-

Hak nasip eylese dergâha varsam
Bir dem divanına dursam yâ Ali
Düşsem ayağına niyaz eylesem
Yüzüm tabanına sürsem yâ Ali

Yüzüm tabanına sürdüğüm zaman
Zerrece getürmem gönlüme güman
Şahım Zülfikar'ın saldığı zaman
Önünce Kanber'in olsam yâ Ali

Kanber gibi divanında durdursan
Bir dem ağlatırsan bir dem güldürsen
Çekip Zülfikar'ın beni öldürsen
Elim eteğinden kesmem yâ Ali

Kesmem eteğinden ana giden elimi
Hak katında kabul ettim ölümü
Doğru sürün Hak erenler yolumu
Mümince kulların olsam yâ Ali

Şah Hatayî müslimleri yetirse
Yetirse de ayn-ı ceme getirse
Dizini dizine verip otursa
Doyunca yüzüne baksam yâ Ali

-26-

Bir kâmile candan hizmet edersen
Salar aşk nârına pişirir seni
Musahip cevrine gönül katarsan
Aklını başına devşirir seni

Girip muhabbete gönül katagör
Mürebbiden musahibe yetegör
Bir gerçeğin eteğini tutagör
Korktuğun bellerden aşırır seni

Muhabbet gölüne dolup usanma
Sakın gark olursun ummana dalma
Her olur olmaza sırrını deme
Âkibet kesrete düşürür seni

Edepsizin kazanında kaynama
Sakın anın ile aşnalık etme
Kahrin çekmeyenin gülünü derme
Ateşi kül eder çoşurur seni

Şah Hatayî'm eydür yolundan kalma
Gerçek erlerdendir körlerden sanma
Güman ehli ile musahip olma
Hakikat halinden şaşırır seni

-27-

Nâci derler bir güruha uğradım
Her biri birinin almış elini
Mekânınız kande dedim söyledim
Mekân tutmuş hakiykatin ilini

Yüklerin lâ'l ü gevherden tutmuşlar
Toplayıban bir mizanda çekmişler
Dost bahçesine mahabbet ekmişler
Öğrenigör bâğıbanın dilini

Sütleri kudret gölünden alınmış
Damızlığı o kırklardan çalınmış
Orucu tutulmuş farzı kılınmış
Hak etmemiş o kuluna zulumü

Eğer ârif isen öz gözle uzat
Tasdik âşık isen harfini gözet
Kavilini bağla kendini düzet
Anlayıgör mahabbetin sûzunu

Aşkın şerbetinden içtim hâk oldum
Kudretten donumu giydim pâk oldum
Hem Hakk'a ulaştım hem de Hak oldum
Anın için irad etmem ölümü

Aşkın şerbetinden içen aildir
Kırklara nişan gösteren sâildir
Şah Hatayî hizmetine kaildir
Mevlâm esirgesin mü'min kulunu

-28-

Ali'nin sırrına ereyim dersen
Muhabbet gölüne dal da andan gel
Küfrünü imana katayım dersen
Var kendi küfrünü bil de andan gel

Hakikat tarikat marifet sözdür
İtikat da gece ile gündüzdür
Gönül bahr-i aşktır derya denizdir
Bahri ol ummana dal da andan gel

Pişiri pişiri söyle sözünü
Hâk-i pâyden ayırma gör gözünü
Mürşidine teslim eyle özünü
Müsahip kapısın bul da andan gel

Canını cellâda ver de kıyagör
Ârif olup her mâ'nadan duyagör
Kendi cesedini kendin yuyagör
Kendi namazını kıl da andan gel

Şah Hatayî'm mâ'na söylerim dilden
Başına gelmeyen ne bilir halden
Ölmeyince nasib olmaz bu yoldan
Var ölmezden evvel öl de andan gel

-29-

Bu yolun yolcusu olayım dersen
Bir elde iki karpuz tutmalı değil
Derviş olup hırka giyeyim dersen
Gâhi giyip gâhi atmalı değil

Nadan bahçesinde gonca gül olmaz
Kâmil ile yoldaş olan yorulmaz
İki mahlûk vardır Hakk'a kul olmaz
Mağrurluk kibirlik etmeli değil

Mağrurlar orada olurlar yalan
Kibir imiş yolda yorulup kalan
Eğer yolcu isen köprüyü dolan
Göz göre çamura batmalı değil

Koyun kuzusuna nasıl meledi
Sarı öküzün kulağın kimler inedi
Garip bülbül gül dalında tünedi
Her çalı başında ötmeli değil

Şah Hatayî'm imam Câ'fer muhbiri
Hakk'ın yâranıdır Veysel Karani
Hakk'ın haznesinden gelen gevheri
Müşteri olmayınca satmalı değil

-30-

Muhammed Ali'nin aldım elini
Hak deyip tuttuğum elden ayrılmam
On iki imamın tuttum yolunu
Hak deyip tuttuğum yoldan ayrılmam

Mürşidin nefesi Hak nefesidir
Mürşid sözün tutmayanlar âsidir
Mürşidin rızası Hak rızasıdır
Hak deyüp tuttuğum yoldan ayrılmam

Mürşidin gittiği veli yoludur
Gitme dediğine gitmemelidir
Zâhir bâtın da Muhammed Ali'dir
Hak deyüp tuttuğum yoldan ayrılmam

Hak erenler bir araya derilse
Cümle âşıklara nasib verilse
Âşikâre Hak gözüyle görülse
Hak deyüp tuttuğum yoldan ayrılmam

Şah Hatayî'm Hak bil tuttuğun eli
Zâhirde bâtında Hak gördü seni
Gerçek erenlerden aldım haberi
Hak deyüp tuttuğum yoldan ayrılmam

-31-

Muhabbet bağında bir gül açıldı
Bir derdim var bin dermana değişmem
Yüküm lâ'l-i gevher mercan saçarım
Bir derdim var bin dermana değişmem

Cemi kuşlar dile gelir yazım der
Gövel durnam Şam'a gelir güzüm der
Benim yarelerim tuzum tuzum der
Bir derdim var bin dermana değişmem

Garip bülbül gönlüm eğler ses ile
Nicelerin ömrü gitmiş yas ile
Arayıp bulduğum pür heves ile
Bir derdim var bin dermana değişmem

Mende* eyder niyazım var özüne
Güzel pîr ayubum urma yüzüme
Yarelerim hoş görünür gözüme
Bir derdim var bin dermana değişmem

Şah Hatayî'm muhabbete bakarım
Men doluyum men dolana akarım
Güzel pîrim bir dert vermiş çekerim
Bir derdim var bin dermana değişmem

-32-

Muhammed Ali'nin gittiği yola
Biz dahi gidelim yorulmayalım
İmamlar defterine kayd olalım
Bir gayrı defterde bulunmayalım

Allah bir Muhammed Hak Tanrı birdir
Erenler üstünde balkır bir nurdur
Cennet-i â'lâda bir dergâh vardır
Biz de ol dergâhtan ayrılmayalım

Sevdiğimiz bizim anlar da bilsin
İnsaf ehli olan insafa gelsin
Bir olsun birlik olsun dirlik olsun
Biz gittiğimizden ayrılmayalım

Kaba saba olsun heman yük olsun
Arıdalım gönül evi pâk olsun
Şah Hatayî'm nefesimiz hak olsun
Biz nefesimizden ayrılmayalım

-33-

Bir kandilden bir kandile atıldım
Türab olub yeryüzüne saçıldım
Bir zaman Hak idim Hak ile kaldım
Gönlüme od düştü yandım da geldim

Ezelden evveli biz Hakk'ı bildik
Hak'tan nida geldi Hakk'a Hak dedik
Kırklar meydanında yunduk pâk olduk
İstemem taharet yundum da geldim

---

*Elimizde birkaç şiiri bulunan **Mende** belki de Şah Hatayî ile müşterek söylemiş olabilir

Şunda bir kardaşla kayda düşmüşem
Pirler makamında yanub pişmişem
Kırklar meydanında hem görüşmüşem
İstemem yanmağı yandım da geldim

Şah Hatayî eydür senindir ferman
Olursun her kulun derdine derman
Güzel şâhım sana bin canım kurban
İstemez kurbanı kestim de geldim

-34-

İçmişim bir dolu olmuşum ayık
Düşmüşüm dağlara olmuşum peyik
Sana derim sana sürmeli geyik
Kaçma benden kaçma avcı değilim

Avcı değilim ki düşem izine
Kaça kaça kanlar indi dizine
Sürmeler mi çektin kömür gözüne
Kaçma benden kaçma avcı değilim

Sana derim sana geyik erenler
Bize sevda sana dalga verenler
Dilerim Mevlâ'dan onmaz vuranlar
Kaçma benden kaçma avcı değilim

Aydur **Şah Hatayî**'m uçan kaçandan
Zerrece korkmazız bu tatlı candan
Gidip da'vac'olma atana benden
Kaçma benden kaçma avcı değilim

-35-

Akıl ermez Yaradan'ın sırrına
Muhammed Ali'ye indi bu kurban
Kurban olam kudretinin nuruna
Hasan Hüseyin'e indi bu kurban

Ol İmam Zeynel'in destinde idim
Muhammed Bâkır'ın dostunda idim
Câ'fer-i Sâdık'ın postunda idim
Musa Kâzım Rıza'ya indi bu kurban

Muhammed Taki'nin nurunda idim
Aliyyü-n Nakî'nin sırrında idim
Hasanü-l Asker'in darında idim
Muhammed Mehdi'ye indi bu kurban

Aslı Şâh-i Merdan gürûh-ı Naci
Hakikate bağlı bu yolun ucu
Senede bir kurban tâlibin borcu
Muhammed Mustafa'ya indi bu kurban

Tarikatten hakikate ereler
Cennet-i âlâya hulle sereler
Muhammed Ali'nin yüzün göreler
Erenler yoluna indi bu kurban

Şah Hatayî'm eydür bilir mi her can
Kurbanın üstüne yürüdü erkân
Tırnağı tesbihdir kanı da mercan
On iki imama indi bu kurban

-36-

Kim ki Hakk'ın buyruğunu tutmazsa
Nesne lâzım gelmez selâmın alman
Dört kapıda bir niyazı yoğ ise
Cesedi murdardır namazın kılman

Yaylaman yaylasın karlı dağ ise
Yemeyin lokmasın mübah yağ ise
Mürebbisi musahibi yoğ ise
Kavli hata olur sözüne kanman

Rakip nefisinden eylesin hazer
Gönül bir seyyahtır âlemi gezer
Bağbant olmayınca [bahçeyi] bozar
Sakın hariciler bağına girmen

Gediğin bekler er değil ise
Gölgesi kendine yâr değil ise
İkrarı imanı bir değil ise
Karası bulaşır musahip olman

Şah Hatayî'm okur yazarı
Erin ere kimya imiş nazarı
Muhammed Ali'den eylen bazarı
Rehberden kaçıp imansız olman

-37-

Üçler beşler ile kırklar yediler
On iki imamın kurbaniyem men
Okundu tekbirim döndüm kıbleme
Ol güzel yolumun kurbaniyem men

Anam kısır koyun atam Cebrail
Hak'tan gelen emre biz olduk kail
Bilendi bıçağım çalındı tabil
On'ki imamların kurbaniyem men

Yuncağzımı yedi kere kırktılar
Etlerimi pâre pâre ettiler
İbrahim'in sürüsüne kattılar
On'ki imamların kurbaniyem men

Hak'tan emir oldu yer gök ayrıldı
Çebrail kanadını çaldı sayıldı
Sağ kalan koçunan bile yayıldı
On'ki imamların kurbaniyem men

Şah Hatayî'm kanın dökme nigâha
Hak için çalışmazsan emek çekme
Pîrin gelmedikçe postundan çıkma
On'ki imamların kurbaniyem men

-38-

Gel Ali yoluna beli desene
Âhir demde gark olursan sele sen
Bir gerçeğin eteğinden tutagör
Deli m'oldun neye uydun ele sen

Ârif isen bir gün seni seslerler
Bülbül deyü gülistanda beslerler
Bir gün seni rehberinden isterler
Kimin izni ile girdin yola sen

Kiminle oturup yahud durursun
Kimden izin aldın kime varırsın
Konma gül dalına har getirirsin
Bâğban olmayınca konma güle sen

Özün eğri ise yola zararsın
Derdini yitirmiş derman ararsın
Maslahatın nedir şarı sorarsın
Sarraf olmayınca girme şara sen

Kapıdan girmeden köşe gözetme
İçini karartıp dışın düzeltme
Şah Hatayî ötesini uzatma
Mü'min isen bir ikrarda durasen

-39-

Muhammed Ali'nin kurduğu yoldur
Ak üstünde ağı görebilürsen
Tanıyan itikat söyleyen dildir
Hakikat bahrine dalabilürsen

Gel derler de seni ceme çekerler
Evvel bildiğin yabana atarlar
Andan sonra yularından tutarlar
Yettikleri yere varabilürsen

Özü Mervan olan ummana dalmaz
Özü Hakk'a vasıl olan can ölmez
Mü'minin hesabı yarına kalmaz
Bunda sualini verebilürsen

Yola beli deyen can ulu olur
Kaynar kudret kûresinden eli olur
Dünyada ahrette doğru yol'olur
Verdiğin ikrara durabilürsen

Teslimiyet seni yola getürür
Eksik olan işlerini bitirür
Bir kardaşın olub Hakk'a götürür
Özünden Mervan'ı sürebilürsen

Evvel ibtidan müsahip bulub
Mürebbi yanında pişip hall'olur
Üstad nazarında yanub kül olup
Külli varlığını verebilürsen

Şah Hatayî'm eydür yola getüren
Yerini bekleyüb posta oturan
Talibi rehberdir Hakk'a yetüren
Cennette Rıdvanı görebilürsen

-40-

Âhirette ne gerektir bilemez
Aklı yok beyni yok kimi canların
Varıp bir mürşidden irşad olamaz
Mürşitde eli yok kimi canların

Tövbe edip nefsin öldürememiş
Halin âlemlere bildirememiş
Evin yapmak için dolduramamış
Mumu var balı yok kimi canların

Âşıkların gönlü Hakk'ın evi ya
Hakk'ın evin koyup gitme gayrıya
Elde sofi kend'evinde Mâviye
Meyli var hali yok kimi canların

Avcı bir çifteye uğrasa atar
Ârifler önünde ne gelse tutar
Bülbül olmuş gayrı bahçede öter
Dili var gülü yok kimi canların

Şah Hatayî'm eyder pîrim Ali'dir
Gittiğimiz imamların yoludur
Benliğinden geçen Hakk'ın kuludur
Gümanı kali yok kimi canların

-41-

İkrar verip bir ikrara durmayan
Gelmesin meydana yalan gelmesin
Hak'la küll-i nefsi inkâr etmeye
Gelmesin meydana yalan gelmesin

Günahımla destan eder aşk beni
Ekâbirlik etsem yüke koş beni
Terceman ortağı tarik düşmanı
Gelmesin meydana yalan gelmesin

Ebsem durur iken yoldan sapıcı
Cahil olmuş gördüğünü açıcı
Şarlar harap edip evler yıkıcı
Gelmesin meydana yalan gelmesin

Tâ ezelden yazılmıştır yazıda
Keramet sofrada mürvet gazide
Hakk'a temenna olsun lâ'net yezide
Gelmesin meydana yalan gelmesin

Şah Hatayî'm okuyuben yazarım
Türab oldum ayaklarda tozarım
Devşirdim dükkânım kurdum bazarım
Gelmesin meydana yalan gelmesin

-42-

Safasına cefasına dayandım
Bu cefaya dayanmayan gelmesin
Rengi boyasına cümle boyandım
Bu renklere boyanmayan gelmesin

Rengine boyandım meyinden içtim
Nice canlar ile ikrar görüştüm
Muhabbet eyledim candan seviştim
Muhabbeti küfür sayan gelmesin

Muhabbet eyledim sevdim yârimi
Harc eyledim elde olan varımı
Var bir gerçek ile et pazarını
Ettiği pazardan dönen gelmesin

Gerçek imiş serseriye gelmeye
Er odur ki ikrarından dönmeye
Kalbinde gönlünde riya saymaya
İkilik gömleğin giyen gelmesin

Kırklar bu meydanda döner dediler
Evliyayı yola nişan kodular
Dostunu dostundan seçer dediler
Efsane sözlere uyan gelmesin

Şah Hatayî'm eyder dünya fânidir
Kırkların sohbeti aşk mekânıdır
Kusura kalmayan pîrim Ali dir
Kalbinde karası olan gelmesin

-43-

Celalinden cemaline sığındım
Kahrinde lutfunu bulanlar gelsin
Lâ'li mercan irengine boyandım
Nefesinde zâtın bilenler gelsin

Muhammet Ali'dir cümlenin aslı
Erenler aşkına yüreğim yaslı
Kalbimin şişesi pek çoktan paslı
Sıkıl urup cilâ verenler gelsin

Muhammed terinden kırmızı güller
Her sabah feryad eder bülbüller
Ali'dir seherde açılan güller
Hüseyn'in bağına girenler gelsin

Dost kokusun alan n'eyler feşanı
Vechinde yazılmış Sebü'l-mesani
Bî-nişan olanın budur nişanı
Canı başı terkin verenler gelsin

On iki imamdır rahmeti Rahman
Anların seridir cümleye burhan
Mümine âşikâr münkire pinhan
Gözünden hicabın silenler gelsin

Ol İmam Câ'fer'den ayırma özün
Muhammed Ali'den çevirme yüzün
Muhabbete didar isterse özün
Kırkların cemini görenler bilir

Şah Hatayî'm serde boyanan erdir
Zâhir bâtın Muhammed Ali'de serdir
Enbiya evliya cümlesi birdir
Fenadan bekaya erenler bilir

-44-

Âşıkın başına gelmez hal olmaz
Kurtar bizi indi İmam Hüseyin
Günah sende bende deyu sorulmaz
Kurtar bizi indi İmam Hüseyin

Erenlerde basmaz yerdeki yüzü
İletip çamuru çökertme bizi
Bugün bun demidir isterim sizi
Kurtar bizi indi İmam Hüseyin

Âşık olan bu sevdadan ayrılmaz
Merhem olmayınca yarem onulmaz
Kul sıkılmayınca pîre çağrılmaz
Kurtar bizi indi İmam Hüseyin

Bir harf ile içerüye itildik
Bir lâf ile dışarıya atıldık
Bir yezidin gazabına tutulduk
Kurtar bizi indi İmam Hüseyin

Şah Hatayî'm eydür düşmektir işi
Ayrılır mı seni çağıran kişi
On'ki imamların serçeşme başı
Kurtar bizi indi İmam Hüseyin

-45-

Türbesi üstüne nakş eylemişler
Gel dinim imanım imam Hüseyin
Seni dört köşeye baş eylemişler
Gel benim efendim imam Hüseyin

İmam Hüseyn'in kolları bağlu
Âşık muhiblerle yüreği dağlı
Hazret-i Ali'nin sevgili oğlu
Gel benim efendim imam Hüseyin

Çağlar sular gibi akasım gelmez
Yezid'in yüzüne bakasım gelmez
Şehrine girince çıkasım gelmez
Gel benim efendim imam Hüseyin

Yezitlerin olmuş anlara kastı
Cehennemde döşenmiş anların postu
Matemi tutanlar Hüseyn'in dostu
Gel benim efendim imam Hüseyin

Sen anlara âşıksan gülme ağla
Hem başın üzere karalar bağla
Yüreğin hun edüb ciğerin dağla
Gel benim efendim imam Hüseyin

Senin dervişlerin semaa döner
Kadir geceleri şem'alar yanar
Katarımız imam Câ'fer'e çıkar
Gel benim efendim imam Hüseyin

Senin dervişlerin yanar yakılır
On iki imam katarına katılur
Bunda Yezid'lere lâ'net okunur
Gel benim efendim imam Hüseyin

Şah Hatayî'm eder erenler nerde
Çalısız kayasız bir sahra yerde
Kerbelâ çölünde kandilde nurda
Gel benim efendim imam Hüseyin

-46-

Bir usul bilemez insan elinden
Usul ağlar erkân ağlar yol ağlar
Bülbülün figanı gonca gülünden
Bülbül ağlar diken ağlar gül ağlar

Kâmil olanların bellidir yeri
Âşk yoluna koydum can ile seri
Hakk'ın didarını görelden beri
Çalınır ağlar murat ağlar tel ağlar

Kaçan cuşa gelse akar bu seller
Açılmış lâleler kırmızı güller
Çalınır da davlumbazlar çalkanır
Şahin ağlar murat ağlar tel ağlar

İyi ile konuş olasın iyi
Felek iyi bilir paşayı beli
Bu çerhin elinden el'aman deyi
Hünkâr ağlar vezir ağlar kul ağlar

Şah Hatayî'm neler gelir dilinden
Hakikat kuşağın çözme belinden
Nice özün bilmez derviş elinden
Hırka ağlar dülbent ağlar şal ağlar

-47-

Sırrı sır eylemek Ali'den kaldı
Sırrı durmaz beyan eyler bazılar
Âşıklık nihayetsiz bir deryadır
Dalga gelir yüreciğim sızılar

Meniden halk etti ol rahmi Gani
Nerde yargıladı bu ten ü canı
Fehm ettin mi neye benzer iz'anı
Ki kitapta gördüm kara yazılar

Yezidler oğlu kelâmı denedi
Ziya siyah ile etti inadı
Sarı öküzü Cebrail enedi
Ayağı sızlar çilçipil gaziler

Gördünüz mü harman ola yazısın
Göstermeden nam vermiştir azısın
Karıştırman yâd koyunun kuzusun
Koyun gelür kuzum diye arzular

Şah Hatayî'm katar nerden üzüldü
Yüklenmeden göçün önü çözüldü
Kudretinden kimin kabri kazıldı
Menzil budur ilerisin arzular

-48-

Benden selâm eylen Ali kuluna
Cemaat evini şaşırmasınlar
Kırmızı giysinler yeşil saysınlar
Hâlikten katardan ayrılmasınlar

Meryem pişirsin de mürşit tuzlasın
Zâkirler otursun sazlar söylesin
Gözcü baba kalksın camı gözlesin
Gelen sofuları incitmesinler

Bir musahip musahibden suseri
Onlar nida eder yoktur usalı
Şeyh Sâfi ocağında âb-ı kevseri
Kallâş sofulara içirmesinler

Bir musahip musahipden soğuya
Anın aslı Maviye'dir Maviye
Şah Hatayî'm medet mürvet ganiye
Âhiri imansız göçürmesinler

-49-

Arzumanım sende ey güzel şahım
Münkir münafıka sayvanın mı var
Aşkın kitabını almış eline
Mühr-i Süleyman'dan fermanın mı var

Gaip erenleri kalksın yürüsün
Al kırmızı otağların kurusun
Sultan Beyazut'ta cemler yürüsün
Mümin kullarına süryanın mı var

Gaip erenleri seni arzular
Yüreğim başında yarem sızılar
Gelür alnımıza yazılan yazılar
Dahi göstereceğin günlerin mi var

Dalgan mevce gelür coşa gelince
Şâh-ı mürvet Zülfikar'ın alınca
Allah Allah deyüb cenge varınca
Dahi göstereceğin günlerin mi var

Şah Hatayî'm eydür bu böyle olmaz
İleri varıldı geri durulmaz
Mehdi gele............................
Dahi.......................................

-50-

Karşıki karlıca dağı gördün mü
Buldurmuş eyyamın eriyip gider
Akan sularından ibret aldın mı
Yüzünü yerlere sürüyüp gider

Kadirsin hey kadir Mevlâ'm kadirsin
Her nereye baksam anda hazırsın
Üstümüzde dört köşeli çadırsın
Cümlemizi birden bürüyüp gider

Sıra sıra gelen ol ulu kuşlar
Sırlı olur yakmaz anı güneşler
Evvel ezel meyva veren ağaçlar
Anlarda kalmayıp çürüyüp gider

Deryamız derindir bizim boylanmaz
Bin bir kelâm desem biri anlanmaz
Kişi ikrarsız yulara bağlanmaz
Yuları boynunda yürüyüp gider

Şah Hatayî'm söyler özü özünden
Dervişlerin ayırmayın gözünden
Olur olmaz münkirlerin sözünden
Eriyip gönlümüz farıyıp gider

-51-

Erenlerin erkânına yoluna
Tâ ezelden talib oldum erenler
Can ile gönülden durdum düşündüm
Bu gün mürşidimi buldum erenler

Can ile gönülden gezdim aradım
Hakk'ın didarını görmek muradım
Didar ile muhabbettir talebim
Ya bu gün ya yarın öldüm erenler

Geçmişem serimden korkmam ölümden
Münkir bilmez evliyanın halinden
Yezid oğlu bir Harici elinden
Çok demdir didardan kaldım erenler

Sen Hakk'ı yabanda arama sakın
Uyduysan kalbine Hak sana yakın
Âdeme hor bakma kendini sakın
Cümlesin âdemde buldum erenler

Şah Hatayî'm arz edeyim halimi
Harc edeyim elde olan varımı
Süre süre Şah'a gidem yüzümü
Mürvet kabul eyle geldim erenler

-52-

Bu dünyanın ins ü cinni yok iken
Anda ne var idi vardan haber ver
Muhammed Mustafa kandilde iken
Mekânının varlığından haber ver

Ben de okur idim aktan karadan
Dertli sinem onulmuyor yaradan
Bir şehir seyrettim binbir bareden
Anın yeri nerde şardan haber ver

Bir şehre uğradım yağmur yağmamış
Kuru yer kalmamış gün de doğmamış
Bir bina kurulmuş eller değmemiş
Anda namaz kılan kuldan haber ver

Şah Hatayî'm Ali sırları Hak'tır
Onsekiz bin âlem kime ilhaktır
Bir didar seyrettim ötesi yoktur
Sultana kul olan kuldan haber ver

-53-

Eğlen dedem eğlen haber sorayım
Evvel Hakk'ın birliğinden haber ver
Rahmet deryasında ol sultan nice
Nice dalıp çıktığından haber ver

Hızır Ali altın topu çalmıştır
Huzura varınca secde kılmıştır
Sahavet arzından peydah olmuştur
Nice karar ettiğinden haber ver

Görmeyenden kesmeyelim selâmı
Bilmeyene sormayalım kelâmı
Şu cihanda mürekkepli kalemi
İptida kim çaldığından haber ver

Gökte dört melek var onlar da vezir
Her kande çağırırsan orada hazır
İskender'e nasip olmadı Hızır
Âb-ı hayat bulduğundan haber ver

Şah Hatayî'm iki çeşmim yaş olur
Ben Hak âşıkıyım bağrım taş olur
Dünya yedi kere dolup boşalır
Nice mahluk olduğundan haber ver

-54-

Baharın geldiğin neden bileyim
Gül dikende biter bülbül daldadır
Eyyub'un teninde iki kurt kaldı
Biri ipek sarar biri baldadır

Gönlüne getirme şek ile güman
Seyyid Nesimi'ye de ol oldu şan
Tanrı ile bin bir kelâm söyleşen
Ali Medine'de Musa Tur'dadır

Şeriat yolunu Muhammed açtı
Tarikat yolunu Şah Ali seçti
Şu dünyadan nice yüz bin er geçti
Anlar ittifakta Mehdi yoldadır

Âdemin hâtemin zat-ı Fazlullah
Eşyayı gark etmiş bu bir sırrullah
Şehinşah-ı kutb-ı âlem zıllullah
Kudret-i nazarı mü'min kuldadır

Şah Hatayî'm eydür sırrını deme
Kılagör namazın kazaya koma
Şu yalan dünyada hiç sağım deme
Tenin teneşirde sinin saldadır

-55-

Men dervişem deyu göğsün gerersin
Hakk'ı zikretmeğe dilin var mıdır
Kendini görsene ilde ararsın
Halin hal etmeğe halin var mıdır

Bir gün balık gibi ağa sararlar
Mürşidden rehberden haber sorarlar
Tütsü yakub köşe köşe ararlar
Men arıyım dersin balın var mıdır

Derdli olmayanlar derde yanar mı
Sâdık derviş ikrarından döner mi
Her bir uçan gül dalına konar mı
Men bülbülüm dersin gülün var mıdır

Şah Hatayî senin derdin deşilmez
Derdi olmayanlar derde duş olmaz
Mürşidsiz rehbersiz yollar açılmaz
Mürşid eteğinde elin var mıdır

-56-

Murtaza Ali'yi candan seversen
Aç can gözünü gafletten uyardır
Musahibsiz ile durub oturma
Bir içim su verse külli ziyandır

Rehberin önünde pîre uyuldu
Yalan gerçek şu meydanda duyuldu
Varlığından geçen üstad sayıldı
Hak bilür ötesin şâha ayandır

Gittiği yolun edebin sakınan
Yalan gerçek şu meydanda dokunan
Her cemiyette teberra okunan
Ali sırrı cümle nâsa beyandır

Can gözü örtüktür Hakk'ı göremez
Üstadın yoluna doğru varamaz
Cemiyette sualini veremez
Hâli yoldur dört kapuda yalandur

Şah Hatayî yeri göğü yaradan
Men akdan okudum bilmem karadan
Sürün çıksın hal bilmezi aradan
Mümin müslim al rengine boyandır

-57-

Matem günlerinde aşur ayında
Mü'min kullarına rahmet yayılır
Bir orucu bin tavafdan ileri
Ol Hakk'ın katında sevap sayılır

Bunu mü'minlere ettiler ferman
Tutmayan derdine bulamaz derman
Bin köprü yaptırsan bin kessen kurban
Aşuru tutmazsan fasık sayılır

Tutanlar mü'mindir tutmayan yezit
Ötesini bil de defterin kazıt
Aşuru fark etse tutsa bir yezit
Mü'minler içinde mihman sayılır

Aşuru tutanlar güruh-ı naci
Yerde insan gökte melek duacı
Aşur orucunu tutan bir bacı
Huriler içinde gılman sayılır

Aşuru tutana etmezler azap
Sürerler Sırat'a münkir-i gazap
Sorulmaz mahşerde sorulan hesap
Saf olmuş mü'minler eski sayılır

Şah Hatayî'm eyder nur-ı Hak ile
Sual olmaz imiş bunu tutana
Cümle sevapların doldur dükkâna
Sevaplı kulların belli sayılır

-58-

Mürebbinin musahibin aşkına
Gönlüme gözüme düşen Ali'dir
Yüreğim yaşlı yaralar başlı
Ezelden seven sevişen Ali'dir

Ali'dir dünyaya edayı veren
Ali'dir sofiye sevdayı veren
Ali'dir Yezid'e gavgayı veren
Hakk'a vasıl olan merdan Ali'dir

Mihr-i yârı divlerin savaşında
Kendine bend etti on beş yaşında
Üçyüz yıldan sonra yedi yaşında
İfrit'in bendini çözen Ali'dir

Yedinci felekte arslan görünen
Hâtemin ağzına veren sır eden
Gelüb kırklar ile cemde bulunan
Cümlesine serdar olan Ali'dir

Ali'dir cesedin kendisi yuyan
Yuyup kefeniyle tabuda koyan
Ali'dir devesin kendisi yeden
Hak ile Hak olan arslan Ali'dir

Yâ Allah dedi de Düldül'e bindi
İşaret edince gün geri döndü
Yetmiş bin kâfir de hep dine geldi
Öğlenin vaktinde eren Ali'dir

Yıldırım gibidir Zülfikar yüzü
İmam Hüseyin'dir Ali'nin sözü
Zülfikar çekerek Necef denizi
Hikmetle kaynayub çoşan Ali'dir

Şah Hatayî'm eydür derd ile âhı
Diline vird etti ol Gani Şâhı
Lâmekan ilinin hem padişahı
Mü'minlere Yezdan olan Ali'dir

-59-

Yalancı dünyaya geldim geleli
İşim gücüm âh ü zâr değil midir
Okuyup kâmilden dersim alalı
Bu yolun doğrusu pîr değil midir

Âdem peygamberin balcığın (?) kıran
Emredip İblis'i dergâhtan süren
Yerlerin göklerin binasın kuran
İsmi binbir kendi bir değil midir

Dinimiz Hak dini çekmeyiz elem
İsmini yazarken yarıldı kalem
Habibimsin dedi ol fahr-i âlem
Bun deminde Ali'ye yâr değil midir

Ruhum ezel kılmadan agâh-ı tavaf
Edenlerde mahv oldu günah
Arzumanım kara donlu Beytullah
Hak nazar ettiği yer değil midir

Şah Hatayî'm eydür gafil yürürsün
Aldanıp dünyaya gönül verirsin
Bunca günah ile nasıl varırsın
Hakkın dergâhına âr değil midir

-60-

Muhabbetten kaçan haktan da kaçar
Erenler de muhabbetten hasıldur
Gaziler boynuna bir kaftan biçer
Aslını yitirmiş yine nesildür

Cehd eyle ki mü'min özüne uydur
Özün karasını mürşide yudur
Aşna kâmillikte muhabbet budur
Günah kebairden kendin kesel dur

Amel olmayınca Hakk'a varılmaz
Kişi mürvet demezse sitem sürülmez
Şimdiki insana öğüt verilmez
Eğer kâmil isen heman usul dur

Âşık olup kadeh içeyim dersen
Sıratı burada geçeyim dersen
İmanla ahrete göçeyim dersen
Aman mürvet de de dâre asıl dur

Şah Hatayî'm haklı nefes tutulmaz
Burda gönle giren orda atılmaz
Amel olmayınca Hakk'a yetilmez
Üstün çiğnense de heman basıl dur

-61-

Matem aylarında yasın çekelim
Güzel şahın kanda yüzdüğü gündür
Yezitler elinde giriftar oldum
İmamların Şam'dan bezdiği gündür

Soldurdular taze gün gibi teni
Ayla gün de giydi kara donunu
Cümle şehitlerin kırmızı kanı
Levir levir olup aktığı gündür

Bir ateş saldılar âlem yanmaya
Ab-ı Zemzem indi anı yumaya
Nurdan kefen indi anları sarmaya
İmam Kabrinin kazıldığı gündür

Lânet Yezid'e sevinip donandı
Cümle şehitler de kana boyandı
Arştaki melekler hep yere indi
Ali'mizin tabut düzdüğü gündür

Şah Hatayî'm eydür çekelim âhı
Yezit düşünmedi ulu dergâhı
Kerbelâ'da yatan şahların şahı
Fatm'Ana'nın yaslı gezdiği gündür

-62-

Gelin yola böyle bakman kardaşlar
Yarın anda kıl köprüler kurulur
Hak kadıdır Muhammet şefaatçı
Cümle mahlûk gelüb anda derilür

Cennet cehennemde mevcuddur anlar
Od ile türabdan biçülür donlar
Rehberi emrinde olmayan canlar
Yüzü dönmüş cehenneme sürülür

Gördüm deyen göze miller çekerler
Ayak altına kızgın saç dökerler
Münkir olanları od'a yakarlar
Mü'minin günahı bunda sorulur

Her halife sancağın çeker gelür
Özün tanıyanlar mürşidin bulur
Yol gözedir huri kızları olur
Varır anda obasına derilür

Yol oğlundan bahçenizi sakınman
Yen yedirir yemişiniz koruman
Musahibsiz yedi adım yürümen
Musahibi olmayan anda yorulur

Şah Hatayî tâ ezelden ahdlıdır
Yoloğlu yol yıksa hem günahlıdır
İkrar ehli olan cennet ehlidir
İnkâr olanın günahı sorulur

-63-

Karışılmaz Bari Huda'nın işine
Vücudu insana muhtaç eylemiş
Kerameti çoktur Perverdigârın
Kuzuyu kurbana muhtaç eylemiş

Aslanın korkusu daim pîrinden
Asla kem söz çıkmaz ehli kâmilden
Okumuşum Tevrat İncil Zebur'dan
Cümlesin Kur'an'a muhtaç eylemiş

Benden selâm olsun Veli dedeme
Sığınmışım ben de Bari Huda'ma
Âdemden padişah olmuş âdeme
Bin kulu bir kula muhtaç eylemiş

Şah Hatayî'm der ki yokuşluk payı
Kimine gün doğdurur kimine ayı
Kimine köşk yapmış tahtı sarayı
Kimini külhana muhtaç eylemiş

-64-

Ayn-i cem olmuşlar divana karşı
Kalbi kallaş naşi olmuş olmamış
Halim arzeyledim halden bilene
Beyhude halimden bilmiş bilmemiş

Gözü çıksın kem bakanın yoluna
Meyil verme her insanın kaline
Bir baz konsa bir şaşkının koluna
Yaban kuşu sanır konmuş konmamış

İçer meyin mestanelik suyunu
Her nedense öğrenmemiş huyunu
Cömert sofrasından alır payını
Nâkes nimetini almış almamış

Firavunluk etmiş yolundan kalmış
İkrardan imandan dininden olmuş
Hakikat abdestin almadan ölmüş
Kılman cenazesin ölmüş ölmemiş

Kaynar aşk kazanı aşı taşmaya
Bir kulun yolsuza yolu düşmeye
Kabın almış gider kuru çeşmeye
Anlamaz ki kabı dolmuş dolmamış

İkrar iman yoktur ol Hakk'a âsi
Odlu topuz yalancının cezası
Yetmez menziline yoktur sırası
Ha bir baykuş dağda kalmış kalmamış

Şah Hatayî'm eyder derdim ziyade
Yad ilen içilmez yârsız bu bade
Yâr oldur mahşerde şefaat ede
Yüze gülücü yâr olmuş olmamış

-65-

Var indi vefasız sınadım seni
Hercai olduğun bunda bell'oldu
Senin bu derdin de beni öldürür
Ağyar da bell'oldu dost da bell'oldu

Yezittir günahın dârında koyan
Marifet ehlidir silmeden doyan
Sen ârifsin bunlar ârife ayan
Gözüme çektiğin perde bell'oldu

Kuş bir dane için düşer faka da
Senin kalbin meyil vermez Hakk'a da
Gelip de yetmezsin kalmış yakada
Bakışı koyundur kurt da bell'oldu

Himmet eylen biz de bakışa geldik
Gördük de bu yolu akışa geldik
Yolu doğru sürdük yokuşa geldik
Dönüp de gidecek bunda bell'oldu

Şah Hatayî'm eydür aşk yoldaşına
İnanmam gaziler kaş yoldaşına
Seri kurban verin baş yoldaşına
Gerçeğin nefesi bunda bell'oldu

-66-

Evvel baştan Muhammed'e salâvat
Bizim dinden iyi din bulunur mu
Eyüb şükür ile erdi lutfuna
Yabancı arıda bal bulunur mu

Ahmet çıktı arşa cevlân eyledi
Hakk'ın cemalini seyran eyledi
Halil İsmail'i kurban eyledi
Âb-ı zemzem gibi göl bulunur mu

Bizimçün kurulu dünyanın yayı
Kılayım beş vakti olayım kavi
Mü'minin müslimin sayılı ayı
Aşur ayı gibi ay bulunur mu

Din İslâm kapusu hem köşkü yüce
Bunda katı olan onda olur hoca
Muhammed anadan doğduğu gece
Öyle bir mübarek gün bulunur mu

Sekiz uçmak yedi tamu kapısı
Toplandı geldi kulların hepisi
Korkusun çektiğim Sırat köprüsü
Ondan ona doğru yol bulunur mu

Hazır olun yüce divan kurulsun
Sağından solundan defter verilsin
Hak sahibi hakkım deyü sarılsın
Orda yalancıya yer bulunur mu

Şah Hatayî'm eydür şahım da bile
Bir amel kazan ki ahrete kala
Mü'minler cennete hem güle güle
Girip soranlara yer bulunur mu

-67-

Evvel baştan Muhammed'e salavat
Kalk gönül gidelim Hüseyn'e doğru
Ecel gelmiş pervaneler yanmaya
Kalk gönül gidelim Hüseyn'e doğru

Hasan Hüseyin de Ali'nin oğlu
Şehitlik yoluna giderler doğru
İmam Zeynel imam Hüseyn'in oğlu
Kalk gönül gidelim Hüseyn'e doğru

Muhammet Bakır'dan aldık keremi
Câfer Sadık ile sürelim demi
Kâzım Musa yetiş gönlümüz gamı
Kalk gönül gidelim Hüseyn'e doğru

İmam Irıza'dan ola inayet
Taki'den Naki'den ere hidayet
Hasanü'l Askeri şahı vilayet
Kalk gönül gidelim Hüseyn'e doğru

Şah Hatayî'm eyder gel pîrim aman
Mü'minin kalbinden çıkmasın iman
Âhir nefeste ol sahib-i zaman
Kalk gönül gidelim Hüseyn'e doğru

-68-

-Yunus Emre'ye benzek-

Ali'yi severem candan içeru
Yolunu sürerim yoldan içeru

Bana bende demen bende değilim
Dahi bendeler var benden içeru

Dinin terk edenin işüdür küfrü
Ol ne küfürdür imandan içeru

Şerait tarikat ma'rifet haktır
Hakikat od'u var andan içeru

Süleyman kuş dilin bilür dediler
Süleyman var Süleyman'dan içeru

Hak rehberi varır Hakk'a yetürür
Dahi rehber var rehberden içeru

Şah Hatayî özün Hakk'a yetürür
Kapuda kul-dürür sultan içeru

-69-

Kurbanlık koyundur geldi meydana
Önünce delili Cebrail deyu
Güzelce koçlartan haberin aldım
Hakk'a kurban oldu İsmail deyu

Dört kimsedir kurban birinden alam
Götürüp meydanda divana duram
Zakirin zikridir üç duvaz imam
Tekbirin alanda gerçek er deyu

Tekbir alıp bıçağını çaladur
Eksik yerin koma hizmetini gör
Boğazla keşküre kanın ile ser
Zira Hak sırdadır can da sır deyu

Budundan arala getür meydana
Hasan Hüseyin'den Zeynel'i cana
Bâkır ile bile girdik kazana
Kaynayıp kürede oldu hal deyu

Câ'fer ilm-i hikmet kitabın okun
Bir bülbül olup da gülşende şakın
Yağını orhanda bir delil yakın
Mü'minler aynasın şavk-ı nur deyu

Kırklar meydanında çarh-ı pervane
Musa-i Kâzım'dan bir kâmil cana
Irıza lokması geldi meydana
Dört kapuyu tamam olan yer deyu

Muhammed Taki'dir lokmayı sunan
Şah Ali Naki'dir nuş edip kanan
Hasanü'l Askeri gönlüne gelen
Mehdi şu cihanda oldu sır deyu

Tahmik ile okur yanı başında
Hesap anın yüreğinde döşünde
Ehl-i cemaat orhan yaşında
Safi çağırır ki kadeh sun deyu

Şah Hatayî'm içtim aşkın dolusun
Doluyu sunan da pîrim Ali'sin
Rehbere armağan ile veresin
Ali'nin serdiği sofra yer deyu

-70-

Bir gün Muhammed evde otururken
Dört melâik ana nida getürdü
Selman'ın çiğninde geldi bir oğlan
Ne güzel izzetle kelâm getürdü

Muhammed oğlanın selâmın aldı
Kalkuben ayağa buyurun dedi
Muhammed oğlana yerini verdi
Oğlan geçti seccâdeye oturdu

Cebrail der bu oğlanı bilsevüz
izzet edip selâmını alsavuz
Üstümüzde benlik vardır görsevüz
Ayağına yüzümüzü sürürdü

Muhammed ider bu oğlan Ali'dir
İns ü cinni meleklerden uludur
Gerçeklerin izzet etmek yoludur
İşitti Cebrail özün yitürdü

Ali yaradılmış mısın sen dedi
Muhammed yüzünü gördü dost dedi
Melekler Ali'den nişan istedi
Zühre yıldızın alnında getürdü

Oğlanın Ali idüğün bildiler
Mürvet deyüben dârında durdular
Özlerine hayli sitem sürdüler
Birisi cennetten elma getürdü

Elmayı getürüb terceman kodu
Şah eline alub çarpâre kırdı
Birini Muhammed'e nûş etti gördü
Uçan melekler dergâha yetürdü

Hak taâlâ gör nice nazar kıldı
Cümle velâyeti Şah ana verdi
Biri Düldül biri Zülfikar oldu
Fatıma vü Kanber anda yaturdu

Şah Hatayî eydür özün bilenler
Arayub özünde gevher bulanlar
Üstad nazarında kâmil olanlar
Anlar da özün dergâha yetürdü

-71-

Yürü bire özü çürük fili zağal
Hak'tan duldalanma gizli yer olmaz
Yazık sana yazık yiyip içersin
Bu yiyip içtiğin sana sır olmaz

Hak için insana suret satarsın
Nefsine uyar da gönül katarsın
Elinden geldikçe atar tutarsın
Nefse uyan bu meydanda er olmaz

İşin benlik öğünerek söylemek
Nefsine uyar da çekersin emek
Bu mudur Hak için hizmet eylemek
Birlik olmayınca iki beş olmaz

Karadır kalbin de çürüktür özün
Ahdine vefa yok yalandır sözün
Er Hak divanında karadır yüzün
Yalan Hak katında muteber olmaz

Şah Hatayî'm şahı severim gerçek
Yalancı yâr olmaz var andan el çek
Bir sofunun kalbi yalan olıcak
Fili ittir hakikatte bir olmaz

-72-

Bugün ele almaz oldum ben sazım
Arşa direk direk çıkar avazım
Dört şey vardır bu karındaşa lâzım
Bir ilim bir kelâm bir nefes bir saz

Güzel Ali'm çıksa çıksa çalınsa
Bedir aylar gibi doğsa dolunsa
Dört şey vardır bir kardaşta bulunsa
Bir hayr bir şer bir ibadet bir niyaz

Yaz olunca çayır çemen üstüne
Armağan sunarlar dostu dostuna
Dört şey vardır avı almış destine
Bir şahin bir doğan bir espir bir baz

Cahil olan söyler sözünü bilmez
Meydana gelince özünü bilmez
Dört şey vardır cennet yüzünü görmez
Bir münkir münafık bir yezid gammaz

Şah Hatayî'm eydür sen kulun nider
Güzel dünyasını terk eder gider
Dört şey vardır yıldan yıla terk eder
Bir aydır bir gündür bir kıştır bir yaz

-73-

Gel ey talip ırızasız yürüme
Sakın üstad seni kabul eylemez
Mürebbi özünden sen düşmeyigör
Hak taâlâ kalbine yol eylemez

Özü mürşid olan hem Hakk'a yeter
İkiliği koyup birliğe gider
Hem mürüvvet gönlü gönüle katar
Sağ olan kişi hiç sual eylemez

Gerçekler sevmezler ahval-i körü
Hakk'ın halka hem de yaraşır huyu
Fark eyleyip bekle mizanla yürü
Sakın sultan seni kabul eylemez

Talip oldur daim eyleye firak
Mürebbi sözünden olmaya ırak
İlet var sen seni irfana bırak
Gönlün hoş tut seni melûl eylemez

Bu yol elest bezmi hem kalu budur
Benliğinden geçen Hakk'ın kuludur
Şah Hatayî hepimizden uludur
Vefasından cefası yol eylemez

-74-

Sofi mezhebimin nesin sorarsın
Biz Muhammed Ali deyenlerdeniz
Gözlüye gizli yok ya sen ne dersin
Biz Muhammed Ali deyenlerdeniz

Eğnimize kırmızılar giyeriz
Hâlimizce her mâ'nadan duyarız
Katarda İmam Câfer'e uyarız
Biz Muhammed Ali deyenlerdeniz

Biz tüccar değilüz alub satmayız
Erkân gözediriz yoldan sapmayız
Gönlümüz ganidir kibir tutmayız
Biz Muhammed Ali deyenlerdeniz

Her kimin ki çerağını Hak yakar
Mü'min olanları katara çeker
Aslımız on iki imama çıkar
Biz Muhammed Ali deyenlerdeniz

Muhammed Ali'dir kırkların başı
Uralım yezide lâ'neti taşı
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'dir eşi
Biz Muhammed Ali deyenlerdeniz

Baharda açılır gonca gülümüz
O dergâha doğru gider yolumuz
On iki imam ismin okur dilimiz
Biz Muhammed Ali deyenlerdeniz

Şah Hatayî'm ider Muhammed Ali
Anlardan öğrendik erkânı yolu
Ali Muhammed'dir Muhammed Ali
Biz Muhammed Ali deyenlerdeniz

Sekiz heceliler

-75-

Gel bir şaha kul olagör
Hergiz ma'zul olmaz ola
Bir eşiğe yaslanagör
Kimse elden almaz ola

Bir işi bitürmek gerek
Eksiğin yetürmek gerek
Yâr ile oturmak gerek
Hiç siteme göymez ola

Bir susuz sulamak gerek
Bir acı doyurmak gerek
Bir dili söylemek gerek
Feriştehler bilmez ola

Kuş oluben uçmak gerek
Ovalara göçmek gerek
Bir doludan içmek gerek
İçenler ayılmaz ola

Çok behreler almak gerek
Ummanlara dalmak gerek
Bir gevher çıkarmak gerek
Değme sarraf bilmez ola

Gerçek âşık olmak gerek
Mâ'şukunu bulmak gerek
Ölmezden ön ölmek gerek
Varub anda ölmez ola

Bahçelere girmek gerek
Güllerinden dermek gerek
Bir gülü koklamak gerek
Hergiz ol gül solmaz ola

Şah Hatayî'm der geç otur
Hizmetini hora yetür
Gerçeklerden bir er getür
Cana başa kalmaz ola

-76-

Evliya yolundan gayrı
Bul mu dedim tâlip sana
Dervişlik halinden gayrı
Hal mi dedim tâlip sana

Evliyanın demediğin
İşlersin işlemediğin
Elin ile komadığın
Al mı dedim tâlip sana

Varma yezidin yanına
Hezar bin'lânet canına
Birbirinin ziyanına
Gül mü dedim tâlip sana

İzinsiz gitme yollara
Uğrarsın türlü hallere
Dibi görünmez göllere
Dal mı dedim tâlip sana

Meylin fikrin dünyalıkta
Kalmışsın şu aralıkta
Hayvan gibi karanlıkta
Kal mı dedim tâlip sana

Aman mürvet zâhir bâtın
Kaldır şu benlik sıfatın
Birbirinizin gıybetin
Et mi dedim tâlip sana

Şah Hatayî'm der erlere
Yüzümü sürdüm yerlere
....
Bil mi dedim tâlip sana

-77-

Hak Muhammed Ali dedim
On iki imam aşkına
Yeşil elden kevser içtim
On iki imam aşkına

Kul oldum boynumu eğdim
Hizmet ettim Hakk'ı gördüm
Hasan'la Hüseyn'i sevdim
On iki imam aşkına

Zeynel'den giyelim libad*
İmam Bâkır'a gönül kat
Câ'fer'e verin salâvat
On iki imam aşkına

İmam Taki din serveri
Ali Naki din serveri
Esti muhabbet yelleri
On iki imam aşkına

Musi-i Kâzım Rıza'ya
Sıdkınan inin niyaza
Şefaat eylesin bize
On iki imam aşkına

---

* libad: libade

Hasan Askeri'ye vardım
Mehdi'nin cengine girdim
Hariciye kılıç çaldım
On iki imam aşkına

Şah Hatayî'm sır eyledi
Peygambere yâ dost dedi
Selman Şeydullah istedi
On iki imam aşkına

-78-

Çıktım kırklar yaylasına
Çağırdım üçler aşkına
Yüzümü yerlere sürdüm
Yediler kırklar aşkına

Gelsin Muhammed'im gelsin
Canım Hakk'a kurban olsun
Düşmüşlerin elin alsın
Muhammed Ali aşkına

Gelin şu faktan geçelim
Akı karayı seçelim
Âb-ı kevserden içelim
Elindeki dol'aşkına

Dünya bir kurulu faktır
Gerçeklere sözüm yoktur
Allah bir Muhammet hakdır
Bağının gülü aşkına

Şah Hatayî'm der varalım
Eşiğine yüz sürelim
Hoşca canımız verelim
Erenler yolu aşkına

-79-

Şu âleme bir nur doğdu
Muhammed doğduğu gece
Yeşil kandilden nur indi
Muhammed doğduğu gece

Muhammed anadan düştü
Kâfirlerin aklı şaştı
Bin kilise yere geçti
Muhammed doğduğu gece

Anda göbeği kesildi
Gözüne sürme çekildi
İsmi Muhammed okundu
Muhammed doğduğu gece

Ağlayan uşak avındı
Doğuran ana sevindi
Kâfirler imana geldi
Muhammed doğduğu gece

Huri kızları geldiler
Nurdan kundağa sardılar
Eşiğe yüzler sürdüler
Muhammed doğduğu gece

Muhammet kalktı oturdu
Donunu ala baturdu
Yer gök salâvat getürdü
Muhammed doğduğu gece

Huri kızların hepisi
Taptığım Hakk'ın tapusu
Açıldı cennet kapısı
Muhammed doğduğu gece

Şah Hatayî'm ey kardaşlar
Didemden akıttım yaşlar
Secdeye indi ağaçlar
Muhammed doğduğu gece

-80-

Önüme bir çığır geldi
Bir ucu var şar içinde
Attarları dükkân açmış
Her ne dersen var içinde

Gir dükkâna pazar eyle
Hışmı yenip hazer eyle
Aya güne nazar eyle
Ay Muhammed nur içinde

Ay Ali'dir gün Muhammet
Üçyüz altmış altı âyet
Balıklardır suya hasret
Çarhı döner göl içinde

Kudretinden verdi balı
Bahanesi oldu arı
Men kılarım ah ü zarı
Arı inler bal içinde

Şah Hatayî'm adın hezar
Alnımızda ak yazılar
Talibler pîrin arzular
Bülbül oynar gül içinde

-81-

Gel dostum yola gidelim
Ala gözlü Ali ile
Açlar doyar susuz kanar
Leblerinin balı ile

Güzel Ali'm sana n'ettim
Elim aldın yabana attın
Üstüme yürüyüş ettin
Elindeki dolu ile

İçilmez dolu içilmez
Neyleyim senden geçilmez
İkisi birden seçilmez
Has bahçenin gülü ile

Ağaç kocar devir döner
Kuş bu dala bir dem konar
Pîrim doldurup da sunar
Gene kendi eli ile

Cennetin meyvası budur
Lokmanı bilene yedir
Şah Hatayî'm bine yetir
Ali'm kendi yolu ile

-82-

Gevherin geçmeyen yerde
Satma kardaş kerem eyle
Lâ'l taşını çay taşına
Katma kardaş kerem eyle

Gördüm bir yerde âşina
Her ne dersen öz başına
Yol taşını yol kuşuna
Atma kardaş kerem eyle

Gördünse bir yerde rakib
Neylersin yüzüne bakıb
Münkiri katara çekip
Yedme kardaş kerem eyle

Akıl serde gerek serde
İkrarı erdedir erde
Sakın istenmeyen yerde
Bitme kardaş kerem eyle

Hakk'a kul olma âsi
Silinsin kalbinin pası
Kötü sözü bed nefesi
Tutma kardaş kerem eyle

Dostunun iline varıp
Tomurcuk güllerin derip
Bahçelerde garip garip
Ötme kardaş kerem eyle

Firdevs güllerinden misin
İmam kullarından mısın
Ali oğulundan mısın
Gitme kardaş kerem eyle

Şah Hatayî'm n'ettin pîre
Yazılanlar gelir sere
Okun görünmeyen yere
Atma kardaş kerem eyle

-83-

Türap ol da döşen yola
Gönül incinme incinme
İleri geri sözlere
Gönül incinme incinme

Türaplık mü'minin işi
Deşte sürerler üleşi
Ali'dir cümlenin başı
Gönül incinme incinme

Muhammed dünyaya geldi
Şu âlem nur ile doldu
Bühtan Fatm'Ana'ya oldu
Gönül incinme incinme

Ko desinler sana kötü
Özü sofu kendi katı
Varsın etsin kov gıybeti
Gönül incinme incinme

Şah Hatayî'm doğan aylar
Geçinir yoksullar baylar
Her kişi sıfatın söyler
Gönül incinme incinme

-84-

Güzelce şâhın ordusu
Çekildi kondu Füzan'a
Gaziler bize tutalı
Ah şu dergâhtan bezene

Elifi koy bâdan başla
Nefsin kalesini taşla
Var Hakk'a yarar iş işle
Bak üstündeki yazana

Tura giden dura gitme
Bir söz deyeyin unutma
İldeki çöpe tâ'n etme
Bak gözündeki hizana

Gökten feriştehler insün
Gaziler ummana dalsun
Er Hakk'ın yüzleri dönsün
Yoldan dûr olan arana

Şah Hatayî'm der varalım
Şah divanına duralım
Kendi halimiz görelim
Ya şu illerden bize ne

-85-

Hüseyin'im Kerbelâ'ya
Daim seferiniz var mı
Üstazdan icazet alıp
Delil yakanınız var mı

Karar eyle iman ile
Ol ahd ile peyman ile
Tevhid ile dâman ile
Hem dört yoldaşınız var mı

Gaziler meyden içende
Şah günahından geçende
Bir can meydana gelende
Müşkül seçeniniz var mı

Özün mum gibi eriten
Talibi yerde sürüten
Sohbette erkân yürüten
Tarık çalanınız var mı

Talibin belin kuşatıp
Özünü yere döşetip
Muhabbet tuzun yumşatıp
Cemde yiyeniniz var mı

Hakk'ın lokmasını yiyip
Cemini müşküllü koyup
Birinden üstazım deyip
Kesip biçeniniz var mı

Şah Hatayî'm yettik dâre
İkrar verdik ezel pîre
Er nişan koyduğu yere
Sorup yeteniniz var mı

-86-

Hakikat bir gizli sırdır
Açabilirsen gel beri
Küfr içinde iman vardır
Seçebilirsen gel beri

Açıldı cennet kapusu
Lâ'l ü gevherdir yapusu
Kıldan incedir köprüsü
Geçebilirsen gel beri

Cânımız melek canıdır
Tenimiz Selman tenidir
İçtiğim arslan kanıdır
İçebilirsen gel beri

Pîrimden öğüt almışam
Üstadımdan ders almışam
Men kanadım bağlamışam
Uçabilirsen gel beri

Men bahçelerin gülüyem
Ayn-ı cemin bülbülüyem
Kırk kapunun kilidiyem
Açabilirsen gel beri

Şah Hatayî'm eydür hemen
Dağları bürüdü duman
İşte İncil işte Kur'an
Seçebilirsen gel beri

-87-

Men dervişem diyen kişi
Evvel neden geçmek gerek
Bilisini terk eyleyüb
Rıza ile uçmak gerek

Aşk tavasında kavrulub
Yanub kül olub savrulub
Benlik dıvarın devirüb
Hak'tan yana geçmek gerek

Ko kalsun arada kalan
Menzile varamaz yalan
Tâliblere rehber olan
Müşkilleri seçmek gerek

Deli gönül murad ilen
Yanar yüreğim od ilen
Şah Hatayî'm bu vird ilen
Gamlı gönlü açmak gerek

-88-

Mü'minlik bahsin edenin
Hırs u nefsi ölü gerek
Hak sıfatın gözliyenen
Kıldan ince yolu gerek

Kıldan ince yol surettir
Suret dahi ibadettir
Dünya bir tatlı lezzettir
Şundan geçen deli gerek

Dil gerektir uyanmağa
Hak sırrına boyanmağa
Kıl köprüde dayanmağa
Kula kudret eli gerek

Kudretin öz eli sende
Can çıka oynıya tende
Hakk'a lâyık azat bende
Hakk'ın azat kulu gerek

Azattır fenâdan geçen
Âb-ı hayattan su içen
Zulmetin kapısın açan
Hızır-sıfat veli gerek

Emir halîfe derilen
Tâlibe erkân sürülen
Bin bir sıfatla görünen
Şah Hatayî Ali gerek

-89-

Kimde kaldı bu pirlik
Kalemdesin cemde benlik
Bu cemde bu sürekte
Ne hoş sürektir bu sürek

Pîr Ali'dir salman pîri
Kadim kurdular bu yolu
Kırkların cemindeki
.................etti veli

İbadet İsrafil'de
Gözcülük Mikâil'de
O nur kudretten indi
Cümle âlemi Yaradan

Çire aydın oluptur
Cem üstüne gelüptür
Tarakçının hizmeti
Cebrail'de kaluptur

Cebrail'de bu varlık
Ululuk ihtiyarlık
Muhammed'e yol kaldı
Kırklara tezgâhdarlık

Kırklar hep bir almadır
Hep kudretten gelmedir
Sakacının hizmeti
Hüseyin'de kalmadır

İmamlar şehit oldu
Geleceğe yol kaldı
Öteberi çalmağa
Saile Salman geldi

Saile Salman geldi
Mülke Süleyman geldi
İznekcilik etmeğe
Ali'yle Kanber geldi

Kanber Hakk'a kuldu
Onu hizmet tekmil oldu
Peyikçilik etmeğe
Hafiri devlet geldi

Hafiri devletidir
Fahri müşki anberi
Kırklar ceminde şakıdır
Çok cömerttir Kanber'i

Şah Hatayî tufail
Can bu yola duhail
Benden delil istersen
Delilim Şah İsmail

-90-

Bir nefescik söyleyeyim
Dinlemezsen neyleyeyim
Aşk deryâsın boylayayım
Ummana dalmağa geldim

Aşk harmanında savruldum
Hem elendim hem yuğruldum
Kazana girdim kavruldum
Meydana yenmeğe geldim

Ben Hak'la oldum âşina
Kalmadı gönlümde nesne
Pervaneyim ateşine
Şem'ine yanmağa geldim

Ben Hakk'ın kemter kuluyam
Kem damarlardan beriyem
Ayn-ı cemin bülbülüyem
Meydana ötmeğe geldim

Şah Hatayî der özümde
Hiç hilaf yoktur sözümde
Eksiklik kendi özümde
Dârına durmağa geldim

-91-

Gelin hey erenler gelin
Dost gönlümüz bir edelim
Duyduğumuz demeyelim
Gördüğümüz sır edelim

Biz öğrendik dört mezhebi
Doğru verelim hesabı
Aşna ile musahibi
Semahında pîr edelim

Âşıklar da yasar yayın
Onlar da bir kudret payın
Hat ceminde allar giyin
Bostanları şar edelim

Â'ma gibi benleyelim
Kulak verip dinleyelim
Tatlı tatlı anlayalım
Ol ahrete yel edelim

Münafık sözü zâtına
Şek düşürme sıfatına
Öldürelim nefs itini
Kendimizi zor edelim

Şah Hatayî'm kendinize
Lâ'net münkir soyunuza
Ateş düşsün köyünüze
Bir ucundan kır edelim

-92-

Ali İsmail'im geldim
Âlemi seyran eyledim
Zülfikar durmaz kınında
Günde bin kez kan eylerim

Görürüm düzen düzeni
Kırarım yoldan azanı
Yeni baştan bu düzeni
Bir kavim erkân eylerim

Binerim ol Düldül atı
Kimse bilmez bu sıfatı
Vilâyeti kerâmeti
Târikatta kân eylerim

Yürdü* vilâyet leşkeri
Zuhur oldu meydan eri
Gözlü olan gelsin beri
O cana burhan eylerim

Şah Hatayî emrim kanı
Yokturur leşkere sanı
Kayırmaz süflüler canı
Sırrı cana can eylerim

-93-

Elâ gözlü pîrim geldi
Duyan gelsin işte meydan
Dört kapıyı kırk makamı
Bilen gelsin işte meydan

Ben pîrimi Hak bilirem
Yoluna kurban oluram
Dün doğdum bugün ölürem
Ölen gelsin işte meydan

Pîrim meydanını açmış
Misk ü anberleri saçmış
Dolusun içenler kanmış
İçen gelsin bu meydana

Bağ olan yerde mâr olur
Gül olan yerde hâr olur
Bu sitemler çok zor olur
Çeken gelsin işte meydan

Şah Hatayî der sırrını
Ortaya koymuş serini
Nesimî gibi derisin
Yüzen gelsin işte meydan

* Yürüdü

-94-

Muhammed'i candan sev ki
Ali'ye Salman olasın
Hanedana yüzler sür kü
Ali'ye Salman olasın

Muhammed'i hazır belle
Canı Hakk'a nazır belle
Her gördüğün Hızır belle
Ali'ye Salman olasın

Muhammed'e göz gönül kat
Cehd eyle irehbere yet
Bir kâmilin eteğin tut
Ali'ye Salman olasın

Hasan ile vardım ceme
Hüseyin'in sırrın deme
Musahipsiz lokma yeme
Ali'ye Salman olasın

İmam Zeynel İmam Bakır
İmam Câ'fer İmam Kâzım
Irıza'ya bağlı özün
Ali'ye Salman olasın

Taki'den Naki'ye eriş
Askeri'den bir hayır iş
Mehdi sürüsüne karış
Ali'ye Salman olasın

Şah Hatayî'm özün ırma
Baktığından gözün ırma
Yezide sırrın duyurma
Ali'ye Salman olasın

-95-

Gaibden delil göründü
Dedem hoş geldin hoş geldin
Bizi sevüb sevindirdi
Dedem hoş geldin hoş geldin

İki can idik birleştik
Mahabbet kapusun açtık
Şükür didara eriştik
Dedem hoş geldin hoş geldin

Üstümüze yol uğrattın
Gevher aldın gevher sattın
Erliğini isbat ettin
Dedem hoş geldin hoş geldin

Bir ağaçta güller biter
Dalında bülbüller öter
Şahıma bergüzar gider
Dedem hoş geldin hoş geldin

Böyle **Şah Hatayî**'m böyle
Pîrim destur versin söyle
Şaha benden niyaz eyle
Dedem hoş geldin hoş geldin

-96-

Yürü fâni dünya yürü
Fâni dünya değil misin
Hasan ile Hüseyin'i
Alan dünya değil misin

Bak şu kaşa bak şu göze
Yandı yürek döndü köze
Muhammed'i bir top beze
Saran dünya değil misin

Tanrının arslanın alan
Düldül'ü yabana salan
Yedi kere ıssız kalan
Dolan dünya değil misin

Ali'm bindi Düldül ata
Dayanamam bu firkata
Bozkurt ile kıyamete
Kalan dünya değil misin

Şah Hatayî'm der konarsın
Pervane kurmuş dönersin
Hem konarsın hem dönersin
Dönen dünya değil misin

-97-

Eli kılıçlı boz atlı
Gelen kimdir bilir misin
Dört kitaba dost kalemi
Çalan kimdir bilir misin

Vücudumda vardır ucu
Belâ mıdır nedir suçu
İsmail'e inen koçu
Yüzen kimdir bilir misin

Muhammed kul olmuş derim
Vermiş âşıklara varın
Güzel Muhammed mezarın
Kazan kimdir bilir misin

Şahım binerdi Düldül'e
Duyan gelir cenk iline
Ak deveyi peşin ile
Yeden kimdir bilir misin

Şah Hatayî'm der ulunun
Cümle âlemde dolunun
Zülfikar'ını Ali'nin
Düzen kimdir bilir misin

-98-

Bugün mâtem günü geldi
Ah Hüseyin Şah Hüseyin
Senin derdin bağrım deldi
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Kerbelâ'ya uğrayalım
Dertli yürek dağlayalım
Yana yana ağlayalım
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Kerbelâ bir uzak yazı
Vardır yüreğimde sızı
Yezidler mi kırdı sizi
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Kûfe şehrinde cenk oldu
Mü'minler Bağdad'a doldu
Kısas kıyamete kaldı
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Bizimle gelenler gelsün
Serini meydana koysun
Hüseyin'le şehid olsun
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Kerbelâ'nın yazıları
Şehid düştü gazileri
Fatm'Ana'nın kuzuları
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Esti deli poyraz esti
Kâfir Mervan bizi bastı
Hüseyn'in başını kesti
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Kerbelâ'nın önü düzdür
Geceler bana gündüzdür
Şah Kerbelâ'da yalnızdır
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Gökte yıldız paralandı
Şehriban Ana karalandı
İmam Hüseyin yaralandı
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

İmam Hüseyn attan düştü
Yezidler başına üştü *
Atı Medine'ye kaçtı
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Bir su verin masum cana
Yezit içti kana kana
Ah eyledi Fatma Ana
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Kerbelâ'da biten yonca
Boyu uzun beli ince
Şah Hatayî'm kasarınca
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

-99-

Hak taâlâdan nida geldi
Pîrim sana haber olsun
Şahtan bize name geldi
Halifeye haber olsun

Hak kuluna eyler nazar
Dert kalbimde âdem düzer

---

* üştü: üşüştü, toplandı

Kallaş gelmiş cemi bozar
Gözcüye haber olsun

Bu yola giden hacıdır
Kırklar Güruhı Naci'dir
Mü'min müslim bacıdır
Çavuşuna haber olsun

Mü'mini çektiler meydana
Tekbir okudular kurbana
Münkiri saldılar gümana
Kurbancıya haber olsun

Mü'min yolun yakın ister
Münkir ise sakın ister
Delil yanmaz yağ ister
Delilciye haber olsun

Gel gidelim hakikata
Kulak verin tarikata
Mü'min müslim itikada
Tarıkçıya haber olsun

Bu yola hasların hası
Giymiş hakikat libası
Doldurun engûr tası
Sakacıya haber olsun

Zakirin zikri saz ile
Kur'an okunur âvaz ile
Mü'min müslim niyaz ile
Niyazcıya haber olsun

Şah Hatayî'm nâre geldi
Sefil bülbül zâre geldi
Cennetten tezakir geldi
....................haber olsun

-100-

Dün gece seyrim içinde
Kalk kapıyı aç dediler
Ârif isen gir dükkâna
Münkir isen kaç dediler

Bunda ölüm var dirim var
Hanlar içinde zâlim var
Otuz kapıda ölüm var
Bilir misin hiç dediler

Bir ferace örtüsü var
Ne istersen hepisi var
Üçyüz altmış kapısı var
Gel birine uç dediler

Cennet bağının gülüyüm
İçindeki bülbülüyüm
Binbir kapının diliyim
Anahtarsız aç dediler

Şükür olsun gördük Hakk'ı
Cevahirden tuttuk yükü
Bir bezirgân gördüm on'ki
Kırk sekiz yoldaş dediler

Şah Hatayî'm eyder sırdan
Âmâlim yazıldı birden
Nicesi göçtü bu yerden
Sen de durma göç dediler

-101-

Kırklar meydanına vardım
Gel berü ey can dediler
İzzet ile selam verdim
Gir işte meydan dediler

Kırklar bir yerde durdular
Otur deyü yer verdiler
Önüme sofra serdiler
Lokmaya sun can dediler

Kırkların kalbi durudur
Mü'min gönlünün eridir
Gelişin kanden beridir
Söyle kimsin sen dediler

Gir semaa bile oyna
Kalbin olsun bir ayine
Kırk yıl kazanda dur kayna
Dahi çiğ bu ten dediler

Gördüğünü gözün ile
Beyan etme sözün ile
Ondan sonra bizim ile
Olasın mihman dediler

Düşme dünya kesretine
Tâlib ol Hak hazretine
Âb-ı kevser şerbetine
Parmağını sun dediler

Şah Hatayî'm nedir halin
Hakk'a şükret kaldır elin
Gıybetten kesedur dilin
Her kula yeksan dediler

-102-

Serseri girme meydana
Âşık senden yol isterler
Kâllâş ile oturmadın
İman ehli kul isterler

Bu yola giren oturmaz
Hak söze hile katılmaz
Bunda hiç hile satılmaz
Cevherinden pul isterler

Bir kılı bin pâre eder
Bu yolu ihtiyar eder
Şahım bir yol kurmuş gider
Yol içinde yol isterler

Şah Hatayî der neylersin
Her müşkili hall eylersin
Arısın çiçek derersin
Yarın senden gül isterler

-103-

Şu dünyanın ötesine
Vardım diyen yalan söyler
Baştan başa safasını
Sürdüm diyen yalan söyler

Ark kazarlar argın argın
Felek çevirmekte çarhın
Bu dünyada mal ü mülkün
Vardır diyen yalan söyler

Kuru ağaçta olur gazel
Kendi okur kendi yazar
Ahdi bütün hüsnü güzel
Vardır diyen yalan söyler

Avcılar avlarlar bazı
Hakk'a eylerler niyazı
Daim beş vakit namazı
Kıldım diyen yalan söyler

Şah Hatayî'm der varılmaz
Varılırsa da gelinmez
Rehbersiz hiç yol bulunmaz
Buldum diyen yalan söyler

-104-

Be erenler be gaziler
Gelen Murteza Ali'dir
Yezid'e bâtın kılıcın
Çalan Murteza Ali'dir

Alçağa indirmiş özünü
Eder Hakk'a niyazını
Kırklar ile bir üzümü
Yiyen Murteza Ali'dir

Turnaya vermiş sesini
İmamlar çeker yasını
Yine kendi devesini
Yeden Murteza Ali'dir

Getür ahret azığını
Âşık çeker yazığını
Muhammed'in yüzüğünü
Yudan Murteza Ali'dir

Cennetin yemişi elma
Sarar benzim sarar solma
Şah Hatayî'm gafil olma
Gelen Murteza Ali'dir

-105-

Meded senden gani settar
Derdim Muhammed Ali'dir
Sabahın seher vaktinde
Virdim Muhammed Ali'dir

Ne yaz gelir ne güz gider
Ömür dünyada tez gider
Önüm sıra bir iz gider
Sürdüm Muhammed Ali'dir

İkrar verdim inanmaya
İnanıp ahde durmaya
Şunda bir yere konmaya
Yurdum Muhammed Ali'dir

Bir ikrar verdim best deyü
Çağırdım Ali dost deyü
Şunda bir müşkül hastayım
Derdim Muhammed Ali'dir

Şah Hatayî'm evvel Ali
Evvel Ali âhir Ali
İki cihanın serveri
Gördüm Muhammed Ali'dir

-106-

Bizim içtiğimiz dolu
Erenlerin dolusudur
Ummanlara dalıp giden
Erenlerin gemisidir

Hiç ummana dalmadın mı
Dalub gevher almadın mı
Tâlib yola gelmedin mi
Yine kendi bilisidir

Ulu şarlar bedestanlar
Al çiçekli gülistanlar
Ala gözlü mestaneler
Pîrim Ali korusudur

Kimdir bunu böyle deyen
Erenlerden öğüd alan
Yeşil âlem çeküb gelen
Pîrim Ali kendisidir

Şah Hatayî didara bak
Mansur ipin boynuna tak
Nesimi oldu Hak'la Hak
Ol yüzülen derisidir

-107-

İbtidadan yol sorarsan
Yol Muhammed Ali'nindir
Yetmiş iki dil sorarsan
Dil Muhammed Ali'nindir

Gece olur gündüz olur
Cümle âlem dümdüz olur
Gökte kaç bin yıldız olur
Av Muhammed Ali'nindir

Varma yezidin yanına
Kokusu siner kokuna
Lâ'net yezidin huyuna
Can Muhammed Ali'nindir

Varma yezid meclisine
Kulak urma bed sesine
Satır yezid ensesine
Seyf Muhammed Ali'nindir

Şah Hatayî'm haste inler
Cümle âlem anı dinler
Nur olmuş âleme doğar
Gün Muhammed Ali'nindir

-108-

Yol içinde yol ararsan
Yol Muhammed Ali'nindir
Din içinde din ararsan
Din Muhammed Ali'nindir

Evvel şu dünyaya gelen
Beş vaktini tamam kılan
On parmağı pınar olan
El Muhammed Ali'nindir

Varma yezidin yanına
Kokusu siner tenine
Yazık değil mi canına
Can Muhammed Ali'nindir

Ülker terazi açıldı
Cümle âleme saçıldı
Bahçede güller açıldı
Gül Muhammed Ali'nindir

Mü'minin bahçesi güldür
Yezidin emeği seldir
Yol ezelden kadim yoldur
Yol Muhammed Ali'nindir

Şah Hatayî'm eyder ancak
Din İslâm'a çıktı sancak
Dört kitaba inanacak
Din Muhammed Ali'nindir

-109-

Ne dinlersin dervişleri
Dervişlerde dem bulunur
Bekle pîrin eşiğini
Derdine derman bulunur

Eğer oldun ise haste
Yâr derdine derman iste
İhlâslı gidersin dosta
Ölür isen can bulunur

Alçağa indir özünü
İn türaba sür yüzünü
Pişir de söyle sözünü
Arasında ham bulunur

Bahri isen ummana dal
Sarraf isen gir gevher al
Merdan isen meydana gel
Meydanda merdan bulunur

Şah Hatayî'm özün takın
Sırrını nâdandan sakın
Kudretinden değen okur
Yarasına em bulunur

-110-

Ey müminler yol oğluyuz
Hiç kimseye zulüm yoktur
Hep rızaya bağlıyız biz
İçimizde zâlim yoktur

Yola hak dedim dönmezem
Haksız kişiye yönmezem
Hiç bir nesneye sunmazam
Rızasız bir elim yoktur

Yola gelmek idi kasdım
Yola götürdü ya dostum
Rehbere vardım da kesdim
Şimdi evvel belim yoktur

Bir kardeş ki yoldan şaşa
Serencam getürür başa
Rızasız olan kardaşa
Güç etmeğe yolum yoktur

Şah Hatayî'm özün bişür
Aklını başına devşür
Heman bir donun değişir
Mü'minlere ölüm yoktur

-111-

Üstümüzden gelip geçme
Senin burda yerin yoktur
Turna gibi semah dönme
Karakuşsun telin yoktur

Donandın yanıma geldin
Bu demde nefsine uydun
Emeğin ellere verdin
Kör imişsin ferin yoktur

Naşiler deryaya dalmaz
Dalarsa da karar almaz
Bu atın menzili olmaz
Boz merkepsin çulun yoktur

Bülbülsün dalda ötersin
Hayvandan daha betersin
Şad oluben şal satarsın
Kefenliğe bezin yoktur

Çok kaynatma taşırırsın
Dalma boydan aşırırsın
Türlü çiçek devşirirsin
Boş kovansın balın yoktur

Şah Hatayî'm eyder kayın
Senin yoktur bunda payın
Avcıyım den hani yayın
Nişan alma gerin yoktur

-112-

Evvel bahar olmayınca
Kırmızı gül bitmez imiş
Kırmızı gül bitmeyince
Dertli bülbül ötmez imiş

Bülbül havastır ötmeye
Sararıp güle yatmaya
Bahçıvan gülü satmaya
Gül kadrini bilmez imiş

Bahçıvan satma bu gülü
Haramdır parası pulu
Ağlatan dertli bülbülü
Gözyaşını silmez imiş

Bülbül güle hayran olur
Hayran olur seyran olur
Bazı gafil insan olur
Gafil ârif silmez imiş

Şah Hatayî'm ölmeyince
Tenim türap olmayınca
Dost dosttan ayrılmayınca
Dost kıymetin bilmez imiş

-113-

Bu yolun ötesi haktır
Mürvet hey erenler mürvet
Bu yoldan özge yol yoktur
Mürvet hey erenler mürvet

Yolda nefes öldürmezler
Yezid düşer kaldırmazlar
Mürvet diyene vurmazlar
Mürvet hey erenler mürvet

Âşık oldum yana geldim
Pervane veş döne geldim
Bin kan ettim yine geldim
Mürvet hey erenler mürvet

İlm-i Kur'an'dır dilimiz
Sırr-ı hakikat yolumuz
İmam Câ'fer'in kuluyuz
Mürvet hey erenler mürvet

Şah Hatayi'm hale geldim
Hal içinde yola geldim
Eksikliyim dâra geldim
Mürvet hey erenler mürvet

-114-

Serime bir sevda geldi
Muhammed Ali'den beru
Yandı vücudum kül oldu
Tâ kalü beliden beru

Ali'nin Fatma Kanber'i
Perde tutunur önleri
Severiz on'ki imamları
Atası gününden beru

Hasan'la Hüseyn'i sevdim
İkrarım onlara verdim
Kâfirleri bütün kırdım
Halilü'l Rahmandan beru

İmam Zeynel'in yolları
Açılır gonca gülleri
Bakır imamlar serveri
Severiz o günden beru

Musahibim Musa Kâzım
Irıza'ya var niyazım
Kolumda şahinim bazım
Beslerim o günden beru

Muhammed dünyaya geldi
Şu âlem nur ile doldu
Hocam İmam Ca'fer oldu
Okurum ol günden beru

İmam Taki'ye yetmişem
Naki'den etek tutmuşam
Askeri'den mey içmişem
Sarhoşam o günden beru

İkrarın bendi boşandı
İndi türaba döşendi
Mehdi'den kılıç kuşandı
Bildüğüm zamandan beru

Şah Hatayi'm Hakk'a yalvar
Sevdiğim Ali'dir server
Sorarlarsa bizi erler
Gelürem divandan beru

-115-

Hak'tan bir nidadır geldi
Yan ey deniz tutuş deyu
Köpüğünden dağlar urdu
Tütününden arş kürs deyu

Arşa direk oldu zârım
Pîre hizmete varalım
Kandilden ayrıldı nurum
Muhammed'e yoldaş deyu

Can kandilden gevher ister
Gör ki rakibe ne ister
Yâ Ali keramet göster
Kanber sofrayı aç deyu

Sofr'açıldı nimet oldu
Sundu destisini aldı
Dolandı kapuya geldi
Sefilim kapuy'aç deyu

Kapudan içeri vardı
Mü'minlere selâm verdi
Birine bir neşter urdu
Kırkından kan aksın deyu

Kırkından da kan döküldü
Dürlü bedenler söküldü
Selman bir üzüm getürdü
Ez de Muhammed iç deyu

Muhammed içti esridi
Abdallar semaha girdi
Şemlesin kırk pâre böldü
Kalksın başından tac deyu

Tac-ı devlet seri idi
Gül Muhammed teri idi
Veyis emekdârı idi
Yalan söylemen hiç deyu

Yalanlar anda mat oldu
Ali'nin sırrı zât oldu
Muhammed Mi'rac'a atıldı
Dur hey mubarek taş deyu

Taş anda muallak durdu
Hacılar devaha indi
Arafat'tan bir koç geldi
İsmail'e kurban deyu

Arafat koçu meledi
Arşı cenneti eledi
Şah Hatayî'm bile idi
Her kardeşe yoldaş deyu

-116-

Şah-ı Merdan kullarıyız
Biz biriz birkaç değiliz
Kanaat ile yürürüz
İllâ tokuz aç değiliz

Evliyâ gönlümüz aldı
Kalbimiz nur ile doldu
Gözlerimiz didar gördü
Cennete muhtaç değiliz

Evvel biziz âhir biziz
Heman leyl ü nehar biziz
Gül açılmış bahar biziz
Yaz olduk biz kış değiliz

Binlerden kırklara erdik
Tarikat evinde durduk
Yedilerden haber aldık
Üçlerdeniz hiç değiliz

Şah Hatayî'm göçür göçün
Dünyayı terk etmek içün
Sızdık eridik Hak içün
Altın olduk tunç değiliz

-117-

-Yunus'a benzek-

Sözünü bir söyleyenin
Sözünü eder sağ bir söz
Pîr nefesin dinleyenin
Yüzünü eder ağ bir söz

Bir söz vardır halk içinde
Dahi söz var hulk içinde
Olmaya ki delk içinde
Deyesin çarka dağ bir söz

Söz vardır kestirir başı
Söz vardır keser savaşı
Söz vardır ağulu aşı
Bal ilen eder yağ bir söz

Sözünü yahşi pişürgil
Yahşi üş ile düşürgil
Yaramazını şişürgil
Canına olur dağ bir söz

İsterem göreyim yâri
Bu remzi anlagil varı
Hezeran ehl-i ikrarı
Eder kara toprağ bir söz

Şah Hatayî âyatından
Sözün söyle öz zatından
Olmaya kim pîr katından
Seni ede ırağ bir söz

-118-

Sabahtan yârime vardım daha yârim uykuda
Yüzünü yüzüme sürdüm ala gözler uykuda

Dedim duduya kumruya siz ne vakit ötersiz
Biz o vakit öteriz ki yar uyana uykuda

Ağ gül ile kırmızı gül ikisi bir bahçede
Bülbüller feryada çıkmış cümle kuşlar uykuda

Gezdim yârin bahçesini kırmızı gül dermeye
Ne bağ duydu ne bağvandı cümle âlem uykuda

Şah Hatayî Hayderoğlu nazar eyle kuluna
Ya ben kime nazar edem nazar ehli ol Huda*

* Bir başka cönkte **Can Hatayî** adına kayıtlı

-119-

-Fâilatün fâilatün fâilatün fâilün-

Gel benim fahr-i cihânım işte cânım Mustafa
İki âlem sultanısın pâdişâhım Mustafa

Men ölende kâtiplere vâsiyetim budur ki
Yazalar sin'im taşına âb ü zârım Mustafa

Hâlil'in kûyine vardım hâcılar bayrâmıdır
Ârafat'a kurban kesem bin penâhım Mustafa

Bak şu râkiplere ki şol yârime neler demiş
Okunan Kur'an hakıyçün itikadım Mustafa

Şah Hatâyî mecnunûyum derde tabip bulmadım
Derdimin dermanı derde dermân Mustafa

-120-

-Fâilatün fâilatün fâilatün fâilün-

Sofi olmaz ol kişi kim çün onun evsâfı yoh
Mürşidin elini [tut ki] kalbinin insâfı yok

Mürşidin elini tutmuş dediğini tutmamış
Maksudu hâsıl mı olur çün pirinden havfı yoh

Nâkesin gönlü evinde havf-i Allah olmasa
Ol çadıra benzer ol kim direği tenefi yoh

Bir kişi ki Hacc'a varsa hûyunu denşürmese
Hacc'a varmışdır veli çün Kâ'be'yi tâvâfı yoh

Şah Hatayî sen demişdin hadden artuh söyleme
Hak bilir ki bu sözümün lâfı yoh hilâfı yoh

-121-

-Fâilatün fâilatün fâilatün fâilün-

Zülflerin çin çin senin bâd-ı sabâ andan çıkar
Leblerin meyhânedir âb-ı hayat andan çıkar

Kaşların kavs-ı kuzahdır gözlerin nûr-ı âlâ
Nutkumuz rûhü'l emindir kâinat andan çıkar

Onsekiz bin âlemin âyînesidir sûreti
Her kim ki bir mihrâç buldu bil ki zât andan çıkar

Ey gönül gel tâlib ol öğren kemâl-i mârifet
Mâ'rifet bir bahr imiş sâhip kemal andan çıkar

Şah Hatâyî'm bu ne çeşmim iki çeşmin çeşmesi
Çeşme-i zemzem odur âb-ı hayat andan çıkar

-122-

-Mefâîlün mefâîlün fâilün-

Ne hâceyim ne de mal eksiğimdir
Ne sultânım ne hod kul eksiğimdir

Erenler dünyaya murdar demişler
Ne gerkesim ne murdar eksiğimdir

Men gurab değilim zâğı gözleyem
Zirâ men bülbülem gül eksiğimdir

Seyir ettim tamûnun dört köşesin
Ne yanaram ne hod nâr eksiğimdir

Şah Hâtâyî'm her işte bir nazar var
Bir yüzü nurlu didar eksiğimdir

-123-

-Fâilatün fâilatün fâilatün fâilün-

Dedim ey dilber meni dü çeşm-i mestan öldürür
Kim görübdür iki kâfir bir Müselman öldürür

Dedim ey dilber meni öldürme batma kanıma
Dedi kulun kanı olmaz kulu sultan öldürür

Dedim ey dilber meni câh-ı zenahdandan çıhar
Dedi ey şâh dosta kıysın dostu zindan öldürür

Şah Hâtâyî çok dolanma bu bağın etrafına
Bî-tekellüf girme bağa görse bağban öldürür

-124-

-Fâilatün fâilatün fâilatün fâilün-

Ey Müselmanlar esir-i zülf-i yârim doğrusu
Bu siyehkârın elinde bî-kararım doğrusu

Derdim ol dilber yanında itibârım var menim
Yokladım ettim yakin bî-itibârım doğrusu

Bir kuru candan n'olur kurban edem cânânıma
Ol peri ruhsâriden çoh şermsârım doğrusu

Şah Hatâyî seyre çıhdı açdı Hur'ün kabrini
Bar' ilâhî âvf kıl kim tövbekârım doğrusu

-125-

1 **Sene bin yüz yetmiş üçte** dünyaya zûhur olan
Kesilür hayır bereket çok olur hilâf yalan
Hakk'ı inkâr eyleyüb özünü gümâna salan
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

2 **Sene bin yüz yetmiş dörtte** kalktı adli şeriat
Yetmiş beşte zail oldu ikrar ile muhabbet
Yetmiş altıya varınca kesilir bet bereket
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

3 **Yetmiş yediye** varınca ağaçlar meyve vermez
İnsanda tamâ çok olur bereketi bulunmaz
Evliyâlâr tarikidir gedik yerini komaz
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

4 **Yetmiş sekize** varınca hak saklasın hatâdan
Rağbet ü hürmet kesildi ana ile atadan
Cümlemize kıl şefaat Aliyyü'l Murteza'dan
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

5 Cebrail'e emreyledi Hak buyurdu hitabı
Seksen ikide okunur cümle aşkın kitabı
Yarın Hakk'ın divanında nice verin hesabı
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

6 **Sene bin yüz seksen üçte** sofiler yoldan döner
Hakk'a sadık kul olanlar anda niyaza iner
Seksen dörtte cehennemin narı şiddetli yanar
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

7 **Sene bin yüz seksen beşte** cümlemiz Hakk'a asi
Ali'yi candan sevenler çeker imamlar yası
Seksen altıya varınca duyulur gerçek sesi
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

8 **Seksen sekize** varınca dönüp bana baksana
Seksen dokuza varınca kemaline baksana
Ey gaziler varıncağız görürsünüz doksana
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

9 **Sene bin yüz doksan oldu** kardeş yola doğru git
Âdeme secde eyle günahına tövbe it
Çok kalmadı doksan bir bir mürşitten etek tut
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

10 **Sene bin yüz doksan birde** senin halin nicolur
Doksan ikiye varınca hep işimiz güc olur
Mürşit eşiğine niyaz edenler hacı olur
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

11 **Sene bin yüz doksan üçte** Mehdi kalka mağaradan
Doksan dörde varıncağız inayet kıl Yaradan
Doksan beşe varınca Yezit kalksın aradan
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

12 **Doksan altıya** varınca Mehdi düğün eyleye
Doksan yediye varınca ehli tevhid söyleye
Doksan sekize varınca yezidi kahreyleye
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

13 Gitti adl gitti hörmet **sene yüz doksan yedi**
Niçin buna inanmazsın gitti dünyanın tadı
İmanımız şeytan aldı sizi gümanda kodu
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

14 **Doksan dokuza** varınca bine Düldül üstüne
Cebrail emir getüre gide Mervan kasdına
Bin ikiyüz tamam oldu bilin bunun aslı ne
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

15 Fersan kadem basa evvel Bağdadı ala
Rumlu üç güruh ola birisi gele imana
İkiyüz bir senesinde her yere elçi vara
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

16 **Bin ikiyüz üç** senesinde İslâmbol'a ine Şah
Yezid kavmi bunu işitip diyeler eyvah
Her sıfatlar tebdil ola diyelim Allah Allah
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

17 **Şah Hatayî'm** hey gaziler nolacağımı bilmem
Hele fikret......bilürsem dahi demem
Sofi gayet....... varıp lokmasın yemem
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

Şah Hatayî'm Hak kerimdir cümleye.......
Iş bu yola kasdedenler yarın cenneti neyler
Dört kapu tamam olmıyan dibinde kaynar
Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza

-126-

-Fâilatün fâilatün fâilatün fâilün-

Bismillâhirrahmanirrahimdir hakikatin binası
Kur'an âzimdir Muhammed İsm i Â'zam'dır Ali
Hem ayettir hem hadistir dört kitâbın mâ'nası
Kur'an âzimdir Muhammed İsm-i Â'zam'dır Ali

Lâfetâ yoktan var eyledi on sekiz bin âlemi
İllâ mekâtiptir böyle çaldı o şah kalemi
Lâ seyfe Zülfikar'dır ve aleyküm selamı
Kur'an azimdir Muhammed İsm-i Âzam'dır Ali

Binbir ismiyle anılan ol Hak kudretüllahdır
Yedi yerle yedi gök semâvat arş-ullahdır
Kudretü'l-hikmette bâki sırr-ı sırrullâhdır
Kur'an âzimdir Muhammed İsm-i Âzam'dır Ali

Küll-i şey'i aynı âdem bir kez vücûduna bak
Kendi lisanında söyler gönülün ebnâsı Hak
Derunumda bu duâ kalbimi eyledi pâk
Kur'an âzimdir Muhammed İsm-i Âzam'dır Ali

Bin yüz doksan dokuzda çoğaldı veled-i zina
Gel gönül sen türab olgıl Hakk'ın yolundan azma
Mahlukattan hicab edip harfini noksan yazma
Kur'an âzimdir Muhammed İsm-i Âzam'dır Ali

Pâdişahlar pâdişâhı sultana mâlum olsun
Keskîn irâdenize ortalık halim olsun
Bu duâya kanmayanın canına karim olsun
Kur'an âzimdir Muhammed İsm-i Âzam'dır Ali

Şah Hatayî'm sen bu vasfı söyle bilenler ile
İnne meassâbirin şükürler olsun bu hale
Ki Ali leamü'l feyb illallahi taâlâ
Kur'an azimdir Muhammed İsm-i Âzam'dır Ali

DİZİN

(Gazellerde ikinci dizenin, diğerlerinde ilk dörtlüğün son dizesindeki son harfe göre sıralanmıştır).

DİVAN

A

B

D

E

26. Görkim firak ivende ne hemdem-dürür mene
27. İtlerin kûyinde kavga kılduğın yâ ni ki ne
28. Olur olmaz sözi bünyad ittiğin yâ ni ki ne
29. Lâle tek bağrımı pür kan itdiğin yâ ni ki ne
30. Meclis-i keşte acaib rûzigâr oldı yine
31. Şem-i ruhına ışk ile pervaneyem yine
32. Pîr iken yüzini gördim nevcivan oldum yine
33. Bûy ü mûyin âşıka küfr ile imandır yine
34. Ay yüzinde zâhirüm gül kimi handandır mene
35. Yine ol mâhın firakı çekdi bir dağ üsdüne
36. Âteş-i hicrin bu dağın çekdi bir dağ üstüne
37. Bir bulıtdır kim düşübdir mâh-ı tâban üstüne
38. Lâle-i pür dağıdır kim düşdi gülzar üstüne
39. Haste cismimde bu cân-ı nâtüvanım söyleşe
40. Bahdım ki görim ol gözi didi ki yüz üste

Ğ

41. Sanasen bir şem'adır ki üste yanar bir çerağ

H

42. Gönil şehrinde seyran eyleyen şah
43. Hem dahi gönlimde iman senden özge kimse yoh
44. Serv-i râna tek hıraman kaddimin bâlâsı yoh

I

45. Kaldı mahrum tâ ebed makbul-i dergâh olmadı
46. Ateş-i ışkında her dem bağrı biryan olmadı
47. Gerçi yâr oldı velâkin yâr-ı gamhar olmadı
48. Ya senin tek hüsnine hiç kimse mağrur olmadı
49. Sıfatından anın bir gevher oldı
50. Virmen cihana şemmece zülfü bahasını

İ

51. Asılıg bimârına adın şifadır yâ Nebi
52. Lâle tek hicri yarası bağrımı kan eyledi
53. Kalmışem kış mihnetinde nevbhârım gelmedi
54. Cihan ehline fahr olsun anın tek mücteba geldi
55. Çerağı yandı İslâm'ın ki din-i Mustafa geldi
56. Sana zevk ü safalar yahşı geldi
57. Hemişe bâ-hüdayem geldim imdi
58. Belki kul-dürür sana âlemde her sultan dahi
59. Yâr isen ey gamlu gönlim dutmağıl zinhar iki
60. Sahib-i fazl-ı velâyet şi'r-i Hayder yâ Ali

61. İsterem mihrini can tahtında sultanım kimi
62. Yâ cemal ehline kim var ol vefadarım kimi
63. Hokka-i lâ'lini gördim derdime derman kimi
64. Mihr ü mah olmaz felek yüzinde ruhsarın kimi
65. Mehru da dahi gelmeye nikû senin kimi
66. Visalin can içinde can değil mi
67. Lebi mercan dişi gevher değil mi
68. Hak bildi sıdk u can ile ehl-i safa seni
69. Rûyı göster mah-ı men kurtar bu sevdadan meni
70. Mecnun misali aklım ilen görmedim seni
71. Ne peri ne âdemi mehtâb gördim men seni
72. Gündizin tâ şam olınca isterem her sû seni
73. Görmedi âlemde merdüm bir senin tek dilberi
74. Üşte Beytullah kaşın mihrabı kaddin minberi
75. Servi boylu lâle yüzlü gonca leb mehpeykeri
76. Zülfine küfr yüzine imân disem yeri
77. Olmışem ruz-i ezelden firkatin bî-çâresi
78. Ruhu tek her kim ki rahın içer artar rahati

K

79. Ayağın tozından ayru oldı canım derdnâk
80. Sen ne mazharsın cihanda ey cemal-i nur-i pâk
81. Zar-ı ahvalim menim dildare göndermek gerek
82. Kim kılur laf urmağa meydana hoş gelmek gerek
83. Haste halim dilberâ lâ'l-i şekerbarın gerek
84. Giceler her dem gözime görünür mehtâb tek
85. Bu cana munis olmadı mihrin hayali tek
86. Bitibdir hüsn-i bağında boyın serv-i hiraman tek
87. Bu âlem içre hüsn-ârâ senin tek

L

88. Yağlığın yanına dutar nâtüvan gönlim hayal
89. Bağımın yüz dağı üste bir dahi dağ itmegil
90. Men ana yâr oldım ol yâr-ı vefâdârım değil
91. Sen ana yâr dime yâr değil yâr değil
92. Ayağın altındaki başmag değil başımdır ol
93. Sidredir boyun ne sidre müntehadır bilmiş ol

M

94. Meclis içre düşmesün ol dost elinden mey müdam
95. Ol sıfatın zikridir fikrim hemişe subh ü şam
96. Neden kim hasret-i ol mürg-i zârem
97. Halk ider divare secde men de didar isterem

98. Boyını görgeç budır serv-i hırâmânım direm
99. Görset kim ol cemâlini görsem revan direm
100. Işkın yolında canımı virsem revan direm
101. Küfr-i saçınla vechine imana gelmişem
102. Her ne kim zahmet görirsem ayn-ı rahmet bilmişem
103. Tâ göz açub ol ruh-i ferhunde fâlın görmişem
104. Ol yüz üste ebr tek zülfün muanber görmişem
105. Lebleri peymanedir peymaneye göndermişem
106. Tâ sana kul olmışem âlemde âzad olmuşem
107. Nâle vü efgan ider men dide giryan olmişem
108. Kim firak-ı mihnetinden ruz ü şeb zâr olmuşem
109. Can ü dil kurtuldı gamdan gamküsarım bulmişem
110. Lebi şekker dişi incim yâr senden küsmişem
111. Habib-i Zülcelâl'in çakeriyem
112. Ali'nin çakerinin çakeriyem
113. Dünyada bir dahi misl ü hatt ü halin görmezem
114. Gevherin yekdanesinden ileri pergâr idim
115. Saçın küfrini iman tek dilerdim
116. Zi-hicran olmış iken cana yetdim
117. Ol sebebden zâr ü giryan geçdi eyyâmım menim
118. Dürlü mihnetler geçer her lâhza canımdan menim
119. İncidi gökde melâik ah ü zârımdan menim
120. Mihr-i hüsnin yek-dürür ruh-i revânımdan menim
121. Kim felekden yere inmiş mâhtabımdır menim
122. Kaşı mihrabım yüzi Beytü'l-haramımdır menim
123. El yüzüne zahirim gül kimi handandır menim
124. Gitmesün gönlimden ol ruh-i revanımdır menim
125. Sâye sanma sürünen yâ nice canımdır menim
126. Manzar-ı hurşîd tek yaş ile doldı gözlerim
127. Kaşını kıblegâh etdim yüzin Şemsü'd-duha gördüm
128. Kati bizar ü bî-zâr oldı gönlim

N

129. Yüzini nur-ı iman buldım ey can
130. Anca ahdı kanlu yaşım kalmadı bağrımda kan
131. Ol serv-i kadd ü sayesi zıll-ı hümay olan
132. Âstanın çevresinde koy ki hâk olsun beden
133. Âb-ı lâ'linden kılam bir derde derman yeniden
134. Ten Mesihâ leblerinden câna gelsün yeniden
135. Boyun tûbâ-dürür ammâ saçındır sünbül-i terden
136. Tâ ki sen varsın menim yanımda canan istemen
137. Yakın bilin ki nakd-i Hayder em men
138. Ey peri vasl ile kılgil derde derman şimdiden
139. Işk-ı zülfünden müdami düşmişem sevdaya men

140. Senden ayru cümle-i âlemde men var istemen
141. Cümlenin gönlin alıbsen ne aceb sayyâdsen
142. Çeşmimi giryan edüb sinemi biryan eyleyen
143. Leyk bu çeşmim içinde lâ-mekândır sen diyen
144. Utanıbdır serv-i ar'ar kadd ü bâlinden anın
145. Menden özge cümle-i uşşâka sen dildârsın
146. Derde saldın lâle tek bağrım kara kan eyledin
147. Zinde kıldun üş bu cansuz cism ü canım sen miydin
148. Vakti-dürür ki şimdi cemalin görem senin
149. Bahmaz çinare kadd ü şemalin diler senin
150. Gün dahi şol tal'at-ı ferhunde fâlindir senin
151. Ay dahi şol tal'at-ı ferhunde fâlindir senin
152. Leykin dilinde mihr ü vefadır Hatayî'nin
153. Sadpâre kıldı can kuşının âşiyânesin
154. Feda olsun sana canım ne dersin
155. Cevr-i ışkından menim tek kimse bimar olmasun
156. Yaşlu çeşmimde yüzinden ayru hiç nur olmasun
157. Ne canım belki hem canan olubsun
158. Kametin serv-i revandır ruhlerin gülzar içün
159. Ol kara zülfün teki gamdan perişanem bugün
160. Sohbet-ı hasdır bugün ağyâre söylen gelmesün
161. Muhannes gelmesün merdane gelsün
162. Can giderse gam değil cânanım elden gitmesün
163. Âlemi tarh eylemişsin yâre döndermiş yüzin

R

164. Yeri kaim gökleri devvar iden perverdigâr
165. Bahdım ol yüzden mene oldı yüz min bâblar
166. Geldi âhımdan menim feryada dağ ü dâşlar
167. Yâr bağrım arasın gör kim nice hâr anda var
168. Kevserin suyın viren şahım Ali'dir şehsüvar
169. Bil ki sen gitsen yanımdan tende can elden gider
170. Kanım ilen ellerin kılmış nigâr elden gider
171. Seyl oldı daşdı şimdi beher su gelür gider
172. Pertev-i nurından anın âftab almış gider
173. Tiğ-i ışkın yüreğimni sad-hezâran pâreler
174. Sûz-i ışkın yüreğimde her dem eyler yâreler
175. Yüzü şû'le nigârım anda n'eyler
176. Kanlu yaşım yem teki dolmışdır andan ser-be-ser
177. Ruhlerin manendi ancah bir gül-i hamrâ düşer
178. Ol dişin incüsi tek deryada hem dür kem düşer
179. Boyun bir serv-i hoş balâye benzer
180. Anınçün server-i Âl-i Abâ'dır
181. Âftâbın yüzi ol hurşîd ruhsarındadır

182. Karar ü sâbrdan mutlak cüdadır
183. Cemâlin hûriden yeğrek boyın tûbâdan âlâdır
184. Felekler çerhi anın reh-nümâdır
185. Ki ol darende-i ehl-i fenadır
186. Akl ü fehm andan berü ışk ile sergerdandır
187. Hem enbiyalar üste ulu padşâhdır
188. Vasl-ı ruhsarın hayali gönlimin mihmanıdır
189. Mihrâb kaşların ana çeşmin imâmdır
190. Gurrabe-i din ana mekândır
191. Ki her kim cân kıyar cânan anındır
192. Velâyetdir yakın nur-ı basardır
193. Öyle kim bülbül dahi bâ ışk-ı gülden zârdır
194. Elüme ol nigârım geldi hoşdır
195. Pirimiz mürşidimiz hânımızdır
196. Kimse bilmez dünyada nam ü nişanı handedir
197. Zâhidâ pes handesin kim nur-ı iman mendedir
198. Men bilürem bu dil-i şeydâneler kücündedir
199. Suya benzer kim hemişe âftab üstündedir
200. Bir bulut nisbetlüdir kim âftab üstündedir
201. Ol sebepden âşıkın dâim yeri meyhânedir
202. Hak bilür kim ağlamağdan gözlerim peymânedir
203. Billâh leb-i lâ'l'i Bedehşan Ali'dir
204. Bu bülbülün gülistan menzilidir
205. Her cefa gelse mene senden vefa nisbetlidir
206. Şekli bir mahbub-ı suhın peykeri nisbetlidir
207. Cihan içre güzeller serveridir
208. Şad ol ey haste gönil kim derde derman devridir
209. Ay dahi tâban-dürür didarın andan yahşıdır
210. Bil ki ancah can değil can ü cihandan yahşidir
211. Bu yıhılmış gönlimi âbâd kılsan vaktidir
212. Bu fakire lutf ü ihsan idersen vaktidir
213. Visalin va'desin yâd eylemekdir
214. Senin vaslından ancah bu gerekdir
215. Ki her bir tari ol zülfün behâ-yı Çin ü Maçin'dir
216. Kaşınlan kametin şekli mene mihrab ü minberdir
217. Ki kıble nur-ı Peygamber imam-ı nakd-ı Hayder'dir
218. Lebini lâ'l ile mercan demişdir
219. Meğer ol can değil câna nemizdir
220. Hancer ü azm eylesen levhinde arşullâhı gör
221. Hüsnin kitab-ı şerhini ümmü'l-kitab ohur
222. Şol hümayun zülfüniz fağfur-i Çin'den tac alur
223. Âdem evlâdına server gelübdür
224. Ucından dürlü sevdâlar hat-ı reyhâne düşmüşdür
225. Gamkin gönül makamına yüz min safa gelür
226. Galiba yârin cemalinden nikab almış gelür

227 Canıma bir od düşer bu dilime yâ hu gelür
228. Mene hicran etdiğin ol dilber-i canan bilür
229. Bir saat sensiz menim sabr ü kararım yoh-dürür
230. Gerçi gönlimi alur amma ki gamhârım-dürür
231. Bu vücudım mülkine hayl-i hayalin can-dürür
232. Gökde kevkeb akdı hem lü'lü-i şehvarın-dürür
233. Mihrin az olmuş veli kahrın güzaf olmış-dürür
234. Suretin can mülkine hurşid ü mah olmış-dürür
235. Dil makam-ı bağ-ı cennetü'l-naim olmış-dürür
236. Bâki ömrüm olsun ol cismimde can olmış-dürür
237. Gice gündüz işim âh ile figan olmış-dürür
238. Su kenarında sanem serv-i revan olmış-dürür
239. Bilmezim niçün gözimden dür hicab itmiş-dürür
240. Sanasın kim akreb ile meh kıran itmiş-dürür

S

241. Olmasun ışkından ayru tende canım bir nefes

Ş

242. Lîk bu naziklik ilen anı handan eylemiş
243. Yanağı taze gül reyhan oturmuş

T

244. Fani cihanda kimseye munis değil hayat
245. Mest-i lâya'kıl gezer men şehr içinde âr mest
246. Sana bu gonçe leb handandır ey dost

U

247. Göniller âfeti yâ nur mıdır bu
248. Gözyaşında kan ilen galtanem ol demden beru
249. Bu gönlim hâli olmaz gamden ayru
250. Habib ü munis ü dildâre karşu
251. Ki artar hasret ile yâre karşu

Y

252. Nişe kim sen padişahsın men kapunda bir geday

Z

253. Ne aceb suret yaratdı sun' ile Allâh'ımız
254. Öyle kim yulduzlar olır gice gökde hâbsız
255. Hicr ohı bağrımı nice bir yâre söyleniz

256. Şah-ı Merdan ışkına merdane gelmişlerdenüz
257. Dâm-ı zülfün bendine mürg-i giriftarım henüz
258. Tarikat ehl-i fazlın rehberiyüz

Murabba

259. Allah ü Muhammed ü Ali'dir

Müseddes

260. Aliyyü'l azim'üş efiü'l veli

Rubailer

261. Merhaba ey Şah-ı Âlem merhaba
262. Kabe kavseynin rumız-ı mahremi
263. Bu Hatayî bir kulundur pür hatâ
264. Bendesinin Hak bilür âmâlini
265. Olmayınca işbu dergâhın kulı
266. Kanberi'nin Kanberi'dir yâ Ali
267. Lâ-mekân kasrında derbandır Ali
268. Dünya vü ukbada [hem] cavid olan
269. Rahmet-i Hak bağ-ı rızvandır yeri
270. Kaf-ı kudret sırr-ı Allah'ım Ali
271. Hak'dan kim anı dir cüdadır

DEHNÂME
NASİHATNÂME

ŞÜPHELİLER

A

1. Ey Kâ'be-i mübarek v'ey Merve-i safa
2 Hem anın şânında münzel âyet-i şemsü'd-duha
3. Ol yüze karşu da daim şermendedir şemsü'd-duha
4. Tâ ki uyhuda görür men sen teki bir mehlika
5. Muhammed Mustafa içün bağışla
6. Gayrıdan bir zerre mihnet çekmeden rahmet sana
7. Doldurıp ver gel Aliyye'l Murteza'nın aşkına
8. Gönlümün sevdası yohdır bu cihan kavgasına
9. Koy anı virane kalsun bahçede bar olmasa
10. Ezelden talibem şah-ı velâya
11. Gönil gördi gözim düşdi hataya
12. Vücudum ışkı mahvoldu semek tek düşdi deryaya
13. Dinle imdi söyleyem min şerh-i tac-ı evliya
14. Ol yaratmış sırr-ı merdanı Aliyyü'l Murteza

B

15. Gönül tahtında sultandır musahib

Ç

16. Misal-i merd-i müflis nâgehan bir yahşı gün görgeç

D

17. Meni ayırdı senden dâd ü feryad
18. Arz-ı halim sen bilürsin din ü imanım meded
19. Kürk içinde bay imişsin yâ Ali senden meded
20. Hasretinden ar'ar ü şimşad olubdır derdmend

E

21. Kıldı aşüfte meni zülf ile halin bu gice
22. Yerim vardır kamu cânan içinde
23. Ne bilür bizi her nâşi bigâne
24. Nutkımız kudret-i Hak ruh-i revandır bilene
25. Çün seninle gitdi cism-i nâtüvan kaldı mene
26. İdesin hemdem kim ol serv-i gül endamı mene
27. Çünki men Hızr 'em dudağın âb-ı hayvandır mene
28. Bes yüzin görmek senin baht ü saadettir mene
29. Ger kabul olmaz muradım senden ilâm et mene
30. Kâinat ehl-i teveccüh kıldılar kamu mene
31. Bisât-ı iyş ü aceb rûzgâr imiş mene ne
32. Cellâdı gör ki tökmek içün kan diler yine
33. Sanasın kim Hîzr geldi âb-ı hayvan üstüne
34. Anberin çin çin düzeltmiş müşk-i pürçin üstüne
35. Gözim gördi gönil düşdi hataye
36. Eşiğinde yetirgil bir nevaye

F

37. Aldı gönlimni vefadar olmadı hayf oldı hayf

H

38. Perde-i pindarı kaldır semme vechullaha bah
39. Gel imdi Hakk'ı gör ey kür-i gümrah
40. Gül ü gülşen gülistan eyleyen şah

I

41. Ciğerim yandı tutışdı can içün can ağladı

İ

42. Cemi'-i enbiya hatm-i Muhammed Mustafa geldi

43. Bu deryadan derin sırrı ne bilsün deng-i ser
44. Mah-i ruşen senden özge sevmedim sevmem dahi
45. Ye yalanı silmişem ben lâ feta illâ Ali
46. Gönlümün evinde şükrüm yâ Muhammed yâ Ali
47. Rûz-i mahşer sâki-i ebrârsın sen yâ Ali
48. Enbiyâ vü evliyâya pişüvâsın yâ Ali
49. İştiyakından demâdem ağlarım mahzun kimi
50. Cemalin mazhar-ı insan değil mi
51. Saçın sevdaya benzer benzemez mi
52. Öldürür fettâh-ı bâb-ı cümle âlem defteri
53. Âb-ı hayvân dimen anı çeşme-i can nisbeti
54. Kerem i lutf ü ata ister Hatayî
55. Muhammed Mustafa'yidir Hatayî

K

56. Her kimin kim derdi yoh virana göndermek gerek
57. Bir dâhi ol yâr yüzin görsem ki imanım gerek

L

58. Hatt-ı sebzin revnakından berk-i reyhan münfail
59. Gice gündüz muttasıldır kâh kâh eksük değil
60. Can ü başı sevdiğine kıymayan bizden değil

M

61. Sürtdüm yüzümni toprağa dergâha şükr idem
62. Kılmışem nisbet veli şâhâne nisbet kılmişem
63. Akl-ı kâmil hasne bay bir doğru yâri sevmişem
64. Her zaman ol yâr ile didâre muhtaç olmuşem
65. Rûz ü şeb âh eylerem hem çeşm-i giryan olmuşem
66. Hazret-i Hak sevgilisi ma'rifetin kaniyem
67. Bu cümle gazilerin serveriyem
68. Beli didim belâsın bilmez idim
69. Yerim meyhanedir mestâne geldim
70. Revan oldum revâne şimdi geldim
71. El verüb eteğini tutmağa gayret edelim
72. Hil'at-i arz ü sema sırr-ı kıyamdır menim
73. Bir aydan arı gün kimi didare yoluhdım
74. Vilâyet ilmine erdim aceb nûr-ı Huda gördüm
75. Bihamdüllâh cemalin üşte gördüm
76. Elinde yüreğim sadpâre gördüm
77. Ki hicran bulmış idüm cane yitdüm

N

78. Gönil mir'at-ı yenk olmaz anın hatt-ı gubarından
79. Gönlümin şehrini yıhdı ışkınız bünyâddan
80. Men anı arz itmenem her cahil ü nâdane men
81. Ki andan âşikâr oldı beyan-ı ilm-i Kur'an'ın
82. Su yerine sönmedi geldi firavan ohların
83. Hâtır-ı mecmûu gamdan perişan eyledin
84. Çeşmimi giryan kılub bağrımı biryan eyledin
85. Bi-gerdir çeşme-i lâ'l-i zülâlin
86. Yazıbdır âdemi destâne çeşmin
87. Can ü dilden çakeriyem sıdk ile ol serverin
88. Ne carım kendi özün bed-nâmı âr eyleyesin
89. Sâki-i mahşer Muhammed Mustafa'nın hakkıçün
90. Bir aceb halvet seray açmışdır ol mihman içün
91. Yâr eğer kabul eder canımı kurbandır bugün
92. Bu gönlim sende şahın gönli bilsün

R

93. Andan özge kimse yohdır hem bilür Perverdigâr
94. Dursa otursa fitne-i âhir zaman kopar
95. Bülbül-i zârun dilinden gülşen ü gülzâre var
96. Semen üzre perişan kâküli var
97. Mukarrer biliniz kim kana kan var
98. Kevserin suynu viren şâhım Ali'dir şehsüvar
99. Gab iken ol demde esrar-ı maani baz ider
100. Sen bu işe kılma taksir ihtiyar elden gider
101. Bilmezem canım mıdır yâ sevgü yârimdir gider
102. Kadimi küfr ü imandır kalender
103. Bu mürde cismine can geldi dirler
104. Ne nazik hatt imiş hal anda n'eyler
105. Ki herbirisinin bir dadı vardır
106. Gönül abdal-ı ışk olmuş gelen kurbanımız vardır
107. Tâ olasın âfet-i devr-i zaman üç günde bir
108. Bir-dürür âşık ezelden sevgilü dildâr bir
109. Kimbilir ol künti kenzin intihası handedir
110. Bir güle nisbetdir ol kim gülsitan üstündedir
111. Kimseye arz etmezem kim bir yıhılmış hanedir
112. Manendi yohdır hüsninin kıymetlü bir dürdanedir
113. Yâr-i hercai sözine itibar itmek nedir
114. Mâ'nisiz cahil sözüne itibar itmek nedir
115. Yanmayan ol şem'a karşu bî-haber perva nedir
116. Damarumda gezen kanum Ali'dir

117. Beyan-ı tevhid ü Kur'an Ali'dir
118. Cehennem köşesi anın yeridir
119. Şerbet-i lâ'l-i lebin derdime derman kimidir
120. Yaman yoldaş ilen yâr olma ki nâdanelerdendir
121. Yolında can ü baş kurban senindir
122. Bilmezem canım mıdır yâ sevgü yârimdir gelir
123. Sensizin âlemde gezmek oldı düşvar üşte gör
124. Yüzüm dünye vü ukbada anadur
125. Muhammed'le Ali'ye yâr olubdur
126. Hak bilür kim ağlamakdan gözlerim peymânedür
127. Ağlamakdan eteğim lâ'l ile mercan doludur
128. Sahn-i zemin bahar ü gül ü lalezâr olur
129. Bî-nevadır kim visalinden habibin dur olur
130. Uçdı ruhım gitdi aklım gövdeden can ayrudur
131. Ey dil hazer kıl anda ki yohdur sana kusur
132. Dini îmânı yağmalar gerekdür
133. Âşıkın daim anınçün özi divane gelür
134. Işkında munca derd ü belâ kimden öğrenür
135. Râh-ı ruh-efzâ anın içinde nazik can-dürür

T

136. Bu gamze değil bir cefadır ey dost
137. Gözin aç gör cihan ne ruşen oldu

Ü

138. Senin sevgin gönlüme indi düştü
139. Virir lâ'lin safalar dürlü dürlü
140. Derde müştak olmadan dermanı bilmezsin yürü

Y

141. Cihan ehli olasıdır meded hey

Z

142. Rûz-i ezelde hazretin oldı penahımız
143. Âyet-i Tâhâ vü Yâsin suret-i didarınız
144. Zâhide virdik anınçün zühd ile takvayı biz
145. Garik-i bâde-i gamdır [libas-ı] zâhirimiz

Elifnâme

146. Be bulundu kametin vaslın visal-i münteha

Murabba

147. Anınçün okuram lâ'net Yezid'e
148. Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali
149. Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar
150. Gönlümüzü bize ver de Mısr'a sultan ol yürü
151. Kani a zâlim seninle ahdimiz peymanımız

Terci-i Bend

152. Yâ çek el serden ya gel çınlatma aşkın tasını

Mesnevi

153. Kim oldur tüvana bidat-ı kadim

Rubaî

154. Ne bâde koyar ne badesâr ey sâki
155. Dilberin eğnine giymiş bir kabâ-i sû seni
156. Heman birdir heman birdir heman bir

ANADOLU HATAYÎLERİ

HATAYÎ

11 Heceli

1. Hâta ettim günahımı bağışla
2. Hak'tan gelir her ne gelse bir kula
3. Ay ile gün doğup anda doluna
4. Anınçün okurum lâ'net Yezid'e
5. Şu fena mülküne gelüb bu deme
6. Elinde Zülfikar Ali'dir billah

I

7. Öz özünden özge zikir bulmalı
8. Girer marifette söyler yalanı

İ

9. Yanısıra bile binen kim idi
10. Allah medet ya Muhammed ya Ali
11. Dilinde yâ Ali lillâh yâ Ali
12. Çıkar mı cesetten candan yâ Ali
13. Danışdı Muhammet böyle der Ali
14. Şu fena mülküne geldim gidem mi

L

15. Yok nazar eyle de heman ârif ol

M

16. Bu muhabbeti ben merdandan aldım
17. Noktayı aradan kaldır sultanım
18. Bülbül idim gonca gülünde idim
19. Cennetü'l Me'va ya uğradım geldim
20. Dertliyim pîrimden derman isterim

N

21. Bir pîrin eteğin tuttum ezelden
22. Yokuşu görünce niçin şaştın sen
23. Didar ile muhabbete aşk olsun
24. Onbirinin türlü türlü hali var
25. Biz katalım katmayanda nemiz var
26. Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer
27. Edna kulum padişahım Ali'dir
28. Yalvaranın günahına kalmıyor
29. Muhammed Ali'nin göçü geliyor
30. Gel ey talib özün kul eyleyigör
31. Cümle baştan serden geçmek görünür
32. Âhirinde murdar ölmek görünür

Ş

33. Müminler söylemez yalanı kardaş
34. İkilikten geçüb bir ilen görüş

T

35. Yapıştığı elden kaçana lâ'net
36. Arada perde var kör gidi Yezit

U

37. Dostumdan bir belli haber olur mu
38. Bir kâna uğradım kândan içeru
39. Eyleyeyim sana beyan Hû deyu

Ü

40. Seferim var deyü gelirdi ünü

Z

41. Mürşid-i kâmile varmadan olmaz
42. Zira altın işi.........ilen olmaz
43. Değme terzi sındı salıp biçemez
44. Güman gitmez iman neydüğün bilmez
45. Mihmanlar siz bize safa geldiniz

7 Heceli

A

46. Nik beratlı bir hoca
47. Bir gönül al çağında
48. Kem bakan üstadına

8 Heceli

A

49. Bir engel düştü araya

E

50. Söyler dile nazar eyle

I

51. Kapıya bir sail geldi
52. Kokun hey Murtaza Ali
53. Allah bir Muhammed Ali

M

54. Gaziler deyin şah menem
55. Bir sana mürvete geldim
56. Emir sarınıp dururum

N

57. Dost cemalin görmeyinen
58. Kanlıdır nefes öldüren
59. Sen derviş olamazsın
60. Balı gerek yol ehlinin
61. Ah Hüseyin vah Hüseyin
62. Kalsun gönül yol kalmasın

R

63. Atıldı ana saldılar
64. Hak bir Muhammed Ali'dir

65. Cana vasl olan can olur
66. Mürvet ey, erenler mürvet

U

67. Yetürenin demine bu

Aruz düzenindeki hece şiirler

68. Bu din Muhammed dinidir parmak getür şehadete
69. Nice canlar ana kurban değil mi
70. Umarım kurtara dertten belâdan

Aruz şiirler

71. Vâhid ile vâhid olgıl yürü gayrı hesaptan geç
72. Kani zâlim ya seninle ahdimiz peymânımız
73. Lâ-mekân ikliminin azm edenin yoldaşıyız

CAN HATAYİ

11 Heceliler

D

1. Sofi kardeşlerin kânıdır tevhid

H

2. Cümle âlem hükmüne ferman olan şah

I

3. Ziya kandilinde durandı Ali

M

4. Çünkü bm kan ettim mürvete geldim
5. Din serverine salâvat verelim

N

6. Sabah namazını kıldığın zaman
7. Kalbinin pasını silse tâlibin
8. Meydana gelmeden beni yu dersin

R

9. Anı bilen şu cihanı farkeder
10. Yetmiş yıl Kâ'be'ye varmış gibidir
11. Nice bin yıl evvel Ali geliptir

Ü

12. Mekân tutmuş muhabbetin gülünü

Z

13. Mü'minin aynası duman gerekmez
14. Bir nefesten dahi kocunmayasız

7 Heceli

15. Hazret-i Ali'ye

8 Heceli

16. Bülbül gel bizim bağa gel
17. Verilir Sultan Balım'dan
18. Muhammed gibi şahım var
19. Anınca illâllah hû

Aruz Şiirleri

20. Hak seni Mîrâc'a okur dâvete kadir Huda
21. Lâ seyfe illâ Zülfikar bâbında tiğ hançeri
22. Ali'yi kalbim içinde sıdk ile var eyledim
23. Tövbe kıl cemi günahın derdine derman iken
24. Dünyaya gelince âdem belki zindândan çıkar
25. Âhirinde derdim sensin yâ Ali senden medet

DERDİMEND HATAYÎ

11 Heceliler

1. Ağlayu ağlayu meydana geldim
2. Özüm dâra çektim sor Hacı Bektaş

DERVİŞ HATAYÎ

11 Heceli

1. Kırklardan ayrılmış sürümüz bizim

Aruz şiiri

2. Lâ feta illâ Ali lâ Seyfe illâ Zülfikar

KUL HATAYÎ

11 Heceli

1. Yalvarırım pîrim Abdal Musa'ya

PÎR HATAYÎ

11 Heceli

M

1. Mürvet Şah-ı Merdan sana sığındım

N

2. Pîrim günahımdan geçer sabahtan

R

3. Ali'nin gittiği irfanı söyler

SULTAN HATAYÎ

11 Heceliler

A

1. Hak için kardaşlar yer dedi bana

E

2. Mürşidimden gayrı nem var benimde
3. Çar ânasır ile şeş cihet ile
4. El sözüne küser gezer divane

R

5. Birinin harfini biri bilmiyor
6. Mihman canlar bize safa geldiniz

8 Heceli

7. Yeder delil Şah-ı Merdan

Gazel tarzındaki hece şiirler

8. Bir kararı bütün yâr senin olsun
9. Âhımdan zârımdan feryad olubdur

ŞAH HATAYÎ

11 Heceliler

A

1. Hakk'a yarar doğru kul olmayınca
2. Bir ahdine bütün yâr olmayınca
3. Hemen elden koma yolu bulunca
4. Ali Cebrail'e sual sorunca
5. Mü'minler süreğin sür yanal elma
6. Silmeyen kardaşım gerekmez bana
7. Kıralım on iki imam aşkına
8. Ali ile Muhammed'in aşkına
9. Verelim imam Hüseyn aşkına
10. Mü'min olanları çeker yoluna
11. İçeri gireyim destur olursa

D

12. Aradan adâvet kesilmez ebed
13. Hışm ile koparıp atandan meded

E

14. Anınçün okurum lâ'net yezide
15. Hâcem hayırlısın yazsın kaleme
16. Üç düvazdeh imam söylesenize
17. Türlü belalara uğratır Allah
18. Hüseyin'den mahrum olmaz inşallah

I

19. Gelin hey erenler edin niyazı

İ

20. Üçyüz altmış bir uğrağı var imdi
21. Koç kurbanı İsmail'e gönderdi
22. Erin hak bilmezse zaydır emeği
23. Allah medet yâ Muhammed yâ Ali
24. Medet Allah yâ Muhammed yâ Ali
25. Yüzüm tabanına sürsem yâ Ali
26. Aklını başına devşirir seni
27. Mekân tutmuş hakikatin ilini

L

28. Var kendi küfrünü bil de andan gel

29. Gâhi giyip gâhi atmalı değil

M

30. Hak deyip tuttuğum yoldan ayrılmam
31. Bir derdim var bin dermana değişmem
32. Bir gayrı defterde bulunmayalım
33. Gönlüme od düştü yandım da geldim
34. Kaçma benden kaçma avcı değilim

N

35. Hasan Hüseyin'e indi bu kurban
36. Cesedi murdardır namazın kılman
37. Ol güzel yolumun kurbanıyem men
38. Deli mi oldun neye uydun ele sen
39. Hakikat bahrine dalabilürsen
40. Mürşitte eli yok kimi canların
41. Gelmesin meydana yalan gelmesin
42. Bu renklere boyanmayan gelmesin
43. Nefesinde zâtın bilenler gelsin
44. Kurtar bizi indi imam Hüseyin
45. Gel benim efendim imam Hüseyin

R

46. Bülbül ağlar diken ağlar gül ağlar
47. Dalga gelir yüreciğim sızılar
48. Hâlikten katardan ayrılmasınlar
49. Mihr-i Süleyman'dan fermanın mı var
50. Yüzünü yerlere sürüyüp gider
51. Bugün mürşidimi buldum erenler
52. Mekânının varlığından haber ver
53. Nice dalıp çıktığından haber ver
54. Biri ipek sarar biri baldadır
55. Halin hal etmeğe halin var mıdır
56. Bir içim su verse külli ziyandır
57. Ol Hakk'ın katında sevap sayılır
58. Ezelden seven sevişen Ali'dir
59. Bu yolun doğrusu pîr değil midir
60. Aslını yitirmiş yine nesildür
61. İmamların Şam'dan bezdiği gündür
62. Cümle mahluk gelüb anda derilür

Ş

63. Kuzuyu kurbana muhtaç eylemiş

64. Beyhude halimden bilmiş bilmemiş

U

65. Ağyâr da bell'oldu dost da bell'oldu
66. Yabancı arıda bal bulunur mu
67. Kalk gönül gidelim Hüseyn'e doğru
68. Yolunu sürerim yoldan içeru
69. Hakk'a kurban oldu İsmail deyu

Ü

70. Ne güzel izzetle kelâm getürdü

Z

71. Bu yiyip içtiğin sana sır olmaz
72. Bir ilim bir kelâm bir nefes bir saz
73. Hak taâlâ kalbine yol eylemez
74. Biz Muhammed Ali deyenlerdeniz

8 Heceliler

A

75. Kimse elden almaz ola
76. Hal mi dedim talip sana
77. On iki imam aşkına
78. Yediler kırklar aşkına

E

79. Muhammed doğduğu gece
80. Her ne dersen var içinde
81. Leblerinin balı ile
82. Katma kardaş kerem eyle
83. Gönül incinme incinme
84. Ah şu dergâhtan bezene

I

85. Delil yakanınız var mı

İ

86. Seçebilirsen gel beri

K

87. Rıza ile uçmak gerek
88. Kıldan ince yolu gerek

89. Ne hoş sürektir bu sürek

M

90. Ummana dalmağa geldim
91. Gördüğümüz sır edelim
92. Günde bin kez kan eylerim

N

93. Bilen gelsin işte meydan
94. Ali'ye Salman olasın
95. Dedem hoş geldin hoş geldin
96. Alan dünya değil misin
97. Çalan kimdir bilir misin
98. Ah Hüseyin Şah Hüseyin
99. Halifeye haber olsun

R

100. Münkir isen kaç dediler
101. Gir işte meydan dediler
102. İman ehli kul isterler
103. Sürdüm diyen yalan söyler
104. Çalan Murteza Ali'dir
105. Virdim Muhammed Ali'dir
106. Erenlerin gemisidir
107. Dil Muhammed Ali'nindir
108. Din Muhamed Ali'nindir
109. Derdine derman bulunur
110. İçimizde zalim yoktur
111. Karakuşsun telin yoktur

Ş

112. Dertli bülbül ötmez imiş

T

113. Mürvet hey erenler mürvet

U

114. Tâ kalu beliden beru
115. Tütününden arş kürs deyu

Z

116. İllâ tokuz aç değiliz
117. Yüzünü eder ağ bir söz

118. Yüzünü yüzüme sürdümnala gözler uyhuda

Aruz Şiirler

119. İki âlem sultanısın padişahım Mustafa
120. Mürşidin elini [tut ki] kalbinin insafı yoh
121. Leblerin meyhânedir âb-ı hayat andan çıkar
122. Ne sultânım ne hod kul eksiğimdir
123 Kim görübdür iki kâfir bir müselman öldürür
124. Bu siyehkârın elinde bî-kararım doğrusu
125. Aman mürvet yâ Muhammed yâ Aliyyü'l Murteza
126. Kur'an azimdir Muhammed İsm-i Â'zâmdır Ali

SÖZLÜK

A

Agu: ufak çocukları oyalandırmaya mahsus bir övgü hitabı
Anadil: bülbüller
Aparmak: almak, alıp götürmek
Asfiya: saflar, azizler, ermişler
Âstan: eşik, tekke, dünya
Avlak: avı çok olan yer, av yeri
Ayıtmak: çözmek, söylemek, demek, anlatmak

B

Banlamak: yüksek sesle bağırmak, ötmek
Bargâh: büyük yer, makam, otağ, hükümdar çadırı
Başmak: ayakkabı
Beçe: yavru, çocuk
Bedhuy: kötü huylu
Beli: evet
Benefşe: menekşe
Benlemek: nişan koymak, iz bırakmak
Bist ü heşt: yirmi sekiz (*Hurufi* terimi)
Bulag: pınar

C

Celle: 'yüce ve aziz olan' anlamında dua

Ç

Çezginmek: dönmek, dolaşmak
Çenk: harp'ı andıran telli bir çalgı
Çil: kırk
Çizginmek: dolanmak, dolaşmak, dönmek

D

Dapumak: secde etmek
Damsunmak: damlamak
Daşharu: dışarı
Deyyan: hakkıyle ödüllendiren veya cezalandıran, hâkim, Tanrı
Dostân: dostlar
Dört kapı: şeriat, tarikat, hakikat, marifet
Duha: kuşluk vakti
Dürer men: dururum
Düşerge: geçici yer, geçici konaklama mahalli

E

Edyan: dinler
Ehlen ve sehlen: hoş geldiniz
Eimme: imamlar
Elhak: hakikaten, doğrusu bu ya..
Enç: rahat, huzur, asayiş
Enelhak: Hak benim. Mansur'un asılmasına sebep olan söz
Enemek: (inemek) iğdiş olmak
Esma: isimler, kulaklar, pek yüksek olan
Esmar: yemişler
Esrük: sarhoş
Eyağ: ayaklı şarap kadehi

G

Gankab: suya batmış, boğulmuş
Gebr: ateşe tapan
Gerdun: evren, daima dönen
Gıl, gil: tekil ikinci şahıs eki
Gör ki: dikkat et
Gövel: yeşil başlı ördek
Gözgü: ayna
Güruh-ı Naci: cehennemden kurtulmuş, cennetlik olan topluluk. Bir söylentiye göre, Hz. Muhammed "Ümmetim bundan sonra yetmiş üç fırkaya ayrılacak. İçlerinden bir fırkası kurtulmuştur" demiş. İşte o fırka güruh-ı nacidir

H

Haçan: (kaçan) ne zaman, ne vakit
Hadeng: Kayın ağacından yapılan ok
Hancaru: hangi tarafa
Hande: (gülme) kani, nerede
Hannan: çok acıyıcı olan (Tanrı sıfatlarından)
Hasbeten lillah: Tanrı için, 'Tanrı rızası' için anlamında
Hasü'l-has: en güzel, en has, hasların hası. Tasavvufta maddî varlıktan tamamiyle kurtulup ilâhi varlığa erişen, gerçeğe tam ulaşan

Hatar: tehlike
Hayy: daima diri olan, ölmek ihtimalinden uzak bulunan (Tanrı)
Hemin: her zaman, her vakit, daima
Hırıdar: istekli alıcı, müşteri
Hû: sığınma, yalvarma. Tanrı adlarından
Hud: düzgün vücutlu güzeller. Âd kavmine gönderilen peygamber
Hulk: yaratılıştan olan huy veya karakter iyiliği
Hulle: cennet giysisi. Üç kere boşanmış bir kadının tekrar alınabilmesi için başkasına bir günlük nikâh edilmesi
Huruş: şamata, bağırma, gürültü
Hüşyar: aklı başında, akıllı fikirli

I

Ilhı: (yılkı) at sürüsü

İ

İl: yıl
İmşeb: bu gece
İsm-i Â'zam: en büyük ad, Tanrı adı
İstiva: düz olma, denk olma
İye: eye, sahip, mâlik

K

Kâbeteyn: iki Kâ'be. Biri Mekke'de, diğeri Kudüs'teki Mescid-i Aksa
Kaf dağı: Söylence ve masallarda adı geçen, dünyayı çepeçevre kuşatan, arkasında cin ve perilerin yaşadığı hayal ülkesi
Kâfer: Kâfir
Kaf û nun: Arap alfabesindeki iki harf. Bunlar birleşince "kün" okunur. Anlamı "ol" demektir. Tasavvufta Tanrı, 'ol' diye emir verince evrenle birlikte bütün varlıklar oluşmuş
Kakımak: kızmak, hiddetlenmek,öfkelenmek
Kakıtmak: bir başkasını öfkelendirmek, kızdırmak
Kallaş: (kalleş) hilekâr, düzenci dönek
Karangu: karanlık
Kargu: (kargı) kamış
Kavur: "gâvur", kâfir
Kayınmak: çekinmek, esirgemek
Kaymak: geri dönmek, avdet etmek
Kayrımak: kayırmak, destek olmak, arka çıkmak
Kebk: keklik

Kemine: suçsuz, âciz, zavallı
Kevneyn: iki âlem. Dünya ve ahret
Keyvan: Satürn yıldızı
Kıl û kal: dedikodu
Kırklar: velilerden kırk er
Kırklar meclisi: Hz. Ali'nin başkanlık ettiği, bir gün Hz. Muhammed'in katıldığı meclis. Bunların kırkı bir can imiş. Birinin parmağı kanasa kırkından kan akarmış
Kimesne: kimse
Kimi: gibi
Kimsene: kimse
Kiraman Kâtibi: insanların günah ve sevabını yazan melekler
Kûr: kör
Kurşak: kuşak
Kün fekân: olan oldu
Künc: köşe, bucak

L

Lacin: ağaçtan dökülen yaprak
Lâhmike lâhm: senin etin benim etimdir. Bunu Hz. Muhammed, Hz. Ali için söylemiş
Leykin: lâkin

M

Magbun: alış-verişte aldatılmış, zavallı
Men: ben
Mene: bana (mana)
Menkıbe: din büyüklerinin ya da tarihe geçmiş ünlü kimselerin yaşamları ve olağanüstü davranışlarıyla ilgili öykü
Menkabet: menkibe
Mennan: ihsan sahibi. Tanrı'nın adlarından
Meşşate: (meşate) kadın süsleyici kadın
Mu'ciz: başkalarının yapamadığı işi yapan
Mugzad: Mecusi kişi
Müşk: misk

N

Navek: ok
Neçük: nice
Nefs-i emmare: insanı kötülüğe zorlayan nefis
Nerrad: çok güzel tavla oynayan
Nöker: maiyet memuru, hizmetçi

Ö

Öküş: çok
Ötkün: etkin, gelip geçici
Ötmek: aşmak, geçmek

P

Pişe: iş,meslek, sanat

R

Rest-gâr: kurtulucu, kurtulmuş
Revzen: pencere
Ruhü'l-kuds: peygamber İsa'ya üfrülen ruh

S

Sağınmak: düşünmek, mülâhaza etmek, sanmak
Sanem: put, güzel, sevgili
Saru: (Sarı Görez). Asıl adı Nureddin Hamza olan Osmanlı müftüsü
Sebak: ders
Sebü'l mesani: Fâtiha sûresi
Semender: ateşte yaşayan bir masal hayvanı
Sınağlı: tecrübeli, deneyli
Sı vü dü: Otuz iki
Sidre: Arabistan kirazı
Siyab: yiyecek şeyler
Süfla: daha veya pek aşağı
Sümmet tedarik:: işin olup bitmesinden sonra düşünülmüş
Sümük: (sünük) kemik
Sündüs: parlak renkli, ve nakışlı olarak dokunmuş ipek kumaş.
Süst: gevşek

Ş

Şah: Hükümdar. Aleviler bu sözcükle Hz. Ali'yi kast ederler. Dal, budak
Şah-ı Merdan: mertlerin şahı. Hz. Ali'nin lâkabı
Şümar: sayı

T

Tanlamak: şaşmak
Tannaz: herkesle eğlenen, alaycı
Tebarek: "Mübarek etsin" anlamıyla dua deyimi
Teki: gibi

Telesik: çabuk, tez
Tepşi: tepsi
Tevhid: birleştirme, birliğine inanma, tek Tanrıcılık
Turaç: sülüne benzer bir kuş

U

Uğru: hırsız
Uşatmak: ufatmak, parçalamak
Ulaşmak: çatmak
Ukab: karakuş, tavşancıl
Usenç: usanç, rahatsız etmek, taciz etmek
Uş: işte

Ü

Üstühan: Kemik
Üş: bu

V

Valeh: ağlaşma, inildeme
Valih: şaşıp kalma
Vaye: nasip, kısmet, kazanç

Y

Yağlık: mendil
Yahşı: iyi, güzel
Yalguz: yalnız
Yastanmak: yaslanmak
Yaşıl: yeşil
Yeğrek: daha iyi, üstün
Yenk: tarz, sevinç
Yoluhmak: isabet etmek, rastlamak, karşısına çıkmak, uğramak
Yuhu: uyku
Yulduz: yıldız
Yüğrüşmek: koşarak gitmek
Yüğürtmek: koşmak
Yüküş: çok, bol

Z

Zağal: geyik yavrusu
Zehiy: ne güzel
Züldan: sultan
Zünbur: eşek arısı, bir yazı sitili

BİBLİYOGRAFYA

ABBASLI, MİRZA, **Azerbaycan Şifahi Halg Edebiyatına Dair Tetkikler**, Azerbaycan CCP Elmler Akademiyası Yayını, c. IV, Bakı, 1973.

AŞIKPAŞAZÂDE, **Tevarih-i Âli Osman**, Matbaa-i Âmire, İstanbul, 1332.

BANARLI, NİHAT SAMİ, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, c. I, M.E.B. Ankara 1971.

BİRDOĞAN, NEJAT, **Şah İsmail Hatai**, Can Yayınları, Acar Matbaacılık, İstanbul 1991.

ERGUN, SAADEDDİN NÜZHET, **Bektaşi Şairleri ve Nefesleri**, İstanbul Maarif Kitaphanesi, Kenan Matbaası, İstanbul 1944.

ERGUN, SAADEDDİN NÜZHET, **Hatayî Divanı**, İstanbul Maarif Kitabevi, H.D., Anadolu Matbaası, İstanbul 1946.

FUAD, KÖPRÜLÜZADE MEHMET, **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1918.

GÖLPINARLI, ABDÜLBÂKİ, **Kaygusuz Abdal Hatayî Kul Himmet**, Varlık Yayınları, Yeni Matbaa, İstanbul 1953.

GÜREL ZİYA, **Hak Âşıklarından Deyişler**, Ortaç Matbaası, Ankara 1970.

HOCA SADEDDİN EFENDİ, **Tacü't Tevarih**, 5.Baskı, Kültür Bakanlığı Yayınları XVI. Dizi, TTK Basımevi, Ankara 1979.

WALTHER, HİNZ, **Uzun Hasan ve Şeyh Cüneyd XV. Yüzyılda İran'ın Millî Bir Devlet Haline Yükselişi**, [Çev.: Tevfik Bıyıkoğlu], TTK Yayınları, TTK Basımevi, Ankara 1948.

MEMMEDOV, EZİZAĞA, **Şah İsmayıl Hatayî**, Azerbaycan CCP Elmler Akademiyası Neşriyatı, c. I, Bakû 1966; c. II, Bakû 1973.

MÜMTAZ, SELMAN, **Azerbaycan Edebiyatının Gaynagları**, [Tertip eden: Rasim Tağıyev], Bakı, Yazıcı 1986.

SADEDDİN NÜZHET [ERGUN], **Bektaşi Şairleri**, Devlet Matbaası, İstanbul 1930.

SAKAOĞLU, Doç. Dr. SAİM, Dr. ALİ BERAT ALPTEKİN- ESMA ŞİMŞEK, **Azerbaycan Âşıkları ve El Şairleri**, c. I, Halk Kültürü Yayını, İstanbul 1985.

SÜMER, Prof.Dr. FARUK, **Safevî Devletinin Kuruluşu ve Gelişmesinde Anadolu Türklerinin Rolü**, Selçuklu Tarih ve Medeniyeti Yayınları, Tarih Dizisi Nu. 2, Güven Matbaası, Ankara 1976.

UÇMAN, ABDULLAH, **Rıza Tevfik'in Tekke ve Halk Edebiyatı ile İlgili Makaleleri**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 515, Kültür Eserleri Dizisi: 24, Ankara 1982.

UZUNÇARŞILI, Prof.Dr. İSMAİL HAKKI, **Osmanlı Tarihi**, c. 2, 5.B. TTK Yayınları: XIII. Dizi, TTK Basımevi, Ankara 1988.

YUSUFOV, H-SEFERLİ A, **Şah İsmail Hatayî**, *Geçme Namerd Köprüsünden*, Yazıcı Neşriyatı, Bakû 1988.

ANSİKLOPEDİLER

AnaBritannica, "Hatayî", c. 10.

GÖLPINARLI, ABDÜLBÂKİ, "Kızılbaşlık", **İslâm Ansiklopedisi**, c. 6.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, "Hatayi" c. 4, Dergâh Yayınları, İstanbul 1981

ŞEMSEDDİN SAMİ,"İsmail Safevi" **Kamusü'l A'lâm**, c. 2, s. 951; "Hataî", c. 3, s. 2050.

YAZICI, TAHSİN, "Şah Hatayi", **İslâm Ansiklopedisi**, c. 11, s. 278.

YİNANÇ, MÜKRİMİN HALİL, "Cüneyd", **İslâm Ansiklopedisi**, c. III, s. 240.

MAKALE
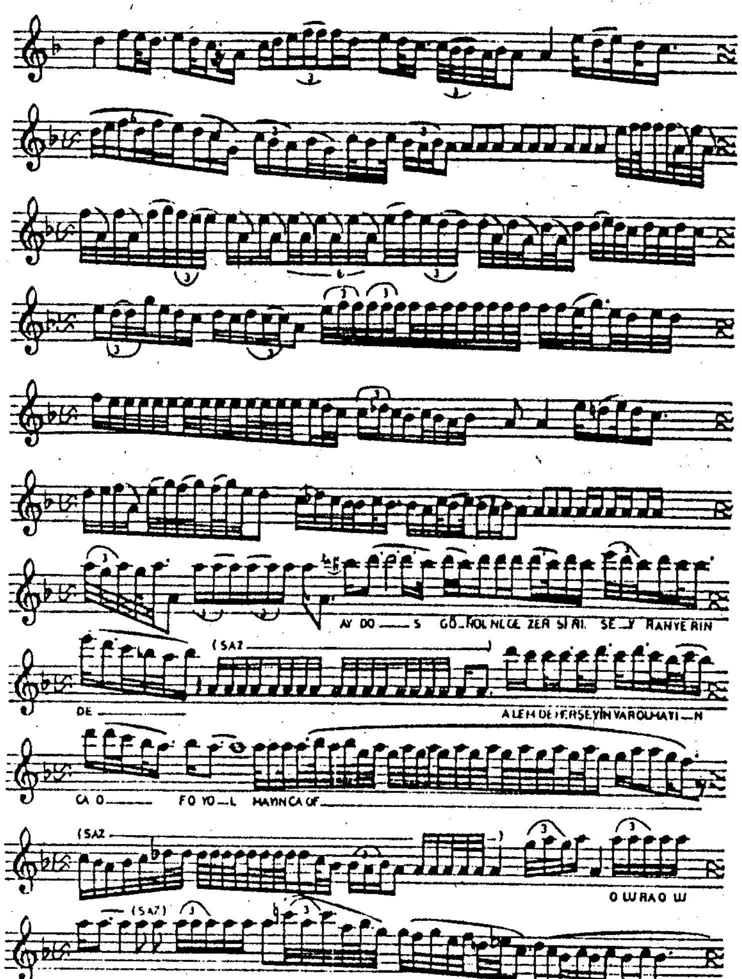
MELIKOFF, IRÈNE, "Hatayî", **Uluslararası Folklor ve Halk Edebiyatı Semineri Bildirileri 27-29 Ekim 1975 Konya**, Güven Matbaası, Ankara 1976, s.315-318.
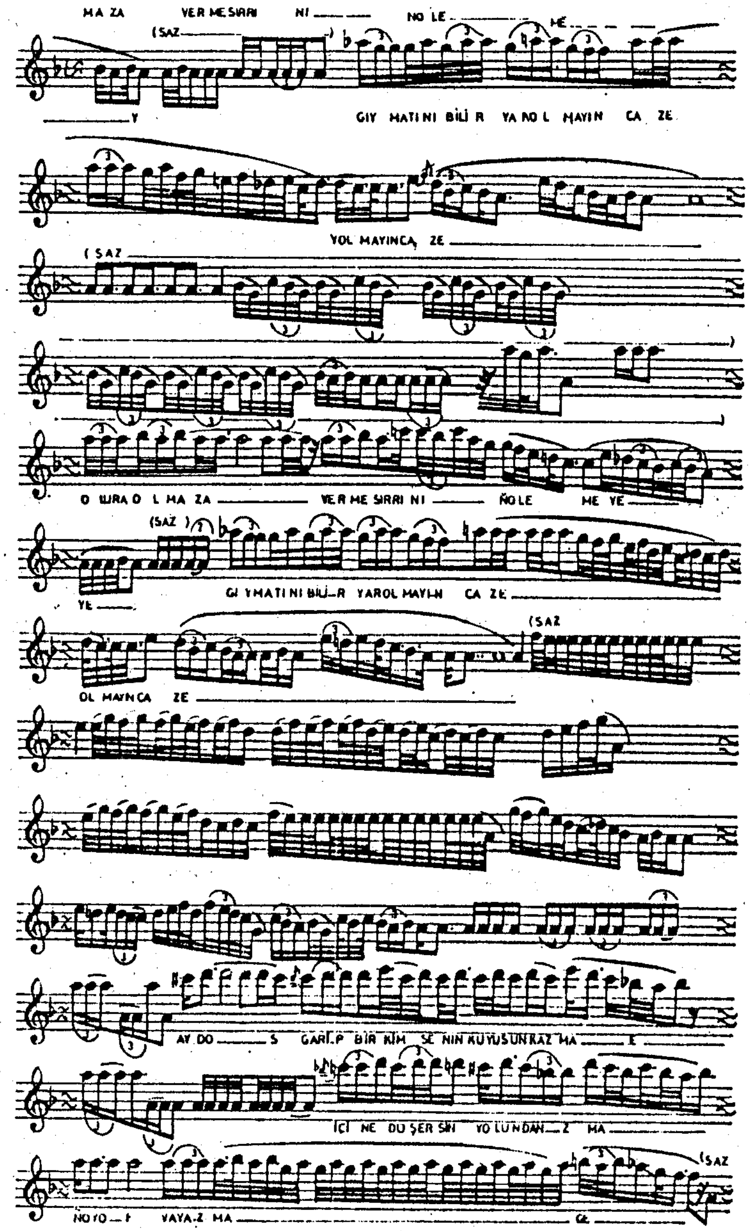
BİR AHDİNE BÜTÜN YAR OLMAYINCA
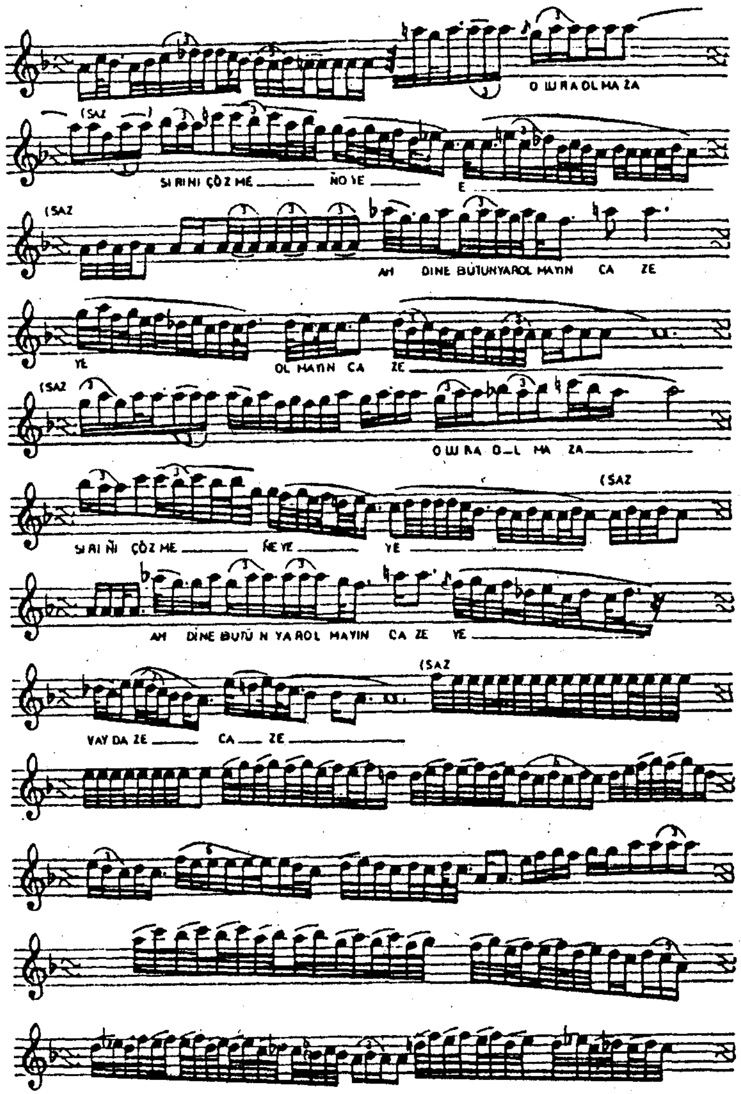
"Aydos Bozlağı"
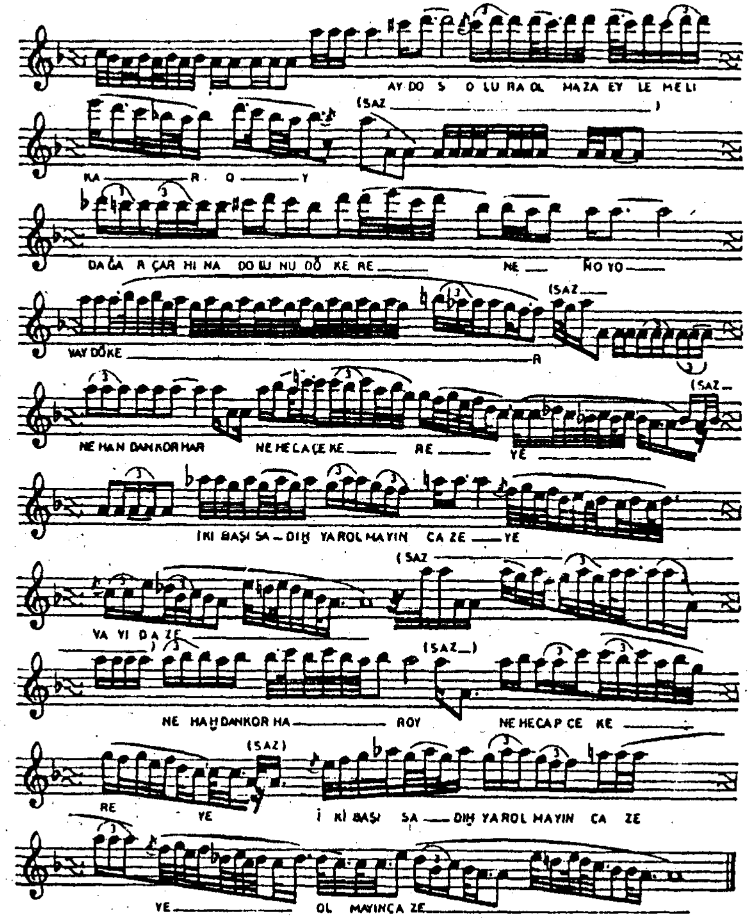
Kaynak kişi: Muharrem ERTAŞ
Yöre: Kırşehir

Derleyen :Nida TÜFEKÇİ
Notaya alan Erol PARLAK
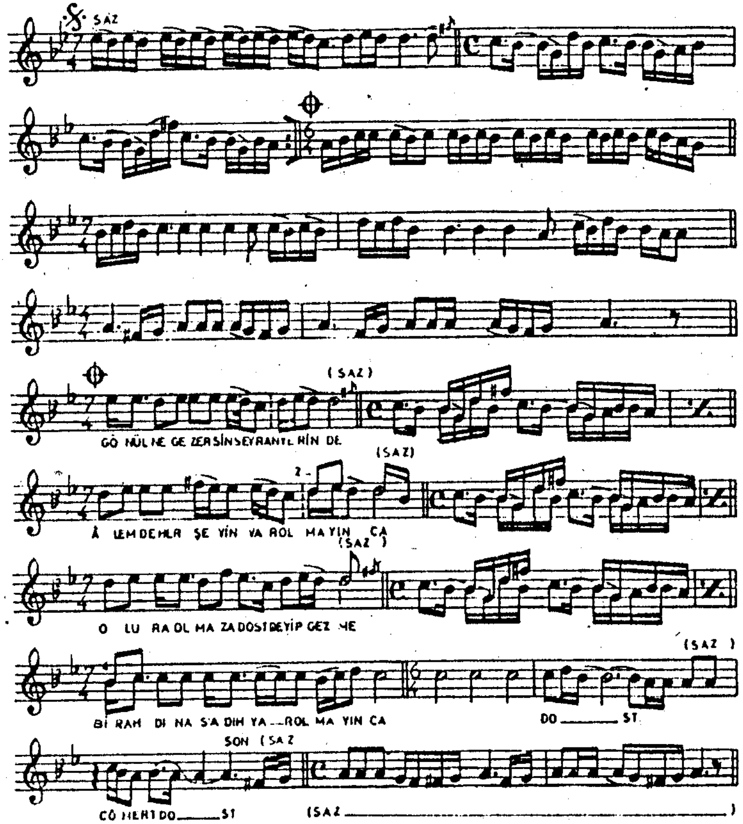

O UI RA OL MA ZA
(SAZ)
SI RI NI ÇÖZ ME ÑO YE E
(SAZ
AH DINE BÜTÜNYAROL MAYIN CA ZE
YE OL MAYIN CA ZE
(SAZ
O UI RA O L MA ZA
SIRI ÑI ÇÖZ ME ÑE YE YE
(SAZ
AH DINE BÜTÜ N YAROL MAYIN CA ZE YE
VAY DA ZE CA ZE
(SAZ

AY DO S O LU RA OL MA ZA EY LE ME LI
(SAZ)
KA R O Y
DA ĞA R ÇAR HI NA DO ĞU NU DÖ KE RE NE ÑO YO
VAY DÖKE A
(SAZ
NE HAN DAN KOR HAR NE HE CA ÇE KE RE YE
(SAZ
İKI BAŞI SA DIH YAROL MAYIN CA ZE YE
(SAZ
VA YI DA ZE
(SAZ)
NE HAHDANKOR HA ROY NE HECAP CE KE
(SAZ)
RE YE
İ KI BAŞI SA DIH YAROL MAYIN CA ZE
YE OL MAYINCA ZE

BİR AHDİNE BÜTÜN YAR OLMAYINCA

Yöre: Doğu Anadolu

Derleyen :Arif Sağ
Notaya alan: Erol PARLAK
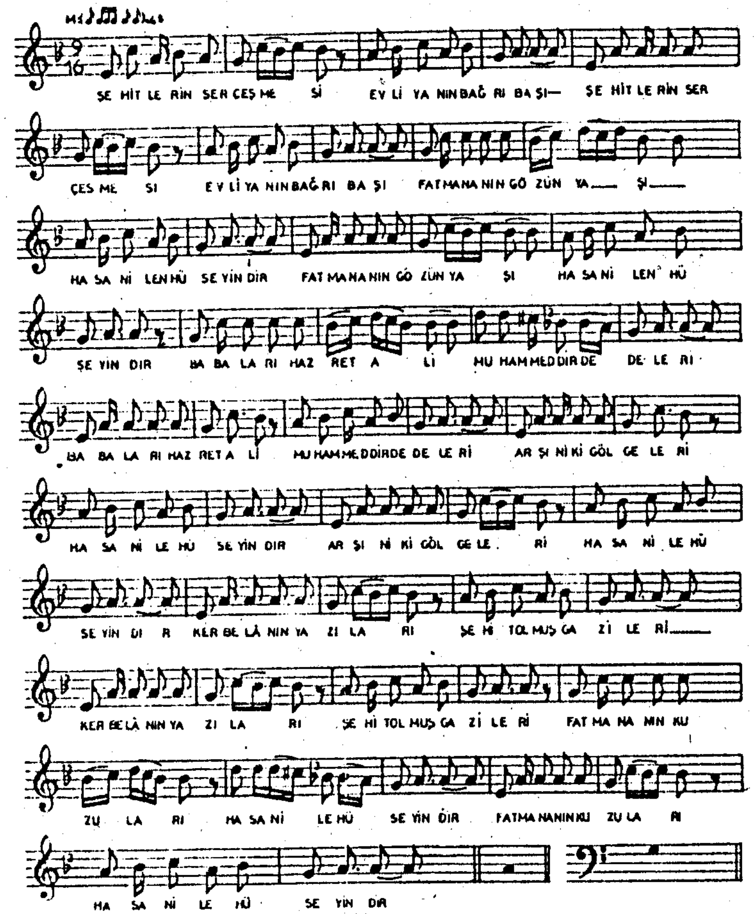

ŞEHİTLERİN SER ÇEŞMESİ

(Halka Nefesi)

Kaynak kişi: Behlül BAHTIYAR
Yöre: Bulgaristan/Kırcaali

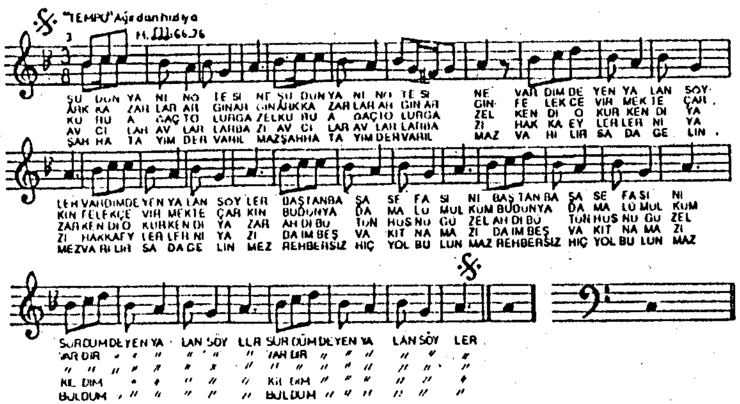
Derleyen :Süleyman ŞENEL
Notaya alan: Süleyman ŞENEL

SÜRDÜM DİYEN YALAN SÖYLER
(Kırklar Nefeşi)

Kaynak kişi: Behlül BAHTİYAR
Yöre: Bulgaristan/Kırcaali
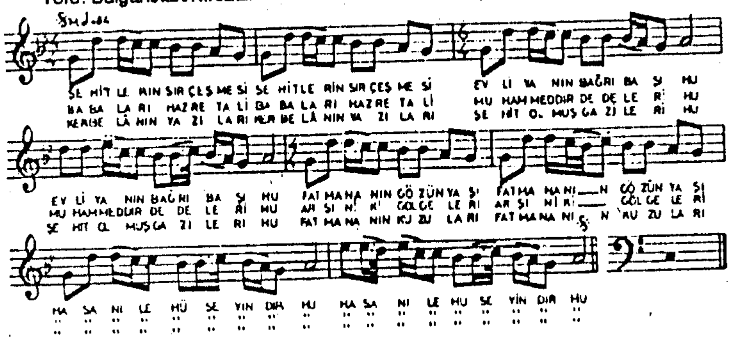
Derleyen :Süleyman ŞENEL
Notaya alan: Süleyman ŞENEL

HASAN ile HÜSEYİN'DİR
(Dörtler Nefesi)

Kaynak kişi: Behlül BAHTIYAR
Yöre: Bulgaristan/Kırcaalı
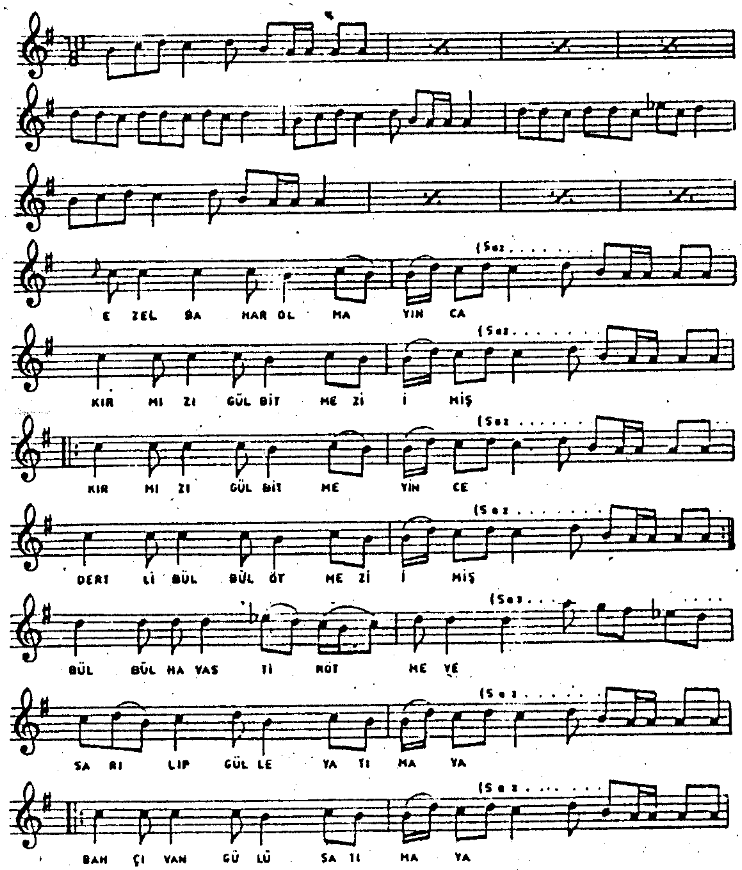
Derleyen :Süleyman ŞENEL
Notaya alan: Süleyman ŞENEL
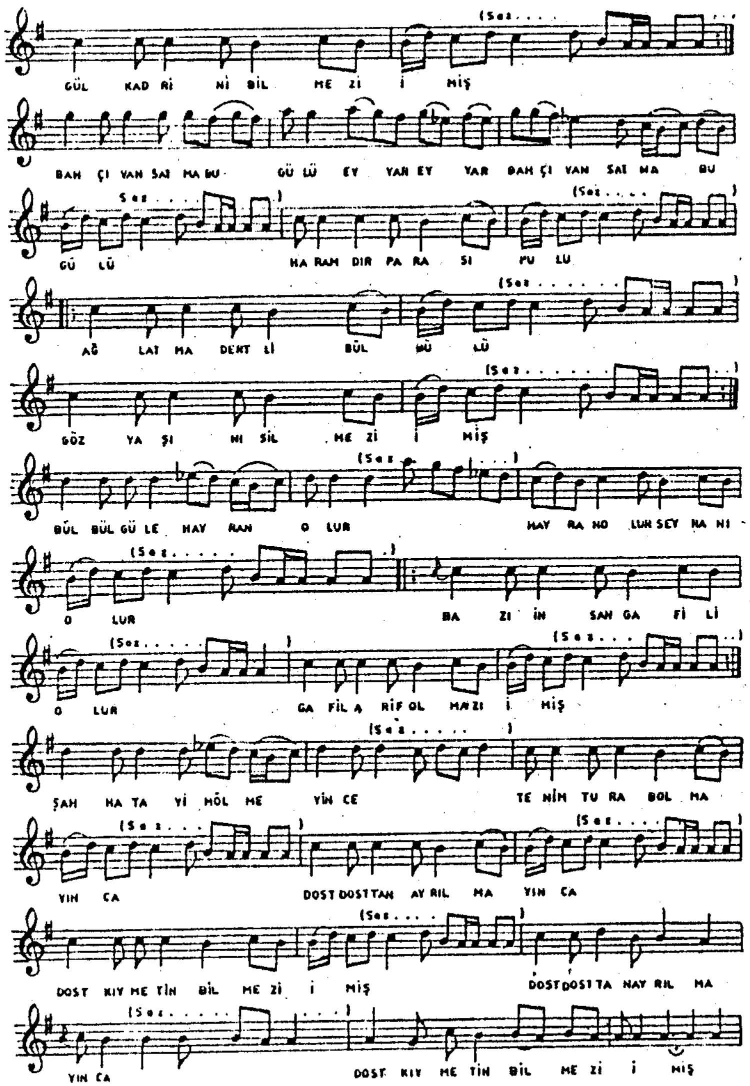

DERTLİ BÜLBÜL ÖTMEZ İMİŞ
(Ağırlama)

Kaynak kişi: Aşık Daimî
Yöre: Tercan

Derleyen :İstanbul Radyosu
Notaya alan: Yücel PAŞMAKCI

(Sez.... ...)
GÜL KAD Rİ Nİ BİL ME Zİ İ MİŞ
BAH ÇI VAN SAT MA BU GÜ LÜ EY YAR EY YAR BAH ÇI VAN SAT MA BU
Sez....) (Sez.....)
GÜ LÜ HA RAM DIR PA RA SI PU LU
(Sez......)
AĞ LAT MA DERT Lİ BÜL BÜ LÜ
(Sez...... ..)
GÖZ YA ŞI NI SİL ME Zİ İ MİŞ
(Sez ....)
BÜL BÜL GÜ LE HAY RAN O LUR HAY RA NO LUR SEY HA NI
(Sez......)
O LUR BA Zİ İN SAN GA Fİ Lİ
(Sez....) (Sez.... ..)
O LUR GA FİL A RİF OL MA ZI İ MİŞ
(Sez......)
ŞAH HA TA Yİ HÖL ME YİN CE TE NİM TU RA BOL MA
(Sez....) (Sez....)
YIN CA DOST DOSTTAN AY RIL MA YIN CA
(Sez....)
DOST KIY ME TİN BİL ME Zİ İ MİŞ DOST DOST TA NAY RIL MA
(Sez..... ....)
YIN CA DOST KIY ME TİN BİL ME Zİ İ MİŞ